arthur hailey

roțile

univers

ARTHUR HAILEY

ROŢILE

În româneşte de Veronica Şuteu

EDITURA UNIVERS
Bucureşti, 1975

Începînd de azi, nici un vehicul nu va mai circula în oraş de la răsăritul soarelui şi pînă la asfinţit... Iar cele intrate pe timpul nopţii şi aflate şi în zori înăuntrul porţilor vor staţiona goale, pînă la ora prescrisă...

Dispoziţia Senatului dată sub Iulius Cezar în anul 44 î.e.n.

Este cu neputinţă să se mai doarmă în oraş. Vacarmul produs de circulaţia neîntreruptă a vehiculelor, pe străzile întortochiate şi strîmte, îi poate trezi şi pe morţi din somnul de veci...

Din Satirele lui Juvenal anul 117 î.e.n.

I

Președintele Companiei General Motors se trezise teribil de indispus. Dormise prost toată noaptea, din pricina păturii electrice, care funcționase cu întreruperi, făcîndu-l să se deștepte în cîteva rînduri complet rebegit. După un ocol dat prin casă — în vîrful picioarelor, în pijama și în halat — își întinsese ustensilele pe o jumătate din patul său grandios, în care soția își continua somnul, iar acum desfăcea mecanismul stricat. Curînd, descoperi o legătură defectă la reglarea automată — cauza repetatelor neajunsuri din timpul nopții — și, bombănindu-i pe fabricanții de pături pentru lamentabila calitate a produselor, o porni spre atelierul de la susbol, spre a isprăvi reparația începută.

Coralie — soția — se foi în așternut. Peste puține minute, zornăitul ceasornicului avea să-i curme odihna și, cu ochii cîrpiți, se va apuca de pregătirea gustării de dimineață.

Afară, în suburbia Bloomfield Hills — situată la vreo douăsprezece mile la nord de Detroit — zorile încă nu se arătaseră la zenit. Pe lîngă necazul cu pătura, președintele lui General Motors — un tip costeliv, cu mișcări iuți și, de obicei, stăpînit — mai avea o sursă de enervare. Pe Emerson Vale. Ascultînd, în surdină, buletinul de știri, la aparatul de radio așezat lîngă pat, printre altele auzise și vocea detestată și acră — dar cît de familiară ! — a bătăiosului critic, îndreptată împotriva industriei de automobile.

La o conferință de presă, ținută cu o zi înainte, în Washington, Emerson Vale atacase din nou țintele predilecte : Companiile General Motors, Ford și Chrysler ; iar cum oficiile de presă probabil nu dețineau noutăți mai senzaționale, difuzau apriga diatribă rostită de Vale. Potrivit afirmațiilor sale, cele trei mari industrii se făceau vinovate de „rapacitate, uneltiri criminale

și înșelarea bunei credințe a comunității, întru satisfacerea intereselor proprii". Marele lor păcat consta în neputința de a înlocui automobilele cu combustie internă prin altele, acționate cu electricitate sau aburi — „cu totul realizabile" — după cum susținea sus și tare.

Acuzația nu era deloc nouă. Totuși, Vale — cu abilitatea lui măiestrită în mînuirea presei și a relațiilor cu publicul — o actualizase îndeajuns ca să merite a fi răspîndită.

Președintele celei mai mari corporații din lume — și pe deasupra doctor în științe tehnice — repară duza păturii buclucașe, cu aceeași minuție cu care se consacra și altor treburi domestice, de cîte ori i-o îngăduia timpul. Cînd termină, făcu duș, se bărbieri, se îmbrăcă și veni să ia micul dejun alături de Coralie.

În sufragerie, pe masă, îl aștepta ziarul „Detroit Free Press". Dar cînd dădu cu ochii de mutra și numele lui Emerson Vale, tipărite pe pagina întîi, îl luă și-l zvîrli cît colo.

— Ia te uită ! se miră consternată consoarta. Dar poate cu asta îți mai răcorești sufletul !

Și, vorbind, îi așeză dinainte o gustare împotriva colesterolului, alcătuită dintr-un albuș de ou, brînză de vaci și roșii tăiate felii, toate așternute pe pîine prăjită.

Era o tradiție ca soția să pregătească micul dejun și apoi să-l mănînce împreună, chiar și în diminețile cînd, chemat de treburi urgente, președintele se vedea nevoit să plece foarte devreme de acasă. Așezîndu-i-se în față, Coralie culese ziarul de pe podea și îl deschise. După puțin timp vorbi.

— Emerson Vale pretinde că de vreme ce sîntem în stare să trimitem oameni pe lună și pe Marte, s-ar cuveni ca și industria de automobile să producă mașini ideale, care să nu mai vicieze atmosfera.

Președintele lăsă furculița și cuțitul din mînă.

— Ții cu tot dinadinsul să-mi otrăvești gustarea, după ce că e atît de anemică ?

— Iartă-mă, dar mi se pare că ai venit otrăvit gata, se dezvinovăți zîmbind cu blîndețe. După care urmă neclintită : Referindu-se la poluarea mediului ambiant, domnul Vale aduce citate din Biblie...

— Pentru numele lui Dumnezeu, Coralie! Unde se pomenește în Biblie de poluarea atmosferei ?
— În vechiul testament, dragul meu.
Ațîțat de curiozitate, președintele mormăi :
— Dă-i drumul ! Citește ! Tot ești pornită...
— Din prorocul Ieremia, începu calmă. „V-am adus într-o țară a belșugului, să vă înfruptați din roadele și bunătățile puse la îndemînă ; dar odată ce ați luat-o în stăpînire, ați pîngărit și ați prefăcut în blestem moștenirea mea". Coralie conteni lectura, mai turnă cafea pentru amîndoi, iar pe urmă rosti : E deștept tipul ; nimic de zis.
— Dar cine a susținut vreodată că ticălosul e un nătîng ?
În loc de răspuns, consoarta citi mai departe :
— „Industriile de automobile și carburanți s-au opus progresului tehnic ce ar fi dus la fabricarea unui vehicul cu energie electrică sau cu aburi. Și aceasta, pentru binecuvîntatul motiv că o asemenea mașină le-ar fi torpilat imensele investiții făcute în motoarele cu explozie, atît de nefaste mediului înconjurător." Există ceva adevăr în ce spune ? întrebă lăsînd gazeta din mînă.
— După Vale totul e adevărat, firește.
— Dar tu gîndești altfel, nu ?
— Se-nțelege.
— După tine toate sînt născociri.
— Nu tocmai, o corectă iritat. În fiecare din nerușinatele-i afirmații există un sîmbure de adevăr. Altfel, cum s-ar mai face ascultați oameni ca Emerson Vale ?
— Prin urmare ai să-i respingi teoriile...
— Se prea poate să n-o fac.
— De ce nu ?
— Pentru că în clipa cînd General Motors l-ar lua pe Vale în răspăr, tot asupră-ne am atrage anatema. Cum adică, coșcogeamite monopolul încearcă să calce în picioare un biet individ ? Desigur, nici tăcerea nu ne favorizează, dar măcar ne scutește de răstălmăciri.
— Nu s-ar cuveni totuși să ia cineva o poziție ?
— Ford ar putea să o facă, dacă ajunge la el vreun reporter isteț. Dar și cînd o căsca Henry gura, adăugă el rînjind, nu văd ce ziar ar cuteza să-i redea în facsimil limbaju-i înveninat.

— Să fiu în locul tău, eu, una, nu aş tăcea, decretă Coralie. Natural, dacă aş fi convinsă că am dreptate...

— Mulţumesc de povaţă, i-o reteză el, isprăvindu-şi micul dejun fără să se mai lase atras în discuţie. Însă dialogul de pînă atunci — cu micile înţepături administrate de Coralie cu titlu de terapie ocazională — îi prinsese bine, calmîndu-l în parte.

Se auzi scîrţîind uşa bucătăriei, semn că femeia de serviciu sosise, adusă de şoferul lui personal. Prin urmare maşina se afla dinaintea porţii, aşteptîndu-l să iasă. Se ridică de pe scaun şi depuse un sărut pe obrazul soţiei.

Peste puţine minute — adică la şase şi un sfert — Cadillacul său se angaja pe Telegraph Road, în drum către autostrada Lodge, iar de acolo, spre zona Noului Centru. Era o dimineaţă aspră, de octombrie, cu un vîntuleţ dinspre miazănoapte, al cărui tăiş prevestea apropierea iernii.

Detroit — oraşul motoarelor, inima industriei de automobile — se trezea la viaţă.

Tot în suburbia Bloomfield Hills, unde locuia preşedintele Companiei General Motors, dar la o distanţă de zece minute, străbătută cu avionul, un alt personaj important — vicepreşedinte la uzinele Ford — se pregătea s-o pornească spre Aeroportul Metropolitan, din Detroit. Şi el îşi luase gustarea, însă de unul singur, în biroul cu lumină difuză, unde-i fusese adusă pe o tavă, şi unde, de la cinci dimineaţa, lucrase necontenit ba răsfoind rapoarte (mai toate aşternute pe hîrtie specială, albastră, după tradiţia statornicită de mărimile Companiei Ford), ba întrerupîndu-şi lectura, ca să dicteze magnetofonului indicaţii concise şi clare. Nici apariţia fetei din casă cu micul dejun, nici mîncatul în sine nu-i strămutase privirea de pe documentele scrise, realizînd, astfel, în numai un ceas de lucru, ceea ce alţii n-ar fi putut face decît într-o zi ori mai mult.

Majoritatea hotărîrilor luate se refereau fie la construirea unei noi fabrici sau la extinderea altora existente, ceea ce impunea investiţii de ordinul bilioanelor de dolari. Dealtfel, printre obligaţiile acestui cîrmuitor se înscria şi aceea de a aproba sau respinge orice proiect, şi de a eşalona investîţiile după importanţă şi

gradul urgenţei. Odată, cineva îl întrebase dacă nu se simte împovărat de răspunderea de a manevra fonduri atît de uriaşe. La care el răspunsese pe loc : „Nu ; fiindcă, de obicei, elimin mintal ultimile trei cifre. Or, atunci, nu-mi tresare inima mai mult ca la cumpărarea unei case obişnuite."

Răspunsul spontan şi pragmatic îl oglindea în chip ideal pe acest om care ţîşnise, precum o rachetă, de la corvezile unui umil comisvoiajor de automobile, pînă la treapta cea mai înaltă a industriei, numărîndu-se astăzi printre cele douăsprezece „Căpetenii supreme". De-a lungul acestei metamorfoze, devenise şi multimilionar, însă nu fără să plătească un tribut ce-ar putea să apară incompatibil cu puterile unui om.

Într-adevăr, vicepreşedintele în chestiune trudea douăsprezece şi uneori paisprezece ore din zi, într-un ritm diabolic, şi de cele mai multe ori fără a-şi îngădui nici cea de a şaptea zi de repaos. Chiar în această dimineaţă, la ceasul cînd mulţi localnici îşi continuau tihniţi somnul, el avea să se afle în drum spre New York, într-un avion Jetstar, aparţinînd întreprinderii şi, chiar în timpul călătoriei, ca să nu irosească o clipă, va face o analiză a desfacerii produselor, împreună cu subalternii ce-l însoţeau. La aterizare, urma să prezideze o dezbatere pe aceeaşi temă cu directorii agenţiilor regionale, iar imediat după aceea, avea o întîlnire furtunoasă cu douăzeci de comercianţi din New Jersey, care protestaseră împotriva depunerii garanţiilor şi a altor norme impuse de Companie. Ceva mai tîrziu, îl aştepta, în Manhattan, un prînz oficial al bancherilor, unde trebuia să ţină şi un logos, iar la sfîrşitul lui urma să participe la o conferinţă de presă şi să răspundă la asaltul reporterilor.

La puţin după aceea, acelaşi avion îl va aduce înapoi, în Detroit, unde, închis în birou, avea să lucreze pînă se însera. Cîndva, în decursul după-amiezii, şi fără să-şi întrerupă activitatea, urma să-l viziteze un frizer, ca să-l tundă. Masa de seară — luată în mansarda amenajată deasupra cabinetului său — va cuprinde şi o discuţie critică cu directorii de servicii, în legătură cu noile modele ce urmau să intre în producţie.

Iar odată plecat din sediul Companiei, mai avea de făcut un popas, la capela funerară „William R. Ha-

milton", pentru a aduce un ultim omagiu fostului său coleg, decedat cu o zi înainte, de pe urma unui infarct provocat de surmenaj.

Firma de pompe funebre „Hamilton" era o carte de vizită obligatorie pentru „vîrfurile" din industria de automobile care, respectîndu-şi rangul pînă în clipa cea de pe urmă, treceau mai întîi pe acolo, în drum spre cimitirul de mare elită, „Woodlawn", supranumit şi „Walhala mărimilor".

Odată împlinită şi această îndatorire, vicepreşedintele nostru ajungea, în sfîrşit, acasă — nu însă fără o mapă doldora de rapoarte, care se cereau rezolvate în dimineaţa următoare.

Pentru moment, însă, îşi terminase lucrul, aşa că, debarasîndu-se de tava cu de-ale gurii şi adunîndu-şi hîrtiile, se ridică din faţa biroului. Pereţii din jur erau în întregime capitonaţi cu rafturi de cărţi. Cîteodată — dar nu şi acum — îi privea în treacăt, cu o undă de dor şi regrete ; existase o vreme cînd citise enorm, şi în domeniile cele mai diferite. Ar fi putut deveni un adevărat cărturar, dacă norocul nu îl mîna in cu totul altă direcţie. Or fiind mereu în luptă cu timpul, abandonase lectura. Nici pentru ziarul de dimineaţă nu avea deocamdată răgaz ; dar va găsi el o clipă cînd să se rupă de toate şi să-şi arunce ochii prin el. Îl luă, deci, împăturit cum i-l adusese fata din casă, şi-l îndesă în servietă. În felul acesta, de-abia mai tîrziu urma să ia cunoştinţă de atacul reînnoit al lui Emerson Vale, şi să-i zică vreo două în gînd, aşa cum aveau s-o facă mulţi alţi confraţi din industria de automobile, în ziua aceea.

La aeroport, cei cîţiva însoţitori se aflau în sala de aşteptare a hangarului rezervat avioanelor Companiei Ford, astfel că la sosire, îi întîmpină cu un simplu : „să mergem !". Odată cu pornirea motoarelor, grupul celor opt se precipită în avion, care îşi începu rularea pe pistă, mai înainte ca cei din urmă urcaţi să-şi fi legat centura de siguranţă. În comparaţie cu zborurile făcute după orar, cele cu avioane particulare însemnau o mare economisire de timp. Dar cu toate minutele cîştigate, cei opt instalaţi la bord nu aşteptară decolarea pentru a-şi deschide genţile cu hîrţoage de pe genunchi.

Primul care vorbi fu vicepreşedintele.

— Sîntem nemulţumiţi de debuşeul din luna aceasta în zona de nord-est. Cunoaştem deopotrivă de bine cifra de afaceri. Dar încă nu ştiu pricina deficitului, precum şi măsurile luate în consecinţă. În clipa cînd termină enunţarea ideii, avionul se desprinsese de la pămînt.

Soarele se înălţase de jumătate la orizont, strecurîndu-şi purpura încă palidă, printre norii cei suri ce navigau repezi pe înălţimile boltei.

Sub pîntecul avionului ce-şi continua urcuşul, şi la lumina primelor licăriri ale dimineţii, începea să se întrevadă conturul tot mai lărgit al metropolei şi al suburbiilor : centrul comercial din Detroit, un soi de oază în formă pătrată, un Manhattan miniatural, împresurat de străzi cenuşii, de uzine şi fabrici ; de case de locuit şi autostrăzi — mai toate invadate de o crustă de murdărie, demnă de amintirea legendarului Augis, de parcă această cetate a industriei n-ar fi dispus de elementarele fonduri necesare salubrităţii. Către vest, se profila Dearborn — o porţiune blagoslovită cu mai multă verdeaţă şi grijă edilitară, care se întindea pînă în pragul uriaşului complex de uzine „Rouge" ; iar la extremitatea estică, şi contrastînd cu restul priveliştii, cartierul Grosse Pointes, smălţuit cu copaci dichisiţi — un adevărat paradis al bogaţilor. Spre Sud, şi învăluită în neguri fumegoase, zona industrială Wyandotte, iar pe fluviul Detroit, Belle Isle — masivă şi greoaie, asemenea unui şlep, de un verde spălăcit, şi supraîncărcat. Dincolo de fluviu, către Canada, posomorîtul Windsor — o replică mai mică a citadelei americane vecine, însă la fel de disgraţioasă.

În lumina crescîndă a dimineţii, roiul maşinilor se îngroşa tot mai mult, inundînd întregul oraş. Iar oamenii, porniţi cu zecile de mii de acasă, păreau nişte armate de furnici — sau de guzgani poate — în funcţie de optica privitorului. Lucrători, funcţionari, directori se pregăteau să-şi înceapă ziua de muncă, în nenumăratele fabrici, mai mari şi mai mici.

Aşa cum o arăta imensul panou de la încrucişarea autostrăzii Edsel Ford cu Walter Chrysler — ambele ticsite de circulaţie — producţia naţională auto, asi-

gurată de orașul Detroit și tot de aici dirijată, începuse pentru ziua în curs. Redată în cifre de o șchioapă, ce se perindau ca pe un contor de proporții uriașe, producția se înregistra minut de minut, și cu cea mai desăvîrșită precizie, prin intermediul unui sistem național de informații, care nu omitea nici o mașină ieșită de pe banda de asamblare, indiferent de locul de fabricație. Pe moment, ecranul arăta datele adunate de la douăzeci și nouă de fabrici, răsfirate în zona cu orar estic. Dar curînd, cifrele se vor succeda tot mai vertiginos, odată ce aveau să intre în activitate și cele treisprezece uzine din Vestul de Mijloc, plus alte șase, din California. Automobiliștii localnici urmăreau acest grafic precum medicul tensiunea arterială a bolnavului sau agentul de bursă cotele acțiunilor, zilnic încheindu-se rămășaguri, fie pe totalul vehiculelor asamblate pînă în seara aceea, sau pe cel atins în zorile următoare.

Cea mai apropiată sursă de producție se afla cam la o milă distanță de panoul cel magic — adică în Hamtramck — unde, începînd de la șase de dimineață, la fiece oră ieșeau peste o sută de automobile de pe benzile de montaj ale uzinelor Dodge și Plymouth, aparținînd Companiei Chrysler.

Existase o vreme cînd președintele Consiliului de administrație al suspomenitului trust se mai ducea să asiste la începerea lucrului ori controla personal mașinile finisate, ceea ce se intîmpla rareori în prezent, ceasul acesta găsindu-l, aidoma altor dăți, tot acasă, răsfoind „The Wall Stret Journal" și sorbind din cafeaua pe care i-o adusese soția, înainte să plece la o adunare a Asociației Artiștilor Amatori. În trecut, ca director general al lui Chrysler (și deabia cooptat în Consiliul de administrație), alerga ca un viezure prin uzină, pe de o parte constrîns de declinul Companiei și descurajarea izvorită de aici, iar pe de alta, dornic să scape de eticheta de „conțopist" pe care o purta orice om ridicat din birourile de contabilitate și nu din cele tehnice sau comerciale.

Sub conducerea sa, Chrysler cunoscuse și zile bune și rele. După o perioadă de prosperitate mai trainică — care durase șase ani încheiați — acționarii începuseră să prindă curaj, pentru ca după aceea, din nou

să se audă sirenele de alarmă, care n-au încetat fără drastice măsuri economice, eforturi și sudoare din abundență. Mulți ajunseseră chiar a spune că doar la ananghie — sub presiuni și privațiuni — se obțineau rezultatele cele mai bune la Chrysler. Oricum, în clipa de față, nimeni nu se mai putea teme că, odată înscrisă în orbită, emblema lui Chrysler — steaua în cinci colțuri — nu-și va menține prestigiul pe mai departe. Și asta prin propriile strădanii, fapt ce-i îngăduia președintelui să dea mai puțin în brînci, să cugete mai mult și să citească ce îl interesa.

În momentul acela, tocmai descoperise furibundul atac al lui Emerson Vale, tipărit și în „The Wall Stret Journal" — deși mai puțin bătător la ochi decît în „Detroit Free Press". Pe el, însă, Vale îl plictisea ; îl considera banal prin repetarea argumentelor. Așa că, fără a mai zăbovi asupra truismelor lui, trecu la rubrica „proprietăți imobiliare", care oferea știri mai bogate în semnificații. Deși puțini o știau, în perioada din urmă, Crysler acumulase un mare număr de proprietăți, ceea ce, pe lîngă diversificarea profilului, deschidea perspectiva ca în cîțiva zeci de ani (sau așa se spera !) această Companie, aflată la locul al treilea, să ajungă pe picior de egalitate cu General Motors, sau poate chiar s-o întreacă.

Pînă atunci, însă, după cum reflectă mulțumit președintele, din toate uzinele Chrysler — fie din Hamtramck sau din alte localități — continuau să curgă vehicule.

Și astfel, în acea dimineață — ca în oricare început de zi — Cele Trei Mari Companii Auto se străduiau să-și păstreze supremația, în vreme ce alta — mai mică și mai puțin tributară lor, întregea gama produselor prin mărci ca : Ambassador, Hornet, Javelin, Gremlin, fabricate în uzinele sale din Wisconsin.

2

La o uzină de asamblare a mașinilor, situată la nord de autostrada Fisher, subdirectorul Matt Zaleski — un bărbat cărunt și un veteran al industriei auto — jubila că e miercuri.

Nu fiindcă avea să fie scutit de dificultăţi şi de tot soiul de acrobaţii ca s-o scoată la capăt ; aşa ceva nu se întîmpla niciodată.

Şi în seara aceea va porni către casă răpus de oboseală, împovărat parcă de şi mai mulţi ani decît cei cincizeci şi trei — cîţi avea efectiv — şi sub impresia că mai trăise o zi în neostoitul clocot al unui cazan. Nu o dată îşi dorea să mai poată avea energia din tinereţe — ca proaspăt angajat în uzină sau ca pilot pe bombardiere, aşa cum fusese în cel de al doilea război mondial. Şi nu o dată, evocînd aceşti ani de război, îşi spunea că, deşi petrecuţi în Europa — în gura iadului, cum s-ar zice, unde dăduse şi probe de vitejie — parcă tot nu-i simţise atît de grei şi apăsători ca îndeletnicirile de acum.

Nu mai departe de astăzi, de-abia intrase în cabinetul cu pereţii de sticlă de deasupra halei de asamblare, ba încă nici nu apucase să se dezbrace de haină, cînd, răsfoind agenda cu sezisări de pe masa de lucru, descoperi o plîngere de la sindicat ce se cerea lichidată prompt şi cu iscusinţă, ca să nu se stîrnească o răzmeriţă în uzină. Şi asta nu era totul ; cu siguranţă în vraful de hîrtii de alături îl aşteptau şi alte ponoase : lipsuri de felurite materiale (cum se iveau zilnic) ; neajunsuri pe la controlul de calitate ; defectarea unor utilaje, sau cine ştie ce proaspătă încurcătură, la care nu te putea duce gîndul, dar care, odată apărută, fie singură ori însoţită de altele, putea să oprească lucrul la banda de asamblare şi prin urmare producţia.

Smucit şi iute din fire, Zaleski trase scaunul din faţa biroului său metalic şi se trînti pe el. Protestul arcurilor îi aminti de surplusul de kilograme adăugat în ultima vreme şi de pîntecul tot mai rotofei. Cum s-ar mai strecura el acum în lăcaşul micuţ şi îngust al pilotului de pe un B-17 ? îşi zise cu ciudă. Cu atîtea griji şi necazuri pe cap, măcar de-ar mai fi slăbit la cîntar. Dar în loc să dea jos din grăsime, parcă o aşternuse şi mai vîrtos pe trupul lui scurt şi îndesat. Mai ales de cînd o pierduse pe Freda. De atunci, noaptea, ca să-şi facă de lucru şi să alunge urîtul, tot umbla pe la frigider şi mai ciugulea.

Dar cel puţin bine că azi era miercuri.

Mai întii de toate se cerea rezolvată urgenţa numărul unu. Şi cum secretara încă nu apăruse, chemă singur, prin interfon, oficiul de informaţii.

De aici îi răspunse un pontator.

— Vreau să vorbesc cu Parkland şi cu delegatul comitetului sindical. Ca atare, cum sosesc trimite-i la mine, porunci el.

Parkland era ştiut ca supraveghetor în hala de asamblare. Cît despre celălalt, şi fără a-i menţiona numele se-nţelegea la cine se referise, deoarece, între timp, se aflase desigur de sezisarea trimisă. Doar într-o fabrică veştile rele se propagă cu viteza luminii.

Contemplînd vraful hîrtiilor neatinse, pe care în curînd trebuia să le ia la citit, Zaleski reflectă cu amărăciune la piedicile atît de multe şi de diverse care ameninţau lucrul la banda de asamblare.

Pentru el, blocarea acesteia şi implicit a producţiei — indiferent din ce pricini — însemna un jungher împlîntat în coastă. Obligaţia sa de director adjunct, însăşi raţiunea lui de a fi, era aceea de a asigura mersul necontenit al benzii, de pe care, la fiecare minut, aluneca o maşină complet închegată. Numai pe el îl privea cum de izbutea acest lucru, prin ce dibăcii, sau de cîte ori se simţea în pielea jonglerului, manevrînd simultan cîte cinsprezece mingi în aer. Nu măiestria sa de jongler şi nici scuzele nu-i interesau pe cei de la cîrma uzinei. Ci doar rezultatele : coeficientul de realizare a normelor, producţia fizică zilnică, preţul de fabricaţie. În schimb, dacă se poticnea banda, avea ce-şi auzi Matt Zaleski. Fiecare minut de oprire însemna o maşină pierdută, un deficit irecuperabil, o stagnare de două sau trei minute costînd mii de dolari, pentru că în tot acest timp, salariile şi celelalte cheltuieli aferente se cereau achitate.

Dar cel puţin bine că azi era miercuri.

Clinchetul telefonului interior prefaţa o comunicare.

— Cei chemaţi sînt pe drum către dumneavoastră, domnule Zaleski, anunţă un glas, la care el mormăi un răspuns monosilabic.

De ce se bucura Matt Zaleski că azi este miercuri ? Pentru o pricină cum nu se poate mai simplă : miercurea se afla la o distanţă de două zile faţă de luni şi

de vineri. Or lunea şi vinerea puteai să înnebuneşti de pe urma absenţelor. În nici o zi a săptămînii nu lipseau atîţia lucrători — dintre cei angajaţi cu ora — ca lunea şi vinerea. Explicaţia era următoarea : după plata salariilor, care se făcea joia, o mulţime de muncitori se dedau la băut sau la droguri, şi aşa o ţineau pînă duminica seara, încît lunea rămîneau acasă să-şi facă somnul ori să se dezmeticească din mahmureală. În felul acesta, lunea şi vinerea orice necaz din uzină pălea în faţa imensei greutăţi de a menţine ritmul producţiei în ciuda puhoiului de absenţe. Se mutau oamenii dintr-un loc într-altul precum piesele pe o tablă de şah. Mulţi erau strămutaţi de la tactul obişnuit de muncă, pentru a face cu totul altceva decît pînă atunci. Astfel, un lucrător deprins să strîngă doar piuliţele roţilor se putea trezi montînd aripile din faţă, fie după o sumară iniţiere sau, aşa cum se întîmpla deseori, fără nici o îndrumare anterioară. Alţii, recoltaţi la iuţeală de la diverse corvezi — cum erau hamalîcul sau măturatul pe jos — suplineau restul golurilor. Existau cazuri cînd noii chemaţi trebuiau să înveţe la repezeală rolul lor temporar, după cum şi prilejuri cînd roboteau opt ore neintrerupte, pentru ca, în cele din urmă, să fixeze furtunul de încălzire sau o piesă similară tocmai pe dos. Rezultatul era lesne de bănuit. Multe din automobilele ieşite pe bandă lunea sau vinerea erau făcute de mîntuială, cu buclucuri gata asigurate pentru viitorii beneficiari, aşa încît, cei care ştiau în ce condiţii precare luaseră fiinţă, se fereau ca de foc să le cumpere. La fel şi unii concesionari de reprezentanţe din oraşele mari care, cunoscînd taina şi bucurîndu-se de un anumit ascendent — graţie importantelor desfaceri înlesnite uzinei — insistau ca maşinile destinate clienţilor de elită să fie negreşit fabricate joia, marţea sau miercurea. Pînă şi clienţii avertizaţi cereau acest lucru. Pentru aceleaşi binecuvîntate motive, automobilele rezervate directorilor din uzină sau prietenilor acestora erau programate tot pentru una din aceste zile de la mijlocul săptămînii. Uşa de la biroul lui Zaleski se deschise pe neaşteptate şi în pragul ei apăru Parkland — supraveghetorul somat — care intrase fără a mai ciocăni.

Parkland era un bărbat de peste treizeci şi cinci de ani, lat în umeri şi ciolănos. De-ar fi trecut printr-o facultate, avea toate premisele să devină fundaş la fotbal sau, ajuns într-o funcţie înaltă, cu siguranţă şi-ar fi impus autoritatea — ceea ce nu se putea spune despre orice confrate de-al său. Chiar acum era limpede că se aştepta la o neplăcere şi era pregătit s-o înfrunte. Arăta mînios la chip, iar sub falca dreaptă subdirectorul observă o vînătaie cît toate zilele.

Ignorînd modul în care-şi făcuse intrarea — dînd buzna, fără să bată la uşă — Matt Zaleski îi făcu semn să se aşeze pe scaun.

— Stai jos şi calmează-te, îi zise privindu-l în ochi pe deasupra biroului. Vreau să aud şi din gura ta cum s-au petrecut lucrurile. Dar vezi, nu încerca să mă duci, fiindcă din cele citite aici — şi arătă agenda cu sesizări — e limpede că ne-ai dat o belea pe cap.

— Ba pă naiba ! protestă Parkland închiondorîndu-se duşmănos şi aprinzîndu-se ca focul la faţă. Care-i beleaua ? Că l-am dat afară pe unul pentru că m-a pocnit ? Ei bine, află că n-am de gînd să-l primesc înapoi şi, dac-ai fi cît de cît nepărtinitor şi curajos, ai ţine cu mine.

Cînd vorbi iar, vocea lui Matt Zaleski semăna cu un răget de animal — o deprindere căpătată de-a lungul anilor petrecuţi în vacarmul uzinei.

— Încetează cu gugumăniile ! urlă cu tăioasă autoritate. Doar n-avea de gînd să-i scape situaţia de sub control. Totuşi, în următoarea secundă, adoptă un ton mai domesticit. Ştiam eu ce spun cînd te-am poftit să te domoleşti. Cînd o sosi momentul, numai eu hotărăsc cu cine ţin şi de ce. Dar pînă atunci nu-mi înşira verzi şi uscate despre curaj şi nepărtinire. Ne-am înţeles ?

O clipă, ochii lor se întîlniră ca două pumnale scăpărătoare. Ca pînă la urmă, tot Parkland să şi-i aplece.

— E limpede, Frank, zise Matt. Acum s-o luăm de la capăt. Spune-mi exact cum a fost.

Zaleski îl cunoştea de mult timp ca un supraveghetor plin de zel şi îndeobşte corect cu lucrătorii în subordine. Numai o situaţie cu totul excepţională putea să-l scoată din matcă, după cum îl vedea acum.

— Totul a pornit de la devierea unei poziţii de lucru la bandă, începu Parkland. Puştiul cu pricina lucra

la fixarea barei de direcție. E unul proaspăt angajat, cred, fiindcă se tot înghesuia în cel de alături. Și atunci am vrut să îndrept neajunsul.

Zaleski asculta clătinînd din cap, ca unul ce știa cum se petrec lucrurile. Nu o dată se întîmpla ca un muncitor așezat într-un anumit tact al benzii să întîrzie cîteva secunde la fiecare operație și, odată cu perindarea mașinilor, să-și schimbe poziția de lucru, ajungînd, la un moment dat, în perimetrul colegului care avea de executat următoarea operație. Natural, cînd un supraveghetor observa interferarea produsă, căuta să corecteze eroarea, ajutînd lucrătorul în cauză să-și reia locul inițial.

— Și ce-ai făcut ? întrebă Zaleski curios.

Dar înainte ca Parkland să-și continue relatarea, ușa biroului se deschise din nou și în prag apăru delegatul comitetului sindical — un bărbat mititel, cu o față trandafirie, cu ochelari cu lentile groase și cu un aer oarecum aferat. Se numea Illas — el însuși fost lucrător la bandă, pînă la alegerile sindicale ținute cu cîteva luni în urmă.

— Bună dimineața, îl salută el pe Zaleski, spre Parkland moțăind doar din cap.

Subdirectorul îl pofti tacit să ia loc pe un scaun.

— Tocmai ajungeam la miezul problemei, îl informă el.

— Ați economisi o mulțime de timp dacă ați citi sesizarea, sugeră Illas.

— Am citit-o. Dar cîteodată îmi place să ascult și versiunea împricinatului. Și spunînd aceasta, Zaleski făcu semn către Parkland să-și urmeze istorisirea.

— Văzînd cum stă treaba, am chemat un lucrător și i-am zis : „Ajută-mă să-l aduc pe om la locul lui la bandă“.

— Asta-i o minciună sfruntată ! interveni delegatul sindical, aplecîndu-se acuzator înspre Parkland. Apoi, răsucindu-se, se adresă subdirectorului. Nu astea i-au fost cuvintele, ci : „ajută-mă să-l aduc pe țîngăul ăsta la locul lui de la bandă !“ Or întîmplarea face ca muncitorul la care se referea spunîndu-i „țîngăul ăsta“, să fie un negru, pentru care acest termen e o insultă.

— Ia te uită dom'le ! tună Parkland, în al cărui glas

se simțea deopotrivă mînia și sila. Crezi cumva că-mi vii cu vreo noutate ? Că în atîta vreme de cînd trudesc în uzină n-am învățat cum să folosesc un cuvînt ca să nu jignesc ?

— Și totuși ai insultat un om, nu ?

— S-ar putea. Nu zic da categoric, fiindcă, sincer să fiu, nu-mi amintesc. Și chiar de s-a întîmplat, nu a fost cu intenție. Ci o scăpare. Și atît.

Delegatul ridică din umeri.

— Mă rog, o aduci din condei după cum îți place.

— Ba deloc, ticălosule !

Illas sări în picioare ca ars.

— Domnule Zaleski, sînt venit într-o calitate oficială... reprezint sindicatul lucrătorilor din uzina de automobile. Dacă mi se vorbește în felul acesta...

— Nu, n-o să ți se mai vorbească, îl potoli celălalt. Ia loc pe scaun, și te-aș ruga să nu-l mai faci pe supraveghetor mincinos.

Într-un gest de exasperare, Parkland își lovi pumnul vînjos de biroul metalic.

— Am spus că n-o aduc din condei, și așa e. Chiar mai mult ; flăcăul vizat nici nu s-a sinchisit de felul cum i-am vorbit, sau cel puțin nu s-a arătat ofensat pînă nu s-a stîrnit toată zarva.

— Nu e tocmai așa ; versiunea *lui* sună altfel, se interferă din nou Illas.

— Acum o suna, după cîte s-au întîmplat. Dar ascultă-mă, Matt, se întoarse Parkland spre Zaleski. Lucrătorul ce-o luase razna la bandă i-un puști. Un copilandru negru de vreo șaptesprezece ani. Nu am nimic cu el. Adevărat, e cam molatec la lucru, dar conștiincios. Am și eu un frate de vîrsta lui, și cînd mai calcă în străchini, mai zic și eu „ce face țîngăul-ăsta". Dar nimeni nu se simte călcat pe coadă. Așa cum s-a întîmplat și aici, pînă nu și-a vîrît celălalt nasul. Adică nenorocitul de Newkirk.

— Vasăzică recunoști că i-ai spus „țîngăul ăsta" ? se încăpățînă Illas.

— Bine, bine, i-a zis, concedă subdirectorul plictisit. Admitem cu toții acest lucru.

Matt Zaleski se stăpînea din răsputeri, ca dealtfel întotdeauna cînd se iveau în uzină incidente cu sub-

strat rasial. În realitate, şi el era ros de prejudecăţi segregaţionale, şi încă foarte înrădăcinate, pe care şi le formase în suburbia Wyandatte, unde văzuse lumina zilei. Majoritatea localnicilor îi dispreţuiau pe negri, în care nu vedeau decît nişte leneşi şi zurbagii. La rîndul lor, şi aceştia îi detestau pe localnici, iar duşmăniile de demult mai dăinuiau şi azi în Detroit. Silit de împrejurări, Zaleski învăţase să-şi înăbuşe resentimentele ; doar nu era să şi le afişeze într-o uzină în care lucrau atîţia angajaţi de culoare ; sau cel puţin nu oricînd. Chiar adineaori, după ultima intervenţie a delegatului sindical, fusese ispitit să-i răspundă : „Şi ce dacă i-a zis ţîngău ? Ce mare crimă a comis ? Cînd un supraveghetor îi porunceşte să-şi respecte ritmul de lucru, trebuie să-l asculte, nenorocitul". Şi totuşi se stăpînise, ştiind că, odată rostite, cuvintele vor fi repetate, agravînd poate şi mai mult situaţia. În schimb mormăi altceva :

— Important este ce a urmat.

— În sfîrşit ! exclamă Parkland. Credeam că nu mai ajungem la asta. Cînd aproape se potoliseră lucrurile, şi-l trecusem pe muncitor la locul reglementar, hop că apare şi namila aia de Newkirk.

— Un alt negru, specifică Illas.

— Newkirk lucra mult mai departe, la bandă. Aşa că nu auzise cele întîmplate. Dar se vede că i-a raportat cineva, fiindcă m-am trezit cu el, strigîndu-mi în gura mare că sînt un porc rasist, şi mi-a altoit un pumn. Spunînd acestea, Parkland îşi duse mîna la maxilar, care între timp se mai umflase, şi arăta şi mai vînăt.

— L-ai lovit şi tu ? îl chestionă Zaleski cu asprime.

— Nu.

— Cel puţin bine că ai dat dovadă de un pic de judecată.

— Şi încă cum ! se zborşi Parkland. L-am concediat pe nemernic. Atunci. Pe loc ! Doar unde s-a mai pomenit să loveşti un supraveghetor fără să dai socoteală ? Aşa ceva nu se poate.

— Asta rămîne de văzut, se amestecă Illas. Foarte mult depinde de natura împrejurărilor şi a provocării.

Matt Zaleski îşi trecu o mînă prin păr ; erau zile cînd se mira singur cum de nu chelise complet. În mod normal, tot acest tărăboi trebuia să cadă pe capul lui McKernon, directorul plin. Numai că astăzi McKernon nu era de găsit. Se afla la o depărtare de zece mile, la sediul Companiei, unde se discuta despre Orion — noul tip de turism ce se zămislea în cea mai desăvîrşită taină. Cîteodată, Zaleski avea impresia că McKernon începuse să se cam spele pe mîini de răspunderi, să bată în retragere. Şi asta nu de acum, ci de şase luni, şi făţiş, lăsîndu-l pe el să se descurce cu toate, ceea ce nu era nici corect nici plăcut. Măcar de avea să-l urmeze în funcţie ! Dar asta nu putea să se întîmple. Iar Zaleski o ştia. Doar fusese chemat şi încunoştiinţat de aprecierea oficială — aşa cum era scrisă negru pe alb pe hîrtia volantă din mapa de piele a vicepreşedintelui cu sectorul Producţie, care o ţinea la îndemînă, chiar pe masa de lucru, spre a o cerceta de cîte ori se făceau avansări sau alte numiri. Din fişa lui personală — cu fotografie şi tot soiul de date — Matt spicuise : „Angajatul corespunde întru totul actualei funcţii administrative".

Or această caracterizare, formală şi onctuoasă, nu era altceva decît „un sărut de adio" — după cum o ştiau toţi cei chemaţi să-şi spună cuvîntul în treburile Companiei.

Într-o formulare strict realistă, acelaşi lucru suna cam aşa : „Acest om a atins cea mai înaltă treaptă ierarhică, unde va rămîne, probabil, pînă la anii de pensionare. Dar sub nici un cuvînt nu va mai fi avansat."

Potrivit regulamentului, o dată ce pe fişa unui angajat apărea această pecete fatală, trebuia negreşit să i se aducă la cunoştinţă ; măcar acest drept îl avea. Aşa aflase şi el, cu cîteva luni în urmă, despre osînda de a rămîne pe veci în postul de subdirector. La început, perspectiva îl rănise, dar pe măsură ce se obişnuise cu ea, pricepu, în sfîrşit, cum de ajunsese aici : el, Matt Zaleski era un ultim exemplar perimat dintr-o pepinieră secătuită, din care nu se mai selectau cadre pentru posturi de frunte. Drumul parcurs de el, pornind de la muncitor, apoi maistru, şef de echipă, dispecer şi, în cele din urmă, director adjunct, nu mai era

cel străbătut de actualii diriguitori ai uzinei. El nu avusese o licență, ba nici liceul nu-l terminase, la începutul celui de-al doilea război mondial. De-abia pe urmă l-a absolvit — sprijinit de armată și urmînd cursurile serale — iar imediat după aceea începuse urcușul pe scara ierarhică, fiindcă fusese ambițios, ca mai toți din generația sa, trecuți prin măcelul din Europa și atîtea primejdii. Totuși, așa cum singur o recunoștea mai tîrziu, irosise o groază de timp, iar adevărata sa împlinire se lăsase mult așteptată. Candidații la funcții înalte erau atunci, ca și acum, proaspeții absolvenți, tineri isteți și plini de nerăbdare, care de pe băncile facultății plonjau direct în birourile de sus.

Dar asta nu-l îndreptățea pe McKernon să se spele pe mîini — fie și fără voie — de răzmerița iscată. De fapt, Zaleski ar fi fost pe deplin îndreptățit să pună mîna pe telefon și să-l cheme. Și totuși nu se putea decide s-o facă.

Mai întîi dintr-o mîndrie ascunsă, mărturisită doar sieși ; în definitiv putea și el să descurce ițele, la fel de onorabil ca și McKernon, dacă nu chiar mai bine ; și apoi pentru că intuia că nu e timp de pierdut.

— Care-s pretențiile sindicatului ? îl întrebă brusc pe Illas.

— Păi să vedeți ; am discutat cu președintele nostru...

— Să lăsăm deoparte ce-ați discutat, i-o tăie subdirectorul. Și eu și dumneata știm că trebuie să întreprindem ceva ; așa că spune-mi la ce v-ați fixat ?

— Mă rog, foarte bine, concedă delegatul. Ne-am stabilit la trei lucruri. Primul — reprimirea imediată a lui Newkirk, cu plata salariului pe timpul concedierii. Al doilea — prezentarea scuzelor de rigoare celor doi insultați. Iar al treilea — destituirea lui Parkland din postul de supraveghetor.

Parkland, care între timp se reașezase pe scaun, sări ca un arc scăpat brusc din chingă.

— Ia te uită drăcie ! Da modeste pretenții aveți ! Mi-ar place să aflu — numai așa, ca chestie — cînd ar trebui să-mi cer scuze ? Înainte de a fi mătrășit sau pe urmă ? zise în derîdere.

— Nu *tu* va trebui să prezinți scuzele, ci Compania, printr-un reprezentant oficial, preciză Illas. De-o să

ai bunul simț să ți le alături și pe ale tale, n-ai decît. Te privește !

— Vezi bine că mă privește. Numai să nu stea oamenii să m-aștepte să fac una ca asta, c-or să le sece ochii pînă vor apuca să vadă minunea.

— De-ai fi stat să cugeți și tu mai mult, n-ai fi dat de belea, îl dojeni subdirectorul.

— Nu cumva vrei să spui că ești de acord cu toate prăpăstiile astea ? se răsti Parkland arătînd către Illas.

— Deocamdată nu mă pronunț. Ci doar cumpănesc. Nu mă satisfac însă informațiile voastre. Și, spunînd aceasta, se întinse după telefonul din spate, formă un număr și așteptă.

— Care e situația pe acolo ? întreabă cînd i se răspunse.

— Tu ești, Matt ? îl iscodi o voce aproape șoptită.

— Da, eu.

Peste cuvintele interlocutorului — rostite cu vădită reținere — Zaleski auzi larma de la parterul uzinei și, ca întotdeauna, se întrebă cu mirare cum de-o îndurau oamenii, în trudnica lor existență de zi cu zi. Cît despre el, chiar în anii cît lucrase la banda de asamblare — înainte de a beneficia de un birou oarecum izolat — nu ajunsese să se deprindă cu vacarmul din jur.

— Situația este cam tulbure, Matt, continuă cel de la capătul firului.

— Fii mai exact !

— Răzvrătiții au cîrma în mînă. Dar, te rog, să nu spui că ai aflat de la mine...

— N-am obiceiul... precum bine știi...

Cu toate că se răsucise aproape complet pe scaun, îi simțea pe cei din birou cum îl urmăresc curioși, spre a-i surprinde orice reacție zugrăvită pe chip. Poate ghiciseră, deși nu prea vedea cum, că vorbește cu Stan Lathruppe — supraveghetor de culoare și unul din cei maximum șase angajați ai uzinei pe care-i respecta fără nici o rezervă ; lucru ciudat, chiar paradoxal, ținînd seama că în viața particulară, Lathruppe era un militant bătăios. Dar la uzină se dovedea un slujbaș destoinic, încredințat că prin atitudine cumpătată își putea ajuta mai bine confrații decît prin acte anarhice. Prin asta își dobîndise și prețuirea lui

Zaleski care, la început, nu avusese ochi să îl vadă. Din păcate însă pentru Companie, existau prea puţini supraveghetori sau directori negri, în raport cu numărul muncitorilor de aceeaşi rasă. S-ar fi cuvenit să fie mai mulţi, aşa cum fiecare o ştia. Uneori, cînd se putea scutura de prejudecăţi, Matt se întorcea împotriva celor de la conducere. Dacă domnii cei mari, îşi zicea cu năduf, ar fi privit lucrurile în perspectivă — cum le-o impunea de fapt rolul — iar în decada 1940—50 ar fi instituit un program de pregătire profesională a negrilor, astăzi, Stan Lathruppe n-ar mai fi fost o pasăre rară, ci impresurat de mulţi alţii ca el. Dar aşa, era unul singur, spre paguba tuturor.

— Ce se coace ? se interesă Zaleski.

— Mi se pare o grevă.

— Cînd ?

— Probabil la pauză. S-ar putea şi mai înainte, deşi nu prea cred.

Supraveghetorul negru vorbea atît de încet, încît celălalt de-abia îl auzea. Zaleski ştia în ce postură ingrată se află, la care se adăuga şi neajunsul de a folosi telefonul instalat chiar alături de banda de asamblare — sub ochii vrăjmaşului, cum s-ar zice. Lathruppe era un stigmatizat. Unii muncitori, refractari şi faţă de superiorii de aceeaşi culoare, îl socoteau vîndut albilor — o învinuire lipsită de orice temei. Dar cum totuşi îl urmărea, Zaleski căută să fie cît mai concis, spre a-nu-i agrava şi mai mult situaţia.

— Are vreo explicaţie amînarea ?

— Da. Cer grevă generală.

— Au început şuşoteala ?

— Şuşoteală ? Bat tobele ca în junglă.

— Nu i-a prevenit nimeni că-i ilegal ce încearcă ?

— Asta ce glumă mai e ? Mai ai vreuna la fel, că îmi place ?

— Nu, nu mai am, suspină Zaleski. Şi, după un „mulţumesc", repuse telefonul în furcă.

Aşadar intuiţia nu-l înşelase. Nu avea vreme de irosit, deoarece o gîlceavă cu substrat rasial răbufnea ca o dinamită cu fitil foarte scurt. Dacă se ajungea într-adevăr la o grevă, puteau trece zile în şir pînă la aplanarea ostilităţilor şi reluarea activităţii. Chiar în

ipoteza cînd numai negrii părăseau lucrul, sau o parte din ei, producția tot se dădea peste cap. Or menirea lui era tocmai aceea de a o menține cu orice preț.

Citindu-i parcă în cuget, Parkland îl suplică :

— Nu te lăsa intimidat, Matt ! Să zicem că unii vor înceta lucrul și o să dăm de bucluc. Dar cîteodată merită să suferi pentru o idee.

— Da, uneori da, recunoscu celălalt. Toată dibăcia e să știi însă cînd și pentru care idee...

— Pentru nepărtinire, să zicem, de care oricine trebui' să dea dovadă, fie muncitor sau chiar mare ștab. Parkland vorbea cu aprindere, încovoiat peste biroul lui Zaleski, și doar la răstimpuri aruncînd o ocheadă spre delegatul de alături. Recunosc, sînt aspru cu cei de la bandă, fiindcă așa mi se cere. Supraveghetorul stă în bătaia armei ; în el lovesc toți. De aici, de sus, tu și cu ceilalți ne înghiontiți întruna să dăm producție, cît mai multă producție ; și dacă izbutim să vă mulțumim pe voi, tabără ăi de la controlul de calitate, care ne trîmbițează să scoatem mașini mai bune, chiar dacă le facem mai repede. Apoi vin muncitorii — printre care unii ca Newkirk — iar supraveghetorul e nevoit să-i înfrunte. Cîteodată se poticnește și mai apelează la sindicat ; alteori se descurcă singur. E o muncă grea, după cum bine știi, și de aceea sînt aspru. Altfel m-aș duce pe copcă. Cu toate astea, niciodată n-am arătat părtinire. Nu m-am purtat cu un muncitor negru altfel decît cu unul alb, nici n-am făcut pe plantatorul cu biciul în mînă. Cît despre pacostea ce m-a adus aici, singura imputare ce mi s-ar putea face e că i-am spus „țîngău" unui puștan negru. Nu l-am pus la cules de bumbac sau la lustruit de pantofi, nici nu i-am zis „cioară", ori vreun alt cuvînt jignitor. Ci l-am ajutat să-și facă munca așa cum trebuie. Și încă ceva. Chiar de m-a luat gura pe dinainte și i-am zis „țîngău", sînt gata să-mi cer scuze, fiindcă, sincer, îmi pare rău. Dar nu și lui Newkirk. El va rămîne concediat. Altfel, dacă scapă basma curată după ce a pocnit un superior, numai fiindcă așa i-a venit lui, n-ai decît să atîrni o năframă într-un băț și s-o vînturi prin fabrică, în chip de adio de la orice supunere și disciplină a muncitorilor. Iaca de ce susțin să te arăți nepărtinitor.

— În anumite privinţe ai dreptate, recunoscu Matt, căinîndu-l în sine pe Parkland pentru umilinţa ce-l aştepta ; el, care dintre toţi supraveghetorii ţinuse întotdeauna cu negrii ! Ce părere ai de toate acestea ? îl întrebă pe Illas după un răstimp.

Delegatul sindical îl privi fără nici o expresie prin lentilele groase ale ochelarilor.

— V-am anunţat hotărîrea noastră, domnule Zaleski...

— Şi dacă n-am s-o accept, sprijinindu-l pe Frank, după cum mi-a arătat că s-ar cuveni, atunci ce-o să urmeze ?

— Vom fi siliţi să ne adresăm comisiei de litigii, ripostă Illas ţanţoş.

— Mă rog, e dreptul dumneavoastră, conveni subdirectorul, clătinînd din cap. Numai că tratativele „ca la carte" pot ţine treizeci de zile, dacă nu şi mai mult. Deocamdată, îşi vede toată lumea de lucru ?.

— Se-nţelege. Aşa cum se specifică în contractul de...

— Nu-i nevoie să-mi înşiri ce prevede contractul, tună Matt. Acolo scrie ca fiecare să-şi continue munca pe timpul negocierilor. Or în clipa de faţă o grămadă din oamenii dumitale sînt gata să-şi ia tălpăşiţa fără a se sinchisi de clauzele contractului.

Pentru prima dată de la venire, Illas părea încurcat.

— Sindicatul muncitorilor din industria de automobile nu încurajează o grevă ilegală.

— Atunci opreşte-o, lua-o-ar dracu s-o ia !

— Dacă ce-mi spuneţi e adevărat, voi discuta cu unii de-ai noştri...

— Cu vorba nu ajungi la nimic. O ştim deopotrivă de bine. Şi, privindu-l pe delegat, observă cum faţa-i trandafirie se cam gălbejise. Natural, nu-i surîdea să înceapă tocmeala cu negrii în actuala lor fierbere. În asemenea situaţii, pînă şi sindicatul se afla într-o mare dilemă. Pe de o parte, dacă nu izbutea să le dea satisfacţie răzvrătiţilor de culoare, conducătorii organizaţiei erau acuzaţi de prejudecăţi rasiale şi priviţi ca nişte „lachei ai administraţiei", iar de-i apăra excesiv pe negri, risca să încalce hotarul ilegalităţii, trezindu-se părtaş la o grevă interzisă chiar de statutul de care făceau caz. Iar astfel de greve însemnau o neno-

rocire pentru unii fruntași sindicali cum erau Woodcock, Fraser, Greathouse, Bannon și alții, ce-și cîștigaseră mare faimă datorită dîrzeniei arătate la tratative, aplanării conflictelor prin procedee abile, și respectării convențiilor încheiate. De aceea întreruperea lucrului peste capetele și hotărîrea lor le știrbea autoritatea cuvîntului, slăbindu-le simțitor poziția la orice viitoare negociere.

— Fii sigur că n-o să te felicite nimeni pentru greva care se pregătește, continuă Zaleski, adresîndu-se delegatului. Și nu există decît o singură posibilitate prin care s-o stăvilim : să luăm aici și pe loc o hotărîre, iar apoi să ne ducem în hală să le-o anunțăm.

— Depinde însă de hotărîre, replică Illas sceptic deși, în realitate, era receptiv la sfatul primit.

Cît despre măsurile la îndemînă, Zaleski se și fixase la unele, poate nu pe placul celorlalți doi, cum nici pe al lui nu erau, dar ce putea face ? Blestemate vremuri mai apucase ! reflectă cu amărăciune. Auzi, să-ți calci demnitatea și convingerile în picioare ! Și asta numai ca să meargă uzina...

— Nu va fi nimeni concediat, anunță brusc. Newkirk se va întoarce la lucru. Dar de azi înainte să-și folosească labele doar la muncă. Un lucru să-ți fie clar și dumitale și lui, urmă scrutîndu-l pe Illas fără înconjur. Dacă se mai repetă figura de azi, l-am zburat din uzină. Dealtfel, am să-i spun cîteva înainte de a se întoarce la bandă.

— Va primi salariul pe timpul cît a fost suspendat ? întrebă delegatul cu o undă de zîmbet triumfător.

— Se mai află aici ?

— Se-nțelege.

Zaleski șovăi un moment, după care aprobă din cap, înciudat.

— Fie. Să i se dea banii, cu condiția să-și termine tura. Cît despre înlocuirea lui Frank, nici nu poate fi vorba. Și, întorcîndu-se către Parkland, îi porunci : Tu vei face precum ai făgăduit. Vei vorbi cu flăcăul, explicîndu-i că a fost o scăpare din parte-ți.

— Mai exact, îi vei cere scuze, îl incită Illas.

Din ochii lui Parkland țîșneau săgeți veninoase spre amîndoi.

— Cîrpe nenorocite ce sînteți ! Vă dați după degete !

— Hei ! Ia-o cu binișorul ! îl somă subdirectorul.

— Ba pe dracu ! șuieră Parkland, care se ridicase în picioare, dominîndu-l pe Zaleski cu trupu-i vînjos. Asta-i deviza ta, continuă el, de parcă scuipa cuvintele peste biroul despărțitor ; tu iei lucrurile „cu binișorul" și te dai înapoi, pentru că ești prea laș să aperi o cauză dreaptă.

— Destul cu insultele ! răcni Matt împurpurat de mînie. Nimeni nu mă silește să ți le înghit. Mă auzi ?

— Da, te aud, rosti Frank cu suprem dispreț în priviri și pe chip. Numai că nu-mi place nici ce aud nici ce văd.

— În acest caz, poate vrei să-ți iei valea !?!

— Mai știi ? Oi găsi poate în altă parte un aer ceva mai curat.

După o scurtă și apăsătoare tăcere, Zaleski mormăi :

— N-ai să găsești. Fii pe pace ! Sînt vremuri cînd peste tot respiri același aer spurcat.

Acum, după ce răbufnise, putea să judece iar la rece. Desigur, pe Frank n-o să-l concedieze. De ce ar fi făcut-o ? Ca să adauge la o nedreptate încă una, mai mare ? În afară de asta, supraveghetori competenți nu găseai la tot pasul. De altminteri și Parkland, cu toate amenințările proferate, nici că se gîndea să renunțe la slujbă — lucru pe care Zaleski mizase de la bun început. Întîmplător, îi cunoștea situația de acasă — nevoile ce se cereau acoperite cu un salariu sigur și permanent — plus că nu se îndura el să dea cu piciorul la vechimea acumulată în uzină. Și totuși, flecăreala sa despre lașitate îl duruse nespus. La un moment dat, chiar simțise nevoia să-i strige cum că dumnealui — aprig și bătăios cum ținea să se arate — nu era decît un mucos de vreo zece ani cînd el, Matt Zaleski, executa misiuni grele pe bombardierele din Europa, veșnic amenințat de o schijă mare și colțuroasă, care putea sfîrteca fuselajul și propriul său trup, zdrobindu-i pîntecele ori fața ; sau întrebîndu-se mereu dacă nu cumva avionul se va prăbuși mistuit de flăcări, de la 25 000 de picioare, după cum le vedea pe atîtea din divizia a opta aeriană... „Ca atare gîndește-te bine, fiule, pe cine acuzi de lașitate, și adu-ți aminte că eu

sînt chemat — şi nu tu — să asigur bunul mers al uzinei, indiferent cît venin îmi fac pentru asta !"

Aşa ar fi vrut să i-o spună, şi totuşi se stăpînise, socotind că o parte din argumente ţineau de trecut, şi deci erau perimate ; apoi, însăşi valorile şi ideile căpătaseră alte sensuri — confuze şi absurde — iar laşitatea împrumuta la rîndu-i mai multe aspecte, şi poate Frank avusese dreptate — măcar parţial.

Dezgustat de el însuşi, se adresă celor doi :

— Să coborîm şi să isprăvim odată cu asta.

Părăsiră biroul — Zaleski în frunte, urmat de delegatul sindicatului şi de Parkland, încă spumegînd de mînie — şi o luară pe scara metalică ce ducea la parterul uzinei. O clamoare aproape demenţială îi izbi de la primii paşi.

Ultima treaptă se afla nu departe de capătul benzii, unde o serie de piese, proaspăt confecţionate, se sudau şi se nituiau pe şasiurile viitoarelor automobile. Aici, zgomotul era atît de asurzitor, încît pînă şi lucrătorii — înşiraţi la distanţe infime unii de alţii — trebuiau să-şi apropie capetele şi să răcnească, spre a se face auziţi. Deasupra şi în jurul lor, jerbele de scîntei, ţîşnind de sub ciocanele de nituit şi de la aparatele de sudură, formau adevărate explozii de artificii, albeaurii, peste care se ridica şuieratul neîntrerupt al aerului comprimat din instalaţia de alimentare a uneltelor. Iar în centrul uriaşei hale şi al întregii activităţi se afla banda de asamblare, înaintînd lent de tot, ca un monstru sacru purtat pe sub ochii cuvioşilor veniţi să se prosterneze.

Cei trei îşi continuau drumul — Zaleski în pas cu delegatul sindical, care i se alăturase, iar Parkland mergînd în urmă. Şi cum se mişcau mult mai iute ca banda de asamblare, în drumul lor întîlneau maşini tot mai conturate ca formă. Astfel, şasiurile văzute acum, urmau să alunece sub carcasele ce le aşteptau mai în faţă, unde se îngemănau în aşa zisul „sărut nupţial" — după cum îl botezaseră lucrătorii. Subdirectorul era numai ochi, scrutînd, ca întotdeauna, operaţiile cele mai importante.

La trecerea lor, unele capete se înălţau, altele se întorceau ; cîteva chiar schiţară saluturi, deşi nu prea

multe. În schimb, privirile — fie ale albilor sau ale negrilor — erau mai toate sanchii. Zaleski sesiză freamătul şi revolta din atmosferă. Dar asta se mai întîmpla prin uzine, cîteodată fără nici un motiv, alteori dintr-o nimica toată, ca un clocot ascuns ce-şi căuta cale de răbufnire. Era aşa zisa reacţie la monotonia exagerată — după diagnosticul sociologilor. Delegatul sindical îşi luase o mutră acră şi gravă, vrînd să arate cum că numai din obligaţie se pusese bine cu administraţia şi nicidecum de plăcere.

— Cum te simţi acum cînd nu mai lucrezi la bandă ? îl întrebă Matt.

— Bine, ripostă scurt.

Şi celălalt îl crezu. Mulţi dintre vizitatorii uzinelor de automobile plecau cu impresia că truditorii de aici s-au deprins cu vacarmul, cu mirosul, cu căldura dogoritoare, cu încordarea continuă şi cu repetarea aceloraşi operaţii. Însuşi Zaleski îi surprinsese dînd explicaţii copiilor de parcă vorbeau despre pensionarii unei grădini zoologice. „Vedeţi cît de obişnuiţi sînt cu munca ce şi-au ales-o, şi cît şi-o iubesc ? N-ar schimba-o cu nici o alta pe lume".

„Să nu-i credeţi, piticilor !" ar fi vrut să le strige Zaleski. „E o minciună odioasă !".

În realitate, foarte puţini dintre veteranii de la banda de asamblare veniseră cu gîndul de a se eterniza aici. Angajarea iniţială era privită, aproape invariabil, ca un provizorat — pînă la ivirea unei slujbe mai priincioase — care, pentru mulţi, şi în deosebi pentru cei fără prea multă carte, rămînea un vis de-a pururi neîmplinit. Aşa se trezeau în capcană ; îngrădiţi, pe de o parte, de îndatoririle lor de familie — copii, chirie şi tot felul de rate de acoperit — iar pe de alta, ispitiţi de o leafă mai bunicică, aşa cum doar aici o aveau.

Dar din păcate, profitul material nu atenua cu nimic cazna cotidiană şi nici demoralizarea ce-o aducea cu sine. Mai toată munca prestată era brută, necesitînd un imens efort fizic, deşi adevăratul tribut îl cerea psihicului, prin orele şi zilele fără număr ce se scurgeau într-o ucigătoare monotonie. Iar după toate acestea, nici măcar de rodul strădaniei nu se puteau bucura. Un lucrător de la bandă nu trăia satisfacţia actului

creator, fiindcă din mîna lui nu ieşea niciodată o maşină întreagă. El făcea numai piese sau, pur şi simplu, le asambla, montînd o rondelă la un bulon, strîngînd o plăcuţă de siguranţă ori fixînd cîteva piuliţe. Şi mereu aceeaşi rondelă, aceeaşi plăcuţă şi piuliţe, mînuite cu aceleaşi şi aceleaşi gesturi, totul într-un vacarm necurmat, în care oamenii, auzindu-se cu anevoie, aproape renunţau să îşi mai vorbească, închizîndu-se în ei.

Dar chiar în aceste condiţii precare, trecerea anilor îi găsea pe mulţi neclintiţi. Unii cădeau, răpuşi de boli nervoase. Alţii se dovedeau mai tari. Însă, oricum, nimeni nu îndrăgea acest travaliu.

De aci şi obsesia evadării ce-i urmărea ca pe nişte încarceraţi. De aci repetatele absentări de la slujbă şi frecvenţa grevelor care, deşi nu-i izbăveau pe de-a-ntregul, aduceau totuşi un fior nou, creînd o spărtură în zidul monotoniei, oferind iluzoria variaţie după care tînjeau cu toţii. În această stare de spirit, poate chiar şi încercarea de acum de a domoli răzmeriţa se va solda cu un eşec, cumpănea Zaleski privind cu îngrijorare în jur.

— Nu uita de înţelegerea noastră, îi aminti celui de alături. Vreau, fără nici o zăbavă, să limpezim lucrurile. Şi cum Illas nu îi răspunse, continuă : Ai putea fi mulţumit cu ziua de azi. Ai obţinut ce-ai dorit.

— Nu tocmai...

— Oricum, ce era important pentru dumneata.

Substratul dialogului era de fapt altul, şi îl ştiau deopotrivă. Printre căile izbăvitoare de munca brută se număra şi aceea de a fi numit delegat permanent sindical, cu perspectiva de a mai urca şi alte trepte în ierarhia acestei organizaţii — o formulă la care aderase şi Illas. Numai că odată uns în noua sa funcţie, delegatul devenea un personaj politic care, spre a se menţine, se cerea reales ; or pentru asta se impunea cu stringenţă să intre în graţiile alegătorilor. Şi cum voturile nu le dădeau decît muncitorii, trebuia să se facă luntre şi punte să-i mulţumească. În această postură se afla Illas acum.

— Unde-i pramatia de Newkirk ? îl întrebă subdirectorul.

Între timp ajunseseră chiar la locul incidentului din acea dimineaţă.

Illas arătă spre o porţiune destul de mare, despărţită de restul halei printr-o linie trasă pe duşumea; dincolo de aceasta, se aflau cîteva mese şi scaune din material plastic, precum şi automate cu răcoritoare, cu cafele şi dulciuri. Era bufetul unde îşi luau muncitorii gustarea, dar în clipa aceea o singură masă era ocupată, la care şedea un negru mătăhălos şi cu trăsături grosolane. După rotocoalele de fum ce-l împresurau, se vedea că ţine o ţigară în mînă, în timp ce-i scruta pe noii veniţi.

— Du-te şi spune-i să se întoarcă la lucru, ordonă Zaleski delegatului sindical. Nu uita nimic din înţelegerea noastră, iar cînd vei sfîrşi, trimite-l la mine !

— Bine, se conformă Illas, pornind către Newkirk, peste fîşia de demarcaţie, iar apoi aşezîndu-se lîngă el, cu o faţă surîzătoare.

Cît despre Parkland, se şi dusese la tînărul negru care continua să lucreze la bandă şi-i vorbea plin de rîvnă. Ascultătorul îl urmărea stînjenit, dar curînd începu să rînjească sfios şi să dea din cap. Supraveghetorul îl atinse pe umăr, arătînd către Illas şi Newkirk, aflaţi tot la masă şi discutînd cu feţele apropiate. Flăcăul reedită surîsu-i bleg şi timid, în vreme ce Parkland îi întinse o mînă. După o clipă de şovăială, celălalt i-o luă într-a sa.

Ca martor al scenei, Matt se întreba dacă în situaţia lui Parkland ar fi procedat cu atîta dibăcie şi demnitate.

— Noroc, şefule, îi strigă cineva de pe partea cealaltă a benzii. Şi Zaleski se întoarse într-acolo.

Cel care-i adresase salutul era un veteran la bandă, acum recepţioner de caroserii — scund şi pipernicit la trup şi cu o mutră aproape aidoma cu a lui Hitler. Ca urmare a flagrantei asemănări fizionomice, ortacii îl botezaseră Adolf şi, ca să le joace în strună, cel vizat — al cărui nume real Matt nu şi-l amintea niciodată — îşi tundea părul scurt, lăsîndu-şi un moţ pe frunte.

— Bună, Adolf, îi răspunse prietenos, trecînd grijuliu de cealaltă parte a benzii, printre două maşini — una galbenă, decapotabilă, iar alta tip limuzină, vopsită într-un verde metalizat. Cum se prezintă caroseriile ? Sînt solide ?

— Am apucat altele și mai proaste, șefule. Ați uitat de cele ieșite la World Series ? [1]

— Lasă-mă ! Nu-mi mai aduce aminte !

La World Series, ca și la deschiderea sezonului de vînătoare din Michigan, cei din conducerea uzinelor auto își blestemau zilele. Absențele întreceau orice limită. Pînă și oamenii de nădejde — cum erau maiștrii și controlorii — uitau să vină la slujbă. Calitatea mașinilor scădea simțitor, mai ales pe timpul campionatelor de baseball, cînd atenția lucrătorilor era concentrată asupra tranzistoarelor și nicidecum la ce le ieșea din mîini.

Zaleski își amintea încă bine, cum, în toiul campionatelor din 1968 — cîștigate de echipa TIGERS din Detroit — se spovedise neliniștit soției lui, Freda. „Nici celui mai aprig dușman nu-i doresc o mașină făcută astăzi în fabrică“ ii spusese atunci — adică exact cu un an înainte ca ea să moară.

— Oricum, limuzina asta-i pe cinste, se pronunță Adolf (sau cum naiba-l chema !?) după ce-i controlase interiorul, intrînd și ieșind precum o sfîrlează din ea. Acum scruta următoarea la rînd — un model sport, portocaliu deschis, și cu scaune albe, în formă de cupă.

— Pun rămășag că-i făcută pentru o blondă, urlă dinăuntru. Tare mi-ar place să am eu parte s-o înghesui în perne.

— Mai las-o încolo ! îi țipă Zaleski. Ești și așa destul de blagoslovit cu munca ce-o ai.

— Da' să vezi ce-aș mai blagoslovi-o pe blondă, i-o întoarse recepționerul, sărind din mașină și mimînd cu gesturi obscene și ochi plini de pofte visu-i erotic. Fiindcă așa se glumea în uzină, fără perdea.

Subdirectorul se prinse în joc și-i zîmbi cu subînțelesuri, știind că micul lor dialog se înscrie printre foarte puținele comentarii pe care și le îngăduie muncitorul la bandă în cele opt ore de lucru.

Între timp, Adolf se strecurase în altă caroserie, verificîndu-i interiorul. Cînd Matt îi spusese mai înainte că e blagoslovit cu munca pe care o face, nu afirmase un neadevăr. În calitatea pe care-o avea era scutit

[1] Jocuri de baseball, organizate toamna, în SUA, pentru selecționarea echipei campioane profesioniste.

de efortul celor mai mulţi de la bandă, iar ca să ajungă la acest privilegiu, de obicei se cerea doar vechime. Şi totuşi, această funcţie — care nu conferea un cîştig în plus şi nici autoritate celui în cauză — prezenta şi dezavantaje. De pildă, dacă omul îşi făcea datoria cum trebuie, semnalînd orice defect al maşinii, îşi atrăgea ura confraţilor de la bandă, care nu-l mai slăbeau cu şicanele. Nici supraveghetorii nu vedeau cu ochi buni excesul de zel al recepţionerului, ca dealtfel orice le-ar fi putut stăvili producţia în aria lor de răspundere. Cum trăiau veşnic sub presiunea superiorilor — deci şi a subdirectorului de faţă — care-i sufocau cu îndeplinirea normelor, deseori se vedeau nevoiţi să treacă peste capul recepţionerilor, astfel că, de apărea pe bandă o piesă sau chiar un vehicul ce lăsa de dorit, îşi arătau colţii şi mîrîiau : „lasă-l să treacă, bă“ ! Se mai întîmpla ca acelaşi produs imperfect să se poticnească la controlul de calitate ; dar asta constituia o excepţie la regula generală.

În partea amenajată pentru gustările muncitorilor, delegatul sindical şi Newkirk îşi isprăviseră sfatul şi se ridicau de pe scaune. Matt Zaleski urmărea limuzina verde-metalizat, la depărtarea unde o purtase banda. O anume chichiţă ce-l frapase la ea se cerea controlată. Ceea ce hotărî să şi facă, mai înainte de a părăsi banda.

Tot la distanţă îl zări pe Frank Parkland stînd în perimetrul circumscris rolului său de supraveghetor ; îşi reluase probabil activitatea, socotind că nu avea de ce să mai stăruie într-o dispută ce se încheiase. Şi de fapt aşa şi era, cugetă Zaleski. Parkland ieşise din cauză — ce-i drept, cu autoritatea ştirbită, mai greu să se facă ascultat la nevoie. Dar va vedea el cum o va scoate la capăt. Doar fiecare avea greutăţi ! Aşa că şi Frank să se lupte cu ale sale !

Cînd trecu de cealaltă parte a benzii, îi văzu pe Illas şi pe Newkirk îndreptîndu-se către el. Negrul mergea legănat şi nepăsător. În picioare arăta mai voinic decît păruse la masă. Avea fălci ascuţite şi mari, pe măsura trupului masiv, şi un zîmbet acru pe buze.

— I-am comunicat amicului Newkirk ce am obţinut în favoarea lui, anunţă Illas. E de acord să-şi reia lucrul, primindu-şi, fireşte, salariul pe timpul cît a fost suspendat.

Subdirectorul dădea doar din cap, spre a nu micşora nici măcar printr-o vorbă izbînda delegatului sindical. Dacă Illas ţinea să prefacă o biată încăierare într-o bătălie istorică, n-avea decît. În schimb, îl interpelă pe celălalt cu asprime :

— Ai putea să renunţi la rînjetul ăsta. Nu văd ce motiv de hlizeală ai avea. După care se întoarse spre Illas : L-ai prevenit, sper, că o să-i piară pofta de rînjet dacă se mai repetă aiureala de azi...

— Da, mi-a spus tot ce avea de spus, confirmă Newkirk. Şi n-o să se mai repete dacă nu m-o scoate careva din ţîţîni...

— Da' ştii că eşti insolent, cînd de-abia ai fost dat afară şi reprimit ! se irită Zaleski.

— Sînt cătrănit, domnule ; asta sînt. Numai că oameni ca dumneavoastră — şi arătă către amîndoi — n-au cum pricepe acest lucru.

— Bagă de seamă, îl preveni subdirectorul, şi eu pot să-mi ies din sărite cînd vă ţineţi de certuri care dau fabrica peste cap.

— Asta-i altceva ; da' pe mine mă arde sufletu', m-apucă turbarea...

— Mai slăbeşte-mă, fiindcă aş putea să-ntorc foaia, i-o tăie Zaleski.

Celălalt clătină din cap. Pentru unul voinic ca el, avea un glas şi mişcări neaşteptat de domoale. Doar ochii, de un verde intens, scăpărau.

— Omule, vorbi el, dumneata nu eşti negru, şi nu mă poţi înţelege. Ce simt eu nu-i arţag, nici mînie. E acul care a întrecut milionul. De la naştere, te tot înţeapă cînd unu, cînd altu', pînă ajungi la un milion de împunsături blestemate. Apoi vine o zi cînd auzi un nepricopsit de alb spunîndu-i „ţingău" unui om ca şi el. Ie tocma' acu' care a întrecut milionu' şi nu-l mai înghiţi.

— Lasă astea, interveni Illas. Doar s-au aranjat lucrurile. Ce, o luăm de la capăt ?

— Tu să-ţi ţii gura ! i-o reteză Newkirk, fără a-şi urni cumplita-i căutătură de pe Matt, care-l asculta, chinuit de o întrebare ce şi-o pusese şi în alte rînduri : nu cumva toată lumea înnebunise ? Fiindcă aşa cum observase la oameni ca Newkirk şi la infinit de mulţi alţii — printre care chiar şi fiica lui, Barbara — nimic

din ce însemnase înainte supunere în fața poruncii și a puterii, respect și decență morală nu mai impresiona sau, oricum, își pierduseră vechea semnificație. În schimb, insolența devenise o condiție — o insolență ca cea împroșcată de glasul lui Newkirk, iar acum de priviri. Tot de ea țineau și expresiile „cătrăneală" și „m-apucă turbarea", zvîrlite de Newkirk care, după toate aparențele, puteau foarte bine alterna cu alte cîteva sute, cum ar fi : „Prăpastia dintre noi și babaci" ; „Mi s-a făcut lehamite" ; „Vrem să trăim de capul nostru" ; „Ne luăm hamul și praștia" și așa mai departe. Pe cele mai multe Matt nu le putea înțelege dar, nu-i mai puțin adevărat că, pe măsură ce-i ajungeau la urechi, nici nu-și dorea acest lucru. Schimbările cu care nu putea ține pasul și nici nu le pătrundea ca sens îl întristau și îl plictiseau de moarte.

Și totuși, ciudat cum în clipa aceea se surprinse comparîndu-l pe vlăjganul acesta de negru cu fiică-sa, Barbara — de douăzeci și nouă de ani, cu studii universitare, frumoasă și albă. Dacă Barbara ar fi fost de față, aproape în mod cert ar fi aderat la optica lui Newkirk și nu la cea a părintelui ei.

Dumnezeule ! Ce n-ar fi dat să aibă măcar pe jumătate încrederea lor în propriile convingeri !

Cu glas vlăguit — deși era încă foarte de dimineață — și cu totul nesigur că procedase cum trebuie, îi porunci dintr-o dată lui Newkirk :

— Du-te la lucru !

De-abia după plecarea acestuia, îl auzi și pe Illas :

— Grevă nu va fi, îl informă el. S-au și dat dispoziții în sensul acesta.

— Și ce-oi vrea acum ? Să-ți fac temeneli și să-ți mulțumesc că mi s-au scos nădragii cu forța ? i-o întoarse îmbufnat.

Delegatul ridică din umeri și, fără a mai scoate o vorbă, plecă.

Limuzina verde-metalizat, care-l izbise de la prima vedere, se depărtase și mai mult către capătul benzii. O porni cu pași ageri și o ajunse din urmă. Controlă fișa program și specificația de piese, aflate într-o mapă prinsă de bara din față.

După cum bănuise, pe lîngă faptul că era o comandă specială — ceea ce însemna un plus de atenție la fa-

bricație — mai intra și în așa-zisa categorie de „amici ai supraveghetorilor".

Acestea erau mașini cu totul deosebite, dar nu produse în limitele legale, deoarece li se aduceau îmbunătățiri „pe sub mînă", care, în cazul de față, însumau cîteva sute de dolari.

Cu talentul său de a culege o vorbă de colo și una de dincolo, și de a le pune pe urmă cap la cap, Zaleski bănuia de pe acum cam cine se arătase mărinimos cu limuzina cea verde, precum și de ce. O primă confirmare o găsi în fișa mașinii : viitorul ei proprietar lucra la serviciul de Protocol și Relații. Apoi, în specificații, se prevedeau foarte puține ameliorări, pe cînd, în realitate, era „gătită ca o mireasă" — cum ziceau lucrătorii. Dintr-o simplă ochire, Zaleski observă volanul de lux, anvelopele cu benzi albe, roțile ultranichelate, parbrizul colorat și magnetofonul stereofonic — deși nici una din ele nu apărea pe actele anexate. Ca o măsură de rezistență, fusese repetat și vopsitul. Or tocmai acest detaliu îi reținuse atenția.

Dezlegarea enigmei se întemeia pe o serie de amănunte ce-i erau cunoscute. Mai întîi, recenta căsătorie a fiicei unui supraveghetor de prestigiu — eveniment ce se bucurase de mare publicitate, grație tipului de la Protocol și Relații — adică proprietarul în speță al mașinii. Ca o favoare, acesta îl publicase la loc de cinste și cu poze de o șchioapă în mai toate gazetele din Detroit și din suburbii, gest care-l încîntase pe tatăl socru, deoarece stîrnise mare vîlvă și în fabrică.

Restul se putea deduce cu ușurință.

Binefăcătorul de la Protocol și Relații avea cum să afle ziua de naștere al automobilului comandat. Drept urmare, telefonase din bună vreme amicului — supraveghetorul — care-l veghease cu mare osîrdie pe întreaga perioadă de asamblare la bandă. Firește, ca subdirector, Matt știa care i-ar fi fost datoria. Mai întîi s-ar fi cuvenit să-și verifice bănuiala, chemîndu-l pe supraveghetorul în cauză și imediat să aștearnă un raport lui McKernon care, fără-ndoială, avea să treacă la fapte, declanșînd un adevărat cataclism chiar la centrala Companiei, dată fiind implicarea salariatului de la Protocol și Relații.

Şi totuşi, presimţea de pe acum că nu va scormoni lucrurile. Doar avea şi-aşa destule pe cap. De-abia scăpase de ponosul cu Parkland, Newkirk şi Illas, iar odată ajuns în biroul cu pereţii de sticlă, cu siguranţă va da peste altele, afară de cele găsite pe masa de lucru, încă de la sosire... şi de care nici nu se atinsese, se completă, mustrîndu-se aspru.

Cu o oră sau două înainte, venind cu maşina din Royal Oak, îl mai auzise la radio şi pe dobitocul de Emerson Vale, împroşcînd din nou cu noroi în cei din industria de automobile. Şi de atunci nu avea decît o dorinţă : să-l aşeze cîteva zile pe scaunul blestemat al unui director adjunct, ca să vadă şi el, nemernicul, cîte eforturi şi compromisuri şi amărăciune şi oboseală se cereau cheltuite ca să fabrici nişte maşini.

Lăsă deci limuzina verde cu tainele ei, şi îşi văzu de ale sale. Ca mai mare într-o uzină erai silit să înveţi că în unele situaţii, cum era şi aceasta, trebuie să mai închizi ochii. Dar cel puţin bine că azi era miercuri.

3

La şapte şi jumătate de dimineaţă, pe cînd mii şi mii de făpturi omeneşti îşi începuseră de cîteva ceasuri truda lor în metropolă, alţii — fie favorizaţi de natura activităţii ori cu deplin acces la opţiunea traiului preferat — întîrziau încă în aşternuturi.

Erica Trenton se număra printre aleşii din urmă, de aceea nu se grăbea să coboare din imensul pat franţuzesc, în stil provensal, şi din moliciunea rufăriilor satinate ce se unduiau lunecoase pe trupul ei tînăr şi ferm.

Deşi trezită din somn, se lăsa din nou în mrejele lui, pentru că nu intenţiona să se scoale cel puţin două ore de acum înainte.

Somnoroasă, cugetînd doar pe jumătate lucidă, plăsmuia vise legate de un bărbat... nu de unul anume, cu trăsături definite... ci un bărbat, pur şi simplu, care să-i fie pe plac şi s-o dezmierde îndelung şi cu patimă, aşa cum soţul ei n-o făcuse de trei săptămîni şi mai bine.

În dulcea ei legănare dintre realitate și vis, gîndurile-i zburau și spre vremea cînd nu lîncezea în pat pînă la ceasuri tîrzii. În Bahama, unde văzuse lumina zilei și rămăsese pînă la căsătoria cu Adam — survenită cu cinci ani în urmă — de obicei se scula odată cu zorile, ca să împingă la apă bărcuța trasă pe plajă și apoi să se așeze la cîrmă, pe cînd tatăl ei pescuia, iar soarele începea să urce pe bolta albastră. Părintele ei se dădea în vînt după pește, mai cu seamă la micul dejun, iar în ultimii ani petrecuți lîngă el, însăși Erica i-l gătea, după ce se întorceau din larg.

Chiar aici, în Detroit, la începutul căsătoriei, păstrase aceleași deprinderi, deșteptîndu-se foarte devreme, odată cu Adam, pregătindu-i gustarea și mîncînd împreună, spre încîntarea acestuia, care-i lăuda talentul de gospodină și fantezia ce-o arăta pînă și la cele mai simple mese — cum era cea de dimineață. Tot din dorința ei nu țineau o femeie permanentă, ca ajutor, așa că avea destulă treabă în casă, în special de cînd feciorii gemeni ai soțului — Greg și Kirk, aflați la un liceu cu internat din apropiere — veneau la ei în mai toate duminicile și în vacanțe.

Pe atunci Erica încă nu știa cu ce ochi aveau s-o privească odraslele, și se lăsa adumbrită de griji. Adam divorțase de adevărata lor mamă chiar în anul acela, cu puține luni înainte de întîlnirea cu Erica și de fulgerătoarea și scurta idilă care urmase. Dar băieții au primit-o cu simpatie, chiar cu recunoștință se pare, deoarece ani de-a rîndul fuseseră rupți de părinți — Adam fiind mereu absorbit de activitatea lui, iar Francine de călătoriile în străinătate, pe care și le continua și acum. În plus, Erica era mai apropiată ca vîrstă de ei. Pe atunci avea numai douăzeci și unu de ani, iar Adam, cu optsprezece mai mult, deși acest amănunt părea cu totul lipsit de semnificație. Acum însă, după un răstimp de cinci ani, aceeași diferență căpătase parcă alte dimensiuni.

Poate că aceasta se datora și pasiunii ce-i mistuise la început. Cu ce voluptate și patimă se dăruiseră unul altuia, sub razele lunii, pe o plajă din Bahama! Nici astăzi Erica nu uitase acea noapte caldă, înmiresmată de iasomie — precum și nisipul alb dimprejur, molcoma clipoceală a valurilor, frunzele palmierilor înfiorate de

briză și unda de muzică prelingîndu-se de pe un vas luminat, poposit nu departe, în portul Nassau. Trecuseră doar cîteva zile de cînd îl întîlnise pe Adam. Venise la Lyford Cay, în vacanță, or cum era divorțat, și deci singur, se împresura de prieteni. Prin ei îl cunoscuse și Erica, la „Charley Charley's", un local de noapte din Nassau, ca a doua zi să-l revadă, precum și în cele care urmaseră.

Neuitata noapte de dragoste nu însemnase și prima lor hoinăreală pe plajă. Mai colindase și în alte seri cu Adam, și mereu i se împotrivise, pînă în seara de pomină, cînd s-a simțit dintr-odată învinsă, copleșită de o singură grijă, pe care i-o murmurase neputincioasă : „Dacă fac un copil ?".

„Nu-i nimic, o liniștise iubitul în șoaptă. Tot ne căsătorim".

Copil n-a avut, după cum se temuse, deși, de-atunci, de multe ori își dorise unul.

O lună întreagă, înainte de a consfinți legătura, s-au înfruptat din plăcerile dragostei în fiecare noapte și dimineață. Pasiunea lor n-a slăbit nici la întoarcerea în Detroit, cu toate că Adam își reluase activitatea și, implicit, trezitul în zori — care, așa cum află ea curînd, se înscria printre servituțile oricărei soții de director executiv într-o Companie auto.

Dar odată cu trecerea timpului și a primilor ani de căsătorie, pasiunea lui Adam a intrat în amurg. Evident, ar fi fost imposibil să dăinuiască la fel de nimicitoare după cum izbucnise ; de asta își dădea și ea seama. Și totuși, nu se așteptase la un declin chiar așa timpuriu. Această schimbare îi apărea cu atît mai flagrantă cu cît și micile-i treburi de gospodină se împuținaseră. Greg și Kirk, care se pregăteau să intre la facultate — primul la medicină, la universitatea Columbia, al doilea la ziaristică, în Oklahoma — părăsiseră internatul din Michigan și se arătau tot mai rar pe la ei.

Erica nu adormise, plutind mai departe între realitate și vis. Casa lor din preajma lacului Quarton, în suburbuia nordică Birmingham, era cufundată în tăcere. Adam plecase. Ca mai toți diriguitorii din industria de automobile, la șapte și jumătate se afla la birou unde, pînă acum, încheiase o oră de muncă, înainte de

forfota secretarelor venite la slujbă. Ca de obicei se trezise din zori ca să-și facă gimnastica și să alerge zece minute prin curte, după care se îmbăiase, iar apoi intrase în bucătărie să-și încropească micul dejun. Erica bătuse în retragere, lăsîndu-l să se descurce cum poate, după ce el îi declarase fățiș că își irosește prea multă vreme cu masa de dimineață. Dealtfel îl observase de un timp înghițind pe nemestecate, dornic să evadeze mai iute, fără a mai savura sfertul de oră de caldă intimitate, ca în primii ani de conviețuire, pentru ca într-una din dimineți să-l audă spunîndu-i : „Stai în pat, draga mea. Îmi fac de mîncare singur". Ceea ce s-a și întîmplat. Și nu doar atunci, ci și în zilele următoare, pînă cînd tradiția gustării în doi se pierduse cu totul.

Natural, o mîhnea felul în care se dispensase de ajutorul ei, cît și faptul că meniurile-i originale, masa așezată cu gust și însăși prezența ei păreau mai degrabă că-l agasează, în loc să-i facă plăcere. Chiar și casa, și tot ce se petrecea în ea, îl lăsau tot mai rece, pe cînd uzina îl acaparase complet. Și se mai arăta și prevenitor, de o scotea din sărite. Dimineața, de pildă, cînd suna ceasul, se repezea să-l oprească mai înainte de-a o trezi, iar apoi o zbughea din pat, deși existase o vreme, și nu prea îndepărtată, cînd la deșteptarea din somn se căutau reciproc, mînați de dorințe poate și mai clocotitoare de cum le trăiseră noaptea. La urmă, cînd ea, încă prăvălită în extaz și cu răsuflarea la gură, îl simțea desprinzîndu-se, Adam îi șoptea fericit : „E cel mai superb început de zi pe care și-l poate dori un om".

Dar asemenea clipe de desfătare nu se mai pomeneau astăzi, mai ales dimineața, și rareori chiar și noaptea.

După ritualul matinal de acum, păreau doi străini, și nimic altceva. Adam țîșnea de lîngă ea, își făcea tabieturile și dispărea.

În zori, auzindu-l prin baie și în camerele de la parter, avusese un imbold să încalce tipicul și să coboare. Dar curînd își aduse aminte de plăcerea lui de a face totul în mare viteză, ca o mașină de curse, cum era Orionul, de pildă — ultima sa creație, încă păstrată în taină — iar odată ce era gata, s-o șteargă la slujbă. Și mai avea și o dexteritate uluitoare, pregătindu-și

gustarea cu aceeaşi iuţeală ca ea. Dealtfel nu o dată servise o duzină de oaspeţi, fără cusur. Deşi hărţuită de aceste gînduri, tot mai era ispitită să-i iasă înainte ; pînă şi în clipa cînd auzi maşina pornind, încă mai cocheta cu ideea. Dar atunci era prea tîrziu. Fiindcă Adam plecase.

Oare cînd se scuturaseră florile dragostei ? Unde dispăruse idila lor, pînă mai ieri atît de mistuitoare ? Unde ? Unde ?

Şi toropită de întrebări şi regrete, o cuprinse iar somnul.

Cînd se deşteptă, dimineaţa trecuse de jumătate, iar prin storurile veneţiene se prefira un soare tomnatic, spălăcit şi firav.

În camerele de jos, se auzea zumzăind aspiratorul de praf, semn că doamna Gooch — care venea de două ori pe săptămînă, la curăţenie — intrase fără să sune şi se apucase de treabă. Aşadar astăzi va fi scutită de roboteala prin casă, cugetă cu sufletul uşurat, deşi, sincer vorbind, nici în ultima vreme nu se prea omorîse cu firea, sau oricum mai puţin decît o făcuse cu luni înainte.

Lîngă pat era un ziar lăsat pesemne de Adam, cum obişnuia uneori. Îl culese de jos şi, ridicîndu-se între perne, cu părul lung, blond cenuşiu răsfirat peste ele, începu să-l citească. Cam pe toată pagina întîi se înşira atacul unui oarecare Emerson Vale, avînd drept ţintă industria de automobile. Însă nu zăbovi asupra polemicii, ci o frunzări doar, cu toate că nu o dată simţise dorinţa să lovească şi ea în această lume a fabricanţilor de maşini. Interes sau atracţie n-avusese nicicînd pentru ea, deşi la statornicirea în Detroit, şi de dragul lui Adam, încercase s-o privească cu indulgenţă. În zadar, însă. Felul în care se lăsau cei mai mulţi aserviţi meseriei, rezervîndu-şi prea puţin timp sau deloc pentru ai lor, o umplea de dezgust.

Tatăl ei — căpitan de aviaţie — deşi se achita strălucit de îndatoririle meseriei, uita de ele cînd ieşea din carlingă şi trecea pragul casei. Marea lui slăbiciune era familia, la care se adăugau altele, mai mărunte, ca pescuitul, dulgheria, lectura, chitara sau statul la soare. Şi acum Erica era gata să jure că părinţii ei erau mai mult împreună decît Adam cu ea.

De altminteri, cînd le anunțase neașteptata hotărîre de a se căsători, tatăl ei îi spusese : „Te știu voluntară, așa că nu mă opun, pentru că tot nu mi-ai da ascultare ; or, decît să pleci supărată pe mine, prefer să-mi primești binecuvîntarea. Poate cu vremea mă voi obișnui cu un ginere aproape de vîrsta mea. Pare om cumsecade. Îmi place. Însă te previn de un lucru : e tare ambițios. Iar tu nu ai ideee ce înseamnă să te roadă ambiția cînd trăiești mai ales într-un oraș ca Detroit. Dacă vreodată veți ajunge la neînțelegeri, ți-o spun de pe acum că de aici se vor trage".

Și azi, cînd își amintea de vorbele lui, se minuna cît de bine îl cîntărise pe Adam și ce mare dreptate avusese. Adunîndu-și gîndurile răzlețe, reveni la ziar și la mutra încruntată a lui Emerson Vale, încadrată între două coloane. „Oare o fi ceva de el, ca bărbat ?" se întrebă scrutîndu-l cu luare aminte. „S-ar zice că nu", își răspunse tot ea. După cîte auzise, nu era încurcat cu nici o femeie, dar nici cu bărbați, după cum încercaseră mulți să-l blameze, însă fără succes. Poate că într-adevăr proporția claponilor și a bărbaților vlăguiți devenise alarmantă, își zise, întorcînd cu nepăsare fila gazetei.

Pagina evenimentelor externe nu oferea nici o știre senzațională ; în lume domnea același haos de care aflai zi de zi, așa că trecu la rubrica închinată mondenităților, plină cu nume de rezonanță, din industria automobilelor : familia Ford oferise un festin în onoarea unui prinț italian ; domnul și doamna Roche se aflau la Nev York ; soții Townsend audiaseră un concert simfonic, iar onorabilii Chapin plecaseră la o vînătoare de rațe sălbatice, în North Dakota. În pagina următoare, o descoperi pe Ann Lander, care răspundea la scrisorile cititoarelor, și pe loc începu să alcătuiască și ea o epistolă în gînd : „...necazul meu, Ann, este o veche poveste a soțiilor. Pe seama ei se fac multe glume, dar niciodată de către femeile în cauză. Ca să-ți spun adevărul — cum se cuvine între două femei ce-și vorbesc de la suflet la suflet — mă socotesc neglijată de soțul meu, sub raportul... În vremea din urmă, pur și simplu, nici...

Cu o mișcare bruscă, nervoasă, strînse gazeta și dădu plapoma la o parte. Pe urmă coborî din pat, se duse

la geam și începu să tragă cu furie de storuri, deschizînd cale largă luminii de afară. Căută din ochi poșeta de crocodil, folosită cu o zi înainte, pe care o zări lăsată pe toaletă. O luă, o deschise și scotoci înăuntru pînă dădu de agenda micuță, maronie și cu coperți de piele. O scoase și începu să o răsfoiască, în drum spre noptiera lui Adam, pe care se afla telefonul.

O dată ce găsi numărul căutat, îl formă la iuțeală, ca nu cumva să se răzgîndească între timp. La ultima cifră, observă că-i tremură mîna, încît de-abia ținea receptorul, și se sprijini într-un cot pînă avea să se liniștească.

— Fabrica de rulmenți, Detroit, îi răspunse un glas de femeie.

Erica rosti numele mîzgălit în agendă pe care doar ea putea să-l mai descifreze.

— La ce secție lucrează ? întreabă operatoarea.

— La vînzări, cred.

— O clipă vă rog.

De undeva, de prin casă, răzbătea bîzîitul aspiratorului. „Cel puțin bine că doamna Gooch e ocupată și nu ascultă pe la uși", cugetă mulțumită.

Curînd auzi un pocnet în receptor, și un glas străin, de bărbat. Erica repetă numele.

— E aici, cum de nu, o asigură vocea necunoscutului, după care strigă : „Ollie !", iar un altul zise un „Alo !", cît se poate de clar.

— Aici e Erica. Știi cine... adăugă cu oarecare nesiguranță. Ne-am întîlnit...

— E limpede, se grăbi celălalt s-o asigure. De unde vorbești ?

— De acasă.

— Ce număr ai ?

Erica i-l dădu.

— Închide. Te chem într-o clipă.

Așteptă agitată, repetîndu-și întruna că poate nici n-o să-i mai răspundă cînd va suna iar, însă, la primul apel, ridică receptorul.

— Bună, bombonico !

— Bună.

— De la unele telefoane se vorbește mai bine cînd ai cîte o chestie mai specială.

— Înțeleg.

— Nu ne-am văzut de un car de vreme.
— Într-adevăr.
Se aşternu o pauză.
— De ce m-ai sunat, bombonico ?
— M-am gîndit că ne-am putea vedea...
— În ce scop ?
— Eventual să bem împreună ceva...
— Păi cam tot asta am făcut şi data trecută. Mai ţii minte ? Am zăcut o după-masă întreagă în nenorocitu'ăla de Queensway-bar.
— Ştiu, însă...
— Şi la fel am dospit şi la întîlnirea de dinainte.
— Bine... dar atunci ne şi cunoscuserăm... acolo ne-am văzut prima dată...
— M-am prins eu că nu cazi la nici o înţelegere de la prima ocheală. Şi mi-am zis — femeia face cum crede. Corect, nu-i aşa ? Da' a doua oară spera şi băiatu' să ieşi cu ceva pe teren, nu să-mi pierd bunătate de după-masă înşirînd moşi pe groşi. De-aia te-ntreb, ce-ai de gînd ?
— Credeam că pot să te văd... să ne spunem cîteva vorbe... să mă fac înţeleasă...
— Nu mai înghite băiatu'.
Auzindu-l, lăsă în jos mîna în care ţinea receptorul. Ce făcea, Dumnezeule ! Cum se preta să-l asculte pe un asemenea... ? Doar mai existau şi alţi bărbaţi pe pămînt. Însă unde ?
Zbîrnîiala din receptor îi tăie firul gîndurilor.
— Eşti tot la telefon, bombonico ?
Erica ridică din nou mîna.
— Da, sînt aici.
— Atunci, spune-mi un lucru : îţi arde sau nu de amor ?
Simţea că o podidesc lacrimile — lacrimi de umilinţă şi de silă faţă de ea. Dar şi le stăpîni şi răspunse :
— Da, îmi arde.
— Eşti sigură sau o luăm de la capăt cu vorbăria ? Dumnezeule ! Poate voia şi o declaraţie în scris ?! Să fie oare femei chiar aşa deznădăjduite încît să accepte o propunere atît de vulgară ? Evident că erau.
— Sînt sigură, se auzi ripostîndu-i.
— Bravo, copilule ! Aşa te vreau. Ce-ai zice să picăm miercurea viitoare la aşternut ?

— Aş fi zis... mai curînd.

Pînă miercuri mai era o săptămînă întreagă.

— Regret, bombonico, dar n-am ce să fac. Plec într-o delegaţie, la Cleveland. Într-o oră m-am şi topit. Şi lipsesc cinci zile încheiate. Aici se opri şi rîse cu poftă. Există şi în Ohio fete care suspină şi n-o să le las cu buza umflată...

— Mare fante mai eşti, bîigui Erica, silindu-se să pară amuzată.

— Încă nici n-ai idee ! Ai rămîne crucită să ştii ce trecere am !

„Ba deloc", îşi răspunse în gînd. De acum încolo ce putea s-o mai mire ?!

— Cum am venit te şi sun. Vezi, ţin-te tare în lipsa mea.

„Oare omul acesta încercase vreodată să respecte sensibilitatea femeii, în loc să i-o calce în picioare ?" se întrebă Erica, silindu-se să îl judece nu ca o femeie direct lezată ci cu totală nepărtinire.

— Acum o şterg, bombonico. Înapoi, la munca de ocnaş ! Peste cinci zile, altă viaţă !

— La revedere.

— Pe curînd, deci.

După ce aşeză telefonul în furcă, îşi cuprinse faţa în miini şi hohoti pe înfundate, scăldîndu-şi degetele fine şi lungi cu lacrimi amare.

Mai tîrziu, după ce-şi răcorise chipul cu apă şi încercă să ascundă sub fard devastatoarele urme ale plînsului, se gîndi că-i mai rămîne o scăpare.

Răgazul de o săptămînă putea să răstoarne aranjamentul de acum ; şi nu timpul, în sine, ci Adam, deşi nu va şti niciodată de la ce o salvase. Mai aveau şapte nopţi înainte, ori dacă-şi va aminti de ea — după cum i-o cerea calitatea şi datoria de soţ — va ieşi din acest impas de moment, după care îşi va stăpîni altfel pornirile trupului. Cît de aprig tînjea să se simtă dorită, spre a-şi arăta şi ea dragostea. Doar pe Adam îl mai iubea încă şi, cu gîndul la el, închise ochii şi rechemă clipele cînd o răsfăţase.

Va căuta să le reediteze, stimulîndu-l pe Adam, îşi spuse cu hotărîre. În seara aceea precum şi în altele — de va fi nevoie — se va strădui să-l întîmpine cu o înfăţişare cît mai ispititoare. Îşi va spăla părul, ca să

i-l simtă înmiresmat ; își va da cu parfum de mosc, ademenitor ; va îmbrăca neglijeuri dintre cele mai străvezii... Chiar în dimineața aceasta își va cumpăra unul nou... Și nu mai tîrziu, ci acum. Trebuia doar să dea o fugă în Birmingham.

Și cu această idee începu să se îmbrace în grabă.

4

Peste clădirea centralei administrative — un adevărat Capitoliu din piatră sură — plutea încă liniștea la ora cînd Adam Trenton apăru în mașina lui sport, de culoare crem, și coborî spre garajul subteran. Printr-un viraj scurt, în formă de „S", la care cauciucurile scrîșniră prelung, Adam parcă exact în fîșia ce-o ocupa în perimetrul alocat directorilor executivi. După aceea se strecură din fața volanului, unde-și comprimase trupul subțire, și ieși din turism, lăsînd cheile în contact. Ropotul de ploaie de cu o seară înainte lăsase unele urme pe vopseaua deschisă, care aveau să dispară la toaleta mașinii, făcută zilnic și după toate regulile — începînd cu spălatul, alimentarea, gresarea și alte îngrijiri necesare.

Mașina personală a unui director — aleasă după placul inimii, schimbată la șase luni, și întotdeauna înzestrată cu un plus de accesorii, după dorință — completa, ca un beneficiu suplimentar, remunerarea vîrfurilor din industria de automobile. Firește, mărcile se alegeau în funcție de Compania pentru care lucra fiecare, dar mai toți se opreau la tipuri de lux — Chrysler Imperial, Lincoln, Cadillac. Adam se număra printre excepțiile rare, preferînd un model sport, cu motor de mare viteză. În garaj nu se auzeau decît pașii lui, răsunînd pe lespezile bituminoase, imaculate și sclipind ca oglinda.

Un eventual spectator, surprinzîndu-l în drum spre ieșire, l-ar fi descris ca un tip atletic, înalt și subțire, cu umerii lați, cu un cap aproape pătrat și repezit înainte — parcă într-un gest de impulsionare a trupului. Vîrsta : patruzeci și unu, maximum patruzeci și doi de ani. Ținuta : costum cenușiu. De fapt, în vremea din urmă, Trenton devenise mai conservator în materie de

îmbrăcăminte, respectînd totuși canoanele eleganței, poate chiar excesiv. Apoi același observator prezumtiv ar fi remarcat un chip cu trăsături ferme și agere, ochi de un albastru intens, o gură severă și rectilinie dar îndulcită de un dram de umor — iar ca un ultim detaliu, însă definitoriu, o mare sinceritate oglindită în priviri. De altfel, această impresie își găsea confirmarea deplină în clipa cînd începea să vorbească, fără menajamente și ocolișuri, creînd, nu o dată, derută în rîndul ascultătorilor — o tactică pe care ajunsese s-o folosească deliberat. Mersul sigur, cu pași mari și apăsați, arăta veșnic o țintă precisă.

În dimineața aceasta purta cu sine simbolul gradului său de director executiv : servieta, gen valijoară, înțesată cu documente. Erau lucrările de cu seară aduse acasă, la care trudise pînă-l prinsese somnul.

Printre puținele mașini sosite în garaj, observă două, ultraluxoase, în perimetrul rezervat vicepreședinților — adică nu departe de liftul fără oprire pînă la etajul cincisprezece. Alături de lift, mai existau două fîșii de parcare, dar acestea aparțineau președinților. Fiindcă așa se întîmpla în industria de automobile : după locul unde parcai, se știa cît de mare erai. Cu cît dețineai o funcție mai importantă, cu atît se micșora și distanța de străbătut de la mașină pînă la cabinetul de lucru.

Dintre cele două limuzine staționate în garaj, una era a vicepreședintelui cu dezvoltarea de perspectivă a producției — adică superiorul lui Adam — iar cealaltă a vicepreședintelui de la Protocol și Relații.

Trenton își continuă drumul urcînd niște scări — cîte două deodată — intră în holul central al clădirii și, cu același mers sprinten, se îndreptă spre liftul rezervat personalului. Intră în cușcă, apăsă pe butonul etajului zece și așteptă cu impaciență declanșarea mecanismului electronic, spre a porni. Ca în fiecare zi, i se părea că nu-și mai începe odată activitatea. Și tot ca în fiece zi, îi zbură gîndul la Orion — obsesia din ultimii doi ani. Trupește, se simțea excelent. Doar starea aceea de tensiune — parcă de apăsare a creierului — apărută în vremea din urmă îl cam punea pe gînduri ; o prostie, o absurditate, de care însă tot mai greu se

putea scutura. Automat, scoase o pilulă mică dintr-un buzunar interior al sacoului şi o înghiţi.

La ieşirea din lift, o luă pe un coridor liniştit, unde deabia peste o oră avea să înceapă agitaţia. Cabinetul lui se afla tocmai în capăt, mai exact la colţul etajului — amănunt important ca semnificaţie, ca dealtfel şi spaţiul de parcare al maşinii, întrucît consfinţea o anume treaptă ierarhică.

Pe masa secretarei îl întîmpină un vraf de scrisori de curînd sosite. Existase o vreme, mai la începutul carierei, cînd se oprea şi mai deschidea plicuri, curios să descopere eventualele noutăţi demne de luat în seamă. Dar cum timpul căpătase alt preţ, astăzi nu-şi mai îngăduia un asemenea privilegiu. Şi apoi, printre obligaţiile unei secretare de prima mînă, se număra şi cernutul gunoaielor din corespondenţa şefului, după cum se exprimase cîndva însuşi preşedintele Companiei. Deci ea era cea chemată să citească orice scrisoare şi să purceadă apoi la demersuri, nu să-şi conturbe directorul din munca lui de concepţie cu nişte treburi mărunte, pe care le puteau rezolva funcţionarii de rînd.

Astfel, din miile de scrisori anuale trimise de beneficiarii maşinilor pe numele directorilor Companiei, infinit de puţine îşi ajungeau ţinta. După neiertătoarea scrutare a secretarelor, epistolele luau drumul serviciilor speciale, unde se soluţionau după prescripţii rigide. La sfîrşit de an se întocmeau tabele cu jalbele şi observaţiile primite, spre a fi studiate, dar ca dregătorii să se ocupe de ele nemijlocit, peste toate cîte le aveau pe cap, era de neconceput. Cu toate acestea, se mai ivea şi cîte o excepţie, cînd vreun corespondent mai şmecher scria pe adresele rezidenţiale — destul de uşor de găsit în anuarele de la bibliotecile publice — şi atunci scrisoarea avea toate şansele să ajungă în mîna reprezentantului vizat, să fie citită şi să-i stîrnească dorinţa de a urmări rezolvarea ei.

De cum intră în birou, Adam observă luminiţa portocalie aprinsă la interfon — semn că fusese căutat mai devreme de mai marele său. Se duse la aparat, apăsă pe un buton şi aşteptă.

O voce cu rezonanţe metalice, datorită instalaţiei telefonice, îl luă la întrebări.

— Ce scuze ai mai inventat azi ? Vreun accident pe autostradă, ori te-a furat somnul ?

Adam pufni în rîs, cu ochii la pendula ce arăta 7.23' fix. Apăsînd pe un buton, spre a se face auzit cu cinci etaje mai sus, replică jovial :

— Îmi știi meteahna, Elroy. Nu mă'ndur să ies prea devreme din scutece.

Erau rare ocaziile cînd vicepreședintele sosea înaintea lui la serviciu, dar și cînd se ivea cîte una, ținea s-o sublinieze cu surle și trîmbițe.

— Spune-mi, Adam, ce ți-ai pus în program pentru începutul zilei ?

— Destule. Nu mă pot plînge. Dar la nevoie se mai fac și schimbări.

De sus, din birou, Adam urmărea pe fereastră forfota străzii de la ceasul acela. Traficul era intens, deși fără demențiala îmbulzeală de acum o oră, cînd muncitorii zoriseră către fabrici, spre a-și lua turele în primire. Curînd, însă, ritmul lui se va inteți iarăși, odată ce funcționarii — încă aflați acasă, la micul dejun — aveau s-o pornească cu miile către slujbe, îngroșînd șuvoiul mijloacelor rutiere.

Ca unul ce-și închina aproape întreaga existență mașinilor, Adam era fascinat de vîltoarea lor fluctuantă — cu iuțiri și domoliri succesive, asemenea vîntului, și spre a putea să și-o reprezinte dozat, născocise și o gradație — un fel de scară Beaufort, aplicată la piruetele de vînt — pe care o numerotase de la unul la zece volume. Potrivit ei, în momentul acela, circulația nu depășise volumul cinci.

— Aș vrea să vii pîn' la mine, îl anunță Elroy Braithwaite. Ai auzit, cred, că prietenul nostru, Emerson Vale, și-a arătat din nou colții.

— Da, am aflat.

Îi citise acuzațiile în ziarul „Free Press“ pe care-l lăsase trîntit lîngă pat.

— Unii gazetari ne cer comentarii. Iar Jake socotește că de astă dată s-ar cuveni să le facem pe plac.

— Mă declar de acord, conveni Adam.

— Cu atît mai bine. Se pare că eu va trebui să dau ochii cu ei, dar aș vrea să te am și pe tine alături. Vom duce discuții neoficiale cu unul de la „Associated Press“, cu tipa de la Newsweek, cu un trimis de la „The

Wall Street Journal" și cu Bob Irvin, de la „Detroit News". Așadar îi primim împreună.

— S-au dat ceva indicații ? S-a fixat vreun punctaj ?

De obicei, orice conferință de presă se pregătea cu minuție de către serviciul de Protocol și Relații, întocmindu-se chestionare anticipate, pentru mai marii Companiei. Uneori se mergea într-atît de departe, încît se făceau repetiții în toată legea, cu reporteri improvizați dintre funcționari. O conferință de presă de mare răsunet era pusă la cale cu săptămîni înainte, pînă cind reprezentanții aleși deveneau tot atît de stăpîni pe ei și pe declarațiile ce le aveau de făcut ca și Președintele Americii în fața Congresului.

— N-am primit nici un fel de îndrumări, îl informă Elroy Braithwaite. De astă dată Jake și cu mine am hotărît să lăsăm lucrurile să decurgă în voie. Ne vom spune deschis părerile. Inclusiv tu, firește.

— Perfect. Îi primești chiar acum ?

— Nu. Cam în zece minute. Am să te anunț eu.

În așteptarea chemării, Adam scoase din servietă materialele rezolvate cu o seară înainte ; apoi, folosind dictafonul, lăsă o serie de instrucțiuni secretarei, Ursula Cox, care, pricepută și promptă cum o știa, odată sosită la lucru le va și duce la îndeplinire. Mai toate dosarele studiate acasă, cît și dispozițiile de acum se refereau la Orion — noul tip de automobil, încă învăluit de mister și conceput sub nemijlocita-i oblăduire, în calitatea sa de director de studii și proiecte de perspectivă. Chiar în dimineața aceea urma să fie supus la cîteva probe deosebit de importante, în vederea înlăturării unui defect de vibrație, iar cum Adam era chemat să-și dea pe urmă verdictul, consimțise să se deplaseze la poligonul de încercări al uzinei — situat la treizeci de mile în afara orașului — și să asiste la probe, împreună cu un coleg, creator de modele. Cu ivirea conferinței de presă, se vedea însă nevoit să anunțe anumite remanieri în program, ceea ce și făcu, printre comunicările pe care le dictă secretarei.

Preocupat de apropiata întîlnire cu gazetarii, socoti ca un preambul necesar să revadă articolul lui Emerson Vale. Și cu gîndul acesta, o porni către secretariat, unde, lîngă maldărul de scrisori, găsise și cîteva ziare

de dimineață. Înarmat cu „Free Press" și cu „New York Times", reveni în birou, le desfăcu și începu să citească, memorizînd, punct cu punct, criticile lui Vale, proferate cu o zi înainte la Washington.

Pe Emerson Vale îl cunoscuse la o conferință pe care o ținuse cîndva în Detroit. Ca și alți confrați din industrie, Adam se dusese din pură curiozitate, însă cînd Vale i-a fost prezentat, înainte de a-și începe orația, avusese surpriza de a se trezi față în față cu un tînăr de-a dreptul încîntător, nicidecum insolent și colțos, după cum și-l închipuise. La fel îi apăruse și de la înălțimea tribunei, unde vorbise cu ușurință, fără gîngăviri și ezitări, etalîndu-și măiestrit punctul său de vedere. Urmărindu-l, Adam trebuise să recunoască meritele discursului, ca dealtfel și o bună parte din public, care plătise ca să-l asculte, iar la sfîrșit aplaudase cu însuflețire.

Și totuși, impresionanta sa dizertație avusese și o lacună. Pentru un expert în materie, multe din argumentele folosite erau la fel de vulnerabile ca o barcă străpunsă de apă.

Vale atacase o industrie cu o tehnică foarte înaltă, dar o făcuse de pe poziția neofitului, fără a stăpîni noțiunile de strictă specialitate, descriind cu totul anapoda unele funcții tehnice. Apoi, deși sentințele pronunțate în domeniul tehnologiei se pretau la multiple interpretări, vorbitorul se cramponase de acelea ce-i ilustrau propria-i teorie, pierzîndu-se uneori în considerații de ordin absolut general. Iar cînd recurgea la dovezi, uita calitatea sa de jurist și rigorile prevăzute de lege, citînd, cu titlu de fapte, simple afirmații sau verdicte culese din auzite. Ba în cîteva rînduri, Adam avusese impresia că tînărul critic denaturează cu totul voit pînă și realitățile. Scormonind trecutul, înșirase defecte de fabricație de mult recunoscute și înlăturate de constructorii de mașini. Vale împroșca acuzații, însă pe toate le recoltase doar din jalbele unor nemulțumiți. În asprul rechizitoriu pe care-l făcea industriei de automobile — pentru mizerabilele modele create, slaba lor execuție și nesiguranța pe care o prezintă — Emerson Vale omitea greutățile înfruntate de această industrie, la fel ca recentele și onestele-i încercări de ameliorare a produselor. Vale nu găsea nimic bun de

spus despre fabricanţi şi slujitorii acestora, calificativele sale reducîndu-se doar la „nepăsare, neglijenţă şi rea credinţă". Acelaşi Emerson Vale publicase cîndva şi o carte cu titlul : „Pe maşina americană nu te poţi bizui niciodată", plăsmuită cu dibăcie şi cu acea însuşire de a captiva atenţia, atît de specifică autorului. Cartea suscitase mare interes, se vînduse ca pîinea caldă, şi timp de cîteva luni îl menţinuse pe Vale, în centrul comentariilor şi al admiraţiei publice. Dar după epuizarea elogiilor, peste Emerson Vale începu să se aştearnă umbra uitării. Numele său apărea tot mai rar în gazete, pînă cînd, la un moment dat, dispăru cu desăvîrşire. Îndîrjit de această eclipsă, se hotărî să purceadă la o nouă iniţiativă. Tînjind după publicitate — precum drogatul după doza cotidiană — era dispus să facă orice declaraţie, pe orice temă, numai ca numele lui să răsară din nou în faţa cititorilor. Şi astfel, lansă o nouă ofensivă împotriva industriei auto, ca „purtător de cuvînt al beneficiarilor" — după cum singur se intitula — denunţînd o serie de defecte chiar în proiectarea anumitor maşini. Presa le consemnă ca atare deşi, după un timp, o bună parte din ele se dovediră lipsite de consistenţă reală. Tot atunci îl mai îmbrobodise şi pe un senator, convingîndu-l să subscrie la o informaţie şterpelită de el cu privire la despăgubirea clienţilor de către o Companie de automobile. Dar şi asta se arătă inexactă, ceea ce-l puse pe senator într-o postură ridicolă.

Vale mai avea obiceiul să telefoneze reporterilor de la marile cotidiene — uneori chiar în puterea nopţii — oferindu-le materiale inedite, în care, cu totul întîmplător, figura şi numele său. Însă o dată luate la bani mărunţi, istorioarele sale se dovedeau lipsite de fundament, aşa încît presa, de unde cîndva se bizuise pe relatările sale bogat colorate, se arăta tot mai circumspectă, iar cu vremea, unii reporteri îi retraseră orice credit.

Chiar de i se demonstra că a greşit, Emerson Vale — la fel ca predecesorul său, criticul Ralph Nader — nu admitea odată cu capul şi nici nu-şi cerea cuvenitele scuze, după cum procedase, de pildă, societatea General Motors, cînd, cu ani în urmă, se amestecase în viaţa particulară a lui Nader. În loc să-şi recunoască

eroarea, îi ataca mai departe pe fabricanții de automobile, ba chiar reușind uneori să stîrnească și vîlvă, cum se întîmplase cu o zi înainte, în Washington.

Adam strînse ziarele și le puse de o parte. Aruncă o privire pe geam. Circulația crescuse. Acum atinsese volumul șase.

Aproape imediat zbîrnîi și telefonul interior.

— Reprezentantul stării a patra a sosit, îl anunță vicepreședintele Braithwaite. Vrei să fii cel de al cincilea ?

În drum spre etajele de mai sus, Adam își reaminti, ca o îndatorire, să-i telefoneze soției, cîndva, în decursul zilei. O știa nefericită în vremea din urmă ; mai susceptibilă și mai greu de împăcat decît în primul și al doilea an al căsniciei lor, începută cu perspective atît de promițătoare. Și mai simțea că o parte din răul ce-o bîntuia se datora epuizării lui fizice, care-și cerea seară de seară tributul, deși, de la fiecare într-alt fel. Ar fi fost de dorit ca Erica să se plimbe mai mult, să aibă mai multă inițiativă. Nu o dată încercase s-o încurajeze în sensul acesta, după cum se îngrijise să-i pună și sumele necesare la îndemînă. De bani, slavă Domnului, nu duceau lipsă. Doar ajunsese într-o funcție atît de bine plătită, avînd toate premisele de a urca și mai sus — ceea ce nu putea decît s-o încînte pe orice consoartă.

Numai că, așa cum își dădea și el seama, Erica nu privea cu ochi buni puhoiul de ore și de energie investite în slujbă deși, după cinci ani de conviețuire, normal ar fi fost să se împace cu această stare de lucruri, la fel ca și alte soții de directori. De aceea se întreba la răstimpuri dacă nu cumva săvîrșise o eroare însurîndu-se cu o femeie atît de necoaptă ca vîrstă, dar nu și ca judecată, Erica dovedind o maturitate și o agerime cu mult deasupra anilor ce-i avea. Dealtminteri, rareori o văzuse întinzîndu-se la discuție cu tineri. Da ! Cu cît se adîncea în reflecții, cu atît mai limpede realiza că trebuia găsită o ieșire din impasul de acum. Și asta foarte curînd. Dar odată ce ajunse la etajul cincisprezece — deci în perimetrul cartierului general — se scutură de orice gînd și preocupare străine profesiei.

În cabinetul vicepreşedintelui Braithwaite care, de fapt însuma mai multe încăperi, Jake Earlham — tartorul Protocolului şi al Relaţiilor, tocmai făcea prezentările. Scurt, vînjos şi cu un pronunţat început de calviţie, Earlham fusese şi el cîndva gazetar, iar acum arăta precum însuşi onorabilul Pickwick : veşnic cu pipa în gură, fie că o fuma sau o flutura la răstimpuri prin aer. Chiar în clipa aceea o aţintise spre uşă, semnalînd apariţia lui Adam Trenton.

— O cunoşti, cred, pe Monica, de la „Newsweek"; rosti el.

— Da, ne-am mai întîlnit, replică Adam, cu ochii la o brunetă micuţă, instalată pe o sofa. Rămînînd mai departe cu gambele fine încrucișate și cu o ţigară aprinsă în mînă, ziarista schiţă un zîmbet greţos, arătînd pasămite că emisara unui organ de presă din New York nu se lasă impresionată de dulcegăriile provincialilor din Detroit, oricît de stăruitoare și de iscusite ar fi ele.

Pe sofa, lîngă ea, se așezase și mesagerul lui „Wall Street Journal" — un bărbat între două vîrste și cu chip sîngeriu, pre nume Harris. Adam îi strînse mîna, după care se întoarse spre exponentul lui „Associated Press" — un june spilcuit, înarmat cu un snop de hîrtii pentru luarea notiţelor, care răspunse precipitat la salutul său, arătînd, evident, impacienţa de a trece cît mai degrabă la subiect. Ultimul sol al presei era Bob Irvin, un tip chelbos şi aşezat, reprezentantul ziarului „Detroit Press".

— Bună, Irvin, îl întîmpină Adam, ca pe cel mai cunoscut dintre ziariştii prezenţi.

Irvin avea rubrica rezervată industriei de automobile, era întotdeauna bine informat, şi se bucura de respectul producătorilor, deşi nu-i tămîia niciodată ci, dimpotrivă, nu se sfia să-i înţepe cînd avea pricini. În trecut, scrisese mult şi cu simpatie despre Ralph Nader și Emerson Vale.

În confortabila încăpere unde urmau să se poarte discuţiile, Elroy Braithwaite se tolăni într-un fotoliu şi întrebă cu un aer afabil :

— Cine începe ?

Braithwaite sau „Vulpe Argintie" cum îl porecliseră amicii, datorită coamei de păr argintiu, pedant piep-

tănat — purta un costum strîns pe trup, gen „Edward“, la care, tot ca o notă originală și extravagantă se adăugau butonii imenși, la manșete. Eleganța-i vestimentară se îmbina însă de minune cu opulența decorului. Ca toate cabinetele marilor diriguitori ai Companiei — începînd cu vicepreședinții — și cel în care se aflau era conceput și mobilat după toate cerințele artei : lambriuri dintr-un lemn african, de esență tare ; draperii de brocart, iar pe jos, o mochetă fină și groasă. Ca să atingi asemenea culmi ierarhice, se cerea, natural, o muncă îndelungă și aprigă. Dar odată ajuns aici, începeai să te bucuri de unele privilegii — printre care un cabinet ca acesta, cu o cameră de dormit și de toaletă alăturate, plus o sufragerie, în folosință exclusivă, la etajul superior, precum și baie, cu instalație de aburi și cu maseur oricînd disponibil.

— Poate că doamna s-ar cuveni să facă începutul, sugeră Jake Earlham, cocoțat pe pervazul unei ferestre, în spatele lor.

— De acord, se declară bruneta de la „Newsweek“. Cînd aveți de gînd să faceți motoare cu aburi, ca mașinile să nu mai polueze atmosfera ? Pînă acum n-ați inițiat nici un program serios în această privință. Ce scuze anemice ați mai încropit și de astă dată ?

— Ne-ați cam prins pe picior greșit ; nu mai avem nici o formulă de eschivare, replică „Vulpe Argintie“ cu deplină seninătate, dar pe un ton încărcat de sarcasm. Motorul cu aburi nu mai avem cum să-l fabricăm fiindcă ne-a luat-o altul înainte. Un individ cu numele George Stephenson, iar de la el încoace n-am auzit să mai fi suferit vreo îmbunătățire sensibilă.

Între timp, ziaristul de la „Associated Press“ își pusese niște ochelari cu rame subțiri, prin care-i săgeta cu vădită nervozitate.

— Ce-ar fi să lăsăm glumele de o parte și să trecem la întrebări și răspunsuri precise ? interveni drastic.

— Ar cam fi cazul, i se alătură Jake Earlham. Și tot el completă în chip de scuză : S-ar fi cuvenit să nu uit la ce oră se încheie transmiterea știrilor pentru edițiile de seară de pe Coasta de Est.

— Vă rămîn îndatorat, ripostă junele de la „Associated Press“, după care se întoarse către Elroy Braithwaite. În atacul din seara trecută, îndreptat împotriva

industriei de automobile, domnul Vale vă acuză de tot soiul de uneltiri menite să împiedice înlocuirea motoarelor clasice cu cele electrice şi cu aburi, deşi, după cum susţine tot dînsul, acestea există. Aţi avea vreun comentariu de făcut în această privinţă ?

„Vulpe Argintie“ moţăi din cap afirmativ.

— Motoarele există, întocmai cum a declarat domnul Vale. Şi chiar în mai multe variante. Majoritatea funcţionează. Dealtfel, avem şi noi cîteva, în laboratorul de încercări şi analize. Însă ce nu a declarat Vale — fie ca să nu-şi torpileze argumentul sau din simplă ignoranţă — este imposibilitatea de a le produce curînd, în condiţiile cerute, adică uşoare ca greutate, rezistente şi ieftine.

— Şi cam pe cînd le-aţi vedea realizabile ?

— Nicidecum înainte de zece ani. La sfîrşitul decadei 1980, vom avea, se-nţelege, creaţii noi, deşi nu-i exclus ca şi atunci să predomine motorul cu combustie internă, dar un tip care să nu vicieze atmosfera, fireşte.

— Şi totuşi, nu o dată s-a pomenit în presă ba de un motor, ba de altul, gata să intre în producţie, se amestecă emisarul lui „Wall Street Journal“.

— Într-adevăr, s-au scris multe, confirmă Elroy Braithwaite. Însă mai toate-s poveşti pentru pagina de umor. Să-mi fie cu iertăciune, dar jurnaliştii sînt nemaipomenit de creduli. Se cam lasă încîntaţi de tot ce aud. Însă poate numai aşa ocolesc platitudinile şi aştern pe hîrtie lucruri interesante. Uite, dacă am lua de exemplu un inventator răsărit peste noapte — fie unul de geniu sau un candriu care a născocit o biată chichiţă — şi trimitem presa pe urmele sale, care va fi rezultatul ? Chiar a doua zi vom citi în ziare că biata sa născocire „s-ar putea“ dovedi „bomba secolului“, însăşi cheia viitorului omenirii. Dacă afirmaţiile se multiplică, iar publicul se loveşte de cîteva ori de ele, natural că le consideră autentice, şi nu numai cititorii, aş spune, ci pînă şi gazetarii care le-au repetat. Aşa s-au bătut cîmpii şi cu maşinile cu motoare electrice sau cu aburi, încît o mulţime de oameni le şi văd în garajele lor.

„Vulpe Argintie“ aruncă un zîmbet către colegul lui de la protocol, care se tot foia stingherit și își vîntura pipa.

— Calmează-te, Jake îl domoli el. N-am de gînd să tabăr pe jurnaliști, ci vreau să așez lucrurile în adevărata lor perspectivă.

— Noroc că mi-ai spus-o, fiindcă începusem să intru la griji, ripostă celălalt sec.

— Oare n-ați scăpat din vedere unele realități, domnule Braithwaite ? insistă trimisul de la „Associated Press“. Există oameni de mare prestigiu care mai cred încă în forța aburilor, precum și importante întreprinderi, în afara companiilor auto, ce depun și strădanii în sensul acesta. Administrația federală din California a și alocat sumele necesare pentru fabricarea unui mare număr de automobile cu aburi. Tot acolo se vîntură și propunerea ca în viitorii cinci ani să se interzică folosirea motoarelor cu explozie.

Elroy Braithwaite scutură din cap cu atîta vigoare, încît își zbîrli coama.

— După părerea mea, opină el, singurul tip respectabil care s-a entuziasmat de automobilul cu aburi a fost Bill Lear, ca pe urmă să se dezumfle, declarînd în mod public că e o idee „cu totul ridiculă“.

— Între timp și-a schimbat atitudinea, aminti junele de la „Associated Press“.

— Am aflat, am aflat. Acum cară într-una o cutie de pălării după el, trîmbițînd că are înăuntru motorul cu aburi. Ceva are, iar noi știm și ce — doar embrionul său — cum ar fi o bujie, să zicem, dar pe care o prezintă drept „motorul complet al mașinii“. În schimb, domnul Lear cît și alții, rareori pomenesc de adaosurile ce se mai impun — injectoare, distribuitoare, condensatoare, turbine de refulare... mă rog, o întreagă gamă de piese grele, voluminoase și scumpe, a căror eficiență se mai află sub semnul întrebării.

Jake Earlham încercă să canalizeze discuția pe un făgaș mai prielnic.

— Să revenim la administrația din California, interveni el, și la mașinile...

— Exact, să reluăm ideea cu California, se grăbi „Vulpe Argintie“ să-i ia vorba din gură. Administrația de acolo cheltuiește o groază de bani. Dar care alta

n-o face ? Dacă dumneavoastră și încă vreo șase sute de mii ați fi gata să dați cîte o mie de dolari peste prețul mașinii ce vi-o cumpărați, s-ar putea — zic, s-ar putea — să realizăm și motorul cu aburi, în ciuda tuturor greutăților și a neajunsurilor întîmpinate. Dar majoritatea clienților noștri, cît și ai uzinelor concurente — pe care nu le putem scăpa din vedere — nu dispun de atîtea parale încît să le arunce fără să clipească din ochi.

— Ocoliți însă cealaltă variantă — a mașinilor cu motoare electrice, se auzi trimisul lui „Wall Street Journal".

Braithwaite dădu din cap în direcția lui Adam.

— De astă dată tu ai cuvîntul.

— Chiar în clipa de față dispunem de motoare electrice, glăsui Trenton, adresîndu-se asistenței. Le-ați văzut funcționînd pe cărucioarele folosite la jocul de golf, și nu peste mult s-ar putea să fie adoptate și la vehicule minuscule, numai de două locuri, concepute în scop practic — pentru tîrguieli și alte mici deplasări pe un perimetru restrîns. Totuși, realizarea lor momentană este costisitoare, și vor fi privite mai mult ca o curiozitate decît ca un mijloc util de transport. Tot la noi, în uzine, s-au creat, cu titlu experimental, automobile și camioane cu acționare electrică. Dar și aici ne ciocnim de un inconvenient și anume : pe măsură ce le mărim raza de circulație, introducem mai multe baterii în spațiul interior, ceea ce nu e deloc practic.

— Remediul ar fi noul sistem de alimentare cu celule uscate, zinc-aer, sugeră tînărul de la „Asociated Press". Cam pe cînd se va pune la punct ?

— Ați omis încă unul : cel cu sulfat de sodiu, despre care s-a vorbit foarte mult, completă Adam. Din păcate, însă, amîndouă au rămas cam în stadiul incipient al dezbaterilor pur teoretice.

— Totuși, cu vremea sîntem încredințați că se va găsi o soluție și în legătură cu bateriile, comprimîndu-se o mare cantitate de energie electrică în cartușe mici, amendă Elroy Braithwaite. În plus, aceste vehicule vor circula mai ales în centrul orașului. Nu însă în actuala decadă. După toate datele noastre, aceasta se așteaptă abia în anii 1980—1990.

— Dacă ne gîndim însă la poluarea mediului ambiant, pînă și vehiculele electrice crează o primejdie pe care puțini o au în vedere, vorbi din nou Adam. Oricare ar fi bateriile folosite, se cer mereu reîncărcate. Iar cînd numărul automobilelor va crește la sute de mii, se vor înmulți implicit și centralele energetice, fiecare infestînd atmosfera din jur. Cum însă aceste centrale se construiesc îndeobște în afara orașului, pînă la urmă vom transfera fumul din centrul metropolei în suburbii.

— Cam astenice justificările dumneavoastră. Nu credeți ? se auzi bruna de la „Newsweek“ care, cu aceeași nepăsare în vorbă și gesturi, își deznodă picioarele din încrucișarea de pînă atunci, trăgînd de fustă, în jos, o tentativă complet gratuită, cum desigur știa și ea, lăsîndu-și mai departe expuse frumoasele-i coapse. Ochii bărbaților se plecară pe rînd spre partea unde le atingea jupa. Fără să-i ia în seamă, ziarista urmă : Mă refeream la justificările aduse în legătură cu lipsa unui program susținut în vederea creării unui motor convenabil și bun, cu aburi, cu electricitate sau cu amîndouă. Doar așa s-a ajuns și pe lună, nu ? După care adăugă pe un ton pronunțat difident : Dealtfel, dacă vă amintiți, aceasta a fost prima mea întrebare.

— Îmi amintesc, cum de nu, rosti Elroy Braithwaite. Spre deosebire de ceilalți, el nu-și strămutase privirea din acel punct de convergență între fustă și coapse ci, dimpotrivă, îl fixa cu ostentație. Se lăsă o tăcere de cîteva clipe, în care aproape orice femeie ar fi dat semne de neastîmpăr sau sfiiciune. Însă bruneta rămase absolut neclintită și stăpînă pe sine. În vreme ce „Vulpe Argintie“, holbîndu-se în același loc al ispitei, zise mai mult în șoaptă : Oare ce întrebare mi-ai pus, Monica ?

— Sper că nu v-a zburat cu totul din cap.

Sancționat de usturătoarea ripostă a ziaristei, Braithwaite își înălță, în fine, privirea.

— Nu, nicidecum, se apără el. Și oftă. Vorbeai despre lună. Dar știi ce am ajuns să zic cîteodată ? Mai bine nu puneam piciorul pe lună. Fiindcă eram scutiți de un nou șlagăr. Dar așa, cum te împotmolești într-o chestiune, îl și auzi pe careva fredonîndu-l : „Păi noi am ajuns și pe lună. Ori de ce n-am înfăptui un moft ca acesta ?“.

— Așijderea zic și eu : de ce ? sări reporterul de la „The Wall Street Journal". Chiar de nu mi-o lua înainte colega, tot v-aș fi pus această întrebare.

— Atunci să v-o spun pe șleau, se oțărî vicepreședintele. Mai întîi, cei cu programele spațiale dispun de sume nelimitate — nu ca noi — plus o țintă precisă și bine fundamentată științific. Pe cînd dumneavoastră ne cereți să scoatem motoare electrice și cu aburi doar în virtutea fanteziilor auzite ori citite, adică să mizăm bilioane de dolari pe tot sau nimic. Întîmplător, însă, unii dintre cei mai dotați tehnicieni de la noi nu întrevăd ceva practic în această strădanie. În schimb, avem alte idei și ținte, cu mult mai utile.

Și spunînd aceasta, Braithwaite își trecu mîna peste coama spicată, după care clătină din cap către Adam, lăsînd a se înțelege cum că el unul nu mai avea nici un chef să continue.

— După părerea noastră, există modalități excelente, convenabile și extrem de rapide de a scăpa de poluarea atmosferei — cel puțin de cea provocată de automobile — prin ameliorarea considerabilă a motoarelor cu combustie internă, printr-o eficientă reglare a emanațiilor, cît și prin suprarafinarea benzinei, anunță Adam, cu o voce voit scăzută. După care adăugă : Poate aceste înnoiri nu vă par atît de spectaculoase ca aplicarea energiei electrice sau a forței aburilor, dar se întemeiază pe îndelungi și serioase experimente științifice.

Bob Irvin, de la „Detroit News", intră și el în arenă.

— Lăsînd la o parte motoarele electrice și cu aburi, veți recunoaște, cred eu, că înaintea atacurilor lui Nader, ale lui Emerson Vale și ale altora, nu vă făceați chiar atîtea dureri de cap căutînd soluții pentru combaterea poluării, așa e ?

Deși întrebarea părea lipsită de un caracter strict oficial — judecînd după privirea blajină cu care-l fixa Irvin prin lentilele ochelarilor — Adam sesiză încărcătura explozivă ce-o ascundea. De aci și ezitarea lui de a răspunde pe loc, pe care totuși o birui în cîteva clipe și rosti răspicat :

— Într-adevăr, așa e.

Ceilalți trei gazetari îl măsurară mirați.

— După cîte înțeleg, continuă Irvin, cu același aer prietenos, însăși venirea noastră se datorează tot lui

Emerson Vale sau, mai exact, unui critic al industriei de automobile. Nu ?

De astă dată riposta veni dinspre geam, de la Jake Earlham.

— Vă aflaţi aici pentru că am acceptat cererea editorilor dumneavoastră şi a lui Bob, personal, de a vă răspunde la anumite întrebări. Ne aşteptam, se-nţelege, ca unele să vizeze şi declaraţiile domnului Vale, însă nu datorită lui am aranjat această conferinţă de presă.

Bob Irvin zîmbi strîmb.

— Eşti cam chiţibuşar, Jake.

— Se poate, concedă celălalt, înălţînd totodată din umeri. Dar după umbra de îndoială ce i-o surprinse pe chip — acum ca şi înainte — Adam era aproape convins că pe Jake Earlham îl muncea întrebarea dacă nu cumva această întîlnire nepregătită cu emisarii presei fusese o eroare.

— Întorcîndu-mă la afirmaţia mea dinainte, aş dori să mai vin cu o completare, pe care, tu, Adam, nădăjduiesc că n-o vei socoti deplasată. După felul tărăgănat în care vorbea, s-ar fi zis că Bob Irvin era indecis, digerîndu-şi încă ideile, însă cei care-l cumpăraseră, ştiau cît de înşelătoare este această faţadă. Dacă l-am lua de exemplu pe Nader, glăsui el mai departe, şi pledoariile lui pentru securitatea automobilelor, nu consideri că au fost salutare intervenţiile criticilor de specialitate ?

Întrebarea era cum nu se poate mai simplă şi servită într-o manieră care impunea o replică promptă. „Dar de ce să ţi-o dau tocmai eu ?“ i-ar fi strigat Adam lui Irvin. Imediat, însă, îşi aminti de telefonul lui Elroy Braithwaite şi de cuvîntul de ordine cu privire la actualele convorbiri : „Ne vom spune părerea deschis. Inclusiv tu, fireşte“. Aşa că se reculese şi ripostă calm :

— Da, criticii au avut un rol pozitiv. Vorbind despre siguranţa automobilelor, tărăboiul pe care l-a făcut Nader, în a doua jumătate a veacului ce-l trăim, s-a dovedit de folos în activitatea industriei noastre.

Cei patru gazetari se grăbiră să-i consemneze pe loc declaraţia, răstimp în care Adam recapitulă cu repeziciune tot ce rostise de la începutul discuţiilor, cuvînt cu cuvînt. Cit despre ultima-i replică, nu avea temeiuri să-şi facă griji ; fără îndoială o să-şi găsească

o largă adeziune în rîndul colegilor. Era știut doar că numeroși directori mai tineri — plus cîțiva mahări de la cîrma Companiei — recunoșteau și părți bune în criticile aduse de Vale și de Nader, trecînd cu vederea inadvertențele și injuriile. Cu adevărat existase o vreme cînd siguranța mașinilor trecuse pe plan secundar ; cînd preocuparea de frunte era aceea a vînzărilor, iar celelalte aproape cu totul uitate și cînd, la orice schimbare se spunea „nu", dacă guvernul nu venea cu măsuri drastice sau măcar cu amenințarea acestora. În trecut, fabricanții de automobile fuseseră toropiți de beția înavuțirii și a puterii ce o dețineau, fiecare crezîndu-se un Goliat, și comportîndu-se ca atare, pînă cînd, în cele din urmă, au fost îngenuncheați de un David — care mai întîi s-a numit Ralph Nader iar mai tîrziu Emerson Vale.

Chiar dacă Nader mai adopta atitudini rigide, ca orice polemist de profesie, or se mai arăta aspru, exagerat și uneori inexact, aportul său rămînea neștirbit. Doar cineva lipsit cu totul de toleranță putea să-i conteste imensul serviciu ce-l adusese comunității. Dar ca să înfăptuiești o asemenea binefacere, în luptă cu atîtea adversități, trebuia negreșit un om cu structura lui Nader.

Reporterul de la „The Wall Street Journal" veni cu o remarcă ce-i curmă meditația :

— După cîte știu, domnule Trenton, nici un director din industria de automobile nu s-a pronunțat cu atîta franchețe ca dumneavoastră.

— Dacă-i așa, poate sosise vremea s-o facă unul din noi, zise Adam.

Oare i se părea lui sau realmente Jake Earlham — care-și tot făcea de lucru cu pipa — pălise subit ? Și „Vulpe Argintie" se întunecase parcă la față. Mă rog, să le fie de bine ! La nevoie, vor avea mai tîrziu o discuție, și-i va da el pe brazdă. Că doar nu le-o cînta în strună, cînd n-o făcuse cu nimeni și niciodată.

Or cum tot apucase să-și spună părerea, iar odată rostită nimic nu i-o mai putea retracta, se mai impuneau unele completări, cărora le dădu glas fără umbră de șovăire.

— Dacă aveţi de gînd să-mi citaţi afirmaţiile, atunci se cuvine să mai adaug cîte ceva, îi anunţă pe reporteri, cuprinzîndu-i pe toţi cu privirea.

— Sîntem numai urechi, îl îmbie ziarista de la „Newsweek", care părea mai puţin agresivă ; îşi stinsese ţigara şi lua cu febrilitate notiţe. Adam îi aruncă o ocheadă : fusta-i alunecase mai sus ca oricînd, iar coapsele şi picioarele arătau şi mai ispititoare prin cenuşiul străveziu al ciorapilor. O clipă se simţi înrobit de seducţia priveliştei. Dar se reculese pe dată.

— În primul rînd, rosti el, criticii şi-au atins ţinta. Astăzi ne preocupă mai mult ca oricînd securitatea automobilelor fabricate şi va rămîne pe mai departe o grijă a noastră. De asemenea avem în vedere doleanţele beneficiarilor, ceea ce nu s-a întîmplat mereu. A existat o vreme cînd am fost neglijenţi şi nepăsători cu clienţii, deşi fără să ne dăm seama. Acum, însă, nu mai putem fi învinuiţi de aceste păcate şi deci criticile unora ca Emerson Vale nu-şi mai au rostul, şi sună ridicol. De altminteri, după domnia sa, nimic din tot ce face un producător de vehicule nu merită luat în seamă. Poate tocmai de aceea, Vale şi alţii ca el n-au binevoit încă să recunoască — şi cu aceasta trec la alt punct — cum că industria de automobile a păşit într-o eră nouă.

— Dacă ceea ce spuneţi e conform realităţii, atunci nu cumva înşişi criticii dumneavoastră v-au împins spre această eră, forţîndu-vă mîna ? îl incită solul de la „Associated Press".

Adam îşi struni enervarea. Nu o dată surprindea acest cult, ba chiar fetişism, faţă de criticile aduse industriei pe care o slujea, şi nu venind numai de la profesionişti, ca un Emerson Vale.

— Într-un sens ne-au ajutat, recunoaştem, punctînd anumite jaloane, mai ales în privinţa normelor de securitate şi de combatere a poluării atmosferei, vorbi reţinut. Dar nu dumnealor au determinat declanşarea revoluţiei tehnologice care, oricum, tot s-ar fi produs. Or tocmai datorită acesteia, viitorii zece ani vor fi pentru noi, lucrătorii din această industrie, mai captivanţi decît toată jumătatea de secol care s-a scurs.

— În ce fel ? stărui junele de la „Associated Press", uitîndu-se fugitiv la ceasul brăţară.

— Chiar aici s-a pomenit de „înnoiri“. Ei bine, cele mai importante din cîte se întrevăd vizează materialele de fabricaţie, ceea ce ne va da putinţa să creem, în primii cinci ani ai decadei 70 sau la sfîrşitul acesteia, o nouă specie de automobile. Să ne referim mai întîi la metale. În locul oţelului, folosit în prezent, va apare cel perforat, în formă de fagure care, deşi la fel de rezistent şi rigid, va avea o greutate redusă, necesitînd, ca atare, un consum mai mic de benzină. Şi loviturile le va absorbi mult mai bine decît oţelul clasic, oferind astfel un plus de securitate. Apoi vom dispune şi de noi aliaje pentru motoare şi elementele componente. Avem de pe acum în vedere un aliaj care va permite schimbări de temperatură de la o sută la peste două mii grade Farenheit în numai cîteva secunde şi cu dilatări minime. În felul acesta, se va înlesni arderea combustibilului neconsumat, adică tocmai gazele care viciază atmosfera. Se mai experimentează şi un alt metal care-şi revine cu uşurinţă la forma iniţială, în aşa fel încît, o aripă sau o uşă turtită poate fi îndreptată prin simpla presare sau prin aplicarea căldurii. Trebuie menţionat şi aliajul cu ajutorul căruia se vor putea produce la un preţ convenabil, deşi de bună calitate şi foarte solide, roţile dinţate pentru motoarele acţionate de turbine cu gaz.

— Ar merita să ne oprim puţin asupra lor, interveni Elroy Braithwaite, fiindcă au toate şansele să înlocuiască motoarele cu explozie. Totuşi, aplicarea turbinei la autoturisme implică destule dificultăţi. Mai întîi, ca să fie realmente eficientă, necesită o turaţie mare, ceea ce presupune o temperatură extrem de ridicată. Or pentru a se evita arderea călătorilor, ni se cere să instalăm un regulator termic, care e foarte costisitor. Dar, în fine, nu sînt greutăţi de speriat, şi cercetările întreprinse vor aduce formulele de remediere.

— Perfect ! jubilă trimisul lui „The Wall Street Journal“. Astea ar fi noutăţile în privinţa metalelor. Mai aveţi şi altele ?

— O inovaţie deosebit de importantă, pe cale de a intra în dotarea maşinilor, este calculatorul de bord, reluă Adam, aruncînd o privire spre junele de la „Asso-

ciated Press". E vorba de un aparat mic, cam de dimensiunile compartimentului pentru mănuşi.

— Un calculator! se minună jurnalistul. Şi mă rog ce să facă?

— Aproape orice. Mai întîi supraveghează toate piesele componente ale motorului, de la bujii pînă la furtunele de alimentare. De asemenea controlează emanaţiile, semnalînd eventualele gaze nearse. Plus alte şi alte intervenţii de-a dreptul uluitoare.

— Specificaţi cîteva, îl încolţi bruna de la „Newsweek".

— Va prelua o bună parte din preocupările conducătorului, corectîndu-i anumite greşeli înainte de a le fi sesizat el însuşi. Va declanşa frînarea reflexă, pe fiecare roată în parte, pentru ca şoferul să nu-şi piardă controlul din pricina derapării. Printr-un dispozitiv auxiliar — radar — va detecta orice încetinire a vitezei, la maşina din faţă, precum şi apropierea neprevăzută a celei din spate. În situaţii extreme, automat va reduce viteza sau va opri vehiculul, iar cum reacţiile sale sînt mai rapide decît ale omului, se vor evita o mulţime de tamponări din spate. Acelaşi dispozitiv se va putea cupla la aparatele de control-radar, aflate pe culoarele autostrăzilor, precum şi la sateliţii pentru dirijarea traficului, nu de mult introduşi în funcţiune.

În timp ce vorbea, Adam surprinse o privire fugară din partea lui Jake Earlham, al cărei tîlc îl şi prinse. În locul atitudinii defensive, de pînă mai înainte, izbutise să canalizeze discuţia pe un făgaş favorabil, presărat cu date exacte şi pozitive — o tactică pe care Serviciul Protocol şi Relaţii căuta s-o imprime fiecărui purtător de cuvînt al Companiei.

— Prefacerile de perspectivă, continuă Adam, vizează şi interiorul vehiculelor care, în foarte scurt timp, va oferi surprize uluitoare, mai ales celui de la volan. Calculatorul despre care v-am pomenit va modifica aproape tot bordul maşinii. Indicatorul de benzină, de pildă, e pe cale de dispariţie, iar locul lui va fi luat de un altul, arătînd, în funcţie de viteza la care se merge, pentru cîte mile ajunge benzina din rezervor. În faţa şoferului va exista un ecran — ca cel de televizor — pe care vor apărea informaţii rutiere şi semne de circulaţie, declanşate de senzori magnetici în timpul

mersului. Urmărirea indicatoarelor prin parbriz sau ferestre este pe cît de demodată pe tot atît de riscantă. Adesea şoferul nu le observă, ceea ce nu se mai poate întîmpla cînd le are chiar înaintea ochilor. Pentru călătorii pe itinerarii necunoscute, se prevede folosirea unor casete — aidoma celor cu imprimări muzicale — care, odată introduse în calculator, vor furniza informaţii orale asupra traseului, în vreme ce pe ecran se vor perinda indicatoarele rutiere. Iar în viitorul foarte apropiat, pe lîngă clasicul aparat de radio, instalat în orice maşină, va mai exista unul, de radio-emisie-recepţie, care, conectat la o reţea naţională, va da putinţa conducătorului ca în caz de nevoie să emită apeluri de ajutor din orice punct s-ar afla.

Reprezentantul Agenţiei „Associated" se ridică în picioare şi-l întrebă pe Jake Earlham :

— De unde aş putea da un telefon ?

Alunecînd binişor de pe pervazul ferestrei, acesta o porni către uşă, făcîndu-i junelui semn cu pipa să-l urmeze.

— Am să-ţi găsesc unul de unde să poţi vorbi liniştit, îl asigură în drum spre ieşire.

Bob Irvin, de la „Detroit News", aşteptă să-i vadă plecaţi ca să-i arunce lui Adam o nouă întrebare.

— Gîndindu-mă la calculatorul de care ne-ai pomenit, spune-mi, o să-l instalaţi şi pe Orion ?

„Muşca-ţi-ai limba !" îl afurisi Adam în sine. Se simţea strîns cu uşa şi nu prea vedea o scăpare. Corect ar fi fost să răspundă prin „da", însă n-o putea face, fiindcă deconspira un mare secret. Dar şi de tăgăduia tot ieşea rău, deoarece mai tîrziu se va constata că minţise.

— Ştii foarte bine că nu pot vorbi despre Orion, protestă el.

Bob Irvin rînji mulţumit. Adam nu ripostase printr-un „nu" categoric. Or asta ştia ce înseamnă.

— În fine, se auzi glasul brunei de la „Newsweek". În picioare arăta mai înaltă şi zveltă decît aşezată. Cu viclenie, aţi reuşit să abateţi discuţia de la tema iniţială, pentru care venisem.

— Mă acuzaţi pe nedrept, se apără Adam, privind-o fără înconjur ; avea ochi albaştri şi reci, observă el, şi-l înfruntau cu sarcasm. Lucru surprinzător, dar în

clipa aceea îşi dorea s-o fi întîlnit în cu totul alte împrejurări — nicidecum atît de antagonice. Zîmbindu-i într-un chip dezarmant, se disculpă în continuare : Eu nu sînt decît un truditor în industria de automobile care încearcă să împace ambele tabere.

— Zău ? ! exclamă gazetara, aruncîndu-i aceeaşi căutătură ironică. Atunci ce-ar fi să-mi răspundeţi onest la întrebarea : S-a schimbat efectiv concepţia în industria de automobile ? Bruneta îşi aruncă ochii pe carnetul de însemnări, după care urmă. Sînt sau nu marii fabricanţi de automobile receptivi la imperativele epocii, care implică un spor de răspundere faţă de societate şi o înţelegere realistă a procesului de reaşezare a valorilor, inclusiv în sînul industriei lor ? Credeţi cu adevărat că veţi respecta şi pe viitor deziderantele clientelei ? Că aţi păşit realmente într-o eră nouă, după cum pretindeaţi ? Sau e vorba numai de o gargariseală, încropită de cerberii de la Protocol şi Relaţii anume pentru perioada actuală, cît vă simţiţi luaţi în colimatorul criticilor, în nădejdea că ea va trece, şi atunci totul va fi exact ca înainte, cînd prea puţin vă păsa de opinia publică ? Vă preocupă în mod sincer siguranţa maşinilor fabricate, evitarea poluării şi alte neajunsuri, sau vă jucaţi de-a păcăleala, şi cu voi şi cu noi ? Quo Vadis ? Mai aveţi ceva noţiuni de latină, domnule Trenton ?

— Da, n-am uitat-o complet. Quo Vadis ? Încotro te îndrepţi ? Străvechea întrebare a omenirii, repetată de-a lungul istoriei de civilizaţii, de naţiuni şi comunităţi, de oameni, iar acum adresată unei industrii.

— Ascultă Monica, se amestecă „Vulpe Argintie". E o întrebare tot ce-ai înşirat tu ori mai degrabă un logos ?

— O întrebare complexă, preciză ea zîmbind glacial. De vi se pare însă prea complicată, o pot defalca în propoziţiuni simple şi mai lesne de înţeles.

Atunci apăru în uşă şi Jake Earlham, care îl escortase pe tînărul de la „Associated Press". Văzîndu-l, „Vulpe Argintie" îl şi luă în primire :

— Nu ştiu, Jake, dar întîlnirile de astăzi cu presa parcă nu mai aduc cu cele de altădată...

— Cu alte cuvinte noi, ziariştii, am devenit mai agresivi şi mai insolenţi... mi se pare că asta vă deranjează,

vorbi cu sinceritate delegatul lui „The Wall Street Journal". Dar s-ar cuveni să aflaţi că ne comportăm după cum ne cer editorii. Ei ne îndeamnă să forăm în adîncuri... să nu ne scape nimic. Ca şi în alte domenii, există, probabil şi în gazetărie o nouă concepţie. Însă, credeţi-mă, că de multe ori eu însumi mă simt stînjenit, întocmai ca şi dumneavoastră, încheie dus pe gînduri.

— Eu, însă, nu, i se opuse bruneta de la „Newsweek". Şi nu uitaţi că aştept cîteva precizări. Apoi, răsucindu-se către Adam, adăugă : Dumneata mi le datorezi.

Acesta mai şovăia încă : „Quo Vadis ?" O întrebare ce-l urmărise şi pe el uneori. Dar cît de sincer se putea arăta în răspunsul de acum ?

Pînă să-şi drămuiască onestitatea, interveni însă Elroy Braithwaite. Aşa că răsuflă uşurat.

— Dacă-mi îngădui îl auzi adresîndu-i-se, de astă dată am să răspund eu. După care se întoarse spre ziaristă. Deşi premisele tale ni le însuşim doar în parte, Monica, în schimb, răspunderea în faţa comunităţii ne-am însuşit-o deplin şi din totdeauna. Ba mai mult. Această Companie — care, de fapt, reprezintă industria noastră — şi-a dovedit ani de-a rîndul conştiinţa ei socială. Cît despre satisfacerea beneficiarilor, am considerat-o mereu drept o datorie a noastră. Cu mult înainte ca alţii să bată monedă pe această idee, noi...

Şi „Vulpe Argintie" îşi continuă peroraţia, cu fraze meşteşugite şi pline de tîlcuri, spre mulţumirea lui Adam, care se simţea izbăvit de o grea încercare. Altfel, cu toată dăruirea-i profesională, odată ce-ar fi căscat gura, era exclus să-şi încalce probitatea, trecînd sub tăcere şi unele îndoieli ce-l rodeau. Însă, din fericire, convorbirile se apropiau de sfîrşit. Iar pe el îl mai urmărea doar un gînd : să se întoarcă de grabă la ocupaţiile lui, adică la Orion, care-l aştepta precum o iubită : cu pretenţii dar şi drăgăstoasă.

5

Cam la o depărtare de o milă de sediul Companiei, unde tocmai se încheia conferinţa de presă, se afla Centrul de Creaţie şi de Modele — un lăcaş veşnic îmbîcsit

de miasma substanțelor din care se plămădeau mulaje. Lucrătorii de aici pretindeau cum că, după un anume răstimp, nici nu mai observau izul stăruitor al amestecului de lut, de glicerină și sulf, ce plutea peste zecile de ateliere din miezul circular al clădirii, toate păzite cu strășnicie, dat fiind că acolo, în ele, căpătau formă noile tipuri de automobile.

În schimb, vizitatorii ocazionali strîmbau din nas de la primii pași, deși se găseau la o depărtare apreciabilă de atelierele propriu-zise, unde nu pătrundeau decît foarte puțini. Marea majoritate ajungeau doar într-un hol lăturalnic — așa zis „de primire" — sau într-unul din cele vreo șase birouri din preajma acestuia ; dar ca să intre și aici, treceau printr-un control extrem de sever, li se cerea să fie însoțiți și primeau insigne codificate, în care se specifica — sau mai precis se delimita — aria de acces în clădire.

Mulajele de automobile erau păzite cu o grijă care uneori întrecea pînă și măsurile de securitate națională sau de apărare a secretelor nucleare.

Chiar personalului de specialitate — desenatori și modelatori — nu li se îngăduia să se plimbe de colo, colo. Cei de curînd angajați aveau acces doar într-unul sau două ateliere, și numai în raport de vechime sporea și libertatea lor de mișcare — o precauție cu totul justificată, deoarece se mai întîmpla ca unii dintre ei să fie atrași de alte societăți concurente, ori cum fiecare atelier își avea tainele sale, cu cît se vînturau mai puțin prin ele, cu atît mai inofensiv era arsenalul de noutăți pe care-l duceau cu ei la plecare. Pînă și în legătură cu modelele noi — concepute de ei — proiectanții primeau doar indicații „strict necesare", la fel ca în armată. Totuși, odată cu trecerea anilor și cu sporirea cointeresării materiale — prin investiții în acțiunile Companiei și cotizările pentru pensie — se împuținau și restricțiile, pînă cînd, în virtutea unei insigne — purtată ca un soi de medalie dobîndită pe cîmpul de luptă — angajatul putea, în sfîrșit, să-i înfrunte pe paznici și să intre în mai multe ateliere. Dar și după această filtrare minuțioasă, se mai iveau dezertări și chiar printre proiectanții de frunte și cu vechime,

care, ademeniţi de profituri, lăsau totul baltă, trecînd la o Companie rivală, cu toate inovaţiile ce urmau să apară la viitoarele tipuri de automobile. Mulţi mîncaseră pîine de la fiecare mare întreprindere, cu toată înţelegerea dintre Ford şi General Motors de a nu-şi ispiti creatorii, cel puţin prin oferte directe. Numai Crysler, care nu aderase la această convenţie tacită, îi recruta fără reticienţe.

Astfel stînd lucrurile, doar o mînă de oameni — şefi de ateliere şi de proiecte — puteau să se mişte în voie prin tot Centrul de creaţie şi de modele. Printre aceştia se număra şi Brett DeLosanto, care tocmai se îndrepta spre atelierul 10, traversînd cu paşi rari plăcuta curte interioară, împresurată cu sticlă, ce ducea într-acolo. În clipa de faţă, între atelierul cu numărul zece şi celelalte ale centrului se statornicise un raport oarecum analog cu acela care există între Capela Sixtină şi Bazilica Sfîntului Petru. La apropierea lui Brett, omul de pază lăsă gazeta din mînă.

— Bună dimineaţa, domnule DeLosanto, îl salută el. Şi după ce-l măsură din tălpi pînă în creştet, fluieră printre dinţi. Bine-mi prindeau niscaiva ochelari de soare, ca să mă uit în voie la dumneavoastră.

Remarca lui îl făcu să rîdă pe tînărul creator. Excentric la înfăţişare — cu plete, dar nu încîlcite, cu favoriţi lungi şi o barbă tunsă à la Van Dyke — în acea zi DeLosanto arăta şi mai fistichiu, în cămaşă roz, cu cravată liliachie, în pantaloni şi pantofi asortaţi la culoare, şi jachetă albă, din caşmir.

— Mi se pare că-ţi place cum sînt echipat, aşa e?

Paznicul — un fost sergent în armată, cu părul cărunt, avînd de două ori şi mai bine vîrsta lui Brett — rămase puţin pe gînduri.

— Halal echipament, ce să zic ; numa' că al meu arăta altfel, sir.

— Cred şi eu, Al. Doar nu ţi-l născoceai singur, cum o fac eu. Apoi, arătînd cu capul spre uşa atelierului, întrebă : E forfotă mare pe acolo ?

— Doar oamenii care-i ştiţi. Cît despre ce-or fi făcînd, nu ştiu ce să vă spun. La intrare mi-au zis : „Ţine-ţi spatele în uşă şi ochii înainte !"

— Dar ai aflat că Orion e înăuntru. L-ai și văzut poate...

— Văzut, sir. Cînd au venit comandirii să-și dea aprobarea, l-au adus aici, să-l arate.

— Ce zici ? Cum ți se pare ?

— Păi cam aduce cu dumneavoastră, domnule DeLosanto, răspunse paznicul luminat de un zîmbet. Și aceste cuvinte îl urmăriră pe Brett și dincolo de pragul atelierului, cînd ușa se zăvorîse cu zgomot în urma sa.

La drept vorbind, nici nu era de mirare dacă noua mașină ieșise, într-un fel, după chipul și asemănarea lui. Doar investise atîta viață și atîta har de artist la crearea ei. Poate chiar prea mult, așa cum era ispitit să o creadă, cînd se judeca singur. De cîte sute și sute de ori nu trecuse pragul acestui atelier în zilele delirante ori în nopțile lungi și istovitoare, cînd embrionul Orion se prefăcea, pe încetul, în limuzina ce avea să devină. Ce clipe de chin dar și de trăiri sublime !

De fapt, fusese prezent la întreaga geneză. Chiar înainte de începerea proiectului propriu-zis, se angrenase, alături de alți colegi de la Centru, în munca de cercetare, sondînd nevoile pieții, creșterea populației, aspectele economice, mutațiile sociale, statistica vîrstelor, cerințele publicului, orientarea modei și așa mai departe.

De-abia pe urmă se stabilise prețul de cost. Iar în funcție de acestea, premisele noii mașini. Urmaseră apoi luni și luni de dezbateri cu proiectanții și tehnologii, în care s-au conturat jaloanele viitorului proiect. Mai departe, și tot lucrînd mînă în mînă, constructorii efectuaseră calculele de rezistență, pe cînd proiectanții — printre care se numărase și Brett — făceau și refăceau schițele, pînă cînd, în sfîrșit, începu să se limpezească silueta turismului. Dar pînă să se ajungă la forma definitivă, cîte speranțe se născuseră și pieriseră ; cîte mulaje păruseră bune, apoi compromise și din nou reușite ; cîte îndoieli apăruseră, se topiseră și se iviseră iar ! !

Cîteva sute de specialiști lucraseră la proiect, călăuziți de vreo șase dintre cei mai de frunte. Iar modificări se făcuseră fără număr — unele impuse de logică,

altele numai din intuiţie. În sfîrşit, se ajunsese şi la faza încercărilor, după care, curînd, chiar mult prea curînd — după cum i se părea veşnic lui Brett — se aprobase producerea prototipului, şi se trecuse la pregătirea de fabricaţie. Acum, cînd execuţia lui era atît de avansată, în mai puţin de un an, noul Orion mai avea de trecut cea mai grea dintre probe : acceptarea sau respingerea sa de public. Şi cu toate că la crearea lui, ca la orice altă maşină, conlucraseră o mulţime de specialişti, nici unul nu investise, ca Brett DeLosanto, atîtea idei, atîta har de artist şi atîtea strădanii.

Brett împreună cu Adam Trenton. De altminteri, şi venirea de astăzi, la Centru, la o oră atît de timpurie, cînd de obicei îşi făcea apariţia cu mult mai tîrziu, se datora tot lui Trenton. El îl chemase, spre a merge împreună la poligonul de încercări al uzinei, ca acum să anunţe o amînare în program — lucru deloc plăcut pentru unul ca Brett, cu orar de activitate mai puţin auster şi deprins să doarmă după bunul său plac. La ce bun se sculase atît de devreme ? Dar după primele clipe de enervare, hotărî să profite, într-un fel, de răgazul ce i se oferea, contemplîndu-şi în linişte noua creaţie : Orion. Deschise uşa interioară şi intră în atelierul cel mare. În perimetrul de lucru, copios luminat, începuseră a prinde formă mai multe versiuni ale aceluiaşi Orion : un model sport, care urma să apară într-un interval de trei ani ; un tip caravană, precum şi altele a căror executare, pe viitor, rămînea încă sub semnul întrebării.

Prototipul — care îşi aştepta confruntarea cu publicul în următoarele douăsprezece luni — se afla tocmai la capătul încăperii. Era albastru deschis, aşezat pe o mochetă mătăsoasă şi cenuşie, şi luminat de reflectoare Brett se îndreptă către el, fremătînd de emoţie — întocmai cum se aşteptase şi o dorise.

Avea dinaintea ochilor un automobil mic, solid, zvelt, aerodinamic, un soi de „cilindru comprimat" — cum îl botezaseră cei din direcţia comercială — asemănător, ca formă, cu o rachetă, cu aspect funcţional, deşi nu lipsit de avînt şi de eleganţă. Caroseria se distingea prin cîteva trăsături cu adevărat revoluţionare. Mai întîi,

transparenţa părţii superioare — de la jumătatea uşilor în sus — care conferea vizibilitate în toate direcţiile. Decade de-a rîndul se cochetase cu ideea plafoanelor străvezii ; se făcuseră şi timide încercări în sensul acesta, ca de-abia acum, la acest Orion, visul să prindă viaţă, fără a slăbi cu nimic rezistenţa maşinii. Aceasta se obţinuse prin ranforsarea sticlei cu lame subţiri şi flexibile, de oţel — pilieri A şi C, în definiţia proiectanţilor — care, urcînd nevăzute pe vertical, se încrucişau cu discreţie, în creştetul acoperişului transparent. Rezultatul ingenioasei ţesături metalice era „o seră de flori" (ceea ce în juxta tehnicienilor însemna capota maşinii), infinit mai solidă decît cele clasice, după cum demonstraseră numeroasele şi asprele probe de răsturnări şi ciocniri, la care fusese supusă. Unghiul dintre peretele vertical şi plafonul caroseriei avea o înclinaţie blîndă, oferind suficient spaţiu interior în partea de sus. Aceeaşi comoditate, de-a dreptul surprinzătoare la o maşină de proporţii atît de reduse, o oferea şi partea inferioară, concepută cu multă îndrăzneală şi originalitate, dar ocolind totuşi bizareria, în aşa fel încît, privit în ansamblu, noul model Orion încînta ochiul prin graţie şi armonie.

Iar la această plăcută înfăţişare se adăugau şi inovaţiile tehnice, cu nimic mai prejos decît impresia estetică. Una din ele, şi de mare importanţă, era alimentarea cu comandă electronică, prin care se înlocuise carburatorul clasic — o rămăşiţă anacronică a motorului primitiv, ce dăinuise intolerabil de mult. Noul sistem de alimentare era dirijat de calculatorul de bord, de mărimea unei cutii de pantofi, care îndeplinea o multitudine de operaţii.

Totuşi, modelul expus în atelierul lor nu avea nici un mecanism instalat, ci era o simplă carcasă, din sticlă fibroasă, turnată după mulajul original din lut, însă atît de perfect, încît pînă şi examinată de aproape şi la lumina puternică a reflectoarelor, puteai să greşeşti, socotind-o maşina reală. Fusese lăsat aici spre a fi comparat cu modelele ce urmau să fie create, dar şi la îndemîna mai marilor Companiei — să-l vadă, să-l cerceteze, să-şi reînnoiască temerile, iar după aceea încrederea, de care aveau atîta nevoie ! Prea multe fon-

duri din investițiile acționarilor, prea multe cariere și reputații, începînd cu a președintelui pînă la trepte ierarhice mai modeste, se mizaseră pe acest Orion. Numai pînă acum conducerea alocase o sută de milioane pentru proiectarea și producerea prototipului, în afara altor suplimentări bugetare, tot de ordinul milioanelor de dolari, care se vor impune, probabil, pînă la omologare.

Cugetînd la acestea, Brett își aminti cum odată auzise spunîndu-se despre Detroit „că întrece Las Vegas, în jocurile de noroc și în imensele mize riscate". Materialitatea acestei reflecții îl smulse din cotemplație, readucîndu-l la preocupări omenești și mărunte, printre care și aceea că încă nu-și luase micul dejun.

La intrarea în sala de mese rezervată proiectanților și tehnicienilor de la Centru, își găsi mai mulți colegi ospătîndu-se. Dar în loc să se așeze și să ceară să fie servit, Brett — tipul neconformist și original — se duse glonț la bucătărie, unde, după ce-i tachină pe bucătari (cu care se avea la toartă), îi convinse să-i pregătească ouă Benedict, o specialitate care nu figura niciodată pe meniul obișnuit. Pe urmă, se reîntoarse triumfător, și se așeză, alături de ceilalți, la o masă rotundă și încăpătoare.

Printre comeseni se aflau și doi oaspeți — un student și o studentă de la Institutul de Arte din Los Angeles, pe care însuși Brett DeLosanto îl absolvise, cu mai puțin de cinci ani în urmă. Băiatul părea dus pe gînduri, și tot desena rotocoale, cu unghia, pe fața de masă ; fata, din contra, avea scăpărări de impaciență în priviri iar ca vîrstă, vreo nouăsprezece ani.

După o ocheadă discretă prin care se asigură de atenția auditoriului — Brett înnodă firul discuțiilor începute în ziua trecută cu cei doi boboci.

— Dac-o fi să lucrați aici, începu el ironic, va trebui să vă puneți o sită pe creier, în care să se oprească ideile perimate ale veteranilor de la noi.

— După Brett, e de ajuns să fi votat la alegerea președintelui Nixon ca să te numești veteran, ripostă, peste masă, un proiectant de treizeci și cîțiva ani.

— Ramolitul care a grăit e stimabilul Robertson, îi informă Brett pe studenţi. Domnia sa proiectează minunatele cupeuri familiale, care ar fi mult mai izbutite de le-ar pune hulube şi cîte un cal dinainte. Trebuie să mai ştiţi că la primirea salariului, dumnealui iscăleşte cecul cu o pană de gîscă, iar dacă mai tîrnoseşte mangalul la Centru, o face cu gîndul să apuce anii de pensie.

— Ceea ce ne încîntă la tînărul DeLosanto, interveni un bărbat cu părul cărunt, e respectul pe care-l vădeşte faţă de vîrstă şi experienţă. Vorbitorul — Dave Heberstein, şeful laboratorului de culori şi Interioare — contemplă, cu voită ostentaţie, ţinuta ingrijită, dar ţipătoare a lui Brett, după care-l interpelă : E vreun bal mascat, pe undeva, astă seară ?

Brett îi răsplăti prompt zeflemeaua.

— Dacă mi-ai studia îmbrăcămintea mai cu atenţie şi ai extrage idei pentru interioarele pe care le faci, ai vedea cum ar da năvală clienţii.

— Unde ? La Societăţile concurente ? se amestecă altul.

— Şi-acolo, dacă aş lucra pentru ele, i-o tăie Brett zîmbind hîtru.

Doar nu era la primele sale replici usturătoare ; de cînd se angajase la Centru, ca proaspăt absolvent, aşa vorbea cu majoritatea colegilor, fapt care pe mulţi părea să-i amuze şi astăzi. Oricum, limbuţia şi stilul său persiflant nu-i stînjeniseră cu nimic ascensiunea-i aproape lipsită de precedent. La numai douăzeci şi şase de ani, ajunsese pe picior de egalitate cu mai toţi creatorii, afară doar de cîţiva şefi de laboratoare, care se puteau număra pe degete.

Pînă nu demult ar fi fost de neconceput ca un june cu înfăţişarea trăsnită a lui Brett să treacă măcar de straja de la intrare, dar mi-te să se învîrtească nestingherit printr-un aşezămînt atît de riguros compartimentat şi păzit cum era acest Centru. Dar cu vremea concepţiile se schimbaseră. Mai marii Companiei îşi dădeau perfect seama că pentru a-şi menţine deverul de pe piaţă, apărînd mereu cu alte şi alte versiuni de automobile, trebuiau să-şi alăture aripa avangardistă a proiectanţilor tineri, inventivi şi cu idei îndrăzneţe în ale modei, pe care le experimentau pînă şi în felul de

a se îmbrăca. Şi cu toate că li se cerea să trudească din greu şi cu randament, unii artişti de prestigiu — cum era Brett, de pildă — îşi puteau întocmi după plac programul diurn. Aşa se explică cum de sosea dimineaţa tîrziu, se foia uneori fără vreo ţintă precisă, iar apoi dispărea toată ziua, ca să se întoarcă în puterea nopţii şi să lucreze în tihnă, de unul singur. Dar cum tot ce făcea era excepţional, iar la obligaţiile stricte — cum erau consfătuirile cu conducerea — nu lipsea niciodată, nimeni nu-i imputa nimic.

Continuînd dialogul început cu tinerii oaspeţi, Brett glăsui cu sarcasm :

— Printre teoriile cu care o să vă ameţească babacii, din care unii se află la masă cu noi şi se hrănesc cu iluzii... Dar aici se întrerupse, mulţumind cordial şi gălăgios ospătarului ce apăruse cu specialitatea cerută : Ooo, să trăieşti ! Eşti un băiat de zahăr. Iar după ce-i aşeză farfuria în faţă, se întoarse din nou spre studenţi. Cum vă spuneam, îşi reluă el ideea, printre numeroasele teorii învechite, o veţi auzi şi pe aceea cum că tot ce a însemnat prefacere radicală în domeniul maşinilor, s-a epuizat, iar de aici înainte ne rămîn de făcut doar mici îmbunătăţiri sau modificări la cererea clientelei. Ce să-i faci ! Aşa trăncăneau şi ăi cu gazul lampant, pînă cînd Edison a descoperit lumina electrică. Dar voi ascultaţi-mă ce vă spun : ne aflăm în pragul unor mari transformări, determinate, în primul rînd, de fantasticele materiale pe care le vom avea la îndemînă. Cum însă o mulţime de oameni nu zăresc decît pînă în vîrful nasului, e cu neputinţă să le ceri o viziune de perspectivă.

— Dar tu o ai şi în locul nostru, nu-i aşa, Brett ? întrebă cineva.

— Vezi bine c-o am, se grăbi să răspundă, tăindu-şi o porţie zdravănă din mîncarea adusă şi înfigînd furculiţa în ea. Graţie mie, o să vă păstraţi şi voi slujbele. Aşa că, liniştiţi-vă, fraţilor ! Şi începu să înfulece lacom.

— E adevărat că de aci înainte se vor proiecta maşini cît mai funcţionale ? se interesă fata cu ochii de culoare deschisă.

— Şi funcţionale, dar şi arătoase, preciză el cu gura plină.

— Dac-ai să te îndopi cu drăcia aia, o să devii şi tu funcţional ca o roată umflată, îl preveni Heberstein, uitîndu-se dezgustat în farfuria încărcată din care se înfrupta Brett. Apoi, strămutîndu-şi privirea asupra studenţilor, urmă pe un ton serios : De fapt, orice automobil reuşit trebuie să fie şi funcţional. Asta e regula. Iar excepţiile nu sînt decît plăsmuiri ale artei, puse în slujba frumosului, dar nu şi a oamenilor. De aceea le socotim dezastruoase sau, în orice caz, cu totul neizbutite. Să luăm, de exemplu, maşinile din epoca victoriană ; cît de greoaie şi de îngrozitoare erau o mulţime din ele! Dar să nu uităm că şi azi se mai scot limuzine cu aripi posterioare uriaşe, cromate de te usturā ochii, ori cu măşti extrem de bombate. Greşelile se repetă. Însă, din fericire, mai rar ca în trecut.

Studentul îngîndurat conteni desenarea spiralelor pe faţa de masă şi se amestecă în discuţie :

— Volkswagen e o maşină prin excelenţă funcţională, dar frumoasă n-ai putea s-o numeşti, zise el.

DeLosanto flutură furculiţa prin aer şi înghiţi dumicatul la repezeală, ca să apuce primul la vorbă.

— Te înşeli, tinere, protestă el. Dumneata, ca şi restul publicului, eşti victima unei farse. A unei straşnice păcăleli care s-a ţesut în jurul acestui Volkswagen.

— Totuşi e un turism bun, bîigui celălalt. De altminteri am şi eu unul.

— Bineînţeles că e bun, întări Brett, ospătîndu-se în continuare sub privirile curioase ale celor doi viitori proiectanţi. Cînd se va face statistica celor mai valoroase maşini fabricate în secolul nostru, Volkswagen va sta alături de Pierce-Arrow, de Ford T, Chevrolet 6—1929, de Pacard-urile produse pînă în 1940, de Rolls Royce-ul decadei 1950—1960, de Lincoln, Chrysler Airflow, de Cadillacul apărut după 1930, de Mustang şi de Pontiac, de Thunderbird-ul cu două locuri şi de altele tot atît de vestite şi căutate. Dar cum vă spuneam înainte, Volkswagen a căzut victimă unei măsluiri, reclama vrăjmaşă izbutind să convingă marele public că ar fi urîtă ca formă ceea ce nu e adevărat, deoarece altfel ar fi dispărut de mult de pe piaţă. În realitate, maşina

excelează tocmai prin silueta ei comprimată, prin echilibru, printr-un desăvîrşit simţ al simetriei, totul luminat de o scînteie de geniu. Dacă în loc de automobil ar fi o sculptură în bronz, ar putea sta pe un soclu, aşezată lîngă o lucrare a lui Henry Moore. Dar cum publicului i s-a tot spus întruna că e urîtă, pînă în cele din urmă a ajuns s-o şi creadă ; inclusiv dumneata. Ceea ce nu e deloc de mirare, cînd automobiliştii plutesc într-o veşnică amăgire.

— Eu, unul, trebuie s-o şterg, anunţă cineva.

Şi în secundele următoare, mai multe scaune se traseră în lături. Cei de la masă o porniră înspre atelierele une-i aşteptau lucrul. Şeful laboratorului de Culori şi Interioare se opri un moment în dreptul studenţilor.

— Dac-o să treceţi prin sită şi ideile tînărului nostru coleg — precum vă recomanda s-o faceţi cu ale celor mai vîrstnici — s-ar putea să daţi peste vreo perlă sau două.

— Pîn-oi sfîrşi cu tot ce mai am de zis, or să adune destule perle ca să facă mai multe şiraguri, ripostă Brett, ştergînd cu şervetul o pată de ou şi un strop de cafea de pe faţa de masă.

— Îmi pare rău că nu mai pot sta cu voi, se scuză Heberstein depărtîndu-se. Înainte de a dispare pe uşă, schiţă un salut amical, şi-i spuse lui Brett : Vrei să treci mai tîrziu pe la mine ? Am primit unele informaţii în legătură cu materialele pentru tapiţerie de care cred că ar trebui să iei cunoştinţă.

— Aşa e întotdeauna aici ? întrebă proiectantul în devenire, desenînd din nou arabescuri imaginare pe faţa de masă şi iscodindu-l cu ochii pe Brett.

— Cam asta e atmosfera obişnuită. Dar să nu vă lăsaţi înşelaţi de hlizeala noastră aparentă, pentru că ea germinează multe idei de valoare.

Şi acesta era un mare adevăr. Însăşi conducerea uzinelor de automobile încuraja ospătarea în comun a lucrătorilor din tărîmul creaţiei în sufragerii spaţioase, anume amenajate, unde, cu cît gradele comesenilor erau mai înalte, cu atît şi ambianţa devenea mai plăcută şi mai propice dezbaterilor, iar acestea — oricare ar fi fost ierarhia — lunecau în mod inerent spre activitatea cotidiană ; şi din confruntarea atîtor minţi agere, nu o

dată apăreau idei strălucite, fie de la primul fel de mîncare sau de-abia la desert. Sub raportul financiar, prînzurile comune însemnau bani pierduți pentru corporație pe care îi accepta însă fără cîrtire, știind că-i recuperează într-altfel, și chiar însutit.

— De ce spuneați că automobiliștii plutesc într-o veșnică amăgire ? se amestecă și studenta în discuție.

— Fiindcă știm că așa fac. E vorba de o latură a firii omenești, pe care noi, cei din industrie, aproape nici n-o mai luăm în seamă. Vorbind, Brett se mai depărtă de masă, lăsîndu-se pe spătarul scaunului. Mai toți anonimii din metropola noastră se dau în vînt după limuzine de mare lux, deși le place să se considere oameni cu scaun la cap. Și atunci ce se întîmplă ? Încep să se mintă. În felul acesta, foarte puțini dintre ei recunosc, chiar în sinea lor, adevăratul criteriu după care își aleg viitoarea mașină.

— Cum puteți avea certitudinea unor asemenea afirmații ?

— Cît se poate de simplu. Dacă anonimul nostru și-ar dori doar un mijloc trainic de locomoție — după cum pretind cei mai mulți — n-ar avea decît să își cumpere un Chevrolet, un Ford sau un Plymouth dintre cele mai simple, mai ieftine și mai lesne de întreținut. Numai că dînsul tînjește după mai mult, fiindcă așa cum tresaltă trufaș cînd apare la braț cu o blondă sau arată că are o casă pe cinste, la fel se umflă în pene și cînd se afișează într-o limuzină grozavă. Nimic rău în asta, cum o crede clientul și prietenii săi, și de aceea se mint.

— Așadar sondajele făcute în rîndul consumatorilor...

— Sînt apă de ploaie. Trimisele noastre, cu carnețele în mînă, îi acostează pe primii ieșiți în cale și-i întreabă cum își doresc să fie viitoarele automobile. Și, ca să nu pară lipsiți de seriozitate, interpelații se apucă și înșiră clasicele deziderate ca : rezistență, consum redus de benzină, siguranță și așa mai departe. Pînă și la sondajele scrise și nesemnate ne vin cu aceleași răspunsuri, de astă dată dovedindu-și seriozitatea față de ei înșiși. Despre exteriorul mașinii, rareori pomenesc, și chiar de o fac, o lasă la urmă de tot. În schimb, cînd și-o cumpără efectiv, prima lor grijă e cum arată pe dinafară.

Brett se ridică de la masă și se întinse ca să se dezmorțească.

— Îi veți auzi pe unii spunîndu-vă cum că pasiunea mașinilor e de domeniul trecutului. Capitală eroare! De aceea, bobocilor, veți mai avea de lucru pe aici, fiindcă anonimii noștri cumpărători, cu slăbiciunile lor ascunse, se bizuie pe fantezia creatorilor de modele.

Vorbind, își aruncă ochii la ceasul de mînă. Mai avea o jumătate de oră pînă la întîlnirea cu Adam, spre a pleca la poligonul de încercări; ori asta însemna că-i rămînea vreme să se abată și pe la Heberstein, care-i spusese că treacă pe la laboratorul de Culori și Interioare.

— Ce părere aveți despre tot ce vedeți pe la noi? îi iscodi pe studenți, la ieșirea din sala de mese.

Întrebarea pornise dintr-o reală curiozitate. Cu puțini ani în urmă și el fusese în aceeași postură de invitat al viitorilor săi patroni. Era cunoscut procedeul trusturilor auto de a iniția vizite periodice pentru creatorii în devenire, pe care-i primeau ca pe niște oaspeți de seamă, lăsîndu-i să întrevadă binefacerile unei eventuale angajări după absolvirea institutului. Prevăzători, fabricanții căutau să-și atragă talentele din bună vreme, așa încît, de cîteva ori pe an, toate Cele Trei Mari Concerne își trimiteau iscoade prin institutele de specialitate, încercînd, fără jenă, să pună mîna pe elementele cele mai înzestrate, și nu doar din rîndul creatorilor de modele, ci și al inginerilor, al oamenilor de știință, al economiștilor, avocaților și agenților comerciali — necesari în diversele branșe ale industriei. Ori cum salarizarea și alte avantaje — printre care și perspectiva avansărilor sigure — erau destul de ispititoare, uzinele de mașini recrutau cele mai multe talente. Atît de ridicat era numărul celor prinși în mrejele lor, încît anumiți oameni — chiar din sînul industriei — începuseră să-și arate nemulțumirea și îngrijorarea față de această vînătoare acerbă după materie cenușie, pusă numai în slujba proiectării vehiculelor, spre păgubirea civilizației în genere care, fără mai multe minți luminate, nu avea cum să biruie alte probleme complexe și grave la ordinea zilei. Cu toate acestea, nici o altă industrie sau corporație nu se putea lăuda cu atîția tineri dotați

cîţi recoltau producătorii de automobile. Aşa ajunsese şi Brett DeLosanto la Centrul de Creaţie şi Modele al Companiei ce o deservea.

— Mie mi se pare grozav, glăsui juna cu ochi sclipitori, ca răspuns la întrebarea lui Brett. Am sentimentul că am şi început să lucrez la proiecte. Desigur, sînt şi puţin cam speriată... atîţia concurenţi împrejur... şi toţi oameni aşa de capabili ! Dar şi de izbuteşti să te afirmi într-un loc ca acesta, înseamnă că eşti cineva...

„Frumos le mai zice boboaca", reflectă Brett. Mai rămîne să-şi dovedească talentul şi să nu se lase intimidată de zidul prejudecăţilor de care inerent se izbeşte orice femeie angajată în industrie — nu însă ca secretară, se înţelege.

— Dar dumneata ce-ai de zis ? se întoarse către colegul ce-o însoţea.

Preocupat şi absent, cum se arătase de la bun început, tînărul clătină din cap, neştiind încă ce să răspundă. În efortul de a-şi limpezi gîndurile, se încruntase la chip.

— Eu nu am încă o certitudine, începu el. Adevărat, totul e grandios. Perspective avem, slavă Domnului ; de lucru, aşijderi. Deci, aş putea spune ca şi colega, că e grozav. Şi totuşi, mă roade o întrebare. Merită să muncesc aici ? Poate-s trăsnit, şi-mi dau seama că e tardiv să mai dau înapoi, acum, cînd mă aflu în pragul licenţei. Dar fără voie mă trezesc uneori chestionîndu-mă : oare asta e ce-şi doreşte un artist să creeze o viaţă întreagă ?

— Ca să creezi aici, fiule, trebuie să iubeşti nebuneşte maşinile, îl preveni Brett. Să vezi în ele însăşi raţiunea de a fi ; să respiri, să mănînci, să dormi cu gîndul la ele. Ba să-ţi răsară în minte şi cînd mai strîngi o femeie în braţe. Iar cînd te trezeşti din somn, noaptea, să-ţi apară în faţă modelul pe care tocmai îl proiectezi sau un altul, pe care ai dori să-l înfăptuieşti mai tîrziu. E un soi de religie pe care, dacă n-o profesezi cu toată fervoarea, mai bine îţi alegi alta, încheie cu o undă de nerăbdare în glas.

— Iubesc automobilele, cum de nu, se apără junele. De cînd mă ştiu m-au robit exact cum spuneaţi. Numai că în ultima vreme...

Dar aici se opri, ferindu-se parcă să pronunţe iarăşi o erezie. La rîndul lui, DeLosanto nu mai făcu nici un

comentariu. La ce bun cînd părerile şi opţiunile ţin în exclusivitate de individ ? Ca şi marile hotărîri. Deci a fi căutat să-l influenţeze, nu avea sens, deoarece, pînă în cele din urmă, tot concepţiile personale aveau să primeze, sau poate conştiinţa, cum se întîmplă adesea. Şi apoi, nici nu-l prea trăgea inima să aprofundeze acest subiect, pentru binecuvîntatul temei că de la un timp se simţea şi el bîntuit de aceleaşi şovăieli şi întrebări.

În birou la şeful laboratorului de Culori şi Interioare, exista un schelet, postat lîngă uşă, ce servea la studierea poziţiilor cît mai comode în maşină. Graţie unui lanţ prins pe o plăcuţă metalică fixată pe craniu, scheletul se menţinea pe verticală, la o distanţă imperceptibilă de pămînt, întîmpinînd pe orice vizitator chiar de la trecerea pragului. La intrare, Brett DeLosanto îi scutură falangele descărnate, salutîndu-l cu verva-i obişnuită :

— Bună, Ralph.

Instantaneu, Dave Heberstein se ridică de la masa de lucru, arătînd cu capul spre laboratorul alăturat.

— Să mergem acolo, îl pofti pe noul venit, iar cînd trecu prin dreptul scheletului, îl mîngîie afectuos, observînd : Iată un angajat cu adevărat credincios şi util, care nu critică niciodată şi nici nu cere să fie avansat.

Intrară într-o încăpere imensă, rotundă, cu tavanul boltit şi cu pereţii aproape numai din sticlă, înlesnind astfel pătrunderea luminii de afară. Datorită cupolei, te simţeai ca într-o catedrală, şi tot din aceeaşi pricină cele cîteva cabine închise, în care se ţineau mostrele de culori şi materiale, într-o lumină perfect dozată, păreau a fi tabernacole. Pe jos erau aşternute covoare groase, şi moi, ce înghiţeau orice zgomot, iar de la un capăt la altul se înşirau măsuţe acoperite cu geam, în care erau etalate eşantioane de stofe pentru tapiţeria interioară a maşinilor — unele mătăsoase, altele mai compacte — precum şi un fişier cuprinzînd toate culorile din spectrul luminii, plus cîteva mii de nuanţe intermediare.

Heberstein se opri la una din vitrinele cu eşantioane.

— Asta am vrut să-ţi arăt, îl anunţă pe Brett.

Sub geam se vedeau șase mostre de țesături, avînd ca specificații numărul comenzii și locul de fabricație, în timp ce deasupra, și puse de-a valma, se aflau petice similare, variat colorate, dar toate purtînd aceeași emblemă : „Salix Metalic". Heberstein alese unul din ele și-l flutură pe sub ochii lui DeLosanto.

— Mai ții minte materialul ?

— Cum de nu. Mi-a plăcut foarte mult și încă nu mi-am schimbat părerea.

— Și pe mine m-a încîntat. Dealtfel, l-am și recomandat pentru folosire, îi aminti Heberstein, în vreme ce pipăia textura plăcută și moale. Ca și altele expuse, avea un spic argintiu. E țesătură creponată cu fibră metalică, urmă șeful Laboratorului. Și spunînd aceasta, se gîndi ca și Brett la mașinile ultraluxoase, pentru care fusese aleasă, ca un plus de investiție dar și de rafinament și eleganță. Judecînd după succesul instantaneu, opțiunea fusese cum nu se poate mai inspirată, iar la un an de la intrarea în uz, se hotărîse ca același material, deși in culori diferite, să fie utilizat și la Orion.

— Care-i necazul ? întrebă DeLosanto, încă nepricepînd despre ce era vorba.

— Scrisorile, oftă Heberstein. Jalbele ce ne curg din partea clienților de cîteva săptămîni încoace. Și scoțînd un inel de chei dintr-unul din buzunare, descuie sertarul unei vitrine și extrase un dosar conținînd aproape două duzini de epistole și de fotocopii. Ia cîteva și citește-le, îl îndemnă pe faimosul creator de modele.

Toată corespondența, provenind de la beneficiare ori de la soții acestora, plus o parte trimisă de avocați, în numele reclamanților, avea o singură temă : deteriorarea mantourilor de nurci purtate în mașină. Potrivit relatărilor, odată venită în contact cu tapițeria fotoliilor, blana era prinsă între fibre și smulsă.

Brett scăpă un fluierat printre dinți.

— Serviciul comercial a inițiat cercetări cu ajutorul calculatoarelor, îl informă Heberstein confidențial și, conform rezultatelor obținute, toate mașinile reclamate sînt tapițate cu „Salix Metalic". De aceea mă aștept și la alte răvașe.

— Desigur s-au făcut expertize, presupuse Brett întinzîndu-i dosarul. Ce s-a aflat ?

— Buba e simplă, numai că nimeni nu s-a gîndit la ea. La aşezarea pe scaun, blana-şi desface spicul, cum e şi natural. Dar din păcate, aceeaşi compresare, produsă de greutatea trupului, resfiră şi fibrele metalice, prinzînd între ele smocuri infime de blană pe care, la ridicare, le smulg, astfel că poţi distruge un vizon de trei mii de dolari cît ai merge în maşină dintr-un capăt la altul al străzii.

— Dacă transpiră această poveste, zise Brett rînjind amuzat, orice femeie cu un vizon năpîrlit se va năpusti în maşină, va da o raită de cinci minute, după care ne vine plocon, zbierînd că i-am prăpădit bunătate de blană şi trebuie să-i cumpărăm alta.

— Lasă gluma de-o parte. Nu e timpul de aşa ceva. Ăi de sus au şi apăsat pe butonul de alarmă.

— S-a renunţat la ţesătura cu pricina ? se interesă De Losanto. Heberstein confirmă cu capul, şi imediat veni cu o completare.

— De-abia de azi dimineaţă a fost dată de o parte; şi tot de acum vom începe testarea altor materiale. „Proba vizonului“ — aşa au fost botezate viitoarele experienţe.

— Oare ce-o să se întîmple cu tapiţeriile aflate în uz ?

— Dumnezeu ştie ! Sînt bucuros că măcar nu răspund eu de asta. Se pare că toată beleaua a ajuns la urechile Preşedintelui Consiliului de Administraţie, şi am mai aflat cum că serviciul juridic rezolvă pe şest reclamaţiile, pe măsură ce se primesc. Se anticipează, fireşte, şi eventuale înscenări care, pînă la urmă, vor fi onorate numai ca să scăpăm de scandaluri.

— Nu vă temeţi de ele. Cum să mai izbucnească dacă aţi hotărît să le înăbuşiţi cu vizoane !

— Mai slăbeşte-mă cu tachinările, se zborşi Heberstein, urmînd pe un ton şi mai acru : Desigur, ai fi aflat şi pe cale oficială despre tot ce ţi-am spus, dar am socotit că-i oportun să fii prevenit mai din timp, ţinînd seama de noul tip Orion la care lucrezi...

— Mulţumesc, rosti Brett cu seriozitate, preţuind la justa valoare avertismentul în legătură cu Orion. Natural, trebuia să dispună anumite modificări, deşi

de tapiţeria interioară, se preocupa un alt for. Dar ştirea primită mai avea şi un alt tîlc ce-l făcu să ia o hotărîre spontană. Chiar în următoarele zile îşi va schimba actuala maşină, ori poate numai fotoliile, care erau tapiţate cu „Salix Metalic". Şi aceasta fiindcă într-o lună va cumpăra şi el o blană de nurci — ca un dar de aniversare ; ori nu avea chef s-o vadă distrusă cînd purtătoarea ei va intra în maşină, aşa cum fără îndoială se va întîmpla, deoarece era vorba de Barbara Zaleski.

6

— Rămîn o zi sau două în New York, şi am socotit că e bine s-o ştii, îşi anunţă Barbara tatăl, trăgînd cu urechea la zumzetul insistent ce răzbătea la capătul firului. Ca să poată vorbi cu Matt Zaleski, trebuise să aştepte o groază, pînă-l găsise operatoarea prin fabrică, pesemne pe lîngă banda de asamblare, judecînd după zgomotul care se auzea :

— De ce să rămîi ? întrebă el.

— Cum de ce ?

— Aşa cum m-auzi...

— Fiindcă sînt reţinută la agenţie. Se discută contractele anului viitor, şi mi se cere să fiu de faţă, se justifică Barbara, precum un copil care-şi cere voie să întîrzie de acasă, vădind o supunere deloc impusă de circumstanţe.

În realitate, dacă voia să stea în New York — o săptămînă, o lună sau definitiv— nimic n-o putea opri.

— N-ai putea să vii seara, iar dimineaţa să te întorci ?

— Nu, tată, mi-ar fi imposibil, vorbi cu aceeaşi îngăduinţă, sperînd ca dialogul să nu degenereze în gîlceavă şi să se vadă silită să-i amintească din nou cum că împlinise douăzeci şi nouă de ani, votase în două alegeri şi avea un post de răspundere, unde se descurca de minune. În plus, cîştiga foarte bine, încît putea să se mute oricînd separat, iar dacă nu se rupsese de el, o făcuse numai la gîndul să nu mărească

hăul singurătăţii care-l impresura de cînd se trezise văduv.

— Şi-atunci cînd ai să vii acasă ? stărui Zaleski abătut.

— Sîmbătă, negreşit. Pînă atunci ai s-o scoţi la capăt şi fără mine. Dar, vezi, îngrijeşte-ţi ulcerul. Apropo, te-a mai sîcîit ?

— Mai că l-am şi uitat, cu atîtea necazuri care m-apasă pe aici. Chiar dimineaţă am avut un tărăboi destul de urît.

„Cu ce glas încordat vorbeşte“, remarcă Barbara ascultîndu-l. Însă nu era de mirare. Care angajat al Companiei nu trăia într-o stare de perpetuă tensiune ? Pînă şi ea, cu toate că nu lucra în vacarmul uzinei, ci în sectorul reclamelor. Dar fie că trudeai în ateliere, la o agenţie publicitară tributară întreprinderii sau în laboratoarele de creaţie — precum Brett — te simţeai la fel de copleşit de obligaţii şi griji care, la un moment dat te striveau. Chiar în scurtul răgaz ce şi-l luase spre a schimba cîteva vorbe cu taică-său, nu se putea scutura de ele, simţindu-le ca un soi de memento ce-i repeta că e aşteptată la dialogul purtat cu reprezentanţii concernului. Trebuia deci să scurteze discuţia şi să se întoarcă fără zăbavă acolo de unde plecase cu puţin înainte şi pe neobservate. Fără îndoială colegii crezuseră că a fugit să-şi mai împrospăteze, ca orice femeie, ţinuta, şi la gîndul acesta îşi trecu instinctiv mîna prin părul castaniu şi bogat, moştenit de la maică-sa, ce-i creştea agasant de iute, silind-o să se abată pe la coafor mai des decît i-o îngăduia timpul. Şi-l aranjă cum putu, fără pieptene şi oglindă, doar netezindu-l cu degetele. În creştetul capului, dădu peste ochelarii de soare de care uitase cu totul în cele cîteva ore de cînd se descătuşase de ei, ridicîndu-i cu un gest reflex de la ochi. Oare pe cine auzise spunînd nu de mult în derîdere că acest fel de a purta ochelarii tindea să devină o pecete a tinerelor ajunse în posturi înalte ? Şi în definitiv de ce nu, cugetă Barbara, fără să şi-i clintească din locul unde-i găsise.

— Ascultă-mă, tată. Fiindcă nu prea am vreme, te-aş ruga să-mi faci un serviciu.

— Ce anume ?

— Să-i telefonezi tu lui Brett, să mă scuzi că nu-l pot vedea diseară, și să-i spui că mă poate chema peste cîteva ore la hotelul Drake, unde am să dorm.

— Nu prea cred c-am să pot, căuta celălalt să se eschiveze.

Însă Barbara interveni drastic :

— Ba da, și încă fără nici o dificultate. Brett se află la Centrul de Creație și de Modele, cum prea bine o știi, astfel că singurul lucru ce îl ai de făcut este să ridici receptorul și să formezi un număr interior. Nu-ți cer să prinzi drag de Brett, pe care nu-l ai la suflet așa cum nu o dată ne-ai arătat-o, ci doar să-i transmiți un mesaj. Poate nici nu va fi nevoie să-i auzi glasul.

Bine ar fi fost să nu-și trădeze arțagul, dar cum nu izbutise, se vedea din nou ciondănindu-se — ca în atîtea alte dăți — cu părintele ei.

— Fie. Am să-l anunț, mormăi Matt învins. Da' nu trebuie să-ți ieși din fire.

— Nici tu. Și acum te las, tată. Poartă-ți de grije, și ne vedem sîmbătă, conchise, mulțumind apoi secretarei pentru a-i fi permis să uzeze de telefon și săltîndu-și cu grație trupul armonios și picioarele lungi de pe biroul unde se cocoțase. Admirabila-i siluetă — după care mulți întorceau capul — o moștenise tot de la maică-sa, o femeie cu mult vino-ncoace, pînă și în lunile de pe urmă ale vieții.

Barbara se afla la etajul 21 al unei clădiri de pe Third Avenue, din New York ; mai precis, într-una din aripile Agenției Osborne J. Lewis — sau OJL, în termeni familiari — care se număra printre cele șase mari oficii publicitare ale lumii, însumînd circa două mii de angajați și ocupînd trei nivele într-un zgîrie nori. Convorbirea telefonică cu Detroit ar fi putut avea loc și în așa-zisul „țarc al talentelor", unde creatorii ședeau tescuiți ca sardelele, în birouri de mărimea unor dulapuri, fără ferestre, amenajate pentru salariații din afara orașului și doar convocați temporar în New York. Însă Barbarei i se păruse mai convenabil să rămînă cît mai aproape de locul dezbaterilor la care asista. Această aripă era mai ales rezervată beneficiarilor întreprinderii, deși tot aici își desfășurau

munca directorii şi alţi dregători importanţi, în cabinete ultraluxoase, generos dimensionate, împodobite cu pînze originale, de Cézanne, Wyeths ori Picasso, şi prevăzute cu baruri escamotate în pereţi, care se scoteau la vedere ori rămîneau ascunse, după deprinderea şi preferinţele clientelei, nicicînd neglijate. Pînă şi secretarele de aici se bucurau de o ambianţă infinit mai prielnică decît cele mai lucrative talente surghiunite la etajul de jos. Condiţiile în care îşi cheltuiau aceştia harul o făceau nu o dată pe Barbara să asemuie agenţia cu o galeră romană, pe care poate doar prînzurile asezonate cu cocktail Martini, permisiunea de a-şi petrece nopţile acasă şi perspectiva de a ajunge cîndva — în raport de vechime — la catul de sus îi mai compensau pe aceşti oropsiţi.

După sumara convorbire cu taică-său, o porni cu paşi repezi pe un coridor. În clădirea austeră în care îşi avea OJL sucursala în Detroit, şi unde lucra şi ea îndeobşte, cadenţa tocurilor s-ar fi auzit ca o canonadă de mitralieră, însă nu şi aici, unde mocheta de-o palmă reprima orice sunet. Printr-o uşă crăpată, răzbătea zvon de clape şi o voce care îngîna :

Milioanelor ce se-mbulzesc
Cerînd mereu „Brisk“ cu fervoare,
Li se-adaugă unul care
Zice : „Brisk“ şi alta nu-mi doresc.

Aproape cu siguranţă clientul asculta zăngăneala rimată, pe care curînd avea s-o adopte sau s-o respingă, antrenînd, prin decizia luată, cheltuieli fabuloase, cuvîntul cheie fiind declanşat fie de inspiraţia sa de moment, de prejudecăţi învechite, ori de buna lui dispoziţie, condiţionată pînă şi de eventuala sa balonare după micul dejun. Versurile erau, se-nţelege, de o banalitate revoltătoare, cerute poate chiar de întreprinderea beneficiară, care se temea — ca multe altele — de un text mai elaborat. În schimb melodia părea vioaie şi lesne de reţinut, astfel că înregistrată cu orchestră şi cor, nu era exclus ca într-o lună sau două s-o auzi fredonată în cîteva state. Oare ce era Brisk ? se întrebă Barbara. O băutură ? Un nou detergent ? Putea desemna oricare din ele, cum prea

bine şi un produs mai ieşit din comun. Agenţia OJL avea clienţi din sute de ramuri diverse, dar mai presus decît toţi se situa — atît ca importanţă cît şi ca cifră de afaceri — Compania-auto pentru care lucra şi Barbara. Dealtfel, solii ei nu pierdeau un prilej ca să le amintească ciracilor agenţiei cum că de pe urma publicităţii pe care le-o făceau ei băgau în pungă mai bine de o sută de milioane de dolari anual.

La uşa sălii de conferinţe nr. 1 ardea un bec roşu, semn că discuţiile dinăuntru continuau. Beneficiarii se dădeau în vînt după semnalele luminoase care confereau consfătuirii lor un plus de importanţă.

Barbara intră cu discreţie şi se strecură pe scaunul rezervat ei — cam la mijlocul mesei masive şi lungi. În încăperea impunătoare, lambrisată în panel de trandafir şi mobilată în stil georgian, se mai aflau încă şapte persoane. În capătul mesei şedea Keith Yates Brown — cărunt şi de o politeţe căutată — care conducea destinele administrative ale firmei şi a cărui îndatorire de frunte era aceea de a netezi relaţiile între agenţia OJL şi corporaţia de automobile. Reprezentantul acesteia, venit special din Detroit şi aşezat în dreapta directorului administrativ, se numea J. P. Underwood — dar prefera să i se spună simplu J. P. ; era tinerel, de curînd promovat în funcţia de acum, şi poate de aceea cam stînjenit de „mărimile" ce-l împresurau. În faţă, îl avea pe chelbosul dar genialul Teddy Osch — şeful laboratoarelor de creaţie ale OJL — un tip din care ţîşneau ideile precum apa dintr-o fîntînă arteziană. Neclintit în concepţii, ca un director de şcoală, Osch supravieţuise multor colegi şi era un adevărat veteran în campaniile publicitare lansate în sprijinul automobilelor.

Printre cei prezenţi se mai număra ajutorul lui J. P. Underwood — venit şi el din Detroit ; doi angajaţi ai agenţiei şi Barbara — singura femeie de faţă, afară de o secretară, care tocmai umplea din nou ceştile de cafea.

Tema dezbaterilor era Orion şi, începînd din după-amiaza precedentă, se trecuseră în revistă toate reclamele născocite deocamdată de agenţie, a căror prezentare în faţa clientului — întruchipat de Under-

wood și ajutorul acestuia — le cam scosese sufletul reprezentanților firmei publicitare.

— Am păstrat anume pentru la urmă o suită de schițe care, prin originalitatea și forma lor izbutită, credem că te vor interesa, iubite J. P., rosti Yates Brown pe un ton onctuos, în care, ca întotdeauna, dozase perfect autoritatea și deferența deși, precum o știau cu toții, Underwood nu avea calitatea de a lua hotărîri, nefiind printre mai marii Companiei. Totuși, incitat de cele auzite, aruncă o ripostă mai puțin reținută decît o cereau circumstanțele :

— Să le vedem, să le vedem negreșit, se repezi el.

Și, pe loc, unul din cei prezenți — în slujba agenției — se ridică și dispuse pe un șevalet cîteva cartonașe pe care așternu niște schițe făcute pe hîrtie pigment. Fiecare din ele, deși sumar conturate, însemna ceasuri și chiar nopți îndelungi de veghe și caznă din partea desenatorului, iar prezentarea lor în acest stadiu al dezbaterilor, constituia un protocol la fel de împămîntenit, ca și numele pe care și-l cîștigase de „pritoceala foițelor".

— Te-aș ruga, Barbara, să faci pe comentatorul, o pofti Yates Brown, la care ea se supuse printr-o clătinare a capului.

— Ceea ce urmărim, începu Barbara, adresîndu-i-se lui Underwood și aruncînd o privire spre ajutorul acestuia, este de a înfățișa limuzina Orion în diferite ipostaze cotidiene. Așa cum vedeți, prima schiță o arată părăsind o instalație de spălare.

Toți ochii erau ațintiți la desen, care vădea fantezie și o execuție fără greș. Creatorul schițase doar partea frontală a mașinii, ieșind de sub jeturile de spumă, precum un fluture dintr-o crisalidă. Nu departe, se afla o femeie, așteptînd să se urce la volan și să plece. Fotografiată în culori, fie statică sau în mișcare, imaginea avea să atragă fără îndoială atenția.

J. P. Underwood nu binevoi să-și trădeze impresia nici măcar printr-o tresărire a pleoapelor. Așa încît Barbara făcu semn să se treacă la alt crochiu.

— Mulți dintre noi socotim că s-a minimalizat rolul femeii în publicitate, majoritatea reclamelor axîndu-se pe siluetele masculine. „Or strădania mea, în ultimii doi ani, a fost aceea de a impune prezența femeii",

ar fi vrut să adauge, mărturisind totodată că existau zile cînd, după frunzărirea reclamelor cu bărbați (așa zisele „etalări de mușchi“ în versiunea comercială), îi venea să renunțe la luptă, simțindu-se biruită.

— Avem convingerea că noul Orion va fi mult folosit de femei, își urmă comentariul.

În schița expusă pe șevalet se surprinsese locul de parcare din fața unui supermarket.

Compoziția artistului era excelentă — fațada magazinului servind ca fundal, Orionul dominînd automobilele ce-l împresurau. Lîngă el, o cumpărătoare încărca tîrguielile în portbagajul deschis.

— Dar ia spuneți-mi, mașinile dimprejur sînt fabricate de noi sau de firmele concurente? se neliniști Underwood.

— Aș zice de noi, dragă J. P., se grăbi Yates Brown să-l liniștească.

— Totuși ar trebui să fie și cîteva tipuri străine, interveni Barbara. Altfel toată imaginea e cusută cu ață albă.

— Eu unul nu mă-mpac cu pachetele. Prea sînt puse de-a valma, și te fac să te uiți mai degrabă la ele decît la turism, obiectă ajutorul lui Underwood. Iar dac-o fi să păstrăm decorul din spate, trebuie folosită unsoarea.

Auzindu-l, Barbara de-abia își reprimă un suspin de exasperare. Ungerea lentilei la fotografierea vehiculelor era un truc vechi, prin care se estompa fundalul și se accentua conturul mașinii, și cu toate că mai era uzitat de anumite companii, specialiștii în reclamă îl considerau la fel de perimat ca și twistul.

— Încercăm să imprimăm schițelor o notă de realism, căută Barbara să contracareze observația.

— Ba nu, mi se pare o recomandare utilă, care merită s-o notăm, i-o tăie Yates Brown, cîntîndu-i în strună clientului.

— Următorul desen, își reîncepu Barbara prezentarea, înfățișează un Orion perdăfit de o ploaie, chiar de una torențială, am fi de părere. Iar în el, din nou o femeie, de astă dată plecînd de la serviciu spre casă.

Fotografia va fi făcută pe înserate, ca să prindem reflexele trotuarelor ude.

— Mare atenție să nu iasă și mașina stropită, sări J. P. Underwood.

— Tocmai asta și urmărim, adică nota de realism, ripostă Barbara. Realizată în culori, ar ieși o poză grozavă.

— Eu unul nu prea-i văd pe cei mari acceptînd-o, sîsîi trepădușul lui Underwood. În schimb superiorul tăcu.

Pe șevalet se mai perindară o duzină de schițe, pe care Barbara le comentă succint dar cu miez și rîvnă, cunoscînd ardoarea și munca investite de tinerii creatori în fiecare din ele. Și totuși, „pritoceala foițelor“ se încheie ca de obicei. Nu degeaba angajații mai vechi, cum era Teddy Osch, se arătau rezervați, repetînd într-una : lăsați bobocii să-și stoarcă creierii și cu altele, știind, din experiență, că primele încercări — oricît de bune — erau respinse. Cum se întîmplă și acum. Era de ajuns să-ți arunci o privire spre Underwood pentru ca să-nțelegi că nimic nu-i va fi pe plac, așa cum se observase din după-amiaza trecută, și cum se știuse chiar înainte de a se trece la vizionare.

Curînd după angajarea la agenție, Barbara avusese naivitatea să întrebe pentru ce toate schițele sfîrșesc prin a fi refuzate ? De ce se investesc atîtea strădanii în lucrări de o calitate deseori impecabilă, cînd li se cunoaște dinainte soarta ? Iar cîțiva s-au milostivit să-i tălmăcească misterul : Dacă reprezentanții uzinelor de automobile — i se explicase discret — ar accepta de la bun început ofertele de publicitate și nu ar strîmba atîta din nas, trăgînd de timp cum puține firme o făceau, cum și-ar justifica posturile ocupate în Detroit, dialogurile lungite la nesfîrșit, cheltuielile deșănțate și chefurile din New York ? Ori de vreme ce Compania lor tutelară nu se împotrivea acestei risipe, ce sens mai avea să-i atenționeze agenția, și cu atît mai puțin să se pună de-a curmezișul, cînd ea realiza beneficii frumoase, deoarece, cu toate tergiversările, pînă la urmă tot își plasa marfa. Devenise o tradiție ca pentru fiecare model de mașină să se înceapă discuțiile în octombrie ori în noiembrie, și să se bată apa în piuă pînă

prin iunie, cînd, în sfîrșit, trebuia hotărît programul publicitar, pentru ca și agenția să aibă răgazul să-l realizeze. De-abia atunci ajungeau la decizii și delegații uzinelor, constrînși de filele calendarului, și tot atunci își spuneau cuvîntul și mai marii lor din Detroit, chiar de nu erau pricepuți în materie.

Ce o mîhnea teribil pe Barbara — ca și pe alții, după cum descoperi mai tîrziu — era incalculabila irosire de timp, de talente, de bani, și sistemul de a se păcăli reciproc. Dar așa cum aflase de la colegii din alte agenții, practica era întocmai reeditată și de cele Trei Mari Companii auto care, deși atît de parcimonioase cu timpul și energiile cheltuite în afară, păcătuiau totuși printr-o birocrație interioară, rentabilă pentru mulți.

Cîndva, Barbara întrebase : „Oare se reiau unele din ideile originale cu adevărat valoroase ?". La care i s-a ripostat : „Nu". Cum era să se accepte în iunie ce se refuzase în noembrie ? În ce lumină s-ar pune reprezentanții întreprinderii beneficiare ? Firește cu totul precară. Ba și-ar pierde și slujba. Ori asta ar fi un mare păcat, mai ales de s-au dovedit „prietenii" agenției.

— Destul, Barbara. Mulțumesc, vorbi Keith Yates Brown, preluînd cu abilitate conducerea dialogului cu clienții. Dragă J. P., ne dăm perfect seama că mai avem multe lacune de învins, se adresă el lui Underwood pe un ton exact cît se cuvenea de apologetic și totodată zîmbindu-i afabil.

— Asta e. Ai pus punctul pe „i", întări celălalt, împingîndu-și scaunul îndărăt.

— Oare nu v-a plăcut nimic din tot ce-ați văzut ? Chiar nici o schiță ? îl înfruntă Barbara, la care Yates Brown își răsuci capul spre ea.

Cu siguranță o scrîntise. Clienții nu trebuie inoportunați cu asemenea întrebări, dar superioritatea afișată de Underwood o călcase pe nervi. Și apoi tot o mai urmărea gîndul tinerilor artiști a căror trudă, împreună cu a ei, se dusese pe apa sîmbetei. Se prea poate ca desenele realizate să nu ilustreze în mod ideal noul tip Orion. Dar nici nu meritau un refuz atît de nedelicat.

— Bine, Barbara, dar nimeni n-a spus că nu i-ar place proiectele, o interpelă șeful care, deși păstrîndu-și politețea și calmul, lăsă să răzbată în rostirea cuvin-

ţelor lui tăişul severităţii. Devorat de simţul comercial şi lipsit totalmente de fantezie, la o toană de-a sa, Brown putea să-i strivească pe slujitorii creaţiei şi ai agenţiei sub elegantele sale încălţări din piele de crocodil. Vorbind mai departe, căută să înlăture orice umbră lăsată de gafa Barbarei.

— Chiar de n-am auzit reproşuri, răspunderea ne obligă să recunoaştem pe faţă că n-am reuşit să redăm încă personalitatea noului Orion. E un model extraordinar, J.P. Ne-aţi pus la îndemînă un subiect de publicitate cum n-a mai existat în industria de automobile, conchise pe o notă răsunătoare, de parcă limuzina era însăşi creaţia lui Underwood.

Îngreţoşată, Barbara îi aruncă o privire piezişă lui Teddy Osch, care i-o sesiză şi-i răspunse printr-o imperceptibilă clătinare a capului.

— Aş avea şi eu ceva de adăugat, se auzi Underwood pe un ton subit cordial. Ca unul ce pînă mai ieri asistase numai platonic la discuţii de genul acesta, poate se scuturase de stînjeneala ce-l făcuse laconic şi aspru la început, recăpătîndu-şi degajarea firească. După părerea mea, urmă pe acelaşi ton dezinvolt, ne-aţi expus cea mai izbutită colecţie din cîte am văzut vreodată la dumneavoastră.

În cameră se lăsă o tăcere jenantă. Pînă şi Keith Yates Brown avu o tresărire de zdrobitoare surpriză. Cu stîngăcie şi complet gratuit, Underwood încălcase tradiţionala convenţie, dezvăluind complicatul joc al disimulării pe care-l practicau deopotrivă. De unde mai înainte respinsese toate crochiurile, dintr-odată le acoperea cu elogii superlative. Însă lauda sa nu schimba nimic. Iar Barbara ştia acest lucru ; doar atîta experienţă căpătase şi ea. La fel cum prea bine o ştia şi Yates Brown, care se dezmetici la iuţeală şi răspunse pompos :

— Eşti generos în aprecieri. Foarte generos, iubite J.P. În numele agenţiei îţi mulţumesc pentru calda încurajare şi te asigur că ne vom strădui să fim la înălţime cu proxima prezentare. Vorbind, se ridică de la masă, toţi cei de faţă urmîndu-i exemplul. Ne vom da silinţa să-ţi oferim desene şi mai izbutite. Nu-i aşa, Teddy ? zise aferat întorcîndu-se către Osch.

Tartorul creatorilor moțăi din cap și schiță un surîs anemic.

— Da, o să facem tot ce putem.

Depărtîndu-se de la masă, o luară cu toții spre ușă, precedați de Yates Brown și Underwood.

— S-a pus cineva în mișcare pentru bilete ? întrebă acesta din urmă, și Barbara îl auzi, deoarece se afla chiar în spatele său.

Cu o zi înainte, tot ea îl surprinsese formulîndu-și pretenția de a i se rezerva șase locuri la o comedie de Neil Simon, unde, chiar la prețuri de speculă, era aproape cu neputință să obții un bilet.

— Ți-am lăsat vreo dorință neîmplinită ? replică Yates Brown, rîzînd zgomotos și încolăcindu-l prietenește pe după umăr. Firește că ți le-am luat. Și-încă cu ce greutate ! Dar pentru tine, dragă J.P., am tras toate sforile. Le vei găsi la Waldorf Astoria. Ești mulțumit ?

— Da.

— Și încă ceva, urmă Yates, coborînd glasul. Anunță-mă unde vrei să cinezi cu amicii, ca să-ți asigurăm masa din bună vreme.

„Și să-ți plătim consumația, precum și bacșișurile", completă Barbara, pentru sine. Cît despre locurile la teatru, cu siguranță nu costaseră mai puțin de cincizeci de dolari unul ; dar agenția le va recupera, și încă înmiit — ca și alte cheltuieli făcute cu Underwood — prin reclamele contractate pentru Orion.

Uneori, cînd agenția oferea mese clienților, invita și cîțiva din domeniul creației. Dar de data aceasta, din motive păstrate pentru el însuși, Yates Brown găsi cu cale să nu poftească pe nimeni. Scăpată de această corvoadă, Barbara răsuflă ușurată și, însoțită de Teddy Osch și de Nigel Knox — desenator de profesie și martor al dialogului încheiat — o porni pe Third Avenue. Destinația lor nu era Waldorf, spre care se îndrepta, fără nici o îndoială, gașca lui Underwood, călăuzită de Keith Yates Brown, ci un bistro obscur, însă de prima mînă — pre nume „Joe and Rose" — ticsit la amiază, de angajații oficiilor de publicitate din raza învecinată. Spre deosebire de alte dăți, cînd chipul efeminat al junelui Nigel Knox o scotea din sărite pe Barbara, astăzi îl privea cu îngăduință, dacă nu chiar cu milă, pentru

eşecul suferit de lucrările sale, respinse şi ele, la „pritoceala foiţelor“.

Cu Teddy Osch în frunte, trecură pe sub o arcadă de un roşu diluat şi intrară în modestul restaurant, la fel de tăcuţi cum fuseseră şi pe drum ; apoi, călăuziţi de un chelner, spre un separé mai retras, anume rezervat clienţilor permanenţi, se instalară la una din mese şi, în aceeaşi muţenie, Osch ridică trei degete. În secundele următoare, fiecare avea dinainte cîte un pahar de Martini cu ghiaţă.

— N-am de gînd să fac o prostie, cum ar fi să mă aştern pe bocit sau să mă îmbăt criţă, mai ales cînd ştiu ce cumplit te simţi după aceea. Dar, cu permisiunea voastră, un pic totuşi m-aş chercheli, zise Barbara, înghiţind vermutul dintr-o singură sorbitură. Încă unul, vă rog.

— Ba trei, amendă Osch, cu ochii la chelner.

— Spune-mi, Teddy, cum naiba poţi îndura circul cu torpilarea desenelor ?

Cel întrebat se mîngîie gînditor pe chelie.

— Primii douăş' de ani sînt mai grei, vorbi abătut. Dar după ce-ai văzut cam o duzină de J. P. Underwood apărînd şi dispărînd de pe firmament...

— E înfiorător acest Underwood ! explodă Nigel Knox într-un val de revoltă pe care parcă de-abia şi-l frînase pînă atunci. Oricît am încercat să mi-l vîr în suflet, e de nesuportat.

— Tu ţine-ţi gura, îl repezi Barbara, dornică să-l asculte pe Teddy pînă la capăt.

— Tot şiretlicul e să-ţi repeţi într-una că eşti bine plătit şi ai o muncă plăcută, continuă Osch. Cu excepţia unor zile ca azi, tot ce facem este cum nu se poate mai captivant. Ia gîndiţi-vă numai că oricît de grozav o fi acest Orion, de va stîrni admiraţie sau se va vinde pe piaţă, e datorită numai reclamei noastre. Şi ăsta nu-i un mister. Uzina o ştie ; noi deopotrivă. Şi atunci ce altceva ne-ar mai supăra ?

— Keith Yates Brown, de exemplu, care mă îngreţoşează, se oţărî Barbara.

— „Eşti generos cu aprecierile. Foarte generos, iubite J. P.“, se apucă Nigel Knox să-l imite cu o voce piţigăiată. Aşa c-am să mă întind pe podea şi sper c-ai

să-ți faci nevoile peste mine, încheie Knox hohotind cu poftă.

Pînă și Barbara începu să rîdă, destinzîndu-se pentru prima dată în ziua aceea. Numai Teddy Osch nu se arătă amuzat ci, dimpotrivă, le aruncă priviri mustrătoare.

— Keith Yates Brown e pîinea mea cea de toate zilele, ca și a voastră, dealtminteri, și ar fi cazul să nu uităm acest amănunt. Firește, eu nu m-aș putea preta la lingușelile lui pe lîngă unul ca Underwood sau alții. Dar nu-i mai puțin adevărat că și interesele firmei îi cer să recurgă la anumite tertipuri, și atunci de ce să-l blamăm că-și face datoria cu sîrg ? Chiar acum, ca și în alte rînduri, în vreme ce noi ne preocupăm doar de latura artistică, adică de ce ne place, el stă bot în bot cu clientul și-i face tot felul de temenele, ca să-i poată vorbi despre noi, cît de geniali sîntem. Așa că eu mă declar alături de Yates Brown, iar de-ați fi fost într-o agenție care a pierdut un contract cu o corporație-auto, ați pricepe mai bine de ce nu-l condamn.

Un chelner, răsărit din senin, le curmă vorba anunțîndu-le :

— Vițelul á la Parmigiana e foarte reușit azi.

La „Joe and Rose“ nimeni nu-și pierdea vremea cu studierea listelor de bucate, clienții aderînd la recomandări de genul acesta. După o privire schimbată cu Barbara și cu Nigel Knox, Osch pronunță verdictul :

— Trei porții. Însă cu tăiței. Și încă un rînd de Martini.

Cel băut pînă acum le descrețise întrucîtva frunțile, reflectă Barbara, așa că șueta lor decurgea după tipicul tradițional : mai întîi sumbră, apoi apucînd-o pe făgașul autoconsolării, pentru ca după al treilea pahar de vermut, să împrumute probabil un caracter filozofic.

În puținii ani de lucru la agenție, mai avusese parte de cîteva „priveghiuri“ ca cel de acum ; în New-York, aici, la „Joe and Rose“ iar în Detroit, la Clubul „Caucus“, ori la „Jim's Garage“ în centrul metropolei. La „Caucus“ i se întîmplase să vadă o dată un publicist mai în vîrstă, stînd zdrobit la o masă și plîngînd cu capul în palme, pentru că una din reclamele la care trudise cîteva luni fusese respinsă cu un ceas înainte.

— Cîndva, se auzi din nou Osch, agenția la care lucram a pierdut o comandă pe care-o sconta de la o Companie de automobile. Refuzul a venit ca un trăsnet, fără ca nimeni să-l bănuiască, afară de firma care ne suflase contractul. Și cum catastrofa s-a ivit în ultima zi de lucru a săptămînii, am numit-o „Vinerea Neagră". În timp ce vorbea, retrezind amintirile, Osch mîngîia piciorul subțire al paharului. În vinerea aceea, grăi mai departe, agenția a concediat o sută de oameni. Mulți nici n-au mai așteptat să li se anunțe demiterea, ci au pornit-o în fugă pe Madison Avenue și pe Third Street, căutînd să se rostuiască aiurea. Toți erau îngroziți. Și pe bună dreptate. Cîți nu aveau case grele, ipoteci de acoperit și copii de ținut în școli ? ! Iar de găsit altă slujbă nu era simplu, mai ales cînd plecau cu stigmatul incompetenței din fostul serviciu. Apoi, cei mai vîrstnici nu mai prezentau deloc interes, sleiți moralicește și fizic precum erau. Mi-aduc aminte că doi dintre ei au căzut în darul beției, iar un altul s-a sinucis.

— Tu, însă, ai supraviețuit, remarcă Barbara.

— Pe-atunci eram tînăr. Dar de mi s-ar întîmpla astăzi ceva similar, m-aș duce și eu de rîpă, ca cei de care v-am pomenit. Ca atare, să bem în sănătatea lui Keith Yates Brown, toastă el, apucînd paharul.

Nigel Knox îl puse pe masă pe-al său, protestînd violent.

— Aaa, nu ! Asta nu ! Mi-ar fi imposibil.

— Iartă-mă, Teddy, dar nici eu nu pot, se scuză Barbara, scuturînd din cap.

— Atunci o să beau eu singur, se încăpățînă Osch. Și dădu pe gît vermutul pînă la ultima picătură.

— Ce mă scoate pe mine din fire e faptul că facem publicitate unei mașini himerice pentru un beneficiar și el desprins cu totul de realitate, reluă Barbara, vorbind cam bolborosit și tărăgănat, după ultimul pahar golit cu colegii. Știm cu toții că nimeni nu poate obține automobilul înfățișat în reclamele noastre, deoarece e complet mistificat de imagine. Îi fotografiem fața prin lentile cu unghiuri largi ca s-o mărim — iar profilul cu lentile dilatatoare, spre a-l lungi. Pe urmă-i schimbăm și culoarea, idealizînd-o, cu ajutorul filtrelor, a lichidelor pulverizate și a tamponării cu pudră.

— Astea sînt trucurile comerţului, obiectă Osch, anulînd argumentul printr-o fluturare a mîinii.

Surprinzîndu-i gestul, un chelner întrebă prompt :

— Mai doriţi un rînd de Martini ?

Şi el confirmă printr-o simplă mişcare din cap.

— Ce mai încolo şi încoace, stărui Barbara. Prezentăm publicului maşini plăsmuite ad hoc.

— Sînt de acord cu tine, i se alătură Nigel Knox, bătînd energic din palme şi răsturnîndu-şi paharul golit. Cei de la masa vecină le aruncară priviri amuzate. Acum spune-ne cum e cu beneficiarul imaginar, se rugă el de Barbara.

— Ştabii din Detroit, care au ultimul cuvînt asupra reclamei, sînt străini de gustul şi doleanţele oamenilor, îi explică ea, cu o voce înceată, legînd cuvintele mai cu anevoie decît o făcea în deplină luciditate ; şi asta fiindcă muncesc peste limită şi n-au timp să ia cunoştinţă de ele. Iar cînd ajung la reclama unei maşini, doar o plimbă pe sub ochii altor mahări ca ei, şi o laudă că-i grozavă...

— Am priceput ! exclamă Nigel Knox smucindu-şi capul cu o veselie nestăpînită. E lucru ştiut că grangurii din Detroit plutesc prin nori. Bravo, Barbara ! Dibace idee !

— Da' parcă tu unde eşti ? Nu în nori ? Aşa că ce te mai miri de... cum naiba le-ai zis, conchise toropită de băutură.

N-ar fi trebuit să golească aşa iute paharele, se mustră singură, acoperindu-şi faţa cu mîna.

— Să nu atingeţi cumva farfuriile ! Sînt fierbinţi, îi preveni chelnerul, care tocmai sosi cu comanda. Iar după ce îi servi completă : Primiţi salutări de la masa vecină.

Aburii tăiţeilor răspîndeau o aromă picantă. Osch sorbi din paharul proaspăt umplut, după care presără boia din belşug în farfuria adusă.

— Fii atent, omule ! Ustură de-ţi ia gura foc, îl avertiză Nigel Knox.

— Nu-i nimic. Simt nevoia s-aprind un nou foc în mine, ripostă celălalt.

Un răstimp se aşternu tăcere, fiecare absorbit de mîncarea din faţă. Apoi Teddy Osch spuse privind-o pe Barbara :

— Gîndindu-mă la ce te aşteaptă, îmi zic că poate-i o fericire, fiindcă scapi de reclamele pentru Orion...

— Cum ? sări ea ca friptă, lăsînd brusc furculiţa şi cuţitul din mînă.

— Tot mă ţineam să-ţi vorbesc, dar nu am ajuns...

— Sînt pusă pe liber ?

Osch scutură din cap negativ.

— Nu, nu eşti concediată, dar vei primi altceva de făcut. Afli tu mîine.

— Ba nu, Teddy, spune-mi acum, stărui rugătoare.

— Cu neputinţă, se împotrivi celălalt. Vei auzi totul din gura lui Keith Yates Brown. El te-a recomandat. Şi cînd te gîndeşti că n-ai vrut să toastezi în sănătatea lui...

Barbara simţi că i se face un gol în inimă.

— Tot ce-ţi pot spune, continuă Osch, este c-aş dori să fac schimb cu tine. Sorbi din paharul de vermut — era singurul care mai ceruse să bea — după care urmă : Dac-aş fi avut cîţiva ani mai puţin, poate pe mine pica alegerea. Dar aşa, îmi văd mai departe de treaba pe care am făcut-o şi pînă acum : adică de reclama unor automobile himerice pentru clienţi ireali...

— Iartă-mă, Teddy, murmură Barbara...

— Pentru ce să te iert ? Ai spus doar un adevăr... Apoi, închizînd din ochi, exclamă : Cristoase, ce mă mai ustură ! E mai tare boiaua decît am crezut ! Şi, scoţînd o batistă, îşi şterse cîteva lacrimi.

7

Cam la treizeci de mile în afara oraşului se afla poligonul de încercări al uzinei — un teren de cincizeci de acri, de toată splendoarea, avînd un singur punct de acces păzit prin două bariere, unde orice vizitator trebuia să facă popas pentru prezentarea zapisului, fără de care nimeni nu pătrundea în interior.

În afara strajei de la intrare, întreaga întindere era împrejmuită cu un zaplaz înalt şi masiv de sîrmă, şi vegheată de paznici, iar ca să fie ferită de eventualele priviri curioase, de jur împrejur se plantaseră arbori şi vegetaţie deasă, formînd un adevărat blindaj verde.

Perimetrul astfel proteguit ascundea unele dintre cele mai importante secrete ale uzinei ; aici se experimentau noile turisme și camioane — ori elementele alcătuitoare — și tot aici se efectuau probele de anduranță la mare viteză a tipurilor curente. Acestea din urmă se desfășurau pe o rază de aproximativ o sută cincizeci de mile, pe care condițiile rutiere variau de la cele mai favorabile — pînă la cele mai păcătoase din lume ca, de pildă, replica mizerabilei străzi Filber[1], nu degeaba botezată astfel, vorba localnicilor din San Francisco, cînd numai zănaticii o puteau aborda pe roți ; apoi un traseu cu hîrtoape, pe care zgîlțîia fiecare piuliță și nit al șasiului, pe cînd șoferului îi clănțăneau dinții, ori reproducerea unui oribil itinerar african, înțesat de bolovani, de rădăcini de copaci și presărat cu băltoace, care punea la grea încercare camioanele de diferite tonaje. Nu mai puțin dificilă era așa zisa „Pistă cu serpentine" — o suită de curbe în formă de S, amenajate la nivelul pămîntului, cu infimă distanță între ele, plate și fără îndiguiri de vreun fel, astfel încît fiecare viraj însemna o suprasolicitare a mașinii. Pe ea gonea și Adam la ceasul acela, apăsînd cu nădejde pe accelerația unui Orion. La cotituri anvelopele țiuiau disperate și fumegau, forța centrifugală împotrivindu-se curbei. Atît de scurte și dese erau serpentinele și atît de înverșunat protestau roțile, încît cei trei ocupanți, deși cunoșteau stabilitatea mașinii, trăiau sub impresia că de la o clipă la alta se vor răsturna. Îndărătul lui Adam se afla Brett DeLosanto, înfipt în mijlocul canapelei din spate, legat cu centura și proptindu-se în ambele miini, după cum îl zări Adam cînd își aruncă ochii la el prin oglindă.

— Simt cum ficatul și splina au sărit de la locul lor, îi țipă Brett peste umăr. Poate la viitorul viraj s-or întoarce de unde mi s-au smintit.

În față, alături de Adam, ședea Ian Jameson — un scoțian pirpiriu și bălai, de la serviciul tehnologic, pe care această cursă demențială părea să-l lase cu totul rece. În sinea lui nici nu-i prea găsea rațiunea — după cum Adam desigur o bănuia ; doar Orionul trecuse prin atîtea și atîtea încercări de imensă dificultate, la

[1] Scrîntit (engl.).

care răspunsese fără reproş. Ceea ce-i adusese pe Adam şi DeLosanto astăzi pe poligon, era neajunsul Z.T.R. (sau mai explicit — zgomot, trepidaţie şi rigiditate), care survenea doar la mare viteză. În drum către perimetrul de încercări, trecuseră însă prin dreptul „Pistei cu serpentine" şi, sub imboldul momentului, Adam se angajase pe ea, scontînd ca vîrtejul ce avea să urmeze să-l scape de încordarea nervoasă ce-l opresa încă de la sfîrşitul conferinţei de presă, încheiată de mai bine de o oră. La drept vorbind, tensiunea apăruse încă din primele ore ale dimineţii, iar în ultima vreme revenea tot mai des, silindu-l, de cîteva săptămîni, să facă apel la un medic care, după ce-l pipăise, îl ciocănise şi-i făcuse examenul necesar, l-a asigurat cum că nu are nici o afecţiune organică, ci o pronunţată stresare nervoasă, care n-ar fi exclus să degenereze cîndva într-un ulcer. Pentru a-l evita însă, îl sfătui să ocolească orice excese şi frămîntări, încheindu-şi poveţele cu o banalitate demnă de ţîncii de grădiniţă, repetîndu-i arhicunoscuta zicală că orice coardă întinsă prea tare se poate şi rupe. În vreme ce Adam îl asculta agasat, deplîngînd modul în care medicii tind să deprecieze inteligenţa şi maturitatea pacienţilor consultaţi, celălalt îi tot dădea zor cu un sistem de alarmă, existent în orice organism omenesc, sugerîndu-i ca măcar pentru un timp să-şi reducă ritmul activităţii, ceea ce, pentru Adam, era de neconceput pînă la finele anului. În sfîrşit, dădu sfîntul şi ajunse şi la reţetă — pentru care de fapt şi venise — iar medicul îi prescrise capsule de Librium, cu dozele zilnice pe care Adam le depăşi de la bun început, omiţînd totodată să mărturisească apărătorului sănătăţii trupeşti cum că de mult lua şi pastile de Valium, obţinute pe alte căi. Chiar şi azi înghiţise mai multe pilule — ultima la plecarea spre poligon, dar din păcate fără să le simtă efectul. Oricum nici captivanta cursă de acum nu avusese darul să-l liniştească, strecură o mînă în buzunar de unde mai scoase una şi o îngurgită pe neobservate — un gest ce-i aduse aminte că încă nu-i pomenise lui Erica nici de consultul avut şi nici de tranchilizantele pe care le ţinea ascunse în servietă.

Către capătul „pistei cu serpentine" viră brusc spre fîşia de mare viteză, trecînd ca un iureş pe lîngă

arbori, livezi şi drumuri de legătură. Acul indicatorului de bord ţîşni de la o sută la o sută zece kilometri pe oră. Cu o singură mînă îşi controlă centura de siguranţă din jurul umerilor, al coapselor şi ale abdomenului. Era bine strînsă. Apoi, privind mereu înainte, le strigă celorlalţi :

— Acum să vedem cît or s-o ţină băierile. Şi, în acelaşi moment, o coti pe culoarul marilor încercări, accelerînd în continuare. La o sută douăzeci pe oră, se prelinse ca fulgerul pe lîngă altă maşină, surprinzînd vag faţa speriată a şoferului ce-i privea dintr-o parte. Ian Jameson îşi întinse gîtul spre stînga, să cerceteze kilometrajul, care acum indica o sută treizeci de kilometri pe oră. Ca unul ce urmărise îndeaproape defecţiunea apărută la Orion, inginerul cu păr de culoarea nisipului se pronunţă pe un ton de expert :

— De la o clipă la alta se va ivi şi buclucul cu Z.T.R. Acul kilometrajului arăta o sută treizeci şi cinci de kilometri, iar în goana din jurul pistei, curenţii de aer, în mare parte stîrniţi de iuţeala turismului, se auzeau ca un muget prelung. Apăsînd la maximum pe acceleraţie, iar cu mîna pe butonul de reglare automată a vitezei, Adam trecu întreaga comandă asupra calculatorului electronic, după care ridică piciorul de pe pedală. Viteza creştea pe nesimţite, depăşind 80 de mile pe oră.

— Acum fiţi atenţi la ce-o să se întîmple, anunţă Jameson, şi, cu adevărat, în aceeaşi secundă, maşina zvîcni din toată caroseria, zgîlţîindu-i zdravăn pe cei trei ocupanţi. Din pricina trepidaţiei, Adam simţi o uşoară împăienjeneală a ochilor, sesizînd totodată şi un bîzîit discontinuu în mădularele caroseriei.

— Întocmai cum m-aşteptam, rosti inginerul, vădit mulţumit de sine, după impresia lui Adam, de parcă o eventuală dezicere a prognozei făcute l-ar fi pus în încurcătură şi l-ar fi mîhnit.

— La bîlciuri oamenii plătesc ca să se zdruncine în halul ăsta, urlă DeLosanto spre a se face auzit. Din cauza trepidaţiei, cuvintele se succedau sacadate.

— Dac-am lăsa-o cu defectele de acum, majoritatea şoferilor nici nu le-ar remarca. Cîţi ajung la o sută patruzeci de kilometri pe oră ? Extrem de puţini.

— Şi totuşi ajung, observă Jameson.

Cu tristeţe, Adam se văzu nevoit să-i împărtăşească părerea. Cîţiva apucaţi vor atinge şi o sută patruzeci de kilometri pe oră, iar din aceştia, unul sau doi s-ar putea să se sperie de scuturătura neaşteptată, descumpănindu-se pe moment, şi comiţînd accidente — fie mortale sau numai cu urmări grave. Dar chiar de nu s-ar ivi astfel de situaţii dramatice, buba maşinii tot se putea afla, alimentînd copios nefastul condei al unui Emerson Vale. Cu gîndul la el, Adam îşi aminti cum un alt confrate de breaslă torpilase, nu prea de mult, turismul Corvair. În urma cîtorva accidente survenite la mare viteză, cînd şoferii pierduseră controlul volanului, răsucindu-l peste măsură sau nu îndeajuns, Ralph Nader publicase un celebru rechizitoriu la adresa maşinii care, cu toate grabnicile îmbunătăţiri aduse de uzină, a pierit de pe piaţă. Ori Adam ca şi toţi cei avertizaţi de zdruncinul apărut la noul tip Orion, n-ar fi îngăduit reeditarea unui asemenea episod ce i-ar fi compromis reputaţia. Ba mai mult. Atît el cît şi cei din conducerea Companiei ţineau sub totală discreţie actualul defect, de teamă ca nu cumva să transpire, căutînd între timp să afle răspuns întrebărilor : în ce chip ar putea fi eliminat şi cît va costa ? Însăşi venirea lui Adam pe poligon avea acelaşi substrat deoarece, în calitatea ce-o deţinea, era primul chemat să ia hotărîri — şi încă de mare urgenţă.

Preluînd dirijarea maşinii de la calculatorul electronic, încetini viteza pînă la treizeci şi cinci de kilometri pe oră, după care, de două ori la rînd, acceleră pînă la o sută patruzeci kilometri, ca să constate aceeaşi scuturătură la viteza atinsă.

— Există şi două calităţi de metal în caroseria acestei maşini — observă Adam, amintindu-şi că Orionul pe care îl conducea era un prototip timpuriu, executat manual — aşa cum se proceda cu primele exemplare, cînd tehnologia de fabricaţie încă nu era pusă la punct.

— Nu de-aici vine trepidaţia, se pronunţă inginerul Jameson pe un ton categoric. Ca dovadă, şi Orionul în care ne aflăm şi cel de pe standul de încercări la frînare

statică încep să necheze şi să se zvîcnească la aceeaşi viteză.

— Parc-ar fi o femeie în delirul amorului. Zău aşa, se hlizi Brett. Şi, intorcîndu-se către inginer, se interesă : Poate pricinui vreun rău ?

— Se pare că nu, după constatările noastre.

— Atunci e păcat să-i înăbuşim freamătul...

— Lasă-te de prostii, i-o reteză Adam nervos. Sîntem aici ca să-i potolim năbădăile, nu să ne ţinem de snoave. Să te fi văzut de mai făceai spirite dac-o scrînteai cu forma exterioară.

— Bine, am să tac, se cuminţi Brett. Vindecaţi-o de suferinţele măruntaielor.

Între timp ieşiseră de pe culoarul de mare viteză şi, la o frînă bruscă, pusă de Adam, toţi se smuciră înainte, poticnindu-se în centurile de siguranţă. Maşina o coti pe o panglică de gazon lăturalnică, pe care se opri. Adam îşi desfăcu hamul, îşi scoase o ţigară, o aprinse şi ieşi la aer, urmat şi de ceilalţi. În atmosfera înţepătoare, tresări înfiorat. Un vînt tăios răscolea frunzele toamnei, iar soarele, vremelnic apărut la zenit, se ascunsese după nori plumburii. Departe, printre siluetele arborilor, se zărea un eleşteu, învolburîndu-se elegiac sub foşnetul vîntului.

Adam cîntărea hotărîrea ce trebuia să o ia ; îi simţea gravitatea, aşa cum întrezărea şi asprele consecinţe pe care aveá să le sufere — pe drept ori nedrept — în ipoteza cînd va da greş.

Ian Jameson rupse apăsătoarea tăcere.

— Cel puţin bine că inconvenientul se datorează anvelopei şi suprafeţei drumului, cînd fie una fie cealaltă intră în rezonanţă cu şasiul, aşa încît avem de-a face cu o vibraţie normală a caroseriei.

Cu alte cuvinte, nu era vorba de un defect structural, reflectă Adam.

— Se poate înlătura această vibraţie ? întrebă el.

— Desigur, replică inginerul. De asta vă garantăm. Şi ne-am gîndit la două variante : fie să mutăm torpedoul şi cutiile de transmisie din partea inferioară — şi aici veni cu detalii tehnice — ori să-i adăugăm nişte pîrghii de întărire.

— Ei, sări Brett dintr-o dată interesat. Prima soluție necesită modificarea caroseriei. Așa e ?

— Exact, confirmă inginerul, și anume lîngă ușa din spate și la brațele oscilante. Adică în partea inferioară.

Proiectantul se întunecă la chip. „L-au năpădit grijile, cugetă Adam înțelegîndu-l, deoarece suplimentările sugerate presupuneau transformări ample plus alte serii de încercări pe cînd la conducere se știa că Orionul se află în formă definitivă.

— Vorbește-mi despre pîrghiile de ranforsare. Cum le vedeți realizate ? îl chestionă pe inginer.

— Le-am și experimentat, și ar avea avantajul că nu se văd în exterior, fiindcă una se aplică sub podeaua din față, iar alta sub tabloul de bord. Aceasta din urmă ar porni din partea laterală a torpedoului, mergînd spre direcție și brațele oscilante, iar de acolo, invers pînă la torpedou.

— Și cît ne-ar costa ? se interesă Adam, preocupat de latura cea mai spinoasă.

— N-ai să te bucuri cînd o s-auzi, șovăi celălalt, cunoscînd reacția ce avea s-o stîrnească răspunsul. Cam cinci dolari de mașină.

— Dumnezeule mare ! gemu Adam.

Se găsea în fața unei alegeri nefericite, deoarece ambele variante erau greoaie și costisitoare. Prima — adică a face unele alterări la șasiu — ar fi necesitat investiții mai mici, în jur de un milion, pentru refacerea tehnologiei de fabricație. În schimb cerea timp, astfel că introducerea Orionului ar fi fost amînată cu trei pînă la șase luni — un alt dezastru, în multe privințe. Pe de altă parte, plusul de cinci dolari — reprezentînd tijele adăugate — înmulțit cu un milion de mașini însuma cinci milioane, or uzina sconta să producă și să desfacă pe piață mai mult de un milion de turisme Orion. Iată, deci, cum la cheltuielile de producție se alăturau altele, de ordinul milioanelor, fără a mai pune la socoteală reducerea beneficiilor, și toate acestea pentru niște prăpădite de brațe metalice. În industria auto, cinci dolari era o sumă importantă, fabricanții calculînd cheltuielile la proporția derizorie a cenților — cruțînd dintr-o parte unul, dintr-alta doi, trei,

pentru acoperirea imenselor sume la care se ridica totalul de investiţii.

— Să le ia dracu de adausuri, bombăni Adam profund dezgustat şi aruncînd o privire fugară spre Brett.

— Am cam încurcat-o ; asta-i impresia mea, murmură DeLosanto, care parcă uitase cu totul de ciorovăiala lor din maşină. Dealtminteri nu era prima de la începutul proiectării actualului Orion la care lucrase cu Adam. Ba uneori se întîmplase ca însuşi Brett să se înfurie. Însă în pofida izbucnirilor de moment, izbutiseră să rămînă prieteni — lucru esenţial pentru viitoarea colaborare — automobilul Farstar — după denumirea-i codificată.

— Dacă vreţi să mă însoţiţi la laborator, v-aş putea arăta un turism la care am aplicat tijele de întărire ; propuse Jan Jameson.

— Cum, vrei să spui că amărîtele astea de tinichele v-ar costa cinci dolari ?, se miră DeLosanto, uitîndu-se la fîşiile montate în cruce sub şasiul unui Orion. Se afla împreună cu Adam Trenton şi cu inginerul Jameson în laborator unde, de sub standul de încercări la frînare statică, pe care se afla instalat Orionul, cercetau cu atenţie pîrghiile ce aveau să remedieze meteahna creaţiei lor îndrăzneţe. Standul propriu-zis — o replică vagă, dar de proporţii uriaşe a rampei de ridicare de la orice staţie de întreţinere — era alcătuit din plăci metalice, role de ghidare, aparatură de măsurat şi control, şi servea la verificarea maşinilor în condiţii de funcţionare simulată, expunînd-o spre studiere din toate unghiurile.

La remarca ironică pe care i-o azvîrlise Brett DeLosanto, Jameson răspunse băţos :

— S-ar putea să economisim cîţiva cenţi la fiecare turism, dar mai mult nu, avînd în vedere preţul materialului, cheltuielile de uzinare şi de montare a pieselor.

Atitudinea sa — un soi de detaşare afectată, ca şi cînd costul de fabricaţie şi alte detalii pecuniare îl lăsau complet rece — continua să-l irite pe Adam.

— Cîtă spuză îşi trage pe turtă sectorul de fabricaţie ? Să fie oare absolut necesare adaosurile metalice ? îl încolţi el. Numai că întrebarea sa nu avea nimic inedit, ci constituia un soi de refren al proiectanţilor de mo-

dele care acuzau inginerii pentru exagerata lor grijă față de rezistența mașinii, încărcîndu-i costul și greutatea în dauna performanței. Nu o dată îi auzeai bombănind prin uzină : „Dacă te-ai lua după căpățînoșii de ingineri, orice turism ar atîrna cît podul Brooklyn, s-ar tîrî ca un tanc blindat și ar dura cît Stonehenge". La care, tehnicienii le ripostau : „Adevărat ; ne preocupă rezistența mașinii, fiindcă dacă se rupe pe undeva, noi dăm de dracu. Să vedem însă ce bravură ar face creatorii în locul nostru. Dumnealor pretind un vehicul ușor, însă de ar fi să îl realizeze, i-ar încropi șasiul din lemn de plută, iar motorul din foiță de staniol".

— Nu apăr deloc interesele sectorului fabricație, se disculpă Jameson, de astă dată țîfnos. Am redus neajunsul Z.T.R. la un nivel acceptabil, după umila noastră părere. Iar de-am fi adoptat o metodă mai complicată — și implicit mai costisitoare — probabil l-am fi eliminat cu desăvîrșire.

— Să vedem deocamdată, ce rezolvă varianta de față, vorbi Adam pe un ton neutru, evitînd să pronunțe o hotărîre definitivă. Apoi, conduși de Ian Jameson, urcară cu toții o scară metalică ce ducea spre laboratorul de sus.

Construit mai degrabă ca un hangar de avioane și împărțit pe specialități, laboratorul de pe poligonul de încercări era, ca deobicei, asaltat de diverse dileme legate de zgomot, trepidație, rigiditate, trimise pentru remediere de mai toate sectoarele Companiei. O problemă la care se lucra extrem de intens era silențierea unui chiuit ca de fată, emis de un nou tip de frînă pentru locomotivele Diesel. Serviciul comercial decretase sentențios : să se păstreze puterea de frînare intactă, însă locomotiva să nu zbiere precum o fecioară siluită. Un alt defect studiat — de astă dată la un obiect de uz casnic — era tic-tacul strident al unui ceas de reglare, folosit la cuptoarele mașinilor de gătit. Un mecanism similar, fabricat de o uzină rivală, deși mai slab ca eficiență, nu vădea acest inconvenient. Or cum publicul strîmba sceptic din nas la orice sunet necunoscut — ceea ce negreșit ar fi afectat cifra de vînzare a cuptoarelor cu pricina — sectorul produselor de

uz casnic ceruse laboratorului să înlăture cu orice preț țăcănitul, lăsînd, natural, mai departe ceasornicul.

Cu toată diversitatea problemelor cercetate în laborator, cele mai multe le furnizau tot turismele. Una din ele, de pildă, viza modificarea unui model recent fabricat al cărui șasiu producea o bătaie de tobă în timpul mersului, datorată — după cît arătaseră probele — instalației pentru ventilare. După săptămîni de exasperante încercări, specialiștii eradicaseră zgomotul prin introducerea unei ondulații în podeaua metalică a mașinii. În ce fel se repercuta influența acestei îndoituri, nimeni n-ar fi putut să explice — inclusiv specialiștii ; dar esențial era faptul că reușea să înlăture larma de dinainte.

În actualul stadiu de probe, Orionul se afla instalat pe standul cu frînare statică, unde, imprimîndu-i-se viteza dorită, și dirijat manual ori prin telecomandă, putea funcționa ore, zile sau săptămîni neîntrerupte, păstrîndu-și poziția inițială, pe rolele de ghidare. Orionul de sub care priviseră șasiul modificat era gata oricînd să pornească. Călcînd pe suprafața de fontă a standului, Adam și Ian Jameson se urcară în el, primul instalîndu-se la volan. Între timp DeLosanto îi părăsise. Curînd după ce aflase că exteriorul nu va suferi alterări, o zbughise în curte, spre a vedea o modificare minoră, recent survenită la masca de nichel a Orionului. Era o plăcere a proiectanților să-și contemple creațiile în aer liber sau „în plină natură" — după cum se exprimau ei ; și asta pentru că se întîmplase adesea ca, privite afară, anumite modele să arate cu totul altfel decît în atelier. Astfel și Orionul, odată expus în lumina soarelui, furnizase o surpriză : grilajul radiatorului arăta negru, și nu argintiu, după cum ar fi trebuit — o defecțiune înlăturată prin schimbarea unghiului de așezare.

Dintr-o cabină cu pereții de sticlă, apăru o tînără laborantă, îmbrăcată în alb.

— Spuneți-mi, domnule Trenton, ce tip de șosea preferați ? zise apropiindu-se de mașină.

— Am vrea una cu hopuri, îi replică inginerul, în locul celui care fusese întrebat. Să zicem, o șosea proastă, din California.

— Am înțeles, sir, se conformă tînăra, întorcîndu-se la cabina de telecomandă. Peste puțin, se aplecă prin ușa deschisă, ținînd în mînă o rolă cu bandă magnetică. Am să vă pun șoseaua interstatală 17, dintre Oakland și San Jose, anunță ea, după care, aplică rola pe o consolă, trecîndu-i capătul printr-o bobină de depanare. Adam răsuci cheia în contact și pe loc motorul porni. Totodată, banda care se derula în cabina de sticlă transmitea electronic rolelor de ghidare sinuozitățile șoselei solicitate. În bandoteca laboratorului existau sute de asemenea imprimări, realizate pe diferite trasee din America și din Europa, cu ajutorul aparatelor de înregistrare instalate la bordul unor vehicule. De aici, erau scoase la cerere, și folosite pentru încercarea mașinilor pe orice căi rutiere, bune sau execrabile. După pornirea motorului, Adam acceleră. Viteza atinse vertiginos 50 de mile pe oră. Roțile Orionului cît și rolele standului se învîrteau cu repeziciune, deși automobilul stătea pe loc. La un moment dat, Adam simți o izbitură puternică sub șasiu. Acul indicatorului arăta o sută kilometri pe oră.

— Halal șosea, n-am ce zice ! exclamă inginerul de alături. Și cînd te gîndești cîți le consideră formidabile. Nici nu e de mirare că rămîn cu gura căscată cînd le demonstrăm cît de mizerabile sînt.

Adam încuviință clătinînd doar din cap. Știa cu ce ochi privesc constructorii de mașini drumurile din California care, nefiind expuse înghețului, aveau mai puțină soliditate și profunzime încît, cu timpul și sub apăsarea camioanelor de mare tonaj, plăcile subțiri de beton se adînceau în partea de mijloc și li se încovoiau muchiile, astfel că la străbaterea lor vehiculele se opinteau și săreau, trepidînd aproape continuu. De aceea turismele cereau rezistență, spre a putea înfrunta orice hîrtoape.

Viteza Orionului ajunsese la 140 kilometri.

— Acum o să-nceapă să chițăie, prevesti inginerul. Și nici nu termină bine vorba cînd, la hurducăturile simulate, se adăugă și un zumzet, iar mașina zvîcni. Nu însă cu intensitatea pe care o constataseră mai devreme, pe pista de încercări, așa încît beneficiarii în perspectivă nu mai aveau de ce se speria.

— Asta e tot ce a mai rămas din bîzîitul şi tremurul dinainte ? întrebă Adam.

— După cum vezi. Restul e absorbit de tijele întăritoare. V-am prevenit doar că i-am redus inconvenientul la un nivel acceptabil. Şi în vreme ce Adam încetinea viteza, Jameson urmă : S-o supunem la probă şi pe o şosea netedă. Pe pupitrul de telecomandă se montă altă rolă, simulînd o porţiune din şoseaua 80, din Illinois, şi o dată cu dispariţia hopurilor, scăzu şi vibraţia însoţită de zumzet.

— Să mai încercăm o şosea, sugeră inginerul. Însă una cît mai nenorocită. Şi, vorbind, îi făcu semn tinerei din cabină, care-i zîmbi în semn că a înţeles.

Adam apăsă din nou pe acceleraţie, însă chiar la o sută kilometri pe oră, Orionul se scutura alarmant de puternic.

— Sîntem pe Mississippi — U.S.90, pe lîngă Biloxi, explică Jameson. Şoseaua n-a fost de la bun început solidă, iar odată bîntuită de uragan, s-a degradat cu desăvîrşire. Porţiunea pe care ne aflăm n-a fost nici măcar reparată, dar fireşte că nimeni n-o va parcurge în această viteză, decît dacă are de gînd să ajungă pe lumea cealaltă.

La 140 kilometri pe oră, cu tot drumul accidentat redat prin simulator, defectul Z.T.R. al maşinii de-abia se mai percepea. Ian Jameson părea încîntat, şi, în vreme ce Adam încetinea viteza, îl auzi declarîndu-i emfatic :

— Oamenii nu-şi dau seama cît de bine trebuie construit un turism ca să reziste pe orice coclauri.

Iar o ia razna cu meritele inginerilor, îl bodogăni Adam, al cărui gînd nu era decît la blestemata zdruncinătură apărută la Orion şi la putinţa de a o elimina. Dealtfel, în sinea lui hotărîse adoptarea variantei propuse de Jameson, cu toată cheltuiala fantastică ce-l înspăimîntase la început. Dar între amînarea datei de fabricare şi îmbunătăţirea actualului Orion, nu se putea opri decît la a doua alternativă care, fără-ndoială, îl va face să sară în sus pe unul ca Hub Hewitson, vicepreşedintele Companiei, în clipa cînd va afla de cei cinci dolari adăugaţi la costul iniţial. Însă, în virtutea reputaţiei lui slăbiciuni pentru acest nou model — pe care-l privea drept o creaţie proprie şi cu totul deose-

bită — se va împăca pînă în cele din urmă și cu plusul de investiții, așa cum o făcuse și Adam.

Chibzuind la toate acestea, coborî din mașină, urmat de Ian Jameson, lăsînd, la sugestia însoțitorului, motorul în funcțiune. Instantaneu, tînăra din cabină preluă întreaga comandă, dirijînd Orionul de la distanță. La 140 kilometri pe oră, vibrația era la fel de puțin perceptibilă din exterior ca și dinăuntru.

— Ești sigur pe trăinicia tijelor de întărire ? îl chestionă Adam pe Jameson. Or să reziste la o folosire îndelungată ?

— Sînt absolut sigur, ripostă celălalt cu deplină convingere. Au fost supuse la toate probele, iar rezultatele ne-au mulțumit pe de-a-ntregul.

„Pe tine, nu mă-ndoiesc, îl dondăni Adam în gînd. Doar se vede de la o poștă cît de încîntat ești". Și din nou se simți iritat de certitudinea inginerului, care friza din plin îngîmfarea.

— Oare nu te-a urmărit niciodată ideea că tot ce faceți aici, în laborator, sînt operații sterile ? În fond, nu produceți nimic, ci numai înlăturați unele inconveniente.

— Ba din contra, producem, i-o întoarse Jameson vindicativ, arătînd totodată spre rolele de ghidare care se roteau cu repeziciune, impulsionate de roțile Orionului. Le vezi ? zise el. Ei bine, află că sînt conectate la o sursă de energie, ca dealtfel toate standurile de încercare ale laboratorului, așa încît, de cîte ori testăm o mașină, ele generează energie electrică, și cum sîntem cuplați la Centrala Edison-Detroit, o vindem acesteia. Apoi măsurîndu-l pe Adam oarecum sfidător, completă : E limpede, prin urmare, că avem și noi un aport productiv, nu doar sectorul de Studii și proiecte în perspectivă.

— Poate, concedă celălalt surîzînd. Deși, de aici nu va ieși niciodată un Orion.

— Asta nu. De aceea îl și urmărim cu o mie de ochi.

8

Cămașa de noapte la care visase Erica Trenton o descoperi, în sfîrșit, la magazinul Laidlaw-Beldon, din Somerset Mall-Troy. Își începuse hoinăreala devreme

în Birmingham, unde nu găsise ceva pe măsura țelului urmărit, așa încît, după răscolirea prăvăliilor de acolo, se urcase din nou la volan, colindînd cartierul cu mașina ei sport, decapotabilă, ceea ce, pentru o ființă dornică de o preocupare cum era ea, însemna o reală plăcere. Somerset Mall — o piață modernă și largă, situată la est de Big Beaver Road — excela prin magazine de lux ce-și recoltau clientela din familiile înstărite ale fabricanților de mașini, mai toate stabilite în Birmingham și în Bloomfield Hills. Nici Erica nu era străină de aceste somptuoase lăcașuri, cu vitrine ispititoare, întrucît nu o dată tîrguise din ele, și mai ales de la Laidlaw-Beldon, unde dădu de cămașa dorită. Era întocmai ce căutase, își spuse de cum o văzu — spumoasă și străvezie, cu capot asortat, și de o culoare foarte apropiată cu a părului, care avea să-i pună și mai mult în valoare blondul diafan. Un ruj sidefiu, într-o nuanță portocalie, va întregi efectul vestimentar, făcînd-o și mai seducătoare în ochii lui Adam, pentru care se pregătea cu migală în seara aceea.

La magazin nu avea cont curent, așa că plăti obiectele cumpărate, după care se abătu la raionul de produse cosmetice, cu gîndul să-și ia și rujul adecuat care poate-i lipsea de acasă. Dar aici era îmbulzeală, așa că avea de așteptat. Și pe cînd cerceta fugitiv tonalitățile rujurilor expuse, se trezi trăgînd cu urechea la o cumpărătoare de la raionul parfumerie, aflat la doi pași. Era o femeie trecută de șaizeci de ani, care se văicărea vînzătoarei :

— Nu știu deloc ce să fac... Să-l iau, să nu-l iau... Nu pentru mine îl cumpăr, ci pentru noră-mea. Așadar mai îngăduie-mi să încerc și altul. Un Norell, de pildă.

Tînăra dinapoia tejghelei — o brunetă plictisită și apatică luă un flacon din mostrele ținute la dispoziția clientelei, și-l întinse celei din față care, după ce-l mirosi, păru izbăvită de îndoieli :

— Îmi place grozav ! Pe ăsta îl iau, se pronunță hotărîtă. Dați-mi o sticlă de-o uncie.

Întorcîndu-se înspre raftul din spate — îmbrăcat în oglinzi și cu totul inaccesibil cumpărătorilor — vînzătoarea alese un flacon ambalat în carton alb, pe care-l așeză pe tejghea, anunțînd :

— Costă cincizeci de dolari, plus impozitul pe cifra de afaceri. Îl plătiţi acum or îl trecem în cont ?

Bătrînica şovăi încurcată.

— Vai de mine ! Nu m-am aşteptat să fie aşa scump...

— Avem şi mai mici, doamnă.

— Ooo, nu. E vorba de un dar... înţelegeţi ? S-ar cuveni deci să-l iau... Dar mai lăsaţi-mi răgaz să mă socotesc... Şi spunînd aceasta, se depărtă cîţiva paşi, pe cînd vînzătoarea dispăru într-un gang boltit, lăsînd parfumul pe tejghea, la vedere. Cu ochii la el, în mintea Ericăi se înfipse o idee năstruşnică : „Norell este parfumul meu. De ce nu l-aş lua ?" Dar profund tulburată de poznaşul imbold se văzu incapabilă să prefacă pe dată gîndul în faptă. „La ce stai şi te uiţi ? o ispitea aceeaşi pornire de neînţeles. Nu ai timp de pierdut. Pune mîna şi ia-l !"

Mai tîrziu, cînd evoca întîmplarea, îşi amintea cum ezitase o vreme, întrebîndu-se dacă propria-i raţiune formula aceste mesaje ciudate ca, după clipele de nehotărîre, să se apropie cu fermitate, deşi fără grabă, de tejgheaua cu pricina — atrasă parcă de o irezistibilă forţă magnetică — de unde, cu mişcări la ţanc drămuite înhăţase flaconul, deschisese poşeta şi-l strecurase înăuntru. Doar la închiderea încuietoarei — al cărei arc plesnise imperceptibil — se speriase ca de un foc de flintă, spunîndu-şi terifiată : „Cu asta m-am dat de gol. Ce-am făcut ?!?" Pe urmă, încremenită, aşteptase o secundă sau două, convinsă că va simţi în curînd o mînă pe umăr, în timp ce o voce o să-i strige acuzatoare : „Pungăşoaico !"

Dar spaima nu i se adeveri pe moment, deşi ştia că pînă în cele din urmă tot nu avea cum să scape neprinsă. Şi atunci ce o să spună ? În ce fel îşi va motiva gestul, cînd corpul delict se găsea în poşetă ? Cuprinsă de panică, chibzui la iuţeală : Oare să scoată parfumul şi să-l pună la locul unde se aflase mai înainte de a se lăsa pradă nesăbuitei tentaţii de a-l şterpeli ? Cum de ajunsese să comită un furt, ea, care niciodată nu se gîndise nici pe departe la o asemenea josnicie ? Şi mai cu seamă de ce ? se întrebă mai departe, tremurînd de emoţie şi urmărindu-şi bătăile înteţite ale inimii.

Ce motiv o împinsese — dacă exista vreunul — de a-și însuși un lucru pe căi necinstite, cînd, în fond, n-o silise nevoia ? Pentru că asta era partea cea mai absurdă : furase, cînd în geantă avea bani și carnete de cecuri !!

Dar mai avea încă vreme să repare greșeala. La întoarcerea vînzătoarei, putea să-i plătească, și cu asta se încheia zănateca-i aventură. Sau nici să nu mai aștepte, ci s-o strige pe loc. Chiar acum... Și totuși tăcu. De ce să precipite situația cînd deocamdată nu pățise nimic ? Evident, nu fusese văzută. Altfel, de mult ar fi fost acostată, luată din scurt, poate chiar arestată. Cumpănind la acestea, se răsuci pe călcîie și, afectînd o totală indiferență, își roti ochii împrejur. Magazinul forfotea de cumpărători. Nimeni n-o urmărea. Ba mai mult. Nu surprinse nici măcar o privire întîmplătoare îndreptată spre ea. Vînzătoarea de la parfumuri încă nu apăruse. Ori atunci de ce se lăsa torturată de griji ? O porni cu pași rari, complet degajată, spre raionul cu produse cosmetice, de unde plecase. Din toată spaima se alesese cu un flacon de parfum, pe care și-așa avusese de gînd să și-l cumpere. Adevărat, și-l însușise într-un mod cu totul ridicul și foarte riscant, și niciodată nu va mai repeta tentativa. Absolut niciodată. Dar deocamdată îl avea ; așa că la ce să se mai frămînte pentru un act consumat ? A încerca să-l repare, însemna să-și creieze singură complicații, căutînd să se justifice și fiind poate chiar obligată să meargă la sediul poliției — perspective demne de ocolit.

O vînzătoare de la cosmetică părea a fi liberă, așa încît, arborînd un zîmbet cît mai cuceritor și o atitudine la fel de irezistibilă, Erica o rugă să-i arate cîteva rujuri în tonuri portocalii.

O mai pîndea un pericol, de care își dădea bine seama : vînzătoarea de la parfumuri. Dacă la revenire va observa dispariția sticlei ? Și dacă, o dată cu aceasta, își va aduce aminte că o văzuse dînd tîrcoale pe aproape ? Instinctul o îndemna să dispară, s-o ia cît mai degrabă la pas, pe cînd rațiunea o ținea țintuită pe loc, spunîndu-i că numai așa va trece neobservată. De aceea zăbovi cît putu la alegerea rujului.

Între timp, la parfumerie, se ivise o clientă. Pesemne, zărind-o, vînzătoarea se înapoie la tejghea, schiță un

zîmbet către noua venită, după care, parcă străfulgerată de o aducere aminte, se uită drept la locul unde lăsase flaconul. Descumpănită, se răsuci spre raftul din spate, pe care se înşirau alte sticluţe cu acelaşi parfum, cîteva chiar de o uncie. Nedumerirea şi incertitudinea fetei nu trecură neobservate de Erica. Să fi pus oare marfa la loc ? părea că se întreabă.

Urmărind-o cu coada ochiului, Erica îi surprinse neliniştea precum şi privirile ce le tot arunca împrejur, în timp ce se ocupa de clientă. La un moment dat se simţi ea însăşi scrutată cu insistenţă, dar atunci îi zîmbi junei de la cosmetică spunîndu-i destul de apăsat ca să fie auzită de la raionul de alături :

— Rămîn la rujul acesta.

Odată cu rostirea cuvintelor, scăpă de stăruitoarea căutătură a vînzătoarei de alături. Şi astfel totul se încheie cu bine. Fata ce-o măsurase cîteva clipe o făcuse probabil inconştient, cu gîndul la propria-i neglijenţă şi la consecinţele ce aveau să decurgă din ea, nicidecum suspectînd-o, căută ea să se liniştească, ceea ce izbuti de minune pînă ajunse să achite cumpărătura, cînd deschise nepăsătoare poşeta — sau mai curînd o crăpă, doar atît cît să extragă o bancnotă. Între-atît îşi redobîndise stăpînirea de sine, încît, la plecare, mai avu cutezanţa să-şi savureze isprava oprindu-se în dreptul standului de parfumuri şi cerînd să miroasă un flacon de Norell. Doar în preajma ieşirii o cuprinse iar teama. Dacă, în ciuda aparenţelor, fusese totuşi văzută şi lăsată anume să ajungă la uşă cu prada, ca să nu-şi mai poată tăgădui fapta ? chibzui îngrozită. Parcă citise pe undeva că aşa se procedează prin magazine. De s-ar vedea în sfîrşit pe aleea de parcare a maşinilor, blagoslovitul liman ce-o aştepta doar la cîţiva iarzi, dar care i se părea atît de departe !

— Bună ziua, stimată doamnă, auzi un glas de bărbat răsărind din pămînt, chiar alături de ea. Arăta destul de trecut, cărunt şi cu un zîmbet profesionist ce-i dezvelea dinţii jimbaţi.

Erica îngheţă, iar inima i se opri parcă. Va să zică totuşi...

— Sînteţi satisfăcută de serviciile noastre ?

— Ooo, da, mulţumesc, bîigui cu efort, simţindu-şi gura uscată ca iasca.

— Atunci totul e-n ordine. Poftiţi, vă rog, urmă inoportunul străin, deschizîndu-i uşa, cu un aer adînc respectuos.

Scăpase ! Era afară, în aer ! îşi spuse cu inima uşurată.

De-abia cînd se urcă în maşină îi scăzu oarecum elanul. Odată aventura încheiată, se căina pentru prăpăstioasele griji prin care trecuse. De ce tremurase atît, cînd totul se dovedise o joacă ? Dar cum de ajunsese la ea ? Ce anume o mînase ? se întreba încă. Dar pînă a găsi un răspuns, se lăsă iarăşi pradă bucuriei ce-o năpădise după ieşirea din magazin.

Dintr-odată se simţea alta — optimistă şi veselă — cum nu mai fusese de săptămîni...

În aceeaşi stare de spirit rămase pînă spre seară, cînd se apucă să pregătească cina pentru Adam şi ea — însă de astă dată cu exagerată pedanterie.

Alese ca fel principal de mîncare „Fondue Bourguignonne" mai întîi pentru că îi plăcea lui Adam, iar apoi fiindcă miza pe intimitatea creată de flacăra de sub ceaunaşul aşezat între ei, în care îşi vor prăji împreună bucăţelele de muşchi — intimitate ce nădăjduia să continue şi după cină. Odată ce se fixă asupra meniului, trecu la aşezarea propriu-zisă a mesei, pe care-o împodobi cu crizanteme, flancate, în dreptul fiecărui tacîm, de lumînări galbene în sfeşnice spiralate, de argint. Cumpărase florile în drum către casă, chibzuind să-i ajungă atît la decorarea mesei, cît şi pentru vazele din salon, unde le aranjă spre a fi remarcate de Adam chiar la intrare. Odăile străluceau de prospeţime şi curăţenie — ca întotdeauna după o zi de scuturătură făcută de doamna Gooch. Cam cu un ceas înainte de ora la care calculase că ar putea veni Adam, era gata cu toate şi aprinse un foc de buşteni. Ca de obicei, Adam întîrzia, cu singura diferenţă că nici nu telefonase, după cum o făcea îndeobşte, iar minutele se scurgeau vertiginos — de la şapte şi jumătate, la opt fără un sfert, apoi opt — sporind nerăbdarea aşteptării. Erica se foia agitată de la fereastra pe unde-l zărea apărînd pe alee, în sufragerie, unde mai arunca o privire cercetătoare spre masă, iar apoi în bucătărie, unde deschidea frigiderul spre a controla dacă salata făcută de mai bine de o oră era încă fragedă şi ară-

toasă. Fileul de muşchi, pe care-l tăiase în bucăţi mici, de numai o înghiţitură, se afla tot la rece, la fel ca şi sosurile şi condimentele puse în casolete, astfel că la sosirea lui Adam să le servească fără multă zăbavă.

În neastîmpărul ei, înfundase de cîteva ori şemineul, fără să se gîndească la excesiva căldură ce se va face în salon şi sufragerie, care comunicau între ele, iar acum se văzu nevoită să deschidă un geam, să le răcorească. Aerul rece de afară înecă focul, producînd fum, astfel că se grăbi să închidă fereastra după care, fugi din nou în sufragerie, cu gîndul la vin. Pusese pe masă o sticlă de Château Latour '61 — din cele păstrate pentru ocazii deosebite, ori cum de cînd îi scosese dopul trecuse mai bine de două ceasuri, o luă, o duse în bucătărie şi-o astupă iar, ca să nu se trezească. Şi cum nu-şi mai afla nici o îndeletnicire prin casă, se aşeză lîngă magnetofon şi îi dădu drumul. Prin difuzoarele stereofonice se prelinseră ultimele măsuri dintr-o melodie, urmată imediat de o alta, intitulată „Insulele Bahama", pe care o îndrăgea tare mult de pe vremea cînd o cînta, acompaniată de tatăl ei, la chitară. Dar în seara aceasta, plăcutul calipso o umplea de tristeţe şi de dor de acasă.

În molcome-adieri freamătă ţărmul de valuri scăldat
Ape-azurii îmbrăţişează pămîntul înmiresmat
O, Bahama !
Dulce, Bahama !
Eşti toată numai soare şi nisip catifelat.
Diademă de insule din mări scînteietoare
Plajă cu dalbe nisipuri şi stînci sărutate de soare

Pămînt al vieţii
Pămînt al iubirii
Îmbrăcat în arbori şi nisip

Flori minunate strălucind pe mal
Iar în adîncuri grote de coral

Comoară a naturii
Izvor al desfătărilor
Nestemată a mărilor
Voi, insule Bahama !

Brusc apăsă pe clapa magnetofonului, curmînd melodia, pe cînd cu cealaltă mînă îndepărtă iute lacrimile din ochi, înainte de a-i compromite puținul fard folosit.

La opt și cinci se auzi telefonul sunînd și alergă să răspundă plină de așteptări. Dar nu era Adam, așa cum sperase, ci el însuși era căutat dintr-un alt oraș. Din dialogul interceptat pe rețea, înțelese că era vorba de sora lui, de Teresa, care-l chema din Pasadena-California. La întrebarea telefonistei : „dacă nu dorește și pe altcineva din familie", Teresa — deși conștientă că la capătul firului se afla Erica — rosti răspicat : „Nu, cu nimeni afară de domnul Trenton. De el am nevoie, și vă rog să-i transmiteți că îl rog să mă cheme". De ce se zgîrcise Teresa și nu lăsase să-i dea legătura ? se gîndi înciudată. Astă seară i-ar fi prins foarte bine să schimbe cîteva vorbe cu cineva. Natural, nu uitase că de un an Teresa își pierduse bărbatul, rămînînd văduvă, cu patru copii de crescut, și deci trebuia să dea dovadă de cumpătare, dar nu împingînd-o atît de departe încît să nu își permită o convorbire de un minut, două. Operatoarea îi dictă numărul, așa cum i se ceruse, iar Erica și-l notă, împreună cu mesajul lăsat pentru Adam.

De-abia la opt și douăzeci auzi și glasul lui Adam, anunțînd-o prin stația de radio a mașinii că se află pe șoseaua Southfield, în drum către casă. Așadar, în cincisprezece minute avea să sosească. Ca întotdeauna, Erica lăsase deschis aparatul de radio-recepție, instalat în bucătărie și, tot ca întotdeauna, Adam îi transmisese una din formulele lor codificate, de astă dată „înmoaie măslina", care în tălmăcire practică însemna — așteaptă-mă cu un cockteil Martini pregătit. Răsuflînd ușurată și felicitîndu-se pentru felul în care alcătuise meniul — fără mîncăruri care s-ar fi sleit în atîtea ceasuri — puse două pahare în frigider, la înghețat, după care se apucă să amestece băuturile.

Îi mai rămînea timp să dea o fugă în dormitor, să-și netezească pieptănătura, să împrospăteze rujul pe buze și să-și mai dea cu parfum — cu noul parfum. Oglinda mare a toaletei o asigură că pijamaua de interior, Paisley, pe care o alesese cu aceeași minuție ca întregul decor de astă seară, arăta la fel de ireproșabil ca la proba făcută la magazin. Curînd îl auzi și pe Adam des-

chizînd ușa de la intrare și, o luă la goană pe scări, nerăbdătoare și tulburată ca o mireasă.

— Iartă-mi întîrzierea, se scuză el.

Arăta ca de obicei — proaspăt, cu o ținută ireproșabilă și cu priviri limpezi, de parcă de-abia începea truda zilei și nu era la capătul ei. Totuși, sub această aparență prosperă, nu o dată, în vremea din urmă, Erica simțise o oarecare încordare, pe care acum parcă nu o vădea.

— Bine că ai venit, îi răspunse sărutîndu-l cu foc, trecînd în același timp sub tăcere îndelunga-i zăbavă ; doar nu era să facă pe gospodina țîfnoasă pentru răcirea bucatelor, întunecînd atmosfera acestei seri regizată cu atîta grijă. Adam îi întoarse sărutul cu un aer absent, explicîndu-i cu stăruință motivul întîrzierii, în vreme ce ea umplea paharele aburite.

— Și eu și Elroy ne-am pierdut vremea cu Hub, care a făcut un tărăboi groaznic, așa că n-am putut să mă fofilez și să-ți dau telefon.

— Dar pe cine i-a cășunat lui Hub ? Pe tine ? îl descusu cu oarecare neliniște, știind, ca toate soțiile de directori executivi, că Hubbard J. Hewitson — vicepreședintele cu sectorul Americii de Nord — era un tip cu imensă autoritate, un soi de prinț încoronat al industriei, care putea înălța ori distruge pe orice angajat de elită al Companiei, afară de președinți ce-l depășeau în scara ierarhică. În afara puterii, Hub era cunoscut și pentru inflexibila-i exigență — unicul etalon de cîntărire a oamenilor, în care se arăta lipsit de orice îndurare.

— O parte din furie i-a căzut și pe mine, mărturisi Adam. Dar mai mult a zbierat ca să-și descarce nervii. Pînă mîine o să-i treacă. Sînt sigur.

Dealtfel se așteptase să-l vadă ieșindu-și din fire — îi explică el — odată ce avea să ia cunoștință de modificările Orionului și de costul acestora. La întoarcerea sa de la poligonul de încercări, se dusese glonț la Elory Braithwaite care, la rîndul său, hotărîse să-l înștiințeze neîntîrziat și pe Hub, chiar cu prețul unei săpuneli zdravene, precum și urmase. Însă cu toată duritatea-i proverbială, Hub Hewitson era un om drept, astfel că pînă la ceasul acesta probabil recunoscuse necesi-

tatea tijelor de intărire, împăcîndu-se și cu cheltuiala ce-o implicau. Cît despre Adam, nu mai avea nici un dubiu în privința justeței măsurilor luate ; și totuși, încordarea nu-l părăsea. Se mai atenuase, e drept, după primul pahar de Martini, dar să-i dispară, nici vorbă. Sîcîit de nesuferita-i prezență, mai ceru un Martini și se trînti pe un scaun exclamînd iritat :

— Da ce-i cu căldura asta-n casă ? ! De ce ai aprins șemineul ?

Se așezase lîngă o măsuță pe care Erica pusese o vază cu flori, dar cum îl stingherea la așezarea paharului, o împinse de-o parte, fără să-i sesizeze rostul decorativ.

— Am făcut puțin foc cu gîndul să înviorez atmosfera.

— Care altfel e mohorîtă ? i-o întoarse el privind-o pieziș.

— Nu am spus asta, se apără Erica.

— Poate că nu greșeai, recunoscu îmblînzit, ridicîndu-se de pe scaun și începînd să dea ocol camerei. În trecere, atingea unele obiecte — semn că e agitat, observă Erica. „Mai bine mîngîie-mă pe mine, nu niște lucruri care nu freamătă la atingerea ta", ar fi vrut să îi spună. Dar în loc de aceasta, se trezi anunțîndu-l :

— Ne-a scris Kirk și printre altele ne vestește că i s-a dat o rubrică la gazeta universității.

— Aha, făcu Adam, fără pic de entuziasm.

— Pentru el e un eveniment important... cum ar fi pentru tine o avansare în funcție, adăugă Erica mai mult fără voie. Adam se răsuci brusc, ajungînd cu spatele în dreptul căminului și-i replică pe un ton ascuțit :

— Ți-am mai spus și ți-o mai repet : m-am împăcat cu ideea ca Greg să devină medic. Sînt chiar mulțumit. E o facultate grea, dar cînd o s-o termine, va avea o meserie utilă. În schimb nu îmi cere, acum sau vreodată, să mă bucur de Kirk și de jurnalistica lui.

Reveniseră la subiectul spinos, cugetă Erica, regretînd că l-a adus pe tapet, pentru că-i putea compromite seara. Fiii lui Adam își hotărîseră cariera cu mult înainte de apariția ei în familie. Și cu toate că nimic nu i-ar fi abătut de la alegerea lor, în orice

discuţie Erica le aprobase opţiunile, arătîndu-şi într-un fel satisfacţia că nici unul nu apuca pe făgaşul lui Adam — adică industria de automobile. De-abia mai tîrziu şi-a dat seama de totala-i lipsă de tact căci, şi fără pledoariile ei, băieţii tot medicina şi ziaristica ar fi făcut-o ; în schimb, sprijinindu-i, îl mîhnise pe Adam, a cărui profesie fusese indirect denigrată în faţa odraslelor.

De aceea, la replica următoare căută să se arate cît mai îngăduitoare şi blîndă.

— Şi ca ziarist, dragul meu, te poţi dovedi extrem de util.

Dar Adam scutură cu înverşunare din cap. Purta încă proaspătă în cuget amintirea conferinţei de presă de dimineaţă, şi pe măsură ce-o evoca, îi apărea tot mai detestabilă.

— De-ai avea de-a face cu gazetarii pe cît mi-e dat mie, i-ai judeca altfel. Mai tot ce scriu sînt articole de colportaj, întemeiate pe vorbe şi date culese de ici şi colo, neconforme adevărului şi aşternute cu patos — deşi dumnealor se pretind cu totul imparţiali. Ca să-şi motiveze inadvertenţele, le pun pe seama vitezei cu care sînt obligaţi să-şi practice meseria — o formulă arhi ştiută, de care uzează precum schilodul de cîrje — fără să le treacă prin minte că luînd-o mai cu domolul şi verificînd faptele înainte de a se repede să le toarne în tiparniţă, ar fi mai folositori societăţii. În plus, se mai erijează în critici şi drastici judecători, condamnînd erorile fiecăruia, numai pe ale lor nu.

— O parte din ce-ai înşirat sînt adevăruri, nimic de zis. Dar nu toţi se fac vinovaţi de aceste păcate, susţinu ea.

Însă cum Adam părea gata de o dispută, care putea să degenereze în ceartă, Erica traversă camera şi i se agăţă de braţ, hotărîtă să înăbuşe controversa.

— Să sperăm că Kirk îţi va furniza plăcuta surpriză de a nu comite aceste greşeli, îi spuse surîzătoare.

Apropierea de Adam — atît de rară în vremea din urmă — îi dădu un frison de plăcere care, fără îndoială, avea să se intensifice, dacă totul va decurge după nădejdile ei.

— Hai să lăsăm acest subiect pentru altă dată, îi propuse pe un ton dezarmant. Ţi-am pregătit pentru

astă seară o cină pe gustul tău. Şi, spunînd aceasta, i se desprinse de braţ şi o porni spre bucătărie, întrebîndu-se în sine dacă el îşi dădea oare seama de cîte ori îi dăduse aceleaşi replici şi în acelaşi context, încît i se păreau o litanie.

— Pot să te ajut cu ceva ? o întrebă urmînd-o şi el.

— Ai putea turna sosul peste salată şi apoi s-o amesteci.

Adam se execută prompt, vădind, ca întotdeauna, iuţeală şi îndemînare. Cînd termină, dădu cu ochii de nota cu telefonul primit din partea Teresei.

— Tu aşază-te la masă şi începe-ţi cina, îi propuse Ericăi după ce o citi. Eu o chem mai întîi pe Teresa, să văd ce doreşte.

— Ooo, nu ! protestă ea, cunoscînd locvacitatea cumnatei odată ce apuca receptorul în mînă. Şi aşa te-am aşteptat o grămadă. Nu poţi să-i telefonezi mai tîrziu ? În Pasadena e doar ora şase... Nu vreau să mănînc singură.

— Fie cum zici, dacă totul e gata, se înduplecă el. Cum era să nu fie cînd ea se dăduse peste cap cu preparativele ? Mixtura de unt şi ulei, pe care-l pusese în vasul de prăjit carnea, se afla cald, pe aragaz. Il duse în sufragerie, îl aşeză pe suportul metalic şi aprinse recipientul de dedesubt. Restul garniturilor erau înşirate pe masă, care arăta rafinată şi îmbietoare. Mai trebuia doar să aprindă sfeşnicele, dar cînd apropie chibritul de ele, Adam încercă s-o oprească.

— Merită oare să le aprinzi ?

— Da, îi ripostă categoric, şi îşi văzu de treaba începută. La flacăra lumînărilor, Adam zări sticla de vin readusă din frigider.

— Credeam că o ţinem pentru ocazii mai speciale...

— Cum ar fi ?

— Vizita familiilor Hewitson şi Braithwaite, proiectată peste o lună, îi aminti el.

— Hub Hewitson nu face deosebirea între un Château Latour şi un Cold Duck, ci le gîlgîie cu egală plăcere. De ce n-am considera „ocazie specială" o cină numai în doi ?

Pe moment, Adam tăcu, înfigînd furculiţa într-o felie de muşchi, pe care o cufundă în vasul cu uleiul încins.

De-abia mai pe urmă, cînd se înfruptă din salată, rosti printre dumicați :

— De ce, de cîte ori ai prilejul, îmi înțepi ba colegii, ba pe mine, în legătură cu munca de la uzină ?

— Am făcut eu una ca asta ?

— Știi foarte bine că da, și nu de acum, ci de cînd ne-am căsătorit.

— Dacă-i așa, de vină e poate numai ciuda că mi te fură și că numai luptînd mai apuc cîte o clipă alături de tine, recunoscu doar pe jumătate, pe cînd în sine adăugă : „Asta mi-e firea. Îmi place să împung cînd și cînd, și nu doar pe unul ca Hub, ținta de adineaori." Dar cum față de Adam nu voia să lase această impresie, urmă pe un ton îndulcit, umplîndu-i paharul :

— Iartă-mă, dragul meu. Într-adevăr am fost malițioasă cu Hub. Dacă tu însă vrei să-i oferi tot Château Latour, n-am decît să mai iau o sticlă. Și din nou completă în gînd : „Poate chiar două... și fără să le plătesc... ca parfumul..."

— Nu-ți mai face inimă rea. Am și uitat ce ai zis, o îmbună Adam.

După ce băură cafeaua, o lăsă singură și urcă în birou să-i telefoneze Teresei...

— Ura, să trăiești, șefule ! Pe unde-ai umblat ? Pe la bursă, ca să vezi cam ce beneficii ți-au adus acțiunile ?

În ciuda distanței de la care vorbeau (mai bine de două mii de mile) glasul Teresei, de contraalto, pe care Adam și-l amintea atît de limpede din copilărie, se auzea ca din odaia vecină. Între cei doi frați, exista o diferență de vîrstă destul de sensibilă — Teresa avînd șapte ani la nașterea lui Adam. Cu toate astea, numărul anilor nu-i ținuse departe ci trăiseră veșnic uniți, ba chiar, lucru straniu, încă din pragul adolescenței Teresa și-l luase drept sfetnic, urmîndu-i neabătută orice povață.

— Știi ce viață duc, surioaro — toată ziua pe la uzină, unde nu se face nimic fără mine, încît acasă de-abia mai ajung. Cîteodată stau și mă întreb cum de s-au pus temeliile industriei auto fără prețiosu-mi obol ?

— Ne mîndrim toţi cu tine, jubilă Teresa. Şi puştii te pomenesc deseori. În curînd unchiul Adam o să fie Preşedintele Companiei ; aşa spun.

Cu cîtă plăcere şi încîntare vorbea Teresa de succesele lui. Şi nu numai acum. De cînd o ştia îi urmărise cu bucurie orice pas înainte, arătîndu-se — de ce să n-o recunoască, ori cît de greu i-ar veni — cu mult mai entuziastă decît Erica.

— Cum o mai duci, surioară ? se interesă el.

— Mă lupt cu singurătatea, îi zise, după care tăcu un răstimp. Te aşteptai cumva la un alt răspuns ? urmă ea.

— N-aş putea spune. Deşi m-am întrebat uneori dacă pînă acum...

— ...n-a apărut cineva pe firmamentul meu afectiv. Aşa, voiai să închei, nu ?

— Cam aşa...

— Tîrcoale mi s-au mai dat, ce e drept. Arăt încă bine pentru o văduvă.

— Asta ştiu, se grăbi Adam să-i întărească afirmaţia. Şi de fapt apăra un adevăr. Deşi într-un an, cel mult doi, Teresa avea să împlinească o jumătate de secol de existenţă, îşi păstra silueta falnică, de statue, frumuseţea-i clasică şi un neştirbit farmec.

— Nenorocirea e că atunci cînd ai avut un soţ cumsecade timp de douăzeci şi doi ani, îl compari, fără voie, cu alţii, şi cam toţi cad la examen.

Clyde — soţul ei — un afacerist de picior mare — se pierduse în mod tragic, într-un accident de avion, lăsînd-o împovărată cu patru odrasle — toţi copii adoptaţi destul de tîrziu — cît şi cu administrarea veniturilor, îndeletnicire de care fusese cu desăvîrşire străină dar pe care, cu tot zdruncinul sufletesc, trebuia s-o preia.

— Cu banii cum stai ? o descusu Adam. Merg bine afacerile ?

— Cred că da. De fapt pentru asta te-am şi chemat. Ah, ce n-aş da să te am mai aproape !

Cu toată bunăstarea fostului său cumnat, Adam descoperise destulă harababură în afaceri, pe care, chiar şi de la distanţă, căutase s-o mai descurce.

— La caz că ai neapărată nevoie de mine, pot veni cu avionul pentru o zi, două, se oferi el.

— Ooo, nu ! Eşti exact unde am nevoie de tine — adică în Detroit. Mă cam pune pe gînduri investiţia lui Clyde în Stephensen Motors. Îmi aduce venit, nimic de zis, dar i-a şi înghiţit o sumă imensă, astfel că mă întreb de e bine s-o las mai departe acolo ori să-mi vînd partea şi s-o investesc în ceva mai sigur.

Adam cunoştea afacerea la care se referise Teresa. Un fanatic al curselor de automobile şi un nelipsit de pe pistele din California meridională, soţul ei cunoscuse pe cei mai mulţi concurenţi de elită, printre care şi pe Smokey Stephenson — o vedetă constantă pe o perioadă îndelungă şi o structură aparte faţă de ceilalţi confraţi în sensul că, în loc să arunce cu banii cîştigaţi la concursuri, avusese înţelepciunea să-i cruţe, astfel că, la retragere, s-a ales cu un capital neatins cu care, graţie faimei ce-o dobîndise, a obţinut mai tîrziu o reprezentanţă, în Detroit, pentru desfacerea produselor Companiei la care lucra şi Adam. Asociatul său din culise — care de fapt îi furnizase cam jumătate din capital — nu era altul decît soţul Teresei, iar acum, după moartea sa, acţiunile trecuseră asupra ei, conform prevederilor testamentare.

— Parcă spuneai, surioară, că primeşti un venit din Detroit — adică de la Stephensen Motors...

— Întocmai, încuviinţă ea. Nu ştiu exact cît, deşi aş putea să-ţi comunic ulterior, dar procuriştii care ne reprezintă acum interesele susţin că este o cotă absolut echitabilă. Neliniştea mea a pornit însă de la spicuirile din presă, toate alarmante în privinţa investiţiilor făcute în afaceri cu automobile, care sînt socotite aventuroase, iar unele de-a dreptul falimentare. Ori de se duce de rîpă reprezentanţa lui Stephensen, şi eu şi copiii am rămîne cum e mai rău.

— Adevărat, se întîmplă ca unele agenţii să cunoască bancruta, recunoscu Adam ; însă dacă tu ai norocul să depinzi de una prosperă, atunci ar fi o greşeală să-ţi retragi capitalul.

— Fireşte, îmi dau seama. Şi tocmai de aceea am nevoie de un sfetnic... cineva de încredere. Mi-e penibil, Adam, să te încarc cu grijile mele, cînd şi aşa eşti peste măsură de ocupat. Dar crezi c-ai putea să te vezi cu acest Smokey Stephensen, să stai de vorbă cu el,

să sondezi situaţia, să-ţi formezi o părere, după care să-mi spui şi mie ce ar fi bine să fac ? Dacă ţii minte, am mai vorbit noi odată de asta...

— Îmi amintesc, şi cred că te-am prevenit de pe atunci că nu-mi va fi tocmai lesne. Compania ne interzice să avem de-a face cu negustorii de automobile. Aşa că, înainte de a întreprinde ceva, va trebui să trec pe la Comisia de arbitraj.

— E o complicaţie mare ? Te supără ?

Adam şovăi. Răspunsul ar fi fost : da. Sondajul cerut de Teresa presupunea studierea amănunţită a registrelor, ba chiar a întregii administraţii a reprezentanţei. Natural că Teresa l-ar investi cu această autoritate, dar în plus avea nevoie şi de consimţămîntul patronilor ; ori aici lucrurile nu mergeau aşa simplu. Înainte de contactarea unui vînzător de automobile, indiferent în ce scop, trebuia, ca angajat al Companiei, să-şi anunţe superiorii — mai exact pe Elroy Braithwaite şi pe Hub Hewitson — care, mai mult ca sigur aveau să strîmbe din nas, suspectîndu-l, ca pe orice director cu influenţă, de acordarea anumitor favoruri comerciantului abordat. De aci şi interdicţiile impuse în stabilirea oricăror relaţii cu magazinele de desfacere, şi nu doar de corporaţia sa, ci de întreaga industrie de automobile. Singurul for îndrituit să trateze cu titularii reprezentanţelor, să le verifice scriptele precum şi investiţiile personale făcute de anumiţi angajaţi ai Companiei şi de familiile acestora, era Comisia permanentă de arbitraj, care întocmea rapoarte anuale pe formulare aidoma celor utilizate la declaraţia fiscală a veniturilor. Existau şi unele cazuri cînd, ofensaţi de stricteţea controlului, oamenii îşi tăinuiau investiţiile, trecîndu-le pe numele soţiilor sau ale vlăstarelor. Dar aceştia constituiau o minoritate, mai toţi funcţionarii de frunte conformîndu-se măsurilor luate care, nu o dată, îşi demonstraseră rostul.

Astfel stînd lucrurile, va trebui să se înfăţişeze şi el înaintea Comisiei de arbitraj, cumpăni Adam, arătînd ce-l determină să-l cerceteze pe Stephensen. În definitiv nu urmărea un profit personal, ci apăra interesele unei văduve şi ale copiilor ei ; ori acest amănunt nu putea decît să stîrnească înţelegerea şi compasiunea

Comisiei care-i va da pe loc dezlegarea. Da ; cu cît reflecta mai profund, cu atît era mai convins că nu va întîmpina neplăceri.

— Am să văd cum mă voi aranja, se grăbi s-o asigure pe Teresa. De mîine încep diligenţele necesare, iar într-o săptămînă sau două nădăjduiesc să obţin aprobarea de a trece la fapte. Înţelegi, surioară, că fără acest preambul nu pot întreprinde nimic ?

— E limpede pentru mine, iar amînarea nici nu importă. Esenţialul e că accepţi să ne porţi de grijă. În glasul ei se simţea de pe acum binecuvîntata destindere şi, auzind-o, parcă o şi vedea izbăvită de cuta ce-i adumbrise fruntea — ca întotdeauna cînd era copleşită de o greutate — şi cu faţa luminată de zîmbete care-l fac pe orice mascul să se simtă mîndru şi mulţumit de sine. Biata Teresa ! atît de dornică de ocrotirea unui bărbat care s-o scutească de hărţuieli, se trezise brusc cotropită de ele şi silită, într-un răstimp de un an, să ia doar de una singură hotărîri !

— Ce procent de acţiuni deţinea Clyde în reprezentanţa lui Stephensen ? se interesă Adam.

— Patruzeci şi nouă la sută, pe care le-am păstrat integral. Cota lui de investiţii se ridică la două sute patruzeci de mii de dolari. De aceea sînt şi descumpănită...

— Clyde figurează pe actul de concesionare ?

— Nu. Numai Smokey Stephensen.

— Ar fi bine să-mi trimiţi documentele, inclusiv registrul de încasare a dividendelor, şi totodată să-i scrii şi lui Stephensen, spre a-l preveni de apropiata mea vizită şi de autorizarea de a-mi vîrî nasul prin catastife. E clar ?

— Voi face precum mi-ai spus. Şi-ţi mulţumesc, dragul meu Adam. Îţi mulţumesc tare mult. Sărut-o pe Erica din parte-mi. Ea cum o duce ?

— Oo, foarte bine.

Între timp, Erica strînsese masa şi se instalase pe canapeaua din salonaş, cu picioarele ghemuite sub ea. Aşa o găsi Adam, cînd coborî din birou.

— Am mai pregătit un ibric de cafea, îl anunţă, arătînd spre măsuţă.

— Mulțumesc, rosti el, umplîndu-și o ceașcă. Apoi se duse în vestiar, după servietă, se întoarse cu ea, se trînti într-un fotoliu, în fața șemineului în care de-abia mai pîlpîia focul, o deschise și începu să scoată dosare.

— Ce a vrut Teresa ? îl iscodi Erica, la care-i răspunse cu puține cuvinte, relatîndu-i ce îi ceruse și anunțînd-o că primise să-i vină într-ajutor.

— Și cînd vei face această investigare ? îl întrebă cu un aer de totală surprindere.

— Păi nu știu. O să-mi găsesc într-un fel timp...

— Dar cînd ? Vreau să știu cînd ?

— Dacă ții cu tot dinadinsul să faci o treabă, îți găsești și răgazul trebuincios, îi ripostă vag iritat.

— Nu ți-l găsești, i-o întoarse Erica subit încordată, ci-l răpești altei îndeletniciri sau făpturi. Doar nu e vorba de-o simplă întrevedere cu șeful reprezentanței, ci de mai multe, nu ? Pe urmă va trebui să stai de vorbă cu funcționarii, să știricești cum merge afacerea. Ori tu nu ești omul lucrurilor pe jumătate făcute, ci, așa cum te știu, îți împlinești datoria pînă la capăt. Deci îți va trebui timp. N-am dreptate ?

— Ba da, conveni Adam.

— Și atunci de unde-ai să-l iei ? Din orele de serviciu ?

— Probabil că nu.

— Prin urmare nu-ți rămîn decît serile și ultimele două zile din săptămînă. Oare sînt deschise reprezentanțele cînd te-ai putea face liber ?

— Duminica în orice caz nu, îi zise tăios.

— Lăudat fie cerul ! Uraa ! izbucni luîndu-l în zeflemea.

De ce trebuia să-și arate colții astă seară, cînd ar fi vrut să dea dovadă de îngăduință, de înțelegere și de iubire ?! De unde venise acest val de amărăciune ce-o învenina tot mai mult, deși rațiunea-i spunea să pună stavilă răzvrătirii și ironiei.

— Poate acest negustor o să țină deschis și duminica dac-ai să-l rogi tu frumos, urmă cu și mai aprigă ironie. Se va îndupleca poate să te primească, de-ai să-i explici că mai ai o leacă de timp pentru mine și casă, dar că vrei să ți-l umpli într-un fel — cum ar fi, de exemplu, muncind.

— În primul rînd nu e vorba de muncă, i-o reteză Adam, iar dac-ar fi după mine, nu mi-aş mai lua o complicaţie pe cap. Dar e viaţa Teresei la mijloc. O fac pentru ea.

— Ce-ar fi să te dedici puţintel şi soţiei ? Ori ţi-aş cere prea mult ? Dar stai, mi-a venit o idee. De ce nu ţi-ai sacrifica şi vacanţa ? Cel puţin te-ai ocupa pe-ndelete...

— Îndrugi prostii ! sări el.

Între timp îşi scosese mapele înţesate în servietă şi le înşirase în jur — închizîndu-se într-un cerc fermecat, în care nu pătrund decît spiriduşii, cugetă Erica furată de fantezie. Pînă şi vocile se aud altfel dinlăuntrul cercului magic — supărătoare şi gîjîite — iar cuvintele-şi schimbă tîlcul...

Adam avea dreptate. Procedase prosteşte. Acum însă-i venise altă idee năstruşnică : să se furişeze prin spatele lui, ocolind cercul vrăjit — precum copiii, cînd joacă şotron — iar odată ajunsă în preajmă-i, să-l cuprindă pe după umeri, lipindu-şi obrazul de-al său. La gestul ei, Adam îşi înălţă ochii şi o mîngîie pe o mînă.

— Nu puteam s-o refuz pe Teresa, îi spuse cu glas împăciuitor. Mă-nţelegi, nu ? Şi-apoi, ia gîndeşte-te, de-ai fi fost tu în locul ei, n-ar fi sărit Clyde să te-ajute ?

— Aşa e, se îmblînzi Erica. Dar mulţumesc cerului că nu sînt. Parcă se mai dezmeticise din învolburarea de adineaori, trăind un moment de neaşteptată apropiere şi duioşie. Dar vezi tu, urmă cu blîndeţe, tînjesc şi eu cîteodată după fericitele zile de la începutul căsătoriei. Sînt atît de puţin cu tine. Vorbind, îl mîngîia în jurul urechilor, o dezmierdare de mult părăsită. Încă te mai iubesc, îi murmură cu tandreţe, şi-ar fi fost ispitită să adauge : „Te rog, oo, te rog, fă dragoste cu mine astă seară !“ Dar nu dădu glas dorinţei.

— Nici eu nu mi-am schimbat sentimentele, o asigură Adam. De ce-aş fi altul ? Cît despre lipsa mea de acasă, recunosc că e greu de îndurat pentru tine... Dar după lansarea Orionului, poate o să fim mai mult împreună, conchise, aproape fără nici o convingere.

Dealtfel, după cum o ştiau deopotrivă, Orionului avea să-i urmeze un alt automobil — Farstar — care probabil avea să-l acapareze chiar mai mult.

Involuntar, Adam își plecă din nou ochii peste hîrțoagele dinainte.

Erica nu mai protestă, ci se struni în tăcere : „Să-l las să-și vadă de treabă. Să nu mă vîr în sufletul lui !" Iar peste puțin, izbuti să vorbească pe deplin stăpînită.

— Știi ceva ? În vreme ce-ți studiezi dosarele, am să fac o plimbare. Simt nevoie de aer.

— Vrei să te însoțesc ?

— Mai curînd isprăvește cu ce ai de citit, îi spuse călcîndu-și pe suflet, fiindcă și de-l făcea să-și lase lectura, cu siguranță o relua mai tîrziu ori se deștepta dis de dimineață, să și-o sfîrșească.

Oricum, după chipul lui Adam, se vedea limpede că răspunsul ei îi adusese o ușurare.

Odată ce trecu pragul casei, își strînse jacheta de antilopă pe trup și porni la drum cu pas ager. Noroc că se înfășurase cu o eșarfă pe cap, fiindcă afară era răcoare, cu toate că vîntul ce se rostogolise din zori peste Orașul Motoarelor se cumințise între timp. Îi plăcea să colinde noaptea — o deprindere căpătată în Bahama și continuată și aici, deși prietenii și vecinii susțineau că e foarte primejdioasă și ar trebui s-o abandoneze, din pricina crimelor alarmant de frecvente din ultimii ani. Pînă și în suburbii ca Birmingham și Bloomfield Hills — altădată lipsite de incidente — se înregistrau jafuri și tîlhării armate.

Dar Erica prefera să riște decît să pună cruce plimbărilor. Plecase pe o noapte neagră ca păcura, cu luna și stelele adumbrite de nori, însă cum geamurile din Quarton Lake scînteiau de lumină, se prelingea destulă și în drum, ca să vadă pe unde pășește. Și cum trecea prin dreptul clădirilor, în care mai zărea cîte o siluetă fugar conturată, gîndul ei se îndreptă spre făpturile dindărătul ferestrelor, spre viața lor de familie, cu impasurile, conflictele și frămîntările lor, de care desigur nici una nu putea fi scutită, ci doar le gusta într-o măsură mai mare ori mai redusă. Urmărită de propria-i suferință, se întrebă oare cum mergeau căsniciile din casele acelea în comparație cu a ei și a lui Adam ?

Printre vecinii lor — mai toți angrenați în industria de automobile — despărțirile se țineau lanț. Însăși

legea pentru perceperea impozitelor facilita, într-un fel, divorţul, astfel că o mulţime de înalţi funcţionari, cu salarii frumoase, descoperiseră portiţa spre libertate prin onorarea unei alocaţii substanţiale care de fapt, nu-i costa mai nimic. Fiind percepută din diferitele sporuri acordate peste salariu, preferau s-o trimită consoartelor părăsite decît fiscului, în chip de impozite pe venituri. Socotind-o drept o formulă avantajoasă, cîţiva o repetaseră chiar, plătind simultan cîte două alocaţii.

Dar cu toată incidenţa lor ridicată, nu divorţurile produceau vîlvă, ci menajele care şchiopătau. Existau, se-nţelege, şi căsnicii izbutite — întemeiate pe dragoste adevărată, ce înfruntaseră cu străşnicie trecerea anilor. De la statornicirea în Detroit, Erica auzise vorbindu-se de familii ca : Riccardo, Gerstenberg, Knudsen, Iacocca, Roche, Bramblett şi altele, ce se numărau printre cele binecuvîntate de zei, precum şi de unii ca : Henry Ford, Ed Cole, Roy Chapin, Bill Mitchell, Pete şi Connie Este, John DeLorean, care cunoscuseră naufragiul primei uniuni matrimoniale, iar acum se aflau la a doua încercare. Ca întotdeauna, trăinicia sau destrămarea familiei depindea, natural, numai de cei în cauză.

Pradă acestor reflecţii, hoinări o jumătate de oră. La întoarcere, începu să cadă o ploaie măruntă, spre care-şi întoarse chipu-i îngîndurat, pînă simţi apa şiroindu-i în jos, pe obraji — o senzaţie plăcută şi alinătoare.

Acasă intră în vîrful picioarelor, fără să-l deranjeze pe Adam, care se afla tot în salonaş, adîncit în dosare. Odată ajunsă în dormitor, îşi şterse faţa, se pieptănă, se dezbrăcă şi îşi puse cămaşa de noapte, cumpărată în aceeaşi zi. Pe urmă se postă dinaintea oglinzii şi se scrută cu luare aminte. În nylonul străveziu şi înspumat arăta chiar mai bine decît sperase. Ca un ultim detaliu, îşi coloră buzele cu rujul portocaliu şi se parfumă din belşug cu Norell. De-abia după aceea coborî în salon şi-l întrebă pe Adam din uşă :

— Mai ai mult de citit ?

El îşi înălţă ochii, după care şi-i plecă din nou peste mapa cu coperte albastre din mînă.

— Cam o jumătate de oră, răspunse preocupat, fără a părea să-i observe faimoasa cămaşă de noapte, probabil nici pe departe atît de atrăgătoare ca dosarul

pe care se vedea scris : „Planul statistic pentru înregistrarea turismelor şi camioanelor". Întristată dar nu şi învinsă, făcu cîţiva paşi şi se postă înapoia fotoliului, aşteptînd cu încredere efectul ispititor al parfumului. Dar şi această tactică se soldă cu un sărut superficial şi cu un „noapte bună, nu m-aştepta", mai mult mormăite, de parcă în loc de parfum ar fi exalat ulei camforat.

O dată în dormitor, se lungi peste plapumă, cu privirea pironită în tavan, fremătînd de dorinţă şi aşteptare. Iar de închidea ochii, îl vedea doar pe Adam, îmbrăţişînd-o şi dezmierdînd-o...

Într-un tîrziu, cînd se uită la ceasornicul de pe noptieră, constată că în locul unei jumătăţi de oră trecuseră patru. Era unu noaptea.

Curînd după aceea, îl auzi, în sfîrşit, urcînd scările. Intră căscînd în odaie, se lamentă pe şoptite, „Doamne, ce obosit sînt", după care se dezbrăcă somnoros, se furişă în pat şi aproape instantaneu adormi.

Ea rămase alături, ocolită de somn. După o vreme avu senzaţia că se află din nou pe stradă şi pribegeşte sub o ploaie măruntă.

9

A doua zi, după ce Erica încercase să readucă armonia în căsnicie ; după ce Brett DeLosanto îşi reînnoise încrederea în destinele Orionului, rămînînd însă frămîntat de propria-i soartă artistică ; după ce Barbara Zaleski îşi contemplase handicapurile morale prin cristalul paharelor de Martini, iar tatăl ei, Matt Zaleski, trăise încă o zi de mare încordare la fabrică, în periferia Detroitului s-a petrecut un episod de importanţă minoră şi fără vreo legătură cu cei de mai sus, dar al cărui efect avea să-i implice şi să-i afecteze pe toţi, în lunile următoare.

Ora incidentului : 20.30. Locul : Third Avenue, în apropiere de Brainard, situat în Centrul comercial al oraşului. Dintr-un Jip de patrulare al poliţiei, oprit la bordura trotuarului, ţîşniră doi vajnici apărători ai

ordinii publice, care se repeziră asupra unui pieton de culoare.

— Lipeşte-ţi fundul spurcat şi negru de zid ! îi răcni un poliţist alb, ţinînd într-o mînă un pistol, iar într-alta o lanternă aprinsă, pe care-o plimbă în sus şi în jos peste Rollie Knight, făcîndu-l să clipească mărunt, cînd îi împroşcă lumina în ochi.

— Acu'ntoarce-te ! Mîinile sus, încrucişate pe creştet ! Şi mişcă-te, javră nenorocită ! Iar cînd acesta se răsuci, poliţistul se adresă colegului său de culoare : Percheziţionează-l, lua-l-ar toţi dracii !

Tînărul zdrenţăros, acostat de poliţie pe cînd hoinărea agale şi fără ţintă pe Third Avenue, protestă.

— Da ce-am făcut dă mă luaţi aşa, ca hingherii ? Şi începu să rîdă înfundat, stîrnit de pipăiala minuţioasă pe coapse şi în sus, pe tot trupul. Valei mamă, ce mă mai gîdili ! schelălăi printre chicoteli.

— Ţine-ţi clanţa ! zbieră poliţistul cel alb — un veteran în profesie, cu privire tăioasă şi cu un pîntec imens şi bombat, căpătat de pe urma patrulărilor necurmate în jipurile de razii în care cutreierase oraşul ani de-a rîndul, făcîndu-şi datoria cu deosebit zel. Colegul său negru, mai tînăr şi cu mai puţină vechime în slujbă, mîntui percheziţia corporală şi-i raportă :

— N-are nimic asupră-i. După care, apropiindu-se cîţiva paşi, urmă pe şoptite : Culoarea fundului său schimbă cu ceva situaţia ?

Celălalt tresări cu vădită surprindere. În graba cu care săriseră din jip, uitase de înbolnăvirea însoţitorului alb şi de înlocuirea-i precipitată cu un ofiţer negru.

— Ia te uită ce-ţi trece prin minte ! Da de unde ţi-a răsărit aşa o idee ? Doar nu te-oi pune la cot cu un vierme, pe motiv că-i de aceeaşi culoare cu tine ?!

— Mulţumesc de consideraţie, îi ripostă sec confratele. Şi cu toate că i-ar mai fi zis cîteva, se întoarse către negrul lipit de zid şi îi spuse :

— Poţi să-ţi iei mîinile de pe creştet şi să vii mai aproape.

Dar nici n-apucă să facă doi paşi, cînd poliţistul cel alb îl luă în primire.

— Pe unde ai vagabondat, Knight astă seară ? Îi cunoştea numele nu numai din întîlnirile lor frecvente

ci şi din cazierul poliţiei, unde figura cu două condamnări succesive, din care la una îl arestase chiar el.

— Unde-am umblat ? repetă tînărul negru, trecut peste sperietură şi din nou stăpîn pe el însuşi. În ciuda obrajilor scofîlciţi, a trupului subnutrit şi plăpînd, ochii lui nu trădau slăbiciune, ci numai ură. Păi am fost la o albă, s-o fac fericită, că bărbat-său — gras cît un porc — nu mai e bun de nimic. Habar n-am cum o cheamă, da cînd i se face de mine, mă caută.

Auzindu-l, poliţistul cel alb se aprinse la faţă şi făcu un pas către el, cu gîndul să-i ardă una cu revolverul peste mutra-i zelfemitoare şi slută. Chiar de i-ar fi zdrobit-o, n-avea decît să declare cum că el fusese primul lovit, şi deci acţionase în legitimă auto-apărare. Colegul îi va întări afirmaţia — că doar nu se acopereau reciproc pentru întîia oară ; numai că astă seară — îşi aminti dintr-o dată — era secondat de unul de-al „lor", care, de făcea pe căposul, putea să-l dea de bucluc. Astfel stînd lucrurile, îşi înfrînse pornirea, consolîndu-se cu ideea că va prinde un alt moment potrivit şi-i va arăta negriciunii îngîmfate cum trebuie să se poarte.

În fracţiunile de secundă, cît colegul său făcea acest calcul, ofiţerul negru mîrîi către Rollie Knight :

— Nu te juca cu norocul. Mai bine mărturiseşte pe unde ai vagabondat.

Drept răspuns, Knight trînti o scuipătură pe caldarîm. Un copoi era un vrăşmaş, indiferent de culoarea pielii, însă de mai era şi negru, cu atît era mai de dispreţuit, fiindcă se dovedea o slugă de-a albilor.

— Am fost coloşa, vorbi silnic, arătînd spre un local de noapte, de peste drum.

— Şi cît timp ai stat ?

— Un ceas... poate două sau trei... că cine stă să le numere ? completă ridicînd din umeri.

— Să mă duc să verific ? îl întrebă poliţistul cel negru pe mai marele său.

— Aşi ! E timp irosit, fiindcă toţi or să spună c-a fost. Le cunoaştem minciunile gogonate.

— Dar şi ca s-ajungă aici, în aşa scurtă vreme, tocmai din West Grand şi Second, i-ar fi trebuit aripi, observă celălalt, referindu-se la anunţul recepţionat în maşină, cu privire la tîlhăria comisă în apropiere

de Fisher Building, adică la opt străzi distanță față de punctul unde se aflau. Totul se petrecuse cu puține minute în urmă, iar doi suspecți dispăruseră de la locul pricinei într-o limuzină de lux, li se comunicase prin radio, și cum la numai cîteva clipe îl zăriră pe Rollie Knight, colindînd singur pe Third Avenue, recunoscîndu-l, albul țipase să frîneze mașina, apoi sărise din ea, silindu-și secundul să-i urmeze exemplul, cu toate că implicarea lui Knight într-o spargere petrecută în centrul orașului era aproape exclusă. Dar ofițerul negru cunoștea substratul excesului său de zel. Informația transmisă despre jaful de-abia săvîrșit furniza colegului său un pretext minunat de acostare și percheziție corporală, așa că putea să-și satisfacă plăcerea de a opri oamenii și de a-i brutaliza fără să-l doară capul, deși, coincidența făcea ca victimile alese să fie doar de culoare.

Și totuși, sub masca batjocurii și a cruzimii pentru care devenise vestit, sîrguinciosul polițist alb era încercat de frică, mai ales cînd patrulau în gheto. Teama exala un anumit iz, pe care tînărul negru îl sesizase la superiorul său de alături atît cînd primise mesajul prin radio, cît și pe urmă, cînd țîșniseră din mașină, și chiar în momentul de față. Ori cum frica poate impulsiona răutatea din om, sub imperiul ei, cel învestit și cu autoritate, poate deveni bestial. Pe de altă parte, a simula indiferențe în perimetrul în care își efectuau ei razia era de neconceput. Dealtfel, nepăsarea la un polițist din Detroit, însemna, pe lîngă lipsă de fantezie, necunoașterea zonei de jurisdicție. La periferia metropolei, unde procentul de crime atingea cota cea mai înaltă, slujitorii ordinei publice erau detestați, acționînd veșnic sub primejdia pumnalelor, a gloanțelor sau chiar a cărămizilor azvîrlite pe nevăzute. Aici, unde viața atîrna de agerimea celui pîndit de pericol, era deci firesc să-l mai încerce fiorul spaimei, așa cum la fel de normal era să se arate bănuitor, precaut și iute în mișcări la cel mai mic semn. Doar se afla într-un soi de război, în care poliția ocupa linia de foc, și, ca în orice război, rafinamentele comportării omenești — ca bunătatea, politețea și toleranța — erau date de o parte, pierzîndu-și conținutul și rostul, astfel că lupta

se ințeţea, iar antagonismele — de multe ori motivate de ambele părţi — se perpetuau şi sporeau. Într-o astfel de conjunctură, puţini erau poliţiştii care, învăţînd a trăi cu frica, îşi păstraseră şi omenia, dovedind prin aceasta că înţeleg pulsul vremurilor, starea de spirit a populaţiei de culoare, frustrările şi necurmatele-i nedreptăţi. Asemenea poliţişti — albi sau negri — deşi aflaţi în vădită minoritate, domoleau în oarecare măsură acerbul conflict. Comportarea lor moderată era atît de binevenită, încît noul şef al poliţiei îşi fixase ca prime jaloane ale activităţii sale de perspectică evitarea exceselor şi imprimarea unei atitudini mai raţionale subordonaţilor. Dar, din păcate, între năzuinţele sale şi împlinirea lor se interpunea un număr apreciabil de angajaţi care, sub influenţa spaimei şi a prejudecăţilor înrădăcinate, acţionau ca veritabili rasişti, întocmai ca veteranul ce-l acostase pe Rollie Knight.

— Unde lucrezi, javra dracului ? îl întrebă spumegînd.

— N-am de lucru, ci tai frunză cîinilor, aşa ca'mneata, i-o întoarse celălalt în batjocură.

De mînie, faţa poliţistului se congestionă iar. „Dacă n-aş fi de faţă, l-ar terciui în bătaie", cugetă ajutorul său negru şi, ca să mai netezească un pic situaţia, se zborşi la confratele de culoare.

— Mai ţine-ţi gura ! Prea clămpăneşti mult !

Reîntorşi în maşină, poliţistul alb făgădui clocotind de furie :

— Al naibii să fiu dacă n-am să-l înfund pe nenorocitu-ăsta !

„Fără nici o îndoială, completă ofiţerul negru în gînd. Poate chiar mîine sau poimîine, cînd ţi se întoarce complicele, care se va preface că priveşte aiurea dacă-ţi vine chef să-l loveşti ori să-i pui cătuşele pe o vină la moment născocită. Doar cîte asemenea răzbunări n-au mai fost !"

Şi cu toate că se instalase în faţa volanului, se răsuci brusc, anunţîndu-l pe cel de alături.

— Aşteaptă-mă un pic. Mă'ntorc într-o clipă. Apoi sări din maşină şi se uită după Rollie Knight, care se depărtase cu vreo cincizeci de iarzi.

— Hei, tu de colo ! strigă după el. Iar cînd acesta se întoarse, îi făcu semn cu mîna şi se grăbi să-l prindă

din urmă. Colegul meu e decis să-ţi vină de hac, îi spuse odată ajuns lîngă el. Îşi luase un aer sever, chiar ameninţător, dar îi vorbea stăpînit. Eşti un cretin care-şi merită soarta, fiindcă ai limba prea ascuţită. Nu-ţi sînt dator cu nici un fel de serviciu, dar te previn totuşi să te fereşti. Ascunde-te pe unde oi şti sau mai bine tuleşte-o în alt oraş, pînă i-o trece paraponul.

— Un Iuda cu chip de sticlete negru ! îl spurcă Knight profund dezgustat. Şi, mă rog, de ce m-aş lua după sfatul tău ? Am o garanţie ?

— Nici una, glăsui celălalt, ridicînd din umeri. Aşa că fie ce-o fi ! La urma urmei, nu pielea mea e în joc...

— Şi chiar de te-aş asculta, cum s-o şterg ? De unde bani pentru drum şi de pîine ? întrebă Rollie, mai puţin agresiv, dar cu acelaşi rînjet ironic.

— Dacă eşti lefter, n-ai decît să rămîi pe loc. Dar fereşte-te să mai dai ochii cu poliţistul, după cum ţi-am mai spus.

— Uşor de zis, da' greu dă făcut, omule.

Şi în această privinţă avea dreptate. Nu era deloc lesne să-ţi asiguri un adăpost cînd erai căutat şi cînd alţii îţi cunoşteau ascunzişul. La periferia metropolei, orice pont se vindea la un preţ derizoriu, de ştiai de unde să-l cumperi, moneda curentă fiind răzbunarea, promisiunea unui favor sau chiar o ameninţare mai zdravănă. Doar se ştia că floarea loialităţii nu prinsese rădăcini pe aceste meleaguri. De aceea, dispariţia lui din oraş — cel puţin pentru o perioadă de timp — ar fi fost cît se poate de binevenită.

— De ce nu munceşti ? îl luă din scurt poliţistul.

— M-ai auzit cînd i-am retezat-o amicului tău spurcat ? se stropşi din nou Rollie.

— Nu mai face pe isteţul cu mine, ci doar răspunde-mi : ai vrea să lucrezi ?

— Poate că da, vorbi cu jumătate de gură, ştiind că pentru unul cu cazierul său nu oricine îşi punea obrazul să-l angajeze.

— Ai putea căpăta slujbă la uzinele de automobile, îl informă ofiţerul.

— Acolo e patria albilor, obiectă Rollie.

— O fi, dar muncesc și foarte mulți de-ai noștri.

— Am încercat și io mai dămult, vorbi fără pic de elan, da' un alb blestemat mi-a zis să mă duc la plimbare.

— Mai încearcă o dată. Uite, ia asta, insistă celălalt, scoțînd din tunică o carte de vizită și întinzîndu-i-o. O primise dăunăzi, de la un cunoscut ce lucra chiar la Direcția Personal a Companiei, și pe ea se aflau tipărite adresa unui oficiu de angajări, orele de serviciu și numele unui funcționar. Rollie o luă, o mototoli, o vîrî într-un buzunar după care mormăi în batjocură :

— Cînd nu m-oi putea ține, o să fac ceva pe ea.

— N-ai decît, capitulă polițistul, și-o porni înapoi către jip.

— Ce-a fost asta ? îl chestionă veteranul, scrutîndu-l bănuitor.

— L-am potolit pe clănțău, îi raportă subalternul, ocolind amănuntele, nu din sfiiciune, ci numai ca să evite — cel puțin pe moment — o discuție aprinsă cu mai marele său, în care desigur nu punctul său de vedere avea să triumfe, ci prejudecățile încă atît de înrădăcinate în poliția din Detroit, pînă mai ieri formată aproape numai din albi. Cu toată ponderea — de 40 la sută — a populației de culoare, doar din 1967 — în urma mișcărilor sociale și a presiunilor publice — sporise numărul angajaților negri ; însă nu îndeajuns — nici statistic, nici ca rang ori ca influență — ca să contracareze precumpănitorul cuvînt al ofițerilor din Asociația Polițiștilor din Detroit sau să impună imparțialitate în confruntarea dintre un negru și un alb. În acest climat, așadar, nu era de mirare ca cei doi să-și continue patrularea apăsați de tăcere, de gînduri întortochiate și ostile, ceea ce reflecta încordarea rasistă din întreaga metropolă.

Adesea teribilismul, afișat de abi sau de negri, e numai o poză de suprafață, ca și în cazul lui Rollie Knight care, în realitate, era cumplit de speriat. Mai întîi îi dîrdîia sufletul de frica polițistului alb pe care avusese nesăbuința să-l întărîte, lăsîndu-se dominat de clocotul urii și nu de obișnuita-i prudență. Apoi îl îngrozea gîndul întoarcerii sale la închisoare, unde i-ar fi putrezit oasele, dacă mai încasa încă o condamnare.

După cele trei, pe care le avea la activ, plus două detenţiuni, ce tribunal ar mai fi arătat pic de îngăduinţă ? Ori numai un negru american cunoaşte abisul disperării şi al degradării la care-l poate reduce viaţa de după gratii. Adevărat, şi albii sînt adesea trataţi fără milă şi suferă ; dar niciodată atît de constant şi total ca semenii lor cu pigmenţi închişi. La fel de adevărat e că unele puşcării sînt mai bune pe cînd altele mai nenorocite, dar asta este exact cum ai spune că unele părţi ale iadului sînt mai puţin încinse ca altele. Pentru un osîndit de culoare, abuzul şi umilinţele sînt aceleaşi — indiferent de închisoarea în care se află — iar maltratarea — care cîteodată ajunge pînă la schilodiri — e tot atît de normală ca respiraţia. Şi cînd deţinutul mai e şi un sfrijit ca el — mai întîi fiindcă aşa-l plămădise natura, iar apoi fiindcă ani în şir mîncase pe sponci şi pe nesăturate — tot acest lanţ de chinuri pare de neîndurat. Dar în clipa de faţă îl mai apăsa şi altă teamă : o eventuală percheziţionare a camerei, unde s-ar fi descoperit o mică rezervă de marijuana din care mai priza şi el cîte un strop, însă pe cea mai mare parte o negocia. Profitul realizat era derizoriu — singurul pe care şi-l încropise de la ieşirea de la pîrnaie, survenită cu cîteva luni în urmă, şi unde cu siguranţă s-ar fi întors, dacă poliţia dădea peste buruiana de acasă. Urmărit de acest gînd, precum şi de groaza că a început să fie supravegheat, în aceeaşi zi, pe înserate, o luă şi-o aruncă pe un maidan. Dar odată ce scăpă de primejdie, rămase şi fără această ultimă şi insuficientă resursă de trai, astfel că, vrînd nevrînd, a doua zi dimineaţa, despături cartonaşul mototolit cu adresa dată de poliţistul negru — şi o porni spre oficiul de angajare al Companiei de automobile. Se duse fără cea mai vagă speranţă, fiindcă surpat în încredere de tot ce pătimise în viaţă, ajunsese să piardă pînă şi noţiunea nădejdii... (şi acesta este uriaşul şi nevăzutul abis între veşnicii oropsiţi — cum era Rollie Knight — şi dezmierdaţii de soartă, dintre care unii mai încearcă să-i înţeleagă pe semenii încercaţi dar, vai, cît de rar izbutesc !)...

Cum însă tot nu avea altceva de făcut, ieşii din bîrlog şi se îndreptă spre strada cu numărul 12. Clădirea spre care ţintea — ca cele mai multe din acest capăt

sordid de periferie — era veche şi decrepită, cu mai toate ferestrele sparte şi doar cîteva cîrpăcite cu scînduri, împotriva intemperiilor. Pînă nu de mult, fusese nefolosită şi se degradase văzînd cu ochii. Chiar şi acum, cu toată reparaţia şi zugrăveala de mîntuială, năruirea continua, astfel să funcţionarii, veniţi zilnic la lucru, se întrebau cu surprindere cum de-o mai găseau dimineaţa în picioare. Şi totuşi, imobilul — ca şi altele două din preajmă — avea o utilitate pe cît de stringentă pe tot atît de vitală, fiind avanpostul uzinelor de automobile în „campania de angajare a celor fără de căpătîi", declanşată de mişcările sociale, în scopul de a da de lucru sărăcimii de la periferie — îndeosebi aceleia de culoare — care, în mod samavolnic şi crud fusese ani în şir ignorată, sub pretext că nu e bună de muncă. Iniţiativa aparţinuse marilor corporaţii-auto, iar cu timpul, şi-au însuşit-o şi alte întreprinderi. Cum era de aşteptat, chiar de la inaugurarea campaniei, iniţiatorii pretindeau că numai din altruism o lansaseră, şi tot de atunci serviciile de protocol şi relaţii ridicau în slăvile cerului înaltul spirit cetăţenesc al patronilor. În schimb, observatorii mai cinici susţineau că de fapt altul fusese adevăratul substrat, industriaşii temîndu-se de deteriorarea afacerilor din cauza veşnicului ferment din sînul comunităţii. Ba mulţi pretindeau cum că fumul şi flăcările ce au izbucnit în Oraşul Motoarelor în anul de pomină '67, ajungînd pînă aproape de uzinele General Motors, au fost o binefacere publică, deşi nu această Companie, ci Ford a purces mai întîi la căpătuirea dezmoşteniţilor. Dar oricare ar fi fost dedesubturile, trei lucruri se recunoşteau unanim : în primul rînd că această campanie era foarte bine venită ; apoi, că ar fi trebuit să ia fiinţă cu două decenii în urmă şi, în sfîrşit, că fără mişcarea din '67 s-ar fi putut să nu apară în veci. Dar aşa, cu toate scăderile şi erorile de care se făcea vinovată, îşi dovedise utilitatea. Şomerii şi declasaţii îşi găseau în fine de lucru, deoarece trusturile mai închideau ochii la angajare, admiţînd elemente mai prejos de obişnuitele exigenţe. Potrivit aşteptărilor, o parte din cei primiţi abandonau cursa, poticnindu-se în drum ; însă rămaşii pe loc îi întreceau mult numeric, dovedind prin aceasta că orice om e pasibil de îndreptare, odată ce i se întinde o mînă. Pînă la prezentarea

lui Rollie, campania evoluase considerabil, înlesnind prețioase învățăminte atît mai marilor din uzine cît și proaspeților slujbași.

În camera de așteptare, unde se instală Rollie Knight, se mai aflau vreo patruzeci de persoane — bărbați și femei — înșirați pe cîteva rînduri de scaune, de forme și mărimi diferite. Doar ocupanții lor erau de-o uniformitate flagrantă — toți negri — și vorbeau extrem de puțin. Așteptarea lui Rollie dură un ceas, din care o parte și-l petrecu moțăind — o deprindere cultivată cu destule foloase pentru zilele cînd nu avea nimic de făcut. Cînd în cele din urmă îi veni rîndul și intră într-una din cabinele de audiență — cam vreo șase la număr și plantate de-a lungul pereților — încă nu se trezise bine din picoteală și căscă somnoros în fața funcționarului ce urma să-l descoase — un negru rotofei și între două vîrste, îmbrăcat în jachetă sport, cu cămașă de culoare închisă, fără cravată și postat înapoia unui birou.

— Al naibii obosește așteptarea, îl întîmpină el blajin, privindu-l prin ochelarii cu rame groase, de os. Tata avea o vorbă : „Mai vîrtos ostenești cînd nu faci nimic decît atunci cînd tai lemne". Așa zicea el. Și cînd mi-era lumea mai dragă, mă punea la crăpat de bușteni.

— După cîte ocserv, n-ai învîrtit cam de mult toporul, îl înțepă Rollie, cercetîndu-i ostentativ mîinile.

— Văd că-ți place să cîntărești vorbele, nu să-nghiți orice ți se trîntește. Acu rămîne să-mi spui : vrei să te-apuci să tai lemne sau de-o altă muncă la fel de anevoioasă ?

— Nici io nu știu ce să zic, grăi Rollie anemic, tot mai îndoit de rostul venirii lui la acest oficiu. La ce mai bătuse atîta cale, cînd în curînd aveau să-i dibuie cazierul și-i vor arăta ușa ?

— Doar de ce te-ai înfățișat aici, nu fiindcă vrei să capeți de lucru ? reluă funcționarul, uitîndu-se în treacăt la un cartonaș galben, pe care secretara de alături trecuse numele postulantului. Am dreptate sau nu, domnule Knight ?

Rollie încuviință dînd din cap. Acel „domnule" îl mirase nespus. Nici nu mai ținea minte de cînd i se mai adresase vreun om în felul acesta.

— Ca'nceput, să aflăm cîte ceva despre dumneata.

Şi spunînd aceasta, interlocutorul trase un chestionar tipărit înspre el. Potrivit noului stil de angajare, petiţionarul nu mai avea datoria de a se prezenta singur, în scris, după cum se cerea în trecut, cînd mulţi erau refuzaţi pe motivul că neştiind să scrie sau să citească nu se puteau achita de elementara cerinţă, impusă de societatea modernă, de a completa un formular tipărit,

Primele întrebări se succedară în pripă.

Numele : Knight Rolland Joseph Louis

Vîrsta : 29 de ani

Domiciliul : o cameră amărîtă, cocoţată la capătul unei scări, care de fapt nici nu-i aparţinea — amănunt ocolit cu grijă — ci unde era găzduit temporar, astfel că, peste o săptămînă adresa putea foarte bine să nu mai corespundă, dacă adevăratului chiriaş i se năzărea să scape de el, cum i se mai întîmplase de-atîtea şi atîtea ori într-o viaţă petrecută ca tolerat prin odăile altora, aciuit prin dărîmături sau chiar pe trotuare, în lipsă de orice adăpost.

Cînd ajunseră la părinţi, Rollie, le îngînă numele care difereau între ele, deoarece autorii zilelor sale nu se uniseră prin căsătorie sau măcar printr-o vieţuire comună. Interlocutorul şi le notă fără comentarii ; doar nu era la primul caz de acest fel. Nici Rollie nu se osteni să adauge cum că-şi cunoscuse părintele mai mult din spusele maică-si ; că nu-l zărise decît o singură dată, cînd şi-l întipărise destul de tulbure în minte ca pe-un bărbat solid şi fălcos, încruntat la chip şi cu o cicatrice săpată în obraz, care nu-i arătase pic de căldură sau de atenţie. În urmă cu ani, aflase că este închis, cu o condamnare pe viaţă, însă nu mai ştia dacă murise între timp ori îşi ispăşea în continuare pedeapsa. Cît despre maică-sa — care-l oblăduise pînă la cincisprezece ani, cînd o părăsise cu totul, începîndu-şi pribegia pe străzi — bănuia că se află în Cleveland sau în Chicago, dar nu comunicase cu ea şi nici n-o văzuse de ani.

La şcoală învăţase opt clase, vădind o minte vioaie şi receptivă, de care nici acum nu se putea plînge, cînd şi-o punea la încercare. Însă cum îşi dăduse seama cît de mult trebuie să tocească un negru de vrea să înfrunte blestematele stavile puse în cale de albi, renunţase la buche şi la ambiţii.

La rubrica angajări prealabile își stoarse creierul să-și aducă aminte pe unde mai cîștigase o pîine, ca picolo în restaurante, curățind zăpada sau spălînd automobile — îndeletniciri practicate de-a valma, de la abandonarea școlii și pînă în 1957, anul gravei stagnări economice, cînd în Detroit nu se găseau slujbe iar el a alunecat într-o existență de trîndăveală punctată de mici afaceri cu mărfuri de contrabandă, de jocuri cu zaruri și primul amestec într-un furt de automobil.

— Ai cazier, dom'le Knight ? îl descusu interlocutorul.

— Mda...

— Regret, însă va trebui să-mi dai amănunte, și poate ar fi bine să te previn că tot ce-mi vei spune va fi confruntat. Așa că te rog să nu încerci să mă minți.

Mare noutate-i spusese ! se cătrăni Rollie, arcuindu-și umerii îngrețoșat. Parcă n-ar fi știut și fără să-i mai împuie capul cu baliverne că-i va trece prin sită orice cuvînt ce-l scotea. Purcese deci la relatarea primei pățanii : furtul mașinii. Pe atunci avea nouăsprezece ani și fusese eliberat sub supraveghere. Nu preciză însă felul în care intrase la apă, socotind că nu avea nici un rost. Pe cine ar fi impresionat faptul că se trezise implicat fără să aibă vreo vină, sau poate numai aceea de a se lăsa momit de adevărații făptași, care-l poftiseră într-un turism, ca să facă haz între ei, pentru ca mai tîrziu, cînd îi oprise poliția, să-l înhațe împreună cu ceilalți și să-i ducă pachet la pîrnaie ? Ori pe cine interesa să asculte cum în preziua procesului fusese povățuit să-și recunoască complicitatea, promițîndu-i-se eliberarea condițională ? În zăpăceala și groaza lui acceptase, iar lucrurile au decurs întocmai cum i se făgăduise : în puține minute procesul s-a încheiat și s-a văzut izbăvit de năpastă. De-abia mai tîrziu a aflat, însă, că de-ar fi fost sfătuit de un avocat — după cum avea parte orice puștan alb — i s-ar fi spus să-și susțină dîrz nevinovăția, avînd toate șansele să scape numai cu o săpuneală din partea judecătorului, și nicidecum cu un cazier — de care nimeni nu-i pomenise — ce avea să-l apese o viață întreagă, agravîndu-i orice eventuală infracțiune în viitor.

— După asta ce s-a mai întîmplat ? se interesă funcționarul după sumara sa relatare.

— După vo douşpe luni, m-am trezit iar la zbirnă, tot pentru furt de maşină, şi am fost condamnat la doi ani. „Da' de astă dată nu pe nevinovate, completă el în gînd, iar după ce-am scăpat, am mai învîrtit două, fără să mai puie laba pe mine".

— Altceva ? stărui celălalt, fiindcă se pare c-ai mai stat după gratii.

„Ştiam c-o să vie şi încuietoarea", bombăni Rollie în sine. Doar aşa i se întîmpla veşnic : odată ajunşi în acest punct al mărturisirilor, îi vedea împăturind chestionarul, şi adio angajare ! Numai că puteau să-şi păstreze nenorocita de slujbă pe care i-ar fi întins-o.

— Am mai zăcut la pîrnaie pentru jaf înarmat, mormăi cu arțag şi întrebîndu-se iarăşi la ce bun se mai ostenise să vină pînă aici ? Atunci am umflat o pedeapsă dă cinci pîn' la cinşpe ani, din care am făcut numa patru, la puşcăria Jackson, conchise în silă.

Lovitura fusese dată la un magazin de bijuterii, tîrziu, în puterea nopții. Doi din bandă se strecuraseră înăuntru, dar găgăuții nu s-au ales decît cu cîteva ceasuri, proaste şi ieftine, iar la ieşire se pomeniseră cu poliția grămadă pe ei. În nerozia lui, Rollie apucase să se înarmeze cu un revolver, şi cu toate că nici nu-l scosese din buzunar, faptul că fusese găsit asupră-i, i-a adus condamnarea maximă.

— Ai fost eliberat pentru purtare exemplară ?

— Aş ! Da dă unde ! Ci fiindcă-mi jinduia paznicu' celula în care şedeam şi ținea morțiş să mi-o ia pentru sufletu' lui.

Confratele negru îşi înălță ochii şi-l privi îndelung.

— Îmi plac glumele, vorbi cu bunăvoință. Îți mai descrețesc fruntea cînd ai o zi proastă. Dar tot unui comportament bun s-a datorat punerea-n libertate, aşa e ?

— Dacă zici'mneata...

— Da, şi-o voi consemna ca atare. Ceea ce şi făcu fără nici o zăbavă. Ai mai făcut vreo năzbîtie, dom'le Knight, reluă după ce isprăvi cu scrisul. Mai exact, eşti certat cu poliția în clipa de față ?

Rollie scutură capul în sens negativ. Doar n-avea de gînd să-l informeze pe acest nene Tom [1] despre cele petrecute în seara trecută cu afurisitul de poliţist alb pe care-l băgase în răcori, iar acum îl pîndea să-i plătească poliţa, născocindu-i cine ştie ce vină, după blestemata lui lege. Dar aceste amintiri îi retreziră vechile temeri şi mai ales groaza de închisoare, care de fapt îl şi mînase încoace. Funcţionarul îl asaltă şi cu alte întrebări, ale căror răspunsuri le însemna cu o nerăbdare şi un zor mai dihai ca un cîine care se purecă. Totuşi, fapt de mirare cum după toate cîte le aflase încă nu-l pusese pe liber, aşa cum se întîmplase întotdeauna, după rostirea cuvintelor „jaf înarmat" ?! Însă de-ar fi apucat cineva să-i deschidă ochii sau de-ar fi citit vreun ziar sau revistă, ar fi fost la curent cu optica nouă şi mai puţin rigidă chiar faţă de foşti deţinuţi pe care se întemeia această campanie de angajare. La capătul dialogului, fu trimis în altă încăpere, pentru examenul medical. Doctorul — un băietan alb, pripit şi nepăsător — se holbă cu mirare la trupu-i sfrijit şi la obrajii săi scofîlciţi, după care se pronunţă :

— Orice slujbă ai lua, sacrifică o parte din leafă să te hrăneşti mai ca lumea şi să pui ceva carne pe dumneata, fiindcă altfel ai să cazi din picioare. Oricum, la topitorie n-ai să rezişti, deşi acolo sînt trimişi cei mai mulţi. Dar poate-ăi avea norocul să te repartizeze la linia de asamblare, pentru care te şi recomand.

Rollie ascultă cu dispreţ, detestînd de pe acum uzina şi oamenii ce lucrau în ea. Cine naiba se credea că o fi acest îngîmfat în halat alb ? Vreun heruvim coborît cu hîrzobu din cer ? De nu ar fi fost la aşa o anaghie şi nu-i trebuia o slujbă pentru un timp, ar fi şters-o pe uşă, şi l-ar fi dat dracului. Dar un lucru era limpede pentru el : indiferent de serviciul pe care avea să-l primească, îl va păstra doar cît va fi la mare nevoie şi nici un ceas peste. Întors în cabina de audienţe, funcţionarul îl anunţă :

— Medicul zice că încă răsufli, iar cînd ai căscat gura, s-a făcut întuneric în jur, aşa că te putem angaja la banda de asamblare. E o muncă grea, dar bine plă-

[1] Aluzie la romanul *Coliba Unchiului Tom*, al scriitoarei americane Harriet Beecher Stowe.

tită — sindicatul se îngrijeşte de asta. Ce zici, primeşti ?

— Doar de ce-am venit, numai ca să-ţi văz ochii ? i-o întoarse Rollie obraznic, adăugînd pentru sine: „Ce-o fi aşteptînd ticălosu ? Să-i ling tălpile pentru că-mi dă o slujbă ?“

— Va să zică accepţi, deşi nu mi-ai spus-o direct. Primele săptămîni vor fi numai de pregătire, deşi vei primi salariu. Restul amănuntelor — unde şi cînd vei începe activitatea — le vei afla la plecarea de aici. Însă mai înainte ascultă la ce am să-ţi spun. „Urmează predica“, se gîndi Rollie. De asta putea să jure. Pesemne că pe lîngă treaba cerută de slujbă, părpăditu' mai ţine şi lecţii din evanghelie.

Funcţionarul îşi scoase ochelarii, se aplecă înainte, peste birou, îşi împreună vîrful degetelor şi glăsui :

— Eşti isteţ şi deci înţelegi situaţia în care te afli. E limpede că ţi se întinde o mînă — şi asta graţie conjuncturii ce s-a creat. Oamenii, Companiile arată o conştiinţă pe care n-au vădit-o pînă acum. Sînt de acord că trebuiau s-o dovedească de mult, dar principalul e c-o vedem şi azi, şi asistăm la numeroase alte prefaceri, în care poate nu crezi, dar te asigur că se produc. Grăsanul îmbrăcat în jachetă sport apucă un creion şi-l plimbă printre degete, după care-l puse la loc, pe birou. Poate că nu ţi s-a dat niciodată o şansă, urmă după un timp, şi dacă m-ai întreba, aş putea să jur că e prima care ţi se oferă, iar cu un cazier ca al dumitale, e singura ce-ai putea-o întîlni — cel puţin în industria de automobile. Prin faţa mea se perindă o mulţime de oameni, o parte din ei se apucă cu dinţii de treabă, alţii se pierd pe drum. Doar cei hotărîţi capătă rădăcini. Aici vorbitorul îşi înălţă ochii şi-l scrută îndelung pe cel dinaintea sa. Lasă-te de prostii, Knight, şi profită de mîna ce ţi se-ntinde. Asta e sfatul meu, şi e cel mai sănătos pe ziua de azi. Îţi urez mult noroc, încheie, întinzîndu-i o mînă.

Fără pic de convingere şi simţind că e tras pe sfoară — deşi, în ce chip, nici el nu ştia — Rollie apucă palma întinsă.

Afară — exact cum i se spusese — a aflat unde şi cum avea să-şi înceapă munca.

Cursul de instruire — subvenţionat de Companie şi de administraţia federală — dura opt săptămîni, însă Rollie se poticni după una şi jumătate. Din plata celei dintîi — o sumă substanţială, cum de mult nu mai avusese pe mînă — îşi făcu de cap toată sîmbăta şi duminica. Totuşi, luni dimineaţă izbuti să se trezească devreme şi să apuce autobuzul ce-l ducea la centrul de pregătire, situat în partea opusă a oraşului. În schimb, marţi, se lăsă biruit de oboseală, dormind în neştire, pînă cînd soarele, strecurîndu-se prin fereastra murdară şi fără perdele a camerei, îi înţepă faţa cu suliţele-i încinse. Coborî din pat somnoros şi clipind des, şi se duse la geam să privească în stradă : după orologiul de pe trotuar mai erau puţine minute pînă la prînz.

Aşadar o zbîrcise şi rămăsese iar fără slujbă, îşi zise cu nepăsare. Păreri de rău la ce-ar fi simţit, cînd de la bun început se aşteptase la un sfîrşit ca acesta ? Doar data şi împrejurările nu le întrevăzuse, însă constituiau detalii mărunte, care de fapt nici nu-l preocupaseră.

La fel ca pe alţi zeci de mii, de o seamă cu el, viaţa încă nu-l învăţase să cugete în perspectivă, dar cînd din naştere eşti pîrlit, cînd nu scapi niciodată de calicie şi te-ai deprins să trăieşti cu nimic, te gîndeşti doar la ziua de azi sau la momentul de faţă. O mulţime de filozofi albi — desprinşi cu totul de realitate şi fără adîncime în judecată — condamnă această atitudine şi o numesc „trîndăvie". În schimb sociologii luminaţi de mai multă înţelegere şi un drum de compasiune au botezat altfel acest sindrom, denumindu-l „axarea pe clipa prezentă" sau „neîncrederea în viitor" — expresii de care Rollie nu auzise, dar la care adera din instinct. Tot instinctul îi spunea şi acum că e teribil de ostenit, aşa că se întoarse de la fereastră şi se culcă iar.

La centrul de instruire sau la oficiul de angajare n-a mai încercat să ajungă, nici în ziua aceea, nici mai tîrziu, ci a căutat iar speluncile hoţilor şi intersecţiile deocheate, pe unde mai scotea un dolar cînd putea, iar cînd nu, se descurca şi fără o leţcaie. În mod cu totul miraculos, poliţistul pe care-l apostrofase nu i-a mai dat tîrcoale. Şi astfel, neaşteptata sa angajare, se în-

cheie cu un singur epilog — sau cel puţin aşa i se păru pe moment.

Într-o după amiază, cam la patru săptămîni după absentarea sa de la curs, se trezi cu un instructor de la uzină în pragul camerei unde locuia tot ca tolerat. Vizitatorul — un fost şef de echipă în fabrică, vînjos la trup, roşcovan la chip şi cu părul rărit de chelie — îşi pierduse suflarea, tîrîndu-şi pîntecul mare şi ascuţit pînă la etajul al treilea, unde vieţuia Rollie.

— De ce te-ai topit ? îi vorbi arţăgos şi gîfîind de-ai fi zis că-şi dă duhul.

— Am cîştigat derbiul, măi frate, aşa că nu mai am nevoie de slujbă.

— Ce oameni ! exclamă îngreţoşat, şi la fel se holbă şi la jalnica odăiţă în care intrase. Şi cînd te gîndeşti că dăm bani la impozite ca să vă ajutăm ! De ar fi după mine... Însă nu-şi duse gîndul la capăt, ci scoase o hîrtie din buzunar. Uite, semnează aici cum că nu mai revii la curs, zise întinzîndu-i hrisovul.

Cu nepăsare şi vrînd să evite eventuale încurcături, Rollie îşi aşternu numele cu creionul.

— Şi mai stai oleacă, glăsui celălalt, amintindu-şi parcă ceva. Compania a emis nişte cecuri, care trebuiesc rambursate. Aşa că iscăleşte şi-aici, urmă el, după ce alese o foaie dintr-un teanc destul de masiv.

Rollie semnă pe spatele cecurilor — patru la număr — fără vreun comentariu.

— Pe viitor încearcă să nu-i mai pui pe alţii pe foc, încheie musafirul pe un ton ameninţător.

— Du-te şi spînzură-te, spurcăciunea dracului, îl bombăni Rollie, căscînd somnoros.

Tot timpul întrevederii, şi fără ca vreunul s-o ştie, peste drum aşteptase o maşină luxoasă, de ultimul tip, din care singurul ocupant — un negru înalt, cărunt şi distins — urmărise cu interes intrarea instructorului în clădirea unde se aciuise Rollie, iar cînd burduhănosul vizitator îşi făcu din nou apariţia şi-o porni la drum, în maşina lui, se luă după el, la oarecare distanţă, după cum o făcuse mai toată după amiaza.

10

— Hai bombonico, sfîrşeşte cu amărîta-aia de băutură. Doar avem o sticlă în cameră, o zorea Ollie pe Erica Trenton, privind-o cu lăcomie şi nerăbdare peste măsuţa neagră la care şedeau.

Era după amiază devreme, şi se aflau în barul motelului Queensway, nu departe de Bloomfield Hills. Erica întîrzia la al doilea pahar, pe care-l ceruse anume ca să cîştige timp, deşi îşi dădea seama de nesăbuinţa acestei tergiversări. Doar veniseră aici într-un anumit scop, iar de era hotărîtă să-l ducă la îndeplinire, ce rost mai avea amînarea ?

— Lasă-mă să-l termin. Simt nevoia să-l beau, se rugă arătînd spre pahar.

De cînd începuse să soarbă din el, îşi diseca partenerul din faţă. Era bărbat bine, deşi gen de fante, îl catalogă în concluzie. Avea un trup armonios dezvoltat, cu mult mai plăcut decît felu-i de a fi. Se vede că şi-l îngrijea asiduu. Dealtminteri îşi aminti cu cîtă mîndrie-i vorbise despre rigurosul antrenament pe care-l făcea la un liceu de cultură fizică. Ar fi putut să dea şi peste un tip mai nereuşit, încercă să se consoleze, deşi în străfundul inimii îşi dorea să fi avut alt noroc.

Amănuntul cu orele de gimnastică îl aflase tot în barul acesta, şi chiar la prima lor întîlnire. Era într-o după-masă, iar ea intrase — la fel ca şi alte soţii neglijate — nu atît din nevoia băuturii ce urma s-o comande, cît sperînd într-un divertisment inedit. Văzînd-o, Ollie — bărbatul cinic şi cu experienţă, care cunoştea barul precum şi pricina ce le mîna pe anumite femei către el — făcu ce făcu şi intră în vorbă. La a doua lor revedere, fixată prin înţelegere, dînsul se şi grăbise să reţină o cameră, încredinţat pasămite c-o va atrage în ea. Dar oscilînd chinuită între simpla chemare a trupului şi procesele de conştiinţă, Erica se eternizase în bar spre indignarea şi mînia lui Ollie, care se pare că-şi luase orice gînd de la ea, pînă la telefonul primit în urmă cu cîteva săptămîni, cînd hotărîseră să se vadă imediat după revenirea din Cleveland. Însă cum el zăbovise pe drum, abătîndu-se prin alte două oraşe — care anume, Erica le dăduse uitării — întîlni-

rea lor suferise mari amînări, aşa încît de-abia azi se găseau faţă în faţă, iar Ollie începuse să-şi cam piardă răbdarea.

— Ei, ce-ai de gînd, bombonico ? o presă impacientat. Cu un amestec de aversiune şi de tristeţe, Erica-şi aminti de o maximă de-a lui Adam pe care-o avea tipărită în biroul de la uzină. „Nu amîna nimic pe ziua de mîine !“, scria pe cartonul spînzurat de un perete. Şi, revăzîndu-l în gînd, împinse brusc scaunul, se ridică şi rosti hotărîtă :

— Să mergem.

Pe culoarele spaţioase, ducînd către camere — pe care atîţia alţii le străbătuseră cu acelaşi binecuvîntat rost — îşi simţi inima bătînd mai zorită şi încercă să şi-o mai strunească.

Cînd, după cîteva ore, cîntări aventura la rece, n-o găsi nici grozavă — precum se aşteptase — dar nici lamentabilă — pe cît se temuse. Pe un anumit plan îşi aflase liniştea de moment ; pe altele — mai anevoie de definit — rămăsese la fel de pustiită şi goală. Dar oricare i-ar fi fost starea, de două lucruri era pe deplin sigură. Mai întîi, satisfacţia pe care-o trăise nu avea să dureze ca pe vremea cînd Adam o iubea cu înflăcărare şi cînd dezmierdările pătimaşe îi aduceau uneori tihna şi împlinirea chiar pe zile întregi ; iar în al doilea rînd, experienţa făcută era un capitol definitiv încheiat — sau cel puţin protagonistul ei masculin : Ollie.

Urmărită de aceste gînduri, dădu o raită prin Birmingham, după tîrguieli, cumpărînd obiecte trebuincioase precum şi altele inutile, dar mai ales savurînd captivantul şi periculosul joc de a sustrage lucruri fără să le plătească. Făcu trei încercări de acest fel, şterpelind tot mai stăpînă pe sine, un umăr de haine ornamental, un şampon de păr şi — suprema izbîndă — un stilo foarte scump.

Prima ei aventură — cînd cu furtul parfumului — îi demonstrase cum că nu era greu să subtilizezi mărfuri din magazine. Îţi trebuiau numai trei însuşiri : inteligenţă, viteză şi sînge rece. Ori cum şi tentativa de acum îi reuşise din plin, avea motive temeinice să cugete cu mîndrie că le întruneşte pe toate.

11

La şase săptămîni după întîlnirea cu Adam Trenton la poligonul de încercări al uzinii, într-o zi de noiembrie — cenuşie, ploioasă şi deprimantă — Brett DeLosanto se afla în centrul oraşului, simţindu-se întunecat şi posomorit, întocmai ca vremea de afară. Şi nu fiindcă aşa ar fi fost din fire. Ci dimpotrivă. Oricîte obligaţii şi griji l-ar fi apăsat, plus îndoielile ce-l încolţiseră de curînd, tînărul creator de modele îşi păstra veselia şi umorul nealterate. Dar pentru unul ca el — născut şi crescut sub soarele Californiei — Detroitul, pe-o asemenea zi de iarnă, era detestabil, aproape de nesuportat.

De cîteva clipe ajunsese la maşina-i parcată lîngă Congress şi Shelby, după ce se luptase cu vîntul, cu ploaia şi mai ales cu traficul ce năvălea parcă tocmai cînd încerca să traverseze o intersecţie, pironindu-l pe cîte-o bordură de trotoar, sub bicele stropilor ce-l pătrundeau tot mai mult.

Cît despre zona comercială din jur... cum ar fi putut s-o descrie ?! Urîtă, soioasă şi întristătoare pe orice vreme, sub potopul de acum şi plumburiul cerului hibernal îi apărea ca un cimitir presărat cu funingine. Doar într-o singură perioadă arăta şi mai jalnică, anume în martie şi aprilie, cînd troienele de omăt — îngheţate şi maculate de zgură — începeau să curgă şiroaie. Şi totuşi poate existau oameni care se obişnuiseră şi cu această imagine respingătoare a metropolei. Numai el n-avea ochi s-o vadă. Odată ce intră în maşină, porni motorul şi puse caloriferul şi ştergătoarele parbrizului în mişcare. Slavă Domnului că se vedea la adăpost ! Afară încă turna cu găleata. Fîşia de parcare era înţesată, şi din pricina celor două turisme din faţă, nu avea cum să plece pînă nu venea paznicul să i le urnească din cale. Aşa că nu-i rămînea decît să-l aştepte. Căutîndu-l cu ochii printre şirurile de automobile blocate, îşi aminti cum tocmai pe o zi ca aceasta păşise pentru prima dată în Detroit, unde avea să trăiască şi să lucreze alături de mulţi californieni, recoltaţi, ca şi el, de Centrele de Creaţie ale uzinelor de vehicule, direct de la Institutul de Arte, din Los An-

geles. Cum însă anul universitar era împărţit în trimestre şi cum la capătul fiecăruia ieşea cîte o nouă promoţie, absolvenţii din timpul iernii surprindeau oraşul motoarelor în ipostaza cea mai oribilă. Zguduiţi de privelişte, unii se întorceau grabnic în vest, căutîndu-şi un mijloc de existenţă în alte ramuri ale creaţiei, pe cînd cei mai mulţi — cu tot şocul iniţial — rămîneau aici, cum făcuse şi Brett, pentru ca mai tîrziu să descopere compensaţii nebănuite. Oraşul Detroit era un prestigios sălaş al culturii, îndeosebi în domeniul artei, al muzicii şi al dramaturgiei, iar odată ce-i treceai graniţa, te întîmpina statul Michigan, o regiune cu lacuri limpezi, cu privelişti cum nu găseşti mai frumoase pe lume şi unde vacanţele sînt la fel de încîntătoare şi bogate în divertismente sportive fie pe timp de iarnă ori vară.

Dar unde păcatele se topise omul de la parcare de nu mai venea să manevreze maşinile ce-l blocau ? se întrebă agasat.

Acest soi de şicane mărunte îi stricaseră ziua, aducîndu-l la enervarea de acum. Devreme, avusese o întîlnire cu amicul său Hank Kreisel, fabricant de piese şi subansambluri auto, urmînd să prînzească împreună la hotelul Pontchartrain, spre care pornise înfruntînd circulaţia, pentru ca la sosire să găsească garajul plin ochi, trebuind astfel să-şi lase maşina la o distanţă de cîteva străzi, de unde se întorsese pe jos. Ud leoarcă şi fremătînd de mînie ajunsese, în fine, la Pontchartrain, unde-l mai aşteptase o plăcere : un mesaj din partea lui Kreisel prin care se scuza că e reţinut de treburi urgente, aşa încît mîncă singur, după atîtea mile cîte bătuse pînă în centrul comercial. După-amiaza şi-o petrecuse cu tot felul de alergături, făcute prin ploaie şi hăituit de maniacii claxoanelor care-l asaltau furibunzi la orice trecere a străzii. De fapt aceşti zurbagii îl exasperau. În nici un oraş din cîte ştia — inclusiv New York, unde situaţia nu era deloc roză — nu întîlneai atîta pripeală, înverşunare şi chiar bădărănie ca la şoferii de pe străzile şi şoselele din Detroit. Poate aceasta se datora faptului că metropola îşi trăgea seva din automobile, care întruchipau însăşi simbolul puterii. Dar oricare ar fi fost explicaţia, odată instalat la volan, fiecare localnic devenea parcă o replică a lui

Frankenstein. Pînă şi noii veniţi, după uluitoarea descoperire a „condusului fără nici o concesie", curînd adoptau aceeaşi metodă, fiind siliţi să se apere. Numai Brett nu aderase la compromisuri. Deprins cu politeţea şi concilianţa din California, acest stil de a şofa rămăsese un invariabil coşmar pentru el şi o continuă sursă de iritare.

Dar ce se întîmpla cu omul de la parcare ? Cu siguranţă uitase să mai urnească turismele dinainte. Ori asta însemna că va trebui s-o pornească pe urmele lui, sub torentul de afară. Ceea ce şi făcu, clocotind de mînie. Dar cînd dădu, în sfîrşit, de el — soios, ostenit şi ud ciuciulete — în loc să-l admonesteze, îi dădu un bacşiş, arătîndu-i maşinile ce-i obstruau calea, după care reveni la a sa. Pe drum, îi zbură gîndul la apartamentul confortabil şi cald care îl aştepta, deplîngîndu-l în sine pe năpăstuitul de la parcare, pesemne văduvit de un asemenea privilegiu. Brett locuia în Birmingham adică într-o aripă a luxosului cartier rezidenţial Country Club Manor — iar în seara aceasta îşi aminti că urma să primească vizita Barbarei, care va pregăti cina pentru ei doi.

Detroitul îi oferea compensaţii majore pentru neajunsurile ce-l sîcîiau : o viaţă comodă, plus o retribuţie foarte mulţumitoare. Iar Brett le accepta cu o bucurie făţişă. Dar iată că sosi clipa să scape de maşinile ce-l ţineau pironit locului. Şi cum prima din faţă se trase de-o parte, acceleră prompt, ca să cîştige un oarecare avans. Pînă să iasă din blestemata împresurare mai avea vreo cincizeci de iarzi. Şi cum automobilul de dinainte se strecura cu anevoie, îşi pregăti banii pentru parcare, spre a-i da casierului, îndată ce va ajunge la el. Între timp, însă, ivită ca din pămînt, îi ţîşni înainte o limuzină verde închis, stăvilindu-i înaintarea. Luat prin surprindere, trînti o frînă puternică, derapă, se luptă cu volanul şi izbuti în fine să-l îmblînzească.

— Huoo, apucatule ! urlă spre intrus, după ce se opri. Dar răfuiala nu se sfîrşi aici. Excedat de agasările zilei — şi ele amplificate de aversiunea sa pentru şoferii localnici — Brett îşi pierdu controlul, sărind din maşină şi repezindu-se ca o furie spre nepoftitul din faţă. Apucă să-i deschidă portiera şi să-i strige cît îl ţinea gura :

— Ţi-ai pierdut minţile, afurisi... ? Dar aici amuţi.

— Te rog să continui, îl imboldi celălalt — un negru înalt şi cărunt, cam de cincizeci de ani, şi îmbrăcat impecabil. De ce nu sfîrşeşti ce aveai de gînd să îmi spui ?

— Nu mai are importanţă, mormăi Brett, vrînd să-i închidă uşa.

— Ba, pardon. Pentru mine are, se încăpăţînă negrul. S-ar putea să mă plîng chiar Comisiei pentru Drepturile Omului, relatînd cum un tînăr alb mi-a deschis portiera, cu intenţia vădită de a-mi trage un pumn, şi cum, descoperind că-s de altă rasă, s-a oprit ca trăsnit. Ori asta-i discriminare, după cum bine ştii, şi n-o să fie primită cu aplauze...

— O fi discriminare, dar complet inedită ca formulare în faţa Comisiei, zise Brett amuzat. Ai prefera să-mi termin imprecaţia ?

— Dacă mai simţi nevoia, aş vrea s-o rosteşti. Însă dac-ar fi după mine, te-aş invita undeva, la o băutură, unde aş putea să-mi cer scuze pentru modul în care ţi-am tăiat drumul şi să-ţi explic că n-a fost decît un impuls stupid, la capătul unei zile îngrozitoare.

— Şi dumneata ai avut o asemenea zi ?

— Asta înseamnă că ne putem lua de mînă...

Brett confirmă clătinînd din cap, după care adăugă :

— Fie ! Primesc invitaţia.

— Ai vrea să mergem la barul „Garajul lui Jim" chiar acum ? Se află la numai două străzi depărtare, iar portarul se va îngriji de parcarea turismelor. Mai înainte însă de a pleca, aş vrea să mă recomand : mă cheamă Leonard Wingate. Şi, închizînd uşa, acceleră şi o luă înainte.

Prima descoperire făcută după ce comandară whisky simplu, cu gheaţă, a fost aceea că lucrau la aceeaşi Companie, Wingate fiind mare ştab la direcţia personalului într-o funcţie cam cu două eşaloane inferioare celei de vicepreşedinte, după cît înţelese Brett. La aceste revelaţii se mai adăugă amănuntul că amfitrionul său de ocazie era singurul negru ce deţinea o poziţie atît de înaltă în ierarhia conducerii.

— Am auzit de numele dumitale, îi mărturisi el lui Brett. Eşti creatorul noului Orion, ultima capodoperă a uzinei, nu ?

— Sper ca şi alţii să-l considere ca atare. Ai văzut prototipul ?

Celălalt scutură din cap negativ.

— Aş putea aranja să-l vezi, dacă vrei...

— Mi-ar plăcea grozav. Mai bei un pahar ?

— Da, însă-i rîndul meu să-l ofer, zise Brett, făcînd semn unui barman.

Localul în care se aflau, copios decorat cu imagini şi mostre din trecutul industriei de automobile, se bucura de o mare vogă, atrăgînd clientela chiar mai devreme de ceasurile obişnuite, după cum se întîmpla şi acum, cînd zumzetul vocilor şi al serviciului începuse să crească înainte de înserare.

— Mulţi oameni a angrenat fabricarea Orionului, observă Wingate.

— Într-adevăr.

— În special dintr-ai mei...

— Dintr-ai dumitale ? se miră DeLosanto.

— Da. Lucrători angajaţi cu ora. Albi şi negri de-a valma. Iar de succesul ce-o să-l aibă maşina, atîrnă binele multor familii. Cu cît va fi mai cerută pe piaţă, cu atît se va munci mai intens, se vor lua salarii mai mari, şi deci oamenii vor fi mai îndestulaţi, avînd din ce să-şi acopere cheltuielile şi datoriile acumulate, să plece în vacanţă, să se îmbrace ca lumea, să asigure cele necesare odraslelor.

Brett îl asculta dus pe gînduri.

— Iată urmări la care nu-ţi fuge mintea cînd schiţezi un nou tip de automobil sau cînd modelezi o aripă, spuse el după un răstimp.

— Nici nu văd cum ai face-o. Care din noi ajunge vreodată să cunoască cel puţin jumătate din viaţa şi frămîntările semenilor ? Nici unul. Doar ne despart atîtea şi atîtea ziduri — din cărămidă sau de altă natură. Şi chiar de le străpungi într-o zi şi, speriat de cele descoperite, încerci să întinzi o mînă aproapelui, tot nu reuşeşti să-l ajuţi, din pricina altor nemernici care s-au unit să facă doar rău, cuvîntă Leonard Wingate, încleştînd pumnul şi izbind de două ori în bar — nu cu zgomot, dar cu năduf — după care se uită într-o parte, la Brett, şi surîse forţat. Iartă-mă, se scuză pe tonul cel mai politicos.

— Ţi s-a pus paharul în faţă, îl făcu acesta atent. Bea, prietene. Cred c-o să-ţi prindă bine, îl îmbie, sorbind şi el din licoare. Există vreo legătură între revolta mărturisită şi acrobaţia pe care ai făcut-o la zona de parcare ? îl întrebă după ce înghiţi.

— Da, şi te rog să mă ierţi pentru felul în care am dat buzna. Însă fumegam de mînie. Acum cred că m-am liniştit complet, conchise vădit mai destins.

— Fumul e numai ce se vede la suprafaţă. Dar de unde a izbucnit focul ? Sau e cumva un secret ? stărui DeLosanto.

— Nu. N-am nimic de ascuns. Ai auzit de „campania de angajare a celor fără de căpătîi ?"

— Da, însă foarte vag.

În schimb ştia că Barbara Zaleski o cunoaşte în detaliu, de cînd cu recentul documentar ce i-l încredinţase Agenţia la care lucra.

Înaltul funcţionar negru îi făcu o prezentare succintă, precizîndu-i obiectivele urmărite de suspomenita campanie — primirea în serviciu a suspecţilor şi asanarea periferiilor — vorbindu-i apoi despre oficiile de plasare ale marilor trusturi auto, arătîndu-i succesele şi eşecurile înregistrate.

— Cu toate neajunsurile de pînă acum, iniţiativa s-a dovedit salutară, conchise el. Procentul angajaţilor noştri — mă refer la cei rămaşi în serviciu — este de peste cincizeci la sută, depăşind aşteptările iniţiale. Desigur la aceasta au contribuit sindicatele precum şi publicitatea făcută prin toate mijloacele la îndemînă, şi te doare inima cînd, după toate eforturile, te trezeşti înjunghiat pe la spate de proprii tăi oameni, lucrînd în propria-ţi întreprindere.

— Dar cine te-a înjunghiat ? Şi cum ? se miră Brett.

— Ca să fiu înţeles, va trebui s-o iau mai de la început, spuse Wingate, vîrînd un deget lung şi subţire în pahar şi mestecînd cuburile de gheaţă. O mulţime dintre proaspeţii recrutaţi n-au trăit niciodată după un orar riguros, neavînd motive să şi-l impună. O muncă ordonată — aşa cum o desfăşurăm cei mai mulţi dintre noi — creează anumite reflexe ca : trezitul de dimineaţă, punctualitatea la locul de muncă, obişnuinţa de a munci cinci zile pe săptămînă. Ori dacă nu ţi-ai cultivat aceste deprinderi, însuşirea lor este ca învăţarea unui alt

grai, ceea ce presupune strădanie şi mai ales timp! E o schimbare de metabolism, ori de viteze — ca la maşină. În fine, de la inaugurarea campaniei, am descoperit multe taine şi am ajuns mai ales la concluzia că anumiţi oameni, lipsiţi de această disciplină de viaţă, o pot căpăta, dacă sînt ajutaţi.

— Ceea ce nu mi-ar strica nici mie, deoarece mă trezesc foarte greu dimineaţa, glumi Brett.

— În acest caz, ţi-am trimite pe cineva de la Serviciul Relaţii cu Personalul, îi replică Wingate zîmbind. Dacă ai dispărut de la slujbă, abandonînd cursa, emisarul te-ar întreba din ce pricini. Un motiv îl cunoaştem : întîrzierea. O parte din noii salariaţi renunţă de-a mai veni la lucru după o simplă întîrziere sau o absenţă ivită în afara voinţei lor. Ne cred atît de intransigenţi, încît la prima abatere se şi văd daţi afară.

— Şi în realitate nu sînt ?

— Ferească sfîntul ! Dovedim cea mai largă conciliantă, pentru că vrem să prindă programul. Şi ca să vezi pînă unde ajungem cu indulgenţa, somnoroşilor le mai dăm şi cîte un ceasornic deşteptător. De-ai şti cît de mulţi n-au avut unul la viaţa lor ! ! Cu aprobarea administraţiei, am achiziţionat vreo douăsprezece duzini, care stau la mine, în birou, ca la alţii agrafele de dosare.

— Auzi drăcie ! se minună Brett. Îi venea greu să-şi închipuie cum o Companie uriaşă, plătind salarii anuale de ordinul bilioanelor, se preocupa de trezitul cîtorva somnoroşi.

— Cînd unul din aceşti angajaţi nu mai apare la cursul de pregătire sau la uzină, continuă Wingate, instructorii au datoria să-i semnaleze imediat lipsa, iscoadele să pornească pe urmele sale şi să-l aducă pe calea cea bună.

— Dar mulţi nu se'ntorc, aşa e ? Şi asta te supără...

— Adevărat. Afară de alte chestii... Leonard Wingate sorbi ultimul strop de whisky, după care urmă : Cursurile de pregătire durează opt săptămîni, şi fiecare cuprinde cam două sute de oameni... Brett făcu un semn barmanului să reumple paharele, iar cînd acesta se depărtă, căută se reînnoade discuţia de unde-o lăsaseră.

— Să revenim, așadar, la cursuri. De ele-mi vorbeai...

— Întocmai. De fiecare răspunde un instructor și o secretară, care țin documentele precum și frecvența la zi, iar pe baza ei completează cecurile, sosite săptămînal și în bloc de la Casieria Centrală. Asta le e menirea. Dar unii mai fac și altele, încheie cu amărăciune.

— Cum ar fi ?

— Mint, înșală și-i fură pe oamenii pe care au datoria să-i sprijine.

— Cred că-mi închipui cam cum se petrec lucrurile, însă mi-ar place să le aud de la dumneata.

— De-a lungul celor opt săptămîni, unii cursanți dezertează, fie din motivele ce le-am enumerat, ori din altele. Procedeul e clasic, și nu ne surprinde, iar de sîntem avertizați, încercăm să-i convingem să se întoarcă. Numai că unii instructori nu ne raportează absențele, ci le țin sub tăcere, însușindu-și frumușel cecurile, așa cum îi știu pe cîțiva...

— Bine, dar cecul e nominal, și deci nu îl pot încasa, observă Brett.

— Și totuși o fac, recurgînd la următorul tertip : După ce un răstimp au acoperit lipsa fugarilor, îi declară în sfîrșit absenți, iar Casieria sistează trimiterea cecurilor. În schimb, înarmîndu-se cu cele adunate, purced în căutarea foștilor angajați, pe care-i găsesc foarte lesne, avîndu-le adresele consemnate în fișe. Odată ce-i află, le îndrugă o poveste, cum că uzina cere banii înapoi, obținîndu-le semnătura pe cec. Din acest moment îl pot încasa fără nici o dificultate. Așa se petrec lucrurile. Am urmărit un instructor o după-amiază întreagă.

— Bine, dar mai tîrziu ce se întîmplă, cînd tot emisarii uzinei îi vizitează pe dezertori, încercînd să-i readucă la cursuri ? Doar mi-ai spus că se discută cu fiecare în parte ; și-atunci nu se află de cecuri ?

— De regulă, nu. Nu uita că recruții noștri sînt oameni zgîrciți la vorbă, certați cu societatea și de multe ori cu justiția ; așa că nu vorbesc neîntrebați. Chiar și răspunsurile de-abia le scoatem cu cleștele. Afară de asta, am impresia c-au mai fost amuțiți și cu mită. Nu pot aduce dovezi în sprijinul presupunerii mele, însă am un simț olfactiv care nu mă înșală.

— Cred şi eu. Toată afacerea duhneşte de la o poştă, îl aprobă Brett, gîndindu-se totodată că, pe lîngă cele istorisite, propriile-i enervări din ziua aceea păleau. Spune-mi, te rog, dumneata ai dat în vileag aceste ticăloşii ? îl descusu mai departe pe Wingate.

— Aş putea afirma că da ; deşi am făcut-o la imboldul unui ajutor de-al meu, care avea anumite suspiciuni în privinţa frecvenţei. Prea nu lipsea nimeni, judecînd după datele scrise. Şi atunci, am întreprins amîndoi o comparare statistică, verificînd atît documentele noastre cît şi ale altor Companii, iar rezultatul ne-a confirmat bănuielile. Totul era măsluială, şi nu ne mai rămînea decît să-i urmărim pe făptaşi şi să-i prindem. Ceea ce am şi făcut.

— Şi acum ce urmează ? îl chestionă DeLosanto. Aplecat, cum şedea, peste bar, interlocutorul dădu din umeri.

— Personal nu mai am nici un fel de amestec. Chestiunea-i preluată de poliţia Companiei, care i-a înhăţat pe instructor şi pe secretară şi chiar după-masă i-a adus, pe rînd, la sediul administraţiei. Eram şi eu martor. Amîndoi au capitulat şi au recunoscut tot. Instructorul a-nceput să se smiorcăie, dacă e de crezut...

— De ce nu ar fi ? Chiar şi mie îmi vine să plîng, dar într-altfel. Şi-acum ce va face întreprinderea ? Îi trimite în judecată ?

— Asta o cred vinovaţii, însă eu ştiu că nu, opină Wingate îndreptîndu-şi spinarea. În noua poziţie îl depăşea aproape cu un cap pe Brett DeLosanto. Un proces ar crea o reputaţie proastă... înţelegi 'mneata, urmă pe un ton încărcat de sarcasm. Ar vui presa, implicînd numele Companiei. Ori, după cum văd superiorii mei lucrurile, esenţialul e să recuperăm banii, care se ridică la vreo cîteva mii de dolari...

— Dar cu oamenii ce se întîmplă ? Mă refer la dezertorii care puteau să fie capacitaţi să-şi continue cursul sau munca în fabrică...

— Ei, fugi, prietene, că prea te laşi copleşit de milă şi grijă faţă de semeni...

— Nu mă lua astfel, i-o tăie celălalt vexat. Doar nu eu am furat afurisitele-alea de cecuri...

— Într-adevăr, nu, vorbi Wingate spăsit. Cît despre oamenii aceia, ce ți-aș putea spune ? De-aș avea la îndemînă de șase ori mai mult personal decît am, de-am putea străbate toate dosarele spre a ști pe ce urme s-o luăm — și de i-am găsi pe cei căutați după săptămînile ce s-au scurs... Dar aici se opri. Apăruse barmanul, care-i văzuse paharul golit și voia să i-l umple. Wingate se împotrivi, scuturînd energic din cap, după care se întoarse din nou către Brett. O să facem tot ce ne stă în putință... deși vezi cît de neputincioși sîntem...

— Îmi pare rău, oftă Brett. Foarte rău. Iar după o pauză completă : Spune-mi, ești însurat ?

— Sînt, dar nu-s ținut sub papuc.

— Atunci știi ceva ? Prietena mea mă așteaptă cu cina la mine acasă. Nu ai vrea să mănînci cu noi ?

Politicos, Wingate îi declină invitația, dar la stăruințele ce urmară se văzu nevoit să cedeze, pornind amîndoi către Country Club Manor.

Avînd cheia apartamentului, Barbara Zaleski sosise din vreme, iar acum era ocupată cu pregătirea cinei. Din bucătărie năvălea o aromă de friptură de miel.

— Bună seara, meștere bucătar ! îi strigă Brett la intrarea în hol. Arată-ți chipul, să vezi pe cine am adus.

— Dacă e o femeie, te las să-ți faci singur de mîncare, se auzi glasul Barbarei. Ooo, dar văd că nu e ! Bună ! îl întîmpină pe Leonard Wingate.

Peste elegantul taior tricotat, în care venise direct de la agenție, își pusese un șorțuleț mic și cochet, iar Brett, care-o studia cu ochi de artist, constată că veșmîntul îi reliefa silueta punîndu-i-o în valoare, ceea ce sesizase și musafirul, după felul cum o privea. Potrivit obiceiului, își uitase ochelarii de soare în volbura părului castaniu și, întinzîndu-se către ea, Brett i-i scoase sărutînd-o fugitiv pe obraz.

— Dînsa e țiitoarea mea, rosti către Wingate, sub formă de prezentare.

— Asta și-ar dori-o el, dar nu sînt, se apără Barbara. Iar lauda lui nu e decît un mod de a se răzbuna.

După presimțirea lui Brett, între Barbara și Leonard Wingate se statornici de la bun început o punte de amiciție, și în vreme ce vorbeau aferați, el deschise o sticlă de Dom Perignon, din care se desfătară cu toții.

La răstimpuri, Barbara se făcea nevăzută, chemată de obligaţiile culinare. O dată, cînd rămaseră singuri, Wingate cercetă mai atent spaţiosul salon în care se aflau, pronunţîndu-se mai apoi cu admiraţie :

— Straşnică locuinţă !

— Mă bucur că-ţi place, se veseli Brett.

Cum el se ocupase cu decorarea apartamentului, închiriat cu un an şi jumătate în urmă, întregul interior îi trăda slăbiciunea pentru linia modernă şi culorile violente. Galbenul ţipător şedea alături de liliachiu, de verde, şi degradeuri de roşu, dar atît de fericit îmbinate, încît nici una nu se certa cu alta, creind o perfectă armonie de ansamblu. La aceasta se adăuga o rafinată folosire a luminii, menită să potenţeze anumite nuanţe sau, dimpotrivă, să le îndulcească, realizîndu-se astfel, într-o singură încăpere, mai multe colţuri şi colţişoare, fiecare cu personalitatea şi atmosfera sa proprie.

La unul din capetele încăperii se afla o uşă deschisă ce dădea într-o altă odaie.

— Desenezi mult acasă ? se interesă invitatul.

— Uneori, da, zise Brett, arătînd cu capul spre uşa deschisă. Acolo e studioul în care m-ascund cînd vreau să lucrez liniştit, departe de Taj-Mahalul împresurat cu sîrmă şi izolaţie acustică. Şi spunînd aceasta, făcu un semn vag cu mîna în direcţia Centrului de Creaţie al Companiei.

— Numai că aici nu desenează doar limuzine, ci mai face şi altele, se amestecă Barbara, revenită între timp din bucătărie. Vino cu mine, Leonard, să-ţi arăt.

Şi Wingate se execută prompt, urmat de Brett, ce păşea agale.

Deşi la fel de plăcută şi colorată ca şi camera de zi, studioul avea toate atributele necesare unui atelier de desen. Un morman de foiţe, adunat la picioarele unei planşete, arăta cum că Brett încercase să împrumute formă unei idei, refăcînd contururile pe file mereu rennoite din carnetul aflat la îndemînă. Ultima schiţă — prinsă în ace, pe o fişie de plută — înfăţişa un nou tip de aripă.

— Asta e varianta definitivă ? îl întrebă Wingate arătînd către ea.

— Da de unde, se scutură Brett. Noi ne jucăm cu ideile, le fixăm pe hîrtie așa cum ne vin, pentru ca din noianul de încercări să apară la un moment dat una, care pînă la urmă se materializează în forma definitivă. Ceea ce n-o să se-ntîmple cu cea de față, conchise brusc, smulgînd pagina și mototolind-o în palmă. De-ai strînge toate creionările ce preced un model de mașină, ai înțesa cu hîrtie pînă și Cobo Hill.

Barbara răsuci un comutator, luminînd un ungher, unde se afla un șevalet acoperit cu pînză.

— Dar ia să vezi asta, care nu e de lepădat, i se adresă lui Wingate dezvelind șevaletul. Pe el se afla o pictură în ulei — încă neterminată. Brett se grăbi să-și avertizeze oaspetele.

— Să nu te iei după Barbara care, din dragoste pentru mine, devine subiectivă în aprecieri.

Celălalt scutură din cap a împotrivire.

— De astă dată nu mi se pare deloc, îl contrazise cercetînd pictura cu admirație.

Tema : o adunătură de piese vechi, de mașină, îngrămădite unele peste altele. Ca să-și încropească modelul, Brett vizitase magazia unui reparator de automobile și, din arsenalul de fiare vechi, alesese cîteva piese, pe care le înșirase mai apoi pe o scîndură, în fața șevaletului, sub lumina unui reflector mobil : cîteva bujii arse și afumate, un arbore de motor găurit, un bidon spart, măruntaiele unui carburator, un far mutilat, o baterie secătuită, un mîner de portieră, o bucată de radiator, un cric rupt, o mînă de piulițe și șaibe ruginite, iar deasupra acestora, un volan cu claxonul sărit.

Nimic pe lume n-ar fi părut mai banal ca acest maldăr de hîrburi, incapabile să inspire o lucrare de artă. Și totuși, lucru de necrezut, Brett izbutise să le însuflețească pe pînză, să le confere o frumusețe primară, necizelată, precum și o stare de tristețe și nostalgie. Sîntem niște sărmane vestigii distruse, fără nici o utilitate, nedorite de nimeni, părea că spune pictura, sugerînd doar o totală dezintegrare. Dar aceleași relicve avuseseră cîndva viață, funcționaseră, întruchipînd, oricît de efemer, vise, ambiții și realizări ale omului. Dar contemplîndu-le acum, spectatorul avea senzația că orice realizare — trecută, prezentă și viitoare — indiferent cît de valoroasă și elogiată la apariție — era

sortită să sfîrşească la fel, epilogul ei neputîndu-se consuma decît într-un morman de gunoaie. Dar oare visul şi vremelnica sa împlinire nu însemnau suficiente temeiuri de satisfacţie ?

Leonard Wingate rămase un timp neclintit în faţa tabloului.

— Mă pricep puţin la artă şi pot afirma că eşti înzestrat se adresă el lui Brett, vorbind rar. Ai toate premisele să ajungi un mare artist.

— Asta i-o spun şi eu, întări Barbara, acoperind şevaletul şi stingînd pe urmă lumina.

Întorşi în salon, amfitrionul umplu iar paharele cu Dom Perignon.

— După teoria Barbarei, mi-am vîndut sufletul pentru o tocană grasă, zise turnînd din sticlă. Sau pentru o locuinţă pe cinste, adăugă rotindu-şi ochii prin încăperea luxoasă.

— Ar fi putut foarte bine să deseneze maşini fără să părăsească pictura ; dar s-a lăsat pe obadă, datorită marilor sale succese obţinute în industrie, rosti Barbara fixîndu-l pe Wingate. Într-atît l-a acaparat partea tehnică, încît rareori îl mai vezi cu penelul în mînă. Ori asta e-o tragedie pentru talentul lui înnăscut.

— Barbara nu sesizează esenţa, închipuindu-şi că numai pictura e act de creaţie şi nicidecum şi desenarea unui vehicul. Şi iarăşi nu înţelege că automobilele-s pasiunea mea, se apără Brett, zîmbind strîmb. În momentul acela îi reveniră în minte studenţii ce le vizitaseră Centrul cu cîteva săptămîni în urmă... „Ca să creezi aici, trebuie să iubeşti nebuneşte maşinile... să respiri, să mănînci, să dormi cu gîndul la ele. Ba să-ţi răsară în faţă şi cînd mai strîngi o femeie în braţe. E un soi de religie pe care, dacă n-o profesezi cu toată fervoarea, mai bine-ţi alegi alta..." Aşa le vorbise, şi o făcuse din toată convingerea, nu ? Doar asta simţea el însuşi, chiar dacă nu cu aceeaşi tărie ca la venirea în Detroit. Dar care din oameni îşi păstrează elanul de la început ? Adevărat, erau zile cînd, privindu-i la lucru pe cei dimprejur, se simţea încolţit de întrebări. Şi-apoi dacă se analiza cu deplină onestitate, pe lîngă vocaţie mai existau şi alte raţiuni ce-l ţineau ancorat de maşini, ca de pildă venitul său anual, ca să nu mai pună la socoteală perspectivele de mărire.

Doar avea numai douăzeci și șase de ani, și cu timpul, salariul avea să sporească apreciabil.

— Dar ia spune-mi, se adresă Barbarei, pe-un ton voios și glumeț. Dac-aș sta într-o sărmană mansardă, mirosind a terebentină, ai mai veni să-mi pregătești cina ?

— Știi foarte bine că da, îi răspunse ea, privindu-l fără înconjur.

Și pe cînd Barbara și Leonard Wingate vorbeau despre altele, Brett hotărî pentru sine : se va apuca iar de lucru și o să isprăvească tabloul de care nu se mai atinsese de săptămîni. Ar fi făcut-o și pînă acum, dar știa că odată prins de penel, orice altă preocupare dispare. Or cu atîtea cîte-l presau era aproape de neconceput să se ascundă într-un turn de fildeș și să picteze.

În timpul cinei, care nu dezminți cu nimic făgăduința miresmelor venind din bucătărie, Brett devie discuția spre cele relatate de Wingate, la bar. Jefuirea și persecutarea proaspeților recruți o revoltară pe Barbara chiar mai mult ca pe el, venind cu o întrebare pe care Brett se ferise s-o pună.

— De ce neam sînt mișeii care-au măsluit cecurile ?

— Are vreo importanță ? ripostă Wingate, ridicînd din sprîncene.

— Firește că are, și-o știi foarte bine, interveni Delosanto.

— Sînt albi, răspunse Leondard scurt. Altceva ?

— Puteau fi și negri, murmură Barbara îngîndurată.

— Puteau, deși-i mai puțin probabil. Wingate se poticni încurcat, iar după o clipă de șovăire adăugă : Uite ce. Eu mă aflu ca musafir aici...

— Hai să vorbim despre altele, îl întrerupse Brett, fluturînd o mînă prin aer.

Urmă o scurtă tăcere, după care Leonard Wingate se auzi iar.

— Țin să precizez anumite lucruri pînă și între amici, cum ne socotim. Mai întîi, nu vă lăsați amăgiți de aparențe, cum ar fi costumul pe care îl port, diploma universitară și funcția pe care-o dețin. Evident, sînt un negru ajuns într-o slujbă înaltă, spre care se-arată cu degetul cînd se spune : „Vedeți lume, vedeți ? Chiar și un negru poate să propășească". În ce mă privește,

afirmația nu sună deloc fals ; mă număr printre puținii oameni de culoare cu un părinte înstărit, care m-a putut întreține în școli — singura cale de parvenire a noastră. Am ajuns într-o anumită poziție, de unde s-ar putea să urc și mai sus. Sînt încă destul de tînăr și recunosc că mi-ar place să mă ridic. La fel și Companiei, care de-ar fi să aleagă între mine și un alb, cu siguranță m-ar prefera, în caz că mă dovedesc mai capabil ca el. Vedeți ? Așa se scrie istoria. Iar dacă balanța înclină spre mine e fiindcă direcția personalului, alături de altele din Companie de-abia apucă să strige : „Ia priviți-ne ! Am pus un negru în fruntea bucatelor !" Wingate sorbi din cafeaua adusă de Barbara, după care urmă : Așadar, nu vă lăsați păcăliți de fațadă, pentru că în realitate am rămas credincios rasei mele. Iar cînd se întîmplă cîte o ticăloșie, ca cea la care am asistat azi, se zbîrli Wingate, depunînd brusc ceașca pe masă și împușcînd gazdele cu uitături dușmănoase, nu numai că-mi ies din țîțîni și fierb de revoltă, ci detest orice alb.

Într-o clipă licărul urii se topi din priviri și din nou duse cafeaua la gură, dar cu o mînă tremurătoare. După o sorbitură, reluă :

— James Baldwin scrie undeva : „În această țară negrii-s tratați așa cum nici unuia dintre voi nu i-ar trece prin minte să se poarte cu un cîine sau cu o mîță". Și Baldwin n-a umflat deloc realitatea. Gîndiți-vă ce se'ntîmplă în Detroit precum și în alte metropole, unde atitudinea albilor s-a modificat numai de circumstanță. Pînă și măsurile din ultimii ani, printre care și „campania de angajare a celor fără de căpătîi" — pe care perechea de albi au făcut totul s-o compromită — sînt inițiate de formă, poate ca să-și mai ușureze albii conștiința. În schimb școlile, locuințele, îngrijirea bolnavilor și spitalele au rămas în aceeași deplorabilă stare, de neconceput și de necrezut pentru dumneavoastră, ci doar pentru negri, care le cunosc și le simt pe pielea lor. Va veni însă o vreme cînd, dacă industria auto va voi să supraviețuiască în Detroit — pe care-l nutrește și-l ține în viață — va trebui să se lupte pentru a le ameliora existența cetățenilor de culoare. E singura în măsură s-o facă, dat

fiind resursele de care dispune. Şi totuşi n-o văd pornind la drum...

— Atunci nu mai e nimic de sperat, spuse Barbara cu un glas tulburat de emoţie.

— Ba e bine să speri. Doar nu te costă nimic, îi replică Wingate ironic. Dar e păcat şi stupid să te amăgeşti...

— Îţi mulţumesc pentru onestitatea cu care ai vorbit, murmură Barbara. E o floare din ce în ce mai rară, după cum am avut tristeţea s-o constat nu o dată.

— Spune-i de filmul pe care ţi l-a încredinţat agenţia, o îndemnă Brett.

— Am fost aleasă să realizez un documentar cît mai obiectiv despre periferia Detroitului, îl informă ea pe oaspete, al cărui interes crescuse subit. Noutatea am aflat-o acum o lună jumate, preciză în continuare, iar pe urmă descrise întrevederea avută cu directorul administrativ Keith Yates-Brown, la centrala Agenţiei OJL din New-York.

După cum îi şoptise Teddy Osch în decursul prînzului suprasaturat cu Martini, directorul Agenţiei o chemase la el chiar a doua zi după neizbutita „pritoceală a foiţelor“, la care, potrivit obiceiului, fuseseră prezentate primele schiţe pentru publicitatea Orionului şi, tot potrivit obiceiului, refuzate fără excepţie. Întrevederea se consumase în somptuosul birou al directorului, aflat la ultimul nivel al clădirii ; dar în locul zîmbetelor şi afabilităţii de măscărici afişate cu o zi înainte, o întîmpinase o mutră hirsută, ce-l făcea pe jovialul Yates Brown să pară mai bătrîn şi mai încărunţit ca în alte momente. Spre sfîrşitul discuţiei, îl văzuse în mai multe rînduri întorcîndu-se înspre fereastră şi scrutînd orizontul în direcţia Manhattan şi Long Island Sound, ca şi cînd o parte din gînduri i-o luaseră razna, într-acolo. Probabil necurmatul efort de-a juca în struna clienţilor, cerea de la sine contracararea cu cîte o îmbufnare, reflectase Barbara, urmărindu-l.

Dar toanele-i rele nu se oglindiseră numai pe chipul posac, ci şi în vorbă, directorul încolţind-o cu observaţii chiar după rostirea salutului de rigoare.

— Te-ai arătat înțepată cu clientul de ieri, o luase el în primire, și să știi că nu mi-a plăcut de loc. M-aș fi așteptat la cu totul altă purtare.

Barbara preferase să tacă. Desigur mustrarea superiorului se datora întrebării cu care-l placase pe trimisul Companiei — mofturosul J.P. Underwood. „Oare nu v-a plăcut nimic din tot ce-ați văzut ? Chiar nici o schiță ?", îl atacase frontal, dar nu-și regreta nici acum intervenția, socotind-o întru totul justificată. De aceea, la învinuirea directorului, nu găsise cu cale să-și plece fruntea și să se scuze, cum nu i se păruse înțelept nici să se ia în bețe cu el. Doar o chemase ca să-i încredințeze o misiune, și deci era înțelept să-l asculte cel puțin pînă va afla despre ce era vorba.

— Printre primele rudimente ce se cuvine să le înveți ca angajat al instituției noastre, se numără stăpînirea de sine și reprimarea replicilor inoportune, își continuase el probozeala. Să-nghiți, cum s-ar zice, în sec, cînd te simți ispitit să trîntești o remarcă anapoda.

— E tocmai ce fac în clipa de față, răspunsese Barbara calmă, la care celălalt avusese mărinimia să schițeze un zîmbet, ce se topi însă repede în încruntarea care urmă.

— Treaba pentru care ai fost aleasă îți va cere un sever autocontrol, discernămînt și, natural, fantezie, însușiri pe care am considerat că le ai. Chiar și azi mă mențin la această părere, cu toată gafa pe care ai comis-o ieri...

„Ah, Dumnezeule ! Termină cu predica !" i-ar fi strigat Barbara. Dar avu cumințenia să se abțină.

— Proiectul în chestiune va fi urmărit de Președintele Companiei pentru care lucrăm, urmase Yates Brown, punînd în rostirea cuvîntului „Președinte" atîta stimă și venerație încît Barbara rămăsese surprinsă că nu sărise în picioare, să ia poziția de drepți. În consecință, turuise el mai departe, vei avea datoria — o datorie majoră, care va afecta întreaga agenție — de a te înfățișa cînd și cînd Președintelui, spre a-l informa de modul cum decurg lucrurile, precizase cu gravitate, și de data aceasta Barbara nu-l mai luase în derîdere, deoarece a raporta direct Președintelui nu era glumă, ci o mare răspundere, care pe ea totuși n-o înfrica. În schimb, pe Yates Brown îl vedea de pe acum foin-

du-se împreună cu alţii şi frîngîndu-şi mîinile în aşteptarea cuvîntului decisiv ce aparţinea Preşedintelui — exponentul cel mai înalt al forului tutelar, investit cu deplină autoritate asupra agenţiei.

— Şi-acum să îţi spun în ce constă şi proiectul : vei face un film, se pronunţase în fine directorul, înşirîndu-i apoi toate amănuntele cunoscute pînă la ceasul acela.

Mai întîi filmul avea ca temă periferia Detroitului şi localnicii de aici, urmînd să înfăţişeze preocupările lor — rasiale ori de altă natură — modul lor de a trăi şi gîndi, precum şi nevoile lor curente — totul redat sub forma unui documentar realist, făcut cu deplină onestitate. Pelicula nu avea să servească în scopuri propagandistice — numele Companiei apărînd doar o dată, menţionînd, pe generic, calitatea sa de întreprindere patronală — adevăratul său ţel fiind acela de a oglindi frămîntările citadine, rolul metropolei, pe plan naţional şi necesitatea de a şi-l afirma tot mai mult — după cum reieşea din existenţa Detroitului, ales ca exemplu. Filmul avea să cutreiere ţara, rulînd în cercuri didactice, în diferite comunităţi şi în şcoli, cu perspectiva ipotetică de a fi prezentat şi de televiziune, iar mai tîrziu chiar în marile cinematografe, la caz că se dovedea izbutit. Cît despre fondurile de pe acum alocate, deşi permiteau angajarea imediată a unei case de filme, agenţia prefera să mai reflecteze asupra alegerii, apelînd, pe moment, numai la un regizor de renume şi, eventual, la un scenarist — dacă nu cumva Barbara, cu experienţa ei publicistică nu se oferea să scrie scenariul. Dar oricare va fi opţiunea, de realizarea documentarului ea avea să răspundă, întruchipînd autoritatea agenţiei.

Ascultîndu-l tot mai atentă şi captivată de veşti, îşi aminti de cuvintele auzite din gura lui Teddy Osch la prînzul din ziua trecută. „Tot ce-ţi pot spune, este c-aş dori să fac schimb cu tine...", o prevenise el sibilic, şi de-abia acum îl înţelegea. Noua-i investitură însemna nu doar o măgulire de ordin profesional, ci, mai ales, un prilej de a crea ceva de valoare, pe care-l întîmpina cu bucurie şi încredere.

De aceea poate îl urmărea altfel şi pe Yates Brown — cu mai multă îngăduinţă şi preţuire — scuzîndu-i

pînă și încheierea care, în alte împrejurări, ar fi scos-o din fire.

— Vei munci, ca întotdeauna, în afara sediului din Detroit ; dar asta nu-nseamnă că nu ne vei informa de tot ce se-ntîmplă... de absolut tot, subliniase solemn. Un alt lucru pe care ți-l cerem este o severă dozare a simțirilor — adică impunerea acelui control de care ți-am pomenit înainte. Vei face un film obiectiv și onest, dar fii atentă și nu îți pierde măsura, fiindcă nici noi și nici Președintele Companiei nu avem interes să cădem într-un... cum l-aș putea denumi ?... un documentar cu iz socialist.

Și Barbara nu găsise cu cale să-l contrazică. La ce și-ar fi irosit vremea cu argumente sterile cînd știa că va trebui să le îmbrace în forme convingătoare spre a-și apăra părerile și ideile ei de mîine ?

La o săptămînă de la acest dialog, după ce fusese eliberată de îndatoririle anterioare, trecuse la pregătirile filmului, intitulat provizoriu „Orașul Motoarelor“.

— Primele măsuri au fost luate, printre care se număra alegerea regizorului și a casei producătoare, îl informă ea pe Wingate, vorbindu-i peste masa sufrageriei. Natural, mai sînt multe de pus la punct, însă, cu toate tergiversările, nădăjduim să începem turnarea în februarie sau cel mai tîrziu martie, își încheie povestirea.

Oaspetele o ascultase cu interes, iar după ce termină rămase pe gînduri, cumpănind la cele aflate.

— Aș putea să fac pe deșteptul, rosti în cele din urmă, sau pe cinicul despuiat de orice încredere, susținînd că a face un film despre mizeriile dintr-o urbe, în loc de a le căuta rezolvarea, mi se pare la fel de inutil și deșuchiat ca idee precum zăngăneala lui Neron pe corzile lirei. Dar funcția pe care o dețin m-a învățat cum că viața nu e chiar așa simplă și că informarea are un rol important. Aici se opri, ca după un răstimp să adauge : S-ar putea deci ca inițiativa cu filmul să se dovedească extrem de folositoare, iar de crezi c-aș putea ajuta într-un fel, aș fi bucuros să mi-o spui.

— Cred că da, încuviință Barbara. Am stat de vorbă cu regizorul Gropetti și este de acord ca orice crîmpei

al vieții de la periferie să fie dezvăluit de localnicii de acolo, iar unul din ei va trebui negreșit să se numere printre proaspeții recrutați ai „campaniei de angajare a celor fără de căpătîi".

— Te fac însă atentă, o preveni musafirul, că mulți dezertează și că s-ar putea să stricați o peliculă întreagă pe un asemenea exemplar.

— Dacă așa se întîmplă în realitate, nu văd de ce n-am arăta-o și în film. Doar nu ne propunem o reeditare dulceagă a Pollyannei.

— În cazul acesta, s-ar putea să vă semnalez un „protagonist". Vă amintiți cele istorisite de mine despre instructorul care a șterpelit cecurile și, prin minciuni, le-a obținut andosarea ?

— Într-adevăr, n-am uitat, confirmă Barbara.

— Ei bine, l-am urmărit o după masă întreagă, iar a doua zi am trecut pe la cei pe care-i vizitase. Avîndu-le adresele, le-am descoperit fără greutate și numele în fișele personalului. Vorbind, Leonard Wingate extrase din buzunar o agendă, pe care începu să o răsfoiască. Printre cei întîlniți atunci, îndeosebi unul mi-a reținut luarea aminte... Cum și de ce, mi-ar fi greu să explic, dar l-am determinat să revină la muncă. Iată că l-am găsit ! exclamă, oprindu-se la o pagină. Îl cheamă Rollie Knight.

După plecarea oaspetelui, care făgăduise să le mai caute compania, Brett se urcă în mașină cu Barbara și o porniră spre Royal-Oak — un cartier mai modest, în care locuia familia Zaleski.

Se aflau tocmai pe autostrada Maple cînd Brett, întorcîndu-se către Barbara, așezată alături, rosti cu năduf :

— Oare de ce ne grăbim ca niște smintiți ? Apoi frînă și opri la marginea drumului, o cuprinse în brațe și o sărută lung și înfocat. Unde-o s-ajungem dac-o ținem întruna cu platonia ? o întrebă strîngînd-o la piept și îngropîndu-și obrajii în cascada mătăsoasă a părului ei. Hai să ne-ntoarcem, să te culci la mine. O dorim deopotrivă și nu văd, zău, de ce te-ai împotrivi, o imploră el.

Pentru a cîta oară îi repeta rugămintea ? se gîndi Barbara, și oftă. Numai în seara aceea o mai auzise

o dată, după plecarea lui Wingate, plus în atîtea alte momente de cînd se iubeau.

— Sînt o dureroasă decepție, așa e ? îl întrebă aproape în șoaptă.

— De unde s-o știu cîtă vreme mă duci cu vorba și nu mă lași să mă conving singur ?

Auzindu-l, chicoti dintr-o dată înveselită. Era darul lui s-o facă să rîdă pînă și în clipe dramatice, ca cea de adineaori și, înduioșată, întinse mîna și-i mîngîie fruntea, încercînd să-i alunge crisparea ce simțea că se întipărise pe ea.

— Ne aflăm într-o situație de-a dreptul ridicolă, urmă revoltat. Toți din jur bănuiesc că trăim împreună, și doar tu și eu știm că nu e adevărat. Chiar babacul tău presupune acest lucru, sau mă înșel ?

— Ba deloc.

— Atunci vezi ? Ca să nu mai vorbim de faptul că, de cîte ori mă-ntîlnește, îmi arată că nu mă are la suflet. Așa că mă pot socoti de două ori păgubit.

— Drăguțul de tine ! Ai perfectă dreptate.

— Dacă recunoști, de ce ne mai irosim vremea ? Să trecem la fapte, și chiar acum. Zău așa, Barbara, că doar n-oi fi fecioară, la douășnouă de ani cîți ai. Sau poate eu te țin la distanță și nu mi-am dat seama ? Spune-mi deschis, duhnesc a argilă de la modelarea mașinilor, ori te-alung cu vreun alt defect fizic ?

— Știi că nu e așa, se grăbi ea să nege, scuturînd vehement din cap. Continui să-mi placi așa cum ți-am spus-o și-n alte rînduri.

— Și-atunci de ce să reluăm vorbăria ? Ca s-ajungem la aceleași concluzii absurde ? întrebă abătut.

— Te rog du-mă acasă, insistă Barbara.

— Unde ? La mine ?

— Ba la mine, firește, decretă ea și rise. Iar cînd Brett se înduplecă și continuă drumul, adăugă, mîngîindu-l pe braț :

— Cît despre ce-ai spus înainte — cu concluziile absurde — mărturisesc că și eu am momente cînd de-abia mă-nțeleg, iar de-mi păstrez totuși intransigența, o fac în virtutea modului meu de a gîndi, care diferă de-al oamenilor din jur. Numește-l demodat ori cum vrei, dar încă nu mă pot scutura de el...

— Cum adică, dacă vreau să te am ca femeie, trebuie mai întîi să te iau de nevastă ?

— Nicidecum, i-o tăie cu severitate. Gîndul meu e la carieră și nu la căsătorie, așa cum prea bine o știi. Ca să nu mai vorbim că nici ție nu ți-e aminte de-nsurătoare.

— Aici m-ai ghicit, recunoscu rînjind hîtru. Și-atunci de ce să nu trăim împreună ?

— O s-ajungem cîndva și la asta...

— O spui cu convingere ?

— Nu chiar de sută la sută. Dar cu vremea s-ar putea s-o cîștig. Dacă tu suferi, însă, de cîte ori ne vedem, completă după o clipă de ezitare, ți-aș propune, iubitule, să sistăm pentru un timp întîlnirile...

— Inutil ! Am mai încercat-o. Și mi-ai lipsit groaznic. Așa c-o să ne vedem în continuare, chiar de-o fi să mă mai apuce cînd și cînd năbădăile. Și-apoi, vorba ceea, conchise pe un ton mucalit ; nici tu n-ai să poți rezista cît lumea.

Pe urmă tăcură un răstimp, iar cînd Barbara deschise iar gura, trecuseră de Woodward Avenue, înaintînd vertiginos către sud.

— Vrei să-mi faci o plăcere ? i se adresă rugătoare.

— Ce anume ?

— Să termini tabloul pe care l-am privit astă seară...

— Și crezi că de-aș face-o s-ar schimba în vreun fel viața noastră ?

— N-aș putea garanta dar aș vrea să te fac să-nțelegi că e vorba de o componentă majoră a structurii tale pe care n-ai voie și n-ai să poți s-o înăbuși.

— Ca sughițul, încercă el să se arate indiferent și sarcastic.

— Ca orice mare talent, așa cum îl ai și cum ți-a confirmat-o și Wingate, i-o reteză cu asprime. Dar acest talent nu-și va da niciodată măsura dacă te eternizezi în uzinele de automobile.

— Fie, încheiem tîrgul. Isprăvesc pictura începută, cum îmi și propusesem dealtfel, dar în schimb tu ce-mi dai ? Fiindcă așa se încheie un tîrg — cu obligații de ambele părți.

— Obligații am numai la agenție, și mi le îndeplinesc zilnic pînă la orele cinci. Dar acum sînt scutită de ele

și sînt eu, la modul absolut, așa cum te vreau și pe tine — adevăratul Brett DeLosanto, cu tot ce are mai bun și mai de valoare în el.

— Auzi ce zace în mine, și eu care nici nu visam ? o persiflă iar, ca după cîteva clipe de cumpăneală să reia complet serios. Să zicem că ai dreptate și că pictura o să-mi aducă adevărata împlinire. Dar ai idee cu cîte adversități are de luptat un artist pînă i se recunoaște valoarea și i se dă, cînd și cînd, o lucrare bine plătită ?

Cum însă tocmai atunci se angajă pe aleea ce ducea către bungalowul în care locuia Barbara și zări în garaj mașina tatălui ei, uită de dispută și observă întristat :

— Se pare că babacul ne-așteaptă. Dumnezeule, parcă s-a făcut dintr-odată frig !

Matt Zaleski se afla în veranda acoperită de lîngă bucătărie, unde-și ținea orhideele și, la intrarea tinerilor printr-o ușă laterală a casei, își înălță doar privirea de pe plantele ce le pigulea. Sera fusese ideea lui Matt, și-o amenajase curînd după cumpărarea acestei vile, un eveniment survenit cu optsprezece ani în urmă, care-i marcase propășirea economică, prin mutarea din Wyandotte — măruntul cartier al copilăriei — către nordul mai de elită al orașului, unde se întindea Royal Oak. Înjghebînd un lăcaș al florilor, Matt nutrise nădejdea că-și va afla în el tihna după orele de încordare și trudă petrecute la fabrică. Dar năzuința lui prea puțin se adeveri. Fiind tot mai solicitat și mai obosit, plăcerea de a îngriji orhideele, al căror exotism și parfum continuau să-l încînte, se prefăcuse, cu timpul, într-o neplăcută corvoadă la care totuși nu putea renunța. Chiar în seara aceea, deși sosise numai de-o oră acasă — fiind șicanat la uzină de lipsa unor materiale — se văzuse silit să se apuce de roboteală. Prea de multe ori amînase primenirea unor ghivece și mutarea altora în colțuri prielnice, încît după o cină frugală, se așternuse pe lucru și pînă s-audă mașina lui DeLosanto, mutase mai multe plante, ultima — o *Masdevallia triangularis,* de un roșu gălbui — așezînd-o într-un loc cu mai multă umezeală și

aer. Cînd cei doi îşi făcură apariţia, se foia cu o stropitoare în mînă, udînd-o atent şi cu dragoste.

— Salutare domnule Zet, îi strigă tînărul creator de modele din pragul verandei, la care Matt, iritat de acest apelativ detestabil, pe care-l mai auzea, spre exasperarea lui, şi la fabrică, mormăi ceva în chip de răspuns.

În urma lui Brett se ivi Barbara, care-şi sărută părintele în fugă, iar apoi dispăru în bucătărie, spre a le pregăti o băutură de malţ. Hotărît să se arate amabil şi vesel, Brétt inspectă cu migală orhideele — înşirate pe poliţe sau spînzurate de grindă — după care exclamă încîntat :

— Phii, că frumoase mai sînt ! E grozav să ai timp la discreţie spre a ţi-l putea petrece şi într-un paradis ca acesta. Ia te uită ce mai splendoare ! urmă arătînd spre o *Catasetum saccatum*, fără a observa crisparea lui Matt, provocată de remarca-i anterioară. Privind-o ai zice că-i o pasăre-n zbor, încheie copleşit de admiraţie.

Chipul amfitrionului se lumină iar, fermecat de gingaşul potir vegetal ale cărui petale — oacheşe-purpurii — se arcuiau avîntate, asemenea unor aripi.

— Ai dreptate c-aduce cu o pasăre, recunoscu după o cercetare îndelungă. De-abia acum îmi dau şi eu seama.

Atmosfera se îndulcise — har Domnului — dar Brett o înăspri, fără voie, prin proxima-i intervenţie.

— Cum a mers azi la linia de asamblare ? Mai funcţionează harabaua aia nenorocită ?

— Închipuieşte-ţi că da, însă nicidecum datorită modelelor deşuchiate pe care ni le trimiteţi spre execuţie.

— Păi ştiţi de ce-o facem ? Ca să vă punem, pe voi, lăcătuşii, în dificultate, pentru că altfel aţi adormi în monotonia ce vă împresoară.

Pentru unul ca Brett, tachinările amicale erau la fel de fireşti ca şi răsuflarea, pe cînd Matt nu putea să le audă. Dealtfel şi datorită lor ajunsese să vadă în prietenul Barbarei un filfizon îngîmfat şi obraznic. Dar cum celălalt nu-i sesizase aversiunea faţă de glume şi nici proaspăta închiondorare, continuă cu aceeaşi vervă :

— În curînd veţi primi Orionul. Dar nu vă speriaţi ! Pus la punct de noi, cum este, se va construi singur.

Cu asta îl scoase din sărite pe Zaleski, care izbucni ca o furie.

— Nici o maşină nu se fabrică singură ! Asta o credeţi doar voi, nişte puşti plini de aere, care, de-aţi venit cu o patalama de la facultate, vă consideraţi atotştiutori şi vă-nchipuiţi că orice mîzgăliţi pe hîrtie se face bătînd din palme. Numai că vă-nşelaţi, mucoşilor ! Ca să capete fiinţă trăsnăile voastre, e nevoie de fraieri ca mine — lăcătuşi, cum ne spuneţi — care tragem în jug, pînă ce ne dăm duhul...

Şi Matt îşi vărsă mai departe focul într-un şuvoi de nestăvilit, fără să realizeze că la temelia acestei explozii se aflau oboseala sa fizică şi noianul de griji pentru acest Orion aşteptat, care avea să răstoarne uzina, schimbîndu-i întreaga tehnologie de fabricaţie, înmulţind complicaţiile — şi aşa numeroase — ale procesului de producţie, iar pe el, osîndindu-l la o viaţă de chin — cu zile de caznă, prelungite pînă noaptea tîrziu, iar altele fără o geană de somn — veşnic apăsat de răspundere, dar pîndit şi de imputări, la orice încurcătură şi poticneală. Pentru el asta însemna Orionul — un mare supliciu — pe care-l trăise în atîtea şi atîtea rînduri, şi a cărui reeditare i se părea de neîndurat. De aceea şi explodase faţă de acest insolent DeLosanto. Nu din antipatia ce i-o nutrea şi nici adresîndu-i-se direct, ci lăsîndu-se biruit de frămîntările adunate în suflet care, într-o clipă de slăbiciune, sfărîmaseră zăgazul controlului şi căpătaseră glas.

De-abia cînd înţelese acest lucru se opri încurcat, căutînd o cale să se explice şi totodată să-şi repare ieşirea. Dar din păcate nu mai avu putinţa s-o facă. În uşa verandei răsări Barbara, albă ca varul la faţă, şi săgetîndu-l cu priviri fioroase.

— Cere-ţi iertare pentru tot ce ai spus, îl somă ea.

— Ce să fac ? se încăpăţînă Matt, prefăcîndu-se a nu înţelege.

— Lasă, Barbara, se amestecă Brett, incapabil să ţină supărare sau pică. Nu-i nevoie de scuze cînd a fost doar o mică neînţelegere. Nu-i aşa, dom'le Zet ?

— Şi totuşi insist, se răsti Barbara — cea deobicei indulgentă şi răbdătoare cu părintele ei. Roagă-l pe Brett să te ierte. Altfel plec împreună cu el. Să ştii că sînt absolut hotărîtă.

Şi Barbara nu glumea, ceea ce înţelese şi taică-său. Oare ce se întîmpla cu lumea din jur ? Cum de ajunseseră ţîncii să-şi înfrunte părinţii, iar imberbii să-i persifleze pe vîrstnici ? De ce viaţa i-o răpise pe Freda care, de-ar fi fost lîngă el, nu-l lăsa să se piardă cu firea, şi-ar fi prevenit un asemenea incident ?!

Dezorientat şi amărît, Matt mormăi o formulă de scuze, după care încuie veranda şi se duse în dormitor să se culce.

La foarte scurt timp, plecă şi Brett DeLosanto.

12

Noiembrie trecuse, la fel şi Crăciunul, iar la începutul lunii ianuarie, iarna se instăpîni în Oraşul Motoarelor, aşternînd omăt gros, chemînd iubitorii de ski în nordul ţinutului Michigan, stivuind gheaţa în ţarcuri masive şi înalte, împrejurul lacurilor St. Clair şi Erie. Însă mai înainte de întîmpinarea Anului Nou, pregătirile pentru lansarea noului model Orion — fixată în a doua jumătate a lunii septembrie — se accentuaseră ca ritm şi amploare. Cei cu organizarea producţiei, adînciţi în calcule şi proiecte de săptămîni şi de luni întregi, stabiliseră modificările tehnologice în linia de fabricaţie, care aveau să înceapă din iunie, astfel ca primele zece exemplare, cuprinse în aşa numitul „Lot Zero", să fie produse pînă în august, urmînd ca după un alt interval de şase săptămîni, învăluite în taină, să aibă loc, în sfîrşit, prezentarea sa publică. Între timp, serviciul de achiziţii urmărea cu încordare livrarea materialelor comandate şi aşteptate la date precise ; serviciul vînzărilor definitiva planurile — la infinit dezbătute şi refăcute — cu privire la distribuirea viitorului automobil pe pieţele de desfacere; Direcţia Protocol şi Relaţii îşi întindea imensele sale tentacule în vederea atragerii presei, desfăşurînd o propagandă de proporţii gigantice, pe cînd alte servicii

şi ramuri se alăturau cu iniţiative mai mult sau mai puţin importante, în raport de profilul pe care-l aveau. Iar în vreme ce realizarea Orionului se apropia de sfîrşit, gîndul multora — printre care şi a lui Trenton şi DeLosanto — se îndrepta către Farstar — limuzina ce avea să-i urmeze — cu toate că nimeni n-ar fi putut preciza încă nici cum o s-arate ca formă, nici din ce aluat ori cînd va fi plămădită.

La preocupările aduse de luna ianuarie, Adam mai avea de adăugat una : confruntarea conturilor Teresei cu scriptele reprezentanţei lui Smokey Stephensen, în care răposatul ei soţ investise aproape întregul avut.

Îngăduinţa cerută Companiei, de a contacta o reprezentanţă — fie şi în interese minore — zăbovise peste orice aşteptări, din cauza interpunerii Comisiei de Arbitraj. Exasperat, Adam îl abordase pe vicepreşedintele Hub Hewitson care, în chip de favoare, trecuse peste restricţiile curente, dezlegîndu-l de ele. De-abia cînd primi binecuvîntarea acestuia şi puteau să-şi înceapă investigaţia, îşi dădu seama cît îl împovăra noua şi nedorita răspundere. Oare nu-i ajungeau obligaţiile sale diurne — tot mai numeroase şi grele — în special cînd acea stare de tensiune şi angoasă părea că nu-l mai slăbeşte ? Pe de altă parte, acasă auzea repetatele imputări ale Ericăi care, sincer vorbind, erau pe de-a-ntregul îndreptăţite. Absorbit de uzină, mai că ajunseseră să nu se mai vadă. Dar va trebui să găsească o cale ca să înlăture şi acest neajuns. Cum însă-i făgăduise Teresei să se ocupe de capitalul investit în reprezentanţa de automobile, trebuia, înainte de toate, să-şi ducă această promisiune la îndeplinire. Şi astfel, într-o sîmbătă dimineaţă, după o prealabilă înţelegere telefonică, se înfăţişă pentru prima dată la Smokey Stephensen.

Situat în suburbiile de nord, între Troy şi Birmingham, magazinul avea o amplasare ideală — nu departe de întretăierea bulevardului Woodword cu o principală arteră ce traversa oraşul.

Cînd Adam coborî din maşină, Smokey — care fără-ndoială-i pîndise sosirea — ieşi pe trotuar. să-l întîmpine.

— Bun venit ! Bun venit ! tună fostul alergător de curse, astăzi un om trecut de juneţe, corpolent şi cu o barbă stufoasă, purtînd un sacou albastru închis, de mătase, pantaloni negri, marinăreşti, burlăniţi atît cît să pară absorbit de treburi şi nu de ţinută, iar la gît o cravată imensă, cu desene violent colorate.

— Bună dimineaţa, îl salută Adam. Sînt...

— Nu-i nevoie să-mi spui. Ţi-am văzut poza în „Automotive News". Pofteşte înăuntru ! îl invită împingînd uşa în lături. În prăvălie, la noi, urmă negustorul, se intră din două motive : fie să te adăposteşti de ploaie ori să-ţi cumperi o limuzină. Numai că dumneata faci excepţie de la regula generală. Dar într-o jumătate de oră, ne vom spune pe nume. Ba ce zic ; chiar mai repede. Aşadar, eu sînt Smokey, bubui întinzîndu-i o mînă cît o labă de urs.

— Iar eu Adam, i-o acceptă Trenton, de-abia izbutind să nu se crispeze de cumplita-i strînsoare ca într-o menghine.

— Dă-mi, te rog, cheile automobilului, i se adresă iar patronul, făcînd totodată un semn către un vînzător tînăr, care veni într-un suflet de la capătul prăvăliei. Parchează cu grijă maşina domnului Trenton şi, vezi, nu cumva să i-o vinzi, îl dăscăli pe jumătate în glumă. De asemenea, poartă-te respectuos cu vizitatorul nostru, deoarece sora domniei sale deţine patruzeci şi nouă la sută din această dugheană, şi dacă nu măritām ceva marfă pînă spre orele prînzului, apoi ne-a cîntat popa, încheie făcîndu-i cu ochiul lui Adam.

— E o perioadă grea pentru toţi, observă Trenton care, din studierea rapoartelor, era la curent cu stagnarea vînzărilor după sezonul vacanţelor şi cu implicitele pierderi suferite de uzinele de automobile şi magazinele de desfacere. Doar clientela ar fi putut profita de această unică lună din an cînd, supraîncărcate cu mărfuri şi dornice să le lichideze, reprezentanţele consimţeau la reduceri masive de preţuri, încît un cumpărător abil şi avertizat ar fi luat acum o maşină cu cîteva sute de dolari mai puţin ca în săptămînile următoare.

— Mai bine aş vinde televizoare-n culori, mîrîi Smokey, fiindcă pe astea-şi cheltuie nătărăii paralele înaintea Crăciunului şi a Anului Nou.

— Dar la schimbarea modelului ai făcut treabă bună...

— Cum de nu, se grăbi celălalt să confirme, luminîndu-se totodată la față. Îmi închipui c-ai văzut scriptele, nu-i așa, Adam ?

— Da, mi le-a trimis sora mea și le-am studiat.

— Cum se-ntîmplă cu prospăturile, le-am vîndut cu toptanul, fiindcă oamenii nu se-nvață minte. Dar asta-i spre binele nostru, vorbi cu subînțelesuri, ca după o privire aruncată spre Adam, să mai vină cu o completare : Mă arăt cît se poate de sincer, și sper să nu mi-o iei în nume de rău.

— Dimpotrivă, îl asigură Trenton. Și eu îți voi dovedi aceeași franchețe.

Pentru el, aluzia lui Smokey era cum nu se poate mai transparentă. Doar știa că în sezonul de toamnă, cînd uzinele își lansau ultimele creații, reprezentanțele le vindeau precum pîinea caldă. Ba mai mult. În loc să mai protesteze — ca în alte luni ale anului — cum că li se alocă prea multă marfă, începînd din septembrie orice stoc li se părea insuficient, stăruind să fie suplimentat, în ideea de a putea satisface cumpărătorii care, în pofida bătăioasei campanii împotriva automobilelor, tăbărau ca lăcustele pe modelele noi sau pe cele perfecționate, inconștienți sau poate nepăsători față de neajunsurile acestor tranzacții pripite. Mai întîi, ca la orice debut, negustorii țineau cu dinții de prețuri, jupuind clientela, iar mașinile în sine — de abia intrate în producție — erau mai puțin izbutite în comparație cu următoarele serii, cînd tehnicienii și muncitorii vădeau mai multă pricepere, anulînd imperfecțiunile inerent strecurate la primele loturi. La aceste dezavantaje majore se adăuga și penuria pieselor de rezervă — la început fabricate pe sponci și de mîntuială ; astfel încît un turism achiziționat la imediata expunere în vitrine însemna mai întotdeauna o afacere neinspirată. De aceea, un client cu experiență îl cumpăra după cinci, șase luni de la introducerea în comerț, în care răstimp viciile de construcție erau lichidate, fluxul procesului tehnologic intra pe făgașul normal, singurul neajuns rămînînd doar absențele nu-

meroase ivite în fiecare luni și vineri — zile cînd calitatea produselor lăsa, natural, de dorit.

— La noi poți vedea orice vrei ca într-o casă cu storurile netrase, se auzi iar glasul detunător al lui Smokey. Îți ținem la dispoziție toate hîrțoagele. Numai cere-ne un dosar ori registru, și pe loc ți-l aducem spre cercetare, cum am face-o și cu coana Teresa, care are tot dreptul să le inspecteze pîn'la ultima buche. La fel și cu întrebările. Sînt gata să-ți răspund la oricare — limpede și fără codeală.

— În privința întrebărilor te poți aștepta la destule. Dealtfel, cu ele am să încep, și de-abia mai tîrziu am să trec la studierea hîrțoagelor, cum le-ai zis dumneata. În plus, aș dori să pătrund și în miezul negoțului, dar pentru asta-mi va trebui cîtva timp.

— Fă tot ce dorești. Pe mine nu mă deranjezi cu nimic, glăsui negustorul, apucînd-o înainte, pe scara ce suia către mezaninul întins pe întreaga lungime a parterului și mai tot ocupat de birouri. Ajunși la ultima treaptă, cei doi se opriră să arunce o privire spre încăperea de jos. O bună parte din ea era ințesată de exponate — turisme de diferite tipuri, felurit colorate și lucind ca oglinda ; pe un perete se înșirau mai multe cabine de sticlă, în care vînzătorii negociau cu clienții, iar o ușă deschisă dădea în culoarul dinspre depozite și serviciul de întreținere, ascunse de ochii cumpărătorilor.

Cu tot sezonul neprielnic afacerilor și ora încă pretimpurie, mai multe persoane apăruseră în magazin, cercetînd automobilele sub privirile vînzătorilor ce roiau împrejur.

— Mare noroc a avut sora ta, Adam, cu ideea răposatului Clyde, pentru că investiția lui de aici le aduce azi pîinea — ei și copiilor, vorbi Smokey, urmărind împreună cu Trenton ce se întîmpla la parter. Iar după o pauză și o ochiadă vicleană spre Adam, urmă la fel de mieros : Stau și mă-ntreb ce-o fi neliniștind-o pe coana Teresa ? Doar își primește venitul la zi, iar curînd vom avea bilanțul ce-l ținem la fiecare sfîrșit de an.

— Nu prezentul o îngrijorează, ci se gîndește ce să facă pe viitor. Doar ți-am spus de ce m-a trimis ; ca s-o sfătuiesc dacă să vîndă sau nu acțiunile...

— Da, da, făcu negustorul, și rămase pe gînduri. Uite ce, Adam, zise după un răspas. Cum ți-am vorbit sincer de la bun început, tot așa ți-o spun și acum : să știi că nu mi-ar cădea deloc bine s-o îndemni la vînzare.

— De ce ?

— Pentru binecuvîntatul motiv că n-aș avea din ce-i rambursa capitalul. Mi-ar trebui bani lichizi, ori de unde să-i scot pe moment cînd știi cum stăm cu vînzările ?

— În caz că Teresa decide să se retragă, te anunță cu șaizeci de zile înainte — or în acest interval te poți descurca. Doar dacă nu îți convine să-i cumperi dumneata partea, e liberă să-și găsească alt amator.

— Le zici ca din carte, încercă celălalt să braveze, dar din vocea sa — dintr-odată posacă — se vedea cît de tulburat este.

Evident nu-i surîdea gîndul unui nou partener, temîndu-se, poate, că s-ar dovedi mai activ și mai incomod ca o văduvă aflată la sute de mile distanță. „Oare ce-l stînjenește în realitate pe Smokey ?“ se întrebă Adam ce-i observase subita posomorîre. Perspectiva unui amestec inoportun în afaceri, ori anumite învîrteli și nereguli ce se cereau păstrate în taină ? Și pe loc hotărî să dezlege enigma de-l va ajuta timpul și documentele de care avea să dispună.

— Să mergem la mine în birou, îl invită Smokey.

Părăsind punctul de observație, intrară într-o cameră mică dar primitoare, a cărei dominantă o constituia verdele tapițeriei de piele. Canapeaua, fotoliile, scaunul rotativ al biroului și chiar suprafața acestuia erau îmbrăcate în aceeași culoare a ierbii. Observîndu-l pe Adam cum își plimbă privirea de la una la alta, amfitrionul găsi de cuviință să-i întregească impresia estetică cu o cimilitură încropită pe loc :

— Decoratorul ținea sus și tare să-mi tapiseze totul în roșu. Dar i-am spus : mai încet, tipule ! Aici, la noi, vedem roșu numai cînd o-ncurcăm cu afacerile. Așa că pune verde, cum îți zic eu.

Un perete al biroului, aproape numai din sticlă și orientat către expoziția de jos, le dădea posibilitatea

să urmărească ce se petrece acolo, ca de pe o punte de vas.

— Ai cumva instalat un sistem de interceptare a discuţiilor ? întrebă Adam, arătînd către ţarcurile închise cu geamuri.

— Mda, mormăi Smokey, pentru prima dată şovăitor.

— Atunci, fă-mi, te rog, legătura cu cabina de colo, îi ceru Trenton, alegînd una în care, un vînzător tînăr, cu o figură de băieţandru şi o chică bălaie, discuta cu un cuplu — evident cu cumpărarea unei maşini. Între ei se afla un birou, iar pe acesta hîrtii întinse.

— O clipă, şi-ai să le auzi ciripitul, căută negustorul să se arate la fel de vioi şi amabil, deşi, după ton, se vedea că-l descumpănise dorinţa lui Adam.

Dar cum trebuia să i-o satisfacă, deschise capacul unei claviaturi de lîngă birou şi apăsă pe o clapă. Aproape instantaneu, dinspre peretele în care se afla încastrat difuzorul, ţîşni un prim glas — desigur al vînzătorului, judecînd după cele rostite.

— ...de la sine-nţeles că putem comanda modelul ce vi-l doriţi într-un verde aprins. Dar mi-e ciudă că nu-l avem în depozit ca să vă servim fără nici o zăbavă...

— Nu-i nimic, putem aştepta, îl calmă o voce tot de bărbat, cu un puternic timbru nazal. Principalul e să ne înţelegem din preţ. Altminteri o să-ncercăm şi la alte reprezentanţe.

— Natural, sir, se auzi din nou vînzătorul. Dar v-aş ruga, din pură curiozitate, să-mi spuneţi cu cît socotiţi că e mai scump acel „Galahad“ în nuanţa dorită de dumneavoastră, la care v-aţi uitat înainte ?

— V-am mai spus. Galahadul ne depăşeşte puterile noastre, decretă acelaşi glas fornăit.

— Şi totuşi, insistă vînzătorul, aş vrea să vă aflu părerea. Cît credeţi că v-ar costa în plus ?

— Isteţ băiat, Pierre ! izbucni Smokey, chicotind încîntat. Încearcă, ştrengarul, să-i tragă pe sfoară, continuă înveselit, uitînd pentru o clipă cît îl stingherise ideea lui Adam de-a intercepta convorbirea.

— Ştiu şi eu ce să zic ? rosti fornăitul împotriva voinţei. O fi cu două sute mai mult decît maşina la care ne-am stabilit.

— Ei bine, aflaţi, vorbi vînzătorul, cu un rînjet pîn'la urechi, că diferenţa e numai de şapteşcinci de dolari.

— Ooo ! se miră o femeie. Dacă e doar atît, atunci, dragul meu...

— Vezi cum poţi păcăli o cucoană ? se interferă Smokey, hohotind zgomotos şi acoperind restul frazei. În mintea ei a şi făcut socoteala că pot scuti o sută douăşcinci de dolari, deoarece Pierre, pehlivanul, nu le-a pomenit încă de sumele ce se adaugă la acest Galahad. Dar le va strecura el după ce au muşcat din momeală.

— Aş propune să mai priviţi o dată maşina, îl auziră din nou. Ţin să v-arăt o serie de calităţi... Dar aici Smokey întrerupse ascultarea, fiindcă cei trei se ridicaseră de pe scaune, pregătindu-se să revină în sala de expoziţie.

— Mi se pare o figură familiară acest vînzător, observă Adam.

— Nici nu mă mir. Doar e Pierre Flodenhale.

Va să zică alergătorul de curse, îşi aminti pe loc Adam ; un nume tot mai notoriu datorită extraordinarelor performanţe din ultimul an sau doi. În stagiunea încheiată, cîştigase mai multe premii spectaculoase.

— Cînd pe piste fluieră vîntul, îl găseşti lucrînd aici, la reprezentanţă, îl informă Smokey în continuare. Lui îi convine, fiindcă mai scoate un ban, iar mie pentrucă-mi stimulează vînzarea. Unii clienţi îl recunosc cînd ne trec pragul şi sînt încîntaţi să se laude că s-au tîrguit la cumpărarea maşinii cu o vedetă ca Flodenhale. În plus, se pricepe grozav să-i îmbrobodească. Ai să vezi că nici ăştia doi n-or să-i scape.

— S-ar putea să-ţi devină asociat dacă Teresa se va retrage.

— Nici pomeneală, explodă negustorul scuturînd violent din cap. Tipu' n-are o leţcaie. Altfel de ce s-ar pripăşi pe la mine ? Ca toţi confraţii de breaslă, nici n-apucă gologanul în mînă, şi l-a topit. Succesul întunecă judecata pînă şi unor vedete mai ceva decît el, închipuindu-şi că vor încasa veşnic premii şi vor înota în venituri.

— Numai dumneata ai gîndit altfel...

— Da, fiindcă am fost mai cu scaun la cap şi prevăzător, cum am şi rămas. Altminteri nici nu răzbeam. Să luăm, de exemplu, reprezentanţa pe care-o conduc. Ca afacere, n-a fost niciodată uşoară, dar azi îţi mănîncă sufletul. Cumpărătorii s-au descuiat mult la minte, aşa că tu, negustorul, trebuie negreşit să te arăţi mai dibaci decît ei. Să nu crezi că vreau să mă plîng. Îmi place grozav meseria şi se pot scoate parale frumoase din ea.

Cînd însă Adam căută să le ţină parte cumpărătorilor, aprobînd măsurile de protecţie adoptate în favoarea lor, Smokey protestă desgustat.

— Sărăcuţii de ei ! Parcă altfel nu ştiau să-şi apere interesele ! Dacă pînă mai ieri de-abia le smulgeai gologanii, acum aproape că nu-şi mai desfac punga. Aleargă doar după chilipire. Dar de ce n-ar fi ocrotiţi şi comercianţii ? Oare ei nu au dreptul să-şi cîştige o pîine ? Deşi absorbit de discuţie, Adam urmărise neabătut activitatea din sala de expoziţie iar cînd Smokey părea că şi-a încheiat diatriba făcu semn către prima cabină şi-l rugă să-i dea iarăşi putinţa de a asculta.

— Cu plăcere, se execută celălalt, întinzînd mîna spre testiera rămasă deschisă şi apăsînd pe o clapă.

— ...să mă credeţi. Oriunde v-aţi duce n-o să obţineţi o marfă mai convenabilă, se auzi glasul unui alt vînzător — de astă dată mai vîrstnic decît Pierre Flodenhale, cărunt şi cu un aer mai înţepat. În faţa lui se afla o femeie trecută de treizeci de ani, se gîndi Adam, ruşinîndu-se, pe moment, de intruziunea sa reprobabilă. Pe urmă îşi aminti însă cum mai toate reprezentanţele foloseau aceste sisteme pentru interceptarea discuţiilor dintre vînzători şi clienţi, nefiind deci singurul vinovat, ca să nu mai pună la socoteală însăşi mobilul iscodelilor lui ; doar venise să vadă în ce fel îşi face Smokey negoţul, or numai prin urmărirea unor tranzacţii putea să tragă preţioase concluzii.

— Dumneata susţii că am dat peste un chilipir. Dar eu nu-s de aceeaşi părere, se auzi pentru prima dată glasul clientei. Oricît de bun ar fi automobilul pe care intenţionez să-l iau, consider că-i încărcaţi preţul

cu o sută de dolari. Aşa că voi încerca şi la altă reprezentanţă, conchise. pregătindu-se de plecare.

Vînzătorul oftă, biruit pe moment, dar îşi reveni repede.

— Îngăduiţi-mi să mai revăd calculele, spuse el căutînd să cîştige timp. Iar după ce răsfoi hîrtiile dinainte-i, reluă parcă luminat de o idee : vă gîndiţi cumva să faceţi plata prin bancă ?

— Da, îi răspunse clienta, aşezîndu-se iar pe scaun.

— Şi aţi dori să ne ocupăm noi de forme ?

— Cred că da, murmură şovăielnică. După care completă pe un ton categoric : Mă las în seama dumneavoastră cu formele.

Din cele ştiute de Adam, bănuia cam ce socoteli îşi făcea funcţionarul. La fiecare vînzare plătită prin bancă, aceasta vărsa o anume cotă reprezentanţei — o sută de dolari sau cîteodată mai mult. Fără îndoială, şi băncile cîştigau de pe urma acestei convenţii, de aceea se băteau între ele pentru colaborarea cu magazinele de automobile, dealtfel cele mai în profit, întrucît în situaţii extremis, cînd o vînzare atîrna de o ultimă reducere a preţului, negustorul o putea accepta, ştiind că-i va fi rambursată de bancă.

Ghicindu-i parcă reflecţia celui din preajmă, Smokey rosti pe şoptite :

— Chuck cunoaşte secretele jocului. Doar avem un aranjament cu băncile care nu prea dă greş...

— Cred c-am găsit o portiţă, se auzi vînzătorul în difuzor. Şi uitaţi-vă cum vom proceda...

Smokey apăsă pe clapetă, eliminînd ultimele detalii. Între timp, la parter, mai apăruseră cîteva grupuri, iar unul din ele tocmai intrase într-o cabină de sticlă, pentru începerea tratativelor. Dar cu toată afluenţa, Smokey părea întru totul nemulţumit.

— Ca să scot un venit onorabil, trebui' să vînd două mii cincisute de automobile pe an. Ori cumpărători de-abia împuşti cîte unul...

Cineva ciocăni cu sfială în uşă.

— Intră ! tună negustorul. Şi în prag apăru funcţionarul cărunt pe care-l ascultaseră tîrguindu-se cu clienta. În mînă ţinea un snop de hîrtii pe care i le

întinse patronului. Acesta le înhăţă, le răsfoi la iuţeală, după care se zborşi către noul venit :

— Te-ai lăsat dus de nas, ca un fraier. De ce i-ai redus o sută în cap, cînd se mulţumea şi cu cincizeci ?

— Una ca ea ? ripostă vînzătorul, fixîndu-l în treacăt pe Adam. E o scorpie, vă rog să mă credeţi, continuă vorbind către Smokey. De aici, de unde priviţi, nu aveţi cum vedea unele amănunte — cum ar fi ochii oamenilor. Iar ăştia te străpung ca două pumnale...

— Ce-mi vorbeşti tu de ochi, cînd cu siguranţă te uitai pe sub fustă. Asta ţi-a şi luat minţile, de m-ai dat pe mine de pagubă.

Angajatul îşi primi răfuiala tăcut şi vizibil mîhnit, pe cînd Stephensen îşi măzgăli numele pe una din foi, după care-i înapoie teancul.

— Acu' du-te şi ocupă-te de livrare, îl expedie scurt, iar după ce dispăru, urmă către Adam : Îţi trebuie-o tactică specială cu vînzătorii : să-i plăteşti bine, să-i ţii veşnic în şah, şi să nu te-ncrezi niciodată în ei, fiindcă te înşală cît ai clipi. Numai unul crezi că-n-casează pe şest cincizeci de dolari ori mai mult făcîndu-i clientului o reducere grasă sau sfătuindu-l să facă plata prin bancă ?

Vorbind, atît el cît şi Adam urmăriseră vînzătorul care se apropia de cabină. La intrarea sa, Trenton arătă spre claviatura descoperită şi din nou Smokey apăsă pe clapeta magică.

— Poftiţi acest exemplar. Pe celălalt îl oprim noi, îl auziră spunîndu-i cumpărătoarei.

— E semnat ?

— Cum de nu. Colo jos. Iscălitura patronului, o asigură, aplecîndu-se peste birou şi arătîndu-i locul cu degetul.

Acum, cînd se încheiase vînzarea, se vedea că e mai destins.

— Perfect, se arătă mulţumită clienta, împăturind documentul. Cît aţi lipsit, urmă ea, mi-am făcut socotelile şi-am decis să nu plătesc totuşi prin bancă. Am la mine un cec, pe care vi-l las, iar restul de bani, pînă la concurarea sumei, îi voi achita luni, cînd vin să ridic automobilul.

Difuzorul amuţi brusc, iar Smokey îşi strînse pumnul lui zdravăn şi se plesni cu el în moalele palmei.

— A dracului muiere vicleană! bombăni otrăvit. Adam se întoarse şi îl privi cu nedumerire.

— Da dom'le, se zborşi mai departe. Nenorocita ne-a copt-o de la-nceput. Nici o clipă nu s-a gîndit să plătească prin bancă.

Difuzorul prinse iar viaţă.

— Păi atunci, staţi puţin, se auzi vocea descumpănită a slujbaşului. Asta schimbă oarecum situaţia.

— În ce sens? Doar nu te referi la preţ? îl înfruntă cu răceală cumpărătoarea. Ori aţi mai născocit vreo taxă suplimentară de care pînă acum nu mi-ai pomenit? Nu uita, însă, că există o lege care garantează imunitatea actelor încheiate, şi în cazul acesta mă văd obligată să...

Dar Smokey nu mai aşteptă să prindă sfîrşitul ci, repezindu-se la birou, deconectă difuzorul, înşfăcă telefonul interior şi formă la iuţeală un număr. În secundele următoare, Adam, rămas dinaintea peretelui străveziu, îl văzu pe cel păcălit, din cabină, întinzînd mîna spre receptor.

— Lasă năpîrca să-şi ia tărăboanţa, îi mîrîi Smokey. Odată semnat contractul, rămîne-n picioare. Iar după ce trînti receptorul în furcă, completă spumegînd: Numai s-o-mpingă păcatele să vie pe-aici cu vreo jalbă odată ce-a trecut perioada de garanţie...

— Poate va găsi o modalitate să vă facă şi-atunci s-o serviţi, îi strecură Adam cu voce domoală. Şi în aceeaşi secundă, — ca şi cînd i-ar fi auzit observaţia, clienta îşi înălţă privirea spre mezanin şi zîmbi.

— Prea mulţi atotştiutori există în zilele noastre, se lamentă negustorul, revenind lîngă Adam. Prea multe se publică în presă şi prea mulţi pseudoscriitori îşi vîră nasul unde nu le e treaba. Iar cititorii iau cunoştinţă de toate aiurerile astea. Şi care sînt consecinţele? întrebă indignat, deşi fără să piardă din ochi activitatea din prăvălie. Unii clienţi, ca scorpia de acum, se duc mai întîi la bancă, îşi fac frumuşel formele şi nu ne suflă o vorbă pînă n-au încheiat tîrgul, lăsîndu-ne să credem, ca proştii, că noi ne vom ocupa de latura plăţii. Luaţi pe nepregătite, şi închipuindu-ne

că ne vom încasa cota-parte, retezăm din preț după bunul lor plac, ca să ne trezim, de-abia după iscălirea contractului, că am fost trași în piept. Și atunci, ce mai putem face ? Fiindcă odată semnat documentul, înapoi nu-l poți lua ; altfel ai încurcat-o. Așa o pățim și cu asigurarea mașinilor. Este în avantajul nostru să le încheiem cu societățile de rigoare, deoarece primim un comision bun ; ca să nu mai vorbesc de asigurările pentru viețile beneficiarilor, care-s și mai rentabile. Cel puțin, slavă Domnului că năpîrca de astăzi nu ne-a suflat și aceste ciupeli, conchise scîrbit.

Cu fiecare incident petrecut, profilul moral al lui Smokey i se contura tot mai limpede, cugetă Adam cu satisfacție.

— Dar de ce nu te-ai pune și în pielea cumpărătorului ? încercă să-i contracareze argumentele. Fiecare-și dorește o mașină cît se poate de convenabilă și o asigurare avantajoasă ; ori cine nu știe că numai ocupîndu-se personal de toate formalitățile se poate scuti o mulțime de bani ? Orice plată, prin intermediul comerciantului, se întoarce împotriva clientului, fie umflîndu-i prețul ori încărcîndu-l cu taxe suplimentare.

— Dar negustorul din ce să trăiască ? se arătă Smokey de neînduplecat. Și apoi, cînd nu cunoșteau aceste mici dedesubturi, scoteau gologanii și nu se simțeau păgubiți.

Într-o altă cabină de jos, un cuplu mai vîrstnic tocmai se instala înaintea unui birou și a unui slujbaș pe care Adam încă nu-l urmărise la tratative. Cu puțin înainte, toți trei coborîseră dintr-o mașină expusă, pe care perechea o cercetase cu de-amănuntul. La un semn de al lui Adam, Smokey apăsă pe o nouă tastă.

— ... pe cuvînt că ne place să v-avem de clienți, fiindcă patronul are o reprezentanță de vază, și ar fi mai mare păcatul să plasăm bunătate de marfă oricărui neisprăvit și nu unor oameni de talia dumneavoastră.

— Ne simțim măguliți de ceea ce spuneți, se înmuie doamna de gargariselile vînzătorului.

— Domnul Stephensen, adică patronul, continuă acesta cu și mai multă însuflețire, ne repetă întruna :

„Datoria vă cere să nu vă gîndiți doar să-ncheiați o vînzare, ci cum să mulțumiți mai bine clientul, fiindcă numai așa îl puteți face să ne mai vină în prăvălie și pentru următoarea mașină, cînd va dori să și-o schimbe, și chiar pentru altele, cîte și le va lua.

— Într-adevăr, așa-ți dăscălești personalul ? îl întrebă Adam pe Smokey.

— Nu-mi amintesc, dar s-ar fi cuvenit să o fac, rînji negustorul.

În cabină se discută mai departe schimbarea unui turism, bătrîneii arătîndu-se șovăielnici în fața angajării definitive. Evident îi descumpănea diferența ce trebuiau s-o acopere între suma oferită de magazin pe mașina uzată și costul uneia noi. Posibilitățile le erau limitate, explică soțul, reducîndu-se doar la pensia sa.

— Vă-nțeleg, vă-nțeleg, aprobă vînzătorul, și tocmai de aceea, v-am făcut un preț derizoriu. Însă cum sînteți oameni cu totul deosebiți, am să merg mai departe, depășindu-mi chiar calitatea, și vă mai fac o reducere, încercînd să-l înduplec și pe patron.

— Dar, vai, nu am vrea să v-aducem necazuri, se văicări bătrînica, cuprinsă de temeri.

— Nu vă faceți griji pentru mine, o liniști angajatul reprezentanței. E drept, am un șef cam cu toane, dar poate s-avem norocul să-l găsim azi pe picior bun. Ne mai rămîne doar să ajustăm puțin cifrele...

Cu toate modificările, scăzămîntul se ridica la o sută de dolari și nici un cent în plus.

Smokey opri difuzorul, rînjind încîntat, iar la cîteva clipe se auzi o bătaie în ușă și apăru vînzătorul cu factura în mînă.

— Bună, Alex, îl salută Smokey, smulgîndu-i hrisovul. Dînsul e Adam Trenton, urmă la fel de bine dispus, după care ținu să adauge : Poți vorbi fără ocolișuri. E unul de-ai noștri.

— Mă bucur să vă cunosc, rosti funcționarul, strîngîndu-i mîna lui Adam. Apoi, întorcîndu-se către Smokey și arătînd spre cabină : Ați fost pe recepție, șefule ?

— Cum de nu. Zi așa, sînt cu toane, dar astăzi m-oi prinde pe picior bun ! îl parodie zîmbind hîtru.

— Nădăjduim, continuă celălalt jocul, cu acelaşi surîs şiret.

În timp ce sporovăiau, negustorul rotunji unele cifre de pe factură, după care oftă şi aruncă o privire la ceasul de mînă.

— Socoteşti c-ai lipsit deajuns ?

— Cred că da, aprecie subalternul. Apoi îl salută respectuos pe Adam, subliniind cît îl onorase de mult întîlnirea, şi ieşi din birou, în urma patronului. Dar nici nu ajunseră bine pe palier, cînd Adam îl auzi pe Smokey răcnind :

— Ce-mi vii cu preţu' ăsta ? Vrei să m-aduci la sapă de lemn ?

— Un moment, şefule ; daţi-mi voie să vă explic...

— La ce bun ? Doar nu-s orb, ci văd limpede cifrele. E prăduială curată...

Jos, în sala de expoziţie, capetele începuseră să se întoarcă, privirile să se înalţe spre mezanin, inclusiv ale bătrîneilor rămaşi în cabină.

— Ascultaţi-mă şefule, pleda vînzătorul urlînd aproape la fel de tare ca Smokey. Sînt nişte oameni de zahăr, şi-apoi avem tot interesul să le vindem maşina...

— S-o vindem, da' nu să le-o dăm de pomană.

— Eu am încercat doar să...

— Ce-ar fi să-ncerci să-ţi găseşti altă slujbă ?

— Lăsaţi c-o să-mpac tot eu lucrurule. Doar sînt persoane de înţeles...

— Înţeleşi ca să mă jupoaie ?

— Nu e vina lor, şefule ; eu am fost cu ideea, crezînd că...

— Păi da, fiindcă ştii că-i corcolim pe clienţi. Dar există şi-o limită. Înţelegi ?

— Înţeleg, şefule.

Cuvintele de pe urmă fuseseră pur şi simplu zbierate. Doi dintre vînzătorii de la parter — observă Adam — îşi zîmbeau pe furiş şi cu subînţelesuri. Perechea din cabina din sticlă părea intrată în panică.

— Ia dă-mi încoace factura, strigă din nou Smokey.

Prin uşa deschisă, Adam îl văzu înhăţînd-o din mîna angajatului şi prefăcîndu-se a scrie peste cifrele din vreme modificate. Pe urmă i-o întinse înapoi şi reluă cu aceeaşi voce detunătoare :

— Ia-o și cară-te ! Peste asta nu las un cent. Și dacă nu mă prindeai pe picior bun, nu m-arătam așa mînă largă, încheie făcîndu-i cu ochiul complicelui — amănunt care, fără îndoială, nu se observă la parter. Celălalt îi întoarse ocheada și pe dată o zbughi pe scări.

Smokey reveni în birou și trînti ușa, epilogînd, prin acest zgomot amplificat de ecouri, iscusita sa pantomimă.

— Un spectacol de teatru, observă Adam sec, la care patronul chicoti mulțumit și voios.

— E un truc dintre cele mai vechi care uneori însă prinde, explică fără pic de pudoare, iar cum legătura cu cabina de jos nu fusese întreruptă, răsuci butonul volumului, spre a urmări, în direct efectele strașnicei performanțe.

Tocmai atunci își reîntîlnea și vînzătorul clienții, care-l întîmpinară în picioare.

— Vai, cît de mult regretăm cele întîmplate, se tînguia doamna. Ne-a tremurat inima pentru dumneata, mai ales că din pricina noastră ai încasat asemenea săpuneală.

— Va să zică s-a auzit pîn-aici... murmură „victima", luîndu-și un aer îndurerat.

— Pîn-aici ? interjectă bătrînelul. Pariez că și oamenii de pe-a cincea stradă v-au putut asculta. Halal patron, n-am ce zice, să-ți răcnească cu atita sălbăticie, încheie indignat.

— Și-acum ce urmează ? Ai să-ți pierzi slujba ? se interesă soața vizibil îngrijorată.

— Nu vă faceți probleme. Dacă închei pe ziua de azi o vînzare îi trece și patronului supărarea. Cum v-am spus : are toane, dar la suflet nu e cîinos, după cum o pot constata și clienții. Și-acum să vedem ce a scris pe factură, zise, întinzînd-o pe suprafața biroului și cercetînd-o cu prefăcută atenție. Care va să zică ne-am întors de unde-am plecat, anunță, clătinînd abătut din cap. Nu zic, prețul e convenabil, deși eu am încercat să-l mai scad...

— O luăm și așa, sări domnul vîrstnic, uitînd cît de mult ezitase mai înainte. Ai pledat destul pentru noi, așa încît...

— Gata ! Au mușcat din momeală, triumfă Smokey, închizînd difuzorul. Apoi se trînti într-unul din fotoliile verzi, invitîndu-l tacit și pe Adam, scoase un trabuc,

oferindu-i și musafirului unul, dar acesta îl refuză, aprinzîndu-și o țigară de a sa.

— Ți-am spus că negustorul trebui' să lupte, și o face cu toate armele ce-i stau la-ndemînă, vorbi Smokey cu patos. Și totuși afacerea nu e doar o luptă, completă adulmecîndu-și cu ochi de vulpoi partenerul, ci și un joc de noroc... poate cu alte reguli decît ale voastre...

— Într-adevăr, încuviință Adam caustic.

— Vrei să spui de altă factură, mai puțin ortodoxe și inventive decît cele aplicate în Olimpul creației unde lucrezi, nu-i așa ?

De astă dată celălalt se abținu de la orice ripostă, iar un timp rămase și Smokey tăcut, contemplînd vîrful aprins al trabucului.

— Aș vrea să ții seamă de un lucru, reluă cu întîrziere. Nu negustorul de automobile a născocit acest joc și nu el i-a stabilit regulile. Ci le-a găsit ființate și li se conformează întocmai, ca la o partidă de poker la piele. Ai idee ce ți se întîmplă cînd pierzi la un asemenea joc ?

— Cred că da.

— Ăsta nu e răspuns. Dacă pierzi, te trezești despuiat pînă și de nădragi, cum aș păți-o și eu în comerțul ce-l practic de nu i-aș aplica regulile la sînge. La fel și onorabila ta surioară. Ar rămîne în fundul gol, deși, personal, poate nu mi-ar displace s-o văd, încheie cu un rîs înfundat și obscen. Asta e realitatea, și te rog să n-o pierzi din vedere. Iar acum, după ce ai pătruns unele taine ale jocului, ce-ar fi să-l continuăm ? propuse tot el, ridicîndu-se din fotoliu.

La urma urmelor, cugetă Trenton, i se oferea tocmai ce căutase : o ferestruică prin care putea să privească adevărata desfășurare a negoțului. Așa că primi invitația. Cît despre teoria etalată de Smokey — cum că a vinde automobile, noi sau uzate, nu era o îndeletnicire ușoară ci, dimpotrivă, una bîntuită de riscuri și concurență, și în care îngăduința ori slăbirea atenției te puteau duce de rîpă, cum o pățiseră atîția — o aproba pe de-a-ntregul. Un magazin de desfacere era, într-un fel, eșalonul de foc al industriei auto — unde, după legile luptei, nu-și puteau avea locul nici emotivii nici robii moralității ; pe cînd unul ca Smokey — as-

pru, ager la minte și versat în șmecheriile branșei — avea toate premisele să scoată venituri frumoase, adică exact ce dorise Adam să afle. Mai rămînea să constate în ce măsură se va dovedi receptiv la schimbările ce aveau să survină în viitoarea decadă. Reprezentanța, în actuala sa formă, era socotită drept perimată, atît în sînul marilor corporații cît și în afară, așa încît o pîndeau mari prefaceri. Pînă acum, negustorii uniți într-un bloc de granit, se puseseră stavilă în calea reformelor. Dacă însă producătorii se lăsau mai departe intimidați de obstrucția lor, în loc să și-i ralieze, ca împreună să treacă la transformările de rigoare, curînd avea să intervină administrația federală, cum o făcuse și în alte domenii. Dealtfel, de multă vreme, reprezentanțele constituiau latura cea mai puțin onorabilă a industriei-auto, și cu toate măsurile din ultimii ani, prin care se mai pusese oarecum capăt jecmănirii fățișe a clienților, o seamă de observatori susțineau cum că aceștia ar fi infinit mai bine serviți dacă ar trata nemijlocit cu uzina, fără atîția interpuși. În consecință, se preconiza ca pe lîngă fiecare uzină să funcționeze un oficiu al livrărilor care să servească publicul în condiții mai bune și, mai ales, fără să-l mai încarce cu atîtea taxe în plus. Această formulă fusese aplicată la vînzarea vehiculelor de mare tonaj și de ani de zile dădea rezultate mulțumitoare. Proprietarii parcurilor de mașini precum și întreprinderile care împrumutau și închiriau automobile, efectuau cumpărarea direct de la fabrică, realizînd economii importante. În paralel cu aceste noi metode de achiziții, se mai prevedea și ființarea unor centre de deservire, dirijate direct de Companii, superioare din punct de vedere al structurii și eficienței multor firme de acum.

Dar pentru realizarea acestor proiecte se cerea o mai mare presiune din partea publicului, dorită chiar și de trusturi.

Desigur, în decursul acestor mutații, multe reprezentanțe aveau să dispară, pe cînd cele care vor îmbrăca noua formă vor rămîne în picioare și vor propăși mai departe. Ba mai mult. Unele nu erau nici vizate de o atare metamorfoză, ca de pildă magazinele

unde se efectuau schimburi între automobile uzate cu altele noi.

Meditînd la toate acestea, Adam își punea întrebarea dacă negustoria lui Smokey — sau mai exact capitalul Teresei — va prospera în anii ce aveau să vină.

Între timp, mergînd în urma patronului, se trezi în sala de expoziție, unde rămase în preajma acestuia, observîndu-l, cum s-ar zice, „în acțiune".

Interesant era faptul că deși își lăsa vînzătorii să-și vadă singuri de treabă, ținea, într-un fel, sub control întregul mers al negocierilor. Aproape nimic nu-i scăpa din vedere și intuia cu precizie cînd încheierea unei tranzacții atîrna doar de o vorbă de-a sa.

Un ins cu obraji scofîlciți și cu ochi bulbucați, care traversase încăperea fără s-arunce o privire mașinilor dimprejur, discuta vehement cu unul din vînzători. Se vedea limpede că nu-l interesau modelele etalate, fiind desigur decis la unul anume, după cum tot așa clar reieșea faptul că, înaintea popasului de aici, cutreierase și alte reprezentanțe. La un moment dat, scoase din haină un cartonaș, îl arătă interlocutorului care, după ce îl privi, scutură nevolnic din cap. Smokey, martor discret și atent al aprinsului dialog, porni cu pași rari înspre capătul expoziției unde se petrecea scena, în vreme ce Adam se postă într-un loc de unde putea urmări și auzi totul.

— Dați-mi voie, glăsui Smokey, ajuns destul de aproape și, întinzîndu-se ager, înhăță cartonașul dintre degetele clientului. De fapt era cartea de vizită a unei firme, cu antetul tipărit, pe o parte, iar pe cealaltă, cu cîteva calcule sumar creionate. Clătinînd capul într-un gest prevenitor și plin de înțelegere, încît amestecul lui să nu aducă nici pe departe a jignire, Smokey studie cifrele. Nici la venire și nici mai pe urmă nu își dădu osteneala să se prezinte, amănunt ce-i scăpase dealtminteri și vînzătorului ; însă aerul de stăpîn al lui Smokey plus jacheta albastră și barba-i stufoasă puteau suplini foarte bine rostirea numelui și a calității sale oficiale. Într-un tîrziu, înapoie cartonașul, înălțînd din sprîncene.

— L-ai căpătat de la un negustor din Ypsilanti, așa e ? Locuiești pe-aproape, amice ?

— Nu, dar aş vrea să cumpăr de pe aici.

— Şi în orice prăvălie păşeşti ceri o carte de prezentare împreună cu calculul diferenţei între maşina uzată şi una nou-nouţă ?

Scofîlcitul încuviinţă dînd din cap.

— Ştii ceva ? Fii băiat cumsecade şi arată-mi cîte cartonaşe ai strîns pîn-acum.

Străinul şovăi la început, ca pe urmă să ridice din umeri, arătîndu-se înduplecat.

— Şi-n definitiv, de ce nu ? rosti mai mult pentru sine. Apoi scoase din buzunar o mînă de cartonaşe şi le dădu negustorului.

Smokey le numără chicotind. Cu cel pe care-l primise mai înainte, însumau opt la număr. La fel de amuzat, le întinse pe toate pe un birou din apropiere, după care se zgîi împreună cu vînzătorul la ele.

— Oferta cea mai redusă e de două mii de dolari, pe cînd cea mai mare e cu trei sute-n plus, anunţă funcţionarul, după ce le cercetase pe rînd.

— Acum dă-mi să văd la ce socoteală aţi ajuns, îi răspunse patronul, arătînd spre o foaie pe care slujbaşul se grăbi să i-o înmîneze. Smokey o privi doar în treacăt, pe urmă i-o dădu înapoi şi se întoarse către client.

— Presupun că ai vrea şi cartea noastră de vizită.

— Se-nţelege, ripostă celălalt pe moment.

Smokey Stephensen scoase una din buzunar, o întoarse pe dos, mîzgăli ceva la iuţeală şi i-o dărui scofîlcitului.

— Cum ! făcu el, holbîndu-se nedumerit la patron, după ce-şi aruncase ochii pe cartonaş. Dumneata mi-ai trecut un preţ doar de o mie cinci sute.

— O cifră rotundă şi atrăgătoare, îi vorbi celălalt pe un ton numai lapte şi miere.

— Dar nu cred că mi-ai vinde o maşină cu atît...

— Aici ai ghicit-o, amice, cum dealtfel nici ceilalţi n-ar fi încheiat tîrgul la sumele trecute aici. Vorbind, adună cartonaşele, începînd să le restituiască pe rînd posesorului. Întoarce-te mai întîi la ăsta, îi zise vîrîndu-i sub nas prima dintre oferte, şi-ai să vezi c-o să-ţi spună cum că în preţ n-au inclus impozitul pe cifra de afaceri. Ăstălalt va pretinde c-a omis unele mici accesorii sau poate şi taxele de vînzare. Al trei-

lea o să-ți invoce c-a uitat să adauge taxele de livrare, autorizația și poate chiar altele... Și astfel continuă pînă ajunse la ultima, completată de el. Pe a mea, de exemplu, n-am trecut prețul roților și al motorului. Însă mai avem timp s-o facem, cînd te-ntorci și te-ai hotărît să discuți serios.

Scofîlcitul arăta ca picat din cer.

— Astea sînt trucuri vechi de cînd lumea, continuă Smokey, și au fost născocite anume pentru clienți cărpănoși cum ești dumneata. Ce își spun negustorii ? „Lasă-l pîn-o prinde momeala, că se-ntoarce el trap săltat". Mă crezi ori îți închipui că-ți înșir verzi și uscate ?

— Vă cred, bîigui celălalt, amețit de avalanșa de argumente.

— A trebuit, prin urmare, să colinzi prin opt prăvălii, pentru ca tocmai aici — la a noua — să-ți vorbească cineva cu onestitate.

— Cam așa, aprobă celălalt cu jumătate de glas.

— Ai avut noroc să dai peste unii ca noi, care apărăm interesele publicului, peroră Smokey și mai înflăcărat, trecîndu-și o mînă pe după umărul scofîlcitului. De-abia acum ești pe calea cea bună, glăsui plin de bunăvoință, așa că iată care mi-e sfatul, amice. Mai dă o raită pe la toți negustorii la care ai fost și stoarce-le ultimul lor cuvînt — o idee care se părea că nu-i suride străinului, după mutra înăcrită cu care o primi. Dar Smokey s-ar fi zis că n-o observase, urmîndu-și neabătut povața. După ce i-ai tras bine de limbă și ești pregătit sufletește să auzi și alte amănunte cinstite — cum ar fi prețul definitiv în care intră și accesorii și taxe și toate — atunci vino la mine. Îți doresc mult noroc, îi spuse în încheiere, întinzîndu-i o mînă vînjoasă și pregătindu-se să-l concedieze.

— Stați nițel, îl reținu scofîlcitul. De ce să mai plec și să nu discutăm pe loc ?

— Pentru că tot mai eziți și ar fi o irosire de timp și pentru mine și pentru dumneata.

— Ba sînt hotărît, protestă celălalt după o ultimă și anemică șovăire. Care-i prețul definitiv ?

— Mai mare decît al şarlatanilor de te-au dus de nas, îl preveni Smokey, în schimb va cuprinde şi accesorii şi taxe şi un plin de benzină, şi toaleta maşinii... În mai puţin de zece minute, încheiară tranzacţia la două mii cinci sute cincizeci de dolari, strîngîndu-şi afectuos mîinile. Iar îndată ce vînzătorul se apucă să completeze factura, Smokey se depărtă cu acelaşi mers legănat şi molatec, în căutarea unei noi prăzi. Doar după cîţiva paşi, Adam îl văzu adăstînd în preajma unui străin de curînd apărut — un tip plin de sine, cu o pipă în gură şi îmbrăcat impecabil, într-un sacou stil Harris, din *tweed*, cu pantaloni neatinşi şi pantofi din piele de crocodil. Cei doi îşi vorbiră pe îndelete pentru ca, în cele din urmă, cînd vizitatorul plecă, Smokey să revină la Adam, clătinînd dezarmat din cap.

— Ăstuia nu-i poţi vinde nici picioare de înger ! E medic, ori cu doctorii n-ai ce face. Vor marfă pe de pomană, la întreţinere să fie primii serviţi şi maşini cu împrumut pe de gratis, ca şi cînd le-aş avea înşirate pe rafturi, ca trusele de prim ajutor. Întreabă orice negustor cam cum se descurcă cu doctorii şi ai să vezi cum îi sare ţifna.

Dar curînd îi trecu paraponul şi se duse la o nouă tocmeală, cu un bărbat chelbos, scundan, îndesat şi cu o voce gravă, baritonală, doritor să-i cumpere soţiei o maşină. Pe acesta i-l prezentă şi lui Adam : Wilbur Arenson, şeful poliţiei locale — un nume familiar pentru Trenton din citirea diurnă a presei, cum dealtfel era şi al său pentru celălalt, după căutătura ochilor reci şi albaştri, care încercau o asociere spontană între fizionomia ce-o avea dinainte-i şi alte date fixate în memoria sa de şerif. La un moment dat, cei doi se retraseră în biroul patronului unde, după cîte mirosi Adam, cumpărătorul obţinu şi marfa şi preţul dorit. După plecarea sa, Smokey îi spuse cu tîlc :

— Cu copoii trebuie să te ai bine. Altfel, nici de mi-aş vinde pielea, n-aş putea să plătesc taxele de parcare pentru toate maşinile noastre de deservire.

Între timp, un bărbat oacheş şi guraliv intră în reprezentanţă şi se duse glonţ la oficiul de informaţii, unde-l aştepta un plic sigilat. În drum spre ieşire, Smokey îl interceptă, îi strînse mîna într-un chip

foarte prietenos, iar după ce-l văzu trecînd pragul, se întoarse la Adam și-i explică :

— E un frizer și-unul din prepelicarii noștri de mare nădejde. În vreme ce-și practică meseria — tunzînd sau bărbierind un bărbat — îi turuie despre noi : ce prețuri convenabile avem, cum mulțumim clientela, și așa mai departe. Se întîmplă adesea ca unii din cei vrăjiți să se prindă în leasă și să cumpere de la noi, și-atunci omul își primește răsplata, cum l-ai văzut adineaori. Din relatările ce urmară, Adam află cum că Smokey dispunea cam de două duzini de „prepelicari", printre care lucrători de la stațiile de benzină și întreținere, cosmeticiene și chiar un antreprenor de pompe funebre.

— Cînd dă cîte un soț ortul popii iar consoarta vrea să vîndă mașina ori s-o schimbe cu una mai mică, dricarul o îndrumă spre noi și, în caz că încheiem tîrgul — cum se-ntîmplă mai totdeauna, fiindcă tipul are un papagal strașnic — pe lîngă coșciug și ce-i mai vinde clientei, îi pică și de la noi un ciubuc.

În cele din urmă, părăsiră sala de expoziție, revenind în biroul de sus, unde băură cîte o cafea, dreasă cu un strop de coniac, dintr-o sticlă pe care Smokey o scoase dintr-un sertar la îndemînă.

Printre sorbituri și pufăieli din țigări, negustorul atacă un nou subiect — Orionul.

— Dacă prinde la public, vom face o treabă pe cinste. Numai de ne-ați trimite destule, fiindcă le vindem cît ai bate din palme. Doar știi cum se-ntîmplă cu modelele noi. Tocmai mă gîndeam Adam — zise învîrtind amestecul de cafea și coniac din ceașcă. Avînd în vedere poziția și influența de care dispui, poate i-ai converti pe cei care hotărăsc alocațiile să ne trimeată o cotă mai mare. Ar fi nemaipomenit pentru coana Teresa și pentru copilașii ce i-au rămas de crescut.

— Ca să nu mai vorbim de cîștigul tău personal, i-o tăie Adam pe un ton ascuțit ca o muche de brici.

— Ne-am ajuta, cum s-ar zice, unii pe alții, se apără celălalt ridicînd din umeri.

— Ți-o spun de pe acum : să nu te aștepți la sprijinul meu, și te-aș ruga să nu mai vii niciodată cu propuneri de acest gen.

Ultragiat la început de cutezanța negustătorului de a-i cere, cu atîta neobrăzare, o intervenție absolut interzisă de către Comisia de arbitraj, Adam se domoli în următoarele clipe, judecîndu-l mai puțin dominat de revoltă, ci mai degrabă cu haz. Ca urmare își amendă și riposta, îndulcind-o, pe cît se putu. Doar se lămurise între timp cum că în materie de afaceri Smokey Stephensen nu-și făcea nici un scrupul, și deci nu văzuse nimic reprobabil în rugămintea pe care i-o adresase. Da, Smokey ignora preceptele eticii, cum poate era silit să o facă orice concesionar de reprezentanță, cugetă Adam încă descumpănit, așa cum era și în privința povețelor ce se cuveneau a fi date Teresei. Dar înarmat cu impresiile adunate — ce e drept felurite și inegale — îi trebuia numai timpul să le digere în liniște și să extragă anumite concluzii.

13

Hank Kreisel, care prînzea cu Brett DeLosanto în Dearborn, reprezenta, într-un sens metaforic, partea ascunsă a unui colos.

Îndreptîndu-se către cincizeci și cinci de ani, suplu, atletic și dominînd ca înălțime pe cei mai mulți dintre semeni — aidoma unui buldog rătăcit într-o ceată de șoricari — Kreisel era fabricant de piese auto. În general, orașul Detroit este asociat cu faimoasele nume ale producătorilor de mașini, cu precădere ale celor TREI MARI : General Motors, Ford și Chrysler. Această asociere — pe cît de răspîndită în lume pe tot atît de legitimă — e, într-un fel, incompletă, deoarece fabricanții celebri întruchipează doar porțiunea vizibilă a colosului mai sus pomenit. Dincolo de aceste firme vestite și de percepția ochiului public, există sute și mii de întreprinderi, unele impunătoare, altele extrem de modeste — ultimele întreținîndu-se din comenzi și încasări modice — care, la un loc, își desfășoară activitatea fie în centrul comercial al metropolei sau la periferie, în suburbii, pe șoselele laterale ori chiar în preajma uzinelor mari. Și întocmai cum amplasarea lor variază, tot astfel și natura lăcașurilor care le găz-

duiesc — de la ateliere spațioase și cu înzestrare ultra modernă, la altele încropite în magazii vechi, în biserici dărăpănate și părăsite ori prin poduri de cîțiva metri pătrați. O parte sînt sindicalizate, altele nu, cu toate că varsă salarii anuale de ordinul bilioanelor de dolari.

Diferite în multe privințe, au totuși o trăsătură comună, și anume — natura produselor. Fiecare în parte fabrică subansambluri auto, începînd de la piese masive, pînă la cele mai minuscule, dar care, îngemănate cu părțile construite în uzine, alcătuiesc, în cele din urmă, automobilul în forma finită. Fără producătorii de subansambluri, cei TREI MARI s-ar putea compara cu niște stupi văduviți de albine. În calitate de fabricant de asemenea piese, Kreisel era și el o albină. Plus încă ceva — sergent major în forțele infanteriei marine, amănunt de mai puțină notorietate, dar care-și lăsase pecetea pe întreaga-i înfățișare, de la părul de-abia argintat, tuns ca peria, și mustața scurtă și îngrijită, pînă la ținuta sa dreaptă și marțială cînd se afla în stare de nemișcare, o ipostază mai rar întîlnită, deoarece Kreisel era o structură hiperdinamică într-o veșnică forfotă. Avea un mers iute, cu țintă precisă și cu pași sacadați, la fel ca și vorba, și trăia într-o perpetuă agitație de cînd se trezea dimineața, în zori, la reședința-i din Grosse Pointe și pînă spre zorile următoare, cînd începea o nouă zi de activitate. Acest ritm îndrăcit de viață precum și alte năravuri îi declanșaseră două atacuri de inimă. Medicul i-o spusese fățiș cum că al treilea i-ar putea fi fatal, însă Kreisel primise avertismentul așa cum, luptînd ca sergent în război, după ce aflase de-o ambuscadă frontală pregătită de inamic, își continuase neabătut misiunea, înaintînd cu aceeași dîrzenie, încrezător în rezistența sa fizică și în norocul care mai întotdeauna-l favorizase. Fiindcă ce altceva decît șansa îi adusese cele două mari împliniri, după care tînjise : femeile și afacerile ? Adevărat, existaseră și momente cînd norocul părea să-l fi părăsit, cum se-ntîmplase în decursul unei campanii cînd, fiind într-o tabără de refacere și încurcat cu nevasta colonelului comandant, acesta îi surprinsese, retrogradîndu-l, fără nici o întîrziere, de la sergent major, la simplu soldat.

Mai cunoscuse şi alte eclipse ale luminoasei lui stele călăuzitoare, nu în domeniul amorului ci şi în sfera comerţului ; dar adunate şi puse într-o balanţă, talerul satisfacţiilor şi al marilor reuşite precumpănea simţitor asupra celuilalt, al eşecurilor.

Brett DeLosanto îl cunoscuse chiar în laboratorul Centrului de Creaţie şi de Modele al Companiei, unde Kreisel venise, într-una din zile, să-şi prezinte un produs. De la o simpatie spontană şi reciprocă, cum o simţiră de la prima vedere — la care se adăugă şi curiozitatea lui Brett de a cunoaşte şi restul de întreprinderi ce conlucrau cu uzinele — cei doi deveniră, cu timpul, prieteni. Pe acest Kreisel trebuia DeLosanto să-l întîlnească în ziua de pomină cînd nu izbutise să mai iasă din împresurarea de la parcare şi avusese carambolul cu Leonard Wingate. De atunci, de cînd, reţinut de afaceri, Kreisel nu îşi putuse onora întîlnirea, trecuseră două luni încheiate şi de-abia acum îşi luau prînzul fortuit amînat.

— M-am tot întrebat, Hank, oare cum ai ajuns să fabrici piese auto ? îl iscodi Brett.

— E-o poveste lungă, răspunse acesta, întinzînd mîna după paharul de whisky-Bourbon, băutura-i obişnuită — din care trase o duşcă mai respectabilă. Întîmplător, beneficia de un răgaz şi ţinea să profite de el, destinzîndu-se. De aceea, cu toată ţinuta sa impecabilă — un costum de lucru croit şi lucrat fără greş — îşi descheiase nasturii de la vestă, lăsînd să se vadă — detaliu revelator pentru tînărul dinainte-i — cum că poartă şi curea şi bretele.

— Am să-ţi spun cum a fost, dacă ţii negreşit să afli, urmă fabricantul cu vorba-i pripită şi formulări cît mai scurte.

— Haide, dă-i drumul ! îl îmboldi celălalt.

Şi pentru el prînzul însemna relaxare. După cîteva nopţi de nesomn, petrecute în Laboratorul de Creaţie şi de Modele, dormise o dimineaţă pe săturate, iar acum savura cele cîteva ore de libertate pînă la reîntoarcerea sa, către seară, la planşeta de lucru.

Apartamentul în care se ospătau — particular şi cochet — se afla situat la o cale de o milă faţă de muzeul Henry Ford şi de Greenfield Village, iar cum de sediul Companiei Ford îl despărţea o distanţă şi

mai neînsemnată, apărea în scriptele lui Hank Kreisel drept „Oficiul-de-legătură cu Ford". În realitate, legătura întreţinută de el în acest îmbietor cuib nu era cu birourile pomenitei Companii, ci cu o brună mlădie şi numai picioare, pre nume Elsie, care îl folosea fără să plătească chirie, şi figura pe statele de salarii ale întreprinderii Kreisel fără să treacă vreodată pe acolo, achitîndu-se de aceste „mici beneficii" prin întîlniri amoroase cu generosul ei binefăcător — cîte una sau două pe săptămînă, dacă nu şi mai multe, după capriciile partenerului. Aranjamentul era reciproc convenabil, iar cum Hank era un om chibzuit şi cu tact, nu apărea niciodată fără un prealabil anunţ telefonic, aşa cum şi Elsie căuta să nu-l ocolească în favoarea vreunui inoportun. Fără ştirea atrăgătoarei brunete, Kreisel mai întreţinea însă alte două „Oficii de legătură" — cu Chrysler şi cu General Motors — funcţionînd după aceleaşi canoane.

Elsie, care le pregătise prînzul, se afla momentan în bucătărie.

— Înainte de a-mi începe istorisirea, aş dori să-ţi pun o întrebare, vorbi fabricantul. Îl cunoşti pe directorul Adam Trenton ?

— Chiar foarte bine.

— Mi-ar place să-l întîlnesc. Aud că-l aşteaptă un viitor mare, or în afaceri nu strică să legi amiciţii cu oameni suspuşi, se confesă Kreisel în felul său tipic, direct şi cu oarecare cinism —, însuşiri pe care bărbaţii, la fel ca femeile, i le preţuiau, socotindu-le atrăgătoare.

Aproape imediat reapăru Elsie, într-o rochie neagră, simplă şi strînsă pe ea, dezvăluindu-i, la fiecare mişcare, toate secretele trupului. Fostul infanterist de marină îi mîngîie drăgăstos fesele.

— Dacă ţii să-l cunoşti pe Adam, voi aranja negreşit o întîlnire, se oferi Brett. Dar unde ? Aici ? adăugă rînjind cu subînţeles.

Hank Kreisel refuză clătinînd energic din cap.

— La vilişoara mea de la Higgins Lake. Locul petrecerilor de sîmbătă şi duminică. Să-l aduci într-una din ele. Să zicem, în luna mai. Rămîne să vă alegeţi voi data. De rest, mă voi ocupa eu.

— În regulă, se învoi DeLosanto. Vorbesc cu Adam şi am să-ţi comunic.

În prezenţa lui Kreisel se surprindea, nu o dată, exprimîndu-se în acelaşi mod sacadat şi concis, caracteristic marelui fabricant. Cît despre reuniunile din ascunzătoarea menţionată de el, tînărul creator participase la cîteva. Erau întîlniri intime, cu veselie, mîncare şi băutură din plin, la care se simţise grozav.

Elsie se reaşeză la masă, continuîndu-şi dejunul fără să scoată o vorbă ci doar plimbîndu-şi privirea de la unul la altul, întocmai cum Brett o văzuse şi în alte ocazii, rareori surprinzînd-o strecurînd o remarcă.

— Ce te-a făcut să-ţi fugă mintea la Adam ? îl descusu DeLosanto pe amfitrion.

— Orionul. Sînt informat că el a dispus ajustările. O afacere straşnică, picată din ceruri. Eu am să fabric una din piesele adăugate.

— Tuu ? se miră Brett. Şi pe care din ele ? Tijele drepte, de sub podeaua din faţă sau cele încrucişate de sub tabloul de bord ?

— Primele.

— Şi eu am fost pentru această soluţie. E o comandă masivă.

Remarca din urmă îl făcu pe producător să zîmbească în felul său tipic — adică strîmb.

— Ori mă pricopsesc, ori mă duc pe copcă. Mi-au cerut două mii de bucăţi. Şi dacă s-ar putea să le fac azi. Iar după o lună, alte o mie. Am cam oscilat la primirea comenzii. Sînt destul de înghesuit de altele, multe. Dar uzina e sigură c-am să pot face faţă.

Brett era la curent cu faima dobîndită de Kreisel în privinţa respectării datelor de livrare — o calitate pe care serviciile de achiziţie o preţuiau foarte mult. Unul din factorii ce-i înlesniseră buna sa reputaţie era talentul lui remarcabil pentru improvizarea tehnologiei de fabricaţie — ceea ce însemna economie de timp şi reducerea costului. Formulele lui îi uimeau pe experţii cu diplome universitare, cu atît mai mult cu cît Hank, deşi netrecut printr-o facultate, îi lăsa mult în urmă în materie de iscusinţă şi fantezie.

— Măi să fie al naibii ! exclamă Brett. Auzi, să te văd lucrînd pentru Orion ! Numai la asta nu m-aşteptam.

— Da de ce te miri chiar așa ? În industrie interesele oamenilor se încrucișează cînd nici nu visezi. Cîte nu se întîmplă fără să știe stînga de dreapta. Fiecare vinde și cumpără. Spre exemplu, General Motors îi vinde lui Chrysler volane. Chrysler își plasează adezivele lui Ford și lui General Motors. Ford achiziționează parbrize de la Plymouth. Cunosc un ins, inginer la direcția comercială. Locuiește în Flint și e angajatul lui General Motors. În Flint, după cum se cunoaște, își are sediul Compania General Motors. Dar principalul client al individului de care-ți vorbesc este Ford, al cărui cartier general se află în Dearborn. Și ce crezi că face amicul ? Vine din Flint și cumpără în ascuns de la Ford schițe cu accesorii pentru motoare, pe care le duce la General Motors. Chestiunea-i ținută în mare taină chiar în sînul lui General Motors, deoarece și acolo există o sumă de oameni care ar da nu știu ce să-și arunce ochii pe schițe. Cînd tipul se deplasează la Ford, îl vezi într-o limuzină de-a lor, pe care, nu ai să crezi, dar i-a cumpărat-o însuși General Motors.

Elsie tocmai umplea paharul lui Kreisel, după ce, cu cîteva clipe înainte, Brett o refuzase să-i mai toarne într-al său.

— De cîte ori ne vedem, Hank îmi dă noutăți dintre cele mai nevisate, mărturisi DeLosanto, cu ochii la jună.

— Într-adevăr, știe multe, încuviință fata, îndreptîndu-și privirea străluminată de tainice înțelesuri asupra lui Hank.

Acesta-i răspunse cu o căutătură deopotrivă de enigmatică, ce-l făcu pe tînărul creator să întrebe pe loc :

— Vreți, cumva, să mă car și să vă las singuri ?

— Nu. Nu e grabă, îl liniști fostul infanterist de marină, scoțîndu-și o pipă și aprinzînd-o. Parcă doreai să-ți vorbesc despre mădulare îi aminti el lui Brett, dar nu de-ale tale, fetițo, preciză întorcîndu-se către Elsie. „Acelea mă privesc doar pe mine“, părea să completeze din ochi.

— Despre mădularele automobilelor și cum ai ajuns să le fabrici, întări DeLosanto.

— Întocmai, confirmă celălalt, și rînji mulțumit. Înainte de a mă înrola în război, am muncit într-o uzină-auto. După eliberare, mi-am reluat slujba. Lucram la

o presă de perforat. Încă nu aveam o calificare. Curînd am devenit şef de echipă.

— Te-ai ridicat repede, observă Brett.

— Poate prea repede. În sfîrşit, cît am stat acolo am urmărit cu ochii în patru cum mergea treaba cu stanţarea metalelor. Ştii cum sînt cele TREI MARI COMPANII ? Toate pe aceeaşi măsură. Le trebuiesc utilajele cele mai formidabile, sediile cele mai grandioase şi scumpe, şi cîte altele. Ei bine, aceste cheltuieli de regie fac ca o simplă stanţare ce-ar costa doar doi cenţi, să ajungă la cinci. Kreisel făcu o pauză, pufăi din pipă, lăsîndu-se învăluit în spirala de fum. Aşa că-ntr-o bună zi, urmă el, m-am dus la serviciul de achiziţii. Acolo am dat peste un individ cunoscut. I-am spus c-aş putea face aceeaşi treabă la un preţ mai redus. Se-nţelege, pe spezele mele.

— Şi te-a finanţat ?

— Aş ! Nici atunci nici pe urmă. Dar am obţinut un contract. Şi nu de trei şaibe, ci de un milion de bucăţi. La lichidare, mi s-au dat două sute de dolari, bani peşin. Dar atelier, ioc. Utilaje, tămîie. Mi-aduc aminte ca azi, continuă rîzînd pe înfundate. În noaptea care-a urmat, n-am închis nici un ochi. Eram îngrozit. Dimineaţa, am pornit la alergătură. Am luat cu chirie o sală veche de biliard. Apoi am dat fuga la bancă. Am arătat contractul cu fabrica şi cel de închirierea sălii. Mi-au dat un amărît de împrumut cît să-mi încropesc ceva utilaje uzate. Pe urmă mi-am luat două ajutoare. Împreună cu ei am închegat un atelier prăpădit. Angajaţii lucrau, eu alergam după alte comenzi. Şi de-atunci o tot ţin într-o goană, conchise, toropit de amintiri.

— Întruchipezi o adevărată Saga, remarcă DeLosanto, gîndindu-se la magnifica-i reşedinţă din Grosse Pointe, pe care i-o vizitase ; la cele şase întreprinderi, fremătînd de activitate, şi dintre care una fusese la început o biată sală de biliard... După umilele sale calcule, lipsite de orice exagerare, Hank Kreisel dispunea, în clipa de faţă, de un venit de două, trei milioane.

— Dar pe amicul de la serviciul de achiziţii, cel cu primul contract, l-ai mai văzut de atunci ? îl întrebă după o scurtă tăcere.

— Cum de nu. Lucrează la aceeaşi uzină. Curînd o să iasă la pensie. La răstimpuri îl mai invit să ia masa cu mine.

— Ce e o „saga" ? se auzi Elsie.

— Povestea cuiva care luptă şi izbuteşte în tot ce-şi propune în viaţă, o lămuri Kreisel.

— E o legendă, amendă Brett.

— În cazul meu, nu ; sau încă nu, i se opuse prietenul rămînînd un răstimp într-o atitudine de profundă gîndire, cum Brett nu-l surprinsese vreodată. Cînd reluă firul vorbei, grăi mai în tihnă, fără obişnuita sacadare a cuvintelor. Mai există ceva ce mi-ar place să realizez — un fel de încununare a înfăptuirilor de pînă acum. Dar deocamdată nu îţi spun ce, ţinu să adauge, observîndu-i curiozitatea artistului. Poate cîndva am s-o fac, însă nicidecum azi. Cît despre piesele auto, reveni el la subiect şi la starea de dinainte, cu ele, de fapt, m-am lansat. La început am comis erori. Dar am tras şi învăţăminte. Şi încă din primii ani. Unul din ele este să cauţi punctele slabe ale pieţii. În special cele unde concurenţa e mică. Aşa că nu am venit cu creaţii şi inovaţii. Aici e lupta prea mare ca s-ajungi să ţi le impui. M-am mulţumit cu piese gata lansate, şi cele de schimb. Dar nici astea prea mari... Douăş' de inci de la sol, şi nici unul în plus. Iar astea numai pentru partea frontală şi posterioară a maşinii, ca fiecare să coste mai puţin de zece dolari.

— De ce această delimitare ? se interesă Brett.

Amfitrionul rînji în felul său enigmatic şi colţuros :

— Cele mai multe accidente minore survin fie în faţă sau în spatele automobilelor. Iar stricăciunile principale se ivesc îndeobşte la piesele mici. De aici şi marea lor cerinţă pe piaţă şi comenzi cu toptanul, precum şi cîştiguri imense, realizate cu timpul.

— Dar acea limită de zece dolari, cum o mai justifici ? îl aţîţă mai departe desenatorul.

— Să zicem că ţi s-a stricat ceva la maşină şi vrei să repari. Dacă te costă peste zece dolari, te apuci singur de cîrpăceală. Dacă te costă în schimb mai puţin, arunci piesa defectă şi veche, înlocuind-o cu una nouă. Prin urmare, îmi cumperi produsul. Să nu mă-ntrebi cîte piese de schimb mi se cer.

Totul era atît de ingenios şi de simplu, încît Brett nu-şi putu stăpîni rîsul.

— De-abia mai tîrziu mi-am făcut de lucru cu accesoriile, şi-am mai prins şi alt truc : să mai iei cîte o comandă şi de la armată.

— Pentru care binecuvîntată pricină ?

— O să-ţi explic. Însă mai întîi se cuvine să afli că, în general, fabricanţii de piese fug de această colaborare. Adevărat. Prezintă anumite dezavantaje. Se acordă termene scurte de execuţie şi se plăteşte destul de slab. Dar trecînd peste neajunsuri, te poţi alege şi cu profituri considerabile. Altfel discuţi cu fiscul cînd e vorba de impunerea pe cifra de afaceri. Confraţii mei nu cunosc aceste secrete. Eu, însă, le ştiu, decretă scurt şi sentenţios, măsurînd-o şăgalnic şi cu tîlcuri ascunse pe bruneta din preajmă.

— Elsie are dreptate. Ştii o grămadă de clenciuri, spuse Brett, ridicîndu-se de pe scaun şi aruncînd o privire la ceasul de mînă. Eu mă-ntorc la fabrica de căruţe. Mulţumesc pentru masă, Elsie.

Ridicîndu-se în picioare, juna i se alătură, încolăcindu-şi un braţ după al său. Apropierea ei fizică precum şi căldura ce străbătea prin subţirimea rochiţei îl făcură să se înfioare o clipă. Apoi trupul ei ca o tijă de floare se desprinse pe nesimţite pentru ca, brusc, să se mai lipească o dată de al său. Oare cu totul întîmplător ? Parcă nu îi venea să creadă. În fugara atingere, Brett îi simţi îmbietoarea mireasmă a părului, şi la gîndul celor ce aveau să urmeze după curînda-i plecare, îl pizmui pe marele industriaş.

— Mai vino, de cîte ori vrei, îl pofti Elsie cu un glas moale.

— Hei ! Ai auzit, Hank ?

Pe moment, vîrstnicul fabricant îşi întoarse privirea aiurea, iar cînd îşi rosti replica, răzbătea o iritare în voce :

— În cazul cînd accepţi invitaţia, fă tot posibilul ca eu să n-o aflu.

Apoi îl conduse la uşă, iar Elsie intră în bucătărie.

— Am să fixez întîlnirea cu Adam, îl asigură DeLosanto. Mîine-ţi telefonez.

— Foarte bine. Iar după ce-și strînseră mîna, Kreisel adăugă : Cît despre cealaltă întîlnire, să știi că nu am glumit. Să nu-mi ajungă cumva la urechi. S-a-nțeles ?

— Cît se poate de limpede.

Și totuși Brett memorase numărul de telefon al apartamentului, care nu figura în cartea obișnuită a abonaților, fiind hotărît să ia chiar a doua zi legătura cu Elsie.

În timp ce el se urcă în lift și începu să coboare, Kreisel încuie ușa și porni înspre dormitor, unde-l aștepta Elsie, îmbrăcată într-un minichimono străveziu, de-abia susținut pe trup de o panglică de mătase, înnodată într-o parte, în talie. Își desfăcuse și părul ce se revărsa într-o cascadă brună, pe umeri, iar cînd apăru Hank în prag, îl întîmpină cu un surîs generos și cu o sclipire în priviri ce nu putea tîlcui decît anticiparea desfătărilor ce aveau să urmeze. La primul sărut de-abia își atinseră buzele, iar Hank începu să-i desfacă funda — încet, inimaginabil de încet — și doar cînd căzu chimonoul de pe ea, o îmbrățișă cu adevărată patimă.

Pe urmă începu ea să-l dezbrace, cu aceeași imensă încetineală, împăturindu-i și așezîndu-i cu grijă fiecare veșmînt în parte. Era un ceremonial în care el o inițiase — la fel ca și pe alte femei în trecut — tălmăcindu-l nu ca un gest de servilitate, ci un preludiu, cu semnificații de ritual, practicat în Orient, unde-l întîlnise și-l învățase, și care avea meritul de a ațîța și mai tare dorințele.

Cînd, într-un tîrziu, se întinseră în pat, Hank îi șopti :

— Iubește-mă, draga mea.

— Și tu, îi răspunse mai mult printr-un geamăt.

14

— Știi ce ie toată spurcăciunea asta dă soccetate ? se zborși Rollie la May Lou. Dar cum negresa nu găsi un răspuns la îndemînă, se văzu nevoit să urmeze tot el : Un vax și o cloacă dă minciuni împuțite. Asta ie

lumea, fetico. Încotro îţi întorci urechea, auzi doar gogoşi.

Rollie vorbea de parcă împroşca venin, cătrănit cum era de întîmplările petrecute în hala de asamblare, unde i se dăduse de lucru. Intra în a şaptea săptămînă de cînd revenise la fabrică, deşi el, se-nţelege, nu le ţinuse vreo socoteală. Ca şi slujba, interlocutoarea lui, May Lou, se înscria ca o noutate în searbăda-i existenţă. „O pomicică" (cum o numea Rollie), se-ncurcase cu ea într-o sîmbătă seara — pe cînd îşi făcea praf salariul — iar curînd după aceea, se mutaseră împreună în două cămăruţe pe Blaine, nu departe de strada cu numărul 12. Mai toată ziua, concubina tîndălea pe acasă, ba înnădind la nişte petece de perdele, ba măturînd şi dereticînd bucătăria şi odăiţa, învîrtindu-se — cum zicea un prieten de-al lor, care le trăgea vîrtos la măsea — ca un cîine ce vrea să-şi apuce coada.

Dealtfel, nici Rollie nu punea mare preţ pe fandoselile ei de gospodină, şi totuşi îi înmîna gologanii încasaţi, pe care ea îi vîntura cît ai bate din palme, astfel că se vedea obligat să se ducă aproape zi de zi la uzină, ca să se încropească de alţii.

Întoarcerea sa la muncă, după dezertarea de la cursul de pregătire, se datora — în exprimarea lui pitorească — „mătăhălosului negru, înţolit ca de sindrofie, ce-i picase în prag într-o zi, întinzîndu-i o labă şi spunîndu-i că-l cheamă Leonard Wingate".

Tipul îl vizitase pe vremea cînd încă şedea în camera luată cu împrumut, şi-i înşirase tot soiul de baliverne, cu toate că Rollie i-o retezase de cum începuse cu trăncăneala, zicîndu-i să se ducă la dracu ori să se spînzure, ca să nu-i mai audă palavrele. Dar nenea Tom nu se lăsase cu una, cu două, ci-i dăduse înainte, istorisindu-i şi despre un alb blestemat care, odată cu alţii, îl trăsese şi pe Rollie în piept, luîndu-i iscălitura pe cecuri, încasîndu-le mai apoi pentru sufletul lui ca, în cele din urmă, să fie dat în vileag — o poveste ce-l cam lăsase cu gura căscată. Dar ce-l înmărmurise de-a binelea fusese totuşi răspunsul lui Wingate cînd, întrebat de el : „ce va păţi hoţomanul cu cecurile", îi spusese că nu va ajunge la zbîrnă, cum ar fi nimerit-o un negru — o mărturie în plus cum că toate panglică-

riile despre dreptate și lege nu erau decît niște minciuni gogonate. Și asta o recunoscuse și nenea Tom — ce-și mai zicea pe deasupra și Wingate — și încă cu atita tristețe și amărăciune, încît îl uimise pe Rollie care, aproape fără să-și mai dea seama, se plecă înaintea stăruințelor sale, acceptînd să se întoarcă la lucru.

Tot atunci și tot el îi spusese cum că nu trebuie să mai ducă la capăt cursul de pregătire, ci datorită istețimii sale la minte și ușurinței cu care prindea orișice (după cum reieșise din fișa lui personală, cercetată de Wingate), putea să purceadă de-a dreptul la lucru, fiind primit chiar de luni la banda de asamblare.

Numai că și asta se dovedise tot o minciună sfruntată, fiindcă în loc să-i încredințeze o treabă anume — pe care poate ar fi făcut-o cum se cuvine — în dimineața de luni, cînd se înfățișase la fabrică, fusese pus să lucreze ca pîrlit de înlocuitor, trecînd de la un tact al benzii la altul, zburînd încolo și încoace, ca o muscă beată, încît n-apuca bine să învețe un lucru, cînd i se dădea altul, și altul și altul, pînă-i vîjiia capul de nu mai știa pe ce lume se află. Și așa a ținut-o două săptămîni încheiate, îndeplinind corvezi de tot soiul, schimbate de la minut la minut, și numai cu îndrumări aruncate în fugă, încît nici nu știa cum să se achite de ele și nici cînd îi va cășuna șefului să-i dea altceva de făcut. Dar nu această bezmetică vînzoleală ori neputința de a-și însuși un meșteșug pe de-a-ntregul îl umpleau de revoltă și silă ; de astea nici că-i păsa, fiindcă de la bun început nu se așteptase la vreo scofală, cu toată pălăvrăgeala nenorocitului ăla de Wingate care-i făgăduise marea cu sarea, ca pînă la urmă să nu se aleagă nimic de promisiunile lui, așa cum i se întîmplase cu toți de cîți avusese parte în viață. Deci, minciuni și iarăși minciuni !

Cît despre banda de asamblare și nebănuita-i viteză, bine-nțeles nu-i suflase nimeni o vorbă, ci a trebuit s-o constate pe propria-i piele. La prima vedere, cînd pășise în hala de asamblare, i se păruse că se mișcă nu mai degrabă ca melcul. Se prezentase la lucru devreme, odată cu schimbul de zi, și ce l-a lăsat cu gura căscată — ba l-a băgat și în sperieți — fusese

mărimea nebănuită a uzinei ; apoi valul de oameni ce năvăleau către ea, în maşini, în autobuze, şi în cîte alte tîrlii pe rotile ! L-a mirat de asemeni cum toţi — afară de el — aveau o ţintă precisă, spre care mergeau într-o goană zănatică. De ce ? Dumnezeu ştie ! Dibuind şi întrebînd, află, în sfîrşit, unde trebuia să se înfăţişeze, iar de-acolo fusese trimis într-o hărăbaie de hală, cu acoperişul de zinc, mai curată de cum se aşteptase, şi plină de larmă. Da ce larmă, Cristoase ! de parcă te impresurau cîteva zeci de fanfare, cîntînd fiecare pe legea ei.

De la un capăt la altul al halei, şerpuia linia de asamblare, deşi nu vedeai nici de unde porneşte şi nici unde sfîrşeşte. Iar după mişcarea-i înceată, ai fi zis că bărbaţii cît şi muierile (fiindcă zări şi cîteva lucrătoare), aveau timp berechet să-şi mîntuie treaba ce-o aveau la fiecare maşină, apoi să facă o pauză, ca să-şi mai tragă un pic sufletul, după care să treacă la următoarea, adusă de bandă. Aşadar nu era nici o zdroabă ! Ba chiar un moft, pentru cineva cu îndemînare.

Dar în mai puţin de un ceas — la fel ca mii şi mii de alţi lucrători ce se perindaseră înaintea sa pe aici — Rollie judeca printr-o altă prismă, incomparabil mai sumbră.

Supraveghetorul căruia îi fusese dat în primire — un tinerel alb, cu început de chelie, c-o uitătură nerăbdătoare şi obosită de om trecut de juneţe, îl întrebă numai :

— Care ţi-e numărul ? Iar cînd îl văzu şovăind continuă cu arţag : Unde ţi-e cartea de asigurări sociale ?

Aşteptă cu creionul în mînă, gata să scrie, pînă ce Rollie îşi scormoni buzunarele şi dădu peste cartonaşul ce-i fusese înmînat la direcţia personalului. Pe el se afla trecut numărul. Acru şi scurt la vorbă — ca unul ce se ştia apăsat de alte zeci de îndatoriri ce se cereau împlinite fără zăbavă — supraveghetorul şi-l notă pe carnet. Apoi, arătînd cele patru cifre din urmă — 6469 — îi mai zise lui Rollie, însă de astă dată urlînd, deoarece, între timp, banda de asamblare intrase în funcţiune, stîrnind un vuiet asurzitor.

— Memorează-ţi aceste ultime cifre, pentru că după ele vei fi ştiut şi strigat aici.

Rollie rînji, ispitit să-i răspundă că şi la pîrnaie ţi se dă acelaşi semn de identitate ; dar n-apucă să mai caşte gura, întrucît celălalt îi făcu un semn să-l urmeze, conducîndu-l spre bandă. De la tactul unde se opriră, tocmai aluneca un turism de culoare deschisă şi lucind de-ţi lua ochii. „Aşa tărăboanţă mai zic şi eu", cugetă Rollie, scrutîndu-l. Şi, în ciuda nepăsării obişnuite, se simţi încolţit de interes.

— În fiecare maşină ai de fixat trei şuruburi, îi ţipă supraveghetorul în ureche. Două în şasiu, iar unul în portbagaj, fiecare în punctul ce ţi-l arăt : aici, aici şi aici. Şuruburile se află în lada de colo, şi le strîngi cu această cheie mecanică — pe care i-o şi înmînă. Ai înţeles ? Rollie tăcu, neavînd siguranţa că pricepuse. Supraveghetorul îl bătu pe un muncitor de alături pe umăr.

— Arată-i noului angajat ce trebuie să facă, îi zise mai mult răcnind. Curînd îţi ia locu', fiindcă de tine am nevoie la suspensiile din faţă. Şi-acum haide, dă-ţi-i bătaie !

Cu aceste cuvinte supraveghetorul se depărtă, arătînd — după cum îl izbise pe Rollie de la prima vedere — mai bătrîn decît vîrsta lui fragedă.

— Holbează-te la mine, bobocule, i se adresă muncitorul lui Rollie, înşfăcînd un pumn de şuruburi şi zvîrlindu-se în maşina sosită pe bandă, într-o mînă cu cheia mecanică, al cărei cablu rămăsese pe dinafară.

Şi pe cînd Rollie îşi întindea gîtul, încercînd să vadă ce meştereşte înăuntru, celălalt ţîşni prin partea din spate, îmbrîncindu-l fără de voie.

— Hei, bobocelule, nu-mi sta în cale, se stropşi către Rollie, după care se furişă ca o muscă în portbagaj, unde mai avea de strîns un şurub.

— Ai prins şmecheria ? ţipă dinăuntru.

Cu aceeaşi repeziciune mai intră şi ieşi din alte două şasiuri, dar cum semnalele supraveghetorului deveneau tot mai stăruitoare, se văzu nevoit să pornească spre unde-l chema, nu înainte de a-i striga lui Rollie în fugă :

— Acu' descurcă-te cum te taie capul, bobocule.

Şi cu toată vînzoleala şi zarva din jur, Rollie se simţi singur ca niciodată în viaţă.

— Hei ! Tu de colo ! îi urlă supraveghetorul de la celălalt capăt al benzii. Ce-ai rămas împietrit ? Continuă-ţi treaba !

Între timp, automobilul care-i trecuse prin mîinile muncitorului, se depărtase şi, lucru de necrezut, cu toată lunecarea înceată a benzii, se trezi cu un altul în faţă. Iar şuruburile nu avea cine să le mai pună afară de el. Înhăţă cîteva la iuţeală şi sări înăuntru. Bîjbîi după lăcaşurile în care trebuia să le vîre, găsi, în sfîrşit, unul, dar îşi aminti că uitase cheia de strîns. Se repezi după ea, dar cînd urcă pe şasiu o scăpă drept pe mînă, zdrelindu-şi amarnic cîteva degete. Cu chiu şi vai, prinse să înfigă o piuliţă, însă pînă s-o răsucească şi să treacă la alta, cablul de la cheia mecanică începu să se micşoreze, pe măsură ce turismul înainta, nemaiajungînd la locul şurubului, astfel că Rollie îl lăsă pe podea şi o tuli din maşină. La următoarea izbuti să împlînte ambele piuliţe şi chiar să le strîngă, deşi cît de bine, numai Dumnezeu o ştia. La a treia se descurcă mai uşor, ca şi la cea după ea. Începuse să prindă şpilul ; cum să ţină şi să învîrte cheia, deşi i se părea încă tare grea. Lucrînd, curgea sudoarea şiroaie pe el şi se tot rănea la cîte un deget.

De-abia la a şasea maşină îşi aduse aminte că de fapt avea de fixat trei şuruburi — cel din urmă în portbagajul din spate.

Alarmat, îşi roti privirea în jur, însă nimeni nu-i observase scăparea.

La tacturile vecine, doi lucrători instalau roţi şi, absorbiţi de ce aveau de făcut, nu-i aruncau măcar o ocheadă. Înfricat, îi strigă unuia :

— Hei, ascultă-mă ! Mi-au rămas cîteva piuliţe nepuse.

Fără a-şi ridica ochii, celălalt îi ţipă :

— Uită de ele şi continuă-ţi lucrul. Or să le pună ăi cu revizia... la caz că le vor observa lipsa, încheie înălţînd doar o clipă privirea şi rîzînd cu gura pîn' la urechi.

De atunci, însă, Rollie începu să fixeze şi al treilea şurub. Dar pentru aceasta trebuia să-şi iuţească mişcările, şi încă ceva — să intre cu totul în portbagaj. La a doua ieşire, nimeri cu capul drept în capac, lovindu-se atît de năpraznic încît rămase aproape năuc. I-ar

fi trebuit un răgaz cît de mic să se dezmeticească din izbitură. Dar cum să şi-l ia cînd un alt şasiu se apropiase, la care meşteri văzînd stele verzi.

În schimb învăţase cîte ceva. Mai întîi făcuse descoperirea că banda se mişca nu ca melcul, ci cu mult mai rapid, şi că nu doar iuţeala îţi cerea să lucrezi cu viteză, cît mai ales curgerea-i necurmată — ca un şuvoi nesecat, ce nu ţine seamă de slăbiciunile omeneşti, rostogolindu-se întruna şi întruna. Singure două stavile întîlnea în drumul ei neîntrerupt : jumătate de oră pentru masa de prînz, şi uneltirile sabotorilor. Iar Rollie li se alătură chiar din primele zile de muncă. În acest scurt răstimp, făcuse, vrînd nevrînd, cunoştinţă cu mai multe operaţii, fiind mutat de la montarea şuruburilor la instalaţiile electrice, apoi la mecanismele de direcţie, la sudarea aripilor şi aşa mai departe.

Încă din dimineaţa prezentării lui la uzină, auzise vorbindu-se de absenţele în masă şi mirosise îngrijorarea din atmosferă. Dar aceasta era o tradiţie pentru începutul de săptămînă. Marţea observă însă că mulţi angajaţi îşi reluaseră îndeletnicirea obişnuită, deşi el tot mai făcea pe înlocuitorul, zvîrlit de la un tact de lucru la altul, fără s-apuce să înveţe o treabă ca lumea, ci făcînd-o de mîntuială. De obicei, cînd se nimerea supraveghetorul în preajmă şi observa greşeala comisă, punea cîte un semn pe şasiul cu pricina ; dar cîte nu scăpau nevăzute, urmîndu-şi calea pe bandă, după, cum, uneori, chiar de le surprindea „şeful“ cusurul, închidea şi el ochii, fără să ia vreo măsură.

Şi pe cînd se întîmplau toate astea, Rollie se simţea tot mai răpus de osteneală. La capătul unei ture — cum era plăpînd şi pipernicit — nu-i rămînea mădular să nu-l doară, îndeosebi mîinile, cu mai toate degetele julite şi sîngerînde. După o zi de asemenea trudă, noaptea se prăvălea într-un somn ca de moarte, şi de n-ar fi zbîrnîit sărăcia de ceas primit de la Leonard Wingate, ar fi dormit în neştire.

Într-una din dimineţi, deşteptat de cîrîitul prelung al ceasornicului, de-abia se putu tîrî jos din pat — cu toate că singur nu-şi putea motiva canonul — iar odată ajuns în dreptul chiuvetei cu smalţul ciobit, se zgîi în hîrbul de oglindă, spînzurată deasupra, şi începu să se ia la rost.

— Mutră neghioabă, de ce dracu nu te-oi întoarce în pat, să mai tragi aghioase ? Ori ți-ai pus în mintea-ți nătîngă să rămîi slugă la albi ? Însă cu tot disprețul pentru chipul ce-l privea năuc din oglindă, nu se culcă înapoi, ci se duse la fabrică.

Curînd după prînz îl răzbi însă oboseala, căscînd aproape întruna, fără puterea de a se mai controla.

Un tînăr negru, cu părul cîrlionțat și mare cît o căpiță, care lucra împreună cu el la montarea motoarelor, îi spuse după o nouă rafală de căscături :

— Măi omule, te văd dormind de-anpicioarelea.

La care Rollie se strîmbă și-i răspunse :

— De vină-s doar blestematele astea de tărăboanțe care curg și tot curg. De cînd sînt n-am văzut atîta puzderie...

— Ți-ar trebui un strop de odihnă. Măcar atît cît îl poți avea cînd se poticnește afurisita de bandă...

Pe urmă tăcură un timp, pînă cînd coborîră o baragladină de motor în lăcașul unui șasiu, cuplară arborele cardanic la cutia de viteze și desfăcură cîrligul ce ținuse motorul suspendat de un scripete, urmînd ca alți muncitori, de-a lungul benzii de asamblare, să fixeze agregatul cu piulițele necesare.

Odată încheiată operația, negrul cu părul sîrmos și încrețit se apropie și-i șopti la ureche.

— Ai vrea să se poticnească nenorocita de bandă ? Să știi că vorbesc serios.

— Cum de nu, zise Rollie într-o doară, mai mult ca să scape de trăncăneala ortacului, cînd el de-abia-și mai ținea ochii deschiși.

— Îți repet ; nu glumesc. Ia te uită încoace ! Și vorbind își desfăcu pumnul, în care ținuse ascuns un șurub de oțel, negru și lung cam de patru inci. Haide, ia-l ! îi spuse poruncitor.

— Și de ce, rogu-te ?

— Ca să faci ce zic eu. Aruncă-l colea, la doi pași, îi ordonă arătînd spre o canelură în podeaua turnată în beton, prin care trecea cureaua de transmisie a benzii — de fapt un lanț ca de bicicletă, însă, firește, incomparabil mai gros, ce șerpuia de o parte și de alta, pe toată lungimea liniei de asamblare, împingînd cu viteză constantă turismele parțial închegate. În unele

puncte, verigile monstruoase dispăreau pe sub duşumea, ca apoi să răsară din nou, pe deasupra, lunecînd pe suporţi suspendaţi, fofilîndu-se prin cabine vopsite, prin guri de control sau, pur şi simplu, prin coturi de schimbarea direcţiei, prevăzute cu roţi dinţate peste care se tîra zăngănind.

„Ce mare brînză !" îşi zise Rollie în sine, cîntărind ideea confratelui. Ca să mai îmi trag un pic răsuflarea şi să mai retez din ceasurile de cazna sînt gata să fac orişice, darmi-te s-arunc o nimica toată de piuliţă ! Şi, fără a mai sta în cumpănă, o zvîrli în lăcaşul lanţului de transmisie.

Pe moment nu se produse nimic ; doar şurubul o luase de vale, ca în mai puţin de un minut să dispară cu totul. De-abia atunci băgă şi Rollie de seamă cum ortacii din jur îşi ridicau pe rînd frunţile, iar o parte din ei — mai toţi de culoare — îl fixau zîmbind cu subînţeles. Spre adînca-i nedumerire, cîţiva aşteptau încordaţi. Oare ce ?

Răspunsul veni în clipa cînd se opri banda. Dintr-odată ! Fără vreun geamăt ori smucitură ci atît de imperceptibil, încît cei absorbiţi de muncă la-nceput nici nu-i observară înţepeneala. Trecură astfel mai multe secunde, în care timp lucrătorii din preajmă îi rînjeau cu şi mai puţine reţineri pentru ca după aceea, la fel de brusc precum se produse oprirea, să se dezlănţuie un vacarm infernal. Soneriile de alarmă începură să zbîrnie. Strigăte de apel să răsune dinspre capătul benzii. O sirenă, şuierînd din străfundurile uzinei, prinse a se tîngui, mai întîi în surdină, iar apoi tot mai tare.

Angajaţii mai vechi, care urmăriseră pe furiş scurtul dialog dintre Rollie şi colegul cu căpiţa de păr inelat, erau la curent cu ce se întîmplase. De la tactul de lucru ce-l ocupa Rollie Knight pînă la primul cot de schimbarea direcţiei era o distanţă de o sută de iarzi, astfel că, pînă acolo, şurubul, strecurat într-o zală a lanţului, înaintase pe nesimţite. Dar odată ajuns în această zonă — împînzită cu roţi zimţate — se interpuse între un dinte şi veriga în care se cuibărise, forţînd lanţul, rupîndu-l şi, implicit, blocînd banda. Cei şapte sute de muncitori rămaşi cu braţele încrucişate, aşteptau liniştiţi şi nepăsători repunerea ei în mişcare, ştiind că în asemenea situaţii de întrerupere fortuită a

lucrului, sindicatul le asigura încasarea integrală a salariilor.

Secundele se scurgeau. Sirena șuiera mai strident și mereu mai aproape. De pe culoarul cel larg, paralel cu linia de asamblare, supraveghetorii, maeștrii, magazionerii și curierii se dădeau în grabă de o parte. La fel și macaralele pe șasiuri, furgonetele și minicarele rezervate dispecerilor, directorilor și altora veniți în inspecție, își întrerupseră forfota, staționînd cît mai lipite de zid. De după o cotitură a halei, virînd cu iuțeală de fulger, apăru un vehicul de intervenție — galben, cu un semnalizator roșu, clipind des și mărunt — aducînd ustensilele și mecanicii convocați de urgență. Unul din membrii echipei se afla la volan, pe cînd ceilalți doi ședeau cocoțați între aparate și tuburile de sudură. Îndreptîndu-se către meșterul care semnala cu brațele ridicate locul unde se produsese ruptura, vehiculul trecu precum o nălucă — galbenă, cu sclipiri roșiatice și cu un șuier asurzitor — pe lîngă tactul de lucru al lui Rollie, după care-și încetini mersul și, în cele din urmă, frînă. Toți ca unul, mecanicii țîșniră din el.

În orice uzină de automobile, oprirea neprevăzută a benzii este privită ca o mare năpastă — a doua în ordinea gravității după izbucnirea unui incendiu. Fiecare minut de neproductivitate aduce cu sine pagube însemnate, întrucît salariile muncitorilor și cheltuielile administrative, irosite în asemenea situații, nu mai pot fi recuperate. Transpus într-un calcul mai simplu, acest deficit s-ar putea formula astfel : în condiții de funcționare normală, la fiecare cincizeci de secunde iese un turism închegat de pe bandă ; blocarea ei pe același răstimp însumînd, prin urmare, costul automobilului neprodus.

De aceea, în asemenea cazuri se procedează mai întîi la eliminarea defecțiunii și de-abia după aceea la investigațiile propriu-zise.

Echipa de intervenție, alcătuită din specialiști încercați, trecu degrabă la acțiune. După localizarea rupturii, se scoase zala cu pricina, sudîndu-se alta în loc, lucrîndu-se cu maximum de viteză. Nici nu ajunse bine să se oprească vehiculul galben, cînd torțele de acetilenă aruncau împrejur scîntei. În anumite ocazii, se făceau

reparații sumare pentru a se porni cît mai neîntîrziat banda, așteptîndu-se pauza de la prînz ori schimbul de ture pentru reluarea și consolidarea lucrării executată în pripă.

De astă dată ruptura se remedie însă integral, iar la semnalul unui lucrător din echipă, supraveghetorul Frank Parkland apucă telefonul ce-i asigura legătura cu proximul punct de control și porunci în pîlnia receptorului :

— Înapoi, toți la lucru ! Și ordinul său făcu înconjurul halei.

Tot atunci reveni și curentul electric, întrerupt prin scurtcircuitul produs de accident ; lanțul prinse din nou să alunece peste colții metalici ai roților, iar banda să șerpuiască imperceptibil. Cei șapte sute de muncitori — mulți bucuroși de binevenitul răgaz — își reluară activitatea.

Din momentul blocării și pînă la repunerea în funcțiune a benzii trecuseră patru minute și cincizeci și patru de secunde, în care timp se pierduseră cinci automobile și jumătate, pricinuind o pagubă de peste șase mii de dolari. Deși alarmat de cele văzute, Rollie Knight încă tot nu se dumirise cum și în cel fel se produsese întreruperea.

Dar peste puțin i se limpezi totul. Din față se apropia, cu pași mari și apăsați, supraveghetorul Frank Parkland — cu mutra-i osoasă, închiondorată și aprigă, și cu umerii lați arcuiți ca pentru atac. În mînă ținea un șurub negru, de patru inci, și îndoit pe care i-l înmînase unul din membrii echipei de intervenție. În mersu-i vijelios, la răstimpuri se mai oprea, arăta piulița turtită, chestionîndu-i pe cei dimprejur.

— De aici a pornit, fără nici o îndoială, înaintea primului cot de schimbarea direcției. Cine a zvîrlit-o ? Cine l-a văzut pe făptaș ?

Străini de cele întîmplate, muncitorii clătinau doar din cap, și atunci Parkland își continua calea, cu aceleași popasuri însoțite de întrebări.

Cînd, în cele din urmă, ajunse la tactul de montare a motoarelor, negrul cu claia de păr inelat se cocoșase de rîs. Arătînd către Rollie, de-abia rosti printre hohote :

— Uite-ţi isprăvniceru ! Eu l-am văzut, şefule, aruncînd-o. Împreună cu el, şi ortacii de la poziţiile alăturate se hlizeau în neştire.

Deşi demascat şi batjocorit pe faţă, Rollie intuia că nu de răutate e vorba ci, mai curînd, de un prilej de distracţie, de o poznă necugetată pentru care îl folosiseră ca unealtă. Cît privea urmările faptei, cine se sinchisea de ele ? Ce mare ispravă că se poticnise niţeluş banda ? Cîntărind astfel lucrurile, se trezi fără voie rînjind, dar curînd observă fulgerele din privirea lui Parkland, şi pe loc îi îngheţă sîngele.

— Tu ai făcut-o ? Tu ai zvîrlit piuliţa ? îl întrebă supraveghetorul spintecîndu-l cu ochii.

Rollie tăcu, dar zadarnic, deoarece îl trăda chipul. De osteneală şi spaimă, pupilele i se albiseră iar obişnuitu-i teribilism se topi în muţenie şi încremenire.

— Fă-te-ncoa ! porunci Parkland.

Şi Rollie îi dădu ascultare, părăsind tactul de lucru la bandă. La un semn al mai marelui său, un alt muncitor îi luă instantaneu locul.

— Ce număr ai ? îl chestionă mai departe.

Rollie repetă cele patru cifre învăţate.

Cu aceeaşi încruntare vrăjmaşă, Parkland îi ceru numele, iar după ce-l însemnă, îşi urmă interogatoriul.

— Eşti nou angajat, aşa e ?

— Mda, îi răspunse în silă, bănuind de pe acum pisălogeala ce va urma.

Fiindc-aşa i se întîmplase mereu. Orice alb hotărît să-i proptească piciorul în fund îi făcea mai întîi teoria chibritelor, turnîndu-i toate tîmpeniile de pe lume.

— Ce-ai făcut se numeşte acţiune de sabotaj. Îi cunoşti consecinţele ? tună supraveghetorul.

De unde ar fi putut să le ştie cînd nici „acţiune de sabotaj“ habar nu avea ce înseamnă ? — doar atît că nu-i plăcea cum suna la ureche. Aşa că răspunse ridicînd pur şi simplu din umeri, pe cînd în sine se şi împăcase cu gîndul că e din nou fără slujbă. Dar pentru asta nu era să s-arunce în apă, cum nu o făcuse nici în urmă cu cîteva săptămîni, cînd rămăsese întîia oară pe dinafară. O singură grijă-l muncea : Oare ce vină o să-i fie aruncată în cîrcă ? Pentru că după scăpărarea din ochii celui din faţă, era cum nu se poate mai limpede că nu-l va ierta cu una cu două.

Din spatele supraveghetorului cineva anunţă :

— Vine domnul Zaleski, Frank.

Acesta se răsuci, strămutîndu-şi privirea pe subdirectorul mărunt şi îndesat ce se apropia.

— Spune-mi, care a fost hiba ? îl întrebă el pe Parkland.

— Asta, îi ripostă celălalt, arătîndu-i şurubul strîmbat.

— Pus anume ori scăpat din greşeală ?

— Tocmai sînt pe cale s-o aflu, grăi subalternul, însă pe un ton de parcă ar fi zis : Nu te vîrî peste mine !

— Bine, Frank. Să vedem la ce concluzii ajungi, vorbi Zaleski, întorcîndu-se către Rollie şi măsurîndu-l o clipă cu ochi ca de ghiaţă. Dacă vei descoperi, însă, că e la mijloc un sabotor, îl concediem fără întîrziere, reveni către Parkland. După cum ştii, în asemenea împrejurări sindicatul nu se opune. Aşa că-ţi aştept raportul în scris. Şi, moţăind un salut cu capul, o porni în direcţia de unde venise.

Oare de ce nu-l dăduse în vileag pe făptaş ? cugetă Frank mirîndu-se de el însuşi. Doar avea toate motivele să o facă, şi chiar să-l concedieze, fără a se teme de neplăceri. Şi totuşi nu aderase la această soluţie — simplă, e drept, însă parcă nu cea mai dreaptă. Sfrijitul, pe jumătate lihnit, pe care-l avea dinainte, părea mai degrabă o victimă decît un mişel. Şi apoi care om, cunoscînd urmările faptei comise, ar fi săvîrşit-o cu atîta inconştienţă ?

— Ştiai ce se-ntîmplă dacă arunci piuliţa ? îl luă el din scurt arătîndu-i corpul delict.

Rollie îşi înălţă fruntea spre cel care-l domina ca un munte şi-l privi drept în ochi, însă nu întorcîndu-i căutătura învrăjbită, cum ar fi făcut-o oricînd altă dată, fiindcă nici pentru asta nu se simţea în stare, într-atît îl doborîse oboseala. Apoi, clătină din cap, în semn că nu bănuise ce avea să urmeze.

— Ei bine, acum ştii.

Iar cum amintirea sirenei, a forfotei şi a ţipetelor îi stăruia încă atît de vie în memorie, vinovatul rosti cu gura crispată :

— Da, acu' ştiu.

— Te-a îndemnat cineva s-o arunci ? continuă Parkland şi, dintr-odată, observă Rollie, ortacii din preajmă

nu mai zîmbiră. Haide, vorbeşte !' îl îmboldi supraveghetorul.

Dar Rollie nu scoase un sunet.

— Zii, cine te-a-mpins de la spate ? stărui Parkland. Ăl de te-a denunţat ?

Autorul moral — adică negrul cu părul cît claia — se afla aplecat peste şasiul în care tocmai coborîse un motor. „Ţi-o plătesc eu, nemernicule ; dar nu acuma şi nu pîrîndu-te, după cum mi-ai făcut-o mie, ci găsesc altă cale", hotărî Rollie, în vreme ce, tot pe muteşte, răspundea negativ la ultima întrebare ce-i fusese adresată.

— Va să zică nu vrei să deschizi gura. Bineee, se dădu biruit supraveghetorul. Aş putea să-ţi dau chiar acum paşmalîcul, şi totuşi, te iert, urmă împungîndu-l cu priviri mînioase, parcă înciudat pe el însuşi pentru mărinimia ce-o dovedise. Am impresia că ţi s-a jucat o festă urîtă deşi, Dumnezeu ştie, dacă pînă la urmă n-oi rămîne eu păcălitul. Oricum, am să consemnez în raport că a fost accident şi nu un boicot. Dar bagă de seamă. Sînt cu ochii pe tine. Iar acum, treci la lucru ! adăugă mai înainte să plece.

Spre neţărmurita-i mirare, Rollie îşi termină tura la un alt tact de lucru unde se montau elementele de sub bordul maşinilor. Pe moment toţi îl lăsară în pace, dar simţea că această stare de lucruri n-o să dureze. Cum dealtfel se şi întîmplă.

Chiar de a doua zi dimineaţă se trezi asaltat de ocheade şi înţepături. Mai întîi zeflemelile i se aruncau ca din întîmplare, parcă fără gînd de a-l răni, dar cu vremea puteau deveni tot mai ascuţite şi înveninate, cînd muncitorii ajungeau la credinţa că aveau de-a face cu un guguman ce le putea sluji drept unealtă la renghiuri şi încăierări. Odată dobîndită o asemenea faimă, viaţa celui în cauză se prefăcea în infern, veşnic ameninţată de cîte o primejdie, deoarece, saturaţi de monotonia îndeletnicirii lor, oamenii erau gata de orice năstruşnicie, chiar de brutalităţi, numai să se distreze.

Trecuseră cîteva zile de la incidentul cu banda cînd, la pauza prînzului, se amestecă şi Rollie în vălmăşagul celor cîteva sute de muncitori ce se năpusteau către sala de mese în dorinţa de a se număra printre primii ajunşi, ca să nu aştepte prea mult pînă să fie serviţi,

ci să-şi apuce mîncarea, s-o înfulece în pripă, şi pe urmă să treacă la toaletă (eventual să se spele şi de uleiul şi zoaiele de pe mîini, nu însă înaintea gustării, fiindcă asta le-ar fi răpit din timp), iar de acolo să se întoarcă în hală şi să-şi reia locurile la bandă — toate acestea într-o jumătate de oră, cît ţinea întreruperea lucrului. În această vîltoare de oameni, se afla, nu departe de Rollie, negrul cu părul cît o căpiţă, împresurat de alţi vreo cîţiva, toţi ascultîndu-l cu haz, chihăindu-se şi chiombindu-se către Rollie. Cel vizat observă scena, dar aşteptă liniştit să-şi capete porţiile comandate, pentru ca la un minut, două după ce le primi pe tavă, să se trezească îmbrîncit cu putere. Într-o clipă mîncarea pentru care plătise căzu şi se risipi pe podele, terciuindu-se sub picioarele ce călcau peste ea, chipurile tot din greşeală, deşi îşi dădea perfect seama că toată festa fusese pusă la cale.

În ziua aceea rămase flămînd, deoarece nu mai apucă să fie servit.

Îl chinuia foamea, dar mai dureros decît ea amintirea celor văzute şi auzite în năucitoarea ciocnire : ţăcănitul unui jungher cu piedică şi sclipirea tăişului său ca de brici care, la o viitoare buşeală — poate şi mai sălbatică decît cea de acum — va nimeri drept în el, crestîndu-l sau poate rănindu-l de moarte. În cumplita lui spaimă, orice i se părea cu putinţă, uriaşa uzină, cu miile-i de angajaţi împrumutînd, pe moment, imaginea unei jungle, a cărei singură lege este fărădelegea. Or atunci trebuia negreşit să se pună în gardă, mai exact să ia o poziţie. Şi cu toate că amînarea nu-i putea fi decît dăunătoare, aşteptă totuşi o clipă prielnică. Presimţea c-o să vină şi, într-adevăr, se ivi.

În ultima zi de lucru a săptămînii, se pomeni iar la montarea motoarelor pe şasiuri, însă nu în tovărăşia blestematului cu stufărişul de păr încîlcit — repartizat de curînd ca ajutor la mai multe tacturi — ci împreună cu un muncitor mai în vîrstă.

După pauza prînzului, pe cînd toţi reveneau în hala de asamblare, Rollie, care păşea nu departe de ticălosul cu părul cît claia, îl auzi tînguindu-se :

— Azi, parcă-mi vine să mă tîrăsc, fraţilor. N-ai vrea să ne miluieşti c-o blocare a benzii ? îi zise lui Rollie în batjocură, trăgîndu-i şi cîteva ghionturi în spate.

Cei din jur se porniră pe rîsete, iar un ortac de alături îl buşi dintr-o parte. Pentru cineva mai vîrtos şi, ghionţii şi îmbrînceala ar fi fost nevinovate mărturii de prietenie, însă pentru costelivul de Rollie însemnaseră izbituri zdravene ce-l făcură să se clatine pe picioare şi să fiarbă pe dinăuntru.

Totuşi nu scoase o vorbă, aşteptînd cu încredere mult rîvnita secundă a răfuielilor, care sosi la o oră după reluarea activităţii la bandă. De la tactul la care lucra, urmări cu atenţie mişcările ortacilor de alături — un fel de şablon cu foarte mici variaţii.

Instalarea unui motor se executa de către doi oameni : un montor şi ajutorul acestuia. Coborît pe lanţuri şi scripeţi, motorul îşi ocupa lăcaşul rezervat pe şasiu prin manevre declanşate de trei butoane. Montate pe o tijă metalică şi cu poziţiile specificate pe ele — SUS, STOP, JOS — acestea se aflau la îndemîna montorului — singurul chemat să le acţioneze. Ca ajutor, însă, cu timpul le prinsese şi Rollie secretul. În afara celor doi muncitori repartizaţi la fixarea fiecărui motor, un al treilea — care în noua formaţie era tocmai împieliţatul cu părul creţ şi sîrmos — avea misiunea să penduleze între tacturi şi, la nevoie, să-şi dea cuvenitul obol.

Ca în orice punct de pe bandă, şi aici se lucra cu repeziciune. Totuşi, coborîrea motorului se făcea cu prudenţă, la fel ca şi aşezarea sa în lăcaş, iar înainte de ultima manevră mecanică — desprinderea lui din ancorarea ce-l susţinuse — toţi îşi retrăgeau grijulii mîinile de sub el.

Se mai întîmpla uneori ca după lăsarea sa pe şasiu, furtunele de alimentare cu benzină şi apă să se încurce în spirala suspensiei din faţă, aşa încît nu putea fi cu totul desprins pînă nu se înlătura neajunsul. De fapt în aceasta constau şi aşa-zisele „variaţii" de la şablonul operaţiunilor fixe, care atrăgeau după sine o infimă stagnare — exact cît dura intervenţia celui de-al treilea muncitor, ataşat pe lîngă echipă.

O asemenea încîlceală se ivi şi în ziua cînd Rollie îşi ticluia răzbunarea, iar cel care trebuia s-o înlăture nu era altul decît afurisitul cu părul vîlvoi. Acesta se apropie, îşi vîrî mîinile sub agregat şi purcese la ce avea de făcut, în vreme ce montorul şi Rollie şi le scoseseră precauţi pe ale lor.

Cu ochii pe el, pîndind momentul prielnic, Rollie se trase puțin într-o parte și, întinzîndu-și un braț, cu discreție, apăsă pe butonul pe care scria „JOS". O răbufnire puternică și aproape instantanee anunță căderea definitivă a motorului de o jumătate de tonă în lăcașul de pe șasiu. De-abia atunci, și cu aceeași agilitate, Rollie își retrase mîna de pe buton și reveni la poziția normală de lucru. Mai puțin de o clipă victima își privi amuțită mîna ale cărei falange dispăruseră sub blocul metalic apoi, biruită de durere și groază, începu să se vaiete. Vaierul devenea tot mai jalnic, pînă ce unul din muncitori se repezi la butonul de alarmă și de oprire a benzii, în vreme ce altul apăsă pe cel cu indicativul „SUS", ridicînd astfel motorul. Dar cînd acesta prinse a se urni, cei din apropiere se uitau îngroziți la oasele sfărîmate, care, cu puține secunde înainte, fuseseră degete tefere. Văzîndu-l cum se clatină pe picioare, gata de prăbușire, doi săriră și-l apucară de subțiori, susținîndu-i trupul tot mai sleit și greoi. Un al treilea om își luă inima în dinți și, apucînd mîna o trase de-o parte. Curînd după aceea banda de asamblare își reluă șerpuitul.

Accidentatul, așezat pe o targă spre a fi transportat, se văita tot mai stins, sub efectul morfinei, administrată de sora convocată urgent de la dispensarul uzinei. Tot ea îi pusese și un pansament provizoriu, după care o porni alături de targă, spre ambulanța ce aștepta la ieșirea din hală. Halatul ei alb — imaculat la sosire — se împestrițase cu pete de sînge.

Lucrătorii — abătuți temporar de la muncă — se întoarseră la îndatoririle lor, fără ca unul măcar să arunce o privire spre Rollie.

În pauza ce urmă la puține minute, supraveghetorul Frank Parkland, însoțit de un delegat de la protecția muncii și de un trimis sindical, începu să facă investigații la locul unde se produsese accidentul, întrebînd muncitorii cum și în ce fel se ivise năpasta. Însă, după răspunsuri, se părea că nici unul nu avea cea mai vagă idee. Pînă și cei mai apropiați de tactul cu pricina care, în mod normal, s-ar fi cuvenit să observe ceva, susțineau că tocmai atunci se uitaseră în altă parte și deci nu văzuseră cum căzuse motorul.

— E cusut totul cu ață albă, tună Parkland, fixîndu-l cu stăruință pe Rollie. Cum să nu fi văzut chiar nici unul cele petrecute sub nas ?

— Cine a apăsat pe buton ? interveni cel cu protecția muncii.

Dar în loc de răspuns se auzi doar un tîrșîit de picioare, cei mai mulți pironindu-și privirile în pămînt.

— Și totuși cineva a făcut-o, insista supraveghetorul. Cine anume ?

Din nou se lăsă o tăcere apăsătoare, curmată, la cîteva clipe, de montorul cu care lucra Rollie. Arăta parcă îmbătrînit și mai cenușiu decît înainte și cum asudase din abundență, cîteva șuvițe de păr i se lipiseră, resfirate, pe pielea tuciurie a capului.

— Cred că eu sînt de vină, zise molfăind vorbele. Eu am apăsat pe buton, crezînd că flăcău' și-a retras mîinile...

— Ești sigur că tu ai făcut-o ori încerci să-l acoperi pe altul ? îl încolți Parkland, scrutîndu-l din nou pe Rollie.

— Sînt sigur, ripostă celălalt pe un ton și mai categoric. Apoi înălțîndu-și fruntea și uitîndu-se drept în ochii lui Parkland, adăugă : A fost o greșeală... pentru care mă căiesc din tot sufletu...

— Ai și de ce, sări cel cu protecția muncii. Și ia te uită încoace, continuă arătînd spre panoul pe care scria :

ÎN ACEASTĂ UZINĂ
S-AU PRESTAT
1.897.560 DE ORE DE MUNCĂ
DE CĂTRE FIECARE ANGAJAT
FĂRĂ UN ACCIDENT

— Acu s-a zis cu recordul nostru. O pornim din nou de la zero, conchise plin de amărăciune, dînd mai ales a înțelege cum că în asta consta adevărata nenorocire.

Odată cu declarația fermă a montorului, încordarea din atmosferă se mai risipi.

Cineva veni cu întrebarea :

— Și-acu ce-o să se-ntîmple ?

La care delegatul sindical — în măsură să dea verdictul — se pronunță cu solemnitate :

— Fiind vorba de un accident, nu va fi nimeni tras la răspundere. Dar cum există un pericol la acest tact de lucru, trebuie de urgență remediat. Altfel ne mai trezim și cu alți schilodiți.

— Nu te pripi cu afirmațiile, i-o taie Parkland. Vorbești de pericol cînd n-ai nici un fel de dovezi...

— Pericol e să te scoli și dimineața din pat, de nu te uiți pe unde pășești, se amestecă cel cu protecția muncii, fulgerîndu-l din nou pe montor cu priviri mînioase. Dar aici se încheie interogatoriul, cîteși trei delegații depărtîndu-se, încă ciondănindu-se între ei.

Odată ce-i văzură plecați, cei descusuți își reluară activitatea, accidentatul fiind pe loc suplinit de un alt muncitor care își tot privea nervos mîinile. Totul reintră pe făgașul normal, iar Rollie Knight scăpă de șicanele ortacilor. Prin ce minune ? Nimeni nu-i explică. Dar el și-o tîlcui singur. Deși tăcuseră mîlc în fața lui Parkland și a celor doi cerberi, muncitorii vecini știau foarte bine cine fusese făptașul, iar acum îl priveau pe Rollie ca pe unul cu care nu era de glumit.

La început, simțise și el că-i cam fuge pămîntul de sub picioare. Dar cum nu-i era în fire să se lase copleșit de regrete și gînduri, îndată ce se depărtă targa, pieri și efectul primului șoc, pentru ca în dimineața de luni — cînd se întoarse la slujbă după două zile jumate de chiolhan și odihnă, să considere totul ca ceva trecut și încheiat, la care nu merita să mai cugete. De represalii nu se temea. Chiar în mijlocul unei jungle, cum socotea el uzina, dăinuia o noțiune a dreptății care, de data aceasta, era în sprijinul său, așa cum și alții o simțeau, inclusiv montorul care-l acoperise.

Dar urmările incidentului nu se încheiară aici. Odată ce se făcu remarcat, începură și șușotelile, și nu peste mult se află cum că fusese la pușcărie — amănunt care, spre marea-i surprindere, nu-l înjosi nicidecum în fața confraților, ci din contră îl făcu să devină un fel de erou popular — cel puțin în ochii puștimii.

— Aud c-ai zăcut la pîrnaie, îi șușoti un coleg de vreo nouăsprezece ani. Cred că le-ai dat de furcă nenorociților ăia de albi pînă te-au dibuit.

Un alt june îi strecură în treacăt :

— Umbli cu bubuitoarea la tine ?

Mulți dintre muncitori purtau revolvere — vezi Doamne ca să se apere în încăierările de prin toalete și de la spațiile de parcare — dar cu toate că era la curent cu această deprindere, Rollie nu le urmase exemplul, cu gîndul la cazierul de la poliție și la anii cei mulți de închisoare pe care i-ar fi încasat de l-ar fi prins cu armă asupră-i. Și totuși, în loc să-l contrazică pe tînăr, risipind un zvon lipsit de orice temei, îi răspunse în doi peri :

— Mai slăbește-mă cu curiozitatea, mucosule.

Drept urmare, la scornelile ce făceau înconjurul fabricii, se mai alătură una : sfrijitul de Knight are veșnic pistolul la el. Ceea ce spori admirația în rîndul angajaților mai puțin vîrstnici.

— Ascultă, n-ai vrea un drog ? îl întrebă într-o bună zi unul.

Și Rollie primi. Curînd după aceea, deși fără să abuzeze ca alții, își făcu obiceiul să prizeze marijuana în ceasurile de lucru la bandă, constatînd că în felul acesta ziua trecea mai de grabă, iar monotonia părea mai lesne de îndurat. Cam tot atunci acceptă să joace și la „miza pe cifre“ [1].

De-abia mai tîrziu, cînd nu exista drum de întoarcere, își dădu seama că atît drogurile, cît și „miza pe cifre“ îl azvîrliseră fără veste în vastul și primejdiosul păienjeniș al delincvenților din uzină.

La început, loteria i se păruse o îndeletnicire destul de nevinovată, mai ales că localnicii, care-i cunoșteau extinderea în Uzinele de automobile, o priveau ca pe lucrul cel mai firesc cu putință. Deși inițiat și condus de Mafie, oricînd pasibil de a fi demascat ca escrocherie, și cu sorți de cîștig mai mult iluzorii, acest joc atrăgea totuși infinit de mulți pariori ale căror investiții diurne variau între cinci cenți și o sută de dolari, iar în unele cazuri mai mult.

În fabrici, miza cea mai curentă era de un dolar — la care se fixase și Rollie — iar combinația jucătorului se limita la numai trei cifre, pe care și le cumpăra cu sfințenie, în nădejdea c-or să iasă a doua zi. În această fericită ipostază, norocosul primea o răsplată de cinci

[1] Sistem de loterie în care se mizează pe cifre publicate în ziare sub o formă acoperită.

sute de dolari pentru fiecare dolar investit, pe cînd cei care mizau doar pe un singur număr beneficiau de un procent cu mult mai redus. Ceea ce se părea însă că nu sesizează nici unul din păcăliţi era faptul că centrala „mizei pe cifre“ extrăgea numerele norocoase din combinaţiile cel mai puţin jucate. Doar în uzinele Pontiac — unde cifra cîştigătoare era indisolubil legată de rezultatele curselor hipice şi de suma globală a pariurilor — jocul mai prezenta o garanţie infimă.

Dar indiferent de sistem, poliţia din Detroit, FBI şi alte organizaţii puse în slujba ordinei publice efectuau descinderi şi razii curente la aşa zisele sedii ale loteriei. Nu o dată apăreau în „Detroit News“ şi în „Free Press“ titluri ca : „Un număr record de razii“ sau „Cea mai mare descindere din istoria Americii la sediile mizei pe cifre“, pentru ca a doua zi, din păcate, să se purceadă din nou, şi fără pic de pudoare, la adunarea biletelor pentru tragerea ce urma.

Cu timpul Rollie ajunse să afle modul de funcţionare al loteriei în fabrică. Printre colectorii pariurilor se numărau mai întîi îngrijitorii care, sub cîrpele uscate de pe fundul găleţilor, ascundeau fiţuicile galbene împreună cu banii încasaţi, scoşi mai apoi pe furiş din uzină şi expediaţi în centrul oraşului, unde trebuiau să ajungă la o oră anume, îndeobşte aceea cînd se primeau şi buletinele hipice. După cele descoperite de Rollie, în fiecare unitate exista cîte un cerber, chemat să vegheze asupra bunei desfăşurări a operaţiunilor legate de loterie. Astfel, mai marele peste trepăduşii din hala de asamblare era un delegat sindical care, prin natura îndatoririlor sale, putea circula prin uzină fără a stîrni bănuieli. Un alt amănunt de care Rollie luă cunoştinţă era acela că mai toţi angajaţii îşi încercau zilnic norocul, inclusiv supraveghetorii, funcţionarii de la direcţia personalului şi chiar unii din mahării din administraţie — după cum îl asigură cineva bine informat — ceea ce nu părea deloc imposibil, avînd în vedere felul cum prospera jocul, nestînjenit de nici o restricţie.

După incidentul cu zdrobirea mîinii, nu o dată i se propuse pe ocolite să se înroleze şi Rollie în activitatea cu loteria sau în alte îndeletniciri necurate cum erau : răspîndirea drogurilor în fabrică, încasarea ilicită a cecurilor, stoarcerea cametei la împrumuturi făcute de

muncitori, sau chiar în acțiuni mai periculoase ca: spargeri și prăduieli înarmate, practicate frecvent în uzină.

Cazierul său, de care între timp aflaseră mai toți angajații, îi conferea o anume poziție printre infractorii ce săvîrșeau asemenea fapte precum și în rîndul acelora care doar „cochetau" cu ele, în paralel cu munca diurnă.

Odată, cînd se nimerise la toaletă alături de o huidumă de lucrător — pre nume Big Rufe care de obicei nu-și făcea de vorbă cu nimeni — se trezi că-i șușotea aplecat înspre el:

— Aud că ești destupat la minte, ori un băiat prinzăreț poate să scoată parale frumoase, nu să se mulțumească cu un gunoi de trei gologani, cum ți-l azvîrle capetele-astea pătrate. De unul ca tine, care știe ce vrea și nu-și pierde nădragii de frică, am avea și noi cîteodată nevoie...

Dar aici Big Rufe amuți, deoarece mai apăruse un nepoftit lîngă ei, așa încît, încropind un salut către Rollie, se răsuci pe călcîie și-o luă frumușel din loc. După felul cum clătinase din cap, era limpede însă că va căuta alt prilej de discuții. Numai că Rollie îl ocoli pe cît îi stătu în puteri, ca și pe alte iscoade, venind cu aceleași propuneri. Temeiurile acestor rezerve erau multiple și destul de confuze. Pe de o parte, îl hăituia spaima unei întoarceri la pușcărie, cu o condamnare pe termen îndelungat; pe de alta, viața pe care-o începuse era, de bine de rău, mai îndestulată decît în anii de pînă acum. Or cu pîinea nu era de glumit. O fi el „gunoi" salariul zvîrlit de „capetele pătrate", numai că întrecea tot ce cîștigase el vreodată, dîndu-i putința să se hrănească, să mai tragă și cîte un chef și s-o întrețină pe pomicica de May Lou, de care i s-o face cîndva lehamite, dar pînă una alta încă-i plăcea. Nu c-ar fi fost picată din cer — pentru că nici frumoasă de speriat nu era și nici prag de biserică. Doar aflase că pîn-a-l cunoaște își făcuse cu o mulțime de cap. Și totuși, îl ținea ca într-o vrajă. Era destul să o vadă și începea să-i fiarbă sîngele în vine, amintindu-și de felul cum știa face dragoste, de nenumăratele șiretlicuri, de care el, pînă s-o întîlnească, doar auzise, fără să le guste vreodată... De aceea o și lăsase să-și facă unele pofte, ca de pildă să se-nfigă

la două camere şi să cumpere mobilă — pe care, sincer vorbind, nici nu dăduse cine ştie ce bani, ci numai semnase nişte hîrtii pe care i le vîrîse sub nas. Le iscălise fără să stea pe gînduri, ba chiar fără să le citească, pentru ca după aceea să se trezească cu calabalîc în casă şi c-un televizor în culori, aidoma celor văzute prin baruri.

Desigur pentru toate acestea plătea un tribut foarte greu : orele lungi de trudă fără istov, uneori cîte cinci zile încheiate, alte ori cîte patru ori numai trei, după cum se întîmpla să lipsească. Fiindcă şi el ca şi alţii mai uita să se ducă lunea la fabrică — după o chefuială pe rupte — sau chiar vinerea — cînd voia să înceapă chiolhanul mai înaintea sfîrşitului săptămînii. Dar chiar şi cu aceste absenţe încasa destule parale ca s-o scoată la capăt.

Istovitoare era munca la bandă ! Şi totuşi, parcă mai tare îl obosea natura ei plicticoasă. Nu degeaba îl sfătuise la angajarea lui un muncitor :

— Cînd vii aici, lasă-ţi creierii acasă.

Aşa îi spusese. Dar, lucru de neînţeles, odată cu trecerea timpului, şi în ciuda ideilor sale înrădăcinate — de a nu se lăsa păcălit de albi şi a nu deveni sluga lor — începuse să-l fure treaba, ba chiar să simtă un fel de răspundere pentru ea. Asta se datora, poate, isteţimii lui înnăscute şi uşurinţei cu care învăţase operaţiile — însuşiri pe care nu le pusese niciodată la încercare ; ori mai exista şi un alt factor, pe care Rollie nu l-ar fi acceptat odată cu capul şi anume raportul de reciprocă stimă şi preţuire statornicit între el şi supraveghetorul Frank Parkland.

La început, după incidentele care-l aduseseră în faţa lui Parkland, acesta i se arătase potrivnic. Pentru ca mai apoi, fiind cu ochii pe Rollie, după cum i-o făgăduise, conflictul iniţial să se stingă treptat, făcînd loc unui sentiment de reală apreciere, pe care Frank nu se codi s-o împărtăşească chiar subdirectorului, Matt Zaleski.

— Îl vezi pe sfrijitul de colo ? îi spusese acestuia într-una din inspecţiile periodice prin hala de asamblare. În prima săptămînă de lucru îl credeam un scandalagiu şi un om de nimic. Dar acu m-am convins că nu-i mai prejos decît oricare lucrător de aici.

Vădit absorbit de gînduri, Zaleski mormăise ceva în chip de răspuns. Numai de prăpăditul de care-i pomenise Frank Parkland nu-i ardea lui acum, cînd în capul său se zbăteau atîtea răspunderi și încurcături, la care conducerea binevoia să mai adauge cîteva, prin recentele indicații de mărire a producției, dar în limitele cheltuielilor prevăzute și ridicînd simultan calitatea produselor. Și cu toate că directivele erau net contradictorii, mai marii uzinei păreau de neînduplecat, fapt care nicidecum nu-i pria ulcerului duodenal al lui Matt — vechiul vrăjmaș dinlăuntru — care, după o perioadă de cumințenie, începuse să-l chinuie în permanență.

Hărțuit așadar de caznele zilnice, nici nu era de mirare dezinteresul ce-l arăta pentru inși luați în parte, atenția sa concentrîndu-se exclusiv asupra statisticilor în care grămada de oameni, asemenea regimentelor de înrolați anonimi, însuma o putere capabilă să-l ajute la îndeplinirea îndatoririlor sale. Acest neajuns — pe care Zaleski nu avea subtilitatea să-l sesizeze și nici tăria să-l curme — contribuia într-o mare măsură la degradarea calităților mașinilor fabricate în America, în comparație cu cele produse în Germania unde, datorită sistemului mai puțin rigid din uzine, muncitorul își păstra mîndria meșteșugului său.

Dar chiar cu această organizare deficitară, Frank Parkland se străduia să îmbine interesele fabricii cu susceptibilitățile oamenilor.

Prin metodele folosite, izbutise să-l îmblînzească și pe unul ca Rollie Knight, atribuindu-i o răspundere permanentă. Adevărat, îl mai lua cînd și cînd de la tactul ce i-l repartizase, dar nicidecum cu frecvența năucitoare de dinainte, și de fiece dată explicîndu-i cum că-i trebuia un om de nădejde, așa cum se dovedea Rollie la treburile cele mai dificile. În decursul peregrinărilor de la un capăt la altul al benzii, Knight dibuise că, pe lîngă majoritatea lucrărilor grele, existau cîteva pe care le puteai executa fluierînd — cum era, spre exemplu, instalarea ștergătoarelor la parbrize. Și totuși, ăi care meștereau la ele făceau pe grozavii cînd erau urmăriți, foindu-se în fel și chip ca să arate, vezi Doamne, ce mare ispravă aveau de făcut. Timp de

cîteva zile lucrase şi Rollie la ele, după care, silit de împrejurări, Parkland îi încredinţase o sarcină mult mai anevoioasă — montarea mecanismelor de transmisie — operaţiune ce-i impunea să şadă în interiorul maşinii, cocoşat şi îndoit, ca vai şi amar de el. Dar nu peste mult i se dădu alta, poate cea mai afurisită din toate. I se zicea „montarea la dibuială", şi consta din fixarea unor şuruburi în lăcaşuri complet nevăzute, şi apoi strîngerea lor numai pe pipăite.

Această încercare i-a prilejuit însă o mărturisire neaşteptată din partea superiorului.

— Asta nu e dreptate, îl auzise cu mirare, ca lucrătorii cei mai destoinici, pe care supraveghetorii se pot bizui, să fie puşi la caznele cele mai detestabile şi să fie mizerabil plătiţi. Dar din păcate îmi trebuie cineva cu simţ de răspundere pentru fixarea acestor şuruburi, nu un nenorocit care să le lase nepuse.

Pentru unul ca Parkland era o remarcă firească, în schimb, pentru Rollie, îmbrăca implicaţii de sărbătoare, fiind pentru prima dată tratat ca egal de către cineva cu autoritate, care-i criticase pe şleau orînduiala din fabrică, fără să se dea după degete şi să-i bată apa în piuă cu tot soiul de baliverne.

Drept urmare, fixă fără greş piuliţele în orificiile lor ascunse, dovedind o iscusinţă manuală crescîndă precum şi mai multă energie — o consecinţă a meselor regulate — iar pe urmă începu să-l observe pe Parkland în tot ce făcea.

După un timp, cînd impresiile se adunară căpătînd contururi mai limpezi, nu-i stîrniră chiar admiraţie — pentru că aşa ceva ar fi fost prea din cale afară — ci ajunse să vadă în mai marele său un om drept şi cinstit care nu jongla cu minciunile, se purta cu toţi deopotrivă — fie alb ori de altă culoare — se ţinea de cuvîntul dat, ferindu-se totodată de murdăriile ce-l împresurau. Or din cîţi cunoscuse în viaţă, la foarte puţini semeni constatase atari însuşiri.

Apoi, într-una din zile — cum se întîmplă îndeobşte cu făpturile pe care le credem mai presus de slăbiciunile şi erorile omeneşti — această imagine luminoasă se nărui dintr-odată.

La Rollie venise o nouă iscoadă — Daddy o Lester — un tip uscăţiv şi negru ca noaptea, cu chipul sluţit de

o cicatrice adîncă, reînnoind întrebarea dacă nu s-a hotărît să lucreze pentru „miza pe cifre". Angajat ca magazioner, Lester livra pe de-o parte materiale, iar pe de alta încasa pariurile adunate în fabrică în paralel cu dobînzile cămătarilor care-i momeau cu împrumuturi pe muncitori. Potrivit zvonurilor, de la acestea din urmă i se trăsese și cicatricea ce-i spinteca fața, Daddy-o făcîndu-se nevăzut cu niște dobînzi vîrîte la buzunar. Numai că banda îl prinsese și-l jughinise, iar acum se lipise de una rivală.

— Să știi că ai noștri te văd cu ochi buni, îl dăscălea el pe Rollie, proptindu-se în tactul de lucru pentru care adusese materiale. Dar de le vine ideea că tu nu-i înghiți, s-ar putea s-o pățești.

— Degeaba-ți răcești gura că nu mă sperii cu trăncănelile tale, i-o reteză Rollie, neimpresionat de amenințări. Mai bine cară-te și lasă-mă-n pace !

De fapt nu de atunci, ci de cîteva săptămîni hotărîse să-și încerce în continuare norocul la „miza pe cifre", însă la alte matrapazlîcuri să nu se alăture.

— Bărbatu trebe să-și arate într-un fel bărbăția, nu să stea cu brațili încrucișate, ca tine, stărui mesagerul, ca pe urmă să încerce o nouă momeală, ce-i răsări cu întîrziere în minte. Ie drept, nu ai stat așa totdauna, ci doar în vremea din urmă. Și-i mai mare păcatu... !

— Cum naiba să strîng și să încasez buletine cînd supraveghetoru' nu mă slăbește din ochi ? zise Rollie care nu știa cum să scape de Lester și-și găsi un refugiu în apariția lui Parkland.

— De ăsta te sinchisești ? îl întrebă Daddy dintr-odată scîrbit. Fii pe pace, că n-o să-ți facă mizerii. Doar e plătit ca să-și ție cățeaua.

— Minți cu nerușinare, protestă Rollie.

— Dacă-ți dovedesc c-am dreptate, intri în banda noastră ?

Rollie sări din turismul în care lucrase, scuipă pe podea, după care plonjă în altul, adus de bandă. Dar în suflet îi încolțise o teamă, al cărei rost nici el nu-l putea desluși.

— Pe cuvînt, nu te cred. Așa că mai întîi vreau dovada, îi spuse iscoadei.

Şi Daddy-o Lester i-o aduse chiar a doua zi dimineaţa.

Sub pretextul livrării unor materiale la tactul unde lucra Rollie, îi arătă un plic nelipit şi soios, pe care i-l desfăcu doar atît cît să-i poată arăta conţinutul — un buletin galben şi douăzeci de bancnote de cîte un dolar.

— Şi-acu cască ochii la ce-o să urmeze, croncăni Lester pornind spre pupitrul cocoţat al lui Parkland. Pe moment supraveghetorul lipsea de la postul său de observaţie, dar asta nu-l împiedică pe magazioner să lase plicul sub un prespapier, şi abia după aceea să purceadă spre destinatar, aflat nu departe, la un anumit tact al benzii. Daddy-o se apropie binişor, îi spuse cîteva vorbe, la care supraveghetorul clătină vag din cap, iar pe urmă se depărtă. Fără prea multă grabă — dar şi fără să-şi piardă timpul — Parkland reveni la pupitru, înhăţă plicul, îşi aruncă ochii în el, după care-l vîrî într-unul din buzunare.

Pentru Rollie, care îl urmărise între operaţiile ce le avea de executat, totul era cum nu se poate mai limpede. Banii primiţi însemnau mită. Parkland era cumpărat de pungaşi.

Din secunda aceea şi pînă la capătul turei, lucră neatent, lăsînd cîteva şuruburi nepuse, iar altele nefixate. Dar cine se sinchisea de munceşte cum trebuie ori de trage chiulului ? Şi-apoi de ce-l uluia fapta lui Parkland ? Doar nu era totul un putregai ? Aşa cum fusese dintotdeauna ? Nu fugea fiecare doar după pricopseală ? Şi oamenii din uzină şi toţi cîţi trăiau pe pămînt ? Îşi aminti de instructorul de la cursul de pregătire, care îl convinsese să-şi pună semnătura pe cecuri, ca mai apoi să le fure, împreună cu ale altora. Mai întîi instructorul, acum Parkland... şi atunci el de ce să facă pe sfîntul ?

De aceea, seara, cînd se întorsese acasă, o întrebase pe pomicica de May Lou :

— Ştii ce ie toată spurcăciunea asta de soccetate ? Un vax şi o cloacă dă minciuni împuţite. Asta ie lumea, fetico.

Iar în zilele următoare, se înrolă şi el în banda care învîrtea „miza pe cifre“ în uzină.

15

Regiunea din nordul statului Michigan ce se întinde la marginea lacului Higgins a fost botezată de membrii Camerei de Comerț „Paradisul distracțiilor“, o definiție pe care atît Adam Trenton, amicul său DeLosanto cît și alți invitați la bungalowul lui Kreisel, într-o sîmbătă și duminică de la sfîrșitul lui mai, o găseau cum nu se poate mai potrivită.

„Bungalowul“ marelui fabricant — care, de fapt, era o vilă impozantă, princiar mobilată și prevăzută cu mai multe camere de dormit — se afla situat în partea superioară a lacului Higgins și anume pe țărmul dinspre apus. Privită în ansamblu, cuprinderea apei aducea, ca formă, cu o arahidă sau poate cu un fetus, în raport de perspectiva celui care-o scruta. Dar oricum ar fi apărut în ochii vizitatorilor, Adam o găsi, ca și vila lui Kreisel dealtfel, fără nici o dificultate, în dimineața zilei de sîmbătă, cînd o pornise, singur în limuzină, din Chicago, străbătînd localitățile Saginaw, Bay City, Midland și Harrison, prin care trecea șoseaua interstatală 75. La capătul celor două sute de mile parcurse și al așezărilor citadine lăsate în urmă, se trezi pe plaiurile înverzite ale minunatului Michigan, cu vegetația-i luxuriantă și fragedă, smălțată de tufe de trandafiri înfloriți, străjuite de pîlcuri de plopi cu frunză tremurătoare. Scăldată în aerul proaspăt, înmiresmat, și aurit de săgețile aruncate de Helios de pe o boltă aproape neîntinată, încîntătoarea priveliște îl fermecă într-atîta pe Adam, încît mai că uită de enervarea dinaintea plecării, și începu să se bucure de frumusețile dimprejur.

Devreme, cînd pornise de acasă, nu mai avea nici un chef de călătorie, deoarece se certase cu Erica.

Cu cîteva săptămîni în urmă, cînd îi pomenise de invitația primită prin Brett DeLosanto la o petrecere exclusiv de bărbați, Erica se mulțumise doar cu remarca :

— Mă rog, dacă nevestele-s nedorite, am să-mi fac și eu un program.

Atît de cumpătat i se păruse răspunsul încît, pe moment, se gîndi să renunțe de a se mai duce. Dealtmin-

teri, de la bun început nu prea îl ispitise ideea, iar dacă o acceptase, o făcuse mai mult de hatîrul lui Brett, care ținuse morțiș să-l cunoască pe fabricantul și amicul său Kreisel.

După acest surprinzător preambul, Adam nu mai aduse vorba de invitație, în credința că fie și în ipoteza cînd se va decide s-o onoreze, Erica va da dovadă de aceeași înțelepciune ce-l pusese realmente în derută, alcătuindu-și un program pe timpul cît va lipsi. Spre mirarea sa, însă, în dimineața cînd se apucă să-și pregătească valiza, constată că replica ei fusese numai de circumstanță, și de fapt nu crezuse c-o va lăsa într-adevăr singură.

— Cum, ai hotărît să te duci ? îl întrebă iritată.

Căutase el să-i explice că de vreme ce apucase să-i promită lui DeLosanto nu mai avea cum să dea înapoi. Însă consoarta urmase neabătută :

— Și, mă rog, ce înseamnă petrecere de bărbați ? Sînt excluse toate femeile sau numai nevestele ?

— Orice femeie, se înțelege, o asigurase el prompt, deși prea convins nu era de temeinicia răspunsului, întrucît mai fusese la reuniuni de acest gen și le cam știa rostul.

— M-aș mira grozav să nu fie și cîteva damicele pe acolo, continuase Erica și mai zeflemitoare, trîntind îmbufnată ibricul și ceștile de cafea. Așadar, v-adunați precum sfinții, iar de băut n-o s-aveți decît lapte sau limonadă. Sărăcuții de voi !

Agasat de insinuări și de tonul ei înțepat își pierduse și Adam controlul, ripostîndu-i tăios :

— Chiar de-om bea lapte acru, tot va fi mai plăcut ca aici.

— Și cine întunecă atmosfera de acasă ?

— Al naibii să fiu dacă știu, izbucnise cu totul ieșit din răbdări. Dar de vrei să m-acuzi pe mine, află că n-ai nimerit-o, deoarece alții susțin că sînt un partener agreabil...

— Atunci du-te la alții ! îi spusese mai mult țipînd și zvîrli cu o ceașcă în el, însă din fericire goală, pe care mai avu șansa s-o prindă din zbor și s-o pună pe masă intactă.

Ori poate că fusese o neșansă pentru că, amuzat de izbutita lui jonglerie, începu să rîdă cu poftă, fapt ce-o

înfurie şi mai tare pe Erica, care ieşi ca o vijelie pe uşă şi trîntind-o cu violenţă în urmă.

De-abia atunci se mîniase şi Adam de-a binelea şi, aruncîndu-şi valiza în maşină, o pornise la drum clocotind. Însă nu pentru multă vreme ; la vreo douăzeci de mile distanţă, întreaga scenă i se păru caraghioasă — ca mai toate ciondănelile conjugale privite retrospectiv. De n-ar fi plecat, cu siguranţă nici prînzul nu-i apuca dezbinaţi, iar pînă seara ar fi uitat de hîrîiala lor matinală.

Înviorat de perspectiva senină din care contempla acum incidentul, şi mai ales de peisajul desfătător ce-l împresura, în apropierea localităţii Saginaw făcu un popas şi încercă să telefoneze acasă. Însă nu îi răspunse nimeni. Evident, Erica ieşise în oraş. O va chema aşadar mai tîrziu.

La Higgins Lake îl întîmpină însuşi amfitrionul care, în ciuda trupului înalt şi subţire, înţepenit în verticalitatea sa militară şi a vesmintelor scrobite şi albe ca neaua — pantaloni scurţi şi cămaşă gen havaian — totuşi izbutea să înlăture orice urmă de îmbăţoşare din ţinuta sa impecabilă.

După sumarele prezentări, Adam îşi parcă limuzina printre altele — şapte sau opt la număr — toate modele de ultimă oră şi din categoriile superlux.

— Cîţiva invitaţi au sosit de aseară, îl informă Kreisel, arătînd cu capul spre ele. Unii mai dorm. Alţii sosesc mai tîrziu. Apoi, luîndu-i valijoara lui Adam, îl conduse pe o verandă acoperită, pornind chiar din capul aleii şi înconjurînd toată vila, întregindu-i aspectul montan, sugerat prin zidurile exterioare, pe jumătate din bîrne, şi de frontonul în formă triunghiulară susţinut de coloane masive de lemn, cioplite cu mîna. Nu departe, pe lac, se vedea un doc plutitor alături de care se clătinau cîteva bărci ancorate.

— Îmi place reşedinţa ta, Hank, mărturisi Adam, fermecat de stilul şi aşezarea ei.

— Mulţumesc. Nu e rea. Deşi nu eu am conceput-o. Am luat-o de-a gata, de la tipul care a ridicat-o din temelii. I-a înghiţit o mulţime de bani. Iar pe urmă s-a văzut nevoit să şi-i scoată. Avea nevoie de numerar. Ca noi toţi, nu-i aşa ? încheie zîmbind în felul său strîmb.

La una din uşile înşirate în jurul verandei, marele fabricant se opri şi-o deschise, intrînd înaintea lui Adam direct într-o cameră de dormit. Mobilierul — din nuc — strălucea în pîlpîirea flăcăruilor din şemineul aprins.

— Ai să-mi fii recunoscător, rosti gazda, arătînd spre buştenii ce se mistuiau în cămin. La noapte s-ar putea să se lase frig. Apoi, îndreptîndu-se către un geam, urmă în acelaşi stil lapidar : De aici ai ce vedea. E o cameră cu privelişte panoramică. De aceea ţi-am şi ales-o.

— Într-adevăr, încuviinţă Adam, alăturîndu-i-se şi admirînd apa scînteindă şi limpede a lacului, de un albastru fermecător, şi doar către ţărm înverzindu-se, în preajma nisipului auriu. Staţiunea Higgins Lake se cuibărea printre dealuri, astfel că ultima porţiune a drumului, pe o distanţă de cîteva mile, Adam urcase pieptiş, iar vila şi lacul erau împresurate de mesteceni şi de tot soiul de conifere. Cu adevărat peisajul era ca de vis, iar odaia, care i-l oferea generos, era fără doar şi poate cea mai bună din casă. Oare ce-l făcuse pe amfitrion să i-o hărăzească chiar lui ? Şi cine se mai număra printre oaspeţi ? se întrebă ros de curiozitate.

— Cînd doreşti să cobori, barul te aşteaptă, îl anunţă Kreisel. La fel şi mîncarea. Aici nu prînzim la ore fixe. Se bea şi se gustăreşte tot timpul. La orice minut din zi şi din noapte. Mai există şi alte aranjamente. După dorinţe. Şi, cu un surîs poznaş, deschise o uşă aflată în capătul camerei, exact în faţa celei prin care intraseră. După cum vezi, ai două ieşiri, îi spuse arătîndu-i-le cu capul. Ambele se încuie. Aşa că poate veni şi pleca oricine pe nevăzute.

— Mulţumesc, zise Adam. Îmi voi aminti să le folosesc la nevoie.

Îndată ce rămase de unul singur, îşi despachetă puţinele lucruri aduse de acasă, şi nu peste mult ieşi, după exemplu amfitrionului, pe uşa din capătul camerei, adică pe a doua, care dădea într-o galerie îngustă, ce înconjura un hol grandios, conceput şi mobilat în stil cinegetic. În el se ajungea pe două şiruri de trepte, din lespezi masive, coborînd paralel şi adăpostind, chiar în mijloc, un imens şemineu, construit tot din piatră. La parter, însă, Adam nu găsi nici un suflet de om, aşa încît

o porni spre unde se auzea zvon de glasuri. Afară, pe o terasă cuprinzătoare, cu vedere spre lac, pîlcuri de oameni discutau cu aprindere. O voce ridicîndu-se peste toate, susţinea sus şi tare :

— Pe cuvînt, voi, din industria maşinilor, dovediţi tot mai multe slăbiciuni femeieşti. Prea vă temeţi de critică şi daţi înapoi de la orice atac. Încurajaţi panglicarii, de parcă ar fi cine ştie ce mare deştepţi, cînd de fapt nu sînt decît vînători de publicitate, dornici să-şi vadă numele prin gazete şi mutrele la televizor. Să luăm, spre exemplu, adunările voastre anuale, care au ajuns nişte panorame, nu alta ! Un candriu îşi cumpără o pîrlită de acţiune, după care începe să-l pună la punct pe însuşi Preşedintele Consiliului de Administraţie, iar acesta tace chitic. Asta ar fi ca şi cum un singur alegător, indiferent care, s-ar duce aţă la Washington şi ar lua în tărbacă Senatul.

— Nu-i aşa, rosti Adam, nu pe un ton ridicat, dar destul de ferm spre a se face auzit. Mai întîi, un alegător nu are dreptul să ia cuvîntul în Senat, pe cînd un acţionar de al nostru e îndrituit să vorbească la adunările generale, chiar dacă deţine o singură acţiune. Aşa e orînduiala la noi. Cît despre critici, nu sînt toţi panglicari. Dacă-i privim ca atare şi nu luăm aminte la spusele lor, ne vom întoarce la situaţia în care ne aflam cu cinci ani în urmă.

— I-auziţi domnilor ! strigă Brett DeLosanto. Straşnică diatribă, şi eu care nici nu ştiam cine a sosit printre noi !

Tînărul creator de modele era înveşmîntat într-o togă galbenă-purpurie, evident concepută de el. Dar cu tot aerul ei excentric şi izbitor de elegant, arăta practică, încît Adam, îmbrăcat în pantaloni sport şi un bluzon cu guler pe gît, se simţi depăşit ca ţinută.

Cîţiva dintre oaspeţi, care-l cunoşteau dinainte, se apropiară şi-l salutară, printre care şi Pete O'Hagan, cel care perora la ivirea sa pe terasă. O'Hagan reprezenta una din revistele de mare prestigiu în Detroit, şi sarcina lui era să dea tîrcoale magnaţilor din industria de automobile, obţinînd indirect şi prin stratageme subtile monopolul reclamelor pentru publicaţia la care era angajat. Asemenea revistei pe care o slujea, şi altele, precum „Look“ sau „Life“, îşi aveau trepăduşi strecuraţi printre

diriguitorii uzinelor, unii devenind prieteni la toartă cu înșiși președinții sau consilierii cu un cuvînt greu în conducere. Desigur, aceste prieteșuguri cu tîlc nu constituiau un mister pentru agențiile de publicitate, care nu prea aveau cum să se pună de-a curmezișul, chiar atunci cînd sufereau de pe urma stagnării reclamelor, în vreme ce restul revistelor, cu legături trainice printre cîrmuitorii marilor industrii, aveau rubricile asigurate. De aceea trebuiau întreținute cu grijă relațiile, și tot de aceea, la intervenția brutală a lui Adam, O'Hagan, departe de a-l contrazice, îl ascultase zîmbitor și umil.

— Haide să-ți fac cunoștință cu toți, îi spuse gazda, luîndu-l de braț și, pilotîndu-l în jurul terasei, îl prezentă grupulețelor răzlețite. Printre cei adunați se afla un membru al Congresului, un jude, o mare figură de la televiziune, doi fabricanți de piese și subansamble auto, cîteva căpetenii din Compania ce-o deservea Adam, precum și trei achizitori de renume. Mai era și un tînăr, care-i întinse mîna și-i surîse prietenos.

— Sînt Pierre Flodenhale, își rosti numele. Și vă cunosc, sir, din cele istorisite de Smokey.

— Ahaa ! făcu Adam, amintindu-și de vestitul alergător de curse care, în timpul său liber, făcea pe vînzătorul în reprezentanța lui Smokey Stephensen. Cum merg afacerile la prăvălie ?

— Cînd am vreme să mă ocup de ele, aș zice mulțumitor, sir.

— Renunță la „sir". Aici ne spunem cu toții pe nume. Dar lăsîndu-l pe Smokey de-o parte și treaba pe care o faci acolo, mi se pare că la cursa Daytona-500 ai avut ghinion.

— Așa e, confirmă Flodenhale, netezindu-și cu degetele resfirate coama de păr auriu, și strîmbîndu-se înăcrit de evocarea înfrîngerii suferite.

Cu două luni înainte, după o cursă ucigătoare de o sută și opt turnante pe pistele din Daytona, cînd îi mai rămăseseră numai douăzeci ca să iasă învingător, o defecțiune a motorului îl silise să abandoneze concursul.

— Cînd m-am trezit cu pana, îmi venea să mă sui pe blestemata de rablă și s-o sfărîm cu picioarele, mărturisi înciudat.

— Ba eu aș fi aruncat-o într-o prăpastie, întări Adam.

— Cred că la următorul concurs o s-arăt de ce sînt în stare, spuse alergătorul, zîmbind ştrengăreşte. Avea un fel plăcut de a vorbi şi de a se comporta, pe care Adam îl sesizase de cum îl zărise în reprezentanţa lui Stephensen. Presimt că la Talladega-500, ce se va ţine în anul acesta, am să-i las în urmă pe toţi, continuă animat de încredere.

— Voi fi şi eu de faţă la Talladega, pentru că prezentăm prototipul noului automobil-Orion. Aşa c-am să te aclam cu tot zelul.

De undeva, din spate, se auzi glasul amfitrionului, curmîndu-le dialogul.

— Adam, dînsa e Stella. Îţi poate oferi tot ce-ţi doreşti.

— Cum ar fi o băutură pe cinste, preciză un glas de femeie, suav şi melodios. Cînd Adam se întoarse, descoperi dinainte-i o roşcovană drăguţă şi mititică, într-un costum de baie aproape inexistent. Sînt încîntată să vă cunosc, domnule Trenton, murmură ea.

— Şi eu, îi răspunse Adam, remarcînd alte două fetişcane în preajmă, şi pe loc îi veniră în minte cuvintele Ericăi : „Ce înseamnă petrecere de bărbaţi ? Sînt excluse toate femeile ori numai nevestele ?"

— Mă bucur că vă place costumul pe care îl port, urmă fata către Pierre, care-o explora fără jenă din creştet pînă în tălpi.

— Oo, nici nu-l băgasem de seamă, îi ripostă alergătorul de curse.

— Ce băutură aţi vrea ? se reîntoarse ea către Adam.

— Un „Bloody Mary", te rog.

— Vi-l aduc într-o clipă. Numai să vă găsesc tot aici.

— Ce înseamnă un prototip ? reveni Flodenhale la discuţia lor întreruptă.

— Este primul exemplar al unui model pe care-l prezentăm publicului înainte de a-l introduce în producţie. Noi, specialiştii, îi mai spunem şi „cap de serie".

— Prin urmare, la Talladega, nu va fi Orionul pe care-l vom avea în magazine ?

— Întocmai. Forma definitivă va apare de-abia peste o lună de la prima sa etalare, şi nu doar la concursul de care am vorbit, ci şi în multe alte ocazii. Aceasta o facem în scopul de a aduna, pe de o parte, impresiile publicului, iar pe de alta, de a-i stîrni curiozitatea şi interesul. Cum s-ar zice, îi facem reclamă.

— Reclama e sufletul comerţului, completă Stella, care apăruse cu două pahare, oferindu-i unul lui Adam, iar altul falnicului alergător de curse.

Tot atunci li se alătură şi membrul Congresului — un tip cu păr alb şi pletos, jovial în felul de a fi, deşi cu o voce răsunătoare, ca de predicator înfocat.

— M-a cucerit afirmaţia pe care aţi făcut-o, stimate domnule Trenton, în legătură cu receptivitatea industriaşilor la criticile curente. Aceasta mă face să cred că în aceeaşi măsură plecaţi urechea şi la cuvîntul legiuitorilor.

Adam şovăi. Pe moment se simţi înclinat să-i răspundă pe şleau, potrivit obiceiului ; dar îşi aminti că se aflau cu toţii la o petrecere, el însuşi fiind invitat. Chibzuind la aceasta, îi surprinse privirea lui Kreisel — cine ştie cînd apărut în preajmă, în virtutea darului său de a fi pretutindeni prezent şi de a prinde orice vorbă cu miez.

— Spune ce ai pe suflet, îl îndemnă el. Nimeni nu piere dintr-o încăierare. Dealtminteri, curînd va sosi şi un medic. Aşa că dă-i drumul !

Şi Adam îşi înfrînse rezerva.

— Actualele teorii vînturate de oamenii legii sînt în majoritate absurdităţi, culese din gurile oamenilor care aleargă după notorietate, convinşi că blamînd industria de automobile vor deveni personalităţi cunoscute. Se ştie, spre pildă, continuă Trenton, deşi congresistul se aprinsese la faţă, că un senator a propus şi susţine ca de-acum în cinci ani să fie interzise orice vehicule cu combustie internă, cu toate că dînsul nu are nici cea mai vagă idee cu ce anume ar putea fi înlocuite. În fine, dacă va reuşi să-şi impună ideea, singura consecinţă, cu adevărat pozitivă, o să fie aceea că va fi vitregit de putinţa de a mai rosti discursuri neroade, tema epuizîndu-se de la sine. În unele state ne-au fost intentate procese, prin care se încearcă să ne oblige să retragem toate maşinile fabricate începînd din 1953 şi să le reconstruim după chipul şi asemănarea unor modele care pînă în anii 1966 şi 68 nu existaseră în California ori în alte părţi ale ţării.

— Astea sînt extremisme, protestă reprezentantul Congresului împleticind vorba şi ţinînd paharul în mînă într-un mod ce arăta limpede că nu era la primul pe care-l primise.

— De acord că sînt atitudini exagerate, dar cam asta auzim de la oamenii legii. Ori de-aici mi se pare că pornisem discuţia.

— Aşa e, cu asta te-a aţîţat, confirmă vesel amfitrionul, răsărind iarăşi ca din pămînt. Păzea, Woody ! i se adresă Congresistului bătîndu-l pe umăr. Nu intra în gura mintoşilor din Detroit fiindcă-i întrec pe isteţii cu care te-ai obişnuit tu la Washington.

— Auziţi, oameni buni, pe ce ton îmi vorbeşte, se întoarse musafirul spre ceilalţi. Şi cînd te gîndeşti că pe vremea cînd eram amîndoi în infanteria marină, acelaşi domn Kreisel lua poziţia de drepţi şi mă saluta...

— Ooo, după asta tînjeşti, Generale ? Atunci, ia priveşte ! Şi, îmbrăcat cum era într-un şort Bermuda, Kreisel se încruntă ceremonios şi-i dădu onorul ca la paradă. După care, uitîndu-se după Stella, îi strigă : Şi-acum, înc-un pahar senatorului !

— Mai întîi n-am fost general... ci un colonel blînd ca o mieluşea. Şi nici senator nu-s, se apără Congresistul.

— Cu blîndeţea, mai încet, Woody. Iar senator ai să fii ! Poate chiar pe cadavrul industriei noastre.

— Judecînd după tine şi casa pe care o ai, nu prea miroase a cadavre. Şi-acum, vrei să le mai destupi capul politicienilor cu idei aiurite ? se întoarse din nou către Adam.

— Ceva aş vrea să mai spun, recunoscu el zîmbind într-un mod dezarmant. Mulţi dintre noi socotesc c-a sosit vremea ca făuritorii de legi să purceadă şi la cîteva iniţiative utile, în loc să-i parodieze pe critici.

— Cum ar fi de exemplu ?

— Să elaboreze nişte regulamente şi să impună stricta lor respectare. Aceasta, cu precădere, în materie de poluarea mediului ambiant. S-au născocit destule mijloace împotriva acestei năpaste şi pot fi oricînd aplicate la turismele ce le construim. Cei mai mulţi dintre noi le considerăm izbutite, absolut necesare, şi nu de acum, ci de mult. În timp ce vorbea, observă că numărul oaspeţilor se îngroşase în juru-i, orice alte discuţii stingîndu-se rînd pe rînd. Prin urmare există modalităţi de combaterea poluării, îşi susţinu mai departe ideea, numai că dumneavoastră, legislatorii, ne cereţi nouă, producătorilor, să inventăm un dispozitiv care să nu se strice, să nu necesite controluri şi nici ajustări de la

cumpărarea mașinii și pînă la uzarea-i definitivă. Ori așa ceva e de nerealizat. Care mecanism funcționează, fără nici o defecțiune, de la naștere, pînă la moarte? Nici unul. Și atunci cum am putea ieși din impas? Prin aplicarea unei legi drastice, care să ceară proprietarilor de vehicule verificarea periodică a dispozitivului împotriva vicierii atmosferii, repararea sau chiar înlocuirea lui, la rigoare. Desigur, o asemenea lege nu va fi aclamată de marele public, pe care nu poluarea îl preocupă — de ea nici că-i pasă — ci numai comoditatea. De aceea nici politicienii nu se înghesuie să o scoată.

— Publicul nu este indiferent, cum susții, îl contrazise dîrz Congresistul. Și aceasta ți-o pot dovedi prin plîngerile primite de mine.

— Nu zic, poate pe unii îi supără gazele și efectele lor nocive, dar aceștia sînt foarte puțini. De peste doi ani am pus în vînzare dispozitive pentru mașinile de fabricație mai veche. Fiecare costă douăzeci de dolari, cu instalație cu tot, și dau rezultate excelente, reducînd cantitatea gazelor emanate și, implicit, infestarea aerului. Le-am anunțat apariția și însușirile prin toate mijloacele — radio, televiziune, gazete și afișe. Dar cine credeți că ni le cumpără? Aproape nimeni. Cu totul altfel stau lucrurile cu accesoriile de lux, chiar pentru automobilele mai uzate. Vindem ca pîinea caldă casetofoane-stereo și anvelope cu bandă albă. În schimb, pentru garniturile împotriva populației nu avem amatori, ci le ținem în rafturi. Pînă și politicienii care, în preajma alegerilor, ne predică despre pericolul otrăvirii atmosferei nu catadicsesc să le ia.

Un cor de glasuri, printre care se auzi și al Stellei, începu să scandeze:

— Ne e foame! Vrem să mîncăm!

Grupul din jurul lui Adam începu să se subțieze.

— Era și vremea să mai gustăm cîte ceva. De-o oră n-am luat nimic în gură, rosti unul din invitați.

La vederea deliciilor culinare înșirate pe o masă, la marginea terasei, prezidată de un șef bucătar cu bonetă albă și țuguiată, Adam își aminti că din pricina altercației conjugale nu-și luase nici micul dejun. Și subit simți că-i e foame. Tot atunci îi veni în minte că trebuie să telefoneze acasă. Și cît mai curînd.

Unul din achizitorii de vază, înarmat cu o farfurie vrăfuită de bunătăți, țipă către gazdă :

— Grozavă haleală, măi, Hank !

— Mă bucur că-ți place. Și nici nu mă păgubiți, că doar cheltuielile se amortizează prin însăși onorabila voastră prezență.

Confesiunea — pe deplin sinceră — stîrni zîmbete unanime. Întocmai ca alții, și Adam știa că prin invitarea achizitorilor, reuniunea împrumuta o natură comercială, consumul fiind trecut la rubrica investiții, iar amfitrionul despăgubindu-se, pînă în cele din urmă, prin reducerea taxelor pe venituri. Dealtminteri, achizitorii Companiilor de automobile, care efectuau comenzi anuale de ordinul milioanelor de dolari, îi jonglau după bunul plac pe fabricanții de piese și subansamble, cum era Kreisel. În virtutea autorității ce-o dețineau asupra acestora, cu ani în urmă, primeau din partea furnizorilor preferați plocoane dintre cele mai fabuloase — ca un iaht de toată splendoarea sau mobilierul pentru o întreagă gospodărie. Astăzi, Companiile interziceau acest soi de mită, contravenientul surprins în delict pierzîndu-și imediat slujba. Dar chiar cu aceste îngrădiri, existau încă destule mijloace prin care favorizații să-și manifeste recunoștința față de binefăcătorii care le înlesneau contracte substanțiale, iar printre acestea se numărau și ghiftuielile la petreceri „intime" — ca cea oferită de Kreisel. O altă portiță rămasă la îndemînă era acoperirea cheltuielilor acumulate de achizitori în diversele călătorii întreprinse. Intervenind personal ori prin procuriști, furnizorii achitau pînă la ultimul sfanț hotelele și eventualele consumații făcute. Procedeul era destul de puțin riscant deoarece nu implica înmînare directă de bunuri sau numerar, iar dacă — in extremis — se întîmpla ca „blagoslovitul" să fie luat la întrebări de mai marii ierarhici, se putea disculpa de minune, pretinzînd că este în așteptarea notelor ce le are de onorat.

O a treia modalitate — încă larg răspîndită — era aceea a cadourilor trimise cu prilejul Crăciunului și a Anului Nou. Deși interzisă cu străşnicie de administrație, prin circulare difuzate cu cîte două luni înainte de sărbători, furnizorii doritori să trimită „atenții" oblăduitorilor în afacerile curente, recurgeau la unele sub-

terfugii, luînd contact indirect cu secretarii acestora şi obţinîndu-le adresele şefilor, sub pretext că le trebuie la expedierea felicitărilor. Şi cu toate că cei vizaţi se prefăceau a nu şti nimic de aceste aranjamente, să fi ferit sfîntul pe fabricantul care scăpa din vedere să-i „felicite“. Trebuie adăugat, însă, că şi aceste daruri — transmise prin căi lăturalnice şi întotdeauna acasă — nu mai erau de valoarea şi consistenţa celor de altă dată.

Încă nu-şi desprinsese ochii de pe achizitorul cu farfuria încărcată, cînd Adam auzi lîngă el un glas de femeie, rostind aproape în şoaptă :

— Întotdeauna vorbeşti cu deplină sinceritate, cum ai făcut-o adineaori, domnule Trenton ?

Întorcîndu-se, se trezi dinainte-i cu o făptură de douăzeci şi opt, treizeci de ani — după umila-i părere — cu pomeţi înalţi, ridicaţi către el, cu buze cărnoase şi umede, uşor întredeschise într-un zîmbet şăgalnic, cu ochi scăpărători şi inteligenţi sfredelindu-i pe ai lui. Apropierea ei răspîndea un parfum de mosc şi, pe cît de discret o scrută, intui silueta-i subţiratică şi mlădie, ca şi sînii micuţi şi fermi, de sub taiorul de in, de un albastru pal. Luată în totul, era poate cea mai irezistibilă apariţie feminină din cîte întîlnise vreodată. Şi era neagră. Nu măslinie. Ci neagră ca smoala, cu o piele strălucitoare şi mătăsoasă, asemenea unui abanos lustruit cu migală. Fascinat de carnaţia ei unică, cu greu îşi înfrînse pornirea de a întinde o mînă s-o pipăie.

— Mă cheamă Rowena. Numele dumitale mi s-a spus dinainte, şi-am fost trimisă să-ţi port de grijă, ca nu cumva să rămîi nehrănit...

— Rowena şi mai cum ? o iscodi Adam. Şi-o văzu că ezită.

— Ce sens ar avea să afli şi al doilea nume ? rosti după clipa de cumpănă. Şi din nou îi surîse, cu aceleaşi buze înrourate şi trandafirii al căror farmec parcă de-abia acum îl descoperea. Afară de asta, urmă cu acelaşi glas murmurat, eu am venit cu prima întrebare, la care încă nu am primit un răspuns.

Adevărat, îşi aminti Adam. Se arătase curioasă să afle dacă întotdeauna vorbeşte cu deplină onestitate.

— N-o fac oricînd, mărturisi cu întîrziere. Dealtminteri, nimeni nu cred că-şi îngăduie acest lux. „După

cum nici acum nu-mi permit să îți spun ce gîndesc și ce simt în legătură cu tine“ — completă el în gînd. Dar încerc, pe cît îmi stă în putință, continuă cu glas tare, să nu mă depărtez prea mult de adevăr.

— De asta sînt sigură, după felul cum te-am auzit discutînd. Și vai, cît de puțini dintre noi caută să se apropie de adevăr ! încheie privindu-l direct și stăruitor.

„Oare simte ce putere de atracție exercită asupră-mi ?“ se întrebă Adam.

Ajutată de bucătarul cu bonetă scrobită, Rowena umplu două farfurii cu mîncare, iar pe urmă se instalară la una din mesele apropiate, unde se mai aflau doi dintre invitați : un tînăr magistrat negru, ce-și exercita meseria la tribunalul federal din Michigan — și un inginer între două vîrste, pe nume Frazon, care lucra la aceeași Companie cu Adam. Curînd li se alătură și Brett DeLosanto, însoțit de o brunețică tăcută și drăgălașă, pe care o prezentă drept „Elsie“.

— Am simțit noi că aici se înfiripă ceva, și sper că n-o să ne dezmințiți așteptările, grăi volubilul Brett.

— La ce faci aluzie ? îl înfruntă Rowena.

— Doar ne știi pe noi, cei din industria de automobile. Nu avem decît două idealuri în viață : femeile și afacerile.

— E cam devreme să ne dedicăm primului, opină judele zîmbitor. Să rămînem pe moment la al doilea. Te auzeam vorbind adineaori de adunările generale, urmă, întorcîndu-se către Adam. Și mi-a plăcut ce-ai zis. Așa e. Pînă și cei cu o singură acțiune au dreptul să-și spună cuvîntul și să fie ascultați.

Frazon, care tocmai se pregătea să îmbuce, lăsă furculița și cuțitul din mînă.

— Eu, unul, nu sînt de acord cu Adam, și asemenea mie încă mulți alții.

— O știam, îi ripostă magistratul, după mina cu care l-ai ascultat. Dar ai vrea să ne lămurești de ce nu-l aprobi ?

Inginerul cumpăni, încruntîndu-și sprîncenele.

— Am să-ncerc. Acești cîrcotași, deținătorii unei singure acțiuni, alături de unii consumatori și de comitetul pentru așa zisa „apărare a beneficiarilor“ urmăresc doar să creeze disensiuni, ceea ce și izbutesc, dealtminteri, prin minciuni, răstălmăciri și injurii. Amintiți-vă numai

de adunarea anuală de la General Motors, la care gaşca lui Nader i-a spurcat pe toţi din industrie, numindu-i „criminali“, învinuindu-i de „încălcarea legilor şi a dreptăţii“, şi spunîndu-le că sînt „o bandă organizată, chiar mai primejdioasă decît tîlharii la drumul mare“. Ori cum ar trebui să reacţionăm la asemenea invective ? Să ne arătăm plini de recunoştinţă ? Şi ce atitudine să adoptăm faţă de papagalii care repetă asemenea inepţii ? Să-i luăm în serios ?

— Ia te uită ! se miră DeLosanto. Voi inginerii le-aţi ascultat bazaconiile, pe cînd noi vă credeam că n-aveţi urechi decît pentru ţăcănitul motoarelor...

— Ei bine, le-au mai plecat şi la altele, interveni Adam şi au auzit la fel ca şi noi — ori cei de la General Motors şi alte Companii — toate ocările. Ce n-au sesizat însă mulţi este substratul provocărilor azvîrlite, iar apoi le-au mai repetat şi ad literam, urmă arătînd către Frazon. Scopul lor era de a zădărî, de a înfuria şi a stîrni o reacţie violentă. Nu pricepeţi, măi oameni, că aceşti guralivi nu doreau o dovadă de moderaţie din partea industriei ? De le-am fi dat-o, le-am fi tăiat craca de sub picioare. Ori prin atitudinea lor, şi-au atins ţinta. Ai noştri le-au făcut jocul.

— Cu alte cuvinte, dumneata consideri insulta o tactică, concluzionă judele.

— Absolut. Asta-i limbajul zilelor noastre. Pînă şi tinerii ce uzează de el — în mare parte avocaţii de-abia ieşiţi de pe băncile facultăţii — îi cunosc efectul asupra celor în vîrstă, din sălile de consiliu. Le zbîrleşte părul în cap, le ridică tensiunea arterială, îi aţîţă şi-i face de neînduplecat. Ori preşedinţii şi directorii din industria noastră au fost educaţi în spiritul politeţei. În zilele lor de glorie, chiar de-şi înjunghiau un rival, îi spuneau mai apoi „pardon, să mă scuzi“. Unde se mai pomeneşte aşa ceva azi ? Dialogurile de acum sînt usturătoare şi dure, iar cu cît se întrece măsura, cu atît rezultatele sînt mai spectaculare. Dacă le urmăreşti însă cu sînge rece, ai numai de cîştigat, fiindcă nu dai apă la moară flecarilor. Dar din păcate, cei mai mulţi dintre cîrmuitorii noştri nu au prins şmecheria.

— Tu însă da, îl ironiză Frazon. Eu recunosc că n-am învăţat lecţia, şi voi rămîne fidel comportării decente.

— Grăiește un inginer, or e lucru știut că domniile lor se dezbară cei de pe urmă de tradițiile vechi și înmormîntate, îl înțepă DeLosanto.

— Și Adam e inginer, observă cel pișcat de ironicul Brett. Dar și-a petrecut prea mult timp printre desenatori.

Toți de la masă izbucniră în rîs.

— Vorbind serios, Adam. reveni Frazon la subiect, nu cumva ai fi de părere să acceptăm pretențiile detractorilor noștri de a primi un reprezentant al consumatorilor în Consiliul de Administrație și alte din năzbîtiile debitate la adunările anuale ?

— Și de ce nu ? răspunse el calm. Prin aceasta ne-am dovedi maleabili, și zău de nu merită să facem o încercare, măcar cu titlu de experiență. Numește o persoană într-un consiliu — ori într-un juriu — și-ai să vezi cît de serios își va juca rolul, venind cu idei și silindu-se să se dovedească utilă. Ori s-ar putea ca din asta să tragem foloase. Să învățăm ceva. Ca să nu mai adaug că pînă în cele din urmă tot aici vom ajunge. Și atunci e mai bine să acceptăm această colaborare mai înainte de a ne fi vîrită pe gît.

— După audierea ambelor părți, care ți-ar fi sentința ? se adresă Brett judecătorului de culoare.

— Iartă-mă, zise acesta, ducîndu-și mîna la gură spre a stăvili un căscat. Pe moment am avut sentimentul că mă aflu la tribunal. Dar sîmbăta și duminica, să-mi fie cu iertăciune, nu dau verdicte, conchise, scuturîndu-și capul cu prefăcută solemnitate.

— Nimeni n-ar trebui să le dea. întări și Rowena, atingîndu-i mîna lui Adam. Dar nu în treacăt, ci plimbîndu-și mîngîios degetele peste ale sale. Cînd se suci s-o privească, tînăra-i îngînă de-abia auzit : N-ai vrea să mergi să înotăm ?

Amîndoi se suiră într-o barcă, dintre cele acostate la doc, și o porniră spre malul de est al lacului. Cam după patru mile de mers, nu departe de o plajă mărginită de copaci falnici, Adam opri motorul, ca să plutească în voie, pe întinderea străvezie a apei. La orizont mai apărură cîteva ambarcații, dar nu venind către ei. Trecuse bine de ceasul amiezii, soarele scînteia din creștetul bolții, iar aerul, cald și dezmierdător, te îmbia la somn. La plecarea în larg, Rowena apăruse într-un costum de

baie, imitînd, ca desen, blana de leopard ; în sumarul veşmînt, silueta cît şi pielea catifelată şi neagră se dovedeau mai presus de promiţătoarele speculaţii făcute de Adam cu puţine ceasuri în urmă, cînd o privise în taiorul albastru deschis. El îmbrăcase un slip. După ce acostară, aprinse ţigări pentru amîndoi, şi fumară stînd unul alături de altul, pe pernele bărcii.

— Ooo, cît de minunat e ! suspină ea, cu capul pe spate, cu ochii închişi şi buzele întredeschise, în beţia luminii strălucitoare răsfrîntă împrejur de soare şi apă.

Adam pufăi din ţigară, proiectînd o spirală de fum.

— Asta se cheamă să te simţi rupt de tot şi de toate, rosti printre rotocoalele albe şi lenevoase.

Dar oare dece-i tremurase glasul ?

Rowena, în schimb, grăi cu deplină siguranţă de sine, deşi cu aceeaşi vorbă molatecă şi suavă.

— Adevărat. Dar aşa ceva nu se întîmplă adesea. Şi nici nu durează.

Adam se răsuci brusc. Ştia din instinct că la o tentativă de îmbrăţişare, fata i-ar fi căzut în braţe. Şi totuşi nu îndrăzni să schiţeze gestul. Parcă citindu-i gîndul, Rowena rîse molcom şi zvîrli ţigara încă neterminată.

— Am venit să-notăm, nu uita ! Şi, cu sprinteneală, se ridică şi plonjă peste bord.

Doar o frîntură de clipă îi zări trupul negru şi zvelt, ţîşnind cu braţele ridicate, precum o săgeată care despică apa cu şfichiuială de bici, şi dispărînd în străfunduri. La cufundarea ei, barca se clătină vag.

Şovăielnic, la fel ca atunci cînd simţise imboldul s-o cuprindă la piept, o urmă cu puţină zăbavă.

Adîncul apei, după căldura dogoritoare a soarelui, i se păru de o răceală arctică, încît de-abia apucă să iasă la suprafaţă. Cu răsuflarea tăiată şi dîrdîind din toate mădularele îngheţate, îşi roti ochii, în căutarea fermecătoarei însoţitoare.

— Hei, sînt aici ! îi strigă ea, hohotind încet, după care se afundă iar, ca la puţine secunde să reapară, cu apa curgîndu-i şiroaie pe păr şi pe faţă. Aşa-i că-i minunat ? îl întrebă încîntată.

— Îţi voi răspunde cînd îmi recapăt suflul.

— Ai nevoie să-ţi înfierbînţi sîngele. Eu ies pe ţărm. Mă urmezi ?

— Cum de nu. Însă nu putem lăsa barca lui Hank să plutească la voia întîmplării.

— N-ai decît s-o aduci. Iar în timp ce înota într-un ritm şi mai avîntat către mal, îi strigă întorcîndu-şi capul : Nu te obligă nimeni să vii, dacă ţi-e cumva teamă să acostezi doar cu mine pe o insulă părăsită.

Tăcut şi de-abia trăgînd barca, porni după ea, înaintînd cu încetineală. Odată ajuns la mal, înviorat de binefăcătoarea căldură a soarelui, o priponi cum putu, iar pe urmă se îndreptă spre Rowena, care se întinsese pe nisipul încins, cu mîinile încrucişate sub cap. Mai încolo, pe plajă, printre arborii ce-o mărgineau, se afla o cabană cu obloanele trase şi în aparenţă pustie.

— Acum pot să-ţi răspund şi la provocarea de adineaori, vorbi tolănindu-se lîngă ea. De-ar fi să aleg, dintre toate fiinţele, pe aceea cu care să mă văd rătăcit pe o insulă, doar spre tine m-ar împinge ispita.

Minunat se simţea, constată pentru sine. Trecuseră poate luni de cînd trupul şi mintea nu mai gustaseră asemenea tihnă.

— Dar nici nu ştii cine sînt, o auzi de alături. Şi atunci de ce m-ai alege ?

— Fiindcă mi-ai deşteptat unele sentimente, printre care o mare curiozitate.

Îi vorbea sprijinit într-un cot şi privindu-i făptura nespus de atrăgătoare, aşa cum îi apăruse de cum o zărise în preajmă, în urmă cu cîteva ceasuri.

— Sînt o anonimă întîlnită la o petrecere de-a lui Kreisel, la care rolul meu, aidoma celorlalte, este să ne îngrijim de oaspeţi, în chip de gazde de circumstanţă. Asta ne e menirea — la caz că ţineai să o afli. Dar te interesa, realmente ?

— Da.

— Te cred, rosti ea, şi din nou hohoti — cu rîsul acela dulce şi stăpînit, cu care Adam începuse să se deprindă. Marea deosebire dintre tine şi restul bărbaţilor constă în aceea că cei mai mulţi dintre ei mi-ar fi răspuns la întrebare printr-un „nu".

— Dar în timpul săptămînii, cînd nu sînt petreceri, cu ce te ocupi ? o descusu mai departe.

— Sînt profesoară la un liceu. Însă nici nu termină bine vorba, şi se dojeni înciudată. Uff, ce necontrolată-s la gură ! Asta nu voiam să ţi-o spun.

— Ca să nu-ţi mai fie necaz de mărturisirea scăpată împotriva voinţei, am să-ţi fac şi eu una. Pentru prima oară în viaţă înţeleg de ce se afirmă că frumuseţea negreselor poate atinge superlativul, îi zise cu glas scăzut.

Tăcerea care urmă îl făcu să se întrebe dacă nu cumva o jignise. Împrejur se auzea numai blînda clipoceală a lacului, bizîitul insectelor şi motorul unei ambarcaţii îndepărtate. Dar Rowena nu scotea un cuvînt. După un timp, şi cu totul pe neaşteptate, se plecă şi-l sărută drept pe gură. Pînă să se dezmeticească, şi s-o îmbrăţişeze la rîndu-i, ea ţîşni de alături, şi o zbughi înspre lac. De-abia la marginea ţărmului, se opri o clipă din fugă şi îi strigă :

— M-a prevenit Hank ce om încîntător eşti, cînd mi-a pus în vedere să-ţi arăt o grijă deosebită. Acum, hai să ne-ntoarcem.

— Şi ce ţi-a mai spus Hank ? o iscodi Adam, după ce se urcară în barcă şi o luară către malul opus.

— Păi mi-a zis, răspunse Rowena, după ce mai întîi făcu un efort de memorie, că vei fi cel mai însemnat musafir, iar într-una din zile vei ajunge la conducerea Companiei la care lucrezi.

Năpădit de rîs, Adam conteni cu întrebările, deşi tare ar fi vrut să mai afle şi alte afirmaţii de-ale amfitrionului, iar mai presus de toate, în ce scop îl invitase la sindrofie.

Soarele îşi plecase geana spre asfinţit, dar cu cît se scurgeau orele, petrecerea de la reşedinţă se însufleţea şi mai mult. Oaspeţii se aflau tot pe terasă, de unde, împurpurat de ultimile pîlpîiri ale astrului, pitulat după un pîlc de mesteceni, drepţi şi semeţi asemenea sentinelelor, lacul strălucea roşiatic. Uşoara briză ce-i ondula suprafaţa-i incandescentă, împrospăta aerul, parfumîndu-l cu mireasma de pin. Prididită de amurg, priveliştea dispăru aproape pe nesimţite sub perdeaua compactă a nopţii, iar odată cu ivirea primelor stele

pe boltă și pogorîrea răcoarei, musafirii începură să intre în casă, unde un șemineu vrăfuit cu bușteni și crengi de copaci îi întîmpină cu flăcări șerpuitoare.

Hank Kreisel — amfitrionul afabil, atent și omniprezent — nu-și dezmințea nici acum aceste remarcabile însușiri. Afirmația făcută de dimineață cum că „aici se bea și se gustărește tot timpul" își găsea pe deplin confirmarea în barurile și bufetele pline și asaltate de oaspeți. În holul imens, gen cabană de vînătoare, invitații formaseră aceleași ciorchine răzlețe, discutînd animat nu doar în limitele cercurilor constituite, ci încrucișîndu-și părerile și cu alții, din pîlcuri vecine.

În jurul lui Pierre Flodenhale, alergătorul de curse, o seamă de curioși îl mitraliau cu întrebări legate de tainele profesiunii sale.

— Spune-ne, înfrîngerea sau cîștigul se hotărăște acolo, pe pistă ? Ce-ai dedus din experiența de pînă acum ?

— Firește, contează și cum te descurci pe loc. Dar concurentul își întocmește și un plan dinainte — în ce chip să fenteze adversarii, cum să ia mai bine turnantele — deși nu o dată se-ntîmplă să-și modifice tactica după împrejurări...

Ștabul de la rețeaua națională de televiziune, care se arătase încuiat și distant mai de vreme, era într-o vervă teribilă imitînd — și încă foarte cu haz — o discuție televizată între Președintele Statelor Unite, un fabricant de automobile și un ecolog, în care conducătorul de stat încerca să-i împace pe ceilalți doi.

— Poluarea, cu toate păcatele ei, face parte din marea prosperitate americană. Consilierii științifici mi-au dat asigurări repetate că în prezent automobilele viciază mai puțin atmosfera decît o făceau în trecut — sau măcar așa ar sta lucrurile dacă n-ar exista atîtea mașini... Aici Președintele tuși de trei ori, după care reluă : Cu toate acestea, țin să vă-ncredințez că în America vom respira iarăși aer curat. Potrivit măsurilor inițiate de administrație, îl vom pompa în fiecare gospodărie...

Printre ascultători, unul sau doi își luaseră mutre acre, pe cînd ceilalți se snopeau de rîs.

Cîteva tinere — printre care Stella şi Elsie — pendulau între grupurile de oaspeţi. Doar Rowena şedea nedesprinsă de Adam.

Spre miezul nopţii, musafirii începură să se retragă. Căscînd şi întinzîndu-şi braţele, în semn de oboseală, o luau frumuşel pe treptele de piatră ce porneau paralel, chiar din dreptul căminului, iar odată ajunşi în galeria îngustă, le strigau „noapte bună" întîrziaţilor la şuete. Cîţiva ieşiră prin terasa alăturată, folosind pasămite cărările mai discrete spre dormitoare, pe care Kreisel se îngrijise să i le arate lui Adam încă de la sosire. La un moment dat, însuşi amfitrionul — înarmat cu un stacan cu whisky îndoit cu sifon — o apucă pe una din scări. Curînd dispăru şi Elsie, observă Adam, urmată de roşcovana de Stella şi Brett DeLosanto care, cu vreo oră înainte se arătaseră nedespărţiţi.

Focul din şemineul uriaş se stingea pe încetul, prefăcîndu-se în tăciuni. Afară de Adam şi de Rowena, aşezaţi pe o canapea, aproape de vatră, în hol mai era doar o mînă de oameni, tocmai la celălalt capăt, gîlgîind mereu din pahar şi vorbind zgomotos, evident hotărîţi să nu depună prea curînd armele.

— Mai vrei o gură de băutură înainte de a pleca la culcare ? o îmbie Adam pe Rowena care scutură cu împotrivire din cap.

Dealtfel, din ultimul whisky — generos diluat cu apă — sorbise o oră. Mai toată seara şi-o petrecuseră stînd de vorbă, subiectul fiind Adam, nu la alegerea sa, ci constrîns de îndărătnicia cu care enigmatica parteneră ocolea întrebările ce-i ţinteau existenţa. Cu toată înverşunata-i rezervă, izbutise totuşi să afle că disciplina predată era engleza — un amănunt cu anevoie recunoscut după ce, rîzînd în felul ei potolit, citase din stihurile lui Cervantes : „Am o memorie atît de bolnavă, încît nu o dată uit pînă şi cum mă cheamă".

— N-ai vrea să facem o mică plimbare ? îi sugeră Adam.

— De ce nu, acceptă ea.

Şi ieşiră din hol fără ca măcar unul din chefliii rămaşi să arunce o privire spre ei. Pe cer se înălţase luna, prelingîndu-şi razele palide peste întinderea lacului. Era

o noapte senină, dar rece. Rowena tresări înfiorată de frig, iar el o cuprinse pe după umeri.

— Se pare că toți s-au dus să se culce, îi spuse ținînd-o aproape.

— Te-am văzut parcă numărîndu-i, răspunse poznașă, și chicoti iar.

Adam o răsuci brusc, îi dădu capul pe spate și-o sărută.

— Să mergem și noi. Și din nou îi strivi buzele — de astă dată simțind-o cum îl încolăcea și mai strîns cu brațele.

— Ce ți-am spus mai devreme e numai adevărul curat, îi șopti la ureche. Nu pentru așa ceva sîntem angajate.

— Știu și te cred.

— Dar asta nu înseamnă că dacă una din noi caută cu orice preț aventura, n-o poate avea. Hank nu i-o interzice, după cum nici nu i-o înlesnește. Și sînt sigură că i-ar plăcea să cunoști acest amănunt, vorbi ghemuindu-se și mai tare în el. N-ar vrea odată cu capul să-l judeci greșit.

— În clipa de față nu mă gîndesc la el și la impresia ce vrea să mi-o facă.

Peste puțin, intrară în dormitorul lui Adam, prin ușa de pe verandă, adică pe cea folosită și dimineața, cînd pășise pentru prima dată în vilă. În cameră era cald. Cineva, grijuliu, aprinsese focul în șemineu, iar acum flăcările sfîrîiau din bușteni, proiectînd umbre și licăriri jucăușe pe tavanul obscur. Și patul era aranjat — cearșafurile întinse și netezite, iar pătura îndoită la jumătate. Se dezbrăcară în fața căminului și, nu peste mult, Adam o conduse spre pat.

Se așteptase la blîndețe și duioșie, dar în loc de acestea se trezi pradă unei sălbăticii erotice care, la început îl încremeni de uimire, apoi îi aprinse dorințele, ca pînă la urmă să-l zvîrle într-un clocot de pasiune. Nimic din tot ce întîlnise în experiența sa de bărbat nu aducea cu dezlănțuirea vijelioasă a făpturii de alături. Delirul în care se prăvăliră dură — cu mici întreruperi — pînă în zori.

— Mai eşti în admiraţia femeilor negre ? îl întrebă către ziuă, cu un aer uşor maliţios.

— Mai mult ca oricînd, îi răspunse cu deplină sinceritate.

— Nici tu nu arăţi rău pentru un alb, îşi dădu verdictul zîmbind.

Ca şi în după amiaza trecută, Adam aprinse două ţigări, din care-i întinse una. După cîteva fumuri, o auzi vorbind iar.

— Poate aşa e ; şi negresele sînt frumoase, după cum susţin unii. Însă nu-i mai puţin adevărat că, în unele zile, totul ţi se pare frumos.

— Cea de azi se numără cumva printre ele ?

— Ai ghicit. Astăzi chiar de-aş vedea o sluţenie, aş zice că e superbă.

Afară se lumina tot mai mult.

— Aş vrea să ne revedem. Cum am putea aranja ? întrebă Adam.

— Cu neputinţă, se împotrivi, cu glas pentru prima oară tăios. Şi asta o ştim deopotrivă. Iar cînd încercă să o contrazică, îi puse un deget pe buze, urmînd pe acelaşi ton categoric. Pînă acum nu ne-am spus o minciună, şi ar fi păcat să o facem.

În sinea lui îi dădea dreptate. Aventura începută aici se cerea tot aici încheiată. Oraşul Detroit nu era nici Paris, nici Londra, sau New York. Ca structură morală şi socială, Detroitul se dovedea încă un tîrg de provincie, şi chiar dacă prejudecăţile se mai diminuaseră ca număr şi virulenţă, a continua legătura sa cu Rowena era peste poate între hotarele lui. Acest gînd îl umplu de o tristeţe şi o amărăciune de care nu se putu scutura nici pe timpul cît mai rămase ca oaspete şi nici în drumul său către casă, la care porni pe înserate.

La despărţirea de gazdă, cînd îi mulţumi pentru ireproşabila-i ospitalitate, Kreisel îi spuse :

— Prea multe n-am apucat să vorbim. Dar aş vrea să avem prilejul. Te-ar deranja un telefon de la mine pe săptămîna viitoare ?

Adam îl asigură că-l aşteaptă cu interes. Rowena — de la care îşi luase rămas bun cu un ceas mai devreme şi îndărătul uşilor ferecate — dispăruse de parcă o înghiţise pămîntul.

16

— Dumnezeule mare ! exclamă Adam. Am uitat să-i telefonez nevestei ! își aminti cu vinovăție.

Și doar intenționase s-o cheme de sîmbătă dimineața, ca să mai îndulcească starea de spirit după cearta avută la despărțire. Iar acum era duminică seara și încă nu pusese mîna pe un receptor ! Natural, escapada sa cu Rowena îl rupsese de unele îndatoriri mai puțin presante, iar cu gîndul la acest episod și la apropiata revedere a soției, i se strînse un pic inima. Cum avea să dea ochii cu Erica ?

— Să nu ne oprim în căutarea unui telefon public ? sugeră Pierre Flodenhale, instalat în fața volanului.

Se aflau pe șoseaua interstatală cu numărul 75 pe care Adam o străbătuse și la venire, iar pînă la periferia proximului oraș — Flint — mai aveau destul de puțin. La plecarea de la vila lui Kreisel, alergătorul de curse — venit cu un oaspete care o ștersese înainte de prînz — îl rugase să-l ia cu el, iar Adam primise cu mare plăcere, pentru că astfel mai avea cu cine să schimbe o vorbă, nu să facă tot drumul, pînă în Detroit, tăcînd ca un mut. Iar cînd Pierre se mai oferise să și conducă, îi mulțumi de o mie de ori în gînd. Numai că în loc să sporovăiască — după cum își închipuise, blagoslovind neașteptata tovărășie a junelui — se lăsă toropit de somn aproape de cum o porniseră.

Umbrele înserării, tot mai întunecate și dese, erau spintecate de farurile numeroaselor automobile ce se întorceau, ca și ei, spre metropolă.

— Nu, nu ne oprim, fiindcă am pierde vreme, hotărî Adam după ce rumegă propunerea lui Pierre. Mai bine îi dăm bătaie.

Și așa făcură.

La un moment dat, Adam întinse mîna spre stația de radio emisie-recepție, instalată sub bordul mașinii. Curînd aveau să pătrundă în raza ei de acțiune, or poate că Erica sucise butonul aparatului din bucătărie — așa cum făcea în oricare din zilele săptămînii — și o să-i prindă mesajul, pe care totuși nu apucă să-l transmită, retrăgîndu-și brațul mai înainte de a apăsa pe clapă.

Gîndul de a-i vorbi îi sădea tot mai multă neliniște în suflet, un neastîmpăr care sporea pe măsură ce se apropia de casă. Cam într-o jumătate de oră, trecură de Bloomfield Hills, după care părăsiră șoseaua, apucînd-o spre Quarton Lake, situat în partea de vest.

Inițial, avusese de gînd să-l lase pe Pierre în suburbia Dearborn, unde locuia, urmîndu-și mai apoi drumul de unul singur, ca pe urmă să se trezească invitîndu-l la el, și să se simtă parcă mai despovărat sufletește cînd acesta acceptă. Avîndu-l alături, măcar clipa întîlnirii va fi mai ușoară ; prezența unui străin oricum însemna o platoșă îndărătul căreia își putea disimula adevărata-i stare de spirit. Dar așa cum avea s-o constate, fierberea lui se dovedi de prisos.

Cînd mașina intră pe alee, făcînd să scrîșnească stratul de pietricele mărunte, interiorul casei scăpără de lumină, iar în prag apăru Erica, întîmpinîndu-l cu duioșie :

— Bun sosit, dragule ! Ți-am dus lipsa.

Și pe dată se întinse și-l sărută radioasă, arătîndu-i astfel că ciondăneala de sîmbătă era încheiată și dată uitării. Sau cel puțin așa crezu Adam, fără să știe că verva soției se datora cesulețului ce-l purta agățat la piept, și pe care îl șterpelise într-o nouă raită dată prin magazine în absența lui.

Atunci își extrase și Pierre Flodenhale trupul său lung, comprimat în lăcașul dinaintea volanului, iar Adam se grăbi să-l prezinte. La salutul său, Erica îi răspunse cu zîmbetul cel mai grațios și cuceritor.

— Te-am văzut alergînd la curse ; și totuși, dac-aș fi știut că dumneata ai volanul în mînă, nu-mi așteptam soțul fără pic de îngrijorare.

— Merge mai moderat decît mine, o asigură Adam. Niciodată nu a depășit viteza legală.

— Ooo, înseamnă c-a fost un drum plicticos ! Sper că petrecerea s-a dovedit mai atrăgătoare...

— Da de unde, doamnă. Față de altele la care am luat parte, a fost înmormîntare curată. Dar poate că nu-i de mirare, cînd invitații erau doar bărbați...

„Atenție, amice ! Nu întrece măsura !“ l-ar fi prevenit Adam observîndu-și consoarta cum îl măsoară cu o privire ironică și pătrunzătoare, pe care noul venit parcă n-o sesizase, nefiind probabil deprins să înfrunte femei

extrem de inteligente şi rafinate. Dar cu toată căutătura ei aspră, neiertătoare, se vedea limpede că Flodenhale căzuse în mrejele unei admiraţii fără de margini faţă de făptura frumoasă şi tînără, gătită într-o pijama de mătase ce-o prindea de minune, şi cu părul lung, de un blond cenuşiu, revărsat peste umeri.

După acest scurt prolog, intrară în casă, îşi pregătiră cocktailuri, le băură cu poftă, iar apoi Erica îi pofti în bucătărie, unde le făcu sandvişuri cu omletă şi pe urmă cafele. Un răstimp Adam îi lăsă singuri, pentru a da un telefon şi a-şi strînge dosarele care se cereau studiate pînă a doua zi dimineaţă, chiar în starea de oboseală în care se afla. La întoarcere, îşi găsi soaţa ascultînd absorbită o prelegere privitoare la cursele de automobile — o prelungire pasămite a expunerilor făcute ceva mai devreme, la provocarea invitaţilor de la vila lui Kreisel. De astă dată, vedeta dădea explicaţii cu caracter mai precis, avînd dinainte o foaie, pe care schiţase un velodrom.

— Cînd alergi pe primul culoar — cel aflat în faţa tribunelor — şi vrei să te ţii în frunte, cauţi traseul cel mai scurt cu putinţă. La o viteză de două sute de mile, n-ai voie să te laşi purtat de maşină, pentru că altfel pierzi un timp preţios. De obicei, peste pistă şuieră vînturi năprasnice, aşa că trebuie să te ţii cît mai aproape de parapet...

— Adevărat, conveni Erica. Am remarcat şi eu această tendinţă care mă băga în sperieţi, fiindcă de se întîmplă să te pocneşti de acel zid...

— Atunci e mai bine să te prindă de-a latul. O ştiu din experienţă, credeţi-mă, doamnă Trenton.

— Spune-mi Erica. Şi cum adică o ştii din experienţă ? Ai nimerit vreodată în el ?

Adam îi urmări amuzat. Deseori îşi dusese nevasta la curse, însă nu bănuise că o captivau într-atît. Ori poate interesul pe care-l vădea astă seară se datora simpatiei spontane ce se ivise între ea şi Pierre... Lucru neîndoielnic, se simţeau bine împreună, Flodenhale răspunzînd, cu aprindere juvenilă în vorbă şi în obraji, întrebărilor ei. Dar acest dialog animat picase cum nu se poate mai bine, scutindu-l de scrutările şi eventualele iscodiri ale Ericăi pînă se aduna din tulburarea prin care trecuse. Numai că şi aici, în ambianţa căminului şi com-

plet izbăvit de frămîntările dinaintea sosirii. nu se putea scutura de gîndurile ce goneau spre Rowena.

— Alergătorul de curse trebuie să-şi strunească maşina ca pe o... cum să-ţi explic eu ? se poticni Flodenhale în căutarea unei metafore potrivite. Aaa, da ! Am găsit, continuă luminat de ideea care-i venise. Ca pe-o vioară ; aşa s-o strunească.

— Ori ca pe o femeie, sugeră Erica. Şi amîndoi pufniră în rîs.

— Iar pista s-o ştie pînă în cele mai mici amănunte — cu toate hopurile şi gropile, sau cum se prezintă după o bură de ploaie ori sub arşiţa soarelui. De aceea se cere s-o baţi şi s-o vînturi pînă-i dibui toate secretele, ca să-ţi poţi alege traseul cel mai rapid şi prielnic.

— Cam aşa se întîmplă şi în viaţă ; aceeaşi silinţă şi îndelungi tatonări îţi asigură reuşita, remarcă Adam de la capătul încăperii, unde se instalase într-un fotoliu, îngrădit de dosare.

Dar Erica şi Pierre păreau că nici nu l-au auzit. Furaţi de discuţii, cu siguranţă nu aveau să se supere dacă el se va apuca de lucru, îşi spuse în sine.

— Cînd evoluezi însă pe un traiect mai scurt, de pildă pe unul de cinci sute de mile, eşti tot atît de concentrat asupra turnantelor şi a tehnicii de condus, ori îţi mai zboară gîndul şi în altă parte ? îşi continuă Erica interogatoriul.

— Nici pomeneală de aşa ceva ! se scutură Flodenhale, zîmbind în felu-i copilăros. Asta, binenţeles, dacă vrei să părăseşti velodromul pe picioarele tale, în loc să fii dus pe o targă. Doar ai zeci şi zeci de preocupări de moment, ca să-ţi mai fugă mintea aiurea, se justifică mai departe. Îţi urmăreşti, mai întîi, concurenţii — cum se descurcă şi pe unde se află ; te socoteşti în ce fel să-l întreci pe cel dinainte sau cum să nu te laşi depăşit din spate. Pe urmă, de simţi că te lasă vreun cauciuc — după ţîrşîitul pe asfaltul culoarului — începi să-ţi faci socoteli, să-ţi iei fel şi fel de măsuri în închipuire, şi să calculezi la ţanc clipa cînd te opreşti ca să fie schimbat, fiindcă de o asemenea hotărîre atîrnă însăşi înfrîngerea sau victoria. Cu cincizeci de iarzi înainte de curbă, îţi aţinteşti ochii pe acul indicator al uleiului, iar după ce ai luat-o, te zgîieşti la toate cadranele înşirate la bord, ciulind în aceeaşi vreme urechea la ţăcănitul motorului,

să auzi dacă merge cum trebuie. Ca să nu mai punem la socoteală semnalele echipelor de intervenţie, pe care n-ai voie să le scapi din vedere. Ce mai, atîtea gînduri te năpădesc, încît uneori ţi-ar prinde bine o secretară.

— Şi eu care nici nu le bănuiam ! îşi auzi Adam soţia mirîndu-se, în timp ce întorcea o pagină de dosar. Acum, însă, cînd cunosc chiţibuşurile, altfel am să vă urmăresc, zise ea. Am să mă simt oarecum părtaşă la riscurile şi încordările voastre continue.

— Mi-ar place, Erica, să te ştiu în tribună, îi declară Flodenhale, iar după ce aruncă o ocheadă înspre capătul camerei, urmă cu glas micşorat. Am aflat de la Adam că veţi fi de faţă la Tallodega-500. Dar pînă atunci voi participa şi la altele...

— Cum ar fi ?

— Cursa din Carolina de Nord. Poate-ai să vii să mă vezi, îi spuse privind-o ţintă în ochi şi într-un chip ce-o făcu să-i surprindă primul sindrom de aroganţă — meteahna vedetelor ce se ştiu adulate de gloată.

„Oare cîte femei nu-i căzuseră în braţe ? Cu siguranţă o droaie“, îşi răspunse mai întîi sieşi, iar de-abia după aceea trufaşei lui invitaţii.

— Ştiu eu ? rosti indecisă. Carolina de Nord nu ar fi prea departe. Am să mai reflectez...

Cît despre Adam, de mult nu le mai auzea glasurile, adîncit în hîrţoagele sale, şi nici nu ştia de cînd răsărise Pierre dinaintea-i, aşteptînd să-şi ia rămas bun.

— E timpul să plec, îl auzi la un moment dat. Aşa că-ţi spun noapte bună şi-ţi mulţumesc pentru toate.

— Nu prea m-am achitat de obligaţiile de gazdă, însă nădăjduiesc că m-a suplinit Erica, se scuză, ridicîndu-se din fotoliu şi depunînd lîngă servietă mapa cu statistica demografică pe care-o studiase. Întocmită pentru viitoarea decadă, ea avea să servească uzinei ca reper extrem de util în jalonarea producţiei.

— Într-adevăr, Erica a fost foarte drăguţă, îl asigură Flodenhale.

— Poţi să mergi cu maşina mea, se oferi Adam scotocindu-se în buzunar după chei. Şi nu e nevoie să mi-o înapoiezi personal. Ci doar să telefonezi secretarei mele, anunţînd-o unde se află, ca să trimită pe cineva s-o ia mîine.

Celălalt părea cu totul descumpănit.

— Mulţumesc. Însă Erica...

Spre salvarea lui, chiar atunci năvăli şi ea în salon, azvîrlindu-şi o pelerină uşoară peste somptuoasa pijama de interior.

— Am să duc musafirul pînă acasă, anunţă aferată.

— Dar îi pusesem automobilul la dispoziţie... bîigui Adam nedumerit.

— Se poate. Însă e o noapte splendidă, şi simt nevoia să iau puţin aer.

La cîteva clipe, pe aleea din faţa casei se auzi trîntirea portierelor, apoi un fornăit de motor retrezit brusc la viaţă şi scîrţîitul prundişului. După care totul se cufundă în linişte.

Adam continuă să mai buchisească o jumătate de oră, înainte de-a strînge dosarele şi a porni înspre dormitorul de sus. De-abia se furişase în aşternut cînd, un pîrîit de afară anunţă întoarcerea Ericăi. Dar pînă s-o simtă urcîndu-se în pat, se lăsă răpit de somn.

Mai toată noaptea o visă pe Rowena.

Iar Erica, pe Pierre.

17

Printre proiectanţii de automobile domneşte convingerea că nicicum şi nici unde nu răsar concepţii mai roditoare de noi şi izbutite modele ca la şuetele lor nocturne cînd, tolăniţi pe spetezele scaunelor şi cu picioarele cocoţate pe mese, discută nestingheriţi. Atunci se încheagă ideile — la fel de neaşteptate şi de străluminoase ca exploziile de meteoriţi. În sprijinul teoriei lor, invocau, natural, o sumă de precedente printre care Fordul Mustang — zămislit în aceleaşi împrejurări, care deschisese o eră cu totul nouă după cel de-al doilea război mondial, atît prin propria-i apariţie cît şi prin versiunile ce le inspirase uzinelor Ford, General Motors, Chrysler şi American Motors.

Stăpîniţi de această credinţă, pe cînd alţii dormeau în casele lor, mulţi proiectanţi zăboveau în birouri, lăsîndu-şi imaginaţia să gonească în voie, precum fumul ţigărilor sau trabucurilor aprinse, nădăjduind — aidoma

unor neobosite cenuşerese — că. din confruntarea lor, învăluită în şerpuiri alburii, va scăpăra o idee de geniu.

Animaţi de aceeaşi speranţă, Adam şi DeLosanto uitaseră de ei şi de timp, tot înodînd firele fanteziei într-o noapte de la începutul lui iunie — la două săptămîni de la festinul lui Kreisel. Cum geneza Orionului începuse tot la ceasuri tîrzii, de ce n-ar încerca să atragă muza viitorului automobil — Farstar — pe aceleaşi căi priincioase ? De luni de zile se dezbătea acest important proiect, cînd numai între ei doi. cînd în grupuri restrînse ori mari, fără ca, din păcate, să capete formă definitivă jaloanele directorii. Se bătuseră primii ţăruşi — cum spunea Brett — adică se răspunsese unor chestiuni cheie ca : La ce stadiu de evoluţie s-a ajuns cu maşinile fabricate ? În ce măsură să vînd ? Sînt realmente mai reuşite faţă de tipurile anterioare ? Ce inconveniente mai au ? Ce aşteaptă clientul de la turismul pe care vrea să şi-l cumpere ? Cum ar vrea să arate ? În ce stare se vor afla consumatorii şi fabricanţii peste un interval de cinci ani — din punct de vedere politic, social şi intelectual ? Cu cît va spori populaţia ? Cum vor evolua gusturile ? Dar moda ? Ce controverse şi tribulaţii se vor ivi pînă atunci ? Ce discrepanţe vor exista între tineri şi vîrstnici ? Cîţi vor fi înstăriţi, cîţi nevoiaşi şi cîţi cu o situaţie mijlocie ? În ce regiuni se vor comasa aceste grupări diferenţiate, şi graţie căror factori ?

Toate aceste întrebări, cît şi altele. fără număr, împreună cu statistici şi fapte, fuseseră introduse in calculatoare şi extrase cu dezlegări riguroase. Ceea ce nu putea să ofere însă nici un aparat electronic erau intuiţia, cutezanţa, inspiraţia, în sfîrşit, scînteia de geniu, fără de care nici un act de creaţie n-ar fi posibil.

Una din preocupările proiectanţilor era felul în care va fi primit Orionul, deoarece în funcţie de aceasta aveau să decidă şi forma succesorului său — Farstar. Ori pînă la prezentarea prototipului Orion mai erau încă patru luni ; şi chiar după prima sa etalare în public nu se putea stabili adevărata impresie produsă, ci de-abia după o jumătate de an. În aceste condiţii, şi forţaţi de avansul apreciabil cu care se purcedea la orice model inedit, creatorii trebuiau, ca întotdeauna, să se bizuie pe intuiţe.

Actuala discuţie dintre Adam şi DeLosanto debutase în aşa-zisul laborator de disecţie a maşinilor, ocupînd o

clădire întreagă și extrem de bine păzită, datorită secretelor ce le conținea. Din aceeași binecuvîntată pricină, cei străini de întreprindere rareori pătrundeau în interior, iar odată admiși, se cruceau de cele văzute. Ce-i uluia, mai presus de orice, erau informațiile extrem de exacte și obiective deduse din dezmembrarea și compararea vehiculelor produse atît în uzina de aici cît și de altele concurente. Dealtminteri toate cele TREI MARI COMPANII aveau laboratoare identice sau foarte asemănătoare ca instalații și metode de lucru. Iar dacă automobilele desfăcute sau elementele lor componente se dovedeau mai durabile, mai ușoare, mai economice, mai bine asamblate și superioare sub orice aspect, executorii analizei consemnau constatările ca atare, chiar de erau fabricate de-o uzină rivală, socotind că tocmai prin arătarea adevărului își dovedesc deplina loialitate față de corporația pe care o slujesc, nicidecum menajînd susceptibilitățile celor mari.

Se găseau neajunsuri și la mașinile construite de Compania lor tutelară care, odată aflate de inginerii și proiectanții în chestiune numai bine nu le cădeau, fiind de prisos să se adauge cît de penibil s-ar fi simțit dacă erorile lor ar fi transpirat în afară, ajungînd la urechile gazetarilor sau ale marelui public. Lucru ce se întîmpla însă rar. Dealtfel nici celelalte uzine nu difuzau defectele depistate la turismele concurenților, știind că asemenea tactică se putea chiar a doua zi întoarce — ca un bumerang — împotrivă-le. Ce conta mai presus de toate era scopul urmărit de asemenea operații, ori acesta era pozitiv, fiindcă prin ele uzina își controla în permanență calitatea produselor, învățînd totodată și de la cele studiate în amănunt. Adam și Brett DeLosanto poposiseră aici cu gîndul să cerceteze trei automobile micuțe, cu măruntaiele ce le cuprindeau : prima, fabricată de ei, a doua un Volkswagen, iar ultima, tip de import japonez.

Un slujbaș rămas la porunca lui Adam peste orele de serviciu, le descuie cîteva rînduri de uși conducîndu-i într-un hol luminat, iar de acolo, trecînd prin alte încăperi, ajunseră într-o hală imensă și înaltă, tapetată, de jos pînă sus, cu rafturi mascate în perete.

— Să ne ierți, Neil, că ți-am stricat seara, dar n-am putut să venim mai devreme, se scuză Adam.

— Nu-i nimic, dom'le Trenton. Mă trec cu cîteva ore suplimentare, răspunse însoţitorul — un mecanic în vîrstă şi cu mare îndemînare, fost maistru, cu ani în urmă, la bandă. Vorbind, îi duse spre cele cîteva poliţe scoase din ascunzişul pereţilor şi expuse vederii. Vi le-am pregătit după cum aţi cerut, zise el.

Brett DeLosanto îşi tot rotea privirea în jur. Cu toate că nu se afla la prima venire, disecarea maşinilor pur şi simplu îl fascina, începînd cu procedeul de achiziţie, pînă la sfîrtecarea şi etalarea lor fragmentară.

Întreprinderea cumpăra automobilele ca orice persoană particulară — adică de la reprezentanţe — şi sub un nume fictiv, astfel că negustorul nu bănuia niciodată cum că turismul vîndut avea altă menire decît folosirea sa efectivă. Totodată se avea grijă ca modelele procurate să fie dintre cele de serie. Odată ajunsă în incinta laboratorului, maşina se cobora la subsol, unde se desfăcea, nu doar pe subansamble, ci în sute şi mii de bucăţi, fiecare numerotată şi prevăzută cu un soi de certificat, în care se specificau toate datele, inclusiv greutatea. Piesele îmbîcsite de la gresare erau curăţate înaintea analizării şi depunerii în tăinuitele lor lăcaşuri.

Patru oameni trudeau, între zece şi paisprezece zile, la desfacerea fiecărui vehicul şi fixarea pieselor pe planşete. În legătură cu aceasta, circula o istorioară — pe cît de autentică, nimeni n-ar fi putut s-o confirme — dar potrivit căreia, o echipă de lucrători, vrînd să joace un renghi, se apucase, în orele libere, să demonteze turismul unui coleg, plecat în vacanţă prin Europa. La întoarcere, acesta şi-l găsise în garaj şi în aparenţă intact, deşi era desfăcut în peste paisprezece mii de piese. Fiind un expert în materie, nefericitul s-a hotărît să-şi reînchege maşina, dar pentru asta i-a trebuit un an.

Tehnica dezmembrării cerea atîta migală, încît se concepuseră ustensile anume — din care unele constituiau adevărate coşmare pentru sudori.

Planşetele pe care se montau automobilele bucătăţite erau prinse pe poliţe, ascunse în firide, de unde se extrăgeau — spre examinare şi comparaţie — precum cadavrele, de la morgă. Orice inginer angajat al uzinei putea fi adus pentru a cerceta un detaliu tehnic, spunîndu-i-se :

— Ia te uită la farurile astea, făcute de specialiştii concurenţilor noştri. Sînt integrate chiar în masca maşinii, nu ataşate ca elemente de sine stătătoare. Metoda lor e mai ieftină şi mai bună. S-o aplicăm dar şi noi.

Se punea mare preţ pe orice formulă mai economică, pentru că reducea costul produsului ori, un singur cent agonisit la fiecare maşină aducea beneficii de mii de dolari, pînă în cele din urmă. Pe la sfîrşitul decadei 1960, uzinele FORD realizaseră un cîştig fabulos, scutind la fiecare turism fabricat nu mai mult de cinci cenţi, prin înlocuirea cilindrului principal de la frîne cu cel conceput de General Motors.

Mulţi dintre creatori vizitau acest lăcaş spre a lua cunoştinţă de ultimele modele apărute pe piaţa universală şi a căuta scînteia inspiratoare, întocmai ca Adam şi Brett, în acea după-amiază.

Printre noutăţile ultrarecente se număra şi Volkswagen-ul ciopîrţit şi cu măruntaiele răsfirate pe poliţe. Scrutîndu-le cu atenţie, auziră glasul ghidului de alături, rostind cu o undă de amărăciune înciudată :

— De ani de zile desfac la turisme Volkswagen, şi la fiecare îmi sare în ochi doar un lucru : le scot, ai naibii, tot mai trainice şi mai bune.

DeLosanto clătină uşor capul, în chip de încuviinţare, după care completă prin viu grai :

— Bine-ar fi să putem spune la fel şi de maşinile noastre.

— Ar fi ceva ! Numai că nu ne dă mîna, replică mecanicul sceptic. Mai ales cînd le cercetăm aici — la bani mărunţi, cum se zice. Totuşi, jucăria de colo n-a ieşit tocmai rău, vorbi cu mai multă îngăduinţă, trecînd la miniturismul fabricat în uzinele lor şi etalat, în bucăţi, pe alte planşete. Ba am zice că-i chiar grozavă, de n-am compara-o cu gîndacu'ăla nemţesc.

— Dacă mai lasă ceva de dorit să mulţumim automatizării exagerate pe care-o folosim la asamblarea maşinilor mici, se inflamă Adam. Tot necazul porneşte de la Compania VEGA, care a dat tonul în această privinţă, prin uzina ei din Lordstown. Iar cu cît o să ridicăm gradul mecanizării, renunţînd tot mai mult la mîna de lucru, cu atît calitatea produselor noastre va scade, pe cînd ale altora va spori.

— Aşa o fi, precum ziceţi, conveni mecanicul, în drum spre cel de-al treilea miniturism dezmembrat. S-o mări calitatea în toate ţările lumii ; da pot să-mi pui mîna-n foc că'n Japonia n-a ajuns încă — ori cel puţin în uzina care a scos drăcia de-o vedeţi. Priviţi-o şi dumneavoastră, domnule Trenton, şi ziceţi că n-am dreptate !

Toţi trei se uitară atenţi la piesele înşirate pe poliţe.

— Numai sîrmă şi tinichea ! se pronunţă Brett.

— Ascultaţi la ce vă spun, sir, i se adresă însoţitorul în vîrstă. Doar pe unii, de nu-i am la inimă, i-aş pofti să se urce în aşa tîrlie şi să fac-o plimbare. Că doar o puteţi judeca după mădularele înşirate — un căruţ pe patru rotile din care şi un copil s-ar putea răsturna.

Adam şi Brett mai zăboviră înaintea planşetelor, cercetînd în detaliu piesele celor trei miniautomobile. Se făcuse tîrziu cînd mecanicul îi conduse către ieşire, zăvorînd uşile în urmă.

— Ce se mai aşteaptă ca noutăţi ? îi iscodi la ultimul prag. Adică aici, pentru noi, preciză el.

— Bine c-ai adus vorba, replică Brett. Fiindcă tocmai de-aia veniserăm. S-o aflăm de la dumneata.

Farstar — viitoarea creaţie — va fi o maşină micuţă ; cel puţin în această privinţă se căzuse de acord. Rămînea să i se precizeze doar genul.

Şi tocmai acesta constitui miezul consfătuirii care urmă la puţin după revenirea lui Trenton şi DeLosanto din explorarea laboratorului de disecţii-auto.

— Pînă în anul de graţie 1970, mulţi din onorabila noastră Companie vedeau în turismele mici un simplu capriciu, observă Adam.

— Printre aceştia m-am numărat şi eu, admise Elroy Braitwaite, poreclit şi „Vulpe Argintie“ care, în ierarhia conducerii, deţinea funcţia de vicepreşedinte.

Pe lîngă respectabila sa prezenţă, în biroul lui Adam — unde se purtau aceste discuţii — se mai aflau încă doi ingineri proiectanţi plus Brett, se-nţelege, resfiraţi prin spaţioasa încăpere, trîntiţi în fotolii, şi vorbind, fără nici o reţinere, despre tot ce le răsărea în minte. Dar nu fără un anumit scop, ci cu unul foarte precis, deoarece această şuetă, descătuşată de formalisme, însă orientată spre o temă precisă, putea să dospească idei minu-

nate. Adică exact ce sperau. Împrejur, încotro ţi-ai fi aruncat ochii, de la măsuţe şi pînă la pervazul ferestrelor, se înşirau ceşti de cafea goale şi scrumiere vîrfuite cu mucuri de ţigări stinse. Pendula bătuse de miezul nopţii.

— Într-adevăr n-am crezut în maşinile mici, fiind convins că-i o toană care va trece, urmă Elroy Braithwaite, trecîndu-şi o mînă prin coama argintie care, împotriva tradiţiei, arăta cam zbîrlită. Poate că la optica mea de atunci a contribuit, într-o mare măsură, şi faptul că mă aflam la cîrma unei uzine profilată pe vehicule de mare capacitate cilindrică. Acum recunosc că m-am înşelat, împreună cu toţi care au judecat ca şi mine. Astăzi gîndesc dintr-o perspectivă complet diferită, şi sînt gata să vă dau garanţia că, pe încetul, vom trece la fabricarea cu precădere a turismelor micuţe şi rezistente care ne vor acapara producţia nu doar în anii imediaţi ci pe un timp destul de îndelungat.

— Sau poate definitiv, opină unul din proiectanţi, pe nume Castaldy — un tînăr negru, cu ochelari cu lentile groase, prin care scăpăra o privire inteligentă, recrutat de Companie direct de pe băncile universităţii Yale, absolvită cu un an în urmă.

— Nimic nu-i definitiv, îl combătu Brett DeLosanto. Gîndeşte-te la lungimea fustelor, la coafurile doamnelor, la limbajul puştimii... Toate se schimbă odată cu scurgerea timpului. Şi la fel se întîmplă şi cu maşinile. Dar aşa cum a declarat Elroy, există o vogă a miniturismelor, care tinde să se impună ca un simbol al vremurilor şi al condiţiei individului, iar după cît se întrevede, va dăinui încă mult.

— Alţii socotesc dimpotrivă, se interferă Adam, că maşina mică anulează orice simbol al bunăstării, susţinînd cum că astăzi oamenii nu se mai sinchisesc să-şi etaleze prosperitatea ori locul în ierarhia comunităţii, afişînd un total indiferentism.

— Sper că nu-i crezi, inferă DeLosanto, aşa cum nici eu nu dau o para chioară pe asemenea teorii.

— Şi eu zic ca tine, i se alătură „Vulpe Argintie". Adevărat, perioada din urmă ne-a adus prefaceri substanţiale, însă nu şi în structura umană. Fireşte, există neconformişti, şi chiar foarte mulţi. Dar acest sindrom,

ca şi altele — între timp perimate — constă în veşnica încercarea a omului de a părea mereu altul, iar, de se poate, superior. Pînă şi un hippy — inamic declarat al săpunului şi al apei — îşi prezintă în felul său nespălat noua-i carte de vizită.

— Pornind de la recunoaşterea că există o seamă de nonconformişti, să construim o maşină pe placul acestora, sugeră Adam.

— Nici aşa să n-o luăm, îl temperă Elroy, clătinînd înţelepţeşte din cap. Se impune să ne gîndim încă la acei oameni cuminţi şi aşezaţi dintre care ne recrutăm grosul consumatorilor.

— Nu uitaţi, însă, că mulţi din aceşti indivizi „cuminţi şi aşezaţi" nu se socotesc ca atare, aminti Castaldy. Şi ca s-o dovedească şi altora, pînă şi preşedinţii de bănci şi-au lăsat favoriţi.

— Da parcă noi nu ? îi ripostă Braithwaite mîngîindu-şi-i pe ai săi.

Peste chicoteala ce se stîrni în birou, Adam rosti cu superioară solemnitate :

— Remarca făcută nu mi se pare simplu prilej de hlizeală, ci mai curînd unul de a reflecta serios la maşina care ni se va cere : în nici un caz un model clasic, ca cele de pînă acum.

— Grozavă concluzie ! exclamă persiflant poreclitul „Vulpe Argintie".

— Dar poate foarte utilă, adăugă Brett dus pe gînduri.

— Tot ce ne înconjoară în prezent izvorăşte din acest nonconformism, susţinu inginerul Castaldy. Înverşunarea opiniei publice, protestele cele mai felurite, crizele economice şi toate controversele şi frămîntările ce le ştim.

— Adevărat, îl aprobă Adam. Iar după o ezitare infimă, urmă : Iertaţi-mă că readuc pe tapet o chestiune arhidezbătută de noi. Dar ţin să mai trecem o dată peste factorii ecologici.

— Mai întîi, poluarea mediului ambiant, începu metodic Castaldy, după consultarea agendei din faţă. Oamenii stăruiesc să întreprindă ceva în această direcţie.

— O precizare ! se amestecă Brett. Nu ei vor să întreprindă, ci alţii, deoarece dumnealor nu renunţă odată cu capul la utilizarea maşinilor personale. Asta o ştim din repetate sondaje.

— Mă rog, orice inițiativă ar avea ei în gînd — deși nu prea văd ce ar putea realiza — fapt este că fabricanții de automobile au și născocit anumite mijloace împotriva vicierii atmosferei, preciză Adam. •

— Chiar cu ameliorările aduse, continuă tînărul inginer de culoare, printre mulți domnește convingerea că miniturismul infestează mai puțin aerul, astfel că renunțînd la o mașină de mare capacitate cilindrică și cumpărîndu-și una micuță, socotesc că-și aduc contribuția la înlăturarea acestui opresant neajuns. Afirmațiile de mai sus au fost culese tot din sondaje. Castaldy își consultă în treacăt notițele, după care întrebă deferent : Pot să continui ?

— Să nu-mi iei în nume de rău intervenția, glăsui Brett, dar personal nu pun nici un temei pe aceste mărturisiri ale publicului. Cu alte cuvinte, nu garantez c-or să-și schimbe limuzinele cu niște găoace pe roți.

— Consumul de carburanți pare să nu mai constituie o sursă de nemulțumire majoră, în schimb se aud tot mai multe proteste împotriva taxelor de parcare.

— Pe care personal le găsesc pe deplin îndreptățite, se pronunță Adam. Pe străzi găsești tot mai greu locuri de staționare, pe cînd perimetrele publice și particulare, rezervate parcării, costă de la o zi la alta mai mult.

— Totuși, în multe orașe se percep taxe reduse pentru turismele mici ; iar măsura pare a se răspîndi...

— Asta o știm, i-o reteză Elroy Braithwaite ritos. Doar s-a ajuns la consensul că vom fabrica mașini mici, și ca atare la ce să mai batem apa în piuă.

După privirea ce i-o aruncă prin lentile, Castaldy părea adînc mîhnit.

— Prin relatările lui, tînărul nostru coleg ne stimulează gîndirea, îi sări Brett întru apărare. Ori de vrei, dragă Elroy, să răsară o idee utilă din sporovăiala de acum, nu face pe șeful, rățoindu-te fără rost.

— Ei bine, asta îmi place, să-mi trîntești asemenea învinuire ! se zborși vicepreședintele. Dar sensibili mai sînteți voi, ăștia bobocii. Îmi scapă și mie un cuvînt, așa cum îmi vine, și gata vă simțiți trași de coadă.

— Caută să vorbești ca noi, nu cu morgă de șef, îl încolți și mai tare talentatul desenator.

— Prezumţios şi afurisit mai eşti DeLosanto! îl apostrofă celălalt cu prefăcută asprime, deoarece cu ochii şi buzele îi zîmbi. După care se adresă lui Castaldy : Dumneata iartă-mi tonul şi urmează de unde ai rămas.

— De fapt, ceea ce urmăream, domnule Braithwaite...

— Zi-mi Elroy...

— Am înţeles, sir. Urmăream, cum v-am spus, să enumăr cîteva date desprinse dintr-o imagine extrem de complexă, şi anume a impasului la care a ajuns omenirea în genere.

Se vorbi mai departe despre mediul ambiant şi probleme de ordin universal, ca explozia demografică şi spaţiul vital tot mai restrîns, poluarea sub toate formele ei ; antagonismele existente ; răzmeriţele izbucnite în diverse regiuni ale globului, abordîndu-se, printre altele, pînă şi valorile şi concepţiile în accepţiunea lor nouă, conferită de tînăra generaţie, chemată, nu peste multă vreme, să preia destinele omenirii. Din toate dezbaterile, orientate, fireşte, spre soarta industriei de automobile, se desprinse concluzia cum că, în ciuda tuturor tribulaţiilor şi-a prefacerilor ivite, maşina rămîne un imperativ al civilizaţiei. Mai urma să se stabilească doar cum trebuia să arate şi ce însuşiri să întrunească. Un segment al uzinelor va produce în continuare turisme aidoma celor de acum, sau cu mici transformări. Se impuneau însă şi altele, complet diferite, conforme necesităţilor societăţii de azi şi de mîine.

— Vorbind de necesităţi, în ce fel le-am putea rezuma ? întrebă Adam.

— Prin însăşi ideea care le generează, şi aceasta se cheamă UTILITATE, răspunse Castaldy.

— Era UTILITĂŢII ! Trăim sub zodia utilitarismului practic ! îl parodie Brett.

— Sînt de acord, dar numai în parte, se interpuse „Vulpe Argintie" cerînd, printr-un semn, să se facă linişte, spre a-şi aduna gîndurile. Să zicem, reluă după un timp, vorbind emfatic şi rar, că ne preocupă utilitatea şi alergăm după ea. Cuvîntul cît şi tendinţa de a-l aplica în practică reprezintă tot un simbol al indi-

ferentismului sau neoconformismului care, după cum am convenit adineaori, orice denumire şi-ar conferi, înseamnă unul şi acelaşi lucru. S-ar putea ca ideea să prindă tot mai multă aderenţă, iar oamenii să se lepede pe încetul, de binefacerile civilizaţiei şi ale tehnicii. Dar aşa ceva ar contraveni grav unor laturi ale naturii umane, ca impulsul mobilităţii, manifest încă din ziua naşterii, şi urmat, odată cu trecerea anilor, de acea sete de goană, de putere şi de emoţii răscolitoare, de care niciodată nu ne putem lecui pe de-a-ntregul. Pe undeva, în structura noastră, sălăşluieşte un Walter Mitty, şi fie că se renunţă la pretenţii şi ifose, adoptîndu-se numai ce este strict practic — UTILITAR — rămînem pe mai departe robii pornirilor şi apucăturilor noastre omeneşti. Aşa a fost de cînd lumea şi o să fie mereu.

— Sînt de aceeaşi părere, se declară Brett. Şi ca o confirmare a teoriei expuse, aş aminti creatorii minusculelor turisme care înfruntă orice obstacole. Oare în ei nu-l întrevedem limpede pe acel Walter Mitty aflat în străfundul fiinţelor noastre ?

— Iar născocirea lor se răspîndeşte mai pretutindeni, relevă Castaldy cu un aer meditativ. Au apărut cu sutele şi cu miile, astfel că încotro ţi-ai întoarce privirea, nu e chip să nu le descoperi. Chiar şi pe străzi le vezi circulînd.

— De fapt, ce-au făcut constructorii lor ? vorbi iarăşi „Vulpe Argintie“, repezindu-şi capul pe spate şi săltînd simultan din umeri, ca unul ce nu se lăsa impresionat de orice noutate măruntă. Au luat dumnealor un Volkswagen, l-au despuiat de caroserie, lăsîndu-i numai şasiul. Şi apoi l-au replămădit după temerara lor inventivitate.

Cu urechea la ei, în mintea lui Adam licărise o idee, stîrnită atît de cele auzite şi de amintirea Wolkswagen-ului recent studiat în laborator, precum şi de o frază ce-i plutea încă aburoasă între conştient şi subconştient, pe care se tot frămînta s-o închege, pe cînd cei dimprejur discutau cu aprindere. Dar cu tot efortul său de memorie, nu izbuti să şi-o limpezească, în schimb, îi reveni dinaintea ochilor o imagine văzută într-o revistă, cu o zi sau două în urmă. Publicaţia

se mai afla neîndoios în birou, așa încît, scotocind într-un vraf de la capătul încăperii, o găsi și începu să o răsfoiască. Cei de față îl urmăreau cu egală curiozitate și nedumerire cum adulmeca pagina la care se oprise. În ea se înfățișa un vehicul — dintre cele pomenite de Brett — în culori și în plină acțiune — escaladînd cu înverșunare și primejdios de înclinat într-o parte, o dună abruptă. În efortul urcușului, cele patru roți luptau să prindă aderență și să înainteze, împroșcînd în spate nisipul. Fotograful — meșteșugar iscusit — reglase de așa manieră obturatorul, ca mașina să apară oarecum tulbure, datorită mișcării. Un text, tipărit dedesubt, anunța sibilin cum că „numărul proprietarilor de turisme pentru terenuri accidentate crește vertiginos". Aproape o sută de fabricanți erau angrenați în construirea șasiurilor, iar numai în California se înregistraseră opt mii de asemenea tipuri.

— Doar nu te-o fi bătînd gîndul să te apuci să le faci și tu ? îl provocă Brett cu maliție, privind doar în fugă imaginea magistral realizată.

Adam se apără scuturînd vag din cap. Oricît de mult s-or fi înmulțit amatorii de aceste mașini, ele rămîn totuși un capriciu, o creație fantezistă, nicidecum o preocupare rentabilă pentru cele TREI MARI COMPANII, cugetă cu deplină luciditate. Îi era însă ciudă că tot nu-și amintise acea frază care într-un fel se lega de ideea ce-i răsărise și de cele rostite aici. Și enervat de festa ce i-o juca memoria, azvîrli revista deschisă pe o masă.

Dar printr-o fericită coincidență, asemenea multora ce survin în viață, în secundele următoare scăpă de obsedanta confuzie.

Deasupra măsuței pe care aruncase revista, atîrna o fotografie cu modulul lunar al lui Apollo 2, luată imediat după aselenizare. Primită în dar, îl încîntase într-atîta pe Adam, încît o dusese la înrămat și o pusese în birou. În prim plan — ca element precumpănitor — se vedea modulul, sub care ședea un astronaut.

Brett luă revista la care mai înainte nu aruncase decît o privire fugară și, arătînd spre mașina cocoțată pe dună, le spuse celor prezenți :

— E de groază ce merg drăcoveniile astea. Am condus și eu una. Iar după o nouă scrutare atentă, adăugă : Păcat că-s așa de urîte.

„La fel și modulul lunar“, reflectă Adam — numai muchii și colțuri, ieșituri și iregularități, de parcă la conceperea lui se uitase de simetrie și de armonizarea formelor.

Dar cum funcționase fără reproș, perfecțiunea sa tehnică îi estompase urîțenia aparentă, conferindu-i chiar o frumusețe anume. Și deodată îi reveni în minte și fraza pe care se tot chinuise să o recheme. Era o replică pe care i-o dăduse Rowena, după noaptea petrecută împreună.

„Astăzi, chiar de-aș vedea o sluțenie, aș zice că e superbă“. Așa îi spusese. Prin urmare și urîțenia putea fi luată drept frumusețe. Modulul lunar era respingător ca înfățișare. La fel ca vehiculele pentru terenuri accidentate. Dar amîndouă erau funcționale, și se dovedeau la înălțimea scopului pentru care fuseseră construite. Și atunci, de ce nu s-ar porni de la aceleași premise la crearea unui nou model de turism ? De ce nu s-ar trece la o încercare cutezătoare de a se produce o mașină urîtă — judecînd-o după canoanele existente — dar care, răspunzînd întru totul necesităților, mediului ambiant și epocii actuale — supranumită ERA UTILITARISMULUI — ar putea să pară frumoasă în ochii celor ce-o folosesc ?

— Mi se pare că am o idee în legătură cu Farstar, anunță el. Însă nu mă zoriți, ci lăsați-mă să vi-o expun pe'ndelete. Toți amuțiră. Iar Adam, punîndu-și ordine în gînduri și drămuindu-și cuvintele, începu să le-o tîlcuiască.

Desigur nu le vorbea unor ageamii în materie, ci, dimpotrivă, unor experți de talie înaltă. De aceea nici nu se așteptase să-i vadă sărind, cotropiți de entuziasm de la primele sale fraze. Și totuși, pe măsură ce-și adîncea teoriile, simțea în atmosferă o anumită încordare care mai înainte lipsise, precum și un interes tot mai mare în rîndul auditorilor. „Vulpe Argintie“ asculta dus pe gînduri, cu pleoapele pe jumătate închise. Tînărul inginer Castaldy își freca între degete lobul urechii — ca întotdeauna cînd era absorbit — pe cînd celălalt proiectant, care pînă atunci mai că nu

se auzise, își ațintise pupilele între sprîncenele vorbitorului. DeLosanto parcă avea mîncărime în palme, atît își frămînta mîinile, neștiind pasămite cum să înhațe un bloc de desen și să-i ardă o schiță. Dealtfel el a fost primul care a țîșnit de pe scaun la încheierea expunerii, începînd să bată biroul, cu pași mari și agitați, aruncînd interjecții sau frînturi de idei, ca într-un joc de cuvinte încrucișate... „De veacuri artiștii au întrezărit frumosul în urîțenie... De ce erau distorsionate și chinuite sculpturile unui Michelangelo ?... Și cum arată și cele de Henry Moore ? Să ne gîndim mai apoi la compozițiile din fiare vechi și strujituri de metale... care pentru unii par lipsite de noimă și demne de luat în derîdere, pe cînd alții le consideră capodopere... Dar pictura ? Să luăm naturile moarte din școala avangardistă, în care vezi lăzi de ouă și cutii de conserve... Ori viața însăși în care descoperi o fetișcană superbă alături de o femeie trecută și cu burta la nas ! ! ! Și atunci pe care din două le admiri ? ! ?“ Brett își continuă monologul incoerent și punctat de lungi pauze, din care ascultătorii desprinseră totuși esența, și anume că orice lucru atîrnă de optica privitorului — forma, simetria, stilul și frumusețea nefiind arbitrare.

La un moment dat, creatorul se opri din tulburata sa promenadă și, izbindu-se cu pumnul în palmă, exclamă dezgustat :

— Cu Picasso sub privirile noastre, am desenat automobile care descindeau parcă din pînzele unui Gainsborough !

— Există, pe undeva, în Geneză, un verset care sună mi se pare așa : „Cîndva vi se vor deschide ochii“, glăsui „Vulpe Argintie“, completînd mai apoi precaut : Dar să nu ne ieșim din fire. S-ar putea ca aici să fi înmugurit o idee. Însă pîn-om vedea-o înflorită mai va !

DeLosanto se și apucase de schițe, pe un caiet găsit pe aproape, creionul din mînă zburînd parcă înaripat ; dar abia eboșată o formă, se și repezea să mototolească hîrtia și s-o arunce pe jos. Fiecare încercare reluată se solda cu o nouă pagină ruptă și azvîrlită. Însă acesta e modul în care-și exprimă desenatorii gîndirea, întocmai cum alții o fac prin viu grai. Observîndu-l, Adam își propuse ca mai tîrziu să culeagă foile risipite și să le pună la loc sigur, fiindcă puteau căpăta o va-

loare istorică, dacă în noaptea aceea se zămislise concepţia viitorului Farstar. Totodată îşi dădea perfect seama că struneala lui Elroy Braithwaite fusese cu totul îndreptăţită. În decursul activităţii sale — mai îndelungă decît a oricărora dintre ei — „Vulpe Argintie“ văzuse multe automobile căpătînd substanţialitate de la prima idee, ca cea enunţată în seara aceasta, cum deopotrivă asistase la concilii identice, unde s-ar fi părut că se conturează concepte promiţătoare, dar care, pînă în cele din urmă, se năruiseră, fie respinse pe motive neprevăzute, sau fără nici un temei.

Se ştia doar că proiectul fiecărui vehicul avea de trecut infinit de multe obstacole, înfruntînd critici fără de număr, interminabile confruntări şi consfătuiri, în care cei mulţi se declarau împotrivă-i. Iar dacă mai rămînea în picioare după aceste zdruncinătoare încercări, îl aştepta o ultimă cumpănă şi cea mai primejdioasă : puterea de veto a mai marilor peste companie — vicepreşedinţii şi preşedintele...

Dar în ciuda acestor inimiciţii, unele răzbăteau pînă la capăt, prefăcîndu-se în realităţi. Ca dovadă, Orionul. Şi-atunci, de ce să nu spere că poate şi această sămînţă, aruncată aici şi acum, va germina şi va da fiinţă viitorului Farstar ? îşi spuse Adam însufleţit de încredere.

Cineva mai aduse un rînd de cafele, iar dezbaterile continuară pînă spre zorii zilei.

Keith Yates Brown, întruchipînd în persoana sa agenţia publicitară OJL, era agitat şi cu capsa pusă, fiindcă documentarul — „Oraşul Motoarelor“ — se turna fără un scenariu la temelie.

— Se cere neapărat un scenariu, îi zbierase în receptor Barbarei Zaleski, telefonîndu-i din New York, cu două zile în urmă. Altfel cum vom putea apăra, de aici, interesele clienţilor noştri şi să venim cu sugestii ?

De la capătul firului, Barbara i-ar fi spus răspicat şefului că singurul lucru pe lume ce putea ruina filmul era amestecul celor din MADISON AVENUE care, dintr-o redare onestă şi elocventă a realităţilor — aşa cum îl concepuseră pînă acum — l-ar preface într-un ghiveci de ipocrizii grosolane, lipsit de orice mesaj.

Dar în loc să-i trîntească aceste usturătoare adevăruri, se mulțumi să-i repete părerile lui Wes Gropetti — talentatul regizor, ce-și dobîndise o reputație suficient de solidă pentru ca punctul său de vedere să fie luat în considerație.

— Nu vom surprinde în veci atmosfera din periferia Detroit-ului așternînd pe hîrtie toate trăsnăile ce ne trec prin minte, ci numai folosind aparatele pe care le cărăm după noi, declarase Gropetti. Mic de statură și împovărat cu o barbă de un cot, semăna cu o vrăbiuță zburlită. Purta nelipsita-i beretă pe cap și arăta mai puțină luare aminte la vorba rostită decît la ce-i vedeau ochii.

— Vreau să-i aud pe mucaliții, pe mitocanii și pe țîncii din mahala, urmase cu hotărîre, ce cred despre ei și cum ne privesc pe noi, trîntorii ; adică să aflu din gurile lor pe cine detestă, ce speranțe nutresc, ce bucurii au, ce nedreptăți li se fac, pînă și cum respiră, mănîncă, asudă, dorm, fac amor și tot ce văd împrejur și le gîdilă simțurile și nările. Iar pe toate le voi fixa pe peliculă și pe bandă, arătîndu-le mutrele și redîndu-le vocea, fără nici o repetiție prealabilă. Cît privește limbajul, chiar de-or scăpa cîte o spurcăciune, n-am de gînd s-o suprim. Poate va trebui să-i mai pișc pe vreunii spre a-i scoate din fire, deși cred c-or să-și dea drumul și fără să-i întărît eu, iar îndată ce cască pliscul, am să las camera de vederi să-i scruteze încet și pe toate părțile, ca o cocotă ce-și cîntărește clientul, prinzînd imaginea orașului nostru prin optica lor, adică a celor de la periferie.

Și metoda sa dădea roade.

Utilizînd tehnica ciné-vérité-ului, cu un singur operator, ce-și căra aparatul în mînă, și inginerul de sunet, amîndoi înarmați cu un minimum de accesorii ca să nu se creeze diversiune printre localnici — Gropetti cutreiera cartierele sărăcimii, convingîndu-i pe oameni să grăiască nestingheriți, fără menajamente, și cît mai convingător. Barbara, îndeobște prezentă la expediții, știa că o parte din harurile sale regizorale constau în infailibila intuiție cu care-și alegea „protagoniștii“ și în modul de a-i face să uite cu totul de obiectivul aparatului de filmat și de reflectoarele ațintite asupra lor. Nimeni n-ar fi putut spune ce le șoptea la ureche pi-

ticul cu barbă, înainte ca ei să se trezească vorbind. Uneori îl vedeai şopocăind minute de-a rîndul, cu capul plecat şi, chipurile, în mare taină. Iar reacţiile nu se lăsau aşteptate, ci apăreau pe moment — în explozii de rîs sau închiondorări ; în apropiere prietenoasă ori, dimpotrivă, sfidare ; în replici isteţe, cîteodată în dezacorduri ; în insolenţă şi chiar în mînie care, într-una din zile degenerase într-o manifestare de ură năpraznică din partea unui june militant de culoare ce se pierduse într-o diatribă înflăcărată. Cînd era sigur că şuşotelile magice au prins, Gropetti se trăgea brusc de-o parte, ca operatorul — la un semn de-al său nevăzut — să surprindă un prim plan expresiv, iar inginerul de sunet o replică promptă şi suculentă. În caz de nereuşită, relua procesul da capo, repetîndu-l, cu o răbdare îngerească, pînă cînd obţinea ceea ce căutase, adică o frîntură de personalitate, fie sălbatică sau invers, amabilă, dar reală şi vie, care să nu trădeze interferenţa stîngace a unui reporter care ia interviuri.

Barbara apucase să vadă primele decupaje din pelicula realizată şi era încîntată de rezultate. Din punct de vedere al imaginii fotografice, vădeau calitatea şi profunzimea portretelor executate de Karsh, la care se adăuga o însufleţire vibrantă, imprimată de intervenţiile regizorului.

— De vreme ce-am intitulat filmul „Oraşul Motoarelor", îi replicase Yates Brown, după ce Barbara îl încunoştiinţă de toate acestea, poate n-ar strica să-l faci atent pe Gropetti că afară de oameni mai există şi automobile împrejur, pe care ne-ar place să le vedem pe ecrane... îndeosebi pe ale industriaşilor noştri, care ne sînt muşterii.

Din tonul superiorului se desprindea limpede căinţa de a-i fi încredinţat filmul, acordîndu-i pe deasupra şi mînă liberă. Numai că Yates Brown nu se putea să nu ştie că realizarea unui documentar cerea o autoritate unică şi fermă pe care, pînă la eventuala-i înlocuire la film sau chiar concedierea din agenţie, Barbara i-o asigura în sensul cel mai plenar.

— Vor apărea şi maşinile onorabililor noştri clienţi, îl linişti ea. Fireşte, n-o să întrecem măsura, dar nici nu vom arăta prea puţine, aşa încît fiecare o să aibă

răgazul să le identifice marca de fabricație. Mai departe îi descrise turnările din hala de asamblare a uzinei pe care cu credință o servea agenția lor de publicitate. Aici se pusese accentul pe „campania de angajare a celor fără de căpătîi“ cît și pe unul dintre recenții ei beneficiari — Rollie Knight. Deși în atenția operatorului, și aflat mai tot timpul în obiectivul aparatului de filmat, muncitorii din preajma lui Rollie nu prinseseră firul cum că el e „vedeta“, dar nu dintr-o obtuzitate a lor, ci din cu totul alte motive.

La dorința exprimată de Rollie — „de a se merge pe șest“ — echipa lucra cu infinită discreție, și ca să-i menajeze susceptibilitatea dar, mai ales, să nu se denatureze atmosfera din jur. În acest scop, se apelase la Leonard Wingate — directorul personalului — pe care ideea acestui documentar îl captivase din clipa cînd i-o împărtășise Barbara, la prima lor întîlnire, în locuința lui Brett DeLosanto. Acționînd cu abilitate și ocolind orice vîlvă, Wingate anunțase în treacăt cum că o parte din hala de asamblare urma să fie filmată. În ce scop ? Nu se mai osteni să specifice, în schimb nu uită să atragă atenția ca toți să-și continue neabătuți lucrul. Precum se și întîmpla, convinși, probabil, în sine, că cei din porțiunea cu pricina sînt imortalizați pe peliculă. Numai Gropetti, Barbara, operatorul și inginerul de sunet știau că, în vreme ce luau vederi de ansamblu, în realitate nu se turna, ci doar atunci cînd în obiectiv apărea Rollie Knight.

Singura imprimare făcută aici fusese a zgomotului de fond care și atunci, auzit pe viu, cît și ulterior, ascultat pe bandă, i se părea Barbarei un coșmar fără seamăn, dar care pentru coloana sonoră a secvențelor realizate în hală se potrivea de minune.

Glasul lui Rollie Knight ce trebuia să fie sincronizat ulterior, urma să fie înregistrat în modesta sa locuință de la periferie, ocupată împreună cu concubina lui, May Lou, unde avea să se deplaseze regizorul Gropetti, însoțit de mărunta-i echipă și de Leonard Wingate, protectorul din umbră. Dar Barbara nu-i mai comunică faptul mai marelui agenției — Keith Yates Brown — care-l află mai tîrziu, de la Brett DeLosanto.

— Nu uita că investim o mulţime de bani de-ai clientului, de care va trebui să dăm socoteală, o preveni şeful în decursul acestei convorbiri telefonice.

— Încă nu am depăşit fondurile, il ponderă Barbara. Iar Companiei pare să-i placă ce am realizat pînă acum. Cel puţin Preşedintele s-a arătat încîntat.

Nici nu sfîrşi vorba, cînd la capătul firului auzi un zgomot bizar, ca şi cînd interlocutorul de la distanţă sărise ca fript de pe scaun.

— Ai luat legătura cu Preşedintele ! ! se gîjîi cu asemenea consternare de parcă-i comunicase că s-a văzut cu Papa în persoană, ori cu Preşedintele Americii.

— *El* a venit să ne viziteze la locul filmării, accentuă Barbara, iar a doua zi, Wes Gropetti i-a dus o parte din peliculă pe care i-a proiectat-o în cabinet...

— L-ai lăsat pe farfaraua de Wes să ajungă pînă la etajul al cinşpelea...

— După cum ne-a povestit la întoarcere, întrevederea a decurs minunat...

— După cum a povestit el ! Va să zică n-ai fost de faţă ?

— Nu, fiindcă în ziua aceea n-am avut timp.

— Dumnezeule mare ! se văicări directorul, pe cînd subalterna îl şi vedea îngălbenit la chip ca lămîia, şi plesnindu-se peste frunte.

— Nu mi-ai spus-o chiar dumneata că Preşedintele e foarte preocupat de acest film şi că, din cînd în cînd, îl pot informa personal despre modul cum evoluează turnarea ? îi aminti ea.

— Am zis. Dar nu cînd ţi se abate şi fără să ne previi, ca să ne pregătim ce să-i spunem. Cît despre faptul că l-ai lăsat pe Gropetti să se ducă de capu lui...

— Tocmai voiam să te informez, interveni Barbara, curmîndu-i ideea. A doua zi mi-a telefonat Preşedintele, şi zicea că agenţia OJL a dat dovadă de multă imaginaţie —, astea i-au fost cuvintele — alegînd un regizor ca Gropetti, sfătuindu-ne apoi să-i dăm şi pe mai departe mînă liberă, mai întîi fiindcă şi-a arătat măiestria, iar pe urmă fiindcă aşa se impune. Dealtfel m-a anunţat că va aşterne toate astea într-o scrisoare către agenţia noastră.

În receptor răzbătea o gîfîială greoaie.

— Încă n-am primit nici un fel de epistolă... Cînd o veni... Dar aici se întrerupse, ca după o pauză oarecare să reia parcă și mai exasperat : Barbara, sper că nu ne dați de bucluc... ci o să faceți o treabă bună... Dar te rog, o suplică el, nu te juca cu focul ! Și ține-mă la curent cu o eventuală reîntîlnire cu Președintele. Mă auzi ?

După ce îi făgădui că va face întocmai, Yates Brown — încă tulburat și cu voce tremurătoare — își repetă doleanța de a se redacta un scenariu.

După cîteva zile de la această discuție — și încă fără un text ticluit dinainte, Gropetti se pregătea să filmeze ultimele secvențe axate pe „campania de angajare a celor fără de căpătîi", în care principalul rol îl deținea Rollie Knight.

Soarele de-abia asfințise.

Într-o cameră înăbușitoare și sumar mobilată, se adunaseră, ticsite una într-alta, nici mai mult nici mai puțin decît opt persoane.

Pentru Detroit, și îndeosebi pentru cartierele periferice, fusese o zi toridă, de vară, fără o adiere de vînt. Chiar la această oră tîrzie, cînd soarele coborîse în amurg, aerul clocotea de căldură atît în case cît și afară, pe străzi.

Printre cei opt prezenți se numărau mai întîi gazdele — Rollie și May Lou — instalați în chichineața unde trăiau mîncau și dormeau, dar care, în pofida multiplelor întrebuințări, arăta curată și dichisită, ca și „bucătăria" de alături — de mărimea unui dulap — înzestrată cu o chiuvetă, cu un aragaz destul de hodorogit și cîteva rafturi din scîndură nevopsită. Baie și toaletă n-aveau. Existau în imobil, într-o stare ca vai de ele, însă la etajul inferior, și erau folosite de locatarii unei jumătăți de duzină de „apartamente".

Rollie era îmbufnat, de parcă i-ar fi fost ciudă că se vîrise în toată afacerea asta. May Lou, copilăroasă la chip, iar la trup ca o buruiană crescută la întîmplare — cu picioare schilave și brațele descărnate — părea cuprinsă de spaimă ; dar pe măsură ce-l asculta pe Gropetti, cu veșnica-i tichie pe cap, în ciuda canicului, începu să mai prindă curaj.

În spatele regizorului se afla operatorul şi inginerul de sunet, pregătindu-şi uneltele cu evidentă caznă şi stinghereală, din pricina spaţiului strîmt în care se vedeau obligaţi să-şi exercite meşteşugul. Barbara Zaleski şedea lîngă ei, cu o agendă deschisă în mînă. Privind-o, Brett DeLosanto constată amuzat că şi acum, ca de obicei, îşi uitase ochelarii de soare cocoţaţi în creştetul capului. Reflectoarele erau încă stinse, dar odată ce aveau să intre în funcţiune, zăpuşeala din cămăruţă ameninţa să-i sufoce pe toţi cei de faţă. Leonard Wingate începu să-şi şteargă sudoarea, tamponîndu-şi faţa lui tuciurie cu o batistă albă, imaculată. Ca şi Brett, şedea lipit de un perete, încercînd să ocupe cît mai puţin loc în odăiţa meschină.

La un semn nevăzut de-al lui Wes Gropetti, reflectoarele se aprinseră, pe cînd banda magnetofonului prinse să se rotească.

Orbită de neaşteptata lumină, May Lou se apăra strîngînd cît putea din pleoape ; dar la dăscăleala murmurată a regizorului — la care răspundea cu capul — îşi birui fîstîceala şi clipelile dese, luîndu-şi un aer degajat şi firesc. De-abia atunci, şi pe nesimţite, se retrase şi el din raza obiectivului.

— Cică noi nu ne fărîmăm creierii cum să ne-ncropim viitoru, vorbi costeliva negresă cu simplitate, de parcă, uitînd de tot ce o împresoară, monologa cu glas tare. Păi la ce bun ne-am mai bate capu... cînd pă noi, cei mai mulţi, nu ne-aşteaptă nici unu ?, urmă, sugerînd inutilitatea efortului menţionat printr-o ridicare din umeri. Ş-asta nu d-acu, ci dă cînd s-a pomenit neamu nostru...

— Opriţi ! strigă Gropetti către operator şi inginerul de sunet.

Luminile se topiră, în vreme ce regizorul reveni lîngă ea, reluîndu-şi şopăcăielile la ureche. La puţine minute, în care timp asistenţa aşteptase în tăcere, din nou, ca prin farmec, se reaprinseră reflectoarele, iar Gropetti se precipită de-o parte.

— Aşa ie, ne-a luat televizoru'n culori, reîncepu May Lou, aruncînd o ochiadă în colţul golit din capătul chichineţei. Doi găligani a venit după el, şi zicea că n-avem cum să-l mai ţinem fiindcă n-am plătit decît

prima rată. Unu m-a întrebat că la ce-l mai luasem ? „Ca să mă chiombesc la el, dom'le. Cum aş face şi-n seara asta, de-aş avea să-ţi pui gologanii jos. În unele zile e cea mai grozavă distracţie. Că cine ştie ce-ţi mai aduce ziulica dă mîine. trebuia să-i fi spus. completă inciudată pe sine pentru omisiunea mărturisită.

— Opriţi ! se auzi iarăşi Gropetti.

— Ce-nseamnă toată comèdia pe care a înşirat-o ? îl întrebă Brett pe Leonard Wingate vorbind de-abià auzit.

La fel ii răspunse şi directorul de culoare, continuînd să se şteargă pe faţă de transpiraţie.

— Au dat de belea, pricăjiţii... Trezindu-se pentru prima oară în viaţă cu parale pe mînă, şi-au pierdut capul şi s-au repezit să-şi cumpere mobilă şi televizor în culori, înglodîndu-se în rate pe care nu aveau cu ce să le acopere. Drept urmare, o parte din achiziţii le-au fost ridicate din casă. Dar asta nu-i tot.

Sub privirile lor, Gropetti schimba amplasarea protagoniştilor, trecîndu-l pe Rollie în locul negresei, adică în obiectivul aparatului de filmat.

Stîrnit de ultima propoziţie rostită de Wingate, Brett îl iscodi mai departe.

— Ce s-a mai întîmplat ? îi suflă el la ureche.

— S-a procedat la aplicarea unei măsuri ticăloase şi perimate pe care politicienii, în genere, sînt de acord s-o abroge. Numai că în realitate n-o fac. Se cheamă poprire pe leafă, dar nu pe oricît, ci pe o jumătate din ea.

Wes Gropetti se aplecase asupra lui Rollie şi-i turuia în chipul său tainic.

— Lui Knight i s-a retezat o dată salariul, urmă Leonard Wingate. Dar săptămîna aceasta tribunalul ne-a trimis o somaţie să aplicăm a doua penalizare. Or, potrivit statutului sindical, două reţineri înseamnă concediere, întrucît angajatul e văduvit de orice remuneraţie.

— Pe naiba ! Şi nu poţi interveni cu nimic ?

— Am să-ncerc. Deşi nu depinde numai de mine, ci şi de Knight. De aceea, la sfîrşitul filmării, voi rămîne să stau de vorbă cu el.

— Crezi că e nimerit să-şi verse paraponul în documentarul de faţă ?

Celălalt ridică din umeri.
— L-am prevenit c-ar fi bine să-şi ţină gura, mai ales că păţania lui nu are tangenţe cu filmul, ci e o chestiune pur personală. Dar nu s-a arătat hotărît să-mi urmeze povaţa. Ca de altfel şi de May Lou. S-ar părea că nu le pasă de consecinţe, ori poate-şi închipuiesc că spunînd tot ce au pe suflet îi ajută pe alţii... Cinstit să fiu, nici eu nu ştiu ce să cred.
Barbara, care le surprinsese discuţia, îşi răsuci capul spre ei.
— Wes, dimpotrivă, susţine că necazul lor se leagă de realităţile înconjurătoare şi implicit de filmul pe care îl facem. Dealtfel, o să-i prezinte cu simpatie.
— Dacă nu eram convins de acest lucru, n-am fi cu toţii aici, replică înaltul slujbaş de culoare.
Gropetti îşi continuă dădăceala cu Rollie.
— O parte din neajunsurile lui Knight se datoresc atitudinii noastre — adică mie şi vouă —, continuă Wingate, cu glas scăzut dar impetuos. Mă rog, le întindem o mînă acestor tineri sărmani în dorinţa de a-i ajuta ; dar îndată ce am făcut-o, ne ridicăm cu pretenţia să se comporte ca noi, să adopte aceleaşi principii, la care noi înşine am aderat după ani îndelungi, petrecuţi în cu totul alt mediu decît al lor. Prin analogie, la fel s-a întîmplat şi cu banii. Deşi lui Knight i-au lipsit toată viaţa, acum, cînd i-au picat pe mînă cîţiva, îi cerem să-i cheltuie cumpătat — ca unul avut şi deprins cum să şi-i împartă. Iar dacă nu dă dovadă de chibzuinţă, ce păţeşte nenorocitul ? E tîrît pe la tribunal, i se înjumătăţesc lefurile, iar la urmă îşi pierde serviciul. De ce nu ne gîndim oare că o bună parte din noi, cei învăţaţi cu paralele, acumulăm totuşi considerabile datorii din care nu izbutim să ieşim ? În schimb, cînd un pîrlit ca Knight a sărit peste cal şi s-a îndatorat cu cîţiva dolari, toţi se grăbesc să-l arunce înapoi în şanţul din care a fost cules.
— N-o să permitem una ca asta, murmură Barbara.
Wingate scutură cu impacienţă din cap.
— Pe el poate voi reuşi să-l ajut. Dar ca Knight sînt atîţia...
Reflectoarele din nou scînteiau. Gropetti se uită înspre micul lor grup, cerîndu-le, printr-un semn, să pună

capăt sporovăielii. În tăcerea ce coborî, se auzi Rollie Knight rostind limpede :

— Cum de nu, înveţi o droaie de lucruri aci ; par izamplu, că pă mulţi nu-i aşteaptă nici o scofală, oricît ţi-ar turui 'mnealor c-o să fie bine şi la vară cald. Şi mai afli ceva : că azi poţi să ai şi mîine să sufli în păsat, urmă luminat de un zîmbet, dar care se stinse pe dată, reluîndu-şi înfăţişarea ursuză, de parcă s-ar fi căit de surîsul care-i scăpase. Aşa că-i mai bine să nu visezi la cai verzi pă pereţi, urmă uitîndu-se chiondorîş, ca să nu te usture prea mult sufletu cînd te vezi cu picioru'n fund.

— Opriţi ! porunci Gropetti.

Filmările mai durară un ceas, în care, instruit şi îmblînzit de regizor, Rollie continuă să vorbească despre viaţa trăită în mediul periferiei şi de experienţele din hala de asamblare, unde mai lucra încă. Cuvintele sale, deşi grosolane şi de multe ori poticnite, izbuteau să îl zugrăvească în adevărata-i lumină — nu întotdeauna prielnică, dar nicidecum degradantă. Barbara, care văzuse secvenţele realizate în uzină, nutrea ferma convingere că împreună cu replicile înregistrate acum, vor constitui un grăitor şi emoţionant document.

Cînd, după ultima tură de manivelă, se stinseseră reflectoarele, Gropetti îşi scoase băscuţa neagră, ştergîndu-şi creştetul asudat cu o batistă soioasă şi mare cît o basma.

— Am terminat bîlciul, anunţă făcîndu-le semn celor doi din echipă. Aşa că puteţi să vă luaţi catrafusele şi s-o-ntindeţi.

Operatorul şi inginerul de sunet se grăbiră să-şi adune aparatele şi, cu un „noapte bună", aruncat gazdelor, dispărură curînd. Îi urmară Brett DeLosanto, Barbara Zaleski şi Gropetti care, osteniţi şi flămînzi, se duceau în galop la Detroit Press Club, în speranţa să mai apuce o cină la ceasul acela. Potrivit înţelegerii, Leonard Wingate avea să-i revadă acolo, rămînînd deocamdată să discute cu Rollie. Aşteptă aşadar pînă cînd ceilalţi se strecurară pe gangul îngust şi sordid, cu pereţii cojiţi şi luminat de un singur bec chior, le urmări apoi paşii scîrţîind pe scara şoldie, de lemn, ce ducea pînă în stradă, şi numai cînd tînăra May Lou

se întoarse din prag și închise ușa, stăvilind astfel aroma fetidă ce se insinua persistentă încă de la intrarea în clădire, unde se aflau lăzile de gunoi, se așeză și el pe un scaun.

— Doriți să beți ceva, dom'le ? se oferi gazda.

Pe moment se gîndi să refuze, pornind să schițeze răspunsul din cap. Dar imediat se opri și îi zise :

— Da, și vă mulțumesc.

De pe una din polițe, din minuscula bucătărie, fata aduse o sticlă cu rom, în care mai exista licoare de un deget. Drămuind-o cu echitate, o turnă în două pahare, iar după ce le umplu cu Coca-Cola, și cuburi de ghiață, le puse dinaintea bărbaților, instalați la o masă, în camera de alături. Pe urmă se așeză și ea pe un scaun.

— Veți încasa ceva bani de la cineaștii care v-au folosit locuința pentru documentarul ce-l toarnă, îi anunță Wingate. Prea mulți n-or să fie, fiindcă așa se plătește în genere — slab. Însă mă voi îngriji să-i primiți.

Pe chipul negresei licări un surîs îndoielnic, Rollie Knight rămînînd mai departe într-o încremenire de stîncă.

— Ai aflat despre a doua „poprire pe leafă ?" i se adresă Wingate direct, după ce sorbise din băutură.

Din nou nici o tresărire sau replică din partea lui Rollie.

— I-a șoptit cineva dimineață, la lucru, că nu mai pupă nici un sfanț la ziua de plăți... Așa ie ?

— Asta în ipoteza cînd se va trece și la a doua reținere care, conform prevederilor sindicatului, aduce de la sine concedierea. Și le deslușí cu răbdare în ce chip se ajungea la ciuntirea salariilor, arătîndu-le cum că, o dată ce un slujbaș nu își achita ratele contractate, negustorul în chestiune se adresa tribunalului, obținînd așa zisa ordonanță de executare a datornicului — un sistem detestat de Companiile de automobile cît și de alte întreprinderi, dar pe care trebuiau să-l respecte, retezîndu-i leafa celui în cauză și, uneori, chiar destituindu-l.

Întocmai cum bănuise, Wingate făcu constatarea cum că nici Rollie nici May Lou nu pricepuseră rostul primei „popriri", cum nici prin minte nu le trecea că repetarea ei putea să însemne concedierea sa din uzină.

— Şi asta îşi are o motivare, încercă el să-i lămurească, şi anume, orice reţinere necesită un plus de operaţii contabile, ori efortul şi timpul alocat lor îl suportă Compania, care se vede în pagubă.

— Ie o ticăloşie ! izbucni Rollie, sărind de pe scaun şi începînd să măsoare încăperea cu paşii.

Wingate scoase un suspin.

— De vrei să-mi afli părerea mea sinceră, îţi dau deplină dreptate. De aceea şi vreau să te-ajut, dacă-mi stă în puteri... şi dacă eşti de acord.

May Lou aruncă o privire spre Rollie şi, umezindu-şi buzele, vorbi în locul celui vizat.

— Fireşte că ie, dom'le. Da tace-fiindcă-i întors pă dos... şi nu dă acu, ci dă la o vreme încoace. Îl tot roade ceva, şi-l văd mereu necăjit...

„Oare de ce ?" se întrebă Wingate. Din moment ce pînă în seara aceasta nu ştiuse nimic despre a doua înjumătăţire a lefii şi urmările ei — după cum afirmase fata — evident altul era substratul înveninării ce-o arătase ; dar cum nu intenţiona să-l descopere, stăruind acum şi aici cu întrebări, reveni la ideea începută.

— Tot ce pot face eu — şi asta numai dacă vei consimţi — se adresă iar lui Rollie, este să deleg pe un subaltern să-ţi verifice situaţia financiară şi s-o pună la punct, încercînd să te scoată din încurcătura în care te afli şi să-ţi dea posibilitatea să-ţi păstrezi mai departe slujba.

După această sumară introducere, Wingate se adînci în detalii, explicîndu-le procedeul după care avea să acţioneze — o metodă concepută de un anume Jim Robson, directorul personalului de la uzinele Chrysler, dar care, cu timpul, fusese adoptată şi de alte Companii. Pentru a purcede la intervenţia sugerată, le explică el, trebuia mai întîi ca Rollie să-i întocmească pe loc o listă cu toate datoriile acumulate. Pe aceasta o va înmîna subordonatului său care, în afara orelor de serviciu, o va confrunta cu scriptele oficiale, spre a stabili cît anume din debit s-a acoperit între timp şi cît a rămas. Odată înarmat cu cifrele necesare, acelaşi slujbaş va telefona pe rînd creditorilor rugîndu-i să-şi micşoreze ratele, să le eşaloneze pe o perioadă mai lungă şi, totodată, să-şi retragă ordonanţele de executare

emise prin tribunal. De obicei negustorii acceptau asemenea compromisuri, iar motivarea era cît se poate de simplă. Odată cu concedierea datornicului, puteau să-şi ia adio de la orice încasare, fie impusă şi printr-o decizie judecătorească, pe cînd altfel mai aveau şanse de a-şi recupera banii, chiar cu o întîrziere apreciabilă.

În decursul acestui proces, angajatul — în cazul de faţă Rollie Knight — va fi întrebat cu ce cotă minimă din salariu poate să vieţuiască săptămînal. Iar odată ce se va stabili suma, cecul lui va fi interceptat şi trimis la Direcţia personalului unde, în fiece vineri, va trebui să se prezinte în persoană, să-l iscălească, şi-apoi să-l predea delegatului desemnat să-i reglementeze situaţia financiară.

— Dealtminteri, adăugă înaltul şef de culoare, direcţia noastră e asaltată de cîte cincizeci, şaizeci de muncitori, înglodaţi în datorii de acest fel, şi pe care îi ajutăm să le lichideze. Cei mai mulţi se arată plini de recunoştinţă. Cecul predat, îşi urmă tălmăcirile, e depus într-un cont special, şi pe numele împuternicitului ce a executat toate diligenţele înşirate, întrucît Compania nu vrea nicidecum să apară în chip de mediatoare. Din acel cont special, pomenit înainte, se trimit ratele negustorilor, urmînd ca Rollie să primească un alt cec de plată, cu ce i-a rămas din salariu, din care va trebui să trăiască timp de o săptămînă. În clipa cînd şi-a acoperit datoriile, amestecul interpusului va dispare, iar el îşi va încasa leafa normal.

Ca un supliment de informare — sau poate de asigurare a celor de faţă ?! — Wingate preciză cum că în tot acest interval de complicate formalităţi, angajatul — în speţă, Rollie — poate verifica oricînd operaţiile, consultînd scriptele puse la dispoziţie, iar direcţia personalului nu-l încasează cu nici o taxă pentru serviciile aduse, unicul scop urmărit în efortul depus fiind acela de a-i veni în ajutor. În încheiere, Wingate îi preveni.

— N-o să fie deloc uşor pentru dumneavoastră. Ca să stingem complet litigiul, o perioadă va trebui să trăiţi dintr-un cîştig extrem de modest. Ori veţi putea acest lucru ?

Rollie părea cătrănit, de cele auzite și înclinat să refuze oferta, dar pînă să se zborșească la Wingate, May Lou i-o luă înainte.

— O să ne descurcăm, dom'le, rosti cu ochii la Rollie, iar în căutătura ei se întrezărea un amestec de autoritate și de afecțiune copilăroasă. Așa ie c-o să primești, Rollie ? Așa ie ? îl imploră fără a-l slăbi din priviri.

Pe jumătate zîmbind, acesta ridică din umeri învins. Dar se vedea limpede că era otrăvit în continuare, și nu de necazurile ce le forfecaseră pînă acum. „Ci de altceva", diagnostică Wingate, scrutîndu-l atent.

Și din nou se întrebă : „Oare ce-i măcina sufletul ?"

— De cînd am venit, facem tot felul de speculații în legătură cu tinerii aceia, mărturisi Barbara Zaleski la ivirea lui Leonard Wingate. Dumneata ce părere ai ? Vor ieși la liman ?

Ca membră a Clubului Presei, Barbara juca rol de gazdă față de cei trei bărbați. În așteptarea directorului de culoare, zăboviseră pe la bar, iar cînd în sfîrșit, apăru, se precipitară cu toții în sala de mese.

Clubul la care veniseră se număra printre cele de căpetenie din Detroit. Era intim, administrat cu pricepere, oferea o bucătărie aleasă și vădea considerabil discernămînt în selecția membrilor. În mod cu totul surprinzător, în ciuda raporturilor diurne cu cei din industria de automobile, pe pereții săi nu zăreai nici o podoabă de ordin publicitar care să sugereze această afiliație — arogîndu-și probabil o anume superioritate de rang față de această categorie a clienților, după cum suspectau unii. Un singur indiciu revelator în sensul legăturilor sale cu fabricanții mașinilor îl constituia o tăietură dintr-un ziar, apărut în 1947, și arborată chiar la intrare, în care se anunța cu majuscule :

FORD A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ
MURIND ÎNTR-O CASĂ NEÎNCĂLZITĂ
ȘI ILUMINATĂ CU GAZ

În contrast cu penuria imaginilor desprinse din industria sus amintită, altele, inspirate de zborurile astronauților și de războaie, mai că-ți săreau în ochi

— o dovadă, probabil, că ziariștii suferă cîteodată de miopie.

De-abia după ce se instalară la masă, iar chelnerul luă comanda de băuturi, răspunse și Wingate la întrebarea cu care-l întîmpinase Barbara.

— În privința celor doi tineri, despre care m-ai chestionat adineaori, e greu să afirm dacă se vor putea salva și porni la un trai omenesc. Personal nu prea cred, iar pricina o cunoașteți : societatea și mentalitățile ei. Despre asta am mai vorbit dealtfel. Ființe ca noi se pot adapta orînduirii pe care-o avem, deși nu integral. Pe cînd cei mai mulți, cum sînt Rollie și tînăra lui metresă, niciclnd.

— Dragul meu Leonard, în seara asta ai cuvîntat ca un adevărat revoluționar, observă Brett.

— A vorbi nu înseamnă și a fi, îi replică celălalt zîmbind acru. Mai întîi îmi lipsește curajul, ca să nu mai adaug și alte hibe, cu totul potrivnice calității de militant. Am o funcție înaltă, conturi în bănci... Ori cînd deții asemenea bunuri, ești înclinat să le ocrotești, nu să le dai cu piciorul. Dintre semenii de aceeași culoare cu mine devin bătăioși numai cei hăituiți de injustiții ca astea, rosti scoțînd dintr-unul din buzunare un snop de hîrtii, constînd din facturi, din contracte încheiate cu negustorii de mobilă și avize de plată, emise de către aceștia, toate înmînate de Rollie și May Lou înaintea plecării. Împins de curiozitate, Wingate le frunzărise în mașină, în drum către club, iar constatările îl și făcuseră să zîmbească dar și să mîrîie, scos din sărite. După ce flutură foile pe sub nasul ascultătorilor de la masă, le repetă, în esență, convorbirea avută cu Rollie și fata, ocolind impresiile personale, cu caracter confidențial, care oricum nu veneau să întregească situația cunoscută de ceilalți. Toți se arătară interesați și mîhniți deopotrivă.

— Le-ați văzut mobilierul din cameră, spuse plimbîndu-și ochii de la unul la altul.

Fiecare aprobă tacit, singură Barbara încercînd să adauge un comentariu :

— Grozav nu era, dar...

— Vorbește cu deplină onestitate, o pofti Wingate imperios. Și dumneata ca și noi știm că nu e decît o adunătură de boarfe de calitatea cea mai abjectă...

— Şi ce-i cu asta ? obiectă Brett. M-aş mulţumi şi cu ele dacă n-am posibilitatea să-mi cumpăr altele mai de Doamne ajută...

— Păi tocmai aici este buba, fiindcă putinţa ar fi avut-o, judecînd după preţul ce l-au plătit, ori mai precis s-au obligat să-l achite. Şi spunînd aceasta, le arătă iarăşi vraful de poliţe, după care urmă : Din cifrele de aici rezultă că-i încasau pentru aceste hîrburi mizerabile de şase ori mai mult decît valorează în realitate. Ori cu aceleaşi parale şi-ar fi putut lua lucruri de toată isprava, de la un magazin reputat cum ar fi J. L Hudson ori Sears.

— Atunci de ce n-au făcut-o ? se arătă Barbara nedumerită.

— Pentru că, amicii mei înstăriţi şi neştiutori nu i-a tăiat capul, le ripostă Wingate proptindu-şi amîndouă mîinile în masă şi aplecîndu-se înspre ei. Pentru că nimeni nu le-a deschis ochii vreodată, nu i-a îndrumat cum să cumpere, alegîndu-şi marfa cu grijă. Pentru că, sincer şi drept vorbind, nici nu aveau de ce să-şi încarce mintea cu asemenea noţiuni cînd, în toată viaţa lor, au fost mai mult lefteri. Pentru că au intrat în prăvălia ţinută de-un alb într-un cartier locuit de negri, iar negustorul i-a tras pe sfoară, iar asemenea magazine există cu droaia, răsărind, te miri cum, tocmai în mijlocul populaţiei de culoare, şi nu doar aici, în Detroit, ci şi în alte oraşe. Iar păcăliţi, precum Rollie şi concubina lui, sînt cu miile.

Comesenii amuţiseră cu ochii la vorbitor. Între timp sosiră şi băuturile comandate, iar Wingate sorbi dintr-a sa — whisky simplu cu gheaţă — după care continuă :

— În afara preţului scandalos de care v-am pomenit, am mai remarcat şi alte chichiţe în privinţa cametei percepute care, după sumarele mele calcule, ajunge la nouăsprezece, douăzeci la sută.

Wes Gropetti scăpă un şuierat de mirare.

— Cînd subalternul pe care-l vei desemna o să ia legătura cu creditorii — aşa cum ne-ai spus c-o va face — nu poate obţine o reducere a preţului sau a dobînzilor ? îl întrebă Barbara.

— A cametei poate, replică Leonard Wingate ridicînd, în semn de nesiguranţă, din umeri. De această latură

mă bate gîndul să mă ocup personal, deoarece, cînd te adresezi unui negustor în numele Companiei, mai lasă botu'n pămînt și cade la învoială, știind că o întreprindere ca a noastră poate să-l strîngă cu ușa dacă vrea să o facă. Dar în privința prețului, zise scuturînd capul, n-avem sorți de izbîndă. Banditii-mi vor rîde în nas. Pe o parte din marfă storc parale cît pot, pe cînd restul o vînd la solduri, scoțînd diferența de la calici ca de alde Knight.

— O să rămînă în serviciu ? îl chestionă din nou Barbara. Adică Rollie, preciză mai pe urmă.

— Dacă nu mai survine cine știe ce între timp, cred că voi reuși să-l mențin.

— Pentru numele Domnului ! se zbîrli Wes Gropetti. Mai terminați odată cu vorba și haideți să îmbucăm ceva !

La fel ca pînă atunci, DeLosanto rămase tăcut și la cină. Ce-i văzuseră ochii în după-amiaza aceea — condițiile în care trăiau Rollie și May Lou, odaia infectă și strîmtă din acel „imobil cu apartamente", aflat într-o stare de plîns, și duhnind a gunoaie, ca dealtfel o mulțime de alte clădiri dimprejur, unele arătînd chiar mai jalnic, împreună cu atmosfera de suferință și sărăcie cumplită ce plutea peste o bună parte din mahalaua orașului — îl afectase profund. Nu era la prima sa confruntare cu această secțiune a Detroitului, ci mai trecuse și în alte dăți pe aici, însă fără să-i răscolească sufletul și să i-l întunece precum și-l simțea de cîteva ceasuri încoace.

O rugase pe Barbara să-l ia la filmări, pe de o parte din pură curiozitate, iar pe de alta pentru a fi lîngă ea, deoarece, absorbită cu totul de turnarea documentarului, în vremea din urmă o văzuse extrem de puțin. Nici prin minte însă nu îi trecuse că revenirea sa pe aceste meleaguri îi va trezi simțăminte atît de acute și sumbre. Doar cunoștea crizele ce bîntuiau ghetoul metropolei. De aceea, cînd dăduse cu ochii de casele decrepite, respingătoare la înfățișare, nu se repezise să întrebe : „De ce nu s-or muta oamenii în altele mai ca lumea ?" Întrebarea ar fi fost pur retorică, întrucît știa dinainte că făpturile de aici — mai exact cele cu pigmenții de culoare închisă — erau prinse ca într-o

capcană atît de cîştigul lor modic cît şi de prejudecăţile sociale. Cu toate că şi pentru aceste maghernițe plăteau chirii mari, un sălaş în afara oraşului i-ar fi costat înzecit — aceasta în ipoteza cînd ar fi fost acceptaţi în asemenea perimetre „selecte", unde discriminarea de rasă se practică încă sub mii de forme, fie subtile, fie făţişe. Ca dovadă, rezultatul ultimului recensămînt ce arătase că în cartierul Dearborn — unde îşi avea sediul Compania Ford Motor — nu vieţuia nici un negru, datorită ostilităţii familiştilor albi din pătura mijlocie, care sprijină viclenele manevrări ale „prestigiosului" lor primar.

Adevărat, după cum era la curent şi Brett, se depuseseră anumite strădanii pentru îndreptarea situaţiei locative din raza periferiei de către binevoitorul comitet „New Detroit", mai recent cunoscut sub denumirea „New Detroit Inc", fiinţat după tulburările răbufnite aici în anul 1967. La iniţiativa acestei organizaţii, se adunaseră fonduri, ba se trecuse şi la ridicarea unor construcţii ; însă aşa cum se pronunţase chiar un membru al lăudabilului aşezămînt : „Cu făgăduinţele stăm grozav ; dar cu cărămizile deplorabil". Iar un altul evocase la rîndu-i cuvintele rostite pe patul de moarte de prea cunoscuta Cecil Rhodes : „S-a făcut aşa de puţin... a rămas încă atît de mult..."

Declaraţiile de mai sus răsunaseră ca un fel de protest faţă de încetineala şi puţinătatea înfăptuirilor înregistrate de edilii oraşului, de reprezentanţii administraţiei şi chiar ai guvernelor federale. Iar timpul le confirmase temeinicia, deoarece, în toţi anii ce se scurseră de la mişcările din 1967, în afară de unele cîrpăceli şi spoieli izolate, nu se făcuse nimic pentru remedierea condiţiilor ce aţîţaseră fermentul nemulţumirii. Or dacă atîţia oameni uniţi se dăduseră învinşi, lăsînd răul să-şi facă mai departe de cap, ce spera să mai realizeze o singură fiinţă ? se gîndi Brett. Ca imediat să-i răsară în minte cum cineva îşi pusese pe vremuri aceeaşi întrebare în legătură cu ziaristul Ralph Nader.

Deşi absorbit de reflecţii, simţi la un moment dat căutătura Barbarei îndreptată asupră-i, şi pe loc se răsuci înspre ea. Tînăra publicistă îl întîmpină cu un

zîmbet, dar nu şi cu iscodeli în privinţa muţeniei ce-o arătase. Se cunoşteau prea bine ca să-şi mai ceară reciproc motivarea anumitor stări sufleteşti. Cu ochii la ea, îşi spuse în sine că arăta mai frumoasă ca oricînd. Dezbaterile de pînă mai adineaori îi aprinseseră chipul care radia duioşie. inteligenţă, preocupare. Din cîte tinere întîlnise. pe nici una n-o preţuise într-atît ; de aceea şi continua să o vadă în ciuda obstinatului ei refuz de a-i ceda ca femeie.

Atît din mărturiile de astă seară cît şi din altele, adunate mai dinainte. ştia cît de încîntată era de noua-i îndatorire şi de colaborarea cu Wes Gropetti.

Chiar atunci regizorul îşi împingea farfuria deoparte, tamponîndu-se cu şervetul în jurul gurii, şi în jos, pe barbă. Înfulecase — păstrîndu-şi bereta pe cap — o porţie zdravănă de Boeuf Stroganoff, cu garnitură de tăiţei, înlesnindu-le alunecarea pe gît cu înghiţituri generoase de Chianti. Ghiftuit, scăpă o grohăială de mulţumire.

— Ascultă-mă Wes, îl interpelă Brett. Te simţi vreodată ispitit să te dăruieşti trup şi suflet subiectelor abordate în filmele ce le faci ?

— Vrei să spui dacă mă las apucat de-o candreală, şi să încep să zbier şi să protestez în chip de combatant ?

— Da, la o candreală ca asta mă refeream.

— Aşa ceva departe de mine !!! Subiectul mă captivează, fireşte. Altfel nu e de conceput să-l transpui pe peliculă. Dar după ce începe turnarea, îi spun sal'tare, şi îmi văd de regie. Vorbind, îşi scormonea barba, unde se rătăciseră nişte fărîme de tăieţei care nu se lăsaseră măturate de mîngîierea şervetului. Cînd filmez, urmă el, fie o scenă bucolică ori dimpotrivă una dezgustătoare, ce mă interesează este reglarea la fix a luminii, a obiectivului şi sincronizarea sunetului. La naiba cu angajarea pe plan afectiv şi înrolarea ca militant. Asta-i o treabă care te absoarbe cu totul, or eu am altele de făcut.

Brett clătină vag din cap, spunînd furat de gînduri :

— Asta e şi părerea mea.

În maşină, conducînd-o pe Barbara acasă, tînărul creator de modele îi zise :

— Ești mulțumită de cum decurge ? Vreau să zic filmul.

— Pîn-acum, da. Barbara se trăsese cît mai aproape de el, ghemuindu-se în umăru-i drept, astfel că la orice răsucire a capului, Brett îi putea atinge părul cu fața — cum se și întîmplase în cîteva rînduri.

— Mă bucur mult pentru tine. Și asta o știi.

— Da, o știu.

— Nu mi-aș dori să conviețuiesc cu o femeie lipsită de o îndeletnicire deosebită și de propriile ei satisfacții.

— De vom ajunge să trăim împreună, îmi voi aminti ce mi-ai spus acum.

Trecuseră luni de zile de cînd nici unul din ei nu mai pomenise de perspectiva unei conviețuiri fără semnături și parafe așternute la primărie.

— Ai mai reflectat la această dorință a mea ? stărui Brett.

— Da.

— Și ai vrea s-o mai discutăm ? o întrebă după o scurtă pauză, răstimp în care se strecurase prin aglomerația de mașini comasate la intrarea pe șoseaua Chrysler.

Barbara îi răspunse scuturînd doar din cap.

— Cît o să mai dureze turnarea documentarului ?

— Poate încă o lună.

— Și-ai să fii extrem de ocupată, nu ?

— Așa cred. Dar de ce mă întrebi ?

— Fiindcă voi întreprinde o călătorie... În California.

Cînd însă Barbara încercă să-l descoase, ca să afle scopul voiajului, se arătă îndărătnic, și nu i-l destăinui.

18

Limuzina lungă și neagră își încetini mersul, viră la stînga și alunecă lin, printr-un șir de pilaștri, patinați de trecerea vremii, pe aleea pavată și șerpuindă ce ducea către reședința lui Hank Kreisel, situată în Grosse Pointe. Șoferul de la volan purta uniformă iar pe canapeaua din spate, capitonată în pluș, se aflau Kreisel și oaspeții săi — Erica și Adam Trenton. Printre alte accesorii, instalate în interiorul automo-

bilului, exista şi un bar, din care fabricantul de piese îşi servise invitaţii în drum către casă.

Era o seară tîrzie, de sfîrşit de iulie.

Devreme cinaseră la „Detroit Athletic Club“, înfipt chiar în centrul comercial al oraşului. Acolo îl întîlniseră Trentonii pe Hank Kreisel, ca şi pe al patrulea invitat — o fetişcană superbă, cu ochi scăpărători precum stelele şi cu un accent franţuzesc, pe care amfitrionul o prezentase doar Zoë, adăugînd mai apoi că e o angajată de a sa, lucrînd la un „oficiu de legătură“ cu firmele de export, de curînd înfiinţat.

Imediat după masă, Zoë, care se dovedise o parteneră încîntătoare, îşi ceru scuze şi dispăru, pentru ca după aceea Hank să le sugereze soţilor Trenton să-l însoţească la reşedinţa sa din Grosse Pointe, lăsîndu-şi maşina lor în oraş.

Întîlnirea de acum era o urmare a sîmbetei şi duminicii petrecute de Adam la „vilişoara“ lui Kreisel de la marginea lacului. Potrivit înţelegerii dinaintea plecării, fabricantul îl chemase la telefon şi fixase o revedere. Includerea Ericăi în invitaţia primită îl neliniştise pe Adam o vreme, consolîndu-se doar cu speranţa că Hank n-o să trăncănească despre petrecerea de la Higgins Lake şi, mai ales, nu va pomeni de Rowena. Amintirea ei îl mai urmărea încă, dar aventura lor ţinea de trecut, şi acolo trebuia să rămînă, după cum i-o dictau prudenţa şi raţiunea. Temerea lui se dovedi însă inutilă, Kreisel arătîndu-se om discret, sporovăind despre cîte în lună şi în stele, numai de festinul „de bărbaţi“ nu. Printre altele adusese vorba şi de recentul scandal izbucnit în sînul administraţiei locale şi perspectivele, în viitoarele alegeri, ale „Leilor din Detroit“, iar în cele din urmă de Orion, pentru care primise o comandă substanţială de tije de ranforsare. De-abia atunci se destinsese şi Adam, singurul gînd ce-l mai hăituia fiind acela căruia nu-i aflase nici pînă acum un răspuns, şi anume : în ce scop îi căuta Kreisel prietenia. Că exista unul, nu mai avea nici un fel de îndoială ; însuşi DeLosanto i-o confirmase, însă vorbindu-i în dodii, potrivit obiceiului. Dealtminteri, la dineul de astăseară fusese invitat şi Brett împreună cu Barbara, dar se scuzaseră că nu pot veni. Iubita lui era reţinută la agenţie, pe cînd el trebuia să-şi

mîntuiască unele obligații, în vederea unei apropiate plecări pe Coasta de Vest. Cu o zi înainte, întîlnindu-l pe Adam, îi strecurase în treacăt :

— Am aflat ce vrea Hank de la tine, și nădăjduiesc c-ai să-l sprijini, fiindcă nu e la mijloc doar interesul nostru, ci altul, mai important.

Formularea-i sibilică îl iritase pe Adam, însă amicul se încăpățînă să nu-i dea și alte detalii.

Mașina frînă înaintea unei magnifice reședințe, drapată în iederă, și odată cu brusca oprire se frînsese și firul reflecțiilor lui Adam. Curînd se va dezlega și această enigmă, epilogă el tot pentru sine. Șoferul sări precum o sfîrlează, și se repezi să le deschidă portiera, oferindu-i o mînă Ericăi, să coboare. Soții Trenton se abătură pe gazonul din imediata vecinătate, somptuoasa clădire din spatele lor estompîndu-se vag în umbrele înserării.

Frumoasa grădină — cu iarba manichiurată, cu copaci tunși proaspăt și cu tufe imense, atestînd la un loc o îngrijire statornică și profesionistă — se întindea, povîrnită, pînă la potecile largi ducînd către Lake Shore Road — o șosea puțin frecventată — de unde se deschide priveliștea panoramică a lacului St. Clair.

Chiar și la ceasul acela de amurg coborînd în noapte, se mai deslușea încă întinderea apei, îndeosebi vălurelele înspumate și albe ce-i festonau hotarele cu pămîntul, iar în zare, și departe de țărm, licăreau luminițele unor ambarcații. Alta, cu pînze, mai aproape de mal și probabil întîrziată, își pusese motorașul în funcțiune, zorind spre debarcaderul clubului la care trebuia să acosteze.

— E minunat, se pronunță Erica, dar ca întotdeauna cînd mă abat prin această împrejurime a Detroit-ului îmi spun că Grosse Pointe nu face parte din el.

— De-ai trăi aici, ai vedea că greșești, îi replică Hank care-i urmase în micul Eden vegetal. Mulți dintre noi, proprietari în acest cartier rezidențial din afara orașului, duhnim încă a gazolină. Ori mai avem ulei pe sub unghii.

— Majoritatea mînușițelor din Grosse Pointe s-au curățat de mult de unsori, i-o tăie Adam sec, deși sesizase sensul mai mult metaforic al ripostei lui Kreisel.

Adevărul era că localnicii de aici, în număr de cinci familii, toate împărțite în feude și în enclave tradiționale, de proporții și valori imense, se înrudeau în egală măsură cu industria mașinilor ca și semenii din alte suburbii selecte ale marii metropole. Henry Ford II locuise cu cîteva stradele mai jos, pe întinsul domeniu ce-l deținuse aici, alături de alți purtători ai numelui Ford, presărați împrejuru-i precum mirodeniile pe bucate. Pe lîngă ei se mai pripășiseră și alți proprietari ai sus-amintitei industrii — Chrysler și General Motors — precum și furnizori de ai lor — unii cu nume de rezonanță și descendență mai veche, ca Fisher, Anderson, Olson, Mullen, iar alții mai de curînd înstăriți, cum era Kreisel. Toți acești magnați se învîrteau, în chip de prieteni la toartă, prin cluburi infinit de greu accesibile, culminînd cu acel „Country Club", supraîncălzit și cu podele scîrțîitoare, dar cu un pomelnic atît de lung de membri aspiranți, încît un nou postulant — tînăr și fără legături familiale de soi — putea să fie primit numai la senectute.

Și totuși, în ciuda îngrădirilor de ordin social și financiar, Grosse Pointe își păstra un netăgăduit farmec, din care pricină o mînă de directori executivi hotărîseră să se mute aici, preferîndu-i ambianța „familială" pînă și unei suburbii ca „Bloomfield Hills", unde se îngrămădeau mai curînd cei din sectorul administrativ. Cîndva, băștinașii din Grosse Pointe strîmbau din nas privind pricopsiții din industria auto. Astăzi însă, îi domina, ca pe întregul Detroit dealtminteri.

O briză subită și răcoroasă, venind dinspre lac, făcu să fremete aerul și să foșnească frunzele arborilor. Erica frisonă înfrigurată.

— Să mergem în casă, sugeră Kreisel, observînd ușoara ei tresărire.

Șoferul care, după toate aparențele, făcea și pe majordomul, deschise ușile masive și grele, văzîndu-i că se apropie.

La cîțiva iarzi după ce intrară, Adam se opri ca trăsnit, exclamînd precum la ivirea unei năluci :

— Dumnezeule sfinte !

Alături de el, Erica, la fel de înmărmurită, privea cu ochii holbați, ca peste puțin să pufnească într-un rîs înfundat.

Uriaşul living-room în care păşiseră avea toate ingredienţele luxului rafinat — covoare moi şi adînci, fotolii comode, scrinuri, măsuţe, sofale, rafturi cu cărţi, tablouri alese, un radio hi-fi cîntînd în surdină, o lumină difuză, plăcută... Dar, pe lîngă toate acestea, şi un bazin de înot în toată puterea cuvîntului — lung la vreo treizeci de picioare, căptuşit cu faianţă albastră, cu adîncimea dozată la ţanc, la un capăt mai mare, la altul mai mică, şi cu trei trambuline suprapuse la diferite nivele.

După secundele şocului, Erica recăpătă prima graiul.

— Te rog să-mi ierţi chicoteala, Hank, se scuză ea smerită. Dar a fost atît de... neaşteptat.

— Şi mă rog de ce n-ai fi rîs ? o absolvi amfitrionul de necugetata-i ieşire. Mai toţi care-l văd fac la fel. Mulţi mă cred chiar nebun. Adevărul e că îmi place să înot. Şi să mă simt în largul meu, cum se zice.

Adam continua să scruteze încăperea, cu aceeaşi uimire intipărită pe chip.

— E o clădire veche. Probabil ai refăcut-o din temelii, se pronunţă după un răstimp, vorbind cu aerul unui specialist în materie.

— Ai ghicit, confirmă gazda.

— Ia nu mai face pe inginerul, îi tăie Erica apa de la moară. Mai bine haide să încercăm bazinul.

— Realmente ai vrea ? o întrebă Kreisel vizibil încîntat de propunere.

— Ai în faţă o insulară, care ştia să înoate mai înainte de a învăţa să vorbească.

— Atunci ia-o într-acolo, o îndrumă spre un coridor. Opreşte-te la a doua uşă. Înăuntru găseşti costume şi prosoape cîte pofteşti.

Adam îl urmă pe Kreisel în altă cabină. La puţine minute, Erica execută un plonjon de toată splendoarea, azvîrlindu-se, ca o rîndunea, de pe trambulina cea mai înaltă. Cînd îşi scoase capul din apă, gînguri rîzătoare :

— E cel mai încîntător living-room în care am păşit vreodată.

Cu chipul boţit de un rînjet, Hank sări de pe o trambulină mai joasă, pe cînd Adam se aruncă de pe margine.

După ce înotară o vreme, urmînd exemplul amfitrionului, părăsiră bazinul şi, lăsînd o dîră de apă în

urmă, se îndreptară toți trei spre fotoliile confortabile, pe care șoferul — alias majordomul — așternuse prosoape plușate și groase.

Pe un al patrulea scaun ședea o femeie firavă și cu părul cărunt, iar alături de ea, pe o măsuță, se afla o tavă cu băuturi și cești de cafea.

În treacăt, Hank Kreisel se aplecă și o sărută pe obraz.

— Cum a fost ziua de azi ? o întrebă.

— Liniștită.

— Soția mea, Dorothy, le anunță invitaților, după care îi prezentă și pe ei.

De-abia acum înțelegea Adam pentru ce Zoë nu fusese chemată, ci rămăsese în oraș.

Și totuși, în vreme ce gazda turna cafeaua și le ținea hangul la vorbă, părea că nu găsește nimic deplasat în faptul că toți fuseseră la o cină la care — din pricini misterioase — ea nu luase parte. Ba atît de firesc privea acest lucru, încît îi întrebă pînă și cum se ospătaseră. Probabil, Dorothy Kreisel, cugetă Trenton, se împăcase cu dubla existență a soțului : cea departe de casă abundînd în „oficii de legătură" și în țiitoare — atît ale lor dar mai ales ale lui — despre care aflase și el. De altminteri Hank nici nu făcea un secret din aceste aranjamente. Ca probă, prezența tinerei Zoë la „Detroit Athletic Club".

Erica ciripea veselă. Se vedea cît de colo că-l place pe Kreisel, că-i priise ieșirea în oraș, iar acum înotatul. Întreaga ei ființă strălucea de tinerețe și încîntare. Printre costumele la îndemînă, găsise un bikini, ce-i venea de minune pe trupu-i înalt și subțire ca trestia. În cîteva rînduri Adam îl surprinse pe fabricant plimbîndu-și hipnotizat ochii pe silueta ei de naiadă. La fel cum observă mai pe urmă că devine preocupat și se frămîntă în jilț.

— Ce-ai zice să ne schimbăm, Adam ? îi propuse ridicîndu-se brusc. Aș avea ceva să-ți arăt despre care poate vom discuta după aceea.

În fine, venise și clipa destăinuirilor — își spuse Adam în gînd.

— Vai cît de enigmatic vorbești, Hank, îl tachină Erica, aruncîndu-i totodată un zîmbet amfitrioanei.

Dar ia spune-mi, urmă către Kreisel, eu nu am dreptul să văd „ceva-ul“ de care ai pomenit ?

Interpelatul își zbîrci gura în obișnuitul său rînjet încolțurat.

— Dacă ții negreșit, mi-ar face mare plăcere.

La puține minute, se scuzară față de Dorothy Kreisel, care rămase în salon, sorbindu-și placidă cafeaua.

După ce ieșiră îmbrăcați din cabine, Hank le-o luă înainte și, străbătînd întregul parter al casei, îi informă că fusese clădită de un mare mogul al industriei de automobile, contemporan cu Walter Chrysler și Henry Ford, și prin urmare decedat cu mulți ani în urmă.

— A făcut-o solidă. Zidurile exterioare la fel de trainice ca ale vilei lui Adrian. Rezistă. Așa că am spintecat-o numai pe dinăuntru și i-am înlocuit măruntaiele.

Vorbind, fabricantul de piese deschise o ușă furniruită în panel, din pragul căreia pornea o scară în spirală către subsol. Mereu înainte, Kreisel începu s-o coboare, fiece pas stîrnind o păcăneală răsunătoare. Erica îl urma cu mers mai prudent, în vreme ce Adam încheia scurtul fir indian. Ajunși la capătul treptelor, o apucară pe un coridor, oprindu-se la ultima ușă, din metal cenușiu. Alegîndu-și o cheie dintre multele înșirate pe o verigă, Hank descuie broasca și pătrunseră într-o încăpere iluminată treptat de becuri fluorescente.

De la prima rotire a privirii, Adam își dădea seama că se aflau într-un atelier tehnic experimental, organizat și dotat cum puține văzuse pînă atunci.

— Îmi petrec multă vreme aici. Lucrez de unul singur, în căutarea „găselnițelor“. Cînd primesc o comandă de piese pentru una din uzinele mele, le aduc mai întîi să le cercetez. Le întorc pe o parte și alta. Fac tot felul de încercări, pînă descopăr cea mai adecvată tehnologie de fabricație. Și cea mai ieftină cu putință. Treaba mă pasionează și e foarte rentabilă.

Ascultîndu-l, Adam își aminti de anumite detalii suflate de Brett DeLosanto cu privire la Kreisel. Pe la politehnică nu trecuse, și deci nu era inginer, singurele noțiuni tehnice pe care și le însușise fiind doar acelea înlesnite de munca de mașinist și apoi de șef de echipă prestat mai înainte de a se lansa în afaceri.

— Ia veniți încoace ! îi chemă îndrumîndu-i spre o masă de lucru, cuprinzătoare și joasă, pe care se afla un

obiect acoperit cu o pînză. Kreisel o smulse, lăsînd la vedere o bizară structură metalică, alcătuită din fîșii de zinc, din vergele de oțel și niște tipsii interioare, închegate între ele. Întregul ansamblu nu depășea ca mărime două biciclete suprapuse. Iar în exterior și într-o parte era prevăzut cu o manivelă.

După o cercetare minuțioasă, Adam începu s-o învîrte, observînd cum piesele dinlăuntru se pun în mișcare. Și totuși nu putea desluși despre ce era vorba.

— Mă predau, Hank, rosti ridicînd a neputință din umeri. Nu-mi dau seama ce e, și pace.

— Ba eu aș zice că e o lucrare pe care vrea s-o prezinte la Muzeul de Artă Modernă, se arătă Erica mai perspicace ca el.

— S-ar putea. Poate așa ar trebui să și fac, vorbi Kreisel, zîmbind în felul său strîmb, ca pe urmă să-l întrebe pe Adam : Te pricepi cît de cît la utilajele agricole ?

— Nu prea, recunoscu celălalt. Și din nou răsuci manivela.

— E o mașină de treierat, le destăinui gazda, vorbind rar și într-un chip tainic. Una cum n-a mai existat pînă acum. Sau nu așa mititică. Și dă rezultate. Treieră cereale ca grîu, orez, secară și altele. Pe măsură ce avansa în explicații, în glasul lui fremăta un elan pe care Adam și Erica i-l surprindeau pentru prima oară. Și nu numai că treieră orice grăunțe, dar într-un ceas umple cinci banițe. Doar am făcut poze care atestă acest lucru și vi le pot arăta...

— Te cunosc îndeajuns, îl opri Adam, ca să știu că o dată ce spui că dă rezultate, nu afirmi decît adevărul.

— Și mai e ceva. Prețul. Fabricate în serie, se pot vinde la o sută de dolari bucata.

Adam îl privi cu un aer cam îndoielnic. Funcția sa îl silea să cunoască la fel de bine costul produselor precum antrenorul de fotbal regulile jocului cu balonul.

— Desigur n-ai pus la socoteală sursa de energie. Și, fiindcă veni vorba, cu ce-o vei alimenta ? Cu baterii ? Cu un motoraș cu gaz ?

— Știam că ajungem și aici, rosti celălalt. Așa c-o să-ți spun. Nici o comedie din astea nu e acționată de-o energie anume. Ci de un om care învîrte de manivelă.

Dar nu unul de pe la noi, ci un fermier dintr-o țară înapoiată, cu o pălărie pleștită pe țeastă, ca să nu i-o răscoacă soarele. Iar cînd ostenește, îl poate înlocui o femeie. Ori chiar un copil. N-au decît să stea ore întregi și să tot răsucească de manivelă. De-aia s-ar putea vinde la suma pe care ți-am spus-o.

— Deci funcționează neacționată de energie, murmură Adam. Păcat că nu putem construi la fel și mașinile, completă chicotind amuzat.

— Indiferent ce-o să iasă din discuția noastră, fă-mi te rog o favoare : nu rîde ! îi ceru Kreisel.

— În regulă, conveni Adam. Dar tot nu văd cum s-ar produce în cantități importante — și mai ales în Detroit — o unealtă agricolă acționată de o manivelă pe care trebuie s-o învîrți ore în șir, continuă sceptic. Însă cu asta nu-l dezumflă pe inventator, care-i ripostă cu insuflețire :

— De-ai fi colindat locurile cutreierate de mine, poate ai judeca altfel. Doar se află atîtea ținuturi pe glob, la mari depărtări de Detroit. Numai că din păcate le ignorăm existența. Și asta-i o mare bubă a noastră : uităm de tot ce se întinde dincolo de hotarele acestei mărețe urbe. Uităm că alți oameni nu gîndesc ca noi, închipuindu-ne că oriunde în lume este — ori s-ar cuveni să fie — la fel ca aici. Toți să judece, să trăiască și să se poarte după calapoadele noastre. Iar de n-o fac, să-i ia mama dracului fiindcă trebuia să ne urmeze exemplul. Doar sîntem buricul pămîntului, și noi nu greșim niciodată. La fel de obtuzi ne-am arătat cînd am fost confruntați și cu alte probleme. Adu-ți aminte de atitudinea luată față de poluarea atmosferică. Sau de înmulțirea măsurilor de securitate a mașinilor. Numai cînd am fost bombardați din toate direcțiile, ne-am plecat frunțile și am cedat. Dar au mai rămas atîtea metehne care se cer lichidate, or pentru asta îți trebuie dăruire, ca pentru orice religie...

— Ce te faci însă cu înalții prelați ce-și văd în pericol vechile lor credințe ? interveni Erica difidentă.

Adam îi aruncă o privire piezișă și enervată, parcă spunîndu-i : „Tu să nu te amesteci !“ După care luă el cuvîntul.

— O bună parte din capii industriei se arată de

acord să reluăm şi să recîntărim ideile din trecut, iar consecinţele se şi văd. Dar cînd ai încerca să promovezi o maşină manevrată cu mîna — indiferent de scopul şi forma ei — nu ştiu zău cine ar putea să vadă în asta un pas înainte către progres, şi nu o încercare de a ne *întoarce* la stadiul în care ne aflam înainte de apariţia primului Henry Ford, declară Trenton cu gravitate. Iar după o pauză completă: *Dealtfel*, eu mă ocup de turisme şi camioane. Nu de unelte agricole...

— Dar există un sector al Companiei care produce şi asemenea utilaje, îi aminti Kreisel.

— Da. Însă n-am nici o contingenţă cu el şi nici nu mă aştept la vreuna.

— În schimb mai marii tăi au. Şi printre ei te-nvîrteşti toată ziua. Aşa c-or să-şi plece urechea la ce le vei spune, stărui celălalt.

— Aş vrea să-ţi pun o întrebare, încercă să-l înfunde iar Adam. Ai luat pînă acum legătura cu vreunul din oamenii noştri care lucrează în ramura utilaje agricole ?

— Da, recunoscu Hank.

— Şi ce-au zis ? Au refuzat să te sprijine, nu-i aşa ?

În loc de un alt „da", amfitrionul clătină doar din cap.

— M-au trimis la plimbare atît ei cît şi alţii, grăi cu întîrziere. De aceea am nevoie de cineva care să mă propulseze. Sus trebuie să stîrnesc interes. Şi speram că vei înţelege acest lucru.

În sfîrşit era limpede de ce îi dăduse Kreisel tîrcoale, îşi spuse Adam complet luminat. Folosindu-l ca mediator, ţintea să ajungă la preşedintele Companiei sau la cel al Consiliului de Administraţie şi să-i cîştige de partea sa.

— N-ai putea să-i înlesneşti întîlnirea cu persoana ce l-ar putea ajuta ? pledă Erica pe un ton rugător.

Răspunsul nu-l primi de la Adam, care-şi declină intervenţia scuturînd numai capul, ci de la Kreisel:

— Ca s-o facă, ar trebui mai întîi să creadă în această idee.

O vreme tăcură toţi trei, uitîndu-se la drăcia cu manivelă, atît de străină preocupărilor şi experienţei lui Adam. În sinea lui ştia foarte bine că nu o dată cele TREI MARI COMPANII se angrenau în proiecte

cu puţine sau chiar fără nici o tangenţă cu activitatea lor principală — aceea de a fabrica autovehicule. Bunăoară, General Motors iniţiase o secţie anume pentru producerea inimii artificiale, necesară în chirurgie, în paralel cu alte aparate tot de uz medical. Ford se ocupa de sistemele de comunicaţii pentru sateliţi spaţiali, în vreme ce Chrysler se amesteca în controlul bunurilor obşteşti. Iar ca acestea mai existau şi alte exemple, orice interferenţă avînd ca punct de plecare cointeresarea unuia dintre cîrmuitorii de frunte — amănunt care n-ar fi putut să îi scape unui tip încercat şi isteţ ca Hank Kreisel.

— Am fost şi la Washington pentru treierătoare, îi informă el. Am tatonat o mulţime de oameni din cadrul Ministerului de Externe. Toţi s-au arătat interesaţi şi entuziaşti. S-a stabilit şi cîte să se producă pentru ajutorarea ţărilor slab dezvoltate. Două sute de mii anual. Numai că ei nu mi le pot fabrica.

— Dar stai niţel, Hank, interveni Adam, străfulgerat de o idee. De ce mai faci apel la alte Companii ? De vreme ce tu crezi în această invenţie, pentru ce n-o produci pe cont propriu ?

— Din două motive. Primul, prestigiul. Eu nu mi-am cîştigat încă o reputaţie mondială, pe cînd voi o aveţi. Şi-mi lipsesc şi mijloacele de plasarea mărfii pe piaţă.

Pînă aici avea perfectă dreptate, socoti Adam aprobîndu-l din cap.

— A doua pricină-s banii. N-am destui ca să trec la o producţie de proporţii masive.

— Oo, dar cu situaţia ta, sări Adam, orice bancă ar fi dispusă... Aici îşi conteni însă vorba, văzîndu-l pe Kreisel cum rîde în barbă.

— Am fost pe la bănci şi am discutat. Ba în unele zile atîta i-am pisălogit că nu-şi mai puteau vedea de-ale lor. Bani lichizi n-am avut niciodată prea mulţi. Şi e de mirare cîte poţi face şi cu puţini.

Pe Adam nu-l surprindea ultima parte a declaraţiei, ştiind cît de mulţi indivizi şi chiar întreprinderi se descurcau în acelaşi mod. Aproape cu siguranţă, fabricile, utilajele, inventarele lui Hank Kreisel, ba însăşi reşedinţa în care se aflau cît şi „vilişoara" din Higgins Lake erau apăsate de ipoteci. În cazul cînd s-ar fi hotărît să-şi lichideze afacerile, sau doar o

parte din ele, încasa pe loc milioane. Dar pînă la această decizie, se zbătea, ca și alții, s-o înnoade cu banii.

Adam îl văzu apucînd manivela bizarei lui invenții și începînd s-o învîrtească. Instantaneu, mecanismul interior se puse în mișcare, deși de prisos, deoarece îi lipsea materia primă, care se introducea printr-o pîlnie, montată deasupra, avînd o capacitate de un sfert de galon.

— E o ciudățenie, recunosc, rosti Hank privind ingenioasa lui născocire cu un soi de afecțiune paternă. Aș putea spune că e un vis pe care l-am nutrit multă vreme. Ezită un moment, parcă jenat de mărturisirea făcută, după care își urmă spovedania. Ideea mi-a venit într-un ținut primitiv, de pe alt continent. Mă uitam la bărbații și femeile de prin sate cum băteau grîul cu maiul. O metodă rudimentară. Prea multe sforțări cu prea puține foloase. Și mi-am zis : cum aș putea să-i ajut ? De atunci s-a înfiripat visul. Și mi-am zdrobit creierii cum să-i dau viață. Așa am încropit drăcia de o vedeți, lucrînd, cu mici întreruperi, cîțiva ani buni la crearea ei.

În timp ce vorbea, Erica îl scruta cu atenție. Aflase și ea, de la Adam ori de prin alte surse, unele amănunte privitoare la trecutul lui Hank, la obîrșia-i modestă și lupta pe care o dăduse ca să-și înjghebeze o situație. Ascultîndu-i confesiunea și urmărindu-i neclintit chipul, în mintea ei crescu o imagine romantică : un american înalt și chipos, aflat pe meleaguri îndepărtate, privind cu atîta milă și omenie la băștinașii ce se canoneau să desprindă grîul de spice, încît dorința de a-i ajuta îi zămislise în cugetul său o idee care a ars ca o flacără ani și ani.

— Am să-ți spun ceva, Adam. Și ție, Erica, îl auzi vorbind mai departe. Țara noastră nu exportă utilaje agricole. Sau în orice caz destul de puține. Motivul ? Le facem prea trăsnite și sofisticate. Asta-i dambiaua noastră — cum spuneam și adineaori — orice produs să aibă o sursă de energie, fie electrică, mecanică sau de altă natură. Uităm cu desăvîrșire că țările subdezvoltate dispun de infinite brațe de muncă. De chemi acolo un om ca să sucească de manivelă, dau buzna cincizeci, ca muștele ori albinele. Noi însă nu

ne împăcăm cu această idee. Strîmbăm din nas în fața unor diguri care au fost construite cărîndu-se piatra cu mîna. Procedeul ne ofensează. Îl considerăm ineficient, neamerican, și ne zicem că la fel au fost ridicate și piramidele. Ei și ? Nu stau încă în picioare ? Dar fie că ne declarăm sau nu de acord, în țările subdezvoltate asta e situația. Un alt aspect. Acolo nu prea există ateliere de reparat mecanismele complicate. Prin urmare, se cer unele cît mai simple. Cum este și treierătoarea făurită de mine, spuse în încheiere, lăsînd totodată din mînă manivela pe care nu contenise s-o învîrtească în timp ce vorbise.

„Ciudat lucru, medită Adam, cum în vreme ce își pleda cauza, demonstrînd însușirile bizarei invenții și foloasele pe care putea să le aducă, căpătase un aer lincolnian, subliniat de silueta-i înaltă și zveltă. Oare va prinde drăcovenia încropită de el ? Existau cerințe reale, în diferite părți ale globului, după cum susținea ? Să merite cutia cu manivelă a fi prezentată dregătorilor Companiilor de automobile, iar mai presus de toate, va pune vreunul în joc renumele corporației ce o reprezintă acceptînd să o fabrice ?"

După acest șir de întrebări formulate sieși, Adam începu să-l asalteze pe Kreisel cu altele. Cum vede desfacerea produsului său pe piață ? Unde și în ce cantități ? Va fi livrat pe piese sau asamblate ? Prin ce mijloace anume ? Cît o să coste transportul ? Cine-i va asigura eventualele reparații ? Dar la fiecare chestiune ridicată de el, Kreisel părea că reflectase din bună vreme, avînd gata pregătit și răspunsul cu detalii și cifre exacte încît, ascultîndu-l, nu mai aveai la ce să te miri că afacerile îi mergeau strună.

Se făcuse destul de tîrziu cînd Hank în persoană îi conduse pe soții Trenton la mașina lor lăsată în centrul orașului.

În drum către casă, pe șoseaua John Lodge, Erica își iscodi soțul.

— Ai să-l ajuți pe Hank ? Mai precis, o să-i aranjezi întrevederea cu Președintele și cu ceilalți ?

— Nu știu, îi replică Adam pe un ton îndoielnic. Încă nu-s hotărît.

— Eu una zic să o faci.

— Chiar așa ? rosti el, aruncîndu-i o privire amuzată dar și de ușoară vexare.

— Chiar așa, se încăpățînă Erica.

— Doar tu ești aceea care-mi turui întruna că mă încarc cu prea multe, ai uitat ? îi aminti el, copleșit dintr-o dată de un val de gînduri. Prezentarea Orionului — tot mai apropiată cu fiecare zi ce trecea — îl va absorbi cu griji și răspunderi crescînde în următoarele luni. În paralel cu acestea, trebuia să se dăruiască și succesorului său — Farstar — aflat încă în gestație, storcîndu-și creierii, atît la serviciu cît și acasă, cum și în ce fel să îl făurească. Iar ca un spin în plus, mai apăruse și Smokey Stephensen pe firmamentul preocupărilor sale diurne. Odată ce se angajase în fața Teresei, trebuia să termine investigația începută, ori asta presupune alte cîteva deplasări la reprezentanță și o scuturare mai zdravănă a patronului, și nu peste luni de zile, ci chiar în săptămînile viitoare. Ori cu atîtea pe cap, mai era cazul să-și ia încă o complicație ? cumpăni în tăcere.

— N-o să-ți răpească cine știe cît timp, îl presă Erica de alături. Doar să îl introduci în cabinetul unuia dintre mahări ca să-și prezinte invenția.

Auzind-o, începu să rîdă.

— Îmi pare rău, dar nu chiar așa de simplu merg lucrurile. Orice idee menită să ajungă pînă la treapta cea mai înaltă din conducerea Companiei trebuie întoarsă mai întîi și analizată pe toate fațetele, iar opiniile consemnate și anexate la raportul de prezentare, care nu se trîntește orișicum pe biroul Președintelui. Chiar intervenind prin Elroy Braithwaite și Hub Hewiston — așa cum mă bate gîndul s-o fac — procedura e aceeași, întrucît nici Elroy nici Hub — deși vicepreședinți amîndoi — n-ar îngădui să abordez forul imediat superior lor mai înainte ca propunerea să fie cernută, costul de fabricație calculat la ultimul cent, sondajele în privința desfacerii încheiate, iar recomandările în consecință așternute negru pe alb. Iar aceste măsuri sînt cît se poate de bine venite, fiindcă altminteri, sute de proiecte trăsnite i-ar asalta pe cei mari, stînjenindu-le activitatea. Ori, cu toate că e posibil ca, treptat, să cointeresez și alți oameni, pe moment, eu va trebui să întreprind toate diligențele menționate.

Aici se opri cu explicațiile, furat de un alt gînd cam neplăcut și îngrijorător. Dacă cei din ramura utilaje-agricole refuzaseră să-i promoveze invenția — cum însuși Kreisel i-o declarase — prin readucerea ei pe tapet Adam putea să-și facă dușmani, fie că intervenția lui se va solda cu un succes sau cu o nouă respingere. Oricît de restrîns era sectorul acesta, în comparație cu cele profilate pe fabricarea turismelor și altor vehicule, făcea totuși parte din Companie, iar de vrăjmași era bine să te ferești pretutindeni.

Adevărat, fusese impresionat de demonstrația și concepțiile etalate de Kreisel. Însă el, Adam, ce avea să cîștige intervenind în favoarea lui ? Era înțelept sau o lipsă de tact să se facă chezașul său ?

— Chiar de-ți va cere ceva strădanii, cum mi-ai explicat, glăsui Erica, întrerupîndu-i reflecțiile, s-ar putea dovedi mai utile decît tot ce faci tu acum.

— Oi fi vrînd să abandonez Orionul și viitorul Farstar ? o întrebă în deriziune.

— Și de ce nu ? Pe cine va hrăni aceste mașini ? Pe cînd treierătoarea lui Hank, va hrăni o mulțime de oameni.

— Orionul ne va asigura traiul ție și mie, și încă unul pe cinste, o înfruntă încăpățînat, deși în sinea lui era conștient cit de nesăbuit și trufaș îi fusese răspunsul, care nu aducea decît înăsprirea discuției.

Îndîrjită, nici Erica nu se lăsă mai prejos, ci îi ripostă cu dispreț :

— Păi sigur, ție numai la pricopseală-ți stă gîndul.

— Ba pardon. Mai îmi zboară și în alte direcții.

— Cum ar fi ?

— Că Hank Kreisel e un oportunist.

— Nu știu cum l-oi fi judecînd tu, dar mie mi-a plăcut tipul.

— Am observat.

— Ce vrei să insinuezi ? îl înfruntă cu o voce de ghiață.

— Ei, nimic...

— Mie să-mi răspunzi la întrebare.

— Dacă ții negreșit, află că l-am surprins cum, după ce am ieșit din bazin, te despuia cu privirea. Lucru pe care l-ai remarcat și tu. Dar nu părea să te deranjeze.

— Aşa e, vorbi cu aprindere în glas şi în obraji. L-am văzut şi nu m-a stînjenit cîtuşi de puţin. Ba din contră. Dacă vrei să ştii adevărul, m-a măgulit.

— Pe mine însă nu, mărturisi abătut.

— Scuză-mă, dar nu văd de ce.

— Acum nu te mai înţeleg eu.

— E foarte simplu. Hank e bărbat şi a reacţionat ca orice mascul, făcînd-o pe cea „despuiată din priviri", precum o spuneai, să se simtă femeie.

— Ceea ce s-ar părea că eu unul nu izbutesc...

— Nu, şi o ştii foarte bine, izbucni cu o mînie parcă de uragan, ce se propagă în interiorul maşinii de-ai fi zis c-o va pulveriza.

Alături, Adam tresări înfiorat. Dialogul degenerase, alunecînd pe o pantă foarte primejdioasă. De aceea trebuia stăvilit într-un fel.

— Ascultă-mă, draga mea, încercă s-o îmbuneze, vorbindu-i blînd şi smerit. Poate că în ultima vreme, într-adevăr, nu ţi-am arătat...

— Te-a amărît faptul că Hank mi-a trezit orgoliul meu de femeie, îi curmă ideea. Că m-a făcut să mă simt dorită...

— Iartă-mă. Recunosc că m-am exprimat aiurea, fără să-mi cîntăresc îndeajuns cuvintele. Şi-apoi crezi că eu nu te doresc ?

— Adevărat ? Ori o spui doar de formă ?

— Ţi-o jur.

— Atunci de ce nu te mai apropii de mine ? Au trecut două luni de cînd nu m-ai atins, iar înainte de asta, nu mai ştiu cîte altele. E cumplit şi înjositor pentru mine să-ţi fac asemenea imputări, dar tu m-ai adus în această stare.

Între timp ieşiseră de pe autostradă, apropiindu-se tot mai mult de casă. Ros de conştiinţă şi de remuşcări, Adam frînă şi se opriră din mers. Erica hohotea, cu faţa întoarsă într-o parte. El îşi întinse braţul, căutîndu-i mîna ca să i-o mîngîie.

— Nu mă atinge ! îl respinse cu aceeaşi nestăpînită revoltă.

— Sînt un nătîng fără pereche pe lume, bîigui cu totul descumpănit. Merit orice învinuire...

— Nu-mi începe să te blamezi ! Nu vreau să te aud, îl opri Erica, încercînd să pună stavilă lacrimilor.

Crezi c-aş primi să mai facem dragoste după ce ţi-am cerşit-o ? Nu te gîndeşti cît de umilitor e acest lucru pentru o femeie ?

Adam rămase tăcut şi încremenit, incapabil să găsească cuvîntul sau gestul potrivit clipei dramatice în care se afla. După o vreme de chibzuială, din păcate neroditoare, porni iarăşi maşina, străbătînd tot drumul, pînă în Quarton Lake, fără să scoată o vorbă. Ajunşi pe aleea ce ducea spre intrarea în locuinţă, o lăsă mai întîi pe Erica în prag, după cum avea obiceiul, şi pe urmă coti spre garaj.

— M-am gîndit mult de tot, îi spusese complet domolită la coborîre. Nu discuţia de acum m-a adus la hotărîrea pe care am luat-o, ci tot ce se întîmplă de cîteva luni încoace. Aşa că vreau să ne despărţim.

— Vom mai discuta despre asta, îi replică Adam. La care ea clătină doar din cap.

Dar cînd intră în casă, o găsi în camera oaspeţilor, şi cu uşa încuiată. Aşa încît pentru prima dată de la căsătorie, în acea noapte au dormit în odăi separate.

19

— Dă-i drumul cu veştile proaste, o zori Smokey Stephensen pe contabila sa — Lottie Potts. Cu ce sumă-s descoperit ?

Lottie — o făptură cu o minte ascuţită ca o lamă de brici şi care, după aspect şi unele comportări, părea o replică feminină a faimosului Uriah Heep — făcu la iuţeală cîteva calcule, aşternîndu-le pe hîrtie cu un creionaş subţirel, de aur.

— Incluzînd şi turismele pe care de-abia le-am livrat, cu patruştrei de mii de dolari, domnule Stephensen, sir.

— Cît numerar mai avem în bancă ? o consultă mai departe.

— Cam cît ne trebuie să plătim salariile pe săptămîna în curs şi cea viitoare, domnule Stephensen, sir.

— Hm, făcu Smokey, scărpinîndu-se în barbă. Apoi se lăsă pe speteaza scaunului, înnodîndu-şi buricele degetelor peste pîntecul tot mai ţuguiat în vremea din urmă. Simţindu-şi-l, reflectă, în treacăt, că s-ar cu-

veni să ia anumite măsuri împotriva lăbărțării lui și a greutății în continuă creștere, cum ar fi niscaiva restricții alimentare — o perspectivă ce-l deprimă și se grăbi s-o alunge din minte.

Întocmai ca în alte dăți, nici acum Smokey nu era alarmat de criza financiară în care se pomenise în acea dimineață. Trecuse doar prin atîtea altele, încît nu era să se împotmolească tocmai acum. Așadar, cu deplină stăpînire de sine, rumega cifrele anunțate de Lottie, făcînd totodată și alte reflecții.

Scena se petrecea într-o dimineață de marți, din prima săptămînă a lui august, în spațiosul cabinet de la mezaninul reprezentanței, unde Smokey ședea tolăgit îndărătul biroului, într-o atitudine de totală destindere — propice cugetării sale profunde — îmbrăcat în sacoul de mătase albastră și purtînd aceeași cravată în nuanțe stridente ce păreau a-i alcătui uniforma cotidiană. În fața sa, Lottie, împresurată de o droaie de traftaloage deschise, aștepta deferentă fructul adîncilor meditații ale patronului, fără a bănui, însă, că o parte din gîndurile acestuia o cuprindeau și pe ea.

„Cîte făpturi mai găsești azi pe lume ca Lottie? își zicea șeful în sine. Adevărat, de puține femei își bătuse natura joc ca de ea, plăsmuind-o atît de slută, dar înzestrînd-o, în compensație, cu o însușire aproape unică : devotamentul. Și nu unul de rînd, ci de cîine — fără nici o exagerare. Dar ca înfățișare era de speriat. La cei treizeci și cinci de ani — sau cîți naiba avea ? ! — arăta de cincizeci, cu trăsături schimonosite și strîmbe, încondeiate la întîmplare, cu dinți mărunței și ciuntiți, cu un ochi la slănină și celălalt la făină, cu un păr răsădit ca pe o nucă de cocos, dar înfoiat în toate direcțiile — precum bîntuit de un taifun — și cu un glas de cuțit frecat în neștire de-o tablă, încît auzindu-l, îți venea să-ți iei cîmpii...

Dar aici Stephensen se opri cu considerațiile de ordin estetic, evocînd, ceea ce în realitate reprezenta esențialul în sperietoarea pe care-o avea dinainte, adică loialitatea-i fără pereche, nedezmințita pricepere și seriozitate în îndatoririle de serviciu și, mai ales, faptul că împreună traversaseră atîtea și atîtea impasuri din care, zău, altfel, nu se știe de mai ieșea.

Dealtminteri el avea o deviză în viață : Dacă vrei o femeie fidelă, alege-ți una urîtă. Muierea frumoasă e nestatornică și plină de hachițe. Pe cînd pocita ți-e credincioasă și la rău și la bine.

De fapt, semnalul de alarmă în legătură cu pocinogul care-l pîndea în următoarele zile i-l dăduse tot o amică — gest pentru care îi va rămîne de-a pururi îndatorat. Se numea Iolanda, și îi telefonase acasă, în noaptea trecută. Iolanda era angajată la banca de care depindea Smokey, subvenționîndu-i afacerea. Funcția ei : secretară a directorului, astfel încît era la curent cu orice mișcare, cît ar fi fost de învăluită în mister. Și încă ceva, tot legat de Iolanda. Dezbrăcată aproape la piele — adică numai cu sutienul și chiloții pe ea — atîrna pe cîntar o sută de ocale în cap. De cum o ochise, într-o vizită făcută anul trecut la bancă, Smokey întrevăzuse în acest colos de femeie un aliat de nădejde. Ca urmare, o chemase la telefon, invitînd-o să prînzească împreună, iar de atunci prietenia lor propășise văzînd cu ochii. Acum se întîlneau cam la două luni, iar în intervalele dintre ele, Smokey se îngrijea să-i trimită atenții — flori și mai ales cutii de bomboane, pe care Iolanda le devora cît ai bate din palme. În decursul revederilor periodice, înnoptaseră de două ori la motel, escapade de care Smokey prefera să nu-și amintească prea des, pe cînd Iolanda — vitregită de asemenea aventuri — le evoca toropită de patetism și cu o gratitudine pe care căuta să și-o manifeste prin informații utile, interceptate la bancă.

— Mai marii de aici pun la cale controale inopinate la reprezentanțele de automobile în scopul revizuirii inventarelor, îl prevenise la telefon în puterea nopții, și m-am gîndit c-ar fi bine să afli, mai ales că și a ta e trecută pe listă.

— Cînd va porni potera pe teren ? o iscodise Smokey intrat în alertă.

— Mîine în zori... deși totul e ținut în secret, completase cu pauză. Am vrut să te anunț mai din vreme, însă n-am avut cum, deoarece m-a reținut șeful cu treburi ; or nu puteam să-ți telefonez de la bancă...

— Ești o fetiță dulcică și tare deșteaptă. Cam cîte firme figurează pe listă ?

— În total opt. Și le-am însemnat. Vrei cumva să ți le citesc ?

— Cum de nu, iubițico, îi spuse blagoslovindu-i în sine minuția pe care o vădea în orice acțiune întreprinsă. În pomelnicul copiat de Iolanda, se auzi doar penultimul, fapt ce-i mai risipi panica de moment, fiindcă dacă iscoadele procedau la verificări în ordinea alfabetică a numelor, la el ajungeau exact în trei zile, iar în răgazul ce-i rămînea — destul de mic, ce e drept — mai putea totuși să încropească anumite aranjamente. Slavă cerului că nu se trezea cu ei pe nepusă masă, și chiar în dimineața următoare. După ce își notă și el restul comercianților înșirați de Iolanda — din care trei îi erau cunoscuți și avea să-i prevină, ca să-l ajute și dumnealor cînd va fi cîndva la strîmtoare — reluă dialogul, cu o voce tăvălită parcă prin zahăr.

— Ai fost un înger că m-ai chemat, iubițico. Dealtminteri, și eu vream să-ți telefonez. Nu ne-am întîlnit cam de multă vreme...

Conversația lor se încheie cu declarațiuni amoroase de ambele părți, în timpul cărora Smokey își făcea socoteala că avertismentul Iolandei avea să-l coste încă o noapte petrecută împreună la un motel ; dar vorbaaceea merita să se sacrifice.

A doua zi, o convocă de urgență pe Lottie — a cărei loialitate era stimulată întocmai ca și cea a Iolandei, cu deosebire că secretara, în ciuda intimității statornicite între ei, nu i se adresa niciodată — dar absolut niciodată — decît cu „domnule Stephensen, sir". Din scriptele și calculele întocmite pe loc, reieșea clar că reprezentanța era în mare deficiență față de banca ce-o credita, pierzîndu-și aproape în totalitate acoperirea. Cu alte cuvinte, Smokey vînduse mașini fără să verse beneficiile datorate băncii care de fapt îi subvenționa negoțul prin acordarea așa numitului fond de rulment. Garanția acestuia o constituia însăși marfa, adică automobilele, ori cum reprezentanța nu semnalase înstrăinarea acestora, creditorul le considera ca făcînd încă parte din inventar care, în realitate, se subțiase cu turisme în valoare de patruzeci și trei de mii de dolari.

În săptămînile ce trecuseră, Smokey mai raportase unele pertractări încheiate, însă nici pe departe cîte ar fi fost obligat să anunțe, așa încît o expertiză inopinată — procedeu aplicat periodic de orice bancă și instituție ce acorda împrumuturi — ar fi dat în vileag matrapazlîcurile dumisale.

Furat de gînduri și de combinațiile pe care și le tot înjgheba pe tăcute, Smokey își mai trecu mîna peste barba-i țepoasă.

Ca unul versat în toate tainele comerțului său, știa că orice confrate o mai zbîrcea cîteodată față de bancă, și nu doar din rea credință, ci constrîns de împrejurări. Singura dibăcie era să nu te întreci cu măsura și, mai ales, să nu fii prins cu ocaua mică. Dacă negutătorul mai cădea în păcat, o făcea doar silit de lipsa de numerar. Deși finanțat de o întreprindere din afară, se întîmpla uneori ca împrumutul să nu-i ajungă ; să aibă nevoie de bani lichizi, fie ca să acopere unele cheltuieli sau să suplimenteze inventarul cu automobile cerute de un dever crescut.

Ca să-și păstreze întotdeauna o rezervă de capital, șeful oricărei reprezentanțe întîrzia pe cît mai mult cu putință formalitățile către întreprinderea creditoare, astfel încît, chiar de încasa pe moment banii pe o mașină vîndută, lăsa să treacă o săptămînă sau două pînă la întocmirea și trimiterea documentelor către bancă, iar în acest interval uza de sume după necesități. Trucul folosit înlesnea altul și anume, mai înainte ca formele să ajungă la destinație, se încheiau noi afaceri, creindu-se astfel un decalaj permanent în raportarea vînzărilor și, implicit, un fond de rulaj în buzunarul comerciantului. Toată manevra aducea cu o jonglerie la care creditorii asistau din culise, lăsîndu-i pe negustori să-și închipuie că sînt cu totul străini de ea, dîndu-le astfel putința s-o practice în limite moderate. Dar cînd unul din ei sărea peste cal, dosind beneficii de mari proporții — cum era cazul lui Smokey — îngăduința lor înceta, trecîndu-se la represiuni drastice.

Ajuns în acest punct al cugetărilor sale, Smokey Stephensen căscă în sfîrșit gura, rostindu-și decizia cu calmul cel mai deplin.

— Uite ce, dragă Lottie, va trebui să ne facem luntre și punte și să readucem în magazin o parte din marfa vîndută mai înainte de-a ne trezi cu haita inspectorilor.

— M-am gîndit eu că la asta o să recurgeți, domnule Stephensen, sir ; de aceea am și întocmit o listă cu toate livrările noastre pe două săptămîni în urmă. Și, spunîndu-i acestea, îi întinse două foi de hîrtie prinse în agrafe.

— Bravo, fetițo ! o felicită călduros, înșfăcîndu-i hrisoavele.

Frunzărindu-le pe amîndouă, constată mulțumit că grijulia sa secretară trecuse alături de numele fiecărui cumpărător adresa, numărul telefonului, modelul și prețul turismului achiziționat.

Și apucînd un creion la îndemînă, începu să-și noteze, pe alese, persoanele mai ușor de abordat. Odată ce sfîrși cu însemnările, continuă către Lottie :

— Acum să ne-apucăm fiecare de treabă ; tu, la un telefon, eu, la altul. Din toate cîte le-ai adunat, m-am oprit doar la paișpe nume. Pe primele șapte le păstrez pentru mine. Restul iați-le și zbîrnîie-le urgent. Trebuie să ne dăm peste cap să le obținem mașinile mîine, la prima oră. Cred că nu-i cazul să te-nvăț ce să le îndrugi. Îți cunoști lecția.

— Da, domnule Stephensen, sir, încuviință Lottie, care mai trecuse prin examene similare. Și fără a mai pierde o secundă, copie numele proprietarilor pe care urma să-i ducă cu zăhărelul, telefonîndu-le din celula de sticlă în care lucra, la parter. Îndată ce o văzu dispărînd pe ușă, Smokey înhăță receptorul și formă primul număr pe care și-l semnase pe agendă. De la capătul firului îi răspunse un glas plăcut, de femeie, iar după ce se prezentă reverențios, specificînd și firma ce-o reprezintă, urmă cu glasul cel mai suav și neprihănit.

— V-am chemat numai ca să vă-ntreb dacă sînteți întru totul satisfăcuți de turismul pe care am avut privilegiul să-l vindem unor oameni atît de drăguți și simpatici ca dumneavoastră.

— O, sîntem mai mult decît mulțumiți, declară doamna cu oarecare surprindere în voce. De aceea nu

prea înţeleg preocuparea ce-o arătaţi. Ori ştiaţi că are vreun neajuns ?

— Da de unde ! Nici pomeneală. E vorba de o simplă verificare pe care o fac personal cu orice maşină ce-mi iese din prăvălie, spre a mă convinge că proprietarul nu plînge după paralele date. Aşa înţeleg să-mi conduc eu afacerea.

— Excelentă metodă ! se arătă interlocutoarea încîntată. Cîţi dintre negustorii din zilele noastre se mai gîndesc, după ce şi-au vîndut marfa, la cel care a luat-o ?

— Ei bine, doamnă, eu nu-mi găsesc liniştea pînă nu capăt o confirmare în această privinţă, peroră Smokey care, între timp, îşi aprinsese un trabuc, îşi cocoţase picioarele pe birou şi se tolănise şi mai comod pe speteaza scaunului, înclinîndu-l sensibil pe spate. Şi nu numai eu simt şi judec aşa ; ci toţi angajaţii acestei reprezentanţe, care sînt gata de orice întru satisfacerea clientelei. Şi, fiindcă veni vorba, v-aş face o propunere.

— Anume ?

— Ce-ar fi ca acum, după ce aţi făcut cîteva deplasări cu maşina, s-o aduceţi la noi, chiar mîine, la prima oră, ca cei de la serviciul de întreţinere să-i facă un control serios. În felul acesta am putea să vedem dacă s-a ivit vreo neregulă şi s-o punem la punct aşa cum scrie la carte.

— Bine, dar am folosit-o numai o săptămînă...

— Cu atît mai temeinic motiv să verificăm dacă merge ca ceasul. Ţinem extrem de mult să ne îndeplinim această obligaţie care, în ce vă priveşte, nu comportă vreo cheltuială.

— Cu adevărat sînteţi un negustor cu totul aparte ! exclamă doamna şi mai robită de admiraţie.

— Fac tot posibilul să mă arăt la înălţimea cumpărătorilor, replică Smokey silindu-şi intonaţia la modestie. Şi numai ei sînt aceea care pot afirma dacă izbutesc...

Pînă în cele din urmă, căzură de acord ca turismul să fie la serviciul de întreţinere nu mai tîrziu de orele opt, a doua zi dimineaţa, deoarece, explică Smokey, ţinea morţiş să îl dea pe mîna celui mai bun mecanic, ori asta nu era cu putinţă decît avîndu-l cît mai devreme în atelier. Cu toate că soţul doamnei cu

care tratase obişnuia să meargă cu maşina la slujbă — aflată tocmai în centrul comercial al oraşului — de data aceasta urma să facă o excepţie, fie apelînd la un cunoscut ca să-l ia într-a sa, ori ducîndu-se pur şi simplu cu autobuzul. Smokey mai dădu un telefon cu rezultate identice. În schimb, la al treilea şi al patrulea simţi rezistenţă din partea celor chemaţi, care pretextară că a doua zi nu se puteau dispensa de automobile ; aşa că nu insistă. La cea de a cincea încercare îşi schimbă tactica, nu fiindcă cea dinainte s-ar fi dovedit nerentabilă, ci mai mult ca să-şi exerseze sprinteneala imaginaţiei.

— Să nu luaţi ca certitudine absolută afirmaţia pe care am să v-o fac, se adresă el bărbatului care se prezentase de astă dată, dar bănuim că noua dumneavoastră maşină are o bubicică. Sincer să fiu, mi-a venit greu să iau hotărîrea de a vă chema şi a vă informa de acest lucru. Dar grija faţă de clientelă şi-a spus pînă în cele din urmă cuvîntul. Doar am datoria s-o feresc de orice surpriză urîtă. Şi-atunci...

— Vai, dar nu trebuie să vă justificaţi gestul, îl întrerupse interlocutorul, mişcat de pompoasa introducere. Eu nu vă pot arăta decît gratitudine. Şi care credeţi că e necazul ?

— O slabă emanaţie de monoxid de carbon în interiorul caroseriei, poate neobservată, ca iz, de dumneavoastră sau alţi călători, dar nu şi lipsită de riscuri. Ca să fiu pînă la capăt onest, e o defecţiune descoperită de noi la mai multe turisme primite în săptămîna aceasta, pe care, se-nţelege, le vom revizui pînă la cel din urmă ca să avem conştiinţa împăcată. Oricît de greu mi-ar veni să o recunosc, se pare totuşi că-i vorba de o mică neglijenţă la fabricaţie.

— Înţeleg, înţeleg foarte bine. Doar sînt şi eu comersant şi-i cunosc pe neisprăviţii ăştia de muncitori care nici că se sinchisesc de tot ce le iese din mînă. Dar cui să te plîngi cînd toţi te ascultă şi dau din umeri ?! De aceea preţuiesc atitudinea dumitale.

— Aşa înţeleg eu să-mi fac meseria, cum dealtfel sînt sigur că vă conduceţi şi dumneavoastră afacerile, glăsui Smokey declamator. Aşadar pot conta să am turismul la mine, în atelier, nu mai tîrziu de mîine de dimineaţă ?

— Mai e vorbă ? Chiar eu îl aduc.

— Mi-ați luat un bolovan de pe inimă. Natural, intervenția noastră nu vă costă un ban. Dar înainte de a ne spune la revedere, v-aș ruga să-mi promiteți ceva : mîine, în drum către noi, lăsați o fereastră deschisă, ca să nu inhalați aerul viciat dinăuntru, rosti Smokey, al cărui har de artist în ale improvizației îl împingea mai întotdeauna să mai strecoare o ultimă gogoriță, în chip de încununare a fabulațiilor debitate.

— Mulțumesc de sfat, explodă celălalt copleșit de atîta solicitudine. Și aș dori să vă spun și eu vreo două cuvinte ca încheiere. M-ați emoționat, domnule, cu franchețea și grija ce le arătați. De aceea, n-ar fi deloc de mirare să ne mai încrucișăm pașii în activitatea noastră comercială.

Smokey repuse telefonul în furcă radiind din creștetul capului pînă în vîrful bărbii stufoase.

Pe la orele zece, o convocă iar pe Lottie, ca să confrunte rezultatele amîndurora. Secretara reușise să smulgă promisiuni de la patru persoane, pe cînd șeful ei de la cinci. Totalul de nouă mașini, care, în principiu, fuseseră obținute, i-ar fi scos din bucluc, dacă le vedeau înapoiate și în prăvălie. Numai că pînă a doua zi dimineața, o parte din proprietari puteau să se răzgîndească ori, împiedicați de anumite pricini, să nu-și poată ține făgăduiala. Iar Smokey nu avea chef să riște. Așa încît, mai ciuguli vreo opt nume de pe lista întocmită de Lottie, și trecură din nou „la treabă", fiecare la alt telefon. Către prînz, numărul fraieriților se ridicase la treisprezece, toți consimțind, în temeiul motivelor invocate — fiecare de altă natură, se înțelege — să-și trimită turismele la reprezentanța domnului Stephensen.

Încheind cu acest capitol, Smokey se grăbi să îl cheme la el pe Vince Mixon, șeful serviciului de întreținere.

Mixon, un tip de ogar, chel ca o bilă, vesel și debordînd energie, în pofida vîrstei înaintate de peste șaizecișicinci de ani, își cîrmuia sectorul încredințat cu o iscusință rar întîlnită. Diagnostica la moment beteșugul oricărui automobil, îi știa leacul, nu rămînea în urmă cu lucrul și nici pe subalterni nu-i lăsa să taie frunză la cîini, încît nu exista mușteriu să nu se

lipească de el. Dar pe lîngă aceste lăudabile merite, Mixon avea și un mare nărav : trăgea vîrtos la măsea. Însă nu toată vremea. Ci iată cum. Zece luni dintr-un an era om ca toți oamenii, se ținea de treabă și departe de băutură, ca dintr-odată să-l vezi c-o ia razna, uitînd de el și de slujbă.

Nici un patron n-ar fi tolerat o asemenea stare de lucruri, iar de asta era și Mixon perfect conștient, la fel cum știa că, odată concediat, nu mai pupa alt serviciu la anii cîți îi avea. Dar Smokey nu se grăbise să-i dea papucii, cîntărind în mintea-i vicleană că, pe lîngă aceste supărătoare abateri, omul prezenta și incontestabile avantaje. Cînd nu era turcheaz, și deci prezent în atelier, n-avea egal ca îndemînare și hărnicie. Iar cînd se topea, înghițit de alcool, se descurca el într-un fel, pînă-l vedea întorcîndu-se pocăit, la muncă. Un alt avantaj, demn de a fi reținut, era și acela că Mixon nu prea era pătruns de rigorile eticei, așa încît nu cîrtea cînd patronul le mai călca în picioare. Ba sărea să-l mai și ajute cînd intra cîteodată la apă, ca acum, de exemplu. De fapt, de aceea îl și convocase în birou, ca să stabilească împreună ordinea de bătaie pentru a doua zi dimineața.

Fiecare mașină sosită urma să ia drumul serviciului de întreținere, unde i se făcea toaleta exterioară și pe dinăuntru, i se spăla cu grijă motorul — ca să arate ca ieșit din uzină, în caz că i s-ar fi ridicat capacul. După aceea se trecea la golirea compartimentelor interioare — ca cel de sub bord sau altele, fixate pe portiere — conținutul lor adunîndu-se în cutioare de plastic, etichetate, spre a se pune pe urmă la loc. Apoi se scoteau tăblițele cu numerele de circulație, notîndu-se fiecare cu mare atenție, așa încît la montarea ulterioară să nu se comită nici o eroare. Iar ca mașina să pară nouă-nouță, se stropeau cauciucurile cu un strat subțirel de vopsea. După uscare, cele douăsprezece turisme — sau, mă rog, cîte aveau să apară — o porneau spre țarcul împrejmuit cu sîrmă din spatele magazinului, unde se depozitau mașinile nevîndute.

Și cu asta se încheiau pregătirile în vederea inspecției, iar după trecerea ei și o nouă toaletă pe dinafară, automobilele se întorceau la adevărații lor posesori, exact în starea în care sosiseră. Pînă atunci mai erau

însă două zile — timp berechet să fie puse la punct și înșirate precum soldații, gata pentru inspecție, reflectă Smokey cu inima împăcată, iar cerberii băncii vor înghiți cacealmaua, găsind inventarul în regulă. Dar optimista lui meditație fu întreruptă de un gînd năzărit din senin.

— Ia ascultă, își reluă dialogul cu Mixon. S-ar putea ca iscoadele să ajungă la noi de-abia poimîine, pe cînd unii din mușterii își așteaptă mașinile mîine seară. Așa că va trebui să-l iei pe fiecare la telefon, și să născocești un motiv ca să te îngăduie încă o zi.

— O să le scornesc io ceva, de le-astup gura cu totul, îl asigură Mixon. Despre asta nu vă faceți griji'mneavoastră.

— Nici nu mi-aș face dacă nu te-aș ști ce sugătoare îmi ești.

Celălalt bătu aerul cu o mînă, în semn de autoapărare.

— Ba pardon. Dați-mi voie. Pînă n-o trece prăpădu de ne amenință nici picătură nu pui pă limbă. Vă dau cuvîntu.

Din îndelungata-i experiență, Smokey știa că subalternul avea să și-l țină, după cum putea garanta că prin însăși promisiunea făcută își anunțase o nouă chiuleală de la serviciu. Dar patronul nu protestă, aplicînd și de data aceasta tactica acceptării tacite atît de frecvent folosită și cu foloase mulțumitoare, pe care nu era s-o ocolească tocmai acum, cînd îi crăpa buza să-l aibă pe Mixon alături în viitoarele două zile !

— Da cum o-nvîrtim cu kilometrajele ? întrebă șeful serviciului de întreținere, după ce obținu aprobarea indirectă a stăpînului în privința chiolhanului ce și-l pusese în gînd. Unili din turismele astea, a făcut cîteva sute de mile, care se vede clar pe cadranu de bord.

Smokey cîntări sesizarea care cu adevărat, prevestea un pericol. O parte dintre inspectori, cunoscînd șmecheriile negustorilor, erau atît de chițibușari, încît, la control, puricau pînă și kilometrajele. Și măsluirea lor devenea tot mai riscantă, datorită legilor în vigoare, iar colac peste pupăză, la turismele din anul acesta se instalaseră un tip de indicatoare garantate împotriva oricărei violări.

Dar cînd îi atrase atenția lui Mixon asupra imposibilității de a le falsifica, mecanicul îi răspunse țanțoș.

— Ba pă dracu ! Orice poa' să fie falsificat. Și, vorbind, scoase dintr-unul din buzunare o garnitură de chei și cheițe, fiecare diferită ca formă. Le vedeți ? îi spuse lui Smokey, zăngănindu-i-le sub nas. Le-am făcut la o lăcătușerie a-ntîia, din Greenville. Acolo se scoate cu sutili, și orișicine poa' să le cumpere, ca să dichisească kilometraju după bunu lui plac.

— Dar ce te faci cu noile tipuri, prevăzute cu linii albe, care dispar cînd încerci să schimbi cifra ?

— Păi aveți idee cum dă se fac nevăzute ? îl întrebă celălalt cu un aer de atotștiutor. Fiincă-s din plastic, și la orice mișcare să rupe. Numa că meșteru de mi-a vîndut cheile are și liniuțe din astea, care nu se zdrobește oricît le-ai zgîndări, și le vinde la un dolar bucata. Io mi-am și luat vo două duzini... să le am la nevoie... Și mai aștept să-mi vie vo cîteva. Așa că lăsați-o pă mine, urmă Mixon rînjind. Poa' să aibă turismele și cinzeci dă mile la bord, că io tot le dau înapoi la zero. Asta, pînă trece controlu ! Că pă urmă le ridic iar la număru dinainte.

Despovărat de ultima grijă, Smokey îl bătu cordial pe umăr.

— Află, dragul meu Vince, că va merge totul pe roate ! îi declară năpădit de optimism.

Și profeția lui nu se dezminți — sau cel puțin pînă la jumătatea dimineții următoare.

După cum se așteptase, dintre toate mașinile ce urmau să sosească, se înființară doar zece ; dar și acestea erau prea destule ca să iasă basma curată. La serviciul de întreținere, spălatul, desprăfoșarea tapițeriei, curățarea motoarelor și vopsirea anvelopelor erau în toi, orice alte lucrări fiind lăsate de-o parte, în favoarea febrilelor pregătiri întru întîmpinarea inspecției. Atît de repede se lucra, încît mai multe automobile fuseseră de pe acum transportate la locul de păstrare a stocului nevîndut, conduse de însuși Vince Mixon.

Ca o încununare a reușitelor de pînă acum, Smokey aflase că verificarea concesionărilor de reprezentanțe auto se desfășura în ordinea alfabetică a numelor, exact cum îl prevenise Yolanda, iar confirmarea o primise de

la doi dintre cei trei tovarăși de breaslă pe care îi pusese și el în temă în dimineața trecută. Or asta însemna că lui îi venea rîndul a doua zi, cu toate că era gata să întîmpine solii băncii chiar în după-amiaza aceea. O dată trecută și această probă a focului, nu mai avea de ce să se zbuciume, fiindcă afacerile-i mergeau excelent, iar într-o lună, maximum două, putea să-și pună scriptele în ordine, încît să nu mai fie descoperit cu sume prea mari față de creditori.

La drept vorbind, de data aceasta o făcuse boacănă, dar o mai zbîrcise el și în alte dăți, iar apoi o dresese, că doar cum ar fi rămas altfel în fruntea reprezentanței atîția și atîția ani ? Prefirînd amintiri și rumegînd perspectivele luminoase, sorbea pe-ndelete o cafea îndoită cu rom, stînd relaxat în biroul său de la mezanin. O ocheadă aruncată la ceasul de mînă îi arătă că se făcuse unsprezece și jumătate. Dar n-apucă să-și înalțe bine privirea de pe cadran, cînd în prag se ivi Adam Trenton.

Smokey, tot mai incomodat de repetatele-i apariții de la prima lor cunoștință, se înnegri pur și simplu la suflet, văzîndu-l dînd buzna pe neanunțate.

— Bun venit ! îl salută negustorul, forțîndu-se să-și ascundă adevăratele-i sentimente. Nu știam c-ai de gînd să vii.

— Sînt aici de-o oră, pe care mai toată mi-am petrecut-o în atelierele de întreținere, îl informă celălalt, dar pe un ton și cu o crispare pe chip ce-l făcură pe Smokey să simtă un fior neplăcut pe șirea spinării.

— M-aș fi așteptat să-mi dai un telefon și să mă previi de această vizită, nu să pici așa, ca din cer. În definitiv, aici eu sînt stăpîn...

— Oo, te-aș fi avertizat, se-nțelege, îi replică Adam cu desăvîrșit calm. Numai că la început îmi spuneai altfel... Aici se întrerupse o clipă, răsfoind o agendă în care își făcuse adnotări cu privire la întrevederile anterioare. Iar cînd dădu peste pagina căutată, reluă citind însemnările textual. „La noi poți vedea orișice ca într-o casă cu storurile netrase“, așa mi-ai declarat-o la prima mea vizită. Iar mai departe : „Îți ținem la dispoziție toate hîrțoagele. Numai cere-ne un dosar ori registru și pe loc ți-l aducem, spre cercetare, cum am face-o și cu coana Teresa care are tot dreptul să

ne inspecteze pîn' la ultima buche". Şi tot dumneata ziceai...

— Destul ! mîrîi Smokey. N-am ştiut că vorbesc unui aparat de înregistrare. Sau poate-l aveai pe undeva furişat ? spuse scrutîndu-l pe Adam cu o privire bănuitoare.

— De-aş fi fost înarmat cu un magnetofon, după cum presupui, fii sigur că nu îl ţineam ascuns. Întîmplător, însă, nu mi-e deloc necesar, deoarece am o memorie infailibilă, iar cînd sînt angrenat într-o chestiune importantă, îmi transcriu, din aduceri aminte, toate discuţiile purtate.

Oare ce mama naibii mai mîzgîlise în carnet ? se întrebă Smokey, cu ochii la coperţile lui negricioase.

— Te rog să iei loc, îl pofti cît putu mai politicos. Doreşti o cafea ?

— Nu, mulţumesc. Şi voi rămîne în picioare. Am urcat pînă aici ca să te anunţ, mai întîi, că e ultima dată cînd mai calc în această reprezentanţă ; apoi, că am decis s-o consiliez pe Teresa să-şi lichideze partea ei de acţiuni — o hotărîre pe care ai dreptul să o cunoşti dinainte — iar în cele din urmă, că voi preda această agendă direcţiei noastre comerciale.

— Cum ? Ce-ai zis ? sări Smokey cu gura.

— Întocmai ce-ai auzit.

— Şi ce bazaconii ai aşternut în nenorocita aia de cărţulie ?

— Printre altele faptul că serviciul de întreţinere e într-o fierbere nemaivăzută, spălînd automobile, lustruindu-le, vopsindu-le anvelopele, scoţîndu-le tăbliţele cu numerele de circulaţie, într-un cuvînt, schimbîndu-le identitatea şi aspectul, iar pe urmă aşezîndu-le în rînd cu cele noi şi încă nevîndute. Revizia şi toaleta turismelor sînt intervenţii normale, prevăzute în perioada de garanţie şi executate pe gratis de către reprezentanţă. Numai că eu l-am surprins pe contabil întocmind de zor la facturi pe care, fără nici o îndoială, le va trimite Companiei, spre decontare. Încă nu mi-e prea clar în ce scop se fac intensele pregătiri la care mi-a fost dat să asist, dar cum mi-a încolţit o bănuială în cuget, iar în această reprezentanţă Teresa are atîţia bani investiţi, mă voi adresa băncii, voi relata absolut tot

ce-am văzut, cu rugămintea să mă ajute la elucidarea misterului.

— Isuse Cristoase ! șuieră Smokey, simțindu-se dintr-odată pierdut printr-o întorsătură pe care nici în somn n-o visase.

Și vina era doar a lui, întrucît, de la prima vizită a lui Adam, îi dăduse a înțelege că poate să-și vîre nasul în toate ! ! Firește îl văzuse de la bun început un ins scuturat și capabil în profesia lui — că doar altfel cum ajungea ditai directorul într-o Companie dintre cele TREI MARI ? ! În schimb îl luase drept ageamiu in alte domenii de activitate, mai ales în materie de reprezentanțe-auto. De aceea-i și acordase deplină libertate în mișcări, chibzuind că și de s-ar holba în dreapta și în stînga, tot nu va prinde micile șmecherelí ale meseriei, pe cînd, arătîndu-i rezerve, i-ar stîrni suspiciuni și curiozități, pe care, isteț cum era, va dori poate să le dezlege... Pe de altă parte, crezuse că odată convins cum că sora dumisale, Teresa, își primea cinstit și la zi dividendele de pe urma capitalului investit, iar acesta nu era în primejdie, nu se va apuca să scormonească prin toate ungherele, ci o să-și ia tălpășița și n-o să mai calce prin prăvălie. Dar vai, cît de amarnic se înșelase în socotelile sale !

— Fă-mi un hatîr, rosti pe un ton rugător. Dă-mi un minut de gîndire, ca să putem sta de vorbă pe urmă.

— Știu dinainte la ce vrei să cugeți, i-o tăie celălalt. Cum să faci să mă întorci de la hotărîrile luate. În zadar, însă. Eu rămîn neclintit. Iar în privința discuției, consider că nu mai avem ce ne spune.

— De unde naiba să știi ce vreau să rumeg în minte ? se stropși Smokey vorbind pentru întîia oară ostil.

— Mă rog, s-ar putea ca pe asta să nu o ghicesc. Dar un lucru știu sigur : că ești un pungaș.

— E o minciună și o calomnie pentru care aș putea să te trag la răspundere ! protestă Stephenson vehement.

— Sînt oricînd dispus să-mi repet afirmația cu un martor de față, după care n-ai decît să-mi intentezi un proces. Dar nu ai s-o faci.

— Barem explică-te. Cum ai ajuns să-mi trîntești o insultă ca asta ? o lăsă mai molicel Smokey, în speranța c-o să afle cu ce-l are Trenton la mînă.

În sfîrșit Adam se așeză pe un scaun, în fața biroului, și desfăcu iar agenda.

— Să-ți enumăr toate motivele care m-au condus la concluzia că ești necinstit ?

— Să le aud ! tună Smokey.

— Umbli cu matrapazlîcuri, neținînd seama de clauzele contractului de vînzare cu privire la perioada de garanție. Încarci Compania cu deconturi fictive, mai exact, cu unele reparații, în fapt neefectuate. Înlocuiești piese bune și întregi, pe care apoi le pui frumușel în rafturi și le revinzi.

— Dă-mi un singur exemplu, se rățoi negustorul.

— Ți-aș putea oferi mai multe, vorbi Adam răsfoindu-și din nou agenda, însă mă limitez la unul caracteristic. Și cu ochii pe o filă la care se oprise, începu să citească : „La reprezentanța domnului Smokey Stephensen a fost adusă o mașină aproape nefolosită, necesitînd o mică reglare a carburatorului. Dar în loc de aceasta, s-a demontat piesa, s-a instalat alta nou-nouță, factura de plată fiind trimisă, spre decontare, uzinei, ca pe urmă, după o reparație cu totul minoră, același carburator să fie depozitat la serviciul de întreținere, de unde s-a vîndut mai tîrziu cu titlu de marfă sosită direct de la fabrică. În completare Adam specifică numărul chitanței eliberată clientului, a decontului trimis Companiei, precum și fișele de identitate a carburatorului menționat.

— Cine ți-a permis să-mi cotrobăiești prin toate registrele ? vociferă Smokey.

— Dumneata, rosti Adam, indignat de fraudele comise de concesionarul reprezentanței.

Natural, Compania sa ar fi putut să-l împiedice de la hoții de genul acesta prin proceduri stabilite și adoptate de către toate cele TREI MARI, însă mai puțin aplicate în practică, datorită uriașelor cantități de mărfuri livrate unui număr impresionant de firme cît și formalităților complexe și multe ce se cereau în permanență îndeplinite. Profitînd de acest handicap, negustori de talia unui Smokey Stephensen — mai puțin rigizi în privința moralei — își făceau mendrele în voie.

— Vii și-mi înșiri niște chestii care se fac pe la spatele meu, or n-am ochi și acolo, ca să văd ce se-ntîmplă

și prin dosul reprezentanței unde-s atelierele, protestă Smokey făcînd pe nevinovatul.

— Chiar așa fiind, tot pe dumneata te ținem răspunzător. Și-apoi n-oi fi vrînd să-mi închipui că Mixon, de la serviciul de întreținere, și-ar permite atîtea potlogării — din care o parte le-am surprins chiar pe ziua de azi — fără să știi nimic despre ele. Ci din contră; sînt convins că le face la indicația și sub oblăduirea stăpînului. Și pentru că-l pomenirăm pe Mixon și pungășiile practicate, am aflat că mai are și obiceiul să umfle nota de plată a clientului. Dorești cîteva exemple ?

Celălalt se arătă gata să le asculte clătinînd mohorît din cap.

Să-l fi tăiat cineva în bucăți nu l-ar fi crezut pe nemernicul ăsta de Trenton așa de dibaci încît să observe toate chichițele, și nici atît de meticulos în urmărirea și consemnarea lor pînă în cele mai mărunte detalii. Dar în vreme ce ipochimenul îi dădea înainte cu pildele, creierul său fierbea ca pe timpuri, cînd alerga la cursele de mașini, calculînd, cu viteza luminii, cum să ia o turnantă ori să-și depășească adversarul din față.

— Tot privitor la clienți și la abuzurile făcute cu ei, îl auzi mai departe pe Adam, am aflat de la vînzători că la turismele cumpărate în rate nu percepeți dobînzi la prețul global al mașinii, ci la suta de dolari, un procedeu interzis de lege.

— O fi, dar așa le convine cumpărătorilor...

— Ba nu, dumitale, interjectă Adam aspru. Și cum ar putea fi altminteri cînd o camătă de nouă la sută, trecută de formă în acte, înseamnă, de fapt, mai bine de șaisprezece la sută pe an.

— Și ce mare păcat e în asta ? se apără Smokey cu îndîrjire.

— Recunosc că nu e unul de moarte, concedă Adam, cum probabil ar spune-o și alți confrați de ai dumitale, care-ți urmează exemplul. Ceea ce nu le-ar conveni, însă, este modul în care îi subminezi la concursurile inițiate de noi între diferite reprezentanțe, schimbînd data facturilor la vînzări încheiate înainte de începerea lui, mistificînd notele de livrare și...

— Destul ! Destul ! gemu Smokey, fluturînd o mînă prin aer în chip de stindard ce se înclină învins.

Adam încetă litania, rămînînd amîndoi cîteva minute îndelungi adînciţi în tăcere.

Parşivul de Trenton le dibuise pe toate, îşi spunea Smokey saturat de cele auzite şi dărîmat de amănuntul din urmă. Presupunînd, prin absurd, că o parte din acuzaţii le-ar fi putut respinge ori motiva într-un fel, cu ultima însă — cea cu trişarea tovarăşilor de breaslă la competiţiile periodic organizate de marile corporaţii — îi venise de hac. Şi nu numai fiindcă odată ce-ar fi ajuns la urechile acestora şi-ar fi atras anatema lor pe vecie — lucru firesc, deoarece în perioada circumscrisă întrecerii, la fiecare maşină vîndută, negustorul încasa cîte un premiu variind între cincizeci şi o sută de dolari — dar cum avea să se justifice înaintea Companiei ? Întrucît în aceste concursuri se investeau mii şi mii de dolari, desfăşurarea lor era supravegheată cu străşnicie ; dar cu toate măsurile luate împotriva eventualelor măsluiri, Smokey mai găsise portiţe prielnice, văduvindu-i pe alţii de premii şi încasîndu-le el. Ori dacă marii lui furnizori mai închideau ochii la unele abateri, faţă de aceasta din urmă rareori se întîmpla să se arate îndurători, mergînd cu penalizarea pînă la desfiinţarea reprezentanţei.

Oare băgăciosul de Trenton aflase şi de mica învîrteală cu modelele de anul trecut, cărora, după ce fuseseră folosite în curse de probă, cu diverşi amatori, le dăduse kilometrajul la zero şi apoi le vînduse drept noi ? Probabil că da.

Dar cum reuşise împieliţatul să descopere atîtea şi atîtea într-o nimica toată de timp ?

Dacă l-ar fi întrebat pe Adam, acesta i-ar fi explicat foarte simplu că pentru unul ca el — deprins cu sondaje, cu cercetări migăloase, cu analize şi cu sintetizarea rezultatelor obţinute — toate întreprinse în vederea orientării producţiei — investigaţia făcută la dorinţa Teresei fusese o bagatelă. Şi apoi încă ceva : din obişnuinţă acţiona cu mare iuţeală.

În răgazul de linişte ce i-l ceruse mai înainte lui Trenton, şi în care mintea sa clocotea cu tot soiul de speculaţii, Smokey şedea cu fruntea plecată şi cu privirea înfiptă în suprafaţa verde a biroului. Deodată îşi înălţă capul şi vorbi către cel dinainte-i cu un glas aproape secătuit.

— La urma urmei, dumneata de partea cui ești ? Interesele cui le aperi ?

Adam anticipase întrebarea. Ba mai mult. Chiar el și-o pusese în ziua și noaptea trecută. Astfel încît avea pregătit răspunsul.

— Am venit aici în numele sorei mele și mă preocupă aproape jumătate din capitalul acestei afaceri care este al ei. Acesta mi-e rostul, și interesul Teresei îl apăr. Dar nu te gîndi cumva că-s dispus să acopăr hoția, așa cum n-ar face-o nici ea și nici Clyde, dac-ar fi în viață. De aceea sînt hotărît să merg pe drumul ce ți l-am anunțat.

— Care anume ? Să te duci glonț la bancă, așa e ?

— Întocmai.

— Prea bine, mintosule — cinstitule — și nobile — domn-director ! Dă fuga spre unde vrei s-o pornești. Dar mai întîi ascultă la ce-o să urmeze. Odată ce vei încunoștiința banca, o să le intre o țeapă undeva de nu-și mai găsesc astîmpăr pînă n-or să trimită o hoardă de oameni la fața locului. Chiar mîine obțin și ordinul tribunalului de închiderea prăvăliei și de confiscare a mărfii. Pîn-aici e limpede și ești mulțumit, nu ? Însă ți-a mai rămas o treabă. Așa c-o faci și pe asta. Predai spurcăciunea-ia de catastif direcției comerciale a Companiei. După asta știi ce mai vine ?

— Bănuiesc că-ți va fi anulată autorizația de concesionare.

— Nu bănuiesc, ci asta se va-ntîmpla la precizie.

Cei doi se scrutau pe deasupra biroului, asemeni unor dulăi pregătiți să se încaiere. Aplecîndu-se către Adam, negustorul îl întrebă mai mult șuierat : Și-atunci, spune-mi, te rog, cum rămîne cu coana Teresa și cu țîncii'mneaei ? Ce valoare o să mai aibă investiția de patrușnouă la sută într-o afacere moartă ?

— De ce moartă ? Compania va delega un reprezentant temporar pînă ce-ți va găsi înlocuitor.

— Un reprezentant temporar ziceai ? Păi cum îți închipui c-o va conduce cînd n-a mai avut o prăvălie pe mînă ? O s-o ducă de rîpă ; asta va face.

— Așa cum văd că se prezintă acum, tot într-acolo se îndreaptă, spre faliment, proroci Adam, la care Smokey izbi cu pumnul în birou cu atîta putere și furie, încît făcu să tresalte toate cîte se aflau înșirate pe el.

— Îţi dau voie să-mi retezi beregata dacă această dugheană va ajunge la faliment atîta vreme cît mă laşi să mi-o cîrmuiesc cum ştiu eu şi nu îţi vîri coada.

— Asta s-o crezi dumneata...

— Nu vorbesc pe crezute, ci pe dovezi. Am să-mi chem secretara şi te convingi în două minute.

— Nu te mai osteni. Am văzut-o pe domnişoara Potts şi i-am forfecat şi registrele.

— Să-ţi fie de bine. Dar o mai faci odată, sub ochii mei, urlă Smokey, sărind în picioare şi dominîndu-l pe Adam. După felul cum îşi încleşta mîinile, părea că-l arde în palme să-i altoiască vreo două adversarului. Iar ochii, pironindu-l pe Trenton de sus, împroşcau jerbe de foc.

În cele din urmă, Adam căzu la învoială, clătinînd plictisit din cap. La semnalul său, negustorul o şi convocă de urgenţă pe Lottie, iar cînd repuse telefonul în furcă, gîfîia ca un animal hăituit.

Ca să-l convingă pe Adam, nu a durat însă „două minute", ci o oră încheiată — de confruntări, de argumente, de calcule creionate de Smokey pe coli împrăştiate pe tot biroul, de compararea cifrelor de afaceri pe anii din urmă.

La sfîrşitul neostenitei lui pledoarii şi a cifrelor rezultate, Adam recunoscu pentru sine că pehlivanul de Smokey avea ceva şanse — cîte ? n-ar fi putut spune, dar le avea totuşi — ca într-o lună să-şi redreseze balanţa comercială, practicîndu-şi pe mai departe invederatele-i trucuri şi, mai ales, prevalîndu-se de norocul ca deverul pieţei să crească mereu. În această nouă lumină, alternativa înlăturării sale şi a înlocuirii cu un delegat temporar, neversat în tainele meşteşugului, nu părea nicidecum oportună ci, mai degrabă, aşa cum zbierase Smokey, ar fi dus prăvălia de rîpă.

Dar pentru salvarea magazinului „Stephensen Motors" se vedea obligat să ascundă faţă de inspectorii băncii gravele înşelăciuni pe care acum le aflase în deplina şi revoltătoarea lor nuditate. Nu mai era vorba de bănuieli şi deducţii, ci le auzise din gura lui Smokey care, în bătăioasa-i argumentare, recunoscuse descoperirea inventarului cît şi acrobaţiile făcute împreună cu Mixon, în vederea expertizei de a doua zi. Negustorul

se spovedise de toate păcatele, dar odată ce i le ştia, Trenton şi-ar fi dorit să nu le fi cunoscut, la fel cum ar fi dat orişice ca Teresa să nu-l fi vîrît în această afacere deochiată. De-abia acum sesiza pentru prima dată înţelepciunea restricţiilor impuse de Comisia de Arbitraj a Companiei, care interzicea orice amestec al angajaţilor — financiar ori de altă natură — în reprezentanţele de automobile.

Lottie Potts — martoră a îndîrjitelor înfruntări — îşi stringea cu febrilitate dosarele, în vreme ce Smokey, stînd în picioare şi cu mîinile înfipte în şolduri, îl fixa insistent pe Adam.

Cînd secretara se făcu nevăzută, prinse iar glas.

— Ei ? Ce-ai de zis ? îşi tatonă adversarul.

Adam reprobă mai întîi cu capul, completînd mai apoi răspunsul tacit printr-o declaraţie scurtă şi categorică.

— Pentru mine nu s-a schimbat nimic.

— Da se poate schimba pentru coana Teresa, grăi celălalt cu o voce dulce şi blîndă. Peste o lună poa's-o aştepte un cec dolofan de mai mare dragul, sau nimic, de te ţii tare şi nu dai un pas înapoi. Or nu văd pentru ce ai face-o cînd, în toate vinile pe care mi le-ai adus, n-am auzit o singură vorbuliţă c-aş fi trişat-o pe coana Teresa. Este sau nu ?

— Aşa e. Dealtminteri e singura latură nepătată în toată afacerea dumitale.

— Da ia spune-mi, dacă voiam să-i ciupesc din venituri, n-aş fi avut cum ?

— Cred că da.

— Numai că n-am făcut-o. Or nu pentru asta ai venit prima dată, ca să afli dacă sora dumitale îşi primeşte tot ce i se cuvine ?

— Nu numai pentru atît, vorbi Adam agasat şi obosit. Teresa dorea ca prin mine şi investigaţia la care m-a rugat să pornesc, să întrevadă perspectivele acestei reprezentanţe... Iar după o pauză completă : Şi-apoi nu uita de îndatoririle pe care le am faţă de Companie.

— Doar nu ea te-a trimis, se interpuse abil negustorul.

— Aşa e. Însă nu m-aşteptam să descopăr atîtea nereguli pe care, în calitatea ce-o am, nu pot să le trec sub tăcere.

— Ești sigur de asta ? Nici măcar în interesul coanei Teresa și al copilașilor ei ?

— Sînt absolut sigur.

Smokey își mîngîie barba în vreme ce se gîndea. Mînia lui se topise, atît din înfățișare cît și din cuget, de aceea, cînd reluă dialogul, vorbi cu voce scăzută și rugătoare.

— Am să-ți cer un hatîr. Desigur și pentru mine, dar mai ales pentru coana Teresa.

— Care anume ?

— Să te ridici și să pleci chiar acum, uitînd de ce ai auzit și ai văzut azi, îl imploră cu mîinile împreunate. Dă-mi un răgaz să ies din belea ! Două luni. Doar atît îți cer. Și ai să vezi cum pun treaba la punct — fără datorii și inventare descoperite. Fiindcă în fond, numai asta e buba. Afacerea în sine e sănătoasă, și odată ce-am trecut hopul, o s-aducă venituri frumoase, cum o știi foarte bine.

— Ți-e gîndul la Orion și la vînzările mari pe care ți le va înlesni...

Dar aici se opri șovăielnic. Aluzia făcută la Orion era, într-un fel, un semnal de capitulare în fața argumentelor servite de Smokey. De vreme ce declarase că noul model va spori deverul magazinului, însemna, implicit, că și firma „Stephensen Motors" va fi salvată. Descumpănit de afirmația ce-i scăpase, urmă pe un ton mai bățos.

— Presupunînd că ți-aș accepta oferta, ce-ar urma să se întîmple la capătul celor două luni ?

— N-ai decît să predai blestemăția aia direcției comerciale a Companiei, replică celălalt arătînd la agendă. Doar ai spus că trebuie să le raportezi constatările. Și-ai s-o faci. Ca urmare, voi fi silit să mă retrag din această reprezentanță sau poate mi se va ridica dreptul de-a concesiona alta. Mă rog, oi vedea care o să-mi fie ursita. Dar cînd îmi vînd partea mea de investiții, alți gologani o să iau pe o afacere în plină prosperitate — ca și coana Teresa, dealtminteri — decît i-am putea încasa la o lichidare forțată, făcută în pripă.

Adam ezita încă. Deși propunerea negustorului presupunea tăinuirea provizorie a unor hoții, cerîndu-i un compromis cu el însuși, i se părea totuși logică și demnă de a fi luată în seamă.

— Două luni, Adam ! îl suplică fostul alergător de curse. Doar atita te rog... două luni !

— Una singură, și nici o zi peste, îi ripostă implacabil.

Auzindu-l, Smokey se însenină dintr-o dată și prinse a rînji în chip de recunoștință pentru păsuiala acordată deși, pentru Adam era evident că în sinea lui jubila. Doar îl trăsese pe sfoară, și asta o simțea și el, păcălitul. Însă odată ce-și dăduse cuvîntul, înapoi nu mai avea cum să-l ia, și toată tranzacția îl umplea de amărăciune, mai ales că-i fusese smulsă împotriva conștiinței și a judecății lui sănătoase. Îi rămînea doar o singură mîngîiere, că de acum în treizeci de zile va preda forurilor în drept întreaga istorie a firmei „Stephensen Motors" consemnată în agendă.

Istovit și abătut, se ridică de pe scaun să plece. În urma lui, Smokey rămase în cu totul altă stare de spirit, vesel și aproape încredințat de izbînda finală. Deși dintr-o pură prudență negustorească îi cerșise lui Trenton o amînare de două luni, în realitate își dorise doar una.

Și-o obținuse ! ! Ori cîte nu se puteau întîmpla în acest interval !

20

În vreme ce Brett DeLosanto telefona din Clubul „UNITED 100.000 MILE", din incinta aeroportului metropolitan din Detroit, o stewardesă zveltă, de la aceeași companie aeriană, îi aduse o cafea și i-o puse alături. Era ora nouă și jumătate, iar în plăcutul salon al clubului domnea o liniște ca de catedrală, în comparație cu larma și vînzoleala din holul cel mare. Aici nu auzeai niciodată stridentele anunțuri în legătură cu sosirile și plecările avioanelor, deoarece, fiind un loc rezervat doar persoanelor mai de vază, orice comunicare se făcea cu discreție, nicidecum prin supărătoarele megafoane, ci de slujitorii Companiei „United" direct către pasagerii vizați.

— N-aș vrea să vă deranjez, domnule DeLosanto, dar e datoria mea să v-anunț că, peste puține minute, cursa 81 către Los Angeles își va începe ambarcarea, îl in-

formă stewardesa așezîndu-i ceașca pe masa de lîngă scaunul înclinat în care, Brett, răsturnat pe spetează, ședea cu un receptor la ureche.

— Mulțumesc, spuse el către Adam, cu care se conversa de mai multe minute. Acum trebuie să te las. Mă așteaptă pasărea ce mă va purta către Paradis.

— Niciodată nu m-am gîndit la Los Angeles ca la un Eden terestru, recunoscu Trenton.

— Nu uita, urmă Brett, între două sorbituri de cafea, că e o frîntură din California care, cînd vii din Detroit, din orice parte ai privi-o, ți se pare un rai.

Adam vorbea din cabinetul său de director, și mai tot dialogul cu Brett gravitase în jurul aceleiași teme : Orion. Cu cîteva zile înainte de a se trece la fabricarea „lotului zero" — adică a primelor zece exemplare — se iviseră unele neplăceri cu privire la armonizarea culorilor dinăuntrul mașinii — inconvenient grav cînd data producerii prototipurilor fusese fixată, iar pînă atunci mai erau două săptămîni mari și late. Comisia de control — constituită din proiectanți și tehnicieni — care supraveghea construcția fiecărui model pînă la ieșirea lui de pe banda de asamblare, raportase că materialul de plastic pentru interiorul caroseriei, recent sosit de la furnizor, ieșise jivrat — un defect serios — iar țesăturile pentru tapiseria scaunelor, a podelei și căptușirea portierelor se certau ca nuanță între ele. Dealtminteri, asortarea la țanc a culorilor pricinuia mai întotdeauna dureri de cap, dat fiind că orice mașină însuma pe puțin o sută de elemente ce trebuiau să corespundă întocmai tonului dominant — lucru mai mult decît dificil de înfăptuit, cînd compoziția chimică și coloranții de bază difereau la fiecare textură. Totuși, luptînd cu aceste adversități și mai cu seamă cu un termen neiertător — cum era cel al intrării în fabricație a prototipurilor — o echipă de specialiști, intercalată cu delegați din două sectoare centrale — comercial și al achizițiilor — izbutise să înlăture discrepanțele coloristice, o veste de-abia primită de Adam și care îi ridicase o piatră grea de pe inimă. După ce i-o împărtășise lui Brett, acesta era cît pe aci să aducă vorba de viitorul turism — Farstar — a cărui geneză înainta satisfăcător, dar se stăpînise la vreme, amintindu-și că se afla la un telefon dinafara Companiei și că în acest

îmbietor club, în care se relaxau şi alţi pasageri în aşteptarea avioanelor, poposeau deseori şi căpetenii de la uzine rivale.

— Am să-ţi spun ceva care cred că-ţi va face plăcere, îl auzi iarăşi pe Adam în receptor. Am hotărît să-l ajut pe Hank Kreisel cu bizara-i treierătoare. Ca o primă iniţiativă, l-am trimis pe Castaldy s-o cerceteze, şi s-a întors de la Grosse Pointe extrem de entuziast, aşa încît i-am descris-o şi lui Elroy Braithwaite, care de asemeni mi s-a părut captivat de idee. Acum pregătim un raport pentru Hub.

— Bravo ! Te felicit ! exclamă DeLosanto, cu autentică bucurie.

Adevărat, se cam lăsase robit de suflet cînd insistase pe lîngă amicul său Adam să pună umărul la promovarea invenţiei lui Hank, şi un timp se mustrase. Dar nu şi acum, după cele auzite. În sfîrşit, fabricanţii de maşini îşi utilizau imensele lor resurse spre a îndeplini o obligaţie socială, fie şi prin această modestă unealtă, ce răspundea unei reale nevoi.

— Natural, îl preveni Adam, toată povestea s-ar putea să nu treacă mai departe de Hub.

— Să sperăm c-ai să i-o plasezi într-o zi priincioasă „furtunii de praf", îi răspunse în dodii desenatorul. Dar celălalt înţelese substratul aluziei. Cînd Hub Hewitson — vicepreşedinte al Companiei — se entuziasma de o idee, intra cu aşa o viteză în acţiune, împreună cu acoliţii ce şi-i alătura, încît în goana-i frenetică stîrnea „furtună de praf" — aşa cum glumise odată cineva din conducere. Iar metafora prinsese consistenţă şi viaţă, dăinuind intactă şi astăzi. Cu Orionul, dezlănţuise tot o „furtună de praf" în juru-i, ca şi cu alte maşini izbutite, ori chiar cu proiecte ce muriseră în faşă, însă pe care Hewitson le dăduse uitării, în volbura unor „furtuni" provocate de noi şi mai interesante sugestii.

— Am să fac tot posibilul să stîrnesc „o furtună de praf", făgădui Adam. Iar la urmă : Îţi urez călătorie plăcută !

— Pe curînd, încheie Brett, înghiţind ultimul strop de cafea, după care o porni spre poarta de ieşire pe pistă, mîngîindu-i, în treacăt, fesele stewardesei.

Cursa directă United 81, către Los Angeles, decolă exact la ora fixată.

Asemenea multora care duc o existență aproape demențială — ca desfășurare de energie — și Brett savură călătoria cu avionul în rafinamentul luxului de la clasa întîi. Fiecare zbor transcontinental îi aducea patru, cinci ore de binevenită destindere, agrementată cu băuturi și mîncăruri alese, servite fără repro$. la care se adăuga și desfătătoarea senzație că nimeni nu avea cum să-l prindă la telefon sau de mînecă și să-i impuieze capul cu chestiuni arzătoare, chiar dacă jos, pe pămînt, se iviseră în ceasul acela cu sutele.

O bună parte din agreabila traversare, Brett se gîndi la el și la viața pe care-o dusese, cîntărind prezentul și încercînd să scruteze ziua de mîine, astfel că nici nu simți cînd se scurseseră cele patru ore de zbor, așa cum află, nu fără mare surprindere, din gura comandantului, care anunță gîjîit din carlingă :

— Stimați pasageri, ne aflăm chiar deasupra fluviului Colorado, unde fac joncțiune trei state — California, Nevada și Arizona. În toate trei e o zi minunată, cu vizibilitate de aproape o sută de mile. Călătorii așezați în dreapta pot să întrevadă Las Vegas și zona lacului Mead, pe cînd cei din stînga, lacul Havesu, peste care se reconstruiește vestitul London Bridge.

Brett, instalat ca un pașă într-o cabină întreagă, își plecă privirea peste un cer azuriu și senin, prin care, cu toată altitudinea lor enormă — de treizeci și nouă de mii de picioare — distingea limpede forma podului în refacere.

— Cu acest London Bridge s-a petrecut o nostimadă întreagă, urmă căpitanul echipajului care se vedea că are poftă de vorbă. Ai noștri, plecați cu dolari să-l salte din Anglia, au înghițit un mare hap, fiind convinși că ei cumpără podul ce apare pe toate ilustratele londoneze. Cum nimeni nu le-a suflat un cuvînt pe timpul tocmelilor, de-abia după ce-au încheiat tîrgul, au aflat că acela e Tower Bridge, pe cînd marfa pe care dăduseră banii era un pod prăpădit, vechi și micuț, în amontul Tamisei. Ha, ha, ha !

Brett continuă să privească pămîntul realizînd, după natura terenului, că pătrunseseră în California. Și, sub impulsul momentului, exclamă :

— De-a pururi să fie blagoslovit ținutul din care mă trag, împreună cu soarele lui veșnic scînteietor, cu por-

tocalele ce rodesc din copacii săi, cu strîmbătatea orînduirilor, cu religiile lui trăsnite și cu toți nebunii care trăiesc în el. O stewardesă ce tocmai trecea pe culoar, îl întrebă cu nedumerire :

— Ați spus ceva, sir ? Era tînără, trasă ca prin inel și cu o piele rumenă, de-ai fi zis că toate orele libere și le petrece exclusiv pe plajă.

— Firește c-am spus. Mă-ntrebam : Oare ce planuri să aibă o californiană superbă ca tine pe astă seară ? Fetișcana îi aruncă un zîmbet de diavol, după care răspunse candidă :

— Mi-este cu neputință să anticipez, fiindcă totul depinde de dispoziția soțului meu. Cîteodată vrea să cinăm acasă, alteori mergem la...

— Ajunge ! S-a înțeles, o întrerupse Brett. Și să se ducă la dracu libertatea femeilor ! Cel puțin, în trecut, cînd companiile aeriene concediau stewardesele care-și puneau pirostrii pe cap, știai dinainte cu cine tratezi.

— Dacă aș ști că vă fac și mai agreabil voiajul, spunîndu-vă că astă-seară nu mă duc acasă, la soț, aș reflecta la propunerea dumneavoastră, replică frumusețea bronzată.

Auzind-o, Brett se întrebă dacă nu cumva și această ticluită și lingușitoare ripostă figura în manualele clasice după care se instruiau stewardesele. Dar pînă a-și mai da sieși ori ei un răspuns, se auzi iarăși foșnetul difuzorului, prefațînd o nouă comunicare a comandantului.

— Vă vorbesc din nou, stimați pasageri. Ar fi trebuit să vă recomand să profitați cît mai mult de vizibilitatea de o sută de mile, de care am beneficiat și o mai avem încă, deoarece, chiar acum am primit buletinul meteo, din Los Angeles, care anunță o pătură groasă de smog și o vizibilitate de o milă sau chiar mai redusă, în zona L.A. În încheiere, căpitanul îi informă că aterizarea va avea loc peste fix cincizeci de minute.

Primele semne de negură apărură deasupra munților San Bernardino, adică la o distanță de șaizeci de mile de Coasta Pacificului. „Încă atît de departe de metropolă și orizontul se estompează sub fumul și pulberea cenușie !" reflectă Brett cu tristețe. La ultima sa venire, cu mai puțin de un an în urmă, pînă în Ontario — de care-i mai despărțeau douăzeci și cinci de mile —

cerul fusese nepătat ; dar la fiecare întoarcere, pîcla industrială se întindea tot mai mult, acoperind splendoarea ținutului său de baștină — supranumit Statul Auriu — ca o vermină spurcată.

Avionul Boeing 720 zbura tot mai jos în vederea apropiatei sosiri pe Aeroportul Internațional Los Angeles, dar pe măsură ce pierdea din altitudine, în loc ca priveliștea de sub el să devină mai clară, se împăienjenea sub straturile negricioase, din ce în ce mai compacte ale smogului, care anula contururile țărmului oceanic, culoarea apei, pînă și razele soarelui. Vederea panoramică a golfului Santa Monica, pe care foștii călători cu avionul o contemplau cu încîntare, tindea să devină o amintire de neuitat. Odată cu coborîrea, creștea și malefica ceață, iar buna dispoziție a lui Brett se topea în aburii-i suri, în locul ei încolțind părerile de rău și mîhnirea.

Potrivit profețiilor făcute de comandant, la zece mile de aeroport, vizibilitatea scăzuse așa de mult, încît la 11.30 a.m., după orarul Coastei Pacificului, pămîntul de-abia se întrezărea.

După aterizare, în holul Companiei Aeriene „United", Brett fu întîmpinat de un tinerel vioi și energic, pe nume Barclay — angajat al sucursalei regionale a Companiei — care-l anunță de cum își strînseră mîna :

— Sînt venit cu o mașină ce vă așteaptă, domnule DeLosanto. Doriți să mergeți mai întîi la hotel sau direct unde aveți treburi ?

— La hotel, hotărî talentatul creator de modele, preferind să ajungă ceva mai tîrziu la Institutul de Arte unde fusese trimis în misiune oficială.

Deși întristat de felul în care îi reapăruse iubita lui Californie, privită de la înălțimi — sluțită și maculată de oribilul înveliș fumigen — odată intrat în atmosfera trepidantă din raza aeroportului și în furnicarul mașinilor în perpetuă și gălăgioasă mișcare, Brett se învioră. Dealtminteri, automobilele — fie doar unul sau în număr mai mare — aveau darul să-l fascineze cu precădere în California, unde, mobilitatea pe roți constituie un modus vivendi, acumulînd între hotarele statului peste unsprezece la sută din totalul turismelor deținute de America. Însă, deși îndrăgite și atît de utile localnicilor ele accentuaseră — cum era și inevitabil — procesul de poluare al

aerului, făcîndu-l aproape de netolerat pentru unul ca Brett care, după cîteva minute de inhalare a soiosului smog, începuse să simtă o usturime în ochi și înțepături în nări.

— De mult dăinuiește păcătoasa asta de pîclă ? îl întrebă el pe Barclay.

— De vreo săptămînă se menține așa de intensă. Sînt unele zile cînd se mai rărește, dar astea sînt rare de tot. Iar cînd prindem una complet senină, o socotim mai ceva decît sărbătoarea Crăciunului. Noi însă le spunem oamenilor, urmă încrețindu-și nasul hoțește, că nu doar mașinile sînt de vină ci, mai ales, întreprinderile industriale.

— Și credeți ce ziceți ?

— Parcă mai știi ce să crezi azi, domnule DeLosanto ? Bunăoară, chiar ai noștri susțin că mașinile fabricate de propriile uzine ar scoate prea multe gaze. Or dumneavoastră credeți una ca asta ?

— Cînd mă aflu în Detroit, da. Însă odată ce ajung în Los Angeles, mă încearcă unele îndoieli.

Răspunsul lui cuprindea însăși ireductibila contradicție între numărul automobilelor cerute pe piață și costul ridicat al unui tip ideal. Într-adevăr, astăzi era posibil să se producă un motor fără emanații nocive, dar la un cost așa de exorbitant, încît turismele acționate de el ar fi fost tot atît de puțin accesibile oamenilor de mijloc precum altă dată caleștile nobililor țărănimii înglodate în tină. Pentru ca totuși să fie ținut în frîu prețul, se recursese la formule de compromis — însă destul de izbutite ca rezultate — astfel încît controlul asupra gazelor era infinit mai eficient decît s-ar fi putut crede nu mai departe decît cu cinci ani în urmă.

În schimb, proliferarea mașinilor — în proporții uriașe de la lună la lună și de la an la an — anula și această ameliorare, așa cum o ilustra în modul cel mai pregnant lințoliul înecăcios așternut peste California.

Ajunși în dreptul mașinii, pusă la dispoziție de sucursala Companiei, Brett își anunță ciceronele în stilul său neceremonios și direct :

— Dă-mi cheile încoace, fiindcă am de gînd s-o conduc.

După ce trase la hotelul Beverley Hilton și-i făcu vînt lui Barclay, o porni către Institutul de Arte, de pe

West Third Street. Nu departe de el, se înălța monumentalul sediu al Radio Televiziunii californiene — CBS Television City — în spatele căruia se aciuise, modestă și ghemuită, „The Farmers' Market“.

Venit în dubla sa calitate — mai întîi de împuternicit al Companiei de a recruta anual licențiați de talent pentru sectorul creației, și apoi de eminent absolvent al aceluiași Institut — Brett fu întîmpinat cu un elan și o căldură și ele îndoite în proporție conformă cu ilustra sa prezență.

Clădirile relativ restrînse ce alcătuiau acest lăcaș de învățămînt, unde fiecare ungher era folosit în scopuri didactice, fremătau ca de obicei de activitate. Pînă și holul — redus ca dimensiuni — devenise o anexă a claselor propriu-zise, servind ca sală de consfătuiri neoficiale, de interviuri și chiar de studiu individual cîteodată.

Șeful catedrei „Proiecte Industriale“, ieșit înaintea lui Brett, în forfota și gălăgia din hol, îi zise de cum îi întinse mîna :

— Poate cîndva ai să-ți găsești vreme ca să așterni pe hîrtie planul unui așezămînt mai potrivit, scutit de larma și ticseala de acum.

— Să ți-o spun sincer, și să pot nu l-aș face, deși îmi dau seama cît de mult te contrariez cu această ripostă. Însă, după părerea mea, aici nimic nu trebuie să se schimbe ci, chiar cu prețul înghesuielii, să dăinuiască de-a pururi atmosfera vibrantă și intimă de acum.

O, cît de bine o cunoștea Brett și cît de mult o îndrăgea ! Era fericit să constate în juru-i aceeași activitate febrilă, impusă de programele analitice. Nu în van repetau dascălii : „La noi nu sînt cursuri de diletanți, ci de profesioniști cu pregătire solidă“, căci într-adevăr, spre deosebire de alte colegii, studenților de aici li se cereau strădanii deosebite și nu doar la însușirea materiei cît, mai ales, la lucrările practice, la care piguleau zile, nopți și săptămîni fără istov, rămînîndu-le prea puțin răgaz de odihnă... dacă nu chiar deloc. La răstimpuri se mai ridicau voci împotriva acestor neslăbite pretenții ; ba unii studenți, excedați de eforturi, depuneau armele, retrăgîndu-se. Dar cei mai mulți se adaptau îndatoririlor numeroase și dificile, fiindcă, așa cum le-o spuneau tot profesorii : „Credeți că viața

pentru care vă instruim e ușoară? Nicidecum. A fost și va fi mereu grea".

Dealtfel, tocmai acest program încărcat și extraordinara exigență didactică îi făceau pe fabricanții auto să mențină relațiile cu acest institut de unde se băteau între ei spre a recolta, chiar înainte de absolvire, cursanți de elită, cu atît mai mult cu cît aici exista și o secție exclusiv profilată pe proiectarea vehiculelor. Așadar era explicabil cum, în fiece an, cel puțin jumătate din promoția proaspăt ieșită lua drumul către uzinele din Detroit.

La puțin timp după sosire, Brett se desprinse de amfitrionul venit să îi dea binețe și, impresurat de un mănunchi de tineri, o porni spre curtea interioară, umbrită de arbori, unde știa că se adună studenții în pauze, întocmai cum îi găsi și de astă dată — sorbind cafele, răcoritoare, sau mestecînd gogoși calde.

Privind în jur și la ei, Brett observă cu vădită plăcere:

— Nimic nu-i schimbat din tot ce știam, încît am senzația că sînt iarăși acasă.

— Scuzați strîmtoreala salonului, rosti un mucalit între două înghițituri.

DeLosanto pufni în rîs. La fel ca înăuntrul clădirii, și aici te frapa puținătatea spațiului ce-i silea pe studenți să se grămădească unul într-altul. Dar cu toată structura ei incomodă și perimată, în această școală nu pătrundeau decît tinerii investiți cu remarcabile haruri artistice, și chiar dintre aceștia doar cei mai buni ajungeau la finele extenuantului Maraton eșalonat în trei ani de studii.

După scurtul și amuzantul preambul mai sus relatat, Brett se amestecă în discuții, incitîndu-l pe fiecare la vorbă, spre a-i cunoaște și a-i putea cîntări pe rînd, cum i-o cerea însăși ținta vizitei sale.

Mai întîi ar fi vrut să afle ce gîndesc în legătură cu poluarea atmosferei, care era exclus să nu-i preocupe cînd se făcea resimțită și în curticica în care ședeau. În chip firesc, pe o asemenea zi senină, soarele ar fi trebuit să aurească pămîntul cu raze scînteietoare, pe cînd prin perdeaua densă de ceață și fum, clipocea aproape adormit. Și iritarea vederii și a nasului era aceeași care-l izbise la ieșirea din incinta aeroportului, ceea ce-i reaminti recentul avertisment al Ministeru-

lui Sănătății, în care se spunea clar că inspirarea aerului viciat din New York e la fel de dăunătoare plămînilor ca fumatul unui pachet de țigări pe zi, expunînd astfel pericolului de moarte prin cancer pînă și pe nefumători. Pesemne aceeași primejdie îi amenință și pe localnicii din Los Angeles, cugetă Brett, de nu cumva în proporții mai grave decît în alte orașe.

— Vreau să aud părerile voastre cu privire la poluare, îi provocă pe cei ieșiți în recreație, încredințat că fiecare nutrea o idee care mîine se putea dovedi salutară. Doar nu dintre ei se selecționau viitorii angajați ai Companiilor Auto, chemați să trasese coordonatele pe care urma să evolueze această industrie în decadele următoare ?

— Cînd trăiești aici zi de zi, rosti o voce mai lăturalnică, îți spui, fără voie, că trebuie negreșit să survină o schimbare ; altminteri, nu peste mult, sîntem condamnați să pierim cu toții asfixiați.

— Poate că ai dreptate, încuviință Brett. Ținînd cont de așezarea geografică și de climatul complet diferit, Los Angeles are o situație mai specială. De aci și smogul mai pronunțat ca în alte metropole.

— Dar la San Francisco ați fost în vremea din urmă ? interveni un alt glas.

— Sau în New-York ?

— Ori în Chicago ?

— De ce nu și în Toronto ?

— Sau chiar într-un oraș de provincie în zile de tîrg ?

— Hei, opriți-vă ! îi potoli Brett. De simțiți și gîndiți în felul acesta, atunci la ce vă mai faceți proiectanți de mașini ?

— Fiindcă ne dăm în vînt după ele. Le adorăm ! răspunse un deșirat blond, cu plete încîlcite, aflat mai aproape. Dar asta nu ne împiedică să cugetăm la ziua de mîine și să ne punem îngrijorați întrebări, urmă netezindu-și părul cu degete lungi și subțiri, de artist.

— Dacă v-ați auzi frații din vest sau din alte părți ale țării, ați ajunge să spuneți ca ei că singura formulă a viitorului e transportul în comun, îi ațîță Brett.

— Da de unde ! Teoria e răsuflată, glăsui reprobativ altul.

— În realitate, nimeni nu concepe să pună piciorul

într-un tren sau metrou atîta vreme cît își poate permite o mașină personală și bună, se interferă pentru prima oară o fată. Și pe drept cuvînt. Fiindcă e mult mai avantajoasă, deși alții pledează în favoarea mijloacelor de transport publice. Dacă începem să adunăm însă costul biletelor, unele taxe și timpul pierdut, ajungem negreșit la încheierea că automobilul e mai rentabil, după cum mulți au și mirosit-o. Întrebați-i pe cei din New York. Iar în curînd și pe localnicii din San Francisco.

— Cu acest argument le vei cîștiga pe loc simpatia colegilor mei din Detroit, îi spuse Brett zîmbitor.

— Nu ca să *vă* ori să *le* intru în grații l-am etalat, replică juna țanțoșă, scuturînd din cap cu impacientă.

— Să presupunem dar că turismul o să rămînă principalul mijloc de locomoție pentru viitorii cincizeci de ani sau mai bine, vorbi DeLosanto îmbrățișîndu-i cu privirea pe toți cei prezenți. Întrebarea e : ce soi va trebui născocit ?

— Oricum mai perfecționat decît toate cîte le avem, opină cineva pe un ton cumpănit. Și încă ceva.

— Zi-i, îl instigă Brett.

— Să fabricăm mai puține.

— La prima sugestie ader întru totul, deși mai rămîne de elucidat în ce constă însăși desăvîrșirea spre care tindem. Ce-aș dori să adîncim deocamdată e chestiunea delimitării producției. Cum de ați ajuns la concluzia că ar fi necesară ?

— Simplu. Gîndindu-ne la viitor și la binele nostru.

Brett îl scrută cu atenție pe ultimul vorbitor — un băietan oacheș, scund și dolofănel, chiar cu un început de țuguiere a pîntecului, care, după înfățișare, putea fi luat drept orice, dar nicidecum intelectual. Doar vocea-i domoală și așezată îți reținea într-un fel luarea aminte, iar Brett observă că, de cum rostise primele vorbe, restul colegilor amuțiseră în jur.

— Aici ducem multe discuții aprinse, reluă negriciosul. Noi, cei din secția „proiectări de vehicule", dorim, natural, să ne integrăm în industria ce le produce. Ideea ne fascinează precum și mașinile. Și sîntem grozav de nerăbdători s-o vedem împlinită. Dar asta nu înseamnă c-o pornim spre Detroit cu vederi mărginite, precum caii cu ochelari.

— Interesant ! Dă-i mai departe ! îl stimulă DeLosanto. Revenirea sa printre acești boboci, audierea unor opinii avîntate și încă neadumbrite de înfrîngeri, de deziluzii ori de o cunoaștere prea temeinică a considerentelor practice și a îngrădirilor de ordin financiar însemnau pentru el o reîmprospătare fortifiantă a propriilor crezuri.

— Sîntem perfect la curent cu anumite prefaceri, și ele ne încurajează în speranța că vom putea aduce și altele, susținu mărunțelul durduliu și brunet. În zilele noastre, Companiile de automobile dovedesc o mai mare conștiință civică, deși unii critici se încăpățînează să afirme contrariul. Realitatea însă arată că poluarea atmosferică, calitatea produselor și investirea lor cu mijloace de securitate sporită nu mai constituiesc temele unor discuții sterile, ci o preocupare a fabricanților, tradusă prin considerabile ameliorări realizate în domeniile menționate.

Studenții din preajmă îl ascultau neclintiți, pe cînd alții, aflați ceva mai de-o parte, le îngroșaseră rîndurile, apropiindu-se cu discreție. Cu siguranță erau de la alte secții, își spuse Brett, cunoscînd numărul mai redus al viitorilor specialiști în proiectări de automobile. Dar subiectul abordat atrăgea orice tînăr.

— Pornind de la aceste premise — a obligațiilor recunoscute și îndeplinite în măsura posibilului — continuă același scundan, industria auto va trebui să-și însușească și altele. Printre care : scăderea treptată a producției.

Ciudat, cugetă Brett, cum și el, mai devreme, la aeroport, se gîndise la unul și același lucru.

— Tot răul se trage de la numărul în continuă creștere al mașinilor, auzi iarăși glasul calm și îmbietor al junelui oacheș. — Zănateca lor proliferare zădărnicește orice efort din partea constructorilor. Să luăm de exemplu multiplicarea măsurilor de securitate. Fabricăm automobile cu o siguranță mai mare, dar asta nu face decît să încurajeze cumpărătorii, încît vedem tot mai multe în circulație, iar accidentele cresc în proporție aritmetică. La fel și cu poluarea atmosferei. În prezent, se produc cele mai bune motoare, care exală un minim de gaze, și se preconizează altele și mai perfecționate în această direcție. Așa e sau nu ?

— Da, îl aprobă Brett.

— Ce folos însă de vom scoate tot mai multe mașini ! Ne batem cu pumnii în piept că producem zece milioane pe an, iar de-o să mergem așa mai departe, oricît am limita emanațiile toxice, aerul va deveni și mai de nerespirat. Prin urmare, cercul vicios se lărgește.

— Pornind de la supoziția că tot ce ai spus e perfect valabil, care este alternativa ? O raționalitate a vehicolelor ?

— De ce nu ? se precipită un glas.

— Îngăduiți-mi o întrebare, domnule DeLosanto, rosti pîntecosul mărunt și oacheș la chip. Ați fost vreodată în Bermuda ?

Brett negă dînd din cap.

— Este o insulă de douăzeci și una de mile pătrate ca suprafață. Ca să evite congestionarea traficului, Guvernul de acolo a dispus anumite restricții în privința capacității cilindrice și a dimensiunii mașinilor, limitînd totodată și numărul lor : una, de fiecare familie.

— Să-i fie de cap cu măsurile luate ! obiectivă vehement unul din tinerii aciuiți pe lîngă grupul proiectanților în formare.

— Prin exemplul citat nu m-am gîndit la o aplicare strictă la noi, preciză negriciosul. Ci am vrut doar să spun că se impune și aici o anume stavilă, prin care nici industria de mașini nu va pieri — cu toate că va trebui să-și micșoreze producția — și nici oamenii, siliți să se miște pe mai puține rotile.

— Adoptarea propunerii dumitale ar putea declanșa o nouă revoluție americană, îl atenționă Brett, ca să nu mai adaug că simpla îngrădire a fabricanților de a satisface cerințele publicului este o violare a libertății inițiativei, asigurată prin constituție. Sau o erezie, amendă el cu un zîmbet ștrengar, gîndindu-se la reacția colaboratorilor din Detroit. Fiindcă așa aveau s-o privească. Dar în sinea lui se întrebă : era într-adevăr o enormitate ideea restrîngerii treptate a mașinilor ? În fond, cîtă vreme, de aici înainte, o să mai fabrice industria pe care-o slujea vehicule — cu orice fel de combustie — în cantități tot mai mari ? Oare nu se impunea cu stringență ca cineva să-și ia inima în dinți și să strige ca în Bermuda : „Ajunge !“ Nu se întrezărea

mereu mai aproape acea zi cînd, spre binele populației, va trebui să se lase o barieră care să nu mai îngăduie decît un număr fix de vehicule în circulație ? Taximetrelor nu li s-a pus o limită pretutindeni ? Iar într-o oarecare măsură și camioanelor ? Și atunci, de ce nu s-ar proceda întocmai cu turismele personale ? Altminteri, întreaga Americă se va trezi în curînd înglodată într-o totală blocare a traficului, din care nu va mai exista o ieșire ; doar cîte nu se iveau și astăzi, și cu cîtă anevoie se descurcau ! Or, însumînd toate aceste date, n-ar fi mai înțelept din partea industriașilor să vină ei înșiși cu această inițiativă, dovedind perspicacitate și o reală răspundere față de semeni ? Dar care va avea inima și curajul s-o facă ? cumpăni Brett năpădit de îndoieli.

— Să știți, domnule DeLosanto, că nu toți împărtășim teoria lui Harvey, se înălță un nou glas ce-l smulse din conjecturile în care se adîncise. Ba socotim, dimpotrivă, că mai e loc berechet pentru alte sute de mii de mașini.

— Din care vreo cîteva tipuri vor fi proiectate de noi, apăru altă voce.

— Chiar așa, întări o a treia.

— Iartă-ne, Harvey ! Dar soluția ta este în contratimp cu concepțiile și aspirațiile actuale.

Intervenția stîrni un ropot de șoapte reprobative, ilustrînd, fără echivoc, priza ardentului predicator negricios în rîndul colegilor.

Lunganul blond care declarase mai înainte că „adoră mașinile“ se făcu din nou auzit.

— V-am ruga să ne vorbiți despre Orion.

— Mai bine dați-mi un bloc de desen să vi-l creionez, se oferi Brett.

Înconjurat de capete curioase și aplecate, le schiță turismul din profil și din față, cu iuțeală și siguranță de sculptor avînd încă în degete linia operei modelate. Urmărindu-l, studenții explodau succesiv în exclamații admirative ca : „Phii ! E grozav“, sau „E durere !“

Cînd Brett termină crochiul, îl asaltară cu fel și fel de întrebări, cărora le răspunse cu cît mai puține rețineri potrivit unei stratageme îndelung practicate și anume de a strecura în decursul întîlnirilor cu viitorii absolvenți unele noutăți savuroase, altminteri ținute în secret, dar oferite acestora în chip de momeală,

spre a le menţine treaz interesul pentru specialitatea aleasă cît şi dorinţa de a ajunge cît mai curînd să o practice ca angajat al uneia dintre cele TREI MARI COMPANII. Dar cu toată francheţa arătată în vorbă, DeLosanto nu scăpă din vedere ca la sfîrşitul colocviului, să împăturească cele două bruioane făcute şi să le pună în buzunar.

După zbîrnîitul soneriilor şi reîntoarcerea tinerilor la clase, mai îmbrăţişă cu privirea curticica golită, după care îi urmă în clădire, unde-l aşteptau alte treburi. În restul zilei, cît şi în cea următoare, ţinu o conferinţă în amfiteatru, vizită atelierele de creaţie, unde cercetă machetele şi proiectele unor eventuale tipuri de automobile, lăudîndu-le ori aducîndu-le critica de rigoare, iar la urmă de tot se întreţinu cu fiecare student din secţia profilată exclusiv pe industria auto.

Atît din dialogurile purtate cît mai ales din lucrări, desprinse o vădită tendinţă către sobrietatea formei, dublată de căutarea unei structuri funcţionale şi practice. Ciudat, reflectă Brett, cum în aceste încercări îşi găsiseră expresia tocmai acele idei pe care le pritociseră în biroul lui Adam — el, Elroy Braithwaite şi alţii — cu două luni şi mai bine în urmă, în acea memorabilă noapte cînd se înfiripase întîiul contur al viitorului Farstar ! ! De atunci, de cînd începuse a trudi cu înverşunare la făurirea acestui turism, în ceasurile fără de număr petrecute în laboratoare păzite cu străşnicie, mereu îi reveniseră în minte cuvintele rostite de Adam : „Şi urîtul poate să fie frumos". Iar ascultîndu-i pe tinerii artişti ori studiindu-le experimentele, se surprinse furat de aceeaşi tîlcuitoare remarcă. Într-adevăr, urîtul avea şi el o frumuseţe a lui. Aşa cum reieşea din istorie, toate curentele artistice — constituind însăşi sursa de inspiraţie a proiectanţilor din industrie — nu apăreau dintr-odată, ce se insinuau aproape pe nesimţite şi, de cele mai multe dăţi, cînd te aşteptai mai puţin. De unde proveneau aceste mutaţii în gusturi ? Ce factori le generau sau cînd apărea următoarea ? Nimeni n-ar fi putut să o spună, totul datorîndu-se pare-se, doar acelei virtuozităţi şi percepţii umane în perpetuă căutare de nou şi mai bine. Or, contemplînd plăsmuirile tinerilor de aici — deşi imperfecte şi încă naive — şi comparîndu-le cu desenele

sale din ultimele cîteva luni, Brett încercă tulburătoarea senzație că el însuși era o părticică infimă dintr-un curent nou în plină erupție. Iar entuziasmul său părea să-i contamineze și pe studenții pe care-i abordă între patru ochi și pe îndelete, în a doua și ultima zi a vizitei sale la Institut. Ca urmare a convorbirilor, decise să recomande Direcției Personalului două talente autentice : pe Harvey — scundanul negruț ce își pledase cu atîta vigoare punctul său de vedere în fața colegilor adunați în curte, și ale cărui desene ilustrau o ușurință și o fantezie absolut neobișnuite, ca și inflexibilitatea ce-o arătase în timpul argumentării, dar care avea să-i aducă fricțiuni dacă nu chiar ciocniri serioase în Detroit, fie la Compania slujită de Brett, unde și avea de gînd să îl propună, sau la oricare își va da măsura talentului.

Un tip cu idei originale și cu o fire independentă, Harvey nu putea fi redus prea ușor la tăcere și nici abătut de la propriile-i crezuri. Spre norocul lui, însă, deși fabricanții nu le dădeau ascultare liberaliștilor de factura lui, îi păstrau mai departe în slujbă, conștienți că neostoitele lor teorii novatoare reprezintă o piedică în calea indiferenței și a mulțumirii de sine. Dar oricare aveau să fie surprizele și dificultățile întîmpinate, Brett presimțea că mariajul între Detroit și Harvey se va dovedi, pînă în cele din urmă, reciproc avantajos și interesant.

Al doilea candidat la care se oprise era pletosul blond, înalt și subțire, excepțional de dotat în desenul tehnic. De la primele aluzii făcute de Brett în legătură cu posibila sa angajare, tînărul îi mărturisise fără înconjur că mai primise o propunere similară din partea uneia dintre cele TREI MARI COMPANII.

— Dacă aș avea șansa să lucrez alături de dumneavoastră, v-aș da de pe acum semnătura, domnule DeLosanto.

Brett se simți măgulit și emoționat de această mărturie fățișă de admirație, dar în aceeași măsură și încurcat. În ce chip putea să-i răspundă cînd, cu o noapte înainte, la hotelul din Los Angeles, apucase să ia o decizie de la care numai ceva cu totul imprevizibil și peste puterile sale mai putea să-l întoarcă ? Iar

hotărîrea sa era ca pînă la finele anului să părăsească definitiv industria auto.

În avion, întorcîndu-se acasă, își mai puse ceva în gînd : prima care va afla de marea sa cotitură în viață va fi Barbara Zaleski.

21

Tot în august, pe cînd Brett se afla în California, hala de asamblare, care-i măcina nervii bietului Matt Zaleski, se afla într-o stare de haos total.

De două săptămîni se sistase producția, și tot de atunci specialiștii de resort începuseră dezmembrarea vechii linii de asamblare, înlocuind-o cu alta, conformă necesităților impuse de fabricarea Orionului. Pentru această prefacere se fixase un termen de o lună, la capătul căreia, primele zece exemplare Orion — cuprinse în așa numitul „lot Zero" aveau să alunece, gata închegate, de pe banda cea nouă, urmînd ca în alte patru, cinci săptămîni, să se mai scoată o rezervă de cîteva sute, întru satisfacerea solicitărilor așteptate după prezentarea oficială fixată în septembrie. Acesta era doar debutul, fluxul producției sporind mai apoi în proporții de zeci de mii de turisme, dacă prognozele direcției comerciale își primeau confirmarea prin cerințe crescînde pe piață.

Pînă la transformarea integrală a liniei tehnologice și reluarea activității pe parametrii reînoiți, mai rămăseseră doar două săptămîni încheiate, răstimp în care, ca la toate metamorfozele precedente, Matt Zaleski își punea mereu întrebarea dacă va supraviețui acestui cumplit avatar.

Majoritatea lucrătorilor de la bandă se risipiseră, fie concediați temporar sau trimiși în vacanțe plătite, în hală fiind reținuți doar cîțiva, angajați și retribuiți cu ora. Privită complet din afară și cu un ochi neavertizat, sistarea activității la bandă ar fi putut apărea ca o mană cerească pentru unul ca Matt Zaleski și colaboratorii acestuia, în realitate, însă obligațiile lor se înmulțiseră, ca și frecușurile cotidiene, atingînd asemenea culmi de trudă și încordare încît o zi de

producţie obişnuită li se părea, în comparaţie cu cele trăite acum, ca un lac neatins de briză.

Specialiştii cu refacerea parametrilor tehnici îi storceau cu pretenţii şi cereri, asemeni unei armate de ocupaţie. Iar în paralel cu aceştia, le mîncau sufletul şi sfătoşii din conducerea Companiei cu fel şi fel de poveţe, cu prezenţa lor repetată şi agasantă, stînjenindu-i din lucru pînă şi pe experţii ce roboteau la modificările începute. Iar cînd dădea sfîntul să plece, întorcîndu-se la centrală, zbîrnîiau de acolo, la telefon, cerînd întruna informaţii, fie directorului, Val Reiskind, ori lui Zaleski, tîrîndu-i pe la consfătuiri — îndeobşte organizate în pripă şi de scurtă durată — şi trasîndu-le ordine ce trebuiau executate pe loc. Or de cine altul, decît de Matt Zaleski ? Pentru că Reiskind era novice în conducerea fabricii, înlocuindu-l doar de cîteva luni pe fostul director McKernon, şi cu toate impresionantele sale diplome universitare — una de inginer şi alta de absolvent al Institutului de Comerţ — era lipsit de priceperea şi rutina dobîndite de Matt în cei douăzeci de ani de activitate în această ramură. Dar cu toată amărăciunea ce-o resimţise la retragerea lui McKernon — văzînd că nu pe el îl promovează în scaunul de director plin, ci i se aduce plocon un şef de-abia ieşit de pe băncile şcolii — Matt nu-i purta nici o pică lui Reiskind ci, dimpotrivă, începuse să-l placă, deoarece vădea bunul simţ de a-şi recunoaşte incompetenţa şi de a-l trata pe cel mai în vîrstă cu deferenţă.

Cele mai multe necazuri proveneau de la noile şi sofisticatele utilaje montate în hala de asamblare care, în teorie, mergeau ca pe sfoară, dar în practică se mai poticneau. În principiu, de buna lor funcţionare răspundea exclusiv firma care le fabricase şi trimisese propriii ei specialişti să le instaleze, însă Matt ştia din experienţă că, odată ce antreprenorii îşi mîntuiau treaba şi se făceau nevăzuţi, pe capul lui va rămîne orice deficienţă scăpată acum din vedere ; aşa încît nu-i slăbea o clipă din ochi.

Iar dintre toate inimiciţiile cu care avea de luptat, vrăjmaşul cu adevărat de temut era timpul. Niciodată — dar absolut niciodată — nu ajungea ca ramplasarea tehnologiei de fabricaţie să decurgă lin şi normal, astfel încît, la data prestabilită să se poată afirma :

„Totul e gata ! Puteţi să-i daţi drumul !

Amenajarea halei de asamblare putea fi asemuită cu construcţia unei case încă neterminată în ziua cînd se fixase mutarea în ea, cu diferenţa că, în viaţa obişnuită, proprietarul putea acorda păsuiri, pe cînd într-o fabrică rareori se intîmpla ca intrarea în producţie a unui vehicul să sufere o amînare.

La acest zbucium continuu al lui Matt, se mai adăugase o neplăcere neprevăzută. La o revizie a inventarului, efectuată înainte de a se opri fabricarea modelelor de anul trecut, se descoperiseră lipsuri atît de grave, incit era cît pe-aci să se facă apel la poliţia metropolitană în vederea unor ample investigaţii. La orice uzină de automobile se înregistrau pierderi masive de pe urma sustragerilor, fenomen lesne de explicat prin însăşi amploarea numărului de angajaţi şi sistemul de muncă în ture. Cînd mii de oameni se încrucişau la primenirea celor trei schimburi, pentru hoţi — fie străini de întreprindere sau chiar muncitori — era o nimica toată să scoată obiectele şterpelite. De astă dată se părea însă că nu este vorba numai de furtişaguri pe apucate, ci de o bandă organizată, care devaliza stocurile în mod sistematic. Potrivit rezultatelor expertizei, din depozite dispăruseră peste trei sute de manete pentru schimbarea vitezelor, sute de anvelope, un număr imens de aparate de radio, casetofoane, instalaţii de aer condiţionat, precum şi alte piese de mărimi şi valori variabile.

În consecinţă, prin toate ungherele mişunau poliţiştii Companiei şi detectivi angajaţi din afară, aceştia din urmă istovindu-l pe Matt — deşi deloc suspectat de amestec — cu întrebări privitoare la manipularea materialelor şi normele de funcţionare interioară, de care, normal, nu aveau cunoştinţă. Dar cu toate orele irosite de Zaleski şi strădaniile ajutoarelor chemate întru dezlegarea misterului, acesta se dovedise încă de nepătruns, unicul fir oarecum călăuzitor fiind dibuit tot de poliţiştii întreprinderii, sau cel puţin aşa lăsase de înţeles şeful lor într-o declaraţie făcută lui Matt :

— Ceva bănuieli avem, şi aşteptăm reînceperea lucrului pentru a-i lua în răspăr pe cîţiva dintre muncitorii de la bandă.

Dar pînă atunci mai era, iar detectivii rămîneau pe

poziţii, forfotind încolo şi încoace, îngreunînd şi mai mult situaţia prin prezenţa lor într-o perioadă cînd, sub călcîile fiecăruia dintre cei care răspundeau de prefacerea benzii, ardea pur şi simplu pămîntul.

Slavă Domnului, îşi spunea Matt, că pînă acum rezistase la toate, şi alte buclucuri, în afară de cele înfruntate, încă nu se iviseră. Doar un mic incident, privindu-l numai pe el, şi care din fericire trecuse neobservat de colegii mai importanţi.

Totul se petrecuse într-o după amiază, mai exact, sîmbăta ce trecuse, pe cînd se afla în birou, reţinut, ca în toate zilele săptămînii, de lucrările în curs. Una din vechile secretare — Iris Einfeld, inimoasă şi devotată uzinei — rămăsese şi ea la serviciu, în camera de alături, iar la un moment dat apăru pe uşă cu o cafea. Istovit cum era, Matt se şi repezi s-o soarbă, mulţumindu-i în sine binefăcătoarei lui. Dar cum ţinea ceaşca de toartă şi înghiţea cu voluptate din ea, simţi deodată că îi scapă din mînă, ceea ce se şi întîmplă, conţinutul vărsîndu-se pe haine şi pe covor. Furios pe el însuşi — fiindcă doar neatenţia putea să fie pricina unei asemenea boroboaţe — se ridică să se cureţe şi cu gîndul să adune ceaşca de jos. Dar nu apucă să se salte bine din jilţ cînd se prăvăli, cît era de greu şi voinic, pe podele. Mai tîrziu, reconstituind la rece întîmplarea, îşi aminti de o subită amorţeală a piciorului stîng, precum şi de faptul că ceaşca o avea tot în mîna stîngă. Doamna Einfeld, martoră a penibilei scene, îl sprijinise să se reaşeze în fotoliu, după care voise să cheme ajutoare. Dar Matt o oprise. După o perioadă de nemişcare şi linişte, i se păru că începe să pulseze iar viaţa în mîna şi piciorul cu pricina, dar ca să se urce în maşină şi s-o conducă pînă în Royal Oak îşi dădea seama că-i este cu neputinţă. Pînă în cele din urmă, susţinut de Iris Einfeld, coborî din birou pe o scară mai dosnică şi ajunse acasă în maşina acesteia. Pe drum o dăscăli să nu sufle la nimeni o vorbă despre această păţanie, fiindcă, odată aflată, va fi privit ca un invalid, o postură ce-l îngrozea.

Odată în pragul bungaloului său, cu chiu şi vai reuşi să ajungă în pat, unde rămase lungit pînă duminică seara, cînd starea i se ameliorase considerabil. Redevenise stăpîn pe membrele vremelnic înţepenite,

pe care acum le mişca în voie ; ce nu-şi explica încă era acea filfiială pe care-o simţea la răstimpuri în piept. Însă negreşit va dispare şi ea.

Luni dimineaţa era vag obosit, dar în rest, teafăr. Aşa încît se duse la slujbă, urmărit nu atît de amintirea peripeţiei prin care trecuse, cît de amarnica solitudine ce-l apăsase în cele două zile şi nopţi petrecute în odăile goale. Barbara — fiica lui — lipsise ca şi în alte dăţi, iar el trebuise să-şi poarte singur de grijă. Mai demult, cînd trecea prin perioade de maximă tensiune şi agitaţie — ca acelea premergătoare fabricării unui model nou — soţia sa, Freda, încă în viaţă, nu ştia cum să-l corcolească, arătîndu-se afectuoasă, plină de înţelegere şi aşteptîndu-l cu mîncăruri pe gustul lui, fără să se arate măcar odată ţîfnoasă cînd el întîrzia veşnic, periclitîndu-i strădaniile culinare. Atît de îndepărtate i se păreau aceste răsfăţuri, încît îi era aproape cu neputinţă să creadă că de la moartea ei se scurseseră mai puţin de doi ani. Şi evocîndu-le cu jind şi amărăciune, se afurisi pentru nu se ştie a cîta oară de inconştienţa pe care o dovedise, nepreţuind-o pe Freda nici pe jumătate din cît ar fi meritat-o.

Vitregit de soartă, care-i răpise buna-i soţie, rămăsese cu Barbara, numai că fata se arăta tot mai absorbită de viaţa şi preocupările ei. Ce n-ar fi dat să o ştie acasă, să-i iasă înainte la fiecare sosire, suplinind — cît de palid — cumplita lipsă a maică-si ! E adevărat că o vreme, după moartea sărmanei Freda, Barbara părea hotărîtă să-i ţină, pe cît putea, locul. Pregătea cina seară de seară, o mîncau împreună, pentru ca, pe încetul, să se lase din nou furată de carieră, de îndatoririle tot mai acaparante de la agenţia de publicitate, încît, întîlnirea lor la locuinţa din Royal Oak se rărise mult, Barbara apărînd uneori numai seara, venită doar la culcare, iar micul dejun, în doi, devenise şi el un eveniment, consumat totdeauna în goană. Cu luni în urmă, Barbara insistase să caute o femeie care să îngrijească gospodăria, mai ales cînd băneşte puteau să-şi îngăduie acest ajutor necesar. Însă Matt se opusese cu fermitate, lucru de care se căia azi, cînd se simţea incapabil să mai ducă în spinare şi corvezile casei după extenuanta lui muncă de la uzină.

Adevărat, revenise el însuşi asupra refuzului categoric

de atunci, spunîndu-i Barbarei, cam pe la începutul lui august, cum că s-a răzgîndit și este de acord cu propunerea ei ; numai că de data aceea avusese neșansa s-o prindă pe ea pe picior greșit. Explicîndu-i cît de prinsă este la agenție și cum găsirea unei persoane de încredere și pricepută în treburile casnice presupunea timp și bătaie de cap — întrucît mai întîi trebuia să dea un anunț în ziar, apoi să discute cu eventualele ofertante, iar la urmă s-o inițieze pe angajată în ce avea de făcut — Barbara amînă totul pe mai tîrziu. Auzind-o, Matt se zbîrlise fiindcă, la urma urmei, era da datoria ei să-și afle răgaz, dacă nu să vadă de casă — cum i-o cerea datoria de fiică — să găsească măcar o suplinitoare, nu să-l lase pe el să se descurce de unul singur, mai ales cînd era excedat de balamucul de la uzină cu modificările începute. Dar și la acest argument, Barbara se arătă implacabilă, spunîndu-i-o verde că și munca ei de la Agenție nu e cu nimic mai prejos de a lui — o ripostă și o atitudine pe care Matt le socoti deplasate și cu totul de neînțeles.

Dealtfel, multe din cîte i se perindau astăzi pe dinainte nu le putea pricepe. Era deajuns să deschidă un ziar ca să rămînă cînd înlemnit de uimire ori să înceapă să fiarbă de furie, aflînd din articolele citite, cum străvechea moralitate era aruncată la coș, concepțiile tradiționale date de o parte, iar orînduirea consfințită de vreme subminată în fel și chip. Se părea că nimeni nu mai respectă nimic, începînd cu autoritatea statală, legile seculare, tribunalele, părinții, profesorii — din școli și universități — libertatea inițiativei particulare, milităria, pînă și steagul american, sub care el și atiția din leatul său luptaseră și pieriseră în cel de-al doilea război mondial.

Și tot acest mare rău pornea de la tineri, își spunea cu năduf. De aceea îi și ura pe cei mai mulți dintre ei : pe pletoșii pe care nu-i mai puteai deosebi de fete (Matt tunzîndu-se și azi ca o perie — spre a se vedea cărui leat aparține și ce concepții nutrește) ; pe studenții atotștiutori, îndopați cu lecturi de tot soiul și împuindu-ți urechile cu teoriile lui Marx ori Ché Guevara ; pe militanții negri, și pe restul răzvrătiților și protestatarilor de orice culoare, care luau în derîdere orice înfăptuire a trecutului și erau gata să

se repeadă şi să te ia de guler de aveai cutezanţa să te arăţi de altă părere. Ori din cine se alcătuia această adunătură, decît din mucoşi şi imberbi care habar nu aveau ce e viaţa şi nu se puteau lăuda cu o realizare cît de măruntă... De aici patima cu care îi detesta, încît la simpla lor evocare simţea cum îl arde ficatul şi îi creşte subit tensiunea arterială.

Şi cu toate că Barbara nu se număra printre ei, le ţinea într-un fel hangul, arătîndu-se pe faţă de acord cu nebuniile care se petreceau — lucru aproape la fel de reprobabil şi grav ca atunci cînd le-ar fi fost efectiv părtaşă. Iar vina n-o purta ea, ci anturajul ce şi-l făcuse, din care nu lipsea şi smintitul de Brett DeLosanto, pe care Matt nu avea ochi să-l vadă.

În fond, Zaleski — la fel ca mulţi de o vîrstă cu el — era prizonierul înrădăcinatelor sale vederi, şi în van încercase Barbara — uneori în discuţii ce denaturaseră în certuri — să-l cîştige de partea ei. Într-adevăr, îi recunoscuse fiica lui nu o dată, o nouă concepţie de viaţă se înfiripa în minţile oamenilor, generată de însăşi surparea credinţei în ideile şi principiile cîndva privite ca imuabile, dar care, cu vremea, s-au dovedit false ; iar tineretul, căutase ea să-l convingă, dispreţuieşte nu moralitatea părinţilor ci faţada acesteia, deseori întîlnită, care disimulează ipocrizia, la fel cum o fac şi vechile norme de viaţă, care, sub aşa-zisa tradiţie, acoperă duplicitatea şi înşelarea de sine. Împotriva lor se declară noile generaţii, dibuind cu înfrigurare după formule mai echitabile — iar această eră de îndoieli şi de bîjbîieli e cum nu se poate mai captivantă, iar de pe urma ei întreaga umanitate nu va avea decît de cîştigat.

Dar cu toate pledoariile Barbarei, Matt o ţinea pe a lui — cum că toate schimbările survenite nu aduceau nimic bun, ci erau destructive.

Cu aceste convingeri adînc împlîntate în cuget, doborît de osteneală şi sîcîit de durerea lui de stomac, poposi într-o seară acasă, ca s-o găsească pe Barbara cu un invitat. Musafirul fiind Rollie Knight.

Potrivit unei înţelegeri anterioare cu Leonard Wingate, acesta îl trimisese pe Rollie s-o întîlnească mai devreme în oraş, unde Barbara dorea să-l descoase mai pe îndelete despre viaţa confraţilor de culoare — şi a

sa, îndeosebi — urmînd ca cele aflate să-i servească la comentariul sonor pentru filmul „Orașul Motoarelor", ce se apropia de finalizare.

În căutarea unui ungher propice întrevederii, se duseseră mai întîi la Clubul Presei, care, spre deosebire de alte dăți, fremăta de lume și zgomot. Într-o asemenea atmosferă nu se putea sta de vorbă în tihnă, se socotea Barbara, iar cînd își aruncă și ochii la Rollie și-l văzu cît era de stingher, luă o hotărîre spontană, invitîndu-l acasă la ea.

Odată ajunși, intrară direct în bucătărie, unde gazda scoase o sticlă de whisky, turnă din el în două pahare, botezîndu-l cu apă, apoi prăji la iuțeală ouă și șuncă, aranjă totul pe două tăvițe și se instalară în salon. Ospătat și sătul, Rollie se arătă mai destins și dornic de vorbă, așa încît țelul propus se împlinea sub o zodie mai prielnică decît se așteptase.

După o șuetă copioasă și mai ales rodnică, Barbara se întoarse în bucătărie, după sticla de whisky, și umplu iar paharele. Afară, ziua senină și blîndă, prididită de amurg, se pierdea în tenebrele nopții.

Rollie înviorat de mîncare și băutură, își roti la un moment dat ochii prin camera spațioasă și mobilată cu gust întrebînd hîtru :

— Cam cît să fie d-aci pînă'n Blaine ?

— Probabil, opt mile, presupuse Barbara.

— Ba io aș zice opt sute, i-o întoarse pe același ton mucalit, rînjind și scuturînd incredul din cap, făcînd desigur aluzie la imensa deosebire dintre strada Blaine — unde locuia el — și plăcuta ambianță de aici.

Această eliptică — dar cît de sugestivă încrucișare de dialog — i se păru Barbarei o poantă de care putea eventual să uzeze ca introducere în comentariul ce urma să-l alcătuiască la film, așa încît se grăbi s-o noteze.

Dar nici nu sfîrșise bine cu scrisul cînd în prag apăru Matt Zaleski care, văzînd-o așezată pe canapea, alături de Rollie Knight, cu o sticlă de whisky în față și cu tăvițele, cu farfuriile răvășite și goale, pe jos, înghețǎ. În surpriza ei fără margini, Barbara scăpă creionul și carnetul din mînă.

Cît despre Knight și subdirectorul de la fabrică, deși nu-și vorbiseră niciodată, se recunoscură din prima

secundă. Iar în vreme ce Matt își plimba privirea uimită de la fiica sa la indezirabilul oaspete, Rollie, bravînd situația, rînji și turnă paharul pe gît. De-abia după ce îl depuse pe masă, îl încolți stinghereala și, neștiind ce să zică ori să facă, își tot lincăia buzele, umezindu-și-le cu limba.

— Bună, tată, rosti în sfîrșit Barbara, învingîndu-și descumpăneala. Ți-l prezint pe...

Dar glasul lui Matt îi curmă vorba.

— Ce mama dracului cauți în casa mea ? se răsti către Rollie, aruncîndu-i fulgere de mînie.

Constrîns de munca sa din uzină, unde o bună parte din lucrătorii la bandă erau de culoare, Zaleski își înăbușise pornirile cu substrat rasist. Dar numai la suprafață, păstrînd mai departe, în străfundul cugetului, prejudecățile moștenite de la părinți și de la vecinii din Wiandotte, care văzuseră în negri ființe inferioare, meritînd doar dispreț și nimic altceva. La aceste resentimente se mai adăugau osteneala și încordarea zilei de muncă, astfel că la vederea Barbarei, instalată în solanul lor cu „o cioară" își pierduse orice stăpînire de sine, lăsînd să vorbească doar furia sa de moment.

— Tată, se interpuse Barbara cu voce severă. Domnul Knight mi-e prieten și a venit aici invitat de mine, așa că nu...

— Tu să-ți ții gura ! i-o reteză el urlînd, fără să-și mai dea seama de ceea ce face ori spune. Îmi vei da mai tîrziu socoteală de asta.

— Cum adică „îți voi da socoteală ?" îl întrebă ea pălind.

Dar Matt n-o mai luă în seamă, ci spintecîndu-l pe Rollie cu priviri sticlite de ură și arătîndu-i cu mîna spre ușa prin care tocmai venise, urlă ca ieșit din minți :

— Afară cu tine !

— Nu îți permit, tată ! se interpuse Barbara, sărind în picioare și pornind întru înfruntarea părintelui.

Dar cînd îi ajunse în preajmă, acesta o plesni peste față.

Totul se petrecea după canoanele tragediilor clasice, personajele fiind pe rînd confruntate cu ipostaze pe cît de imprevizibile pe atît de zguduitoare, și după cum la început Matt fusese cutremurat de neașteptata pri-

velişte, incapabil să-şi creadă ochilor ce vedea, tot astfel şi Barbarei i se părea că trăieşte un coşmar. Desigur visa, îşi repeta ea în gînd, fiindcă aşa ceva nu se putea petrece aievea. Şi totuşi palma o simţea şi acum pe obraz, fierbinte şi usturătoare ; cu siguranţă lăsase şi urme. Dar nu durerea fizică importa, ci aceea din suflet. Acolo se produsese o răsturnare cumplită, de parcă o stîncă imensă — închegată dintr-un veac de progres şi umanizare — se dislocase fără de veste, dezvelind purulentele racile precum ura, absurditatea şi bigotismul ce dăinuiau în conştiinţa tatălui ei. Revelaţia o consternase, însă, ca fiică, împărtăşea vina oribilei sale ieşiri.

În oprimanta tăcere ce se aşternuse în cameră, se auzi o maşină frînînd pe aproape.

Rollie, care între timp se ridicase de pe confortabila canapea, păru pentru cîteva clipe devorat de incertitudine. Oricum, se afla pe un teritoriu complet străin, unde nu prea ştia în ce chip să reacţioneze. De ar fi fost la fabrică sau aiurea, altfel se răfuia, fără să stea pe gînduri. Dar şi aici izbuti să-şi înfrîngă nesiguranţa, iar cînd îşi veni în fire, îl fixă pe Matt cu dispreţ şi îi şuieră printre dinţi :

— Te bag în mă-ta, albule, cu tot neamu tău !

Auzindu-l, Barbara îşi acoperi ochii cu palmele. Aşadar Rollie îşi dăduse în petec. Dar în fond de ce nu ar fi făcut-o ? Nu aşa se întîmpla la tot pasul, la ură răspunzîndu-se cu ură ?

— Ţi-am spus să ieşi ! Cară-te ! răcni tatăl ei cu voce tremurătoare.

Apoi se deschise iar uşa — pentru a doua oară într-un interval de maximum cinci minute — iar în prag apăru Brett DeLosanto, vesel şi radios.

— Degeaba am tot încercat să mă fac auzit, se adresă el Barbarei şi lui Matt Zaleski, cu scăpărări de bucurie în ochi. De-abia după aceea îl observă şi pe Rollie şi se îndreptă către el.

— Bună, amice ! Ce surpriză plăcută să te-ntîlnesc ! Cum îţi mai merge ?

Auzindu-l pe Brett cît de prietenos îi vorbea negrului, pe chipul lui Matt apăru o undă de îndoială.

— Te bag şi pe tine în mă-ta, spurcăciune de alb, i-o trînti Rollie lui DeLosanto.

Iar după ce se inchiondoră îngrețoșat și la Barbara, le întoarse spatele și ieși.

— Asta ce naiba a mai fost? îi întrebă Brett pe cei doi.

După aterizarea ce avusese loc cu mai puțin de o oră înainte, venise direct de la Aeroportul Metropolitan, cu gîndul de a-i împărtăși Barbarei recenta lui hotărîre și proiectele ce începuse să și le înfiripe în decursul călătoriei din California. Încrezător în steaua cea nouă, arzînd de nerăbdare să se destăinuie, intrase voios și plin de vervă în casă, de-abia acum dezmeticindu-se din plăsmuirile sale și realizînd că aici se petrecuse ceva cu adevărat grav. Așteptînd să i se dea lămuriri, o privea cu stăruință pe Barbara, care scutura doar din cap, incapabilă să vorbească din pricina plînsului pe care încerca din răsputeri să și-l zăgăzuiască. Văzînd-o în asemenea stare, Brett traversă camera, o cuprinse duios după umeri și-i șopti rugător :

— Orice s-ar fi întîmplat, te rog liniștește-te ! Îmi vei explica mai tîrziu.

— Uite ce, poate că eu am... începu tatăl ei să vorbească cu un glas ezitant.

Însă de astă dată îl întrerupse Barbara.

— Nu vreau să aud un cuvînt, interveni categorică, iar cum asaltul lacrimilor părea pe deplin stăvilit, se desprinse ușor din ocrotitoarea îmbrățișare a lui Brett.

— De-am picat cumva într-o ciondăneală familială și dorești să te las doar cu tatăl tău, eu pot să dispar, se oferi el.

— Ba dimpotrivă, vreau să rămîi, îi replică Barbara. Iar cînd vei pleca, te urmez. Aici se opri, căutîndu-i privirea, și numai cînd i-o întîlni, reluă, uitîndu-i-se în ochi. De două ori mi-ai cerut să vin să trăiesc cu tine. Ei bine, sînt hotărîtă s-o fac, dacă tu o mai vrei.

— La ce mă întrebi ? Doar știi bine că da, îi răspunse cu zel.

Matt Zaleski, care se prăvălise într-un fotoliu și ședea cu bărbia înfiptă în piept, își înălță fruntea, repetînd îngrozit : „Să vin să trăiesc cu tine !!"

— Așa e, confirmă Barbara, cu răceală de ghiață. Nici el și nici eu nu vrem să ne cununăm, ci să conviețuim sub același acoperiș și să dormim în același pat...

— Nuuu ! mugi Matt. Pentru tot cerul, Nu !

— Încearcă să mă oprești ! Aș vrea să văd cum ? îl provocă neîndurătoare.

Timp de cîteva clipe, tată și fiică se măsurară din tălpi pînă în creștet, după care Zaleski își plecă ochii, își prinse obrajii în căușul palmelor și umerii lui prinseră să se scuture.

— Îmi împachetez doar cîteva lucruri, pentru la noapte, glăsui Barbara către Brett. După rest voi veni mîine.

— Ascultă-mă, rosti DeLosanto, cu ochii la nenorocita făptură ce hohotea la doi pași de ei. Știi c-am dorit și doresc să te muți la mine. Dar oare nu s-ar putea în alte condiții ?

— Cînd vei ști ce s-a întîmplat, îți vei răspunde singur la întrebare, îi spuse colțoasă. Dar pînă să afli, trebuie pe moment să decizi dacă vrei sau nu să te mai urmez. Altfel mă voi duce la un hotel.

— Atunci vino la mine, capitulă Brett, fără a putea să-și astîmpere un zîmbet ce-i lumină chipul în fugă.

Iar Barbara o și porni către dormitorul de la etaj.

Rămas doar cu Matt, tînărul creator rosti stînjenit :

— Oricare ar fi pricina neînțelegerii, vă rog să credeți că o regret, dom'le Zet.

La anemica sa tentativă de consolare nu primi nici o replică, așa încît părăsi încăperea, așteptînd-o pe Barbara afară, în mașină.

Aproape o jumătate de oră, după plecarea de acasă, cutreierară amîndoi străzile învecinate, în căutarea lui Rollie. Acum era și Brett la curent cu scena petrecută înaintea sosirii sale, pe care Barbara i-o istorisi imediat ce se instalase în eleganta lui limuzină. Ascultînd-o, DeLosanto se întuneca tot mai mult la față, iar la urmă încheie cu tristețe :

— Amărîtul de el ! Nici nu e de mirare că mi-a tras o înjurătură...

— Iar că la mine s-a uitat ca la un duh necurat.

— Își închipuie, probabil, că toți sîntem o apă și un pămînt în felul de a simți. Și de ce ar gîndi altfel ?

Vorbind, se angajară pe o altă stradă pustie, la capătul căreia, în lumina sfredelitoare a farurilor, se zărea o siluetă pipernicită mergînd. Dar cînd ajunseră mai

aproape, ceea ce li se păruse a fi Rollie, era un vecin de al lui Zaleski.

— De Rollie nu mai putem da, însă știm unde locuiește, zise Brett doar cu jumătate de gură și aruncînd o privire întrebătoare spre cea de alături.

Lipsa de elan în propunerea indirect sugerată se datora — cum prea bine o știau amîndoi — pericolelor multe și grave ce bîntuiau periferia Detroitului după lăsarea nopții. Cine se aventura la ceasuri tîrzii în cartierele rău famate risca să se trezească jefuit sau chiar cu un pistol în coaste — asemenea întîmplări fiind la ordinea zilei. Cumpănind aceste mari riscuri, Barbara declină orice act de bunăvoință și de curaj din partea lui Brett, scuturînd energic din cap.

— Pe moment nu mai putem întreprinde nimic, adăugă mai apoi. Să mergem prin urmare acasă.

— Dar mai întîi să dăm cele cuvenite Cezarului, zise el, oprind mașina lîngă bordura trotuarului și sărutîndu-și iubita. Casa ta va fi de aici înainte la o nouă adresă, îi șopti tandru. Și e bine să o memorezi : Country Club Manor, West Maple at Telegraph.

Iar cînd porniră din nou, îndreptîndu-se către luxoasele cartiere din suburbiile din nord-vest, cu toată mîhnirea ce-i stăpînise un timp pe amîndoi, Brett se simți fremătînd de emoții și nerăbdarea de a se vedea, în sfîrșit, în sălașul lui.

Mult mai tîrziu, pe cînd amîndoi se aflau în dormitorul invadat de întuneric, Barbara întrebă pe șoptite :

— Ești cu ochii deschiși ?

De puține minute se desprinseseră din pătimașa lor încleștare iar acum, stînd lipit de umărul ei și cu brațele încrucișate sub cap, Brett scormonea cu privirea bezna tavanului.

— Da, îi răspunse, scrutînd mai departe tenebrele aproape de nepătruns.

— Și la ce te gîndești ? îi murmură iar.

— La o grosolănie pe care ți-am trîntit-o cîndva. O mai ții minte ?

— Ca azi.

Și așa era. Barbara nu uitase cum, în seara cînd îl cunoscuse pe Leonard Wingate și cinaseră împreună, în apartamentul în care era acum, după plecarea oaspe-

telui, Brett, conducînd-o acasă, încercase s-o abată din drum, căutînd s-o convingă, prin ticluiri de tot felul, să-şi petreacă noaptea cu el ; or cum ea nu-i ceda insistenţelor, probabil exasperat, venise cu un ultim şi suprem argument : „De ce ne mai irosim vremea... că doar n-oi fi fecioară la douăzeci şi nouă de ani cîţi ai ? !"

— Şi tu care nu ai răspuns nimic, ştiindu-te cum erai ! ! ! Că doar aşa ai fost, nu ?

În tăcerea şi obscuritatea odăii, o auzi mai întîi chicotind încet şi dulce, iar apoi rostind :

— Singurul om de pe lume care poate să o confirme, cred că...

— Sînt eu. Aşa e. Şi, fără să-l vadă, Barbara, ştia că zîmbeşte, apoi, răsucindu-se brusc, încît din nou îşi apropiară obrajii, i-o declară cu aceeaşi nedumerire în glas. Şi totuşi, de ce nu mi-ai spus-o pe faţă ?

— O, mi-ar fi fost greu să-ţi explic. Dar în genere nu vorbeşti despre asemenea lucruri. Şi apoi crezi că era un amănunt chiar aşa important ?

— Pentru mine da.

— Şi pentru mine, recunoscu Barbara după o scurtă pauză. Şi ştii de ce ? urmă dezmierdîndu-i faţa cu degetele. Pentru că întotdeauna am visat să mă dăruiesc doar din dragoste... cum s-a şi întîmplat.

Brett o cuprinse din nou în braţe şi-i şuşoti cu ardoare :

— Şi eu te iubesc, scumpa mea.

Trăia cu voluptate şi pe deplin conştient una din rarele şi preţioasele clipe ale vieţii. Încă nu-i împărtăşise hotărîrea ce-o luase în Los Angeles, nici planurile sale de viitor. Iar de-o făcea acum, fără îndoială aveau să sporovăiască pînă la ziuă. Or acea noapte nu era pentru vorbă, cînd dorinţele, mereu reaprinse, alungau gîndurile, zvîrlindu-i în abisul unor desfătări de-abia începute.

Către zori, într-unul din acele răgazuri cînd se regăseau domoliţi, unul alături de altul, Barbara îi făcu o mărturisire.

— Ţi-aş spune ceva, dragul meu...

— Te ascult.

— De-aş fi bănuit cît e de minunat să faci dragoste, nu aşteptam atît amar de vreme...

Şi oftă înciudată pe ea.

22

Legătura Ericăi Trenton cu Pierre Flodenhale începuse în primele zile ale lunii iunie, adică la scurtă vreme după apariţia în casă, la ei, a tînărului alergător de curse, în calitate de invitat al lui Adam, la întoarcerea acestuia de la festinul lui Kreisel, din Higgins Lake.

La cîteva zile după animatul lor dialog din acel sfîrşit de duminică, Pierre îi telefonase, sugerîndu-i să prînzească împreună. Iar Erica acceptă fără ezitări. În consecinţă, se întîlniseră chiar a doua zi la un restaurant cochet şi retras, din Sterling Heights, apoi la o săptămînă din nou, şi tot la amiază, cu deosebirea că, de data aceasta, după intimul lor dejun, Pierre o pofti în maşină, ducînd-o la un motel din apropiere, unde şi reţinuse o cameră. Fără prea multe fasoane şi preambuluri, ajunseră în pat, iar starul velodroamelor se dovedi un partener întru totul la înălţime aşa încît, pe înserate, la revenirea acasă, Erica se simţea într-o bună dispoziţie, fizică şi morală, cum n-o mai gustase de luni întregi.

În zilele ce-au urmat, pînă către sfîrşitul lui iulie, s-au revăzut, în aceleaşi condiţii, de cîte ori li se oferea un prilej — fie dimineaţă, după masa şi chiar serile, dacă ştiau dinainte că Adam întîrzie, reţinut de treburi, la sediul Companiei.

Pe plan strict trupesc, pentru Erica aceste întîlniri însemnau o desăvîrşită şi mult amînată împlinire, la care se mai adăuga şi dubla încîntare de a avea parte de juneţea şi prospeţimea unui Pierre, şi de a-l vedea pe el însuşi robit de farmecele ei de femeie.

În mod cert, actuala ei escapadă se deosebea precum noaptea de zi de acea unică şi lamentabilă tentativă de a-şi afla mîngîierea în braţele comisvoiajorului Ollie, o experienţă pe care ar fi dorit s-o uite cu totul, fiindcă de cîte ori îi răsărea fără voie în minte o umplea de dezgust. Oare cum se pretase la asemenea josnicie ? se întreba îngreţoşată de propria-i fiinţă. Desigur, doar deznădejdea o mînase din spate.

Acum însă era liniştită şi nu îşi făcea gînduri. Nu se întreba nici cît va dăinui aventura ei cu Pierre, nici

ce va face cînd o va vedea destrămîndu-se, fiind pe deplin conștientă de inevitabilul ei sfîrșit, ci o savura doar cu o voluptate crescîndă, ca dealtminteri și partenerul, după cît se părea.

Atît de mult se doreau și se căutau reciproc încît, odată împreună, uitau de ei și de lume.

Unul din colțișoarele preferate, unde se refugiau îndeosebi seara, era Hanul Dearborn, un birt cu atmosferă plăcută și un serviciu exemplar, împresurat de cabane — sistem colonial — fiecare construită într-un stil diferit. Printre acestea se număra și o replică absolut fidelă a străvechei căsuțe în care trăise, o anume perioadă de vreme, mult urgisitul Edgar Allan Poe. Modesta construcție se compunea din parter, cu două cămăruțe plus o bucătărie, și un dormitor minuscul ca de păpuși, amenajat chiar sub acoperiș. Avînd două caturi autonome, se inchiriau separat, așa cum le luaseră și Pierre împreună cu Erica, profitînd de absența lui Adam, trimis uneori de serviciu în afara Detroitului. După ce Flodenhale închiria partea de jos, se înființa și iubita sa, cerînd odăița de la etaj, iar odată ce li se întocmeau formele și se cantona fiecare pe rînd, pe nimeni nu-l mai privea dacă locatarii comunicau între ei îndărătul ușilor zăvorite.

Erica îndrăgea așa de mult acest mic sălaș, cu iz istoric și mobilă veche, încît, odată, stînd lungită în pat și îmbrățișînd cu privirea odaia, exclamase plină de avînt :

— Ce loc minunat de făcut dragoste ! Ar trebui să le fie dat numai îndrăgostiților.

— Hm, fornăise Pierre, fără să mai adauge un cuvînt, arătîndu-și prin asta totala inaptitudine pentru întreținerea oricărei conversații depășind sfera cunoștințelor sale profesionale.

Iar de altele, de unde să fi avut habar, cînd preocupările lui gravitau exclusiv în jurul amorului și al curselor de mașini — despre cele din urmă fiind dispus să țină zeloase și nesfîrșite prelegeri. În rest, însă, totul îl plictisea. Îndată ce auzea discutîndu-se de politică, despre evenimente la ordinea zilei sau despre artă — domeniu în care Erica încercase de cîteva ori să îl antreneze la vorbă — îl surprindeai că începe să caște sau să arate un vădit neastîmpăr, ca un copil

nărăvit a cărui atenție e peste putință să fie captată mai mult de două secunde. Ca amant era într-adevăr colosal, dar cu celelalte lacune Erica nu ajungea să se împace, dorindu-și, nu o dată, ca Pierre să se fi dovedit un om mai complex. Cam pe timpul cînd lipsa acestor afinități intelectuale — confirmată de fiecare întîlnire — părea să-i pericliteze atracția față de junele alergător, dădu și peste un articolaș, apărut în „Detroit News", sub semnătura reputatei Eleanor Breimeyer, pe care mulți o considerau drept cea mai destoinică ziaristă americană, în materie de cancanuri. Mereu la curent cu tot ce se petrece în societatea înaltă a metropolei, domnișoara Breimeyer, consemnase, cu inteligența-i caustică, idilicele apariții în public ale cuplului de îndrăgostiți.

„Veselul și chiposul alergător de curse, Pierre Flodenhale și tînăra și superba Erica Trenton — soția cunoscutului director executiv din industria de automobile — continuă să se soarbă din ochi de cîte ori se află împreună. Astfel, vineri, la ora amiezei, în timp ce prînzeau în tête-à-tête, la Steering Wheel, păreau atît de absorbiți de ei înșiși, încît nici unul nu arunca măcar o privire la forfota din jur."

Acest anunț, tipărit într-o pagină de gazetă, îi produse un asemenea șoc, încît la vederea lui Erica se simți zguduită pînă în străfundurile ființei. În frenetica-i tulburare, primul gînd se îndreptă către miile de cititori din cercurile selecte ale urbei — printre care se numărau mulți prieteni de-ai lor care aveau să-l descopere și să-l comenteze începînd chiar de acum. Și în momentul acela nu avu decît o idee : să se vîre degrabă într-un dulap, unde să rămînă ascunsă. De-abia cînd se mai dezmetici din cumplita ei năuceală, începură să-și facă loc imputările. Cum de fuseseră așa imprudenți, ea și Pierre ? De ce se afișaseră pretutindeni, căutîndu-și parcă necazul cu lumînarea ? Doamne, ce n-ar fi dat să nu fi comis această impermisibilă neglijență ! Dar acum era prea tîrziu, și din toate părțile o pîndea o primejdie...

Aceasta se petrecea la sfîrșitul lui iulie — cam cu o săptămînă înainte de a fi invitații lui Hank Kreisel, mai întîi la cina de la Athletic Club, iar pe urmă, la reședința sa din Grosse Pointe.

Seara, la întoarcerea acasă, Adam aduse, potrivit obiceiului, şi gazeta locală — conţinînd blestemata ştire — pe care, ca întotdeauna începu s-o citească înainte de cină, pe cînd sorbeau amestecul cu Martini. Şi cum totul decurgea după o neclintită tradiţie, şi acum, ca în oricare zi, îi înmînase consoartei jumătate din voluminosul ziar, urmînd să-l parcurgă fiecare pe rînd. Se înţelege că Erica avusese de grijă ca de data aceasta să-şi aleagă partea din urmă, consacrată rubricilor cancaneriei, dar cu asta tot nu era salvată. Cunoscîndu-i meticulozitatea lui Adam, ştia că după epuizarea paginilor cu ştiri importante, trecea metodic la restul cuprinsului. Cu orice altă făptură ar fi putut încerca să sustragă pagina compromiţătoare ; însă nu şi cu el, care, fără îndoială, ar fi observat lipsa. Aşa că decise să joace cartea pînă la capăt, lăsînd jurnalul intact.

În schimb, găsi un alt subterfugiu, menit să amîne deznodămîntul şi, fugind în bucătărie, urgentă cina, sub pretext că se fierb prea tare legumele. În realitate, nici nu erau pătrunse cum trebuie, dar le aduse totuşi pe masă, în sufrageria de alături, uitîndu-se pe furiş la ultima parte a ziarului, de care — lăudat fie cerul ! — Adam încă nu se atinsese. Pe moment, primejdia trecuse, întrucît, revenit în salon, el se apucă, precum totdeauna, de lucru, scoţîndu-şi dosarele şi începînd să le studieze.

După ce adună farfuriile şi tacîmurile, ducîndu-le înapoi, în bucătărie, Erica se apucă să deretice şi împrejurul lui Adam, luîndu-i ceşcuţa de cafea goală din faţă, strîngînd revistele împrăştiate precum şi paginile răzleţite ale gazetei, cu gîndul să le facă vînt de sub ochii lui.

Dar tocmai cînd le plia, Adam îşi înălţă fruntea şi-i spuse :

— Jurnalul de azi nu mi-l lua fiindcă nu l-am terminat încă.

Din secunda aceea, trăi într-o încordare fără de margini. Prefăcîndu-se a citi o carte, îi urmărea, pe ascuns, fiecare mişcare a lui Adam. Cînd, în cele din urmă, îl observă punînd documentele în servietă, iar apoi închizînd-o, tensiunea ei atinse apogeul pentru ca, dintr-odată, spre nebănuita şi brusca ei izbăvire, să-l

vadă urnindu-se din fotoliu și pornind pe scări, înspre dormitor, uitînd pare-se cu desăvîrșire de gazeta neterminată. După plecarea sa, o ascunse, iar a doua zi, o zvîrli în foc și o arse.

Dar, prin distrugerea unui exemplar, pericolul nu era nici pe departe înlăturat, deoarece afurisitul anunț putea să parvină pe zeci de alte căi la urechile soțului. Fără îndoială, mulți dintre colaboratori îl citiseră între timp ori luaseră cunoștință de el — în chip de bîrfă suculentă și proaspătă — servită de urmăritorii asidui ai presei. Conștientă de aceste hazarduri, Erica traversă zile de perpetuă încordare, așteptîndu-se, la fiecare nouă apariție a lui Adam, să-l audă trîntindu-i detestabila noutate. Că avea să i-o spună, odată ce-ar fi aflat-o, era convinsă pînă în pînzele albe. Doar știa că nu este omul care să evite o explicație sau să-și formeze o convingere mai înainte de a-i da și soției putința de a se disculpa într-un fel. În această anxioasă incertitudine, trăi o săptămînă încheiată, și numai la capătul ei, văzînd că Adam nu suflă o vorbă, începu să se liniștească. Tăcerea lui nu putea să aibă decît o singură tălmăcire : colegii din jur, bănuind că e la curent cu relatarea zeloasei Eleanor Breimeyer, din respect sau din jenă, ocoliseră subiectul. Iar Erica le era recunoscătoare, indiferent de motivul ce le impusese discreție. Și cum tot răul se pare a fi spre mai bine, și învolburarea prin care trecuse se dovedi salutară, prilejuindu-i o cîntărire obiectivă a celor doi bărbați ce-i stăpîneau într-un fel existența. Dar puși separat în cumpănă, și judecați în amănunțime, cu toată răceala de soț ce-o scandalizase la Adam și cu prea puținele-i ore petrecute acasă, balanța înclina precumpănitor în favoarea lui. Și totuși, din nefericire — sau poate din fericire — ea continua să tînjească după amor, socotindu-l un bun al vieții la care nu putea să renunțe, astfel încît, la cîteva zile după stingerea torturantelor ei neliniști, acceptă să reia escapadele cu Pierre, însă cu mai multă prudență și cît mai departe de ochii lumii. De comun acord, traversară albia fluviului Windsor, revăzîndu-se pe pămîntul Canadei. Dar dintre toate întîlnirile, aceasta se dovedi deplorabilă.

Ghimpele, mai de mult răsărit între ei, era acela că

Adam avea un orizont intelectual pe care Erica-l admira, pe cînd lui Pierre îi lipsea cu desăvîrșire. În ciuda obsedantelor sale preocupări legate de slujbă, Adam era la curent cu tot ce se petrecea pe întreg mapamondul, avea opinii ferme și o bine conturată conștiință civică. Pentru ea era o plăcere să-l asculte vorbind, întrucît nu doar în stricta-i specialitate — industria vehiculelor, pe care Erica dealtfel o detesta — se pronunța cu sprinteneală și competență, ci în toate subiectele posibil de abordat. Deprinsă cu discursivul și atotinformatul Adam, natural că rămăsese perplexă cînd, întrebîndu-și iubitul ce părere nutrește despre controversa ivită în Detroit în legătură cu situația locativă — o temă pe larg dezbătută și în presă, cu titluri de o șchioapă și de o bună bucată de vreme — acesta săltase din umeri, spunîndu-i că nici n-auzise de ea.

— Doar nu mi-oi bate eu capu' cu chestii care nu mă privesc, se fofilase Pierre, uzînd de o ripostă șablon.

Pînă și la alegeri nu catadicsise să participe vreodată.

— Nici nu aș ști să votez, îi mărturisise cîndva. Și-apoi chestia nici nu mă prea privește, adăugase la urmă șablonul.

Din aceste mărunte întîmplări, Erica ajunse treptat la concluzia că o legătură de dragoste, solidă și cu adevărat izbutită, cere și alte ingrediente pe lîngă amorul la pat. Iar cînd se întrebă tainic, pe care dintre cei doi bărbați și l-ar alege pentru o asemenea legătură, se trezi, nu și fără uimire, răspunzîndu-și : pe Adam.

O, ce n-ar fi dat să îl vadă mistuit de dorinți și căutînd-o în alcovul lor conjugal ! Dar așa ceva prea arareori se întîmpla.

Gîndul la Adam continuă s-o robească zile de-a rîndul și nu o slăbi nici în seara ce-o petrecuseră la reședința lui Kreisel cînd, marele fabricant reușise — desigur fără bună știință — să pună în lumină tot ce însemna discernămînt și organizare în gîndirea lui Adam. În dialogul purtat despre treierătoarea inventată și eventuala-i asimilare în producție, logica argumentelor aduse de Adam și ripostele sale sagace pe care le urmărise cu atenție, de-a dreptul o fascinaseră. De-abia în drum către casă, amintindu-și de cele

pierdute în strălucitul bărbat de alături — tandrețea și pătimașa iubire de altădată — se lăsase cotropită de disperare și de mînie.

Afirmația ei de la urmă — cum că e hotărîtă să se despartă — nu avusese nimic teatral, ci fusese absolut sinceră. În fond, la ce bun era să mai stăruie într-un mariaj în care parcă nu avea soț ? Iar odată ce pronunțase decizia, nimic nu i-o zdruncină, nici a doua zi, nici în cele care urmară.

Adevărat, nu întreprinse nimic în vederea declanșării divorțului, iar din casa din Quarton Lake încă nu se mutase. În schimb continua să se culce în camera oaspeților, simțind nevoia unui răgaz de adaptare, înaintea dezlănțuirii infernului.

Adam accepta această stare de lucruri fără nici o cîrtire, încredințat, evident, că timpul va lecui efemerele divergențe survenite între ei — o convingere pe care Erica nu i-o împărtășea însă.

În rest, viața își urma cursul — ea văzîndu-și mai departe de treburile gospodăriei și reintîlnindu-se cu Pierre cînd acesta, plecat din Detroit pentru o perioadă de antrenament, îi telefonă într-o zi, anunțîndu-o că se află în trecere prin marea metropolă.

— Îmi pari schimbat. Te simt. Spune-mi, ce se petrece cu tine ? îl iscodi Erica.

Pierre oscila între nesiguranță și jenă. Necizelat cum era, și cu o mare doză de copilăreală întîrziată, nu se ostenea să pareze mareele sale interioare, încît puteai să-i citești în cuget ca într-o carte deschisă.

— Aș, nu se petrece nimic, bîigui încurcat.

Erica, lungită alături de el, se ridică într-un cot. În camera de motel domnea mai mult întunericul, deoarece, la venire, trăseseră draperiile la fereastră. Dar cu ajutorul peliculei luminoase ce răzbătea totuși prin țesătură, puteai distinge mobilierul și obiectele înconjurătoare, lipsite de stil și de o personalitate a lor, ieftine și produse în serie, ca pentru înzestrarea unor asemenea încăperi.

Erica se uită la ceasul de mînă. Era ora două după-amiază, iar ei se aflau în suburbia Birmingham, și nu pe solul Canadei, ca în alte dăți, întrucît Pierre declarase că nu are timp să mai traverseze fluviul. Afară

era o zi mohorîtă, iar la prînz, buletinul meteorologic prevestise și ploaie.

După privirile aruncate în jur, și ultima, la ceasul brățară, Erica se plecă asupra lui Pierre, scrutîndu-i fața cu luare aminte. Sub căutătura-i asiduă, acesta zîmbi — deși cam forțat, i se păru ei. Părul lui blond, lung și bogat, era răvășit de pe urma dezmierdărilor. I-l mîngîiase aproape tot timpul, și cu mult drag.

În realitate se atașase mult de Pierre care, cu toate carențele intelectuale, se dovedise un partener agreabil și, mai ales, iubăreț — adică exact ce-și dorise. Chiar și trufia pe care o mai afișa la răstimpuri — sindromul vedetelor ce i-l întrevăzuse de la prima lor întîlnire — părea că îl prinde, întregindu-i virilitatea.

— Spune-mi ce ai pe suflet. Nu încerca să te ascunzi după degete, îl sili ea.

Eroul velodroamelor se întoarse cîteva clipe cu spatele, căutîndu-și țigările.

— E o chestie legată de noi, îi aruncă peste umăr răspunsul.

— De noooi ? ! se miră Erica.

— De acum înainte o să fiu mai tot timpul plecat la antrenament, vorbi după ce își aprinse o țigară. Prin Detroit o să m-abat tot mai rar. Ori se cuvenea să te-anunț, nu-i așa ? încheie, trimițînd un rotocol subțiratec de fum spre tavan.

În tăcerea ce se lăsă între ei, Erica se simți încleștată de-o ghiară de frig glacial, o senzație de care luptă să se scuture și, mai ales, să n-o manifeste :

— Asta e tot ce te frămîntă ori mai există și alte pricini ? întrebă ea într-un tîrziu.

— Care altele ? zise celălalt stînjenit.

— Păi gîndesc că tu ești în măsură să le cunoști.

— Ar mai fi înc-o chestie... se gîngăvi, neștiind cum să treacă la subiect. Vezi tu, ne-am întîlnit des... și timpul s-a adunat. Sîntem de mult împreună...

— Într-adevăr, aprobă Erica, străduindu-se să pară indiferentă, cu toate că înlăuntrul ei clocotea. Dar socoti ca o lipsă de tact să-și arate reala stare de spirit. Au trecut două luni jumătate în cap de cînd ne vedem.

— Ei fugi ! Doar așa de puțin ? ! se arătă el sincer uimit.

— Se vede că ție ți se pare o veșnicie...

— Ei, nici chiar așa, se apără căznindu-se să surîdă.

— Atunci ce-ai vrut să spui ?

— Cum să-ți explic eu ? se bîigui tot mai descumpănit. Chestia e că o vreme n-o să ne mai putem întîlni.

— Cît anume ? O lună ? Șase ? Chiar și un an ?

— Depinde de multe... știute și neștiute...

— Cum ar fi ?

Dar în loc de vreo precizare, Pierre scutură apatic din umeri.

— Mă rog, stărui Erica. Să zicem că se va interpune între noi o anume perioadă de timp. Dar după aceea, mă vei căuta tu, sau îmi lași întreaga inițiativă ?

Era conștientă că forțează peste măsură nota, dar o enervaseră tare răspunsurile lui în doi peri. Oare mă-nșel sau e clipa să ne spunem adio ? îl presă ea neabătută. Iar de crezi c-a sosit, de ce n-ai curajul s-o recunoști și să isprăvim cu jocul de-a baba oarba ?

Evident, Pierre atît așteptase, să i se deschidă o portiță, pe care se năpusti fără ezitările dinainte.

— Da. Cam asta e chestia.

— Cel puțin mulțumesc că te-ai arătat pînă în cele din urmă cinstit, rosti după ce inspiră din rărunchi. Acum știu în sfîrșit adevărul.

Socoti c-ar fi fost deplasat să înceapă a se lamenta. În fond ea ținuse morțiș să-i stoarcă mărturisirea cu toate că, de la prima lui replică, îi simțise intențiile. Iar acum, cînd avea confirmarea deplină, din tot vălmășagul simțămintelor ce o copleșeau, cel mai de nesuferit, pentru ea, ca femeie, era acela al vanității călcată în picioare, fiindcă, deși dintotdeauna lucidă de vremelnicia legăturii lor amoroase, îi plăcuse să creadă că de ea va depinde sfîrșitul și nicidecum n-o să fie repudiată, mai cu seamă acum cînd, sufletește, nici nu era pregătită să-i pună capăt. Profund rănită în orgoliu, frustrată de un bun ce considera că-i mai aparține ei, cugetă cu tristețe și groază la singurătatea ce-o aștepta. Dar a fi pledat în favoarea ei, încercînd să mai reînnoade ceea ce părea definitiv rupt, i se părea pe cît de înjositor pe tot atît de zadarnic cu un Pierre asaltat din toate părțile de femei, și trecînd de la una la alta, pe măsură ce se plictisea și se sătura de ele. Cîte nu trecuseră prin aceste oribile clipe de fățișă

dizgrație ? Iar gîndul că ea îngroșase numărul favoritelor perindate prin existența sa de vedetă adulată, o făcu brusc să simtă jarul lacrimilor arzîndu-i în gît și sub pleoape. Dar această ultimă satisfacție — s-o vadă bocindu-se — care l-ar fi făcut să se umfle și mai tare în pene, nu i-o va da odată cu capul ! De aceea se stăpîni din toate puterile, nu numai sugrumînd plînsul gata să răbufnească, ci arătîndu-se cît mai nepăsătoare.

— Acum, cînd s-au dat cărțile pe față, nu văd la ce am mai zăbovi aici, rosti cu răceală.

— Ei, asta-i ! Nu face pe bosumflata, îi zise Pierre, vîrîndu-și o mînă sub pătură și căutînd să o prindă. Erica țîșni însă ca o săgeată și, înhățîndu-și veșmintele de pe scaun, intră în baie, să se îmbrace. Cu săptămîni înainte, înflăcăratul amant ar fi alergat după ea, ar fi ajuns-o din urmă și, luînd-o în brațe, ar fi readus-o în pat, așa cum se întîmplase nu doar o dată, cînd se ciorovăiseră.

Dar de data aceasta nu îl văzu repezindu-se s-o abată din cale, deși, într-un ungher al inimii, tot mai licărise o speranță că o va face. Nici nu strigă după ea și nu-i bătu nici în ușă, cum așteptase cu urechea ciulită, ci, la întoarcerea în cameră, îl găsi îmbrăcat, iar după puține minute și un sărut pripit și formal, se despărțiră, nu fără ca Erica să-i remarce o vădită destindere zugrăvită pe chip. Pesemne era bucuros de modul cum decursese deznodămîntul, fără proteste și jeluiri din partea iubitei subit părăsite.

La plecare, porni într-așa o viteză, încît anvelopele scrîșniră pe asfaltul locului de parcare, imprimîndu-și protestul în dîre prelungi și întunecate. Imediat îl urmă și ea, in mașina decapotabilă, însă mergînd mai încet. La prima răspîntie, îl pierdu complet din vedere, păstrîndu-i cea de pe urmă imagine : zîmbitor și făcîndu-i cu mîna.

Străbătuse o bună bucată de drum cînd își dădu în sfîrșit seama că de fapt nu avea nici o țintă. Limba ceasornicului încă nu arăta ora trei, iar afară cernea o ploaie măruntă și dezolantă, precum o anticipase buletinul meteorologic. Unde putea să se ducă ? Și ce să facă pînă la capătul zilei... ori chiar al vieții ? se întrebă deznădăjduită, și, în aceeași secundă, zăgazul ce-l

ridicase cu atîta sforțare în calea cruntei decepții și a umilinței spre a nu-i oferi satisfacții amorezului care-o zvîrlise deoparte, se prăbuși. Nedorită de nimeni, singură și fără un țel, izbucni într-un hohot de lacrimi amare, ce-i șiroiau de-a lungul obrajilor și în jos, pe bărbie. În această stare conduse mai departe mașina, doar cu gesturi reflexe și fără să-i pese încotro o purta.

Într-un singur loc n-ar fi vrut să ajungă : în Quarton Lake, adică acasă, unde prea multe amintiri ar fi năpădit-o, plus o droaie de treburi, lăsate în urmă, de care nu se simțea în stare să se apuce tocmai acum. Bîjbîind dintr-o stradă într-alta, se trezi, la un moment dat, în piața Somerset Mall, împînzită de magazine de lux, de unde, cu aproape un an înainte, șterpelise, pentru prima oară de cînd se știa, sticluța cu parfumul ei preferat — o boroboață bizară, care o conduse în schimb la concluzia că, îmbinînd agerimea de minte cu cea a mișcării și cu îndrăzneala, puteai să obții multe. După ce dădu un ocol piațetei, parcă mașina, apoi o luă la picior, prin ploaie, spre pasajul acoperit, ticsit de vitrine și firme. Odată la adăpost, se scutură de stropii mărunți de pe haine și de lacrimile de pe obraji.

În magazinele dispuse concentric, nu era mare aglomerație. Erica intră în vreo cîteva, se uită în fugă și absentă la niște pantofi Bally, la jucăriile firmei FAO Schwarz, la mărfurile diverse și colorate ale unei prăvălii de exclusivități, mergînd mai mult în virtutea pașilor ce-o purtau, nedorindu-și nimic din tot ce vedea, tot mai dezolată și neliniștită. Într-un magazin cu articole de voiaj, pe care le frunzări cu aceeași privire golită de interes și atracție, zări chiar în momentul cînd se hotărîse să iasă un obiect care îi reținu atenția. Era o servietă englezească, de piele, lucioasă și maronie, expusă pe o tejghea lăturalnică, acoperită cu geam. După o scrutare fugară, își strămută privirea aiurea, ca numai la o secundă s-o întoarcă din nou înspre ea. Oare de ce ? se întrebă intrigată, cînd obiectul în sine nu-i putea servi la nimic. Ce să facă ea cu o servietă ? Poate doar s-o deteste, ca și pînă acum, deoarece, în mod cu totul simbolic, întruchipa tirania dosarelor aduse spre rezolvare acasă ;

serile petrecute de Adam ținînd servieta pe genunchi ori alături ; ceasurile fără de număr pe care i le dăruia ei și nu soației. Hotărît lucru, ura servietele. Și totuși, din motive mai presus de înțelegere, aceasta o atrăgea. „Am s-o iau", se decise pe loc. Poate chiar pentru Adam, să i-o dau cadou ca un gest de ironie supremă, la despărțire. Dar merita s-o plătească ? Bani avea, se-nțelege, dar parcă era mai ispititor s-o înhațe și să plece cu ea, cum avusese dibăcia s-o facă și cu alte nimicuri. La o zi atît de anostă nu strica să adauge un divertisment cît de neinsemnat. Și cu gîndul acesta purcese la fapte.

Uitîndu-se, chipurile, la alte obiecte expuse, examină prăvălia și pe toți cei din ea. Iar în timp ce se pregătea de atac, simți, ca și în celelalte ocazii, cum o cuprinde emoția și cum se dezlănțuie în întreaga ei ființă deliciile unei lupte între aprehensiune și cutezanță.

După căutăturile ei furișe, ajunse la constatarea că în magazin erau trei vînzători — o fetișcană și doi bărbați, din care unul, mai vîrstnic, probabil îndeplinea și rolul de șef. Oricum, toți erau ocupați cu clienții, iar în afara cumpărătorilor în curs de servire, încă vreo patru persoane pribegeau, precum Erica, dintr-o parte în alta, cîntărind din ochi mărfurile. Printre acestea o băbuță sfielnică și tăcută, ca o bunică, se opri la un catalog cu etichete pentru valize pe care îl răsfoia concentrată. După această discretă orientare în cîmpul de bătălie, Erica o porni, pe căi ocolite și cu cîteva pauze în drum, spre tejgheaua pe care se afla servieta, iar cînd ajunse la ea, prefăcîndu-se că doar atunci o descoperise, începu să o studieze meticuloasă, întorcînd-o pe toate fețele. O singură ocheadă discretă îi confirmă cum că toți vînzătorii erau mai departe absorbiți cu clienții, așa încît continuîndu-și amănunțita inspecție, izbuti, fără nici o dificultate, să se debaraseze de cartonașul exterior, cu specificația prețului, îndesîndu-l printr-una din muchii, înăuntru. Scăpată de primejdiosul însemn, pipăi servieta cu și mai multă siguranță de sine, apoi o ridică, s-o contemple de la distanță, în vreme ce în realitate mai roti o privire în jur. Unul din vînzători servea un nou mușteriu, mai toți plimbăreții, foindu-se încolo și în-

coace, se făcuseră nevăzuți, iar în rest, aceeași atmosferă tihnită. Sub asemenea auspicii prielnice în loc să pună servieta la loc, o strînse mai cu nădejde în mînă și, legănînd-o ușor, porni agale spre ieșirea ce dădea în pasajul acoperit, unde se înșirau magazinele lipite între ele. În mijlocul lor se afla o fîntînă arteziană, al cărei sursur îl auzea chiar de unde se afla, iar în imediata-i proximitate, zări un paznic în uniformă, stînd cu spatele către prăvălie și conversîndu-se cu un puști. Ca atare, nici un pericol, întrucît, odată ce trecea pragul și pășea în stradă, chiar de ar fi fost să o vadă, nu avea motive s-o suspecteze. Așadar înainte, spre ușă ! Mai avea cîțiva pași și ieșea, fără ca nimeni s-o oprească din drum ori s-o întrebe de vorbă. Formidabil, cît de lesne puteai șterpeli !

— Un moment ! auzi o voce aspră și poruncitoare din spate. Speriată, Erica se întoarse.

Somația venise din partea bătrînei, gen bunicuță timidă și taciturnă, care păruse adîncită în studierea etichetelor de valize. Numai că înfățișarea-i de acum era complet alta. Nici blîndețe și nici sfiiciune nu arăta, ci o privire tăioasă și o gură cu buze subțiri, pungită într-o necruțătoare severitate. Cu pași hotărîți, veni către Erica, adresîndu-se totodată vînzătorului mai în vîrstă, pe care îl luase de la bun început, drept șef, sau așa ceva...

— Dom'le Yaney, poftiți încoace ! îl chemă ca din mers, iar Erica, urmărind totul încremenită, se trezi, la apropierea femeii, apucată de încheietura mîinii. Încercînd să și-o elibereze, strînsoarea se înteți ca o gheară.

Atunci se pierdu de-a binelea și începu să se zbată apărîndu-se :

— Dă-mi drumul ! Ce ai cu mine ?

— Gura ! îi șuieră presupusa bunică — în realitate o femeie către cincizeci de ani, sau poate și mai puțin, dar machiată și îmbrăcată încît să pară o babetă. Sînt detectivă și te-am prins în delict, îi spuse în chip de recomandare ; iar apoi către domnul Yaney, care răspunsese apelului ei, venind într-un suflet : Această femeie a furat servieta pe care o ține. Am oprit-o pînă să iasă pe ușă.

— Să mergem în partea din spate, hotărî celălalt impasibil.

Ca și detectiva, părea netulburat de întîmplare, ci poate numai vag plictisit, cunoscînd neplăcuta formalitate ce avea s-o îndeplinească. La Erica de-abia catadicsi să se uite, și într-un fel ce-o făcu să se simtă nedemnă de o privire, aidoma unui criminal.

— Ai auzit ce avem de făcut ? se oțărî detectiva, trăgînd-o de mînă spre capătul prăvăliei, unde pesemne erau birourile.

Dar în loc s-o urmeze supusă, Erica se opinti cît putu, protestînd cu trupul și glasul.

— E o eroare ce faceți ! Mă-nvinuiți pe nedrept !

— Eroarea dumneata ai comis-o, i-o întoarse femeia, după care îl întrebă cu cinism pe cel de alături : Din cîți hoți am prins și-a recunoscut vreunul vina ?

Acesta era vizibil jenat. Împotrivindu-se, Erica ridicase tonul, făcîndu-i pe clienții din fața tejghelelor să-și întoarcă brusc capetele. Scena era penibilă, încît domnul Yaney, dornic s-o curme cît mai de grabă, urgentă prin semne nerăbdătoare schimbarea locului de discuții.

Dar în secundele ce-au urmat, Erica a făcut o greșeală ce a răsturnat cursul evenimentelor. De i-ar fi însoțit pe cei doi, după cum i-o ceruseră, cu siguranță totul ar fi decurs ca în alte zeci și sute de cazuri. Cu alte cuvinte, mai întîi ar fi fost chestionată — poate chiar scuturată de detectivă, deoarece Erica și-ar fi tăgăduit fapta — ca după neslăbitele insistențe ale zmeoaicei să-și plece într-un tîrziu steagul, recunoscîndu-și greșeala și cerîndu-i clemență. De-a lungul interogatoriului, ar fi reieșit, natural, la iveală și faptul că e soția unui director executiv din industria vehiculelor. După mărturisirea verbală, i s-ar fi cerut încă una în scris și semnată, iar odată cu aceasta, putea să plece acasă, incidentul încheindu-se aici. De-abia mai pe urmă, declarația iscălită se trimitea la Asociația negustorilor cu amănuntul, unde era confruntată, spre a se stabili dacă împricinatul este recidivist ori la prima infracțiune. Dacă se constata că mai săvîrșise delicte, putea eventual fi deferit tribunalului — în funcție de identitate și de poziția socială — or cum Erica nu fusese pînă atunci prinsă și, implicit, nesem-

nalată ca hoață, iar ca soția lui Adam intra și în tagma favorizaților, evident, n-ar fi suferit nici o penalizare.

Magazinele din suburbiile de elită, în special acelea polarizate în jurul unor cartiere ca Birmingham ori Bloomfield Hills, locuite numai de familii ilustre, din industria auto, se obișnuiseră, din păcate, cu pungășoaicele ce-și însușeau obiecte, nu constrînse de lipsuri, ci din cu totul alte motive pe care, deși nespecialiști în ale psihologiei, micii comercianți le mirosiseră totuși. Ce le îndemna la furt pe aceste doamne din lumea sus-pusă erau suferințele conjugale, abandonul din partea soților, nevoia de o variație ieșită complet din comun, care să le trezească din toropeala însingurării. Și așa cum erau la curent cu aceste tainice pricini, cunoșteau și neplăcutele consecințe pe care le-ar fi avut de îndurat odată ce îndrăzneau să recurgă la măsuri radicale — ca trimiterea în judecată sau denunțarea publică a făptașelor. Uniți prin spirit de clan, fabricanții n-ar fi iertat împilarea unuia dintre ei, ci l-ar fi boicotat, pînă la faliment, pe stăruitorul neguțător.

Astfel stînd lucrurile, proprietarii de magazine adoptaseră metode de compromis. În cazul cleptomanelor înveterate — urmărite de la primii lor pași — se consemnau prompt sustragerile, iar pe urmă li se expedia o factură la domiciliu care, îndeobște, era achitată fără parlamentări și obiecții. Cînd infractoarea nu era însă notorie, atunci era reținută și anchetată, iar după stabilirea identității, i se trimetea, în același mod, nota de plată acasă. Se mai întîmpla cîteodată ca speriate de însăși prinderea în delict și interogatoriul fără menajamente ce urma în culisele prăvăliei, unele să se lecuiască pentru totdeauna de furtișaguri. Dar indiferent de modalitățile prin care se despăgubeau negustorii, grija de căpetenie era să nu facă vîlvă, ci să procedeze cu tact și, mai ales, pe tăcute.

Or în groaza și disperarea ei de moment, Erica anulă orice mijloc de reglementare pașnică și discretă a incidentului. Smucindu-se brusc din insistenta strînsoare a detectivei, se întoarse și o tuli, alergînd, cu servieta în mînă, mai întîi afară din magazin, iar apoi prin pasajul acoperit, îndreptîndu-se către ușa prin care intrase. Luați complet prin surprindere, cei doi rămaseră

înlemniți, neștiind, o secundă sau două, ce aveau de făcut.

Detectiva își reveni însă prima în fire și, apuncînd-o pe urmele Ericăi, prinse a striga :

— Tăiați-i drumul femeii ! Înhățați-o ! E o pungășoaică.

Gardianul în uniformă, care continua șueta cu piciul din față, se răsuci pe călcîie la auzul primelor țipete.

— Fugi după ea ! îi ordonă pseudobunicuța. Aresteaz-o ! A furat servieta ce-o ține în mînă !

Fără să stea pe gînduri, acesta o porni ca din pușcă în urmărirea fugarei, în vreme ce publicul, forfotind prin pasaj, se opri ca la comandă din umblet, holbîndu-se, căscînd gurile și înălțîndu-și grumajii către locul învălmășelii. În larma stîrnită, mulți din cumpărătorii din magazine se precipitară afară, să vadă ce se întîmplă. Dar cu toată alerta, nimeni nu i se interpuse Ericăi, care continua să alerge, în ascuțita cadență a tocurilor, amplificată de mozaicul de sub picioare. Răgetul detectivei, zgîiala oamenilor din jur, tropăitul vardistului, tot mai aproape de ea, i se păreau un coșmar. Oare trăia supliciul aievea ? se întreba buimăcită. Nu ! Era doar un vis, din care se va trezi într-o clipă sau două. În realitate, se pomeni însă în fața ușii masive, de la intrarea în pasaj, pe care, deși o împingea cu toate puterile, se urnea cu exasperantă încetineală. Cînd, în sfîrșit, o crăpă și se furișă pe ea, ieșind în ploaia măruntă și deasă, o luă iarăși la fugă, spre fîșia de parcare, aflată la cîțiva iarzi.

Inima îi bătea nebunește, cu izbituri de ciocane, răsuflarea devenea tot mai scurtă și anevoioasă de pe urma efortului fizic și a spaimei. În năuceala ei, își aminti că, din fericire nu-și încuiase mașina, așa încît fără a-și încetini pasul și strîngînd servieta sub braț, deschise cu stîngăcie poșeta, bîjbîind în neștire după cheia de la contact. În scotoceala-i pripită, mai multe obiecte îi căzură din geantă, dar le lăsă vraiște pe caldarîm, unicul gînd fiind acela de a găsi cheia înainte de a fi ajuns la turism. Cum dealtminteri și izbuti, numai că tot atunci, întorcîndu-și privirea văzu gardianul — un ins tinerel și vînjos — gonind doar la cîțiva pași depărtare, urmat de zmeoaica pe care o

crezuse bunică. Totul era pierdut ! Pînă să desfacă portiera să intre, să pornească motorul şi s-o ia din loc, va fi înhăţată de ei. Terifiată, conştientă de agravarea crescîndă a consecinţelor, se lăsă copleşită de disperare.

Dar tocmai cînd nu-şi mai întrevedea salvarea, vardistul alunecă pe asfaltul udat de ploaie, întinzîndu-se cît era de lung, cu faţa în jos. Un moment rămase nemişcat şi prostit, după care, cu greu şi cu evidente dureri, izbuti să se scoale. Dar incidentul îi furniză Ericăi tocmai răgazul de care avusese nevoie. Zvîrlindu-se în maşină, introduse cheia în contact, o răsuci şi, apăsînd pe acceleraţie, ţîşni înainte. Scăpase ! se gîndi răsuflînd uşurată. Dar numai la o secundă, o nouă grijă începu s-o muşte de inimă : nu cumva urmăritorii îi văzuseră numărul de pe tăbliţa de circulaţie ?

În fapt, aşa se întîmplase. Ba mai mult. Îşi notaseră şi caracteristicile turismului — tip sport, decapotabil, de un roşu aprins, precum mărul de zahăr — o nuanţă la fel de izbitoare privirii ca un pom prididit de boboci în mijlocul unui peisaj hibernal.

Iar cum amănuntele mai sus pomenite parcă nu le-ar fi fost deajuns pentru demascarea fugarei, printre mărunţişurile picate din geantă, dădură şi de un portvizit înţesat cu carnete de credit precum şi alte hîrtii de identitate.

Detectiva le culese de jos, împreună cu alte mici obiecte, în vreme ce gardianul — cu uniforma soioasă şi udă, şi cu o gleznă scrîntită — se îndrepta şchiopătînd spre un telefon public, spre a chema poliţia locală.

Depistarea şi prinderea ei fusese un joc de copii pentru organele de resort, şi poate la gîndul acesta rînjeau şi cei doi poliţişti care o poftiră să-şi părăsească maşina şi să se urce într-a lor. Cu puţine minute înainte, instalaţi într-o dubă, se alăturaseră cochetului turism roşu şi, fără a mai uza de sirenă sau de avertizoarele luminoase, unul din ei îi făcuse un semn să oprească, la care Erica se conformase pe loc, ştiind că orice fel de opoziţie ar fi nebunie curată — cum dealtfel se dovediseră şi încercările dinainte.

Tinerii în uniformă se arătaseră fermi, dar în ace-

lași timp calmi și politicoși, astfel că se simți mai puțin fîstîcită decît în fața cruntei zmeoaice din prăvălie. În sinea ei se împăcase cu tot ce mai avea să urmeze. Odată ce-și atrăsese nenorocirea, era natural să se aștepte la întreg corolarul de consecințe nefaste pe care, oricum, nu mai putea să le ocolească, indiferent ce-ar fi zis sau ar fi făcut.

— Am primit dispoziții să vă transferăm în mașina noastră, iar volanul îl predați colegului meu, o anunță unul din polițai.

După ce inspirase adînc, Erica izbuti să rostească :

— Mă rog. Faceți precum vi s-a spus. Apoi coborî și o porni către dubă. Dar cînd emisarul ordinei publice o conduse la ușa din spate și i-o deschise, se trase îngrozită înapoi : în interior erau gratii și trebuia să stea îndărătul lor, ca într-o celulă de închisoare ! !

Observîndu-i reacția, polițistul căută să mai îndulcească penibila situație.

— Eu unul v-aș lăsa cu mine, în față. Dar vedeți, așa sună regulamentul. Iar de nu îl respect, s-ar putea să fiu eu vîrît după gratii.

La explicația-i plină de bunăvoință, Erica simulă un zîmbet anemic. Era clar că cei doi agenți nu o luau drept o criminală.

— Ați mai fost vreodată arestată ? o întrebă același tinerel binevoitor.

În chip de răspuns, Erica dădu negativ din cap.

— Mi-am închipuit eu. Fiindcă așa se sperie omul la prima. Pe urmă, le ia mai ușor, fiindcă-și dă seama că nu-i chiar așa grozăvie. Vreau să spun pentru cei care nu ne fac greutăți.

La ultima sa remarcă socoti că nu avea ce să riposteze. Așa încît se urcă în dubă, iar în urma ei se zăvorî ușa.

La sediul poliției, zări cu oarecare luciditate lambriul pereților și podeaua cu lespezi lucioase, în rest totul îi apărea aburos, fără contururi precise. După o introducere strict formală, se trecu la relatarea propriu-zisă a faptelor, prin întrebări la care răspunse cu deplină onestitate, conștientă că nu mai avea nici un rost să nege. Confruntată cu detectiva și gardianul ce încercaseră să o prindă, aceștia se arătară ostili chiar după ce le confirmă pe deplin versiunea. Re-

cunoscu și servieta furată, întrebîndu-se în sine ce diavol o făcuse să și-o dorească. Odată interogatoriul încheiat, semnă o declarație și i se sugeră posibilitatea unui eventual telefon la soț ori un avocat. La ce bun ? se întrebă. Și refuză categoric oferta.

Pe urmă o conduseră în altă încăpere — dosnică, strîmtă și cu o fereastră baricadată cu zăbrele de fier — unde îi ferecară ușa, lăsînd-o singură și ca vai de ea.

Șeful poliției locale — respectabilul Wilbur Arenson — nu se repezea din principiu la hotărîri de moment. Nu o dată, de-a lungul carierei, Arenson constatase că lipsa de pripeală, cînd circumstanțele nu-l mînau de la spate, se dovedea mai tîrziu utilă. Credincios acestei devize, confirmată de timp și de profiturile aduse, și acum cîntărea pe îndelete rapoartele ce-i sosiseră în legătură cu un furt dintr-un magazin, survenit în decursul după-amiezei, urmat de o tentativă de evadare, de alertarea prin radio a poliției și culminînd cu interceptarea și încarcerarea făptașului. Arestata — o oarecare Erica Marguerite Trenton, în vîrstă de douăzeci și cinci de ani, căsătorită și domiciliată în Quarton — se arătase docilă în decursul anchetei, iar în cele din urmă iscălise și o declarație prin care-și recunoscuse vina. Conform procedurii obișnuite, inculpata ar fi fost pusă sub acuzare, i s-ar fi dresat formele spre trimiterea în judecată și, mai mult ca sigur, ar fi fost condamnată. Numai că în suburbia de sub juristdicția lui Arenson, nu toate cazurile se încadrau riguros în practica stabilită. Desigur, șeriful nu se preocupa de orice găinărie — cum era un furt neînsemnat ca acesta, lăsat întru rezolvarea subordonaților, și totuși existau și ocazii cînd rapoartele consemnînd asemenea fapte minore ajungeau pe biroul său !

Trenton ! Numele făcea să-i vibreze o coardă a memoriei. Oare cînd și în ce împrejurări îl mai auzise ? se întreba Wilbur Arenson, incapabil să-și răspundă pe dată. Dar pînă la urmă își va aminti negreșit, de va lăsa creierul să rumege în tihnă. Iar pînă atunci, va mai trece o dată peste documentele scrise.

O altă deviere de la practica în vigoare — de astă dată inițiată chiar de anchetator, care cunoștea apucă-

turile şefului — era neîntocmirea în grabă a cazierului. Or în lipsa acestuia, cazul nu putea fi comunicat presei şi, implicit, difuzat în gazete.

De la prima citire a rapoartelor, cîteva lucruri îl intrigaseră pe şerif. Mai întîi mobilul delictului — care nicidecum nu se întemeia pe lipsa de bani. Portvizitul pierdut de arestată, în goana ei spre maşină, conţinea pe lîngă mai multe carnete de credit la diferite magazine locale, şi peste o sută de dolari numerar, iar la percheziţionarea poşetei se mai găsi şi un cec cuprinzînd însemnate sume, care, după confruntarea efectuată la bancă, aveau deplină acoperire.

Arenson era, natural, la curent cu hoţiile doamnelor înstărite şi presupusele lor motivări psihice, aşa încît mobilul legat de partea pecuniară şi-l explică fără prea multă bătaie de cap. Un alt amănunt care-l pusese pe gînduri fusese refuzul numitei Erica Marguerite Trenton de a da orice referinţe privitoare la soţ cît şi de a-i telefona, la sugestia anchetatorului. Numai că opoziţia ei nu-l împiedicase pe acesta de a purcede la formalităţile de rigoare. Verifică mai întîi apartenenţa turismului pe care îl condusese, aflînd printr-un coleg de la circulaţie că înregistrarea lui figura pe numele uneia dintre cele TREI MARI COMPANII, iar odată intrat în posesia acestui detaliu, luă legătura şi cu paza centrală a Companiei al cărei şef îi confirmă întru totul informaţia obţinută, adăugînd, cu de la sine putere, şi amănuntul că maşina decapotabilă aparţinea domnului Adam Trenton care, pe lîngă aceasta, mai deţinea una, pentru folosinţa sa personală. Conştiincios, poliţistul inserase şi această relatare în raport. Or tocmai la ea cugeta în momentul acesta onorabilul Wilbur Arenson, stînd aplecat, cu trupu-i vînjos şi capul pleşuv, peste biroul din faţă, şi uzînd de întreaga maturitate a judecăţii sale de om către şaizeci de ani.

După cum îi era cunoscut, mulţi slujbaşi superiori ai Companiei beneficiau de cîte un autoturism, dar a avea două — unul pentru uz personal şi altul pus la dispoziţia soţiei — trebuia să ocupi un post însemnat. Pornind de la această premisă, nu-ţi trebuia multă perspicacitate ca să ajungi la încheierea că infractoarea Erica Marguerite Trenton, zăvorîtă într-o cameră mică, rezervată pentru interogarea suspecţilor şi nu într-o

celulă de rînd — tot din subtila inițiativă a anchetatorului grijuliu — era consoarta unei persoane sus-puse. Întrebarea era cît anume de sus ? Și cu ce influență în sînul comunității ? Or în aceste privințe trebuia să se facă luntre și punte și să afle răspunsul.

Dealtfel, tocmai aceste tatonări și migalnice cumpăniri îi determinau pe locuitorii cartierelor de elită să apere cu tărie autonomia poliției din suburbiile lor, subminînd ideea periodic reînnoită de a se contopi aceste organe locale, sau o parte din ele, într-o singură forță, centralizată în metropolă. Dar în ciuda argumentelor aduse în sprijinul noii concepții — întîi că s-ar elimina anumite paralelisme în activitatea desfășurată ; apoi s-ar reduce considerabil din cheltuieli și, în fine, că oriunde adoptată această structură își demonstrase validitatea — mărimile din Birmingham, din Bloomfield Hills, Troy, Dearborn, Grosse Pointe și din alte districte selecte din afara orașului, se opuneau cu tărie ; iar cum opinia lor atîrna greu în balanța hotărîrilor de natură administrativă, proiectul cădea cu succes la fiecare repunere pe tapet. În actuala sa formă, constituit pe sectoare restrînse — fiecare cu libertatea sa de acțiune — sistemul poate nu oferea o echitate ideală, dar tocmai această lacună le convenea vajnicilor apologeți, deoarece cînd unul din ei ori chiar un amic se întîmpla să mai cadă în păcat, încălcînd legea, altfel li se cîntărea fapta de către cineva care le cunoștea poziția în comunitate, decît de un venetic, picat cine știe de unde, și chemat să-i judece fără nici o condescendență.

Adîncit în reflecții privitoare la enigmaticul caz din acea după-amiază, în mintea lui Arenson se făcu dintr-o dată lumină. Evrika ! strigă el. În sfîrșit dezlegase misterul. Știa unde și cînd îi mai trecuse pe la urechi numele Trenton. Cu cinci, șase luni în urmă, se dusese la reprezentanța Stephensen Motors, de unde cumpărase, în dar, o mașină soției. Era într-o sîmbătă — își reaminti și mai limpede — iar în vreme ce dădea ocol expoziției, în vederea alegerii, concesionarul, Smokey Stephensen, i-l prezentase pe un anume Adam Trenton, din conducerea Companiei. Mai tîrziu, cînd urcase în cabinetul lui Smokey, ca să încheie în liniște și între patru ochi tîrgul pentru care venise, acesta-i su-

flase în treacăt cum că tipul ce i-l recomandase înainte — adică Trenton — avea perspective grozave de propășire, chiar pînă în scaunul prezidențial al întreprinderii ce-o slujea. Evocînd incidentul și cîntărindu-i imediatele implicații, Arenson se felicită pentru chibzuința ce-o arătase. Meditînd îndelung și întorcînd cazul pe toate fațetele, ajunsese nu numai la revelatoarea încheiere că arestata nu era o borfașă de rînd, ci o cucoană de vază, dar, lucru și mai util, acuma știa de unde să mai culeagă informații suplimentare înainte de a trece la orice decizii.

Așa încît, întinzîndu-se după un telefon cu orașul, îl chemă de îndată pe Smokey Stephensen.

23

Sir Perceval McDowall Stuyvesant Bart și Adam Trenton se cunoșteau și erau prieteni de peste două decenii. Dar amiciția lor era dezlegată de orice conveniențe, așa incît puteau să se scurgă cîte doi ani, de nu chiar mai bine, fără să se întîlnească ori măcar să comunice între ei, ca la proxima revedere — cînd viața și obligațiile de serviciu îi aduceau la răstimpuri în același oraș — să reia vechea prietenie, la fel de cordială și degajată de parcă nu fuseseră nici o zi despărțiți.

Ceea ce poate contribuise la trăinicia legăturii lor amicale erau tocmai contrastele ce-i deosebeau. Deși ingenios ca natură, Adam era mai presus de orice un mare organizator, un pragmatic ce nu lăsa nici o acțiune nedusă la bun sfîrșit. Sir Perceval, dotat cu aceeași imaginație, la care timpul adăugase și faima unui strălucit om de știință, era, pe de altă parte, un visător fără leac, care cu greu o scotea la capăt cu materialitatea preocupărilor zilnice — un original care, deși în stare să născocească de pildă, primul fermoar de pe lume, uita, după darea in uz a invenției să îl tragă pe cel de la propriii săi pantaloni.

Și ca obîrșie erau diametral opuși. Pe cînd sir Perceval descindea dintr-o spiță de lorzi englezi, tatăl lui Adam lucrase ca oțelar în Buffalo — New York. Întîlnirea lor data din vremile studenției. Fiind de aceeași vîrstă, absolviseră simultan universitatea Purdue : Adam ca inginer, sir Perceval — sau Percc, cum îi spu-

neau intimii — ca fizician. În anii de după luarea licenței, Perce dobîndise o sumă de titluri științifice, dar nu întrecîndu-se cu munca și firea, ci cu nonșalanța și voioșia copiilor ce culeg margarete pe cîmp, ca pe urmă să activeze un răstimp în aceeași Companie slujită de Adam, deși într-o altă ramură, și anume a cercetării științifice — sau în „Cisterna gîndirii" după cum mai era denumită — unde-și lăsase amprenta printr-o descoperire privind noile aplicații a microscoapelor electronice.

În acea perioadă — premergătoare căsătoriei lui Adam cu Erica în care și Perce era încă celibatar — se văzuseră mai des ca oricînd, fiecare descoperind compania celui de-alături din ce în ce mai plăcută și atrăgătoare. Tot atunci, Adam aderase în parte la mania lui Perce de a confecționa, în timpul său liber, viori pseudo-antice, pe care, cu umoru-i specific, încrusta mai apoi mărci de renume ca Stradivarius ori Amati ; în schimb refuzase ideea prietenului de a învăța împreună limba niponă, o treabă de care Perce se apucase totuși de unul singur, incitat de un abonament pe care-l primise la o revistă din Tokio, ajungînd, în mai puțin de un an, să citească fără dificultate orice publicație apărută în japoneză.

În ochii lui Adam, sir Perceval Stuyvesant — lung și subțire ca fusul — era mai totdeauna posac — impresie complet eronată — și veșnic cu capul în nori — părere de astă dată corectă. Spirit olimpian, pe care nimic nu putea să îl tulbure, odată adîncit într-o cercetare științifică, uita de tot și de toate, pînă și de cei șapte țînci, năzdrăvani și gălăgioși, țopăindu-i în jur. Aceste progenituri apăruseră, într-un ritm neslăbit de una pe an, imediat după căsătoria lui Perce — curînd încheiată după plecarea sa din industria auto — cu nebunatica jună, plină de vino-încoace, ce-i purta astăzi nobilul nume. Alături de ea și de pruncii în necurmată sporire numerică, conviețuia într-o casă, gen balamuc, nu departe de San Francisco.

De-acolo venise, cu avionul, anume să-l vadă pe Adam, iar în aceeași după amiază de august, la cîteva ore după aterizarea în Detroit, îl întîlnise în cabinetul său, din clădirea centrală a Companiei.

La telefonul primit cu o zi înainte, prin care Perce își anunțase sosirea, vechiul amic îl rugase cu stăruință

să tragă la el, în locuința din Quarton Lake, și nu la hotel. Știind că Erica îl agreează pe Perce, Adam sperase că prin plăcuta-i prezență va mai slăbi încordarea și incertitudinea ce continuau să planeze asupra căminului său.

Însă Perce îi declinase ferm invitația, argumentîndu-i :

— E mai bine să nu dau ochii cu Erica, deoarece m-ar descoase ce m-a mînat către tine. Or prefer să-i explici după aceea, în modul în care vei crede tu de cuviință.

— Dar în fond ce vînt te aduce ? căutase Adam să afle, odată ce-i stîrnise curiozitatea.

— Se pare că-mi trebuie o slujbă.

Dar așa cum reieși în curînd, nu pentru el o dorea, ci venise să-i ofere una lui Adam. O mare întreprindere de pe Coasta de Vest, profilată pe tehnologie radar și electronică de ultimul tip, căuta un director, iar ca unul ce se număra printre fondatori și acum dirija cercetarea științifică de la înălțimea scaunului de vicepreședinte, Perce îl abordase pe Adam atît în numele său cît și al asociaților.

— Te numim președinte, amice, îl informă încă de la debutul discuției. Deci pornești nu de pe o treaptă intermediară, ci chiar de la cea mai de sus.

— Așa l-a ademenit și Henry Ford pe răposatul Bunkie Knudsen, îi replică Trenton sec.

— Numai că tu te-ai putea alege cu mai multe profituri, deținînd, de la bun început, o mare parte din acțiuni. Apoi, încruntîndu-se de-abia perceptibil, Sir Perceval își urmă pledoaria. Am să-ți cer o favoare, rosti privindu-l pe Adam în ochi. Ascultă-mi propunerea cu deplină seriozitate.

— Niciodată nu te-am bagatelizat în ceva, se grăbi celălalt să-l asigure.

Iar afirmația sa era pe deplin autentică. Însăși prietenia lor se baza pe respectul și prețuirea calităților reciproce. Și pe bună dreptate, întrucît amîndoi își dovediseră talentele și capacitatea în specialitățile profesate. Adam se putea lăuda cu importante înfăptuiri în industria-auto, la fel cum și Perce — cu toată împrăștierea ce-o arăta uneori și inaptitudinea sa pentru treburile mărunte cotidiene — odată ce îmbrățișa o

idee ştiinţifică, săvîrşea adevărate minuni. Cu mult înainte de întîlnirea şi discuţiile de azi, Adam aflase de existenţa întreprinderii în care căuta să-l atragă, cît şi de solida ei reputaţie, dobîndită într-un timp foarte scurt.

— Deocamdată sîntem o corporaţie restrînsă, dar cu perspective de dezvoltare rapidă. De aceea nu putem sta cu mîinile încrucişate, ci trebuie să ne luăm măsuri.

După sumara introducere, Perce îi relată, cu lux de amănunte, cum o mînă de oameni de ştiinţă, de-o seamă cu el, hotărîseră fiinţarea întreprinderii pomenite în scopul de a materializa noile cuceriri ale ştiinţei, atît de multiple şi variate, prin producerea unor utilaje şi aparate puse la îndemîna oamenilor. Una din preocupările mai recente viza valorificarea resurselor energetice şi a sistemelor de transmisie proaspăt descoperite, de pe urma cărora urmau să beneficieze nu numai urbanizarea haotică şi industria în progres galopant, dar mai ales populaţia, întrucît extinderea lor în operaţiile de irigare a solului va aduce o creştere apreciabilă a producţiei alimentare. Cercetările pînă acum întreprinse îşi dobîndiseră confirmarea lor practică în mai multe arii de activitate, aşa încît tînăra întreprindere acumula noi şi masive contracte „alunecînd pe un făgaş uns cu miere şi cu dulceaţă" — după sugestiva formulare a lui Perce.

— Şi încă ne aşteaptă multe, îl puse mai departe în temă. O bună parte din cercetările noastre sînt concentrate asupra superconductorilor. Ai idee de ei ? îl întrebă brusc pe Adam.

— Destul de vag, mărturisi celălalt.

— Dacă vom pune şi această lucrare la punct — şi mulţi dintre noi sperăm că vom izbuti — va fi cea mai revoluţionară descoperire a secolului în sfera resurselor energetice şi a metalurgiei. Amănunte îţi voi da mai tîrziu. Deocamdată reţine că s-ar putea să constituie lovitura noastră cea mare.

Revenind la propunerea iniţială, de a-i oferi postul de preşedinte, Sir Perceval declară :

— Aşa cum spuneam, urmărim ţeluri măreţe şi temerare. Dar totodată ne trebuie un cîrmaci cu experienţă comercială, deoarece, vezi amice, noi sîntem oameni de ştiinţă. M-aş putea încumeta să afirm că ne-am adunat

atîtea capete geniale cum puţine există, sub aceeaşi egidă, în ţara aceasta. Numai că sîntem confruntaţi cu corvezi ce ţin de organizare, de administraţie, de buget, de finanţe şi altele pe care nu vrem şi nici nu avem cuvenita pricepere de a le rezolva. Tot ce ne dorim e să zacem în laboratoare, să facem experienţe şi să gîndim.

În acelaşi timp, îşi extinse ideea, coasociaţii săi nu ar accepta în fruntea organizaţiei orice ins versat în ale comerţului.

— Economişti, am putea angaja cu duzina, iar consilieri administrativi, cu toptanul. Însă ce ne trebuie nouă este un singur om de prestigiu, cu imaginaţie, cu înţelegere şi respect faţă de cercetările întreprinse, capabil să ne plaseze invenţiile, să discearnă ofertele importante de cele minore, pe scurt, să ne reprezinte interesele la faţadă, lăsîndu-ne pe noi, mai departe, în umbră, iar pe deasupra, să fie investit şi cu demnitate şi caracter. Ori aceste însuşiri le întruneşti numai tu.

Faţă de asemenea omagiale afirmaţii, Adam nu-şi putu reprima o reală plăcere şi satisfacţie. Oferte de posturi într-adevăr mai primise, ca dealtfel mai toţi directorii executivi. Dar aceasta, venind de la unul ca Perce, cu valoarea şi reputaţia sa, împrumuta cu totul altă semnificaţie.

— Ce gîndesc coasociaţii ? îl întrebă deschis.

— Timpul i-a învăţat să se încreadă în judecata mea. Dealtfel, cîntărind candidaţii, am alcătuit o listă restrînsă. Chiar foarte redusă, pe care doar numele tău figura.

— Mă simt măgulit, mărturisi Adam.

Sir Perceval Stuyvesant îşi îngădui unul din rarele sale surîsuri, schiţat pe încetul şi cu drămuială.

— Te vei simţi măgulit şi în alte privinţe, cînd vei afla de salariu, de prime, de acţiuni şi alte beneficii, pe care oricînd vei voi, ţi le pot preciza.

— Nu, pe moment nu e cazul, se împotrivi Adam. Sincer să fiu, niciodată n-am reflectat serios la ideea de a părăsi industria în care lucrez. Automobilele m-au fascinat toată viaţa. Şi continuă să mă captiveze şi acum.

Chiar după elogioasa şi profitabila propunere ascul-

tată, pentru el dialogul era pur teoretic. Cu toată stima ce o nutrea pentru Perce și solida prietenie care-i unea, abandonarea industriei-auto, cu de la sine voință, era de neconceput.

Așezați în două fotolii, dispuse față în față, îl privea pe amic cum se foiește întruna. Avea un stil de a se înnoda și a se deznoda, încît, urmărindu-i trupul lung și subțire, erai încercat de senzația că ai dinainte o reptilă în mișcare. Iar la fiecare încolăcire, devia de la tema discuției.

— Te-ai gîndit vreodată ce inscripție postumă o să-ți confere posteritatea pe cripta de veci ? îl întrebă Perce după o nouă șerpuială în fotoliu.

— Nu sînt prea sigur că voi avea vreuna...

Perce flutură o mînă prin aer.

— M-am exprimat metaforic, amice, deoarece toți vom avea un monument funerar, fie durat în piatră, sau dăinuind în memoria viitorimii. Iar pe el va sta scris tot ce-am realizat în anii ce ne-au fost dați și ce am lăsat neîmplinit. La al tău ai reflectát vreodată ?

— Cred că da ; cum mai toți o facem în treacăt.

Împreunîndu-și buricele degetelor, și cu ochii la ele, Sir Perceval vorbi mai departe.

— Despre tine s-ar putea încropi mai multe inscripții. Una ar suna cam așa : „Decedatul a fost vicepreședintele unei Companii auto“ sau alta : „Regretatul a condus o Companie de automobile, ca președinte“ — aceasta din urmă numai în ipoteza cind nu te va părăsi norocul și-ți vei putea înfrînge emulii ca să te cocoți pînă în vîrf. În ambele ipostaze te vei învîrti în cercuri alese, numai de președinți și de vicepreședinți din industria vehiculelor. Doar atît că s-ar putea să te simți îmbulzit, amice. Cu atîtea uzine și corporații cu același profil, conducătorii lor ar ajunge să populeze o părticică din India...

— Dacă vrei să ajungi la ceva, de ce nu ataci subiectul direct ? ii forță Adam mîna...

— Într-adevăr, excelentă idee !

„Uneori Perce cam exagerează cu retorica-i prețioasă, de esență engleză“, îl judecă Adam. Pînă la un punct îl înțelegea și-l scuza. Dacă după un sfert de secol trăit pe solul Americii, izbutise, în ciuda obîrșiei nobile, să-și însușească mai toate deprinderile și gusturile locale, în schimb nu putuse să se dezbare de vor-

birea întortochiată și plină de meandre, specific britanică, adoptînd-o pe aceea directă și fără echivocuri a băștinașilor. Or această reminiscență era o dovadă, probabil, că orice om rămîne suspus slăbiciunilor, fie lord, personalitate științifică sau un biet muritor de rînd.

Aplecîndu-se înainte și scrutîndu-și cu gravitate amicul, Perce dădu în sfîrșit glas ideii :

— Știi ce ar merita să se încrusteze pe lapida ta funerară ? „Adam Trenton a realizat în decursul vieții ceva fără precedent și de mare valoare. A condus o organizație care a deschis drumuri noi omenirii, înlesnind, prin strădaniile sale, descoperiri ce vor înfrunta veacurile".

După rostirea acestor cuvinte, se lăsă pe speteaza fotoliului, ca și cînd locvacitatea ce-o arătase — complet insolită la unul ca el — cît și adînca trăire a afirmațiilor îl sleiseră de puteri.

În tăcerea ce coborî, Adam se simți mai covîrșit sufletește de această aluzie străvezie țintind caducitatea actualelor sale eforturi decît de tot ce-i spusese Sir Perceval pînă atunci. Vechiul amic avea deplină dreptate. Oare cît va dăinui amintirea Orionului după primii ani de succes și de folosire ? La fel a urmașului său Farstar ? Pe moment, păreau de o copleșitoare importanță, dominînd multe vieți. inclusiv pe a sa.

Dar ce dîră vor săpa amîndouă în făgașul timpului, odată ce voga lor o să cadă ?

În cabinet era liniște. Ca întotdeauna la această oră tîrzie a după-amiezei. aici, ca și în alte birouri ale centralei, îndatoririle zilei se apropiau de sfîrșit, secretarele și alți funcționari pornind către casă. Din locul în care se afla. Adam aruncă o privire pe geam : pe străzi, circulația se întețea odată cu declanșarea exodului din uzine și instituții.

Alesese acest ceas. la cererea amicului Perce, care-și exprimase dorința să-i consacre măcar o oră de șuetă netulburată.

— Mai vorbește-mi de superconductori, marea lovitură de care mi-ai pomenit, îi ceru Trenton.

— Prin ei vom putea obține uriașe cantități de energie cu totul nouă, menită să înlăture poluarea de acum și să creeze o abundență cum n-a mai existat pe pla-

nota noastră, începu celălalt să explice cu voșlsă domoală.

Dar tocmai atunci, un telefon de pe masa de lucru începu să zbîrnîie insistent, iar Adam se răsuci brusc, scrutîndu-l cu enervare. Înainte de sosirea prietenului, îi dăduse instrucțiuni secretarei, Ursula, să nu-l deranjeze sub nici un motiv. După mina lui Perce se vedea că și el era agasat de acest inoportun cîrîit, ce-l forța să-și întrerupă expunerea.

Oare ce-o fi determinînd-o pe secretară să-i încalce porunca ? Numai ceva complet neobișnuit, își răspunse Adam în sine. Și, scuzîndu-se în fața oaspetelui, traversă cabinetul, se așeză la birou și ridică receptorul din furcă.

— Nu v-aș fi derajat, se justifică secretara, vorbind mai mult pe șoptite, dar domnul Stephensen o ține morțiș că are să vă comunice nu știu ce de urgență.

— Smokey Stephensen ?

— Exact, sir.

— Să-ți lase un număr unde ar putea fi găsit mai tîrziu, îi spuse Adam vădit agasat. La caz că am timp îl voi suna eu. Dar acum să mă slăbească, te rog.

— Așa i-am și zis, urmă Ursula cu fîstîceală. Însă degeaba. Vă tot cere pe dumneavoastră, susținînd că e ceva care trebuie neapărat să aflați, iar odată ce-o s-auziți despre ce este vorba, n-o să fiți supărat de insistențele lui.

— Fir-ar să fie ! bombăni Adam, aruncînd o privire apologetică spre amicul său Perce. După care continuă către secretară : Ai și acum legătura cu el ?

— Da, domnule.

— Atunci pasează-mi-l repede. Iar după ce astupă receptorul cu palma, făgădui prietenului, lăsat în suspensie : Nu va dura decît un minut.

„Nenorocirea cu oamenii de genul lui Smokey e convingerea lor că interesele personale trebuie așezate deasupra altora, fiind de-o covîrșitoare importanță“, boscorodi Adam în sine, auzind în aceeași secundă un țăcănit vag în pîlnie și apoi detestabila voce a negustorului de turisme :

— Tu ești, Adam ?

— Închipuiește-ți că da, îi replică celălalt fără a se osteni să-și disimuleze enervarea. După cît înțeleg, secretara te-a prevenit că sînt teribil de ocupat. Așa că

indiferent de comunicarea ce-ai dori să-mi faci, amîn-o pe mai tîrziu.

— Pot să-i citez şi nevestei tale răspunsul ?

— Dar asta ce-o mai fi însemnînd ? îi ripostă Trenton sediţios.

— Asta înseamnă, prea-stimabile-director-executiv — absorbit pînă peste urechi de înalte răspunderi ca să catadicseşti a primi telefonul unui prieten, că nevasta ţi-e arestată. Şi nu pentru depăşire legală a vitezei, în caz că te interesează motivul. Ci pentru furt.

Adam rămase mut de uimire, în vreme ce Smokey continuă pe acelaşi ton incisiv :

— Dacă binevoieşti să-i sari întru ajutor, salvîndu-te şi pe tine, fireşte, lasă-ţi chiar acum baltă importantele treburi şi vino unde îţi spun.

Consternat, Adam apucă un creion şi notă indicaţiile dictate de Smokey.

La puţin timp se afla în maşina acestuia, parcată în spaţiul reglementar din preajma clădirii poliţiei. În sediu nu apucase să intre, reţinut de prevenitorul amic şi de relatările sale despre cele petrecute cu Erica, întocmai cum le aflase, întîi sumare, prin telefonul primit din partea şerifului Arenson, iar pe urmă detaliate în biroul acestuia, unde Stephensen se precipitase să ajungă. Pe măsură ce-i dădea ascultare, consternarea lui Adam se adîncea, ca şi cuta de încrîncenare apărută pe frunte.

— Ne trebuie un avocat, opină în cele din urmă. Şi cum am cîţiva cunoscuţi în branşă, o să-i telefonez unuia, convocîndu-l aici.

— Genială idee ! îl zeflemisi negustorul. Dă fuga şi anunţă-l. Şi cum tot o să fii cu receptorul în mînă, formează numărul şi la vreo două gazete, ca „News“, „Free Press“ şi „Birmingham Excentric“. Poate-or trimite şi vreo cîţiva reporteri.

— Cu ce crezi că m-ar putea inoportuna ? Doar e limpede că poliţia a comis o grosolană eroare.

— Te-nşeli radical.

— Doar n-oi fi vrînd să insinuezi că soţia mea ar pune mîna vreodată pe...

— Şi totuşi a pus-o, i-o tăie Smokey exasperat. Cum

să te fac să pricepi, omule, c-a ciordit ? Iar apoi a recunoscut-o şi în scris.

— Mi-e peste putinţă s-o cred.

— Te vei convinge că nu e o gogoriţă. Am auzit-o din gura şerifului. Or el nu îndrugă verzi şi uscate. Şi-apoi apărătorii ordinei publice nu-s nişte găgăuţi să se joace cu focul.

— Asta o recunosc, concedă Adam, inspirînd o gură de aer şi expirînd-o pe încetul, silindu-se să gîndească la rece, aşa cum nu fusese în stare s-o facă în ultima jumătate de oră, de cînd curmase în grabă convorbirea cu Perceval Stuyvesant.

Vechiul prieten se arătase înţelegător şi discret, fără să pună întrebări în legătură cu telefonul intempestiv şi vijelioasa plecare a lui Adam, realizînd pasămite că, oricare va fi fost noutatea aflată, comporta negreşit gravitate. Înainte de a-şi lua rămas bun, Adam îi promisese că-l va căuta la hotel, fie mai tîrziu, în aceeaşi seară, ori a doua zi dimineaţă.

Smokey, aşezat alături de Adam, şi lăsîndu-l să cumpănească în tihnă, pufăia incontinuu dintr-un trabuc, îmbîcsind interiorul maşinii cu fum şi un miros înăcrit.

Afară, se cernea aceeaşi ploaie deasă, începută curînd după prînz, iar peste zări cobora asfinţitul. În umbrele sure, apăreau tot mai multe faruri aprinse, iar la ferestrele caselor lumină de becuri.

— Uite ce, rosti Adam într-un tîrziu. Dacă Erica a săvîrşit fapta de care este învinuită, există neapărat o pricină ascunsă ce a mînat-o spre ea.

Dintr-o veche deprindere, negustorul îşi mîngîie barba, semn că reflectează profund, ca după ce cîntări afirmaţia celui de alături, să-i răspundă pe un ton impasibil, ca dealtfel întreaga sa atitudine, de la venirea lui Trenton.

— Oricare ar fi ascunzişul, cred că-i legat de voi doi. Şi împreună îl veţi descurca. Aşa că nu e treaba mea să-l discut. Eu te-am pus doar în temă cu tărăşenia, şi atît.

Vorbind îşi întoarse privirea la o dubă a poliţiei ce se oprise în preajmă. Din ea coborîră doi ofiţeri, escortînd un bărbat între ei. Unul din bărbaţii în uniformă scrută cu atenţie automobilul lui Smokey şi pe ocupanţii din faţă. Cel din mijloc, observă Adam, purta

cătușe la mîini și mergea cu ochii în pămînt — o priveliște care-i aminti, nu fără junghiuri în inimă, însuși rostul prezenței sale în preajma sediului ce-i înghiți în clipele următoare pe noii veniți.

— Va să zică și Erica e-năuntru — după cum o susții — și are nevoie de ajutor, rosti cu glas stins. Dar cum să i-l dau ? Să intru pe loc și să le fac tărăboi, comițînd poate o greșeală, ori să procedez mai cu judecată, apelînd la un avocat... ?

— Nici una, nici alta nu-s formule înțelepte, mîrîi Smokey, fiindcă ai declanșa un vîrtej pentru care ți-ai mușca mîinile.

— Atunci ce să fac ?

— Să mă lași, bunăoară, pe mine, să te reprezint în fața șerifului, căutînd să-l înduplec să mușamalizeze toată povestea.

— Da ia stai nițel, sări Adam, ațîțat de o nedumerire ce se miră că-l încolțise de-abia acum. Cum de poliția te-a anunțat pe dumneata de arestarea soției mele ?

— Pentru că Arenson mi-e prieten și știe că te cunosc, explică negustorul degrabă, omițînd grijuliu să mai completeze cum șeriful îl și prevenise că incidentul are sorți de aplanare imediată, mai întîi fiindcă magazinul urmărea numai să se despăgubească de obiectul sustras și nicidecum să stîrnească vîlvă printr-un proces sau publicitate, iar al doilea, pentru că fiind vorba de un delict săvîrșit în cartierul de sub directa sa jurisdicție, avea libertatea să claseze cazul pe loc, totul depinzînd, prin urmare, de buna înțelegere și discreția părților implicate.

— Eu, unul, mă simt depășit de situație, mărturisi Adam, iar de consideri că poți ajuta cu ceva, du-te fără întîrzie. Ori socotești c-ar trebui să te însoțesc ?

Dar Smokey nu se clinti, proptindu-și mîinile pe volan și privind înainte cu o față golită de orice expresie.

— De ce nu pornești ? Ai putere ori nu să influențezi mersul lucrurilor ? îl chestionă Adam, văzîndu-l că nu se urnește.

— Cred că da, confirmă celălalt.

— Atunci ce mai aștepți ?

— Să încheiem tîrgul, răspunse mai mult șuierat.

Există un preț pentru orice fel de tranzacție, cum s-ar cuveni să o știi mai dihai ca oricine.

— Dacă te referi la dare de mită...

— Retrage-ți cuvîntul ! îl somă Stephensen. Și să nu-l mai pronunți nici aici, nici acolo, urmă arătînd către sediul poliției. Wilbur Arenson e un om cumsecade. Dar ține cont de ce-ți spun : De vei cuteza să-l cumperi cu bani, o să-ți bage nevasta la apă. Cu tine cu tot.

— Nici prin gînd nu mi-ar fi trecut să-l ofensez cu așa o propunere, se apără Adam, cu totul nedumerit. Doar ideea tranzacției n-a pornit de la mine. Ori atunci la ce tîrg te-ai gîndit ?

— Om prefăcut și lipsit de suflet ! îi strigă Smokey, strîngînd volanul cu degete înălbite de furie. Voiai să-mi proptești un picior în fund și să mă lași fără pîine. Sau asta-i o bagatelă pe care ai și dat-o uitării ? Mi-ai aruncat o păsuire de-o lună, ca după ea să-ți sfătuiești surioara să-și retragă paralele iar tu să te duci, plocon, cu pîrlita ta de agendă, la direcția comercială ca să mă-ncondeiezi.

— În această privință am pecetluit o convenție, îi aminti Trenton scorțos, și nu văd cum ar fi corelată cu ceea ce discutăm aici.

— Ba este, și încă al naibii ! De vrei să-ți vezi nevestica scăpată, fără numele ei și al tău compromis pe toată întinderea statului Michigan, pune-ți creieru'n acțiune și chibzuiește la repezeală.

— La ce anume, mă rog ?

— La tîrgul ce ți l-am oferit. Iar de n-ai priceput despre ce este vorba, înseamnă că nici pe jumate n-ai istețimea pe care ți-o acordasem.

— S-ar putea totuși să nu fiu chiar așa de redus și să înțeleg la ce te referi, glăsui Adam cu întregul dispreț ce-l resimțea în momentul acela. Să încerc așadar să-ți reconstituiesc planul pe care ți l-ai țesut. Te-ai oferit ca mediator pe lîngă șeful poliției, căutînd, în virtutea prieteniei cu el, să obții eliberarea soției, fără proces și tam-tam, dar în schimbul acestui serviciu, îmi pretinzi să n-o sfătuiesc pe Teresa să-și lichideze partea ei investită în reprezentanță și să închid ochii la pungășiile pe care le faci.

— Rostești cu prea mare ușurătate jignitorul cuvînt

„pungășii", uitînd de ce s-a-ntîmplat în prea onorata-ți familie...

— Asta ți-e ori nu planul ? stărui Adam, ignorîndu-i remarca.

— Va să zică tot ești iute la minte, fiindcă mi l-ai ghicit. Asta e, Adam.

— În cazul acesta, ți-l resping cu tărie. Nimic nu va putea să mă împiedice s-o consiliez pe Teresa să se retragă din dubioasa dumitale reprezentanță. Altfel ar însemna că-i sacrific interesele, apărîndu-le pe ale mele.

— Atuncea te-oi fi gîndit s-o lași mai molcuț cu denunțarea mea la direcția comercială ? sugeră insidiosul negutător vorbind pe nerăsuflate.

— N-am afirmat asta.

— Dar nici n-ai zis că n-ai face-o.

Adam rămase tăcut, în interiorul mașinii auzindu-se numai sfîrîitul încet și rotund al motorului ce mergea în gol și bîzîiala instalației de aer condiționat.

— Iaca mă mulțumesc și cu jumate de tîrg, turui Smokey în continuare. Cu coana Teresa fă cum te-o îndemna inimă. Da' cu flecăreala pe la Companie las-o definitiv moartă. Aici se opri, ca după o secundă sau două să mai adauge : Nici n-am pretenția să îmi predai nenorocita aia de agendă. Ci numai să n-o folosești.

Celălalt ședea tot în cumpănă, fără să se pronunțe.

— La ananghia la care te afli, îl presă negustorul, ai de ales între întreprindere și nevastă, și zău că mor de curiozitate să văd pe care ai s-o pui înainte.

De-abia atunci îi răspunse și Adam cotropit de amărăciune :

— Știi foarte bine că nu am de ales.

Din nou se simțea păcălit de Smokey, la fel ca în ziua răfuielii lor din biroul reprezentanței, cînd acesta-i ceruse o păsuială de două ori mai mare decît avusese de gînd s-o obțină, ca pînă la urmă să-i smulgă răgazul ce și-l dorise de la bun început. Și atunci, ca și acum, îi făcea jocul de negustor versat și viclean.

Numai că de data aceasta era obligat să se gîndească la Erica, la năpasta ce se abătuse asupră-i și din care n-o putea salva în alt chip.

Ori mai existau și alte căi ? Chiar încolțit cum era, tot se simțea ispitit de ideea de a se dispensa de ajutorul lui Smokey, intrînd de unul singur în sediu, spre

a primi confirmarea unei întîmplări ce-i apărea ireală, ca pe urmă să-ncerce să o rezolve cumva. Procedeul comporta însă riscuri, deoarece, oricît de greu ii venea să o recunoască, Smokey pornea de la premise mai favorabile. În primul rînd se avea la toartă cu şeful poliţiei, iar apoi ştia cum să iasă din asemenea încurcături. Pe cînd lui îi lipsea cu desăvîrşire abilitatea din urmă. Cînd, cu puţine minute înainte, i-o declarase făţiş că „situaţia îl depăşea", nu afirmase decît adevărul.

Dar consimţind să fie scos din impas, tăinuind învîrtelile negustorului faţă de Companie, încălcase rigorismul moral, încheind — în interesul soţiei ori ba — un compromis cu propria sa conştiinţă, şi poate nu ultimul, în existenţa şi activitatea de mîine, îşi spuse cu adîncă mîhnire.

Dezbinat sufleteşte de culpe şi imputări, rămase pe mai departe închistat şi mahmur, în vreme ce Smokey de-abia se stăpînea să nu chiuie. Era bucuros de simţea că-şi iese din piele. Şi pe bună dreptate. Cînd, cu puţine zile înainte, îl înduplecase pe Adam să-i acorde o păsuire de o lună, îşi spusese cu încredere că va apărea ceva peste noapte, care să-l scape de crunta-i ameninţare. Neclintit în convingere, aşteptase minunea. Iar acum o vedea cu ochii. Reprimîndu-şi cu greutate rîsul ce-i gîlgîia în întreaga-i fiinţă, îşi stinse trabucul, iar pe urmă rosti către cel de alături :

— Cred că e timpul să mergem, să-ţi scoatem nevasta de la pîrnaie.

Formalităţile ce urmară au decurs după ceremonialul obişnuit :

În prezenţa lui Adam, şeriful o probozi cu asprime pe Erica, spunînd printre altele :

— E de datoria mea să vă pun în vedere că repetarea delictului atrage cu sine trimiterea în faţa instanţei. Aţi înţeles prin urmare ce vă aşteaptă ?

— Da, murmură Erica, cu mare efort.

Ca şi Adam, şedea aşezată pe scaun, în faţa şerifului, ce trona dindărătul impunătorului său birou, de unde apărea şi mai scund ca în realitate, şi cu un aer mai curînd de bancher, decît de poliţist de profesie. Sub lumina lămpii, aflată deasupră-i, capul său chel lucea ca o lună plină.

În afara lui şi a soţilor Trenton, nu se mai afla nimeni în încăpere, Smokey Stephensen — care ticluise întrevederea şi rezultatele ei — aşteptînd afară, pe un culoar.

Adam sosise înaintea aducerii inculpatei, escortată de un ofiţer, şi începuse discuţia cu şeriful.

Dar la vederea ei amuţise şi, cu braţele întinse, îi sări în întîmpinare. Pe Erica o uimise prezenţa lui şi, cu glas încordat, îi declarase din prima secundă :

— Nu eu le-am cerut să te cheme, fiindcă doream să nu fii amestecat.

— Pentru ce nu ? Doar nu asta-mi este menirea de soţ, să te sprijin în momente dificile ? îi spuse ţinînd-o în braţe.

La un semn al şerifului, ofiţerul ce-o adusese dispăru la moment, şi tot la sugestia acestuia, curînd se instalară pe scaune, el la birou, iar Adam şi Erica dinainte-i.

— Pentru a fi pe deplin convins că organele noastre n-au săvîrşit un abuz, va trebui, stimate domnule Trenton, să parcurgeţi acest document, cuvîntă Arenson, întinzîndu-i o fotocopie după declaraţia iscălită de Erica.

Un timp rămase tăcut, aşteptîndu-l pe Adam să-şi termine lectura, după care se adresă Ericăi :

— V-aş ruga, doamnă Trenton, ca de faţă cu soţul să precizaţi dacă declaraţia aţi dat-o sub o influenţă din partea noastră sau constrînsă de alte metode.

Întrebata negă dînd din cap.

— Prin urmare, aţi scris-o de bunăvoie. Aşa e ?

— Da, recunoscu ea, ocolind privirea lui Adam.

— Aveţi a vă plînge în vreun fel de modul în care aţi fost tratată în perioada reţinerii sau la arestare ?

Erica dezaprobă iar cu capul.

— Vă rog să vă exprimaţi cu glas tare, deoarece ţin să audă şi soţul.

— Nu, se execută ea. Nu pot să mă plîng de nimic.

— Aş dori să vă mai adresez o întrebare, îşi continuă Arenson catehismul, la care nu vă oblig să-mi daţi un răspuns, deşi, în cazul că l-aş primi, mi-ar folosi foarte mult, atît mie cît poate şi soţului dumneavoastră. Însă mai înainte, ţin să subliniez, că indiferent de natura lui, nu veţi suferi nici un fel de represiune.

Erica rămase în aşteptare.

— Vă rog, doamnă Trenton, să-mi spuneţi : aţi mai furat vreodată şi tot de prin magazine ?

Erica ezită un răstimp, după care rosti cu o voce clorotică :

— Da.

— De cîte ori ?

Aici interveni însă Trenton.

— A fost vorba de o singură întrebare pe care v-a onorat-o după cum i-aţi cerut.

— Fie, renunţă Arenson cu un oftat. Nu mai insist.

Vorbind, Adam îi surprinsese privirea plină de gratitudine pe care i-o aruncase Erica, şi în cugetul lui se înfipsese un ghimpe. Oare nu-greşise interpunîndu-se ? Nu era poate mai înţelept s-o fi lăsat să-şi ducă mărturisirea pînă la capăt, mai cu seamă că Arenson promisese totală imunitate ? Ca pe urmă tot el să iasă din cumpănă, spunîndu-şi că de fapt tot mai bine era ca Erica să sfîrşească confesiunea doar în prezenţa lui. Asta în ipoteza cînd va accepta să-şi deşerte sufletul, ceea ce, deocamdată, nu prea avea certitudinea c-o va face.

Dar cum vor purta această discuţie, odată ajunşi acasă ? Şi în ce fel trebuie să reacţionezi cînd soţia ta a fost prinsă furînd ? Invadat de aceste gînduri, se simţi încolţit de mînie. Cum a putut Erica să-i facă un asemenea pocinog ?

În momentul acela îşi începuse Arenson mustrătoarea lui predică. pe care Erica o primise supusă. Iar după muştruluiala sa ca din carte, conchise solemn :

— Datorită poziţiei ce-o deţine soţul dumneavoastră în sinul comunităţii, şi reflectînd la dezastruoasele consecinţe pe care le-aţi avea amîndoi de îndurat de pe urma unui proces, am consimţit să fac o excepţie unică, convingîndu-l pe negustorul în chestiune să nu vă trimeată în judecată, iar eu să clasez cazul aici şi pe loc.

— Ştim că totul vă datorăm dumneavoastră şi vă rămînem adînc recunoscători, îi declară Adam. La care şeriful îşi înclină capul chelbos în semn de confirmare tacită.

— Prin urmare, vedeţi, stimate domnule Trenton, micile avantaje pe care le prezintă poliţia locală, funcţionînd în fiecare suburbie, faţă de o forţă centralizată pe întreaga metropolă. Aşa cum probabil aţi şi dedus-o,

dacă acest incident s-ar fi petrecut în centrul orașului, căzînd pe mîna confraților mei de acolo, deznodămîntul ar fi fost altul.

— Vă rog să fiți sigur că de se va ridica chestiunea centralizării, eu și soția mea vom fi printre susținătorii de frunte ai sistemului actual.

De astă dată șeriful nu mai găsi potrivit să-și dea pe față încuviințarea. A-ți pleda cauza cu prea mari stăruințe, nu era o tactică înțeleaptă, dar ca s-o faci mai pe ocolite, cîștigînd dintr-un foc doi apărători, pe lîngă ceilalți cîți îi avea, nu era chiar de colo. Or dacă acest Trenton va propăși, după cum umbla zvonul, ajungînd într-una din zile în fruntea Companiei, alianța lui, în bătălia purtată împotriva unificării poliției, va fi precumpănitoare asupra menținerii sistemului actual care, de ce s-ar fi ascuns după degete, îi convenea de minune. Se simțea bine în scaunul său de șef, și era hotărît să facă tot ce-i stă în putere să-l păstreze pînă la ieșirea la pensie, și să nu devină un trepăduș oarecare, primind și executînd ordinele venind „de la centru" — așa cum s-ar întîmpla în cadrul reorganizării preconizate.

După această încheiere cu tîlc, soții Trenton se ridicară să plece, el rămînînd în continuare pe scaun și moțăindu-le un salut doar cu capul, socotind că nici temeneala exagerată nu și-ar fi avut rostul.

Smokey Stephensen își încetase plimbarea pe coridor, așteptînd în mașină, nu departe de intrarea în sediu. La apariția Ericăi și a lui Adam în prag, deschise portiera și coborî. Afară se înnoptase de-abinelea, și nu mai ploua. Văzîndu-l că-i vine înainte, Trenton își conteni mersul, așteptîndu-l să se apropie, în vreme ce Erica își continuă drumul spre locul unde-și parcase Adam mașina. Pe a ei o lăsase, la acceptarea șerifului, în garajul poliției, urmînd să-i parvină în dimineața următoare acasă.

— Îți datorăm mulțumiri, îi spuse Adam lui Smokey. Soția mea nu se simte în apele ei ca să ți le prezinte acum. Dar o va face curînd.

Îi trebuia un efort să se arate binecrescut, deoarece în cugetul său continua să fie scandalizat de metodele veroase ale negustorului. Dar cu toată repulsia față de această jiganie cu chip omenesc, rațiunea-i spunea că

fără sprijinul lui poate ar fi pățit-o mai rău. Și numai Erica îl pusese în postura de a depinde de el ! se gîndi cuprins iar de mînia ce-l năpădise în biroul șerifului.

Smokey rînjea, cu trabucul în colțul gurii, iar după ce și-l scoase cu o mînă puhavă, vorbi cu versatilitatea lui tipică :

— Nu-i nevoie să-mi mulțumiți, ci doar să te ții de tîrgu' încheiat.

— Ți-am dat o dată cuvîntul, îi aminti Trenton.

— Aș vrea să-ți mai spun o vorbă, la care poate-ai să-mi zici să-mi văd de-ale mele și să nu-mi vîr nasul unde nu-mi fierbe oala. Dar eu totuși te sfătuiesc să nu fii prea dur cu nevasta.

— Ai avut dreptate : vezi-ți de ale dumitale și nu te amesteca în treburi ce nu te privesc, i-o tăie Adam bățos.

Dar negustorul păru că nici nu-l aude, urmîndu-și tirada imperturbabil.

— Oamenii săvîrșesc unele ciudățenii din pricini de neînțeles, dar de îți dai un pic de osteneală, ajungi cîteodată să le pricepi.

— De voi avea într-o zi nevoie de un psiholog, la dumneata am să apelez. Și acum noapte bună, conchise Adam întorcîndu-i spatele și plecînd spre mașină.

Smokey rămase pe gînduri și cu ochii la el, pînă se depărtă.

Străbătuseră jumătate din drum către casă fără să-și spună un singur cuvînt.

— N-ai suflat o vorbă, rupse Erica tăcerea. Ori n-ai de gînd să o faci ? zise cu glas obosit, străbătut de o ușoară sfidare și privind țintă în față.

— Tot ce m-apasă pe suflet poate fi exprimat printr-un singur : „de ce ?“ De cînd se așezase înaintea volanului se luptase să-și țină în frîu indignarea și furia, care dintr-o dată irupseră. Pe toți dracii din lume, spune-mi de ce ?

— Și eu mi-am pus întrebarea.

— Mai repetă-ți-o și vezi de nu poți să-ți dai un răspuns plauzibil, pe care eu, al naibii să fiu, de sînt în stare să-l aflu.

— Dar pentru asta nu văd de ce-i nevoie să țipi.

— Nici eu nu văd de ce-i nevoie să furi.

— Dacă începem cu cearta, nu ajungem la mare lucru.

— Eu nu vreau s-ajung decît să-mi răspund la o singură întrebare.

— Ce m-a-ndemnat să fur...

— Asta e.

— Dacă ţii cu tot dinadinsul să ştii, mi-a făcut plăcere. Te şochează, aşa e ?

— Ba mă cutremură.

— Desigur că nu-mi doream să fiu prinsă, urmă Erica, cugetînd cu glas tare, parcă mai mult căutînd să-şi explice sieşi. Şi totuşi pericolul ce mă urmărea la tot pasul îmi dădea o senzaţie bizară — un amestec de magnetism şi de emoţii acute — ce-ar putea fi asemuite, într-un fel, cu starea de uşoară grizare. Fireşte, cînd am fost demascată, am trăit clipe îngrozitoare, mai oribile decît orice mi-aş fi închipuit...

— În fine, am făcut măcar începutul, se arătă Adam oarecum împăcat.

— De ai pic de îndurare, nici nu-mi pretinde mai mult astă seară. Ştiu. Ai vrea să mai afli o mulţime, şi ai tot dreptul să îmi pui întrebări. Dar n-ai putea să le laşi pe mîine ?

Adam îi aruncă o privire piezişă, iar cînd o văzu cu capul proptit pe spetează şi cu ochii închişi — tînără, vulnerabilă şi prăbuşită lăuntric — i se înmuie inima.

— Bine.

— Îţi mulţumesc c-ai venit, rosti ea, dar cu voce atît de stinsă, încît cel de alături trebui să-şi ascută urechile s-o perceapă. Primele mele cuvinte, cînd m-am trezit cu tine acolo, să ştii că au fost întru totul adevărate. Nu intenţionam să te chem. Dar cînd te-am văzut, mi-a părut tare bine.

Adam întinse o mînă, acoperindu-i-o pe a ei.

— Spuneai ceva, adineaori, urmă Erica, vorbind tot ca prin vis şi parcă de la mari depărtări. Te refereai la un început... O, dacă l-am putea face !

— În ce sens ?

— Pornind la o nouă viaţă, şuşoti, suspinînd cu năduf. Dar ştiu c-ar fi imposibil.

— Ba poate că nu, zise Adam sub imboldul momentului.

Ciudat, completă în sine, cum tocmai astăzi, dintre

toate zilele, picase și Perceval Stuyvesant, sugerîndu-i același lucru.

Sir Perceval și cu Trenton își luau micul dejun în restaurantul hotelului Hilton, din centrul comercial al metropolei, unde trăsese Stuyvesant. De la întoarcerea lor acasă, cu o seară înainte, Adam nu mai vorbise cu Erica. Vlăguită, se dusese direct la culcare, și pe loc o prinsese somnul, iar dimineața, cînd el o pornise de vreme înspre oraș, o văzuse dormind profund. Pe moment se gîndise să o trezească, apoi renunțase, ca pe la mijlocul drumului către locul de întîlnire cu Perce, să regrete că nu o făcuse. S-ar fi întors, s-o deștepte și să-și urmeze discuția întreruptă, numai că Sir Stuyvesant urma să-și ia zborul spre New York înainte de prînz — motiv pentru care și stabiliseră întîlnirea lor matinală prin telefonul ce i-l dăduse Adam, după revenirea sa de la sediul poliției, în noaptea trecută. De nu se vedeau acum, însemna să-și amîne convorbirea pe altă dată, dar oferta prietenului împrumutase subit o nouă consistență în ochii lui Trenton — mai actuală și importantă față de cum o privise doar cu o după amiază în urmă.

Un amănunt semnificativ ce-i reținuse atenția era acela că deși Erica se culcase tot în camera oaspeților — cum o făcea de o lună încoace — de astă dată lăsase ușa deschisă în lături, încît, observînd-o călcase în vîrful picioarelor, ca să nu-i tulbure odihna.

O s-o mai lase un ceas, hotărî el în gînd, după care avea să-i telefoneze, iar de-o vrea să îl vadă și să reia dialogul, o să-și modifice programul la slujbă, repezindu-se pentru cîteva ceasuri la reședința din Quarton Lake.

De la revederea cu Perce și așezarea la masă, acesta nu făcuse nici un fel de aluzie la întreruperea bruscă a colocviului din ziua anterioară și cu atît mai puțin o evocă Adam. În schimb, prietenul se interesase în treacăt de fiii săi — Greg și Kirk — revenind după aceea la superconductorii de care-i vorbise ca fiind principala preocupare a vestitei lor corporații ce-i oferea postul de președinte.

— Fapt extraordinar în legătură cu superconductorii, este că presa și publicul nu prea sînt la curent cu ei, îl informă Perce printre sorbiturile din infuzia de ceai

indian amestecat cu un soi ceylonez pe care o purta pretutindeni cu el, în bidoane umplute de acasă. Foarte puţini au aflat, bunăoară, rosti mai departe omul de ştiinţă, că aceşti noi elemenţi, confecţionaţi din sîrmă ori bucăţi de metal, transportă o mare încărcătură electrică fără să irosească o picătură din ea. Tu erai avizat de acest fenomen ?

Confirmînd printr-o simplă clătinare a capului cunoaşterea acestei trăsături, Adam reflectă la deosebita-i semnificaţie, ştiind, ca dealtminteri orice licean iniţiat în tainele fizicii, că reţelele utilizate în prezent înregistrau pierderi de minimum cincisprezece la sută, prin aşa denumita rezistenţă ohmică.

— Prin urmare, noul superconductor, care constituie o excepţie de la regula generală, ar revoluţiona toate sistemele energetice utilizate în clipa de faţă, preciză Perce, furnizînd, prin înlocuirea actualelor mijloace de propagare a curentului — costisitoare şi extrem de complexe — o cantitate uriaşă de electricitate la un preţ derizoriu. Ce a ţinut în loc aplicarea superconductorilor e faptul că ei funcţionează la o temperatură foarte scăzută — de aproximativ minus patru sute cincizeci de grade Fahrenheit.

— Asta-i gheţărie curată ! exclamă Trenton.

— Într-adevăr. De aci şi visul oamenilor de ştiinţă, nutrit în anii din urmă, de a-i activa la temperatura camerei.

— Şi totul a rămas în stadiul de vis ?

Perce puse un oarecare interval între întrebare şi răspunsul ce-l datora.

— Ne cunoaştem de multă vreme, amice, rosti în cele din urmă. Or în toţi aceşti ani mi-ai surprins vreodată tendinţa de a umfla cît de puţin lucrurile ?

— Dimpotrivă. Te-ai arătat cumpănit şi plin de rezervă. Un conservator în toată puterea cuvîntului.

— Ei bine, aşa am rămas, confirmă zîmbind parcimonios şi înghiţind încă o duşcă de ceai. Aşa încît ia aminte la ce îţi voi spune. Încă nu am ajuns la superconductorul ideal, dar unele constatări de facto, ivite în decursul experienţelor, ne-au umplut de bune speranţe, chiar de elan, încît n-am exagera să afirmăm că ziua realizării lui s-ar putea să fie pe aproape.

— Şi atunci ce-ar urma ?

— Dacă vom izbuti să-l desăvîrşim, nu va exista sferă a tehnologiei moderne care să nu fie afectată în bine de inovaţia preconizată. Să-ţi dau numai două exemple.

Relatarea devenea tot mai dinamizantă, astfel că Adam îl urmărea covîrşit de interes.

— Nu mă voi referi la toate ipotezele existente cu privire la cîmpurile magnetice, ci mă rezum la aşa numitul circuit superconductiv, care înmagazinează imense cantităţi de curent, păstrîndu-l intact, iar de ne iese pasienţa pînă la capăt, ajungem la adevărate miracole, întrucît vom face posibilă transportarea lui, în proporţii enorme, pe cale terestră, maritimă şi aeriană, în simple containere. Îţi închipui ce-ar însemna această putinţă de folosire a energiei electrice, care elimină utilizarea clasicelor generatoare, în regiunile junglei sau în deşert ? Sau noile drumuri ce le deschide acelaşi principiu în construcţia vehiculelor acţionate electric ? Noua metodă ar face din bateriile actuale un mijloc la fel de învechit ca şi preistorica frecare a cremenei pentru scăpărarea scînteilor.

— Sincer să fiu, mi-e greu să-mi imaginez asemenea înfăptuiri, îşi mărturisi celălalt scepticismul.

— Te cred. Şi e omenesc să nutreşti îndoieli. Dar să nu uiţi, amice, că n-au trecut prea mulţi ani de cînd nimeni nu putea să întrevadă descoperirea energiei atomice şi călătoriile în cosmos.

Aşa e, recunoscu Adam doar pentru sine, ca pe dată să-i aducă aminte prietenului :

— Era vorba de două exemple...

— Întocmai, şi ţi le voi da chiar acum. Printre caracteristicile ciudate ale superconductorilor, se numără şi proprietatea diamagnetică, graţie căreia, odată alăturaţi de magneţii obişnuiţi, declanşează prodigioase potenţe de opoziţie şi de respingere. Or înţelegi ce înseamnă asta ? Metale încorporate în orice fel de agregat, indiferent cît de apropiate între ele, fără putinţa de a se atinge ? Evident, ţi-ai şi dat răspunsul : dispar fricţiunile dintre părţile componente, aşa încît se vor putea produce vehicule ale căror piese metalice nu vor veni în contact între ele, eliminîndu-se astfel însăşi uzarea lor. Desigur, acestea sînt numai posibilităţile de început. Dar mai există şi altele, fără număr.

Urmărindu-i expunerea, era exclus să nu se simtă contaminat de convingerile prietenului. Aceleași teorii, auzite din gura oricărei alte ființe, i-ar fi apărut fie ca speculații aberante, de factură științifico-fantastică, sau, în cel mai fericit caz, ca perspective realizabile într-un viitor depărtat. Însă ele veneau de la reputatul Perceval Stuyvesant, prețuit și stimat pentru desăvîrșita sa probitate și valoroasele contribuții aduse la patrimoniul științei.

— Spre norocul nostru, continuă Perce, atît experiențele pe care ți le-am detaliat cît și altele pe care le întreprindem în paralel, încă nu ne-au atras o prea mare atenție din exterior. Dar ne așteptăm să fim luați cu asalt. Și aceasta e o altă rațiune pentru care apelăm la sprijinul tău.

Adam reflecta cu iuțeală și profunzime. Ideile împărtășite de Perce îi stîrniseră incontestabil entuziasmul, dar se va menține el oare la fel de viu și intens precum îl simțise în toți anii investiți în făurirea mașinilor ? La ce înalt diapazon afectiv trăise geneza unui Orion, bunăoară, și cît de mult continua să fie acaparat sufletește de plăsmuirea viitorului Farstar ! Cu gîndul la toate acestea se vedea incapabil de a părăsi industria de automobile. Și totuși, într-un ungher al conștiinței, stăruiau cuvintele amicului, rostite cu o zi înainte în legătură cu deschiderea unor drumuri nebănuite și sprijinirea unor descoperiri epocale...

— Dacă va fi să perfectăm oferta ce mi-ai făcut-o, se pronunță cu întîrziere, aș dori, mai întîi, să vin la San Francisco și să stau de vorbă cu coasociații tăi, Perce.

— Vom fi deosebit de încîntați, dragă, și te rog să te înfățișezi cît mai grabnic, îi salută celălalt propunerea, ca pe urmă, ridicînd mîinile într-un gest de prevenire și autoapărare, să completeze modest : S-ar putea, se-nțelege, ca nu tot ce ți-am înșirat să se adeverească potrivit așteptărilor noastre, și nici marea descoperire să nu se confirme decît numai odată pusă în practică, după cum o și cer rigorile științei. Dar inovații vom aduce, și chiar de mare răsunet. În această privință ai deplinele mele asigurări. Îți mai amintești cumva stihul : „Viața-i alcătuită din valuri, care laolaltă pot să umple un ocean... ?“

Şi cu gîndul la mareele existenţei, Adam se întrebă, fără voie, oare încotro îi purtau talazurile pe Erica şi pe el ?

24

Alunecarea lui Rollie Knight pe panta nelegiuirilor şi a rapturilor organizate în uzină data din februarie, mai precis, din săptămîna cînd, sub privirile lui, supraveghetorul Frank Parkland — pe care Rollie mai că ajunsese să îl admire — înfulecase plicul cu mita, fapt ce-l îngreţoşase într-aşa o măsură încît seara, la întoarcerea acasă, îi declarase scîrbit, concubinei, cum că „toată societatea-i un vax şi o cloacă de minciuni împuţite".

La început, amestecul său în abjectele şi periculoasele combinaţii din fabrică păruse cu totul neînsemnat, constînd din colectarea diurnă a biletelor galbene şi a banilor încasaţi pe pariurile încheiate în hala de asamblare, pe care mai apoi le pasa aşa-zisului „om-de-legătură", întruchipat de Daddy-o Lester, care le făcea vînt spre centrul oraşului. După cîte prinsese Rollie din zbor, predarea colectei se sincroniza cu plecările şi venirile camioanelor în incinta fabricii. Şi cu toate repetatele-i dispariţii de la tactul de lucru — impuse de rolul său de ştafetă — Rollie observă că supraveghetorul Parkland nu-i făcea nici un fel de mustrări cîtă vreme nu se întrecea cu foiala şi cu zăbovirile pe afară ci, pe tăcute, îi punea înlocuitor. Iar cînd se întîmpla să mai întreacă măsura, îl dojenea doar de formă, ceea ce dovedea limpede că mai marele său îşi încasa mai departe mita.

Asta se petrecea în februarie, ca în luna mai, Rollie să fie cooptat în alte două grupări banditeşti — a jecmănitorilor ce ademeneau muncitorii cu împrumuturi complet oneroase şi a încasatorilor de dobînzi, conlucrînd mînă în mînă cu primii. Ce-l atrăsese pe Knight în acest circuit, era faptul că şi el acumulase ceva datorii, de care nu ajungea să mai scape. De unde, la angajarea în uzină, banii cîştigaţi i se păruseră o avere, la cîtva timp începură să nu-i mai ajungă, nici lui, nici

pomicelei May Lou, așa încît recursese la cămătari, convingîndu-și confrații să-i urmeze exemplul, iar cu vremea se angrenase direct în banda jefuitorilor, mînuind paralele date și restituite.

Totul decurgea, natural, sub forme acoperite, împrumuturile și rambursarea implicînd, prin fabuloasele dobînzi percepute, o spoliere cruntă și sistematică a victimelor. Astfel, dacă un lucrător, aflat la strîmtoare cu banii, chiar în primele zile ale săptămînii, se îndatora cu douăzeci de dolari, la sfîrșitul ei se trezea cu un debit de douăzeci și cinci de dolari. Dar chiar cu aceste camete inumane, lucru de necrezut, solicitările creșteau atît ca valoare cît și numeric.

În ziua de plăți, jecmănitorii — ei înșiși salariați ca oricare alții ai Companiei — se ofereau să ridice lefurile colegilor, nu însă cu un gest de pură bunăvoință cu nimic profitabil, ci, dimpotrivă, ca un mijloc de a trage un oarecare cîștig, iar mai presus de aceasta, de a intercepta cecurile datornicilor. Cît privea răsplata efortului de „casier benevol", deși nu depășea cota modică de cîțiva cenți la fiecare cec onorat — încît la unul de 100,99 dolari partea leului cuprindea numai cele două zecimale din urmă — exista totuși o înțelegere ca în nici un caz recompensa mediatorului să nu coboare sub 25 de cenți. Cum însă păcăliții erau de ordinul sutelor, chiar aceste minimale foloase atingeau laolaltă sume destul de însemnate, iar operația în sine — de strîngerea împrumuturilor și a cametelor impuse — se cifra la zeci de mii de dolari, astfel că, la încheierea săptămînală a conturilor, un singur încasator putea să dețină asupră-i cîte douăzeci și cinci de mii de dolari, fapt ce-l silea să adopte, ca măsură de precauție, angajarea mai multor însoțitori, care să-l escorteze în peregrinările prin uzină și, mai ales, la ieșirea din ea.

Cît despre debitori, odată intrați în drăceasca horă, cel mai înțelept lucru era să se achite față de cămătari, deoarece, încercînd să le tragă chiulul, se puteau pomeni cu cîte un braț sau picior rupt — dacă nu și cu o răfuială mai cruntă — iar datoria rămînea în vigoare, cu perspectiva unor represalii și mai sălbatice pînă, în sfîrșit, o acopereau. Cîțiva norocoși, printre care și Rollie, se bucurau de hatîrul de a-și amortiza

din dobînzi prin serviciile prestate în cadrul organizației, ceea ce nu-i scutea însă de restituirea integrală a sumei luată spre folosință. Astfel se explicau corvezile fără număr făcute de Knight, atît în zilele obișnuite cît mai ales în cele de plata salariilor, cînd alerga, fără istov, în chip de „casier benevol" după cecuri și colectarea bănetului pentru zarafii lipsiți de scrupul. Dar în ciuda acestor strădanii, Rollie continua să trăiască în mare criză financiară.

Începînd din iunie, se dădu și la vînzarea stupefiantelor. Însă nicidecum din proprie inițiativă, iar pe măsură ce se adîncea în corupție, îl încerca tot mai pregnant sentimentul că e depășit de puteri mai presus de ale sale, ce-l mînau pe încetul spre îngrozitoarea primejdie — care-l hăituia precum un coșmar — de a fi prins, arestat și trimis în fața instanței, unde va încasa o pedeapsă pe termen îndelungat. Restul confraților amestecați în aceleași fărădelegi riscau infinit mai puțin decît el întrucît neavînd cazier și detențiuni prealabile, chiar în cazul surprinderii în delict, beneficiau de circumstanțe atenuante. Pe cînd el va fi judecat ca un infractor înrăit. Or tocmai această angoasă crescîndă îi imprimase și mina ursuză și încruntată în seara cînd cu turnarea secvențelor pentru „Orașul Motoarelor", în meschina locuință în care conviețuia împreună cu May Lou. Leonard Wingate, aflat printre alții de față, îi sesizase răzvrătirea lăuntrică, neîncercînd totuși să-i deceleze și cauzele.

Tulburarea lui Rollie — atît de manifestă pentru directorul Personalului — se mai datora și descoperirii pe care o făcuse pe la începutul lui iunie, cum că era mult mai lesne să te lași atras în gașca răufăcătorilor, decît să mai ieși din ea. A bate în retragere se dovedise cu neputință, așa cum i-o spusese răspicat găliganul Big Rufe cînd, încunoștiințîndu-l că banda l-a însărcinat și cu distribuirea stupefiantelor în uzină, Rollie încercase să dea înapoi.

Cu puține luni înainte, pe cînd Rufe îl ațîțase la vorbă, întîlnindu-se amîndoi în aceeași vespasiană din preajma halei de asamblare, Rollie nu bănuise în ce calitate îi aruncase apropoul de a se înrola în isprăvile lor mișelești. Ca acum, după ce intrase pînă peste urechi în ele, să-și dea în sfîrșit seama că namila

de Big Rufe juca un rol important în mai toate tîlhăriile săvîrşite.

— Cu asta las-o mai moale, căutase el să-l înfrunte pe Rufe, la propunerea acestuia de-a prelua şi difuzarea drogurilor în fabrică. Pentru-o treabă ca asta găseşte-ţi alt fraier, iar dă la mine ia-ţi gîndu, m-auzi?

Dialogul avusese loc într-una din pauzele de lucru, cînd îşi vorbiseră pe şoptite şi la adăpost de privirile altora, îndărătul unor mormane de acumulatoare, aduse în hală pentru instalarea lor pe şasiuri.

— După cum te văz că te gîngăveşti, ie clar c-ai făcut pă tine dă frică, i-o întorsese celălalt încruntat.

— Şi ce crimă-i în asta ?

— Şefului i-e cam scîrbă dă căcăcioşi... Nici nu vrea s-auză dă iei.

Rollie avusese atîta minte ca să nu mai întrebe cine le era şeful. Că exista unul în afara uzinei, ar fi însemnat să fie cretin să nu îşi închipuie, după cum timpul îl ajutase să întrevadă şi forma organizată a reţelei în care se integrase. Iar de mai avusese vreun dubiu în această privinţă, o întîmplare, nu de mult petrecută, i-l spulberase definitiv.

Evenimentul se petrecuse într-o noapte, la încheierea turei, cînd, în loc să plece din fabrică, el, împreună cu alţi şase „aleşi" rămăseseră — precum li se indicase din vreme — pitulaţi, care pe unde putuseră, ca pe urmă, şi pe neobservate — tot potrivit directivelor prealabile — să se fofileze la o oră anume către zona parcului de rebuturi şi fiare vechi. La ţinta prescrisă, îi aştepta un autocamion, pe care-l stivuiră cu coşuri şi lăzi cartonate, aduse din timp în apropierea vehiculului. Că totul fusese ticluit dinainte era limpede pentru Rollie, la fel ca şi faptul că materialele încărcate de ei nu erau nicidecum deşeuri de aruncat, ci anvelope, aparate de radio, instalaţii de aer condiţionat, cutii de transmisie, toate absolut noi, şi atît de multe la număr, încît, înţesate în amablaje, se văzuseră nevoiţi să uzeze de macarale la ridicarea unora dintre ele.

După vrăfuirea primului camion, apăruse un altul, astfel că operaţia a durat trei ore încheiate, fără precauţii şi inimi sărite, ci pe linişte şi la lumina unor becuri puternice, lucru ieşit din comun pentru această latură dosnică şi puţin frecventată pe timpul nopţii.

Doar spre sfîrşite, reapăruse Big Rufe, care se mai arătase la chip şi dispăruse în cîteva rînduri, zorind cărăuşii să-şi mîntuie treaba, şi aruncînd împrejur ochiade neliniştite. Înteţind ritmul activităţii, umplură în fine şi al doilea autocamion, după care se risipiră ca potîrnichile, care pe unde apucase.

Pentru speteala sa la acest jaf de proporţii ce-l uluiseră, Rollie şi-a primit partea de două sute. Dar pe lîngă beneficiul material, efortul îi înlesnise şi pătrunderea unor taine, pînă atunci fie numai întrezărite sau cu totul ascunse cunoaşterii lui. Astfel, avusese prilejul de a se convinge cum că într-adevăr exista o căpetenie a bandei, acţionînd din umbră şi cu metode bine puse la punct, cumpărînd muţenia şi orbirea multora din uzină cu bănet serios, fiindcă doar aşa se putea explica intrarea şi ieşirea nestingherită a camioanelor înţesate cu materiale de preţ, la o lumină strălucitoare ca ziua, şi fără nici o alarmă survenită între timp. După elucidarea acestor mistere, mai făcuse şi alte descoperiri ; întîi că mai toate mărfurile furate se plasau la ateliere de reparaţii auto ce lucrau pe sub mînă în jurul Detroit-ului şi ale altor metropole, de unde mai apoi se cumpărau la un preţ de nimic, iar raptul la care participase se număra printre altele multe, din raza aceluiaşi parc de rebuturi şi fiare vechi.

— Deh, eşti cam intrat pînă peste cap în sicretilii noastre, aşa că nu te văz bine, îl prevenise dihania de Rufe, cînd Rollie căutase să se spele pe mîini de noua sa atribuţie de a face negoţ cu narcotice. Or cînd unu d-ai noştri încearcă să ne spuie sal'tare din mers, îşi continuase Big Rufe cumplitul avertisment, şefu îl ia la ochi şi-l mai pune cu botu pă labe, cum s-a mai întîmplat şi cu alţii, d-au avut neobrăzarea să ne fenteze.

Ca unul ce era la curent cu păruielile şi schingiuirile din ultima vreme, chiar în perimetrele de parcare a maşinilor — pe unde pînă şi strajele patrulau numai în formaţii de cîte doi — Rollie înţelese tîlcul mesajului. Doar cu o zi înainte fusese găsit, într-o zonă mai lăturalnică, un băietan negru, jefuit şi atît de sălbatic bătut, încît, transportat la spital, chiar acum mai plutea între viaţă şi moarte.

Şi cu gîndul la el şi la alţii, Knight se cutremură de groază.

— Ascultă la mine, că doar nu-ţi îndrug moşi-pă-groşi, îşi urmase Big Rufe litania, după ce trîntise un scuipat pe podea. Vîră-ţi la tărtăcuţă tot ce ţi-am zis io acu, şi nu umbla cu cioara vopsită, c-altfel o dai dă dracu.

Şi astfel începu să negocieze stupefiante în fabrică, pe de o parte înfricat de ameninţarea lui Rufe, pe de alta, silit de apriga-i nevoie de bani. Fiindcă din ce era să trăiască, el şi cu May Lou, ori să acopere şi repetatele-i împrumuturi făcute la cămătari cînd, după măsurile aplicate de Leonard Wingate în vederea lichidării ratelor contractate cu mobila, încasa mai nimic la salariu ? !

Deşi cu inima strînsă şi mereu bîntuit de groaza de a fi prins, cu vremea îndeletnicirea cea nouă se dovedi însă mai lesnicioasă de cum şi-o închipuise, încît uneori îşi punea întrebarea de nu cumva îşi făcuse atîta sînge rău pe de gratis. Ce-l mai liniştise între timp era faptul că marfa plasată consta numai din L.S.D. şi marijuana, nu şi din heroină, a cărei plasare te băga mai uşor la apă. Fireşte, circula şi ea prin uzină, şi ajunsese să-i ştie pe dinafară pe toţi cîţi o consumau. Dealtminteri nici nu era o bravură să-i recunoşti, fiindcă odată ce-o luau, le sticleau ochii ca la pisici, pe-ntuneric, şi nu prea mai ştiau ce-i cu ei, încît îi putea mirosi orişicine, iar de-i strîmtorai cu întrebările — de unde şi cum puseseră mîna pe buruiană — îl dădeau în vileag pe ăl care le-o vînduse.

Pe cînd cu marijuana, nici că te durea capul. În primul rînd fiindcă nărăviţii nu se trădau cu una, cu două, şi apoi mai era o pricină.

Atît F.B.I.-ul cît şi poliţia locală înştiinţaseră în secret administraţia Companiei cum că nu procedează la investigaţii decît numai cînd traficantul, descoperit cu acest soi de narcotic, poartă cu sine peste un pound [1]. Iar motivarea adusă de ambele organizaţii era cum nu se poate mai simplă : penuria angajaţilor pentru anchetarea cazurilor minore. Ori cu tot caracterul ei strict confidenţial, informaţia trecuse peste pragul cabinetelor

[1] Un pound = 453,6 gr.

directoriale, ajungînd pînă la unul ca Rollie și alții, care acum se fereau să mai umble cu cantități mari la ei.

Cu toate corvezile ce trebuia să le facă — ba cu încasarea dobînzilor, ba cu colectarea pariurilor ori cu plasarea stupefiantelor — care, la drept vorbind, nu-i răpeau multă vreme, își vedea și de muncă, spre mulțumirea meșterului Frank Parkland.

Doar la refacerea tehnologiei de fabricație, impusă de producerea noului Orion, fusese concediat temporar, însă nu datorită vreunor abateri, ci măsurilor generale și lipsei lui de vechime în slujbă. Iar cînd prefacerile, ce ținuseră o lună, se încheiară cu bine și revenise la lucru, activitatea la bandă nu-i mai apăru monotonă ci, dimpotrivă, atrăgătoare.

Îl interesa Orionul, ba chiar îl entuziasmase, încît după primele exemplare îngemănate, într-o seară, la întoarcerea sa acasă, îi mărturisise concubinei lui, May Lou :

— Asta zic și io tărăboanță ! I-așa dă mișto, dă te face să-ți fiarbă sîngele-n vine !

Și vorbind despre ea părea cu adevărat răscolit în felul cum o spusese, încît fremătînd și cu ochii sticliți de emoții și neastîmpăr, urmase cu glas nechezat :

— Să știi, May Lou, că-n noaptea asta o facem lată.

La care costeliva negresă chicotise înveselită, iar Rollie își ținuse făgăduiala, iubind-o năvalnic și lacom, însă cu gîndul mai mult la limuzina care-l vrăjise și la posibilitățile de a-și cumpăra și el cîndva una. Fiindcă așa cum păreau că-i merg învîrtelile, nu numai că uitase de vechea-i deviză potrivit căreia „nimic nu durează", ci începuse să-și făurească și vise.

De-abia la sfîrșitul lui august se simți clătinat în nădejdile sale de bine, și crezul său de o viață își găsi pe deplin confirmarea.

Într-una din dimineți, pe cînd se afla la tactul de lucru, primi o solie din partea lui Rufe transmisă prin Daddy-o Lester, omul de legătură. În noaptea de a doua zi urmau să purceadă la o nouă acțiune. După ieșirea din tură, Rollie trebuia să rămînă în fabrică. Între timp va afla și restul instrucțiunilor.

La anunțul laconic al stîrpiturii cu fața spintecată de cicatrice, Rollie căscase apatic, după care îi răspunsese în silă :

— Să mă uit în agendă, cum face toţi mahării, să văz dacă n-oi avea altă treabă.

— Îţi arde capu ca ghiaţa dă mare dăştept ce te crezi ; da pă mine nu mă-nvîrţi după deşte, i-o reteză celălalt. Po' să jur dup-acum c-o să faci aşa cum ţi-am zis.

Iar Rollie nu se osteni să-l mai contrazică, ştiind, în cugetul său, că va asculta de poruncă. Şi la urma urmei de ce i s-ar fi opus, cînd şi la încărcarea materialelor din parcul de fiare vechi şi deşeuri — o „acţiune" întreprinsă tot la căderea nopţii — încasase uşor două sute ? Or pesemne şi mîine vor face acelaşi lucru.

Numai că indicaţiiile din seara următoare — primite exact cu o jumate de ceas înainte de primenirea turei — îl puseră dintr-o dată pe gînduri, fiind complet altele de cum se aşteptase. În loc s-o tulească de grabă din hala de asamblare — îl instrui scîrnăvia de Daddy-o Lester — i se cerea să tîndălească pe acolo pînă ce următorul schimb îşi va prelua lucrul, şi abia după aceea s-o-ntindă spre spălătoare şi vestiarele cu dulapurile de haine, unde urma să-i întîlnească şi pe ceilalţi, printre care Big Ruffe şi Daddy-o în persoană.

Conformîndu-se dispoziţiunilor, cînd ţiuitul prelung şi strident al sirenei anunţă încetarea activităţii, în loc să se alăture, ca de obicei, îmbulzelii către ieşirile la locurile de parcare a maşinilor sau de staţionare a autobuzelor, Rollie rămase în urmă, mergînd domol şi făcînd un popas la automatele cu răcoritoare, cu gîndul să-şi piardă timpul, dar să bea şi o Coca-Cola. Ideea fusese bine-venită, fiindcă de astă dată nimeri tocmai la descărcarea mărunţişului înghiţit peste zi de maşinărie, astfel că-i aşteptă pe cei doi colectori pînă goliră primul automat, urmărind scurgerea monedelor de argint în săcotee groase, de pînză. Cînd, în sfîrşit îşi isprăviră operaţia la unul din aparate, îşi luă băutură, pe care o sorbi fără pic de pripeală, iar după ce se mai învîrti preţ de cîteva minute, o porni tot agale înspre locul unde era aşteptat.

Încăperea în care intră — mohorîtă, întunecată, cu duşumea de ciment, mustind de apă, şi duhnind a urină — era străbătută, pe mijloc, de un şir de bazine din piatră, aşa zisele „scăldătoarele turturelelor" — cum le botezaseră muncitorii — la fiecare din ele morfolindu-se cîte o duzină de oameni deodată. În spaţiul rămas

disponibil, se înghesuiau dulăpioarele pentru haine, toaletele și W.C.-urile, toate expuse vederii, nefiind prevăzute cu uși.

Rollie își clăti fața și miinile, într-una din „scăldătoarele turturelelor", după care se șterse cu un șervet de hîrtie. I se părea nemaipomenit de ciudat să se lăfăie, numai de unul singur, într-un spălător deobicei invadat de cel puțin zece inși, dar faptul era normal pentru ceasul acela tîrziu, cînd schimbul său se topise de mult, iar următorul își începuse activitatea înăuntrul uzinei. Mînați de nevoi, unii aveau să apară nu peste mult, dar cum de-abia își luaseră locul la bandă, mai putea să stea liniștit un răstimp.

Curînd auzi o ușă deschizîndu-se prin apropiere, iar apoi îl văzu pe Big Rufe intrînd cu o iuțeală de necrezut pentru o huidumă groaie ca el. Era încruntat la chip și tot așa se holbă și la ceasul de mînă. Avînd mînecile cămășii răsfrînte pînă mai sus de cot, Rollie îi putea urmări mușchii zvîcnind ca o gușă de porumbel, iar cînd încercă să se apropie, namila îi făcu semn să nu scoată nici cel mai mic sunet.

La cîteva clipe, își făcu apariția și Daddy-o Lester, gîfîind precum o jivină hăituită de cîini, și cu fruntea îmbrobonată de transpirație ce se scurgea peste fața-i sluțită de cicatrice.

— Ți-am zis să-ți miști fundul iute, îl întîmpină colosul de Rufe pe un ton mustrător.

— Așa am făcut. Numa că iei a întîrziat. Nu știu ce dracu dă-ncurcătură a găsit la una din iele. Și pînă să-i vie dă hac, s-a moșmolit o grămadă dă timp, se explică Daddy-o, cu o voce pițigăiată, strangulată de frică, care nu aducea, ca și întreaga-i înfățișare, cu obișnuita-i trufie.

— Unde-s acu ?

— La bufetu din partea dă sud. Leroy e cu ochii pă iei, și o să vie în locu unde i-am spus.

— Păi asta înseamnă că s-a terminat cu golirea, așa că haideți ! le porunci matahala de Rufe.

— Încotro ? Și pentru ce mama naibii ? îl întrebă Rollie fără să se clintească.

— Ascultă ici, și vîră iute la bilă, îi șușoti celălalt, cu ochii țintiți la ușă. Le facem dă petrecanie ălora care-a descărcat biștarii din burțile automatilor. Lovitura e ca

și dată. Cum am pus-o dă bine la cale, ie bagatelă, un moft. Apăsați dă sacii cu gologani, nici n-avem ce alege din iei, noi patru și iei numa doi. La urmă, o să-ți iei și tu partea.

— N-am nevoie ! Nici nu vreau să mă bag ! se împotrivi Knight.

— Vrei nu vrei, mișcă-te ! Și ține colea și ăsta, se zborși namila, îndesîndu-i în mînă un pistol automat cu bot scurt.

— Nuu ! Nu-l iau ! se opuse cu strășnicie.

— Ce te sclifosești ? Doar n-ai mai fost la răcoare tot fiincă te-a prins cu bubuitoarea la tine ? Or d-o fi s-o tirșim, ajungi iar acolo, fie că ți-o găsește sau ba. Și spunîndu-i acestea, Rufe îl înghionti zdravăn, postîndu-l în fruntea micului șir indian. Dar odată ieșiți din întunecoasa și fetida încăpere, instinctiv, Rollie pitulă revolverul în cureaua pantalonilor.

Străbătură o parte a clădirii mergînd iute și apucînd pe căi lăturalnice, cît mai departe de privirile oamenilor — lucru deloc complicat pentru unii ca Rufe și Daddy-o Lester, care cunoșteau uzina ca în palmă. Pînă și Rollie știa cam pe unde se află ținta — un bufet mic rezervat exclusiv supraveghetorilor și șefilor de echipe — cu toate că în el nu pășise vreodată. Pesemne și acolo exista un automat cu răcoritoare, aidoma celui la care adăstase mai înainte, să-și ia Coca-Cola, își spuse gonind în capul scurtei coloane ca, după o distanță destul de apreciabilă, să-l întrebe pe Rufe peste umăr :

— Dă ce m-ați ales tomna pă mine ?

— Poate fincă ne topim dă dragu tău, bă, îi răspunse acesta în bătaie de joc. Ori că șefu și-a făcut socoteala că din ce te vîră-n mai multe, tot mai greu o să-ți fie să ne driblezi.

— Da șefu are habar dă ce învîrtim noi acu ?

— Ți-am mai zis, tontălăule, că acțiunea ie plănuită la marili fix. D-o lună o tot pritocim și stăm cu ochii pă ăi cu golirea biștarilor. Cum dracu nu s-o fi gîndit nimeni să le facă bucata pînă acu ?

Ultima afirmație era o născocire de a sa, deoarece numai pe un neofit în dedesubturile organizației l-ar fi mirat imunitatea incasatorilor pomeniți. Nu însă și pe Big Rufe, care-i cunoștea explicația, precum și îngrozitoarele riscuri ce-l pîndeau în aceste momente la fel

ca și pe ceilalți trei implicați. Numai că în sinea lui se împăcase cu ele și se pregătise de mult să le înfrunte.

În schimb, Rollie Knight era cu totul străin de asemenea ascunzișuri, datorită lui Rufe, care, natural, nu i le divulgase. Dacă le-ar fi aflat, însă, chiar în drum către locul crimei, s-ar fi întors și ar fi rupt-o la fugă, indiferent de urmările ce și le-ar fi atras cu bună știință.

Secretul lui Rufe, pe care îl tăinuise și acum sub învelișul minciunii, era că toate automatele de răcoritoare concesionate în uzină aparțineau Mafiei.

Activitatea Mafiei în perimetrul Wayne Country Michigan, în care era circumscris și Detroit, începea de la afaceri „semilegale“, culminînd cu cele mai monstruoase, pecetluite de crunte și nenumărate masacre. În zona aceasta, denominația de Mafie era mai adecvată decît „Cosa Nostra“, dată fiind sorgintea nucleului, alcătuit din străvechi familii siciliene, cum la fel de bine se potrivea și termenul de „semi-legal“ cu natura îndeletnicirilor sale, fără excepție veroase, chiar și cînd implicau numai speculă, mituială, intimidare, bătăi sau incendieri, neajungînd pînă la omucideri. Amestecul și influența acestei malefice organizații se făceau mai ales resimțite în marile combinate ale industriei, printre care se numărau și uzinele auto, unde inițiase și coordona din umbră așa zisa „loterie pe cifre“, în paralel cu extorcarea muncitorilor prin împrumuturi cu dobînzi inumane — finanțate, natural, indirect — și cu masivele devastări de materiale și aparatură, mijlocindu-le plasarea ulterioară la diferite ateliere și stații de întreținere.

Dar pe lîngă tentaculele-i uriașe, adînc înfipte în fabrici, mai dispunea și de altele, cum erau însăși întreprinderile de aprovizionare și deservire care, la suprafață, întrețineau o colaborare legală cu industriile vizate de Mafie, dar în fapt îi serveau drept acoperire a propriilor operații sau ca un receptacol ascuns al fabuloaselor sale profituri, cifrîndu-se, în mod cu totul neîndoielnic, la zeci de milioane pe an.

Și totuși, în ciuda beneficiilor și a înrîuririi sale crescînde, nu de mult, înlăuntrul ei se ivise o suferință acută — disputa pentru cucerirea puterii — germinată de decrepitudinea progresivă — fizică și mintală — a conducătorului din culise, a cărui locuință conspirativă se

afla undeva în Grosse Pointe. Și cum orice luptă pentru hegemonie implica și negreșita participare a negrilor, în dezbinarea tot mai accentuată dintre mafioții din Orașul Motoarelor, opoziția de culoare — autointitulată „Celula Neagră“ — dovedea aceeași încrîncenare ca și în neostoitele bătălii, purtate tot de semeni de-ai lor, însă în scopuri superioare și cu mult mai îndreptățite, ca apărarea egalității și dobîndirii unor drepturi cetățenești pe pămîntul Americii.

În apriga controversă declanșată pe față, o fracțiune din cadrul „Celulei Negre“, condusă de un învrăjbit combatant ce nu-și arăta chipul, ci îl folosea pe Big Rufe ca delegat nemijlocit în uzină, încălcase, prin repetate abateri și provocări, disciplina tradițională a marei și temutei familii din care făcuse parte.

Trecînd peste granițele statornicite de cîteva ori în lunile precedente, săvîrșise prăduieli pe cont propriu, în fabrici și la periferia orașului, preluînd totodată anumite sectoare ale „mizei pe cifre“ oferind împrumuturi, încasînd camete și inițiind pe de-asupra proxenetism și numeroase șantaje — toate pe teritoriul pînă atunci suveran al vechii organizații. Ca urmare a gravelor contravenții, promotorul lor se așteptase, firește, la acțiuni de vindictă, care nu întîrziară să vină. Doi dintre emisarii ce se interferaseră în zona interzisă a împrumuturilor, încasînd dobînzile percepute, fuseseră atacați în casele lor și bumbăciți fără milă — unul chiar sub privirile îngrozite ale familiei — după care li se luaseră sumele colectate. La scurt timp, un al treilea, care se amestecase în „loteria pe cifre“, a fost prins și amarnic bătut peste față cu țeava unui pistol ca, după desfigurare, să i se răstoarne mașina, să-i fie incendiată, să i se ia banii și documentele — cele din urmă fiind arse. Atît după atrocitatea faptelor cît și a naturii însemnelor anume lăsate în urmă, pentru victime și asociații acestora, nu mai încăpea îndoială că la mijloc era mîna bătrînei Mafii.

Așa încît trebuiau să-i plătească polița. Cîntărind diferite moduri de răzbunare, „Celula Neagră“ hotărî să înceapă prin jefuirea colectorilor porniți în rundele zilnice la descărcarea automatelor cu răcoritoare — un contraatac înscris printre alte vreo șase, puse la cale, și pregătite cu deosebită minuție, întrucît prin rezultatele lor

se putea întrevedea echilibrul de forțe în bătălia începută. Cum era de așteptat, isprăvi de acest gen atrăgeau un lanț de măcelăriri de ambele părți, pînă la eventuala încheiere a războiului dintre cele două fracțiuni ale Mafiei — în ipoteza cînd va exista un sfîrșit.

Și cum în toate războaiele țelul victoriei tronează mai presus de orice considerații, și în acesta, pionii și victimele contau mai puțin.

În goana lor neslăbită, Rollie Knight, Big Rufe și Daddy-o Lester ajunseră în cele din urmă într-un culoar de la subsolul clădirii, iar curînd după aceea, la picioarele unei scări metalice.

La capătul unui șir de trepte, se întindea platforma bifurcată înspre nivelul imediat superior, ascunzînd vederii verticalitatea scării suind la restul etajelor.

— Stați pe loc ! le ordonă Rufe.

De deasupra și peste balustrada de fier, îi privea o mutră flegmatică. Era Leroy Colfax, o gură spartă și iute, precum o meliță ce se învîrtea în clica lui Rufe, și pe care Knight îl identifică de la prima ochire.

— Ce-i cu pescarii ? îl chestionă Big în șoaptă. Tot cu undițili întinse ?

— Îhî. Da mult nu mai are de-nfulicat. Vo două minute, maximul trei.

— În regulă. Noi rămînem pă loc. Da tu cară-te, bunghește-te mai däparte la iei, și ține-te p-aproape dă noi ! S-a-nțeles ?

— Păi cum naiba ! Și subliniind însușirea ordinelor primite printr-o moțăială din cap către șef, Colfax se făcu nevăzut.

— Noi ne vîrîm aici, se întoarse Big Rufe către cei de alături — „aici" însemnînd un dulap al îngrijitorilor în care-și țineau măturile, gălețile și alte ustensile, dar unde exista suficient spațiu ca să încapă și ei. După ce se fofilară pe rînd, Rufe lăsă ușa întredeschisă.

— Ai adus măștili, bă ? șoșoti cu arțag către Daddy-o Lester.

— Iacă-le, răspunse acesta, țîțîind de emoții și frică, după care scoase trei ciorapi dintr-un buzunar.

Primul îl înhăță Rufe, trăgîndu-și-l cu iuțeală pe față, și poftindu-i prin semne să-i urmeze și ceilalți exemplul. În culoar era liniște, singurul zgomot fiind huruitul

neîntrerupt și înfundat al benzii de asamblare, aflată pe undeva la catul de sus. Ceasul atacului fusese bine ales, deoarece noaptea se circula mult mai puțin decît ziua prin fabrică, și mai deloc la ceasul acesta, cînd noul schimb de-abia își luase în primire activitatea.

— Voi vă zgîiți la mine și vă mișcați numai cînd m-oți vedea c-o fac io, le sîsîi Rufe prin mătasea măștii, și tot prin ciorap îi scrută cu o privire poruncitoare. Dă avem cerebel și-i lucrăm ca la carte, iese o treabă pă cinste. Cît ce i-am prins, îi legăm fedeleș. Leroy ni-a și adus funia, le zise arătînd două suluri de sfoară, aflate pe dușumea.

După ultimile-i instrucțiuni se lăsă iar tăcerea și, cu fiecare clipă de așteptare, Rollie se simțea mai împăcat cu el și cu jocul in care se văzuse tîrît fără veste. La ce bun să-și mai fi amărît inima, cînd înapoi tot nu mai putea da ? ! De aveau s-o încurce, știa că nimeni n-o să-i ia parte, ci o să aibă aceeași soartă ca ăi de puseseră toată dăndănaia la cale. Cine-o să-l întrebe dacă intrase în horă cu de la sine putere sau altfel ? Numai el singur știa că nu avusese de ales — ca întotdeauna, dealtminteri — ci, îndată primit un ordin, trebuia să-l asculte. Doar nu așa îl lucraseră din ziua cînd îl prinseseră în mreje ?

Îl văzu pe Big Rufe extrăgînd, din salopeta pe care o purta, un revolver Colt, cu mînerul gros și greoi. Daddy-o primise unul cu botul scurt, la fel cu al lui și, împotriva vointei, își duse mîna la cingătoare și trase din ea arma ce-o ascunsese acolo, cu puține minute în urmă.

La un semn făcut de Big Rufe, Daddy-o Lester se încordă ca un arc în poziție de tragere. De deasupra străbătea tot mai limpede tropăit de picioare, pe scara metalică, și zumzet de glasuri.

Ușa dulapului rămase numai ușor crăpată, pînă cînd pașii se auziră la o distanță de cîțiva iarzi, pentru ca atunci, cu o mișcare bruscă, Big Rufe s-o deschidă în lături și cîteștrei mascații să-și facă apariția, cu pistoalele în mînă. Colectorii banilor de la automatele cu răcoritoare încremeniră la ivirea arătărilor cu revolverele ațintite spre ei. Amîndoi purtau uniforme gri și insignele întreprinderii lor, iar peste umăr fiecare căra cîte doi saci de pînză, legați între ei cu un lanț înnodat cu un lacăt. Unul din ei — cu un hățiș de păr roșu și

palid la chip — îngălbenise de tot, pe cînd celălalt — cu pleoape lăsate şi grele, măsliniu la fizionomie şi cu trăsături de străvechi băştinaş indian — îşi trăda mai puţin starea-i lăuntrică. Tineri — nu cu mult trecuţi de treizeci de ani — ciolănoşi şi solizi la trupuri, păreau cu totul capabili să înfrunte o trîntă, şi chiar să învingă în ea. Numai că Rufe nu le dădu pas să-şi încerce puterile, ci, înfigîndu-şi pistolul în pieptul roşcatului, îi zise, arătînd spre dulapul din care ieşise:

— Înăuntru, mămiie ! Şi tu, după iel ! urmă către însoţitorul acestuia. Cu buzele strînse de ciorapul tras peste cap, cuvintele se auziră mai curînd ca un mîrîit de cîine cu gura încătuşată de botniţă. Refractar la somaţia primită, colectorul cu înfăţişare de indian îşi răsuci gîtul şi aruncă o privire în spate, vrînd parcă s-o ia la fugă. Dar pînă a-şi traduce intenţia în faptă, se trezi cu al patrulea adversar cu faţa îmbrobodită — adică Leroy Colfax — care tocmai atunci cobora zorit scara, înarmat cu un junghier cu tăiş lung şi ascuţit, tăindu-i orice putinţă de evadare. Descumpănit, îşi întoarse iar capul către cei dinainte, ca, în aceeaşi secundă Rufe să-l pocnească în obraz cu ţeava pistolului, despicîndu-i pometele printr-o tăietură adîncă, din care începu să ţîşnească un val de sînge.

Vrînd să sară întru ajutorarea colegului, roşcovanul se precipită înspre el, dar Rollie Knight i se puse de-a curmezişul, proptindu-i revolverul în coaste şi avertizîndu-l cu voce scăzută :

— Pă loc, că nu-ţi merge !

Intervenţia lui nu avea decît un substrat : Voia să curme cît mai degrabă ciocnirea, fără alte molestări grave şi, mai ales, să se vadă el însuşi ieşit din tot tămbălăul.

La ordinul său, gălbejitul cu sihla de păr roşu rămase complet imobil, pînă cînd atacanţii, mînîndu-i cu armele de la spate, îi înghesuiră în dulapul din preajmă. De-abia atunci îşi luă inima în dinţi şi încercă o împotrivire, avertizînd inamicii.

— Dac-aţi şti, fraţilor, ce năpastă v-atrageţi cu...

— Ţine-ţi fleanca ! i-o reteză Daddy-o Lester, care părea că-şi revenise cu totul din spaimă. Decît ai vorbi d-a surda, mai bine dă-mi încoa sacii. Şi, împingînd roş-

covanul peste găleţi, pămătufuri şi mărfuri, îi smulse avuţiile de pe umăr.

Tot atunci, şi Leroy Colfax purcedea la jefuirea celuilalt colector, cu chip de indian. Dar acesta, în pofida obrazului sfîrtecat şi a sîngerării abundente, se dovedi mai energic. Umflîndu-şi pieptul robust, şi-l propti în Leroy, lovindu-l cu genunchiul în vintre, cu pumnul stîng şi puternic în abdomen, pe cînd cu mîna dreaptă şi liberă îi trase ciorapul ce-i acoperea faţa.

Pentru o fracţiune de clipă, cei doi se scrutară cu priviri scăpărînd de ură, iar apoi colectorul îi şuieră, neslăbindu-l din ochi :

— Acu ştiu cine aaaaaaa...

Vocala prelungă şi ascuţită, ridicîndu-se parcă pînă la ceruri, se stinse însă curînd, odată cu prăvălirea indianului pe podele, răpus de stiletele cu tăiş ca de sabie, pe care Leroy i-l înfipsese în stomac.

— Dumnezeule ! se jelui îngrozit roşcovanul, holbîndu-se la leşul fostului său coleg de pînă acum o clipă. L-aţi ucis, asasinilor ! le strigă vrăjmaşilor dimprejur. Dar acestea au fost ultimele sale cuvinte, înainte ca Rufe să-i sfarme ţigva cu un glonte.

Daddy-o Laster, care tremura mai dihai ca la începutul criminalei lor expediţii, îl dondăni pe Big Rufe :

— Oare n-om fi încurcat-o că i-am căsăpit ?

— Şi-acu ce mama dracu' mai vrei ? Şi-a căutat-o cu mîna, se justifică şeful, deşi cu o voce care trăda îndoieli. Apoi se plecă şi culese doi saci de pe jos, îndemnîndu-i cu ţîfnă pe ceilalţi doi :

— Ce staţi, bă ? Înşfăcaţi-i şi p-ăilalţi !

Leroy se execută, ridicîndu-i şi punîndu-şi-i peste umăr.

Dar cînd să iasă, Rollie le sîsîi :

— Hei ! Aşteptaţi !

De afară, venind pe scara de fier, se auzeau paşi grăbiţi.

Frank Parkland intîrziase peste orele limită în fabrică, reţinut de o consfătuire a supraveghetorilor, ţinută în cabinetul lui Matt Zaleski. Tema dezbaterilor : Orionul şi cîteva chiţibuşuri apărute la ordinea zilei. După încheierea conciliabulului, Parkland se abătuse pe la bufetul din perimetrul de sud al uzinei unde, la pauza prînzului, îşi uitase o flanelă şi unele documente.

La plecare, după culegerea obiectelor ce-l mînaseră într-acolo, auzise un țipăt sfîșietor venind dinspre catul de jos, și-o pornise pe urmele lui să vadă ce îl stîrnise.

Coborîse precipitat scările, trecînd și de ușa închisă a dulapului cu pricina, cînd, străfulgerat de o idee, se întoarse din drum. Ce era cu stropii de sînge prelinși pînă și pe sub ușa dulapului, pe care, deși-i observase nu-i reținuseră cuvenita atenție ?

O clipă șovăi, încercat de presimțiri sumbre, dar cum nu era un fricos din fire, își învinse pe dată rezervele, deschise ușa și năvăli înăuntru.

La puține secunde, sub impactul unei groaznice lovituri în creștetul capului, se nărui la pămînt, într-o stare de totală inconștiență, în rînd cu trupurile celor doi colectori.

De-abia la o oră, sau chiar mai tîrziu, cineva dădu peste ei, însă cu mult înaintea cumplitei descoperiri, cuartetul mascaților, alcătuit din Big Rufe, Daddy-o Lester, Leroy Colfax și Rollie Knight, părăsise uzina, escaladînd un parapet lăturalnic.

Așa cum se constată de-abia mai pe urmă, doar indianul murise, însoțitorul acestuia și temerarul Parkland mai horcăiau încă, oscilînd între viață și lumea de dincolo.

25

Oare cîți străini de uzină realizează cît de puțin se deosebește actuala bandă de asamblare față de prima, care luase ființă pe vremea lui Henry Ford ? Această întrebare, nu o dată încolțită în mintea lui Matt Zaleski, îl urmărea și în ceasul de acum, pe cînd patrula în hala de asamblare, supraveghind noul schimb, de-abia de-o oră intrat în activitate și închegînd primele serii de Orioane ce-și așteptau lansarea pe piață. Pentru Matt, ca și pentru alții din cîrmuirea uzinei, ziua de lucru nu se sfîrșea odată cu primenirea turei de seară, ci subdirectorul rămînea mai departe la post, pînă cînd muncitorii își preluau tacturile la bandă și începeau efectiv să producă, intervenind prompt la fiece poticneli sau

încurcături, inerente în această etapă de adaptare la proaspetele cerințe impuse de fabricarea unui tip de turism de-abia ieșit din laboratoarele de creație.

Unele inconveniente și complicații fuseseră dezbătute chiar la convocarea supraveghetorilor, în cabinetul său de la mezanin, încheiată cam cu cincisprezece minute în urmă, după care Zaleski o pornise în obișnuita sa rundă, în susul și în josul halei, urmărind cu ochii-i de argus orice posibile neajunsuri în desfășurarea muncii. Iar în timp ce privirea-i versată îmbrățișa cu neslăbită atenție fluxul procesului de la bandă, gîndul său reveni la pionerul acestei metode de asamblare a vehiculelor — memorabilul Henry Ford.

Și atunci, la descoperirea ei, ca și azi, această porțiune din orice uzină-auto se dovedea cea mai fascinantă pentru vizitatori. Derulîndu-se pe o lungime cam întotdeauna de o milă, banda impresiona asistența prin însăși geneza la care îi dădea posibilitatea să asiste. De unde, la început, vedeau apărînd la un capăt al ei cîteva bare metalice, încrucișîndu-se prin nu se știa ce miracol și fecundîndu-se parcă dincolo de percepția privirilor omenești, treptat, ele se multiplicau și creșteau, împrumutînd forme mai cunoscute, aidoma unui fetus în pîntecul vibratil al mamei. Pe de o parte, procesul decurgea destul de încet ca spectatorii să încerce iluzia asimilării lui pe de-a-ntregul, iar pe de alta, suficient de rapid, spre a-i subjuga. Curgerea necurmată a benzii, aidoma unui rîu, își păstra îndeobște direcția rectilinie, cu unele divagații, sub formă de cotituri sau încolăciri, iar în mersul ei mereu înainte, mașina, tot mai precis conturată — ca formă, dimensiuni, colorit și podoabe exterioare — căpăta consistență și personalitate. Ajunsă în acest punct al desăvîrșirii, la fel ca și pruncul complet format în lăcașu-i matern, automobilul se apropia de pășirea în lume care, spre deosebire de nașterea progeniturii umane, era infinit mai puțin complicată și, mai cu seamă, scutită de durerosul travaliu, constînd doar în simpla-i alunecare pe patru anvelope. La numai o clipă, prin răsucirea unei chei în contact, motorul însuflețit icnea de cîteva ori, sunete care, luate tot în sens metaforic, impresionau precum primele scîncete scoase de un nou născut. după care. mișcîndu-se cu propriile-i resurse, vehiculul se rupea iremediabil de cordonul ombilical

— în speță, de banda care-l îngemănase — făcînd loc altuia, ce-l ajungea grabnic din urmă.

De cîte ori nu urmărise Zaleski frenetica îmbulzeală a vizitatorilor, veniți în pelerinaje cotidiene, ca la un loc de închinare, minunîndu-se de fantastica plăsmuire a turismelor și vorbind — deși neinformați, dar cu prețiozitate și nestăvilită fluență — despre miracolele producției complet automatizate. Ciceronii dresați ai uzinei, care în fiecare extaziat întrevedeau un posibil client de mîine, le stimulau, prin exagerări, uluirea. Pentru Matt, un expert în materie, spectacolul era pe cît de fastidios pe tot atît de rizibil, fiindcă, în realitate, această înaltă automatizare, suscitînd încîntarea străinilor de uzină, se întemeia, în principiu, tot pe străvechea bandă rulantă, pe care diferitele piese din componența mașinii se adiționau pe încetul, asemenea globurilor și jucăriilor agățate pe un pom de Crăciun, astfel încît, privită cu ochiul avertizat al unui profesionist, din întreaga tehnologie modernă, existentă în combinatele de fabricare a vehicolelor, banda de asamblare reprezenta, în mod cert, latura cea mai puțin susceptibilă de a impresiona și uimi.

În plus, prezenta neajunsul unei confirmate instabilități a calității produselor, asemănătoare, ca fluctuații, cu oscilările unui barometru total dereglat, înlesnind pe deasupra și unele grave accidente comise de oameni. Nu același lucru se putea afirma despre uzinele consacrate construirii motoarelor, care, deși mai puțin spectaculoase în aparență, executau o sumă de operații complexe exclusiv prin comenzi. În mai toate acestea, hale întregi, înzestrate cu cele mai sofisticate utilaje, funcționau pe cont propriu, dirijate de calculatoare electronice, și numai cu o mînă de specialiști în preajmă, pentru a interveni și corecta rarele dereglări ale instalațiilor. Odată defecțiunea ivită, agregatul în speță se oprea de la sine, declanșînd un sistem de alarmă. Dar în genere acționau fără greș, cu maximum de precizie, și fără pauze de gustări, de vizite succesive la toalete sau conversații întreținute cu mecanismul de alături. Grație acestui sistem, motoarele erau incomparabil mai trainice față de restul pieselor din alcătuirea unui vehicol, creînd neplăceri numai în cazul neîngrijirii totale sau a folosirii lor abuzive.

„Dacă venerabilul Henry ar reveni din mormînt și ar vedea cum arată o linie de asamblare din anii de grație de după 1970, ar surîde amuzat de infimele ei transformări față de stadiul în care o lăsase", își conchise Matt reflecțiile.

Cum la ceasul acela nu întrezărea nici un impediment în lucrul din hală, hotărî să o părăsească, întorcîndu-se în cabinetul său cu pereții de sticlă, aflat chiar deasupra.

Deși putea, de-ar fi vrut-o, să plece chiar din uzină, nu-l trăgea deloc ața spre locuința pustie, din Royal Oak. Trecuseră cîteva săptămîni de la jalnica despărțire de Barbara, fără ca relațiile lor, atît de brusc și violent întrerupte, să înregistreze o cît de vagă ameliorare. De o vreme își impusese, ca terapie, să cugete cît mai puțin la ingrata odraslă, ancorîndu-se în alte gînduri, cum o făcuse și astă seară evocîndu-l pe răposatul Ford. Dar cu toate strădaniile, nu și-o putea izgoni din minte. Și-ar fi dorit din tot sufletul să se aplaneze într-un fel odioasa lor ceartă și, tînjind după împăcare, nădăjduise într-un telefon de la Barbara, pe care însă nu îl primise. Or mîndria sa personală, precum și adînca-i convingere că nu de datoria părintelui este să arunce el puntea peste o prăpastie creată, îi reprimau orice inițiativă din parte-i. Pesemne Barbara conviețuia și acum neligitim cu descreieratul acela de DeLosanto, pe care de asemenea se căznea să și-l alunge din cuget, deși cu anemice rezultate.

Instalat la biroul său, răsfoi agenda de lucru spre a-și împrospăta obligațiile prevăzute pe dimineața următoare. Cum a doua zi cădea la mijloc de săptămînă — ca atare într-o perioadă prielnică în activitatea uzinei — își programase executarea cîtorva „comenzi speciale", pentru unele mărimi din administrație, amici de-ai acestora sau alte persoane cu destulă greutate și influență spre a pretinde ca turismele lor să capete formă sub auspicii mai priincioase decît cele ieșite în serie. În sensul acesta îi și alertase pe supraveghetorii cu asamblarea la bandă ca și pe cei de la Controlul de calitate, punîndu-le în vedere să fie cu ochii în patru la construirea lotului „special". Lucrătorii de la șasiuri urmau să fie la rîndul lor preveniți să monteze cu mai multă băgare de seamă aparatura de bord, scaunele și restul accesoriilor interioare. Cît

privea instalarea motoarelor și a sistemelor de transmisie, aceasta se va efectua sub însăși privirea supraveghetorilor desemnați, ca mai tîrziu, controlul de calitate să ia fiecare mașină la purificat, dispunînd înlăturarea defectelor semnalate sau chiar un supliment de îmbunătățiri, înaintea livrării. Cu aceeași deosebită grijă se montaseră și cele vreo două duzini de autoturisme Orion în care, de la o vreme încoace, directorii executivi se deplasau de la uzină acasă și invers, verificîndu-le modul de funcționare și raportînd zilnic constatările bune sau negative. Preavizarea „comenzilor speciale" comporta și anumite hazarduri primejdioase — după cum Matt prea bine știa — mai ales dacă transpira amănuntul că sînt hărăzite unor conducători ai uzinei. O parte din angajați, măcinați de nemulțumiri, nutreau animozități față de șefi și „erau încîntați" să le facă bucata, încît legendara snoavă cu glaja de Coca-Cola introdusă pe ascuns într-un colbutor, pentru a-l face să zbîrnîie cîte zile avea să se miște pe roți, se putea oricînd preface în faptă, fără a se recurge la sticla proverbială, ci la o simplă strunjitură de fier sau la niște scule mărunte, uitate pe undeva, răzlețite, și de care nimeni nu avea cum să dea vreodată. Dar pe lîngă aceste tertipuri, mai existau și altele la îndemîna învrăjbiților dornici să joace feste inamicilor.

Astfel, un sudor priceput putea să blocheze cît ai bate din palme capacul portbagajului dinapoia mașinii, strecurîndu-se în ea și lipindu-l pe dinăuntru, stînd ghemuit pe locul canapelei din spate. Așa cum alți muncitori, de la tacturile cu fixarea șuruburilor, puteau foarte lesne să lase nestrînse unul sau două, dintre cele mai importante. Cunoscîndu-le șiretlicurile — și mai cu seamă resentimentele — cînd unul ca Matt sau un alt coleg din conducere își comandau automobile, grija de căpătîi era să nu-și treacă adevăratele nume pe fișele conexate, ci altele, cu totul fictive. Matt renunță să mai frunzărească agenda. La drept vorbind, de prisos o mai și făcuse, întrucît mai devreme, în decursul după-amiezei, o mai consultase odată, imprimîndu-și de atunci în memorie programul pentru a doua zi.

Oricît de puțin îl mîna inima, sosise totuși momentul s-o pornească spre casă. Se ridică de pe scaun și, în

aceeaşi secundă, gîndul, zadarnic strunit, îi zbură din nou către Barbara. Oare unde era ?

Dintr-odată se simţi cotropit de oboseală.

Ieşi din cabinet şi, mergînd cu paşi rari, vlăguiţi, începu să coboare scara ce ducea spre parter. De la primele trepte observă însă o larmă suspectă — voci ridicate şi parcă o alergătură învălmăşită. Şi ca unul ce răspundea de fiece întîmplare ivită în uzină, automat se opri, ascultînd cu atenţie, spre a descoperi dincotro provenea forfoteala ce-o sesizase. Se părea că nu de la mare distanţă, ci de undeva din apropierea bufetului din aripa sudică. Dar firul supoziţiilor îi fu întrerupt de un apel clar şi imperios :

— Pentru Dumnezeu sfîntul ! Chemaţi de urgenţă poliţia !

La puţine secunde, tîrîndu-se pe cît putea mai degrabă în direcţia de unde venea vîltoarea, urechile îi fură străpunse de mugetul ascuţit al unei sirene care se apropia.

Îngrijitorul care descoperise mormanul de trupuri în dulapul său de ustensile avusese inspirata idee de a pune imediat mîna pe un telefon. Astfel, pînă ca Zaleski să intercepteze agitaţia stîrnită de cetele muncitorilor ce zoreau către punctul masacrului, o ambulanţă, gardienii cu paza uzinei şi trimişii poliţiei erau în drum către locul unde fuseseră convocaţi. Dar înaintea sosirii acestora, Matt ajunsese în sfîrşit la subsol şi, înghiontindu-se printre grupul de oameni speriaţi, izbuti să pătrundă pînă în dreptul uşii, de unde, printre leşurile căzute unele peste altele, dădu cu ochii şi de supraveghetorul Parkland, pe care-l văzuse la scurta consfătuire, ţinută cam cu o oră şi jumătate în urmă. Cu pleoapele închise, cu chip cadaveric, împestriţat cu şiroaie de sînge uscate, prelinse din creştetul capului, Frank arăta mai mult mort decît viu. Unul din funcţionarii lucrînd în tura de noapte şi a cărui menire, printre îndatoririle sale curente, era şi aceea de a-i asista pe cei vătămaţi în eventuale accidente de muncă, venise înarmat cu trusa de prim ajutor. Dar după toate aparenţele nu apucase s-o folosească, ci numai îngenunchiase alături de Parkland, îi ridicase binişor capul, şi, ţinîndu-i-l sprijinit în poală, îi lua concentrat pulsul.

La o întrebare de-abia bîiguită de Matt, acesta își înălță încet fruntea și se pronunță evaziv :

— Aș zice că e încă în viață, domnule Zaleski. La fel și unul din colectori. Dar să nu îmi cereți să precizez și cît o să mai trăiască.

Tocmai atunci își făcură apariția gardienii uzinei, sanitarii cu ambulanța — care preluară pe gravii răniți — precum și o pletoră de agenți ai poliției, unii în uniforme, alții în haine civile.

Matt nu putea interveni cu nimic, dar nici să mai părăsească uzina nu mai avea pe unde și cum, întrucît fusese încercuită de un cordon compact de polițiști și de jeepurile acestora, o măsură inițiată din presupunerea evidentă că o parte din autorii hoției și asasinatelor constatate încă se mai aflau furișați pe undeva, prin clădire.

După un timp, Zaleski reveni în cabinetul său de la mezanin, unde rămase, prăvălit în fotoliu, într-o stare de totală prostrație. Îngrozitoarea priveliște a lui Parkland, cu față de muribund, îl zguduise pînă în adîncurile ființei, ca dealtfel și stiletul implîntat în trupul bărbatului cu fizionomie de indian. Dar acesta măcar era pentru el un străin, pe cînd Frank un amic. Cu toate asperitățile dintre ei — printre care una, în decursul anului ce trecuse, degenerase într-un aprig conflict — rămăseseră atașați sufletește, respectîndu-se reciproc, conștienți, fiecare în parte, că divergențele, oricît de superficiale sau dîrze, se datorau exclusiv încordării la care îi osîndea truda lor în uzină.

Oare de ce trebuia să i se întîmple un lucru așa de cumplit tocmai unui om cumsecade ca Parkland ? se întrebă cu durere și răzvrătire. Doar existau atîția alții în juru-i a căror năprazņă l-ar fi zdruncinat mai puțin...

Pradă acestui zbucium, simți la un moment dat o subită lipsă de aer și o fîlfiire în cușca toracică, de parcă, o pasăre prizonieră înăuntru-i bătea din aripi, încercînd cu disperare să evadeze. Senzația îl umplu de spaimă. Începu să transpire, gîtuit de aceeași teamă cumplită pe care o trăise cu ani înainte, în carlinga bombardierelor B-17, din care executase raiduri deasupra Germaniei, în bătaia tunurilor antiaeriene. Ori acum ca și atunci își dădea perfect seama că baia su-

dorilor reci nu însemna altceva decît frica de moarte. Şi mai era conştient de un lucru : că suferise un soi de atac şi avea nevoie de ajutor.

Cugetînd cu deplină luciditate, şi chiar cu detaşare de sine, îşi înjghebă un mic plan. Va da cît mai grabnic un telefon, iar îndată ce i se va răspunde apelului, indiferent cine avea să apară ori ce măsuri vor fi luate cu el, va cere, înainte de toate, să fie chemată Barbara. Trebuia negreşit să o vadă şi să-i spună ceva. Exact ce anume, îi era peste poate să-şi definească pe loc, dar odată ce-o va avea dinainte, cu siguranţă se vor cristaliza şi ideile, iar cuvintele vor prinde grai de la sine.

Dar cînd se decise să treacă la acţiune, întinzînd mîna spre receptor, constată că nu mai avea putere s-o mişte. Cu trupul său se întîmpla ceva cu totul ciudat. De-a lungul părţii drepte, începînd chiar din moalele capului, se instalase o amorţeală, iar mîna şi piciorul îi erau complet ţepene. Pe moment îşi pierdu pînă şi orientarea în spaţiu, nemaiştiind în ce loc se află. Încercă să scoată un strigăt dar, spre uimirea şi groaza-i fără de margini, descoperi că era incapabil să articuleze un sunet. Reedită disperata sa tentativă, ca să se dovedească la fel de nevolnic. De-abia atunci i se desluşi pe de-a-ntregul şi mărturisirea ce dorea să i-o facă fiicei. Ar fi vrut să îi spună : „Barbara, fata tatei, cu toate disensiunile ivite între noi, eşti copilul meu şi te iubesc tare mult, aşa cum am iubit-o şi pe răposata ta mamă, cu care te asemeni în atîtea privinţe ! Iar de vrei să uităm de cearta avută şi să te întorci sufleteşte la mine, îţi făgăduiesc că voi încerca să te înţeleg altfel, atît pe tine cît şi pe amicii din preajmă-ţi... ca să nu mai fim dezbinaţi niciodată..."

O vagă senzaţie de viaţă şi siguranţă, resimţită în partea stîngă, îl încurajă să se salte din jilţ, folosind braţul aparent sănătos, în chip de pîrghie de susţinere. Însă cum restul trupului nu-i ascultă de comandă, se prăvăli între spaţiul dintre jilţ şi birou.

În această poziţie a fost găsit la puţină vreme, conştient, dar cu o privire agonizantă, cotropită de chinuri şi o deznădejde sălbatică, deoarece cuvintele pe care şi le dorea cu ardoare să le rostească rămîneau amuţite de neputinţă.

Astfel, pentru a doua oară în noaptea aceea, se auzi din nou şuieratul strident al unei noi ambulanţe poposind în incinta uzinei.

A doua zi, la spitalul Ford, medicul în a cărui îngrijire fusese dat, se întreţinu cîtva timp cu Barbara.

— Sînteţi la curent, cred, cu faptul că tatăl dumneavoastră a mai suferit un atac de apoplexie.

— De-abia azi am aflat, mărturisi ea.

Şi într-adevăr ; doar în dimineaţa aceea, doamna Einfeld — devotata secretară a subdirectorului Matt Zaleski — raportase, cu mustrări de conştiinţă, întîia criză produsă cu cîteva săptămîni înainte cînd, la cererea lui insistentă nu chemase pe nimeni într-ajutor, ci îl condusese acasă, în maşina ei personală. Ca apoi, tot la stăruinţele sale, să nu sufle nimănui un cuvînt despre incidentul aparent lipsit de semnificaţie. Declaraţia făcută la direcţia personalului, fusese fără întîrziere transmisă familiei şi corpului medical.

— Cele două incidente, puse capăt la capăt, îmbracă o formă absolut clasică, urmă cardiologul — un tip încolţit de calviţie, cu chip pămîntiu şi cu un tic de-abia perceptibil sub unul din ochi. „Ca atîţia alţii în Detroit, reflectă Barbara, scrutîndu-l în timp ce-i vorbea, se vede că munceşte peste puteri..."

— Dacă tata nu ascundea primul atac, l-ar fi evitat pe cel de acum ?

Specialistul ridică din umeri, cu sensul : „Cine poate să ştie ? !"

— E greu de făcut o asemenea precizare. Fireşte, ar fi primit îngrijiri, dar chiar fiind tratat, pînă în cele din urmă probabil tot aici ajungea. Oricum, întrebarea e pur teoretică.

Se aflau într-o anexă a secţiei de terapie intensivă a spitalului, de unde, printr-un perete de sticlă, Barbara îşi putea vedea invalidatul părinte întins într-unul din cele patru paturi, dispuse concentric. În gură avea un tub de cauciuc roşu, conectat la aparatul de respiraţie artificială — de un verde spre gri şi instalat pe un suport — care şuiera uniform şi vag, întreţinîndu-i propria răsuflare. Bolnavul şedea cu ochii deschişi şi, contemplîndu-l prin peretele străveziu, medicul îi declară fiicei că deşi în prezent se află sub sedare, pa-

cientul mai avea și momente de percepție vizuală și auditivă. Urmărindu-l pe suferind, Barbara se întreba dacă Matt își dădea cumva seama de situația extrem de precară în care era și juna negresă din patul vecin.

— Probabil, cu cîtăva vreme în urmă, tatăl dumneavoastră a făcut o leziune valvulară, o informă medicul. Apoi, la primul atac ușor, un mic cheag s-a desprins din inimă și s-a oprit în jumătatea stîngă a creierului, paralizîndu-i partea dreaptă a corpului.

Specialistul vorbea pe un ton rutinat și placid, de parcă i-ar fi descris defectarea unei mașini de călcat și nicidecum prăbușirea subită a unei făpturi omenești.

— După natura primei crize, urmă cardiologul cu aceeași impasibilitate, refacerea a fost mai mult aparentă, nicidecum o însănătoșire deplină. Odată ce infailibilul mecanism omenesc a fost pus în primejdie, prin întîiul atac suferit, repetarea lui a dus la extinderea leziunilor de pe creier, provocînd devastatoarele consecințe din noaptea trecută.

Barbara se afla acasă cu Brett cînd, după transportarea urgentă a lui Zaleski, i se telefonase de la uzină, transmițîndu-i-se nefastul mesaj. Curînd se suiseră amîndoi în mașină, pornind-o în goană spre clinica indicată, dar odată ajunși, Brett îi cuprinse brațul și, vorbindu-i cu duioșie, îi declarase în felul său franc :

— Eu n-am să intru, ci te aștept afară. Bătrînul știi că nu mă are la suflet, ori în starea-i de acum nu i-ar prii să ne vadă împreună... Și nu aș vrea să îi fac un rău...

Tot drumul către spital Barbara se simțise mortificată de remușcări, întrebîndu-se, fără putință de a-și răspunde, în ce măsură brutala părăsire a părintelui precipitase îmbolnăvirea-i de acum. Gingășia și căldura lui Brett, pe care cu fiecare zi le simțea mai pregnant, sporindu-i dragostea pentru el, îi adînceau suferința de a-i vedea pe bărbații cei mai îndrăgiți de pe lume — tatăl ei și iubitul — trăind dezbinați și cunoscîndu-se atît de puțin. Dar judecîndu-i în parte, vina precumpănea tot asupra lui Matt. De aceea își stăvilise orice pornire de a-l căuta și a-i vorbi, ca acum să se căiască amarnic de a-l fi lipsit de telefoanele pe care în atîtea rînduri intenționase să i le dea.

Pe patul de suferință, după ce o bolnavă tînără o prevenise cum că proaspătul internat nu avea grai,

însă e conştient de prezenţa Barbarei, încercase să-i murmure, în puţinele clipe cît îi fusese îngăduit să îi stea în preajmă, tot ce crezuse că i-ar fi adus mîngîiere : că o îndurera starea lui de acum ; că, sufleteşte, e tot timpul cu el şi va veni cît mai des să îl vadă. Rostindu-i toate acestea, îl privise ţintă în ochi, şi deşi nu întrezărise nici un licăr de recunoaştere, avusese totuşi impresia că, prin căutătura lui fixă, se forţa să-i spună ceva. Să fie o simplă părere ? se întrebase atunci ca şi acum, cînd şedea de vorbă cu doctorul, urmărindu-şi în permanenţă părintele prin zidul despărţitor, de sticlă.

— Ce şanse are tata ? se adresă din nou specialistului.

— De vindecare ? zise acesta, măsurînd-o întrebător.

— Exact. Şi vă rog să-mi răspundeţi cu toată franchețea, întrucît vreau să ştiu adevărul.

— Alţii dimpotrivă... îl ocolesc...

— Nu şi eu.

— Mă rog, continuă cu imperturbabilu-i flegmatism. Posibilităţile de revenire la starea de dinainte sînt absolut nule. Prognosticul meu este că pacientul va rămîne invalidat pe tot restul vieţii, cu paralizie completă pe partea dreaptă şi pierderea definitivă a glasului.

După o pauză grea, Barbara izbuti să articuleze :

— Aş putea să m-aşez pe un scaun ?

— Desigur. Şi o conduse spre unul apropiat. Ştiu, e un şoc puternic, continuă medicul. Vreţi să vă dau un calmant ?

— Mulţumesc. Nu, îl refuză ea.

— Într-o bună zi tot trebuia să aflaţi, dar aţi ţinut să v-o spun de pe acum...

Chiar de la mica distanţă, unde şedeau, nici unul nu îşi clintise privirea de pe Matt Zaleski, în poziţia sa de totală încremenire şi răsuflînd prin intermediul aparatului care-i pompa aer şi viaţă în trup.

— Tatăl dumneavoastră a lucrat în industria auto... Chiar într-o fabrică, mi se pare, reluă doctorul, cu un glas pentru prima dată mai cald şi umanizat.

— Da, confirmă Barbara.

— De acolo primesc sumedenie de bolnavi. Chiar nepermis de mulţi. Şi, arătînd printr-un semn vag, cu mîna, dincolo de zidurile spitalului, spre Detroit — Ora-

şul Motoarelor — încheie: Nu ştiu, de ce am văzut întotdeauna în el un cîmp de ostilităţi care seceră necontenit victime. Iar tatăl dumneavoastră mă tem că se numără printre sacrificaţi.

26

Verdictul Companiei cu privire la primitiva secerătoare inventată de Kreisel fu negativ. Hotărîrea definitivă, adoptată de consiliul directorilor executivi cu orientarea producţiei, ajunse la Adam sub forma unui raport, înmînat chiar de şeful acestui for, adică de Elroy Braithwaite, poreclit şi „Vulpe Argintie“.

— Îmi pare rău de acest eşec, i-o declară el lui Trenton, depunînd documentul pe biroul din faţă. Ştiam că ai pus umărul dintr-un sincer entuziasm şi, culmea, reuşiseşi să mi-l inoculezi în aceleaşi proporţii. Nu ţi-o spun cu titlu de flaterie, dar îl cîştigaseşi pînă şi pe Onorabilul Preşedinte de partea ingenioasei idei.

Ultima parte din succinta-i formulă condolativă nu-l surprinsese pe Adam. Tartorul Consiliului de Administraţie era reputat pentru vastul orizont al preocupărilor şi pentru vederile sale liberaliste dar, în pofida acestora, rareori proceda la decizii autocrate, aşa cum o atesta însuşi cazul lui Kreisel. Potrivit amănuntelor de-abia mai tîrziu aflate de Adam, de astă dată cedase sub presiunea vicepreşedintelui Hub Hewitson, acreditat cu putere de veto în cadrul triumviratului de la cîrma Companiei, din care, natural, făcea parte.

Evident, însăşi împotrivirea lui se întemeiase pe argumente solide, menite să pună în valoare disponibilităţile trustului şi nicidecum să le irosească în acţiuni hazardate. Atribuţia de căpetenie a marei lor întreprinderi era aceea de a produce turisme şi camioane, susţinuse Hub cu dîrzenie. Iar dacă secerătoarea concepută de Kreisel nu oferea perspectiva unor profituri masive însăşi ramurii exclusiv profilate pe utilajele agricole, nu avea nici un sens s-o preia orice alt sector al Companiei, pe simplul temei al elanului pompat din afară ori al excelentei impresii pe care ar produce-o asupra opiniei publice. Oare corporaţia lor nu era suficient de înglodată în atîtea activităţi şi răspunderi colaterale

— ca măsurile de sporirea securității vehiculelor, reducerea poluării, programul de angajare a celor fără de căpătîi, precum și altele impuse de presă și de exigența consumatorilor — spre a se angrena și în fabricarea secerătoarelor primitive ?

— Să nu uităm, perorase în concluzie vicepreședintele, că nu sîntem o instituție cu caracter filantropic, ci una comercială, al cărei primordial țel este acela de a le asigura beneficii acționarilor noștri.

După o scurtă dezbatere a proiectului, Președintele aderă la teoria expusă de Hewitson, trecînd peste generoasele-i postulate și înclinații.

Cînd Adam îi telefonă lui Hank Kreisel, spre a-i comunica vestea, acesta afișă o resemnare înțeleaptă.

— Mi-am închipuit că zeii îmi sînt potrivnici. Însă, oricum, îți mulțumesc de osteneală.

— La cine mai intenționezi să apelezi pentru finanțarea proiectului ? îl tatonă Trenton.

— O, bani pot să ridic dintr-o mie de surse, replicase Kreisel voios și uzînd, natural, de-o hiperbolă, fiindcă, în realitate, nu prea se înghesuia nimeni — cel puțin în Detroit — să investească un capital intr-o secerătoare utilizabilă în țări subdezvoltate și în junglă !...

Seară, la cină, Adam o informă și pe Erica de eșecul lui Kreisel.

— Regret, fiindcă nu era vorba numai de o afacere profitabilă ci mai mult de un vis al lui Hank — și încă unul frumos — pentru care l-am admirat. Tu, însă, nu ai de ce să-ți faci imputări, deoarece ai încercat să-l ajuți.

Erica se arăta prevenitoare și drăgălașă, nu fără anumite eforturi, sesizate de Adam ; dar, cu toate sforțările-i evidente, trecuseră aproape două săptămîni de la incidentul cu arestarea fără ca relațiile dintre ei să se limpezească sau viitorul căsniciei lor să iasă de sub imperiul incertitudinii.

A doua zi după oribila confruntare de la poliție, îi declarase lui Adam :

— De mai persiști în dorința de a mă chestiona — deși eu nădăjduiesc cu tărie contrariul — n-ai decît să o faci, și-ți voi răspunde onest la toate întrebările. Dar înainte de a începe discuția, țin să precizez un anumit lucru. În cazul cînd te mai torturează ideea

— şi împins de ea mă supui interogatoriului — că aş fi în stare să mai şterpelesc de prin magazine ori de aiurea, linişteşte-te, dragul meu, fiindcă îşi jur că m-am lecuit de această meteahnă pentru tot restul vieţii.

Pătruns de solemna sinceritate a confesiunii, Adam conchise pe loc subiectul. În schimb momentul i se păru priincios pentru a-i face el alta, şi anume despre oferta primită din partea lui Perceval Stuyvesant şi serioasele sale intenţii de a-i da curs.

— Desigur, odată ce voi ajunge la hotărîrea definitivă, va trebui să ne mutăm în San Francisco.

— Cum adică ? îl întrebă Erica incredulă. Reflectezi realmente să-ţi iei adio de la industria auto ?

La care el izbucnise în rîs, copleşit de o bizară ameţeală şi o poftă de ghiduşii cu totul potrivnice naturii lui sobre.

— Păi dacă n-am să tai răul din rădăcină, o să-mi aud din nou vorbe că îmi petrec viaţa doar la birou, că pe acasă uit să mai vin, şi aşa mai departe.

— Ai face aşa ceva pentru mine ?

— De ce nu pentru amîndoi ? îi ripostă cu desăvîrşit calm.

Răspunsul părea că o năucise, lăsînd-o fără de grai şi într-o stare de totală uimire şi neîncredere, trădată prin continua legănare a capului. Aşa încît Adam abandonă şi acest subiect. A doua zi, însă, îi telefonă lui Perce, spunîndu-i cum că propunerea încă-l interesează, dar nu avea timp să se repeadă pe Coasta de Vest pînă după debutul Orionului, fixat pentru luna septembrie, adică peste vreo trei săptămîni. Iar vechiul prieten se arătă de acord să aştepte. Tot în puţinul răstimp ce trecuse de la boroboaţa cu furtul şi arestarea, se mai ivise o mică prefacere în existenţa domestică a soţilor Trenton. La sugestia lui Adam, Erica renunţase să mai doarmă în camera oaspeţilor, consimţind să revină în dormitorul comun. Ba încercaseră să facă şi dragoste, însă în ciuda bunăvoinţei de ambele părţi, totul se dovedise o palidă copie a amorului de altădată, după cum fiecare o recunoscu pentru sine. Îi lipsea un anumit factor, incontestabil determinant, pe care totuşi nici unul n-ar fi putut să îl definească. Ce realizau însă cu deplină acuitate era ineluctabilul adevăr că viaţa lor conjugală traversa un mare impas.

Dar Adam aștepta cu nădejde un prilej de a-și deschide amîndoi inimile și a căuta, vorbindu-și fără înconjur, o punte care să-i reapropie. Și poate miracolul avea să se înfăptuiască în cele două zile de evadare, petrecute în afara Detroitului, în Talladega, din Alabama, unde urmau să asiste la cursele de automobile de mare viteză.

27

În prima pagină a gazetei „Anniston Star" (cotidianul de cel mai mare tiraj și prestigiu din Alabama) se anunța cu litere de o șchioapă :

CURSA 300 DE ASTĂZI ÎNCEPE LA 12.30

Iar sub acest titlu ce îți lua ochii, se consemnau următoarele amănunte : Competiția Canebreak 300 — programată pentru amiază — ca și Talladega 500 — fixată pe mîine — se anunță a fi cele mai senzaționale evenimente din întreaga istorie a concursurilor de genul acesta. În ciuda unor trasee atît de anevoioase și temerare ca cel de 300 mile, prevăzut pentru Canebreak, și de 500 mile, pentru întrecerea de duminică, piloții bolizilor de cea mai înaltă performanță au împins plafonul vitezei la 190 de mile pe oră. Întrebarea ce îi confruntă pe concurenți, pe proprietarii mașinilor angajate, pe tehnicienii cît și pe observatorii din partea Companiilor auto este : cum vor evolua așii volanului la această fabuloasă viteză de-a lungul celor 266 de mile ale velodromului oval, cu trei piste, pe care 50 de automobile își vor disputa cu înverșunare întîietatea...

Mai jos, pe aceeași pagină, apărea un anunț lăturalnic : „Rezerve insuficiente de sînge. Se impun cu strîngență noi și eficiente măsuri în vederea apropiatelor competiții".

După cum o releva însuși titlul (iar pe urmă, și oarecum superfluu, conținutul relatării succinte) banca de sînge disponibilă în regiunea locală „se putea dovedi insuficientă față de eventualele accidentări survenite în zilele de sîmbătă și duminică și implicita necesitate a unor transfuzii urgente".

Ca urmare, pentru menajarea stocului existent, orice intervenţii chirurgicale, neprezentînd o gravitate deosebită, dar mai dinainte înscrise în programul operator al spitalului „Citizens", urmau să fie amînate pînă după epuizarea evenimentului. În plus, şi tot ca o măsură de prevedere, se lansaseră nenumărate apeluri către băştinaşi şi vizitatori pentru donări benevole, la o clinică din oraş, începînd de sîmbătă dimineaţă, de la orele opt. Numai graţie susnumitelor precauţii, conchidea reportajul, se putea depăşi actuala criză de sînge, asigurîndu-se cantităţile corespunzătoare, necesare răniţilor căzuţi în apriga bătălie pentru obţinerea titlurilor de campioni.

Erica Trenton, aflată încă în pat, la micul dejun, într-unul din plăcutele apartamente ale motelului „Downtowner Motor" din Anniston, se scutură înfiorată citind cel de-al doilea articol şi, îngrozită de implicaţii, se grăbi să întoarcă foaia gazetei. Printre ştirile inserate în legătură cu istoricele alergări de automobile, una îi reţinu mai cu osebire atenţia :

„PREZENTAREA NOULUI ORION
SUB FORMA
PROTOTIPULUI UNU".

Vestea, subliniată de caractere majuscule şi cursive, releva mai întîi conjurata conspirativitate arătată de fabricanţi, care nu binevoiseră să divulge în ce măsură modelul expus în incinta velodromului Talladega va corespunde viitoarelor exemplare produse în serie, ca mai apoi să reliefeze marele interes ce-l stîrnise Orionul, împresurat de sute de curioşi, care mai de care îmbulzindu-i-se în preajmă.

Fără-ndoială Adam era la curent cu anunţul, reflectă Erica după ce îl parcuse.

Sosiseră cu o zi înainte, într-unul din avioanele Companiei, iar acum îşi omora timpul, Adam fiind plecat de vreo două ceasuri spre a vizita velodromul împreună cu Hub. Ca cel mai de frunte reprezentant al Companiei la prezentele competiţii, vicepreşedintele Hewitson beneficia de un elicopter la bordul căruia îl luase pe Trenton, după care îl expediase şi după alţii, urmînd ca ceva mai tîrziu, chiar înainte de începerea marei intre-

ceri, să-l trimită din nou după Erica și alte cîteva soții de înalți conducători.

Anniston, o localitate măruntă și agreabilă, cu case albe, cochete, presărate pe verdele proaspăt al vegetației luxuriante din jur, se afla situată la aproximativ șase mile de Talladega.

În aparență, și prin urmare oficial, întreprinderea tutelară a lui Trenton la fel ca și altele, cu același profil, participau pur platonic la actualele alergări, spre deosebire de vremurile trecute, cînd fiecare dintre CELE TREI MARI își avea echipaje proprii, suculent și fățiș finanțate, asigurîndu-și astfel șansele de cîștig împotriva rivalilor. Dar această tradiție fusese abolită atît prin severe măsuri de ordin legislativ cît și prin dezmembrarea treptată a vechilor formații autonome. Totuși, nici un edict nu ar fi putut extirpa înrădăcinatul interes și entuziasm pe care-l nutreau mai toate mărimile din industria auto pentru aceste spectaculoase întreceri sportive, ce izbuteau să-i răpească oricăror preocupări din Detroit, adunîndu-i pachet, în tribune special rezervate, atît pe amicii și slujitorii aceleiași corporații cît și pe omologii lor, din altele concurente. Ca atare, întîiul mobil, și cel strict formal, era nestăvilita atracție pentru cursele de mare viteză. Dar pe lîngă acesta mai exista, natural, unul, și anume : continua cointeresare bănească a Companiilor de automobile, însă de astă dată sub forme ascunse, deși practicate începînd cu notabilitățile din conducere, pînă la angajații mărunți. Dar ca nu cumva să-și trădeze amestecul, se adoptase uzanța — născocită cu ani înainte de către General Motors — ca atunci cînd mașina cîștigătoare aparținea unora dintre fabricanții prezenți la victorie, aceștia să ovaționeze fără nici o rezervă „succesul produsului“, să aplaude și să culeagă elogiile asistenței, întărind, chipurile, prestigiul firmei în cauză. Iar în ipoteza inversă, cînd norocul se dovedea ostil, modelele lor numărîndu-se printre cele codașe, să nu-și manifeste supărarea, ci să afecteze totală indiferență, ridicînd pur și simplu din umeri, ca unii ce nu aveau nimic de pierdut.

După frunzărirea ziarului și după gustarea de dimineață, Erica se dădu jos din pat, se îmbăie îndelung și cu tot dichisul, începînd mai apoi să se îmbrace. Dar cu gîndul la Pierre Flodenhale, a cărui fotografie de

dimensiuni generoase, o văzuse în gazetă. În imaginea tipărită apărea în costumul său de pilot, cu o cască pe cap, şi sărutat simultan de două fermecătoare june. Fără-ndoială de aceea şi arăta aşa de radios — sau poate şi datorită prognozelor care, în majoritate, îl desemnau drept unul dintre cei doi sau trei candidaţi cu şansele maxime de a repurta izbînda finală în ambele competiţii : Canebreak 300 şi Talladega 500.

Ca şi alţi delegaţi ai Companiei, Adam se bucurase de rozele-i perspective, pentru binecuvîntatul temei că Pierre urma să evolueze pe bolizi fabricaţi în uzinele lor. În decursul unei fugitive reîntîlniri cu Pierre, Erica avusese prilejul să-şi cîntărească sentimentele şi reacţiile faţă de fostul iubit.

Revederea se produsese cu o seară mai înainte, la una dintre superaglomeratele şi zgomotoasele sindrofii, organizate, ca de obicei, cu duzinele, în preziua curselor de mare viteză. Chiar Adam şi Erica fuseseră invitaţi la şase din asemenea grandioase festinuri, ca pînă la urmă să poposească numai la trei, unde făcuseră mai mult act de prezenţă. La ospăţul unde se afla şi Pierre, vedeta constituia centrul atracţiei, înconjurat de o pletoră de superbităţi feminine, tipuri vulgare însă, aşa denumitele „mîţe ale velodroamelor" — magnetizate de concursurile auto şi mai ales de protagoniştii acestora precum pisicile de neamul şoricăresc.

Zărind-o pe Erica — pe moment izolată şi singură, deoarece Adam conversa mai deoparte cu altcineva — asaltatul star se desprinse din îmbulzeala admiratoarelor şi, croindu-şi loc prin mulţime, traversă încăperea venind glonţ către ea.

— Bună ! Mă bucur să te văd ! o întîmpină vesel şi zîmbindu-i în felul său ştrengăresc. Chiar mă-ntrebam : oare oi fi pe aici ?

— Iată că sînt, îi răspunsese, căutînd să etaleze indiferenţă, deşi, lucru aproape de neînţeles, se simţea agitată. Ca să nu se trădeze, schiţă un surîs şi continuă dialogul. Nădăjduiesc să cîştigi. Te voi ovaţiona şi mîine şi poimîine.

Dar cuvintele odată rostite, pînă şi ei îi sunară încordate, ca o consecinţă probabil a faptului — după cum încercă să-şi explice — că prezenţa lui încă îi răscolea simţurile.

Mai vorbiră o vreme, deși fără prea mult conținut, în ciuda ochiadelor ce-i fulgerau din cîteva părți și pe care Erica nu le scăpă din vedere, mai ales că vreo două veneau chiar din partea unor colegi de-ai lui Adam. Natural, nu uitaseră compromițătorul anunț din gazeta „Detroit News“ și nici clevetirile ce le generase, cugetă înciudată, amintindu-și de propriul ei chin de atunci.

Între timp li se alăturase și Adam, apropiindu-se cu mers rar, ca după schimbarea formală a cîtorva propoziții cu Flodenhale, să se evaporeze din nou, lăsîndu-i iar singuri. Dar curînd o părăsi și Pierre, scuzîndu-se că are nevoie de odihnă, în vederea eforturilor de a doua zi.

— Mă duc să mă vîr în pat, o anunțase rînjind cu subînțeles. Apropo, mai știi cum era cînd te prindeam lîngă mine ? adăugase, făcîndu-i cu ochiul, ca și cînd grosolana-i aluzie se mai cerea și astfel subliniată, spre a nu-i scăpa cumva Ericăi din vedere.

Dar în ciuda formulării nedelicate, evocarea avusese darul s-o tulbure, semn că tot nu era lecuită de slăbiciunea ei pentru chiposul alergător.

Cînd, la capătul acestei retrospective, se uită la ceasul de mînă, constată că era douăsprezece fix, ceea ce însemna că exact peste o jumătate de oră avea să înceapă prima din cele două mari competiții : Canebreak-300.

Așa încît, precipitîndu-se către ușă, ieși din apartament și coborî la parter.

După urcarea în elicopter, alături de Kathryn Hewitson, aceasta îi declară :

— E cam ostentativ mijlocul nostru de locomoție, dar avem cel puțin scuza că prin el nu mai încărcăm circulația terestră.

Aparatul în care se aflau era un tip de proporții reduse, la bordul căruia încăpeau numai cîte două persoane, iar primele care trebuiau transportate din Anniston pînă în incinta velodromului Talladego erau soția vicepreședintelui executiv și Erica Trenton.

Kathryn Hewitson — o femeie arătoasă, deși trecută de cincizeci de ani, la locul ei și modestă, cu faimă de mamă și de soție desăvîrșită, dar totodată capabilă să-și

struneascä un bărbat ca al ei, autoritar şi căpos, pe care nimeni altul n-ar fi cutezat să-l infrunte — nu-şi dezminţise nici astăzi vechea deprindere de a migăli veşnic la cîte o împletitură. Aşa încît, pînă şi în puţinele minute de zbor, îşi scosese lucrul din geantă şi tricota.

La remarca ei dinainte, Erica răspunsese doar printr-un zîmbet şi o aprobare cu capul, dat fiindcă huruitul motorului excludea aproape cu totul orice comunicare verbală.

Sub fuselajul elicopterului se perindau patrulaterele verzi şi aurii de pămînt cultivat sau de bogate păşuni întretăiate ori mărginite de ocrul roşcat al gliei din Alabama. Soarele strălucea din înaltul cerului siniliu, pe cînd văzduhul, tot mai încins de vîlvătaia astrului, se lăsa mîngîiat de o briză ce îl răcorea la răstimpuri. Deşi pînă în luna septembrie mai erau doar cîteva zile, toamna nu-şi trimisese încă soliile. Şi, potrivit atmosferei pe deplin estivală, Erica îşi alesese o rochiţă de mătase subţire, ca de altfel mai toate femeile, după cum avea s-o constate.

Aterizară pe un gazon, nu departe de peluze şi piste, masat cu automobile şi rulotele microbiştilor care, pentru a-şi asigura locuri din timp, dormiseră aici peste noapte. Prin cele două tunele din spatele velodromului — fiecare cu cîte patru culoare — continuau să curgă valul turismelor de toate tipurile şi mărcile. La rampa elicopterului, pe Erica şi Kathryn Hewitson le întîmpină un şofer venit cu maşina, iar la trecerea lor, ameţitorul torent al vehicolelor, ţîşnind de pe fîşiile subterane, se opri pentru cîteva clipe, aşa încît avură putinţa să se angajeze pe breteaua ducînd direct la tribuna centrală. În afară de aceasta, şi întinzîndu-se pe o distanţă de o milă, mai existau încă trei, la fel de cuprinzătoare — tribuna de Nord, de Sud şi aşa denumita Over Hill, toate gemînd de lume, aşteptînd cu răsuflarea la gură, şi în arşiţa tot mai dogorîtoare a amiezei, începerea competiţiei.

În vreme ce Erica şi Kathryn Hewitson se apropiau de una din lojile oficiale, un grup de fanfare din preajma liniei de start începu să intoneze imnul „Steagului Instelat“ deasupra căruia, cu ajutorul staţiilor de amplificare şi al difuzoarelor, străbătea glasul

unei soprane, întregind melodia cu binecunoscutul ei text patriotic.

De la primele note, mai toți spectatorii, concurenții și notabilitățile urbei se ridicară în picioare, iar vacarmul de pe terenul întrecerilor încetă ca prin farmec. Ceremonialul continuă printr-o scurtă rugă, rostită de un preot, cu vorbă tărăgănată și pronunțate inflexiuni din regiunea sudică.

— O, Doamne, întinde-ți aripa protectoare asupra celor care purced în primejdioasele alergări, ferindu-i de orice primejdie ce-ar putea să... Și te mai implorăm, stăpîne, să-i blagoslovești cu timp priincios, stăvilind orice stihie ce le-ar putea dăuna... Iar noi îți mulțumim, Prea Slăvite, cu pioasă recunoștință, pentru mana ce-ai revărsat-o peste aceste meleaguri...

— Aici mi-a plăcut popa, șușoti Hewitson către cei din loja Companiei, aflată în rîndul din față al tribunei. Cred și eu că e o mană cerească atîția sunători cîți le picură la concursurile de azi și de mîine. Și nu numai lor, dar nădăjduiesc că și nouă. După cît îmi dau seama, s-au strîns o sută de mii de oameni pe velodrom.

Cei din jur, subalternii cît și consoartele acestora, îi primiră remarca deferenți și cu surîsuri reglementare. Pitic de statură, cu păr de culoarea cărbunelui și tăiat cît firul de perie, Hewitson beneficia de o vastă energie, debordînd parcă și prin pori. Aplecîndu-se peste balustradă, spre a putea să cuprindă mai bine cu ochii mulțimea ce se adunase la locul spectaculoaselor competiții, urmă la fel de încîntat :

— După gloata de aici, e limpede ca lumina zilei cît de popular a devenit acest sport ; iar de-i mai stă dinainte nenorocitul de fotbal, curînd o să-l detroneze și o să ia primul loc. Toată îmbulzeala ce o avem sub priviri nu are decît o sursă : pasiunea oamenilor pentru vehicule. Or pentru asta s-ar cuveni să-i mulțumim și noi bunului Dumnezeu, precum o făcea popa. Uitați-vă și spuneți-mi dacă nu am dreptate. Lumea-i nebună după motoare și roți, nu cum bat cîmpii unii bezmetici și ipocriți cum că automobilele ar fi intrat în dizgrație. Asta s-o creadă ei, imbecilii !

Erica se așezase în rîndul al treilea al lojii, avîndu-l pe Adam alături, pe cînd Kathryn Hewitson în cel de

pe urmă, de unde beneficia de aceeași impecabilă vizibilitate, întrucît băncile erau dispuse în amfiteatru, fiind, se-nțelege, complet ferite de soare printr-o prelată compactă, în chip de acoperiș. Numai că vîrstnica doamnă prea puțin profita de cel dintîi avantaj, deoarece, așa cum observă Erica, aruncînd o privire fugară în spate, onorabila soață a vicepreședintelui Hewitson, tricota, în continuare, cu ochii plecați peste lucru. Așadar nu-și dezmințea afirmația ce i-o făcuse înainte de a-și fi ocupat locurile.:

— Vin la concursuri doar de hatîrul lui Hub, spusese pe tonul cel mai firesc, căci de-ar fi după mine, nu m-ar prinde nici cu arcanul. Mai întîi nu le pricep rostul, și-apoi mă-ntristează, iar cîteodată mă și înspăimîntă...

Loja lor, ca și altele oficiale, se afla în tribuna de sud, în imediata apropiere a liniei de start. Datorită așezării, de aici cuprindeai cu privirea nu doar culoarele înclinate pe care aveau să evolueze competitorii de o parte și alta, ci pînă și zona limită a circuitului, de unde executau întoarcerile. Pe gazonul dintre tribune și piste, se înșirau numeroase halte de ajustare, în jurul cărora mișunau echipele de mecanici în salopete, gata oricînd să intre în acțiune.

Printre alți invitați în compartimentul exclusiv rezervat Companiei, se număra și Smokey Stephensen, o prezență cu totul ieșită din protocolul obișnuit, deoarece printre căpetenii atît de ilustre nu prea avea ce să caute concesionarul unei simple reprezentanțe — auto. Și totuși, Smokey constituia excepția de la regula generală, în virtutea glorioaselor titluri obținute cu ani în urmă, la cursele de mare viteză, fapt ce-i mai atrăgea încă venerația multor microbiști de un leat cu el. La venire, Adam și Erica îi adresară cîteva vorbe, dar numai de circumstanță. Chiar lipită de selecta lor lojă, se afla instalată cabina presei, prevăzută cu mese lungi, înșirate tot în etaje, ca și scaunele și băncile din tribune, și înțesate cu mașini de dactilografiat. Reporterii, plini de emfază, ținuseră să creeze o notă net discordantă față de restul mulțimii, rămînînd așezați la intonarea imnului național. Prin geamul despărțitor, Erica îi vedea clămpănind absorbiți pe claviaturile albe, postate în față, fără să înțeleagă ce

puteau consemna cu atîta concentrare şi zor cînd, de fapt, competiţia încă nici nu începuse.

Dar se apropia şi clipa mult aşteptată. Odată ce preotul îşi termină invocaţia, maeştrii paradei, fanfarele şi tamburii o luară din loc, lăsînd liberă pista pentru cele cincizeci de maşini concurente, aliniate pe două coloane destul de apreciabile ca lungime. Iar ca întotdeauna, în momentele premergătoare pornirii, încordarea publicului creştea.

Consultîndu-şi programul, Erica descoperi şi indicativele lui Pierre : conducea bolidul cu numărul 29, amplasat în cel de-al patrulea şir, la linia de start.

Turnul de control ce domina velodromul reprezenta centrul nervos al întrecerii. De la înălţimea lui şi prin intermediul reţelelor radio, telefonice şi de televiziune, cu circuite închise, erau dirijate dispozitivele de pornire, semnalizatoarele luminoase ale pistelor, vehicolul „starter“ [1], furgonetele de intervenţie în cazuri de urgenţă, cele cu depanarea, ambulanţele şi alte organe auxiliare. Coordonatorul concursului — un tînăr calm, cu glas cumpănit şi îmbrăcat nu ca de ceremonie, ci într-un simplu costum de stradă — prezida din faţa pupitrului de comenzi. Alături de el, într-o cabină de sticlă, se afla crainicul — tot un june, şi chiar mai puţin pedant ca ţinută, doar în cămaşă, cu mîneci răsfrînte mai sus de cot. Amplificată de megafoane, vocea sa avea să răsune pe întreaga durată a concursului. De la o altă consolă, dinapoia comentatorului, doi poliţişti, purtînd uniforme, călăuzeau circulaţia din afara pistelor propriu-zise.

— Toate semnalizatoarele funcţionează ? întrebă coordonatorul prin intermediul aparatelor de emisie-recepţie... Pista s-a eliberat ? urmă după primirea răspunsurilor. Apoi, către vehicolul „starter“ : Eşti gata să o porneşti ? Iar îndată ce-i parveni confirmarea, rosti răspicat : Atunci, daţi-i drumul ! !

De pe un podium, instalat pe gazonul din apropierea tribunelor şi prevăzut cu un microfon, un amiral, ales

[1] Vehicolul „starter“ reglementează viteza iniţială a maşinilor concurente.

dintre cei prezenţi la eveniment, pronunţă tradiţionala comandă către competitori :

— Domnilor, porniţi motoarele !

Şi pe dată se făcu auzit sunetul cel mai emoţionant din întreaga desfăşurare a întrecerilor de mare velocitate : o răbufnire spontană şi tumultoasă, aidoma unui crescendo wagnerian, executat de zeci de formaţii, ce inundă nu numai întinderea velodromului ci se prelinse cu mult peste graniţa lui, pe distanţă de cîteva mile.

Vehicolul „starter", aplecînd fanioanele, se avîntă înainte pe pistă, sporindu-şi fulgerător iuţeala. În urma sa demarau şi maşinile concurente, menţinîndu-se în gruparea iniţială, de cîte două alăturate, aşa cum aveau să o facă în cele cîteva circuite preliminare care nu intrau la punctaj. Deşi 50 încolonate la linia de start, doar 49 îşi luară efectiv zborul. Un model ultra extravagant, cu capotă de un roşu aprins, scînteind în lumina puternică a soarelui, ca şi numărul 06, poleit cu cifre aurii, pe caroserie, rămase inert. Instantaneu, o echipă de meşteri sări întru ajutor, încercînd să-i pornească motorul. Dar cu toate freneticele strădanii, mecanismul nu dădea semne de viaţă, încît, pînă în cele din urmă, tehnicienii se văzură siliţi să îl tragă de o parte, sub privirile sticlite de furie ale participantului, ce-şi smulse casca şi o zvîrli pe urmele blestematului automobil ce-i jucase aşa o festă oribilă.

— Sărmanul băiat ! îl căină cineva din turnul de dirijare. Avea cel mai splendid exemplar înscris în concurs !

— Şi-a irosit prea mult timp lustruindu-l, se auzi cîrîit glasul coordonatorului.

În a doua rundă preliminară, cînd înaintarea continua în aceeaşi formaţie paralelă, îndrumătorul întrecerilor porunci vehicolului „starter" :

— Măreşte-ţi viteza !

Şoferul se execută prompt, aşa cum o atesta însuşi bubuitul tot mai asurzitor al motorului. La a treia tură, cînd misiunea lui se încheiase, primi ordin să se abată pe partea lăturalnică a pistei. Odată cu retragerea sa — chiar pe gazonul din faţa tribunei centrale — fanioanele verzi, pînă atunci aplecate, se înălţară, spintecînd fluturatice aerul, semn că istovitoa-

rea întrecere, pe o lungime de 300 mile şi cuprinzînd nu mai puţin de 113 circuite consecutive, de-abia începea. Dealtfel, chiar din momentul pornirii i se imprimase un ritm extrem de alert, încît bătălia devenea foarte strînsă.

La a cincea turnantă, pilotul cu numele Doolittle, şi cu numărul 13, se avîntă furtunos printre automobilele dinainte, întrecîndu-le. În imediata-i proximitate, venea maşina 38, condusă de un fălcos, originar din Mississippi, ce-şi cîştigase porecla de Cutthroat, adică „Necruţătorul". Atît Doolittle cît şi urmăritorul său de la mică distanţă se bucurau de simpatia unanimă a publicului, alcătuit din spectatori serioşi cît şi microbişti zurbagii, încît poziţiile cîştigate produseră în ambele tabere explozii de comentarii şi aplauze.

Între timp, un ar treilea pilot, un imberb pre nume Johnny Gerentz, strunind un bolid nărăvaş cu numărul 44, îi prinse din urmă, ca la un foarte scurt interval, Pierre Flodenhale, strecurîndu-se prin barajul compact al rivalilor, să-l ajungă, ocupînd locul patru. Pe întregul parcurs de douăzeci şi şase de ture, primele două maşini îşi disputară aprig supremaţia, plasîndu-se cînd „Necruţătorul" cînd Doolittle în fruntea coloanei, pentru ca mai apoi, silit de două defecţiuni succesive, Doolittle să se oprească pentru necesarele intervenţii, pierzînd un considerabil avans. Reintrat în vîltoare, la scurtă vreme motorul începu să fumege abundent, obligîndu-l să se retragă din competiţie, fapt care-i înlesni bobocului Johnny Gerentz ocuparea locului doi, Flodenhale urmîndu-l la o mică distanţă.

În turnanta treizeci, un mărunt neajuns de pe pistă, constînd din cîteva dîre de ulei, presărate cu grohotiş, îi determină pe observatori să ridice fanioanele de avertisment, încetinind ritmul întrecerii, pînă la curăţirea terenului şi presărarea lui cu nisip. Profitînd de împrejurări, Johnny Gerentz şi Pierre Flodenhale făcură un prim popas, pentru schimbarea anvelopelor şi alimentarea cu combustibil, ca după cele cîteva clipe, cît dură intervenţia, să se avînte cu şi mai mare viteză pe pistă, dat fiind că prevenitoarele fanioane dispăruseră, indicînd înlăturarea obstacolelor din cale.

Pierre evolua într-un mod original şi dibaci, menţinîndu-se la foarte redusă distanţă de concurenţii de dinainte, uzînd de micile spaţii create între ei, spre a-i handicapa într-un moment favorabil, economisind, prin această manevră, considerabil ulei şi benzină. Tactica era extrem de periculoasă, dar aplicată cu iscusinţă, putea să-i aducă victoria, mai ales într-o cursă atît de lungă şi anevoioasă ca cea de acum.

Spectatorii cu experienţă în materie îi prinseseră jocul de a menaja forţa şi viteza maşinii pentru etapele semifinale.

— Cred că asta urmăreşte sau cel puţin aşa sper, comentă Adam adresîndu-i-se Ericăi.

Iar cum Flodenhale era singurul printre fruntaşii coloanei care conducea un vehicul purtător al emblemei Companiei, Trenton, Hub Hewitson ca şi alţi reprezentanţi ai acesteia, îl ovaţionau cu înflăcărare, nădăjduind în repurtarea izbînzii.

Ca la orice concurs de automobile, Erica era fascinată de uluitoarea rapiditate cu care, la fiece haltă, o echipă din numai cinci oameni izbutea să înlocuiască patru anvelope, să facă plinul de carburanţi, să dea indicaţii pilotului şi să pornească iarăşi maşina, toate într-un singur minut, iar cîteodată şi mai puţin.

— Dexteritatea lor e normală dacă ai în vedere antrenamentul de zi cu zi, constînd din aceleaşi operaţiuni repetate, pe timp de ore în şir, cît e anul de lung, îi explicase Adam. Numai aşa au ajuns să nu irosească nici măcar o secundă, să nu execute o mişcare în plus şi, mai ales, să nu se interfereze între ei, stînjenindu-se reciproc.

Interceptîndu-le dialogul, un vicepreşedinte, aşezat chiar alături, se aplecă şi le şuşoti :

— Bine ar fi să avem cîteva specimene ca ei şi în Consiliul de Administraţie.

Haltele de ajustare, după cum o aflase şi Erica, puteau duce la cîştigarea sau pierderea competiţiei. La a patruzeci şi şaptea turnantă, cu aceiaşi trei înverşunaţi luptători în capul coloanei, o maşină închisă, de culoare verde albăstrie, îşi pierdu totalmente controlul la virajul extrem de înclinat dinspre nord, deviind în terenul adiacent pistei şi răsturnîndu-se cu josul în sus. Însă pilotul rămase nevătămat. Incidentul s-ar fi

încheiat fără alte urmări, dacă vîrtejul haotic al roților n-ar fi atins automobilul venind din urmă, proiectîndu-l în parapetul opus, de unde se văzu dintr-o dată impresurat de scîntei, iar la o secundă sau două, împroșcînd jerbe de flăcări, produse de carburanții aprinși. Din fericire, șoferul se tîrî din cușca incendiată mai înainte de a fi el însuși cuprins de foc și, sprijinit de sanitarii sosiți într-o ambulanță, părăsi pista. Personalul de intervenție curmă la repezeală pîrjolul, ca, la puține minute, megafoanele să anunțe că rănitul suferise doar slabe leziuni în regiunea nazală, consecințele accidentului reducîndu-se numai la stricăciunile celor două vehicule tamponate.

Cursa continuă sub flamura galbenă, avertizoare, ce impunea concurenților o diminuare considerabilă a ritmului pînă la curățirea pistei, pe care lucrau, cu aceeași îndemînare și uluitoare iuțeală, echipele de resort.

Iritată de incident și vag plictisită de întregul spectacol, Erica profită de scurta acalmie spre a urca în partea din spatele lojei. Kathryn Hewitson, cu privirea neabătută asupra împletiturii, tricota mai departe, dar cînd și-o înălță către Erica, spre stupoarea acesteia, văzu că ochii vîrstnicei doamne erau umezi de lacrimi.

— Mi-e peste puteri să îndur o priveliște ca aceasta, i-o declară cu adîncă mîhnire. Tînărul care a fost rănit alerga pentru noi pe vremea cînd aveam fiecare Companie echipajele noastre. Îl cunosc îndeaproape... ca și pe întreaga-i familie...

— Nu vă amărîți, căută Erica să o pondereze. Doar ați auzit că nu a suferit decît mici contuzii...

— Oricum... tot m-a întors pe dos, continuă inimoasa soție a vicepreședintelui Hewitson, lăsîndu-și împletitura de-o parte și mărturisindu-i tinerei de alături : Simt nevoia să beau ceva tare. Nu ai vrea să mă însoțești ?

Și o porniră la braț către barul amenajat în extremitatea superioară a lojei industriașilor.

Curînd, Erica reveni lîngă Adam, care urmărea cu atenție cursa. Fanionul galben nu mai era la vedere, în locul lui fluturînd cele verzi, semn că disputa pe pistă — între timp curățată și pusă la punct — își reluase ritmul demențial.

În secundele ce urmară, Pierre Flodenhale, în bolidul cu numărul 29, țîșni cu maximum de viteză din spatele bobocului Johnny Gerentz, depășindu-l și situîndu-se pe locul al doilea. Cu aceeași neslăbită iuțeală — kilometrajul atingînd aproape 190 de mile pe oră — își urmări ultimul adversar — pe „Necruțătorul" — care la rîndul lui se ținea cu dinții de poziția sa de fruntaș.

În trei ture consecutive, cînd întrecerea intrase în ultimul sfert al finalei, între cei doi se dădu un duel pe viață și moarte, Pierre încercînd să-l întreacă, de cîteva ori aproape izbutind, în vreme ce copilandrul își apăra locul cu măiestrie și îndrăzneală, pentru ca totuși, pe porțiunea de întoarcere, în cea de-a optzeci și noua rundă, și cu numai douăzeci și patru rămase de străbătut, Pierre să i-o ia înainte.

Peste tot velodromul se revărsă un potop de ovații, la care, cum era și normal, se raliară și cei din loja Companiei.

— Pierre Flodenhale, cu numărul 29, se află pe locul întîi ! tunau megafoanele.

Dar tocmai atunci, cînd concurenții din fruntea coloanei goneau vertiginos spre cotitura din partea de sud, situată chiar în fața tribunei centrale și a lojilor cu elita din industria de automobile, se produse calamitatea. În ce fel ? Nimeni nu s-a dovedit mai pe urmă în stare s-o precizeze. Anumiți spectatori aruncau vina pe o trombă de vînt, ce năvălise pe neașteptate, deviind bolidul ; alții pe o subită defectare a sistemului de direcție chiar la intrarea în curbă, pilotul pierzîndu-și controlul volanului și nemaiputîndu-l regla la vreme, pe cînd o ultimă versiune susținea cum că întregul dezastru se datorase unei simple piese metalice, desprinsă de la un automobil din apropiere care, izbind mașina cu numărul 29 o abătuse irevocabil de la traiectoria sa.

Însă oricare va fi fost reala pricină, ce s-a văzut clar fusese mai întîi răsucirea bruscă a mașinii, apoi lupta lui Pierre de a o redresa, prin încercări deznădăjduite dar vane, deoarece la intrarea în viraj, masca radiatorului nimeri drept în parapetul masiv de beton, unde vehicolul explodă, cu detunătură de bombă, despicîndu-se în două. Venind ca un iureș din spate, tinerelul

Johnny Gerentz, cu numărul 44, se trezi dinaintea uneia dintre părţile dezmembrate, ce se rostogolea pe suprafaţa povîrnită a pistei, de care, ciocnindu-se, fu la rîndul său răsturnat, dar în porţiunea opusă a zidului, unde se opri pe gazon, cu roţile în sus, învîrtindu-se nebuneşte, ca nişte morişti în vîltoarea furtunii. Următorul competitor se pocni tot de rămăşiţele automobilului sfîrtecat, retezînd drumul unui al treilea, şi-al patrulea, iuţind către aceeaşi curbă, aşa încît, într-un interval de puţine secunde, şase turisme se îngrămădiră de-a valma, în fatalul viraj. Cinci dintre ele abandonară definitiv cursa, în vreme ce al şaselea, se mai opinti cîţiva iarzi, după care, pierzîndu-şi o roată, fu remorcat şi condus la una din haltele lăturalnice. Cu excepţia lui Pierre, restul piloţilor angrenaţi în năpraznicul accident rămaseră teferi.

Cei din loja Companiei ca şi întreaga asistenţă se zgîiau covîrşiţi de groază la sanitarii ambulanţei alergînd între jumătăţile sfărîmate ale fostei maşini cu numărul 29, încercînd, pare-se, să adune pe o targă interpusă la mijloc, diferite bucăţi culese pe rînd din ele. Scrutîndu-i printr-un binoclu, un director se albi ca varul la chip, ca pe urmă, întorcîndu-şi privirea înfricoşată, să-i bîiguie cu un glas sugrumat soţiei :

— Să nu te uiţi ! Te implor ! Vai ce nenorocire, Cristoase ! ! Supusă, consoarta îşi plecă ochii, ocolind cumplita privelişte.

Însă nu la fel procedă şi Erica, ci urmări neabătută forfota oamenilor îmbrăcaţi în halate albe, deşi prea bine nu putea desluşi ce anume strîngeau în neostoita lor grabă, înţelegînd doar un lucru — că Pierre încetase din viaţă. După cum declarară medicii mai tîrziu, moartea fusese instantanee, survenind chiar în clipa izbirii sale de parapet.

Pentru Erica, întreaga scenă, începînd din momentul ciocnirii şi pînă acum, părea complet ireală, asistînd la ea ca la derularea unei pelicule oarecare. Sub imperiul amorţelii ce-o cuprinsese — ca rezultat al şocului suferit — mai asistă, cu totul absentă, la următoarele douăzeci sau Dumnezeu ştie cîte runde rămase pînă la terminarea concursului, cînd vajnicul luptător Cutthroat — alias „Necruţătorul“ — fu aclamat drept campionul întrecerii. Sfîrşitul aduse o răsuflare de uşurare

pe velodrom — sau cel puţin aşa i se păru ei. După calamitatea produsă, mîhnirea privitorilor păruse atît de vie, încît ai fi zis că o poţi percepe tactil, ca acum, la desemnarea învingătorului, bucuria triumfului — ca orice exaltare de această natură — să anuleze suferinţa înfrîngerii, şi chiar umbra încă atît de prezentă a morţii.

Totuşi, în loja Companiei, tristeţea încă mai persista, şi ca o consecinţă a tragediei la care se asistase, dar mai ales datorită faptului că turismul cîştigător aparţinea unei întreprinderi rivale. Se înfiripă o scurtă şuetă, pe tonuri scăzute, gravitînd exclusiv în jurul probabilităţii unei revanşe, la Talladega 500. Însă, deşi îmbunaţi de nădejdea posibilului succes de mîine, cei mai mulţi nu se întinseră prea mult la discuţii, risipindu-se grabnic pe la hotelurile unde trăseseră.

De-abia cînd sosi în apartamentul din Anniston şi rămase numai cu Adam, o cotropi durerea pe Erica. Pe drum, în maşina Companiei, nu-şi vorbiseră aproape nimic, ca acum, ajunsă în dormitor, să se arunce pe pat şi, cuprinzîndu-şi obrajii în palme, să geamă înăbuşit. Profunda ei deznădejde nu se putea exterioriza nici prin lacrimi şi nici prin gînduri coerente.

Simţea doar că-i legată de tinereţea lui Pierre, de setea lui de viaţă, de farmecul său înnăscut care, cu toată necizelarea şi cusururile de orice natură, izbutea să te cucerească ; de slăbiciunile lui pentru femei, precum şi de amarnicul gînd că de acum înainte nici o femeie nu avea să-l mai cunoască, să-l mai îndrăgească...

La un moment dat, îl simţi pe Adam alături.

— Vom face întocmai cum vei dori, îl auzi rostind cu blîndeţe. De vrei să plecăm de aici, o pornim de îndată, ori mîine, în zori.

În cele din urmă, deciseră să rămînă pe loc peste noapte şi să mănînce în cameră. Curînd după aducerea cinei, Erica se culcă, prăvălindu-se într-un somn adînc, reparator, după comoţia prin care trecuse.

În ziua următoare, duminică, Adam îşi reînnoi asigurarea că e dispus să părăsească întrecerile şi să pornească spre casă, în cazul cînd o doreşte. Dar Erica refuză, chibzuind că o plecare aşa matinală presupunea o împachetare pripită, un efort de care trupeşte

nu se simțea în stare — iar pe deasupra i se părea și fără de rost. La ce bun s-ar precipita să ajungă în Detroit, cînd durerea sălășluia în cuget, și nicidecum în ambianța în care se aflau ? !

Înmormîntarea lui Pierre, așa cum se anunțase în Anniston Star, se fixase pe miercuri, în suburbia Dearborn, corpul defunctului fiind chiar în cursul acestei amieze transportat cu avionul spre Orașul Motoarelor. Curînd după hotărîrea de a rămîne pe loc, îi spuse lui Adam :

— Tu du-te la Talladega-500. Vrei să o vezi, nu-i așa ? Eu pot să te aștept aici.

— Dacă ai consimțit să mai zăbovim, mi-ar place, mărturisesc, să asist la concurs. Dar crezi că te pot lăsa singură ?

— Nu-mi purta nici o grijă, îl asigură ea.

Îi era recunoscătoare pentru discreția de care dăduse dovadă atît ieri cît și acum. Evident sesizase adîncul ei zdruncin moral. Și o înțelesese. Doar fusese de față la tragica dispariție a unui om cunoscut — un spectacol traumatizant pentru oricare martor. Iar dacă din întîmplare mai atribuise și alte implicații suferințelor ei prilejuite de moartea tînărului alergător, avusese generozitatea și înțelepciunea să le păstreze doar pentru sine.

Deși înțeleși asupra programului, cînd îl văzu însă pregătindu-se de plecare spre velodrom, simți deodată că nu putea să înfrunte pustietatea odăilor, și decise să-l însoțească.

O porniră deci împreună, însă nu cu elicopterul, ci cu o mașină a Companiei, astfel că drumul dură mai mult decît cel străbătut cu o zi înainte, dar spre binele Ericăi, deoarece îi mai risipi negura ce i se așternuse pe suflet. Oricum, era mulțumită că nu rămăsese între zidurile hotelului.

Afară era o vreme superbă, ca și în zilele precedente, iar peisajul din Alabama cu nimic mai prejos față de cele mai încîntătoare ținuturi prin care avusese privilegiul să treacă.

Spre deosebire de atmosfera încărcată din dupăamiaza anterioară, în loja exclusiv rezervată Companiei, totul părea că reintrase în normal, ocupanții ei discutînd cu vervă despre cei doi pretendenți la victoria de azi, ambii urmînd să evolueze în automobile produse

în uzinele respectabilei lor corporaţii. Pe unul din candidaţii la titlul de campion, Erica îl şi cunoscuse în treacăt. Se numea Wayne Onpatti.

Dar indiferent care din favoriţi — Onpatti ori celălalt, Buddy Undler — va aduce confirmarea prognozelor, triumful de azi oricum avea să eclipseze înfrîngerea fabricanţilor din după-amiaza trecută, prin însuşi faptul că Talladega-500 era o cursă mai lungă şi mai importantă decît Canebreak 300.

Dealtfel, adevăratele mari competiţii se programau mai întotdeauna duminica, iar rezultatele lor confirmau aforismul : „Cine cîştigă în zilele de sărbătoare s-a-nvîrtit de vînzare mare“ însuşit de către toţi industriaşii auto de anvergură sau mai mărunţi.

Ca şi ieri, loja lor era plină ochi, Hub Hewitson proţăpit tot în rîndul întîi, zîmbăreţ şi bine dispus. În schimb, Kathryn — modesta-i soţie — se retrăsese în şirul cel de pe urmă, cu ochii plecaţi asupra împletiturii şi numai rareori înălţîndu-şi-i. Erica se aşezase într-un colţ de pe treapta a treia a băncilor rînduite în amfiteatru, sperînd că în ciuda înghesuielii şi a freamătului din jur acolo se va simţi într-o cît de mică măsură mai izolată. Adam îi ţinea companie, instalat chiar alături, şi n-o părăsi decît vreo patru minute, cît discută, în afara tribunei, cu Smokey Stephensen.

Plecase la chemarea tacită a negustorului, care-i făcuse un semn să-l urmeze prin ieşirea din spate, spre a schimba vreo două cuvinte pînă nu începea cursa, deşi circuitele de încălzire se aflau în plină desfăşurare. Cei doi se întîlniră afară, Smokey aşteptîndu-l sub tăria soarelui tot mai dogorîtor al amiezei şi, cu toate că din locul unde adăstară nu se vedeau pistele, se auzea bubuitul din ce în ce mai puternic al maşinilor concurente, călăuzite de vehicolul „starter“.

Amintindu-şi cum la prima sa vizită făcută lui Smokey îl cunoscuse pe Flodenhale, ca vînzător de ocazie, în perioadele libere dintre antrenament şi concursuri, primele vorbe cu care-l întîmpină Adam pe Stephensen fură :

— Îmi pare tare rău de Pierre !

Neguţătorul îşi mîngîie barba, un gest devenit familiar celuilalt, după care rosti :

— Bietul puşti ! Într-un fel îl socoteam ca pe propriul meu fiu. Ştia, precum am ştiut-o şi eu pe vremea cînd concuram, că la orice moment te pîndeşte moartea cu secera. Dar asta nu înseamnă că odată ce o vezi apărîndu-ţi în cale o primeşti împăcat.

Vorbind, omul de afaceri clipea des şi mărunt, stăvilind parcă o undă de lacrimi — manifestare patetică ce-i revela o coardă ascunsă şi delicată a sufletului, pe care Adam nu i-ar fi bănuit-o nicicînd, deoarece, în mod cert, concesionarul reprezentanţei nu şi-o trăda cu una, cu două.

Dar ca şi cînd se căia de impardonabila-i slăbiciune şi voind s-o înfrîngă, închise pe loc subiectul, readoptînd şi tonul său cinic :

— La ce să mai stăruim asupra unui fapt consumat ? Ieri a fost ieri, astăzi e azi. Aşa că mai bine am vorbi de chestiuni actuale. Ia zi-mi, ai discutat cu coana Teresa ?

— Încă nu, îi replică Trenton, socotindu-se că luna de graţie acordată lui Smokey pînă la consilierea Teresei în privinţa măsurilor ce le avea de luat, expira în curînd, fără ca el să fi stabilit legătura cu ea şi s-o pună în temă cu ce avea de făcut. Pînă în clipa de faţă nu i-am făcut nici o comunicare, continuă Adam, şi nici nu sînt sigur că o voi sfătui să-şi lichideze partea de capital, retrăgîndu-se din reprezentanţă.

Celălalt îl scrută cu o privire de vulpe vicleană, căreia nu avea cum să-i scape nici cel mai mic ascunziş. Adam se lăsă radiografiat de căutătura-i sfredelitoare, deprins între timp atît cu felul de a fi al lui Smokey cît şi cu fantastica-i şiretenie. Dealtminteri, însăşi această caracteristică de pe urmă îl făcuse, în cele două săptămîni ce trecuseră de la violenta lor confruntare, să-şi revizuiască unghiul din care îl judecase, adoptînd altul, diametral opus. Cu atîtea reforme cîte aveau să apară în sistemul de desfacere al mărfurilor, Smokey Stephensen prezenta garanţiile adaptării la noile şi radicalele transformări, dat fiindcă ajustarea la fiece situaţie constituia o latură componentă a caracterului său. Ori, înzestrat cu această fenomenală însuşire, care altul, în afară de el, ar fi putut apăra cu mai multă eficienţă interesele sorei lui văduve şi a copiilor ei ?

— Adevărat, perioada e cum nu se poate mai nepriel-nică pentru lichidarea oricărei firme, se pronunţă într-un tîrziu Smokey. A vinde acuma reprezentanţa, ar însemna s-o dăm la un preţ de nimic. Aşa că te-ai gîndit foarte bine să nu ne pripim. Iar dacă pînă în cele din urmă rămîi la ideea să ne menţinem asociaţia, sînt sigur c-o faci spre binele coanei Teresa şi nu ca un hatîr pentru mine.

— Asta aşa e, recunoscu Adam şi îi surîse.

La care celălalt clătină doar din cap cu sensul : „Ia pofteşte de-mi spune că-i altfel de cum o ştiu eu !". După care crezu de cuviinţă să mai vireze discuţia şi înspre chestiuni necomerciale.

— N-am apucat să te-ntreb, ce-ţi mai face soţia ?...

Însă cum Adam nu ţinea să se întindă la vorbă pe această temă, îi ripostă scurt şi sec :

— Bine, mulţumesc.

Şi auzind vacarmul crescînd de pe piste, dovadă că întrecerea propriu-zisă începuse, sugeră reîntoarcerea în tribună.

Cursele de viteză — la fel ca şi vinurile — cunosc ani de recoltă prielnică şi invers. Ori acesta se dovedea pentru Talladega 500 cel mai blagoslovit an dintre cîţi se pomeniseră pînă acum, competiţia arătîndu-se palpitantă, atractivă şi spectaculoasă din prima secundă a pornirii ei avîntate pînă la cea de pe urmă. Pe imensul traseu de 500 mile, înglobînd un total de 188 de turnante, primatul a oscilat în nenumărate rînduri, Onpatti şi Buddy Undler — favoriţii Companiei — menţinîndu-se cu dîrzenie printre fruntaşii coloanei, deşi cu tărie şi consecvenţă ameninţaţi de alţi vreo şase rivali, printre care şi Cutthroat, învingătorul din ziua trecută, care se păstrase pe locul întîi o apreciabilă parte din durata concursului. Ritmul aproape drăcesc al disputei îşi încasase şi cuvenitele biruri : douăsprezece maşini fiind silite să iasă din competiţie, iar alte cîteva suferind accidente, însă nici pe departe de amploarea şi gravitatea celor din după-amiaza anterioară, şi fără nici o rănire a piloţilor. Steagurile gălbui, de avertizare şi de încetinire a vitezei, mai că nici nu apăruseră, cursa desfăşurîndu-se în acelaşi ritm susţinut şi impetuos, sub fluturarea flamurilor verzui.

Către sfîrşit, lupta cea mare se dădea între Necruţătorul — alias Cutthroat — şi Wayne Onpatti, acesta beneficiind de un oarecare avans, ca la o haltă pentru schimbarea mereu amînată a cauciucurilor, popas ce-l costă pierderea unei jumătăţi de turnantă şi implicita sa depăşire de către Necruţătorul — întreaga lojă a fabricanţilor să se cutremure de suspine şi vaiete.

Dar oprirea se dovedi cum nu se poate mai bine venită, deoarece îi asigură lui Onpatti surplusul de siguranţă şi şvung necesar în luarea virajelor, astfel încît, în ultimul circuit, pe culoarul de întoarcere, îşi prinse adversarul din urmă, postîndu-i-se în coastă. Dar chiar în această tură finală, cînd ambii bolizi goneau bubuind precum trăsnetele, nu departe de linia terminus, ce se profila numai la cîteva mile de ei, rezultatul se mai afla încă sub semnul interogaţiei, ca în scurtul răgaz ce mai rămăsese, Onpatti, alergînd cu tenacitate şi măiestrie, să cîştige iard după iard, depăşind adversarul în ultima clipă, cu o jumătate din lungimea vehiculului, repurtînd astfel izbînda finală.

În decursul ultimelor turnante, mai toţi cei prezenţi în loja Companiei săriseră de pe bănci, aclamîndu-l frenetic pe temerarul Onpatti, în vreme ce Hewitson şi alţii de înaltul său rang frămîntau cu picioarele duşumeaua, aşa cum fac ţîncii prididiţi de emoţii şi nerăbdare.

După anunţarea victoriei, urmă un interval de totală muţenie, ca apoi să se dezlănţuie un adevărat iad. Ovaţii demenţiale se amestecau cu strigăte de triumf şi rîsete. Fabricanţii, cu rînjete de mîndrie şi satisfacţie întinse pînă dincolo de urechi, se pocneau pe umeri şi în spate, îşi strîngeau mîinile, smucindu-şi-le sălbatic, pe cînd în culoarul îngust dintre şirurile de bănci, doi ditamai vicepreşedinţi se prinseseră într-o sarabandă, ţopăind ca nişte bezmetici.

— Maşina noastră a învins ! Am cîştigat cursa ! răsunau zeci de glasuri. Cineva începu să psalmodieze inevitabilul leit-motiv : „Cine cîştigă în zile de sărbătoare s-a-nvîrtit de vînzare mare“, refren ce stîrni pe moment un nou ropot de chiuieli ascuţite, ca pe urmă să fie preluat de alte şi alte voci, într-un continuu crescendo.

Erica urmări această izbucnire tumultuoasă mai întîi impasibilă ca, pe măsură ce degenera, violentîndu-i simțurile, s-o copleșească uimirea. Pînă la o limită anume era explicabilă efuziunea victoriei ; însăși ea, detașată și aproape absentă la primele faze ale competiției, spre sfîrșit, cînd bătălia se intețise, își întinsese grumazul, aplecîndu-se înainte, așijderea celor din preajmă, spre a surprinde cît mai fidel cu putință instantaneul succesului. Dar de aici pînă la scelerata manifestare de acum era o distanță ca de la cer la pămînt.

Își aminti de ziua trecută... de jalea și tragicul ei tribut... de leșul sfîrtecat în bucăți al tînărului Pierre, adunat în sicriu și în drum către groapa ce avea să-l înghită pe veci... Ca astăzi, la numai cîteva ore după cumplitul dezastru, să-l dea cu toții uitării, fredonînd ca niște lunateci : „Cine cîștigă în zile de sărbătoare s-a-nvîrtit de vînzare mare !“

Cu o voce de ghiață, distinctă și rară, Erica zise :

— Acesta vă e singurul crez !

Tăcerea nu coborî chiar pe dată, însă cum cei din imediata-i vecinătate o auziseră, își încetară scandarea, iar în acalmia parțială a lojii, repetă cu același glas răspicat :

— Am spus : acesta vă e singurul crez.

De-abia atunci intervenția ei răzbătu dincolo de vociferările nebunești, anulîndu-le brusc.

— Și ce găsești reprobabil în crezul nostru ? se ridică un protest peste liniștea care se așternuse.

Ori Erica nu se așteptase la această întorsătură. Grăise sub imboldul momentului, aproape fără voie, nicidecum din dorința de a-și atrage atenția unanimă, ca acum, cînd cuvintele ei stîrniseră luare aminte, să nu se gîndească decît cum ar putea să dispară mai grabnic, scutindu-l pe Adam de cine știe ce afronturi penibile. Însă dorul de evadare fu înghițit de o răzvrătire lăuntrică ce răbufni la fel de neașteptat și cu neputință de stăvilit ca și apostrofarea ei de adineaori. Iar revolta — tot mai clocotitoare și furibundă, țintea Orașul Motoarelor și legile acestuia cu urmări atît de nefaste, oglindite în fel și chip : aici, în erupția de factură sălbatică ; în viața ei și a lui Adam, prin surparea aproape irevocabilă a căsniciei...

Nu ! hotărî în următoarele clipe. Nu va fugi ca o lașă, demonstrînd că și ea devenise un produs al sistemului monstruos care pînă și pe soțiile robilor săi le prefăcea în niște făpturi supuse și șterse, răpindu-le personalitatea.

Cineva o interpelase, întrebînd ce găsea condamnabil în modul lor de a gîndi și simți. Or se impunea să dea o ripostă, pe care o rosti fără șovăială.

— Ce consider anormal în concepțiile voastre din care v-ați făcut o profesie de credință ? Mai întîi faptul că nu trăiți decît cu gîndul de a produce mașini, de a le vinde și a scoate profituri. Că tindeți să ne ancorați acelorași țeluri, osîndindu-ne la un trai inuman. Că subjugați de aceste unice scopuri, uitați de tot ce vă înconjoară. De pildă, că nu mai departe de ieri, aici a pierit un om... și nu un străin oarecare, ci un bun cunoscut de al nostru. Dar pentru voi nu contează moartea lui tragică. Esențial e doar faptul, așa cum răcneați în cor, că „Cine cîștigă în zile de sărbătoare s-a-nvîrtit de vînzare mare !"... De cel dispărut cine își mai aduce aminte ? ! încheie cu voce stinsă.

Încă din timpul vorbirii, intuise căutătura lui Adam pironită pe ea, pentru ca acum, înfruntîndu-i-o fără înconjur, să constate, spre marea-i surprindere, că nu o privea încruntat, ci din contră, cu gura subtil încrețită într-un zîmbet ironic. În ciuda gălăgiei din lojă, o auzise de prima dată, fără să-i scape un singur cuvînt. Dar, fenomen straniu ! Ca și cînd simțul acustic i se ascuțise, percepea cu aceeași acuitate atît spusele ei cît și sonoritățile trepidante venind de pe piste și dimprejur : parcurgerea ultimelor turnante, sosirea concurenților mai zăbavnici, aclamarea noului campion — Onpatti — în drum spre locul de înmînare a trofeului și freamătul general al mulțimii. În plus observase și mutra boțită a vicepreședintelui Hewitson, evident iritat de asprul rechizitoriu al Ericăi, la fel ca și alte mărimi stînjenite, care nu prea știau încotro să se uite.

În sinea lui își spunea că, judecat cu deplină obiectivitate, faptul ar fi trebuit să îl indispună, deoarece, oricît de îndreptățită i-ar fi fost predica, poate că Erica nu-și alesese momentul cel mai prielnic spre a-i da glas, iar cu țîfna unuia ca Hub Hewitson, vizibil de

sumbră umoare, nu era de glumit. Şi totuşi, reacţia mai marilor săi — indiferent cît de neplăcută se va dovedi pentru el — constată că îl lăsa complet rece. Să se ducă la naiba cu toţii ! Ce putea să-l mai tulbure cînd, cu puţine clipe în urmă, trăise covîrşitoarea revelaţie că o iubeşte pe Erica mai mult ca oricînd ?

— Cred că nu ar strica să o scoţi pe doamna din lojă, îi sugeră unul din vicepreşedinţi, cu o politeţe impusă.

Adam îl aprobă printr-un semn tacit, socotindu-i ideea ca binevenită, deoarece altfel s-ar fi putut s-o pîndească impoliteţi sau ofense greu de îndurat.

Dar tocmai cînd îi oferi braţul, pregătindu-se de plecare, se auzi o voce impunătoare.

— Şi, mă rog frumos, de ce ar lua-o de-aici ?

Toate capetele se întoarseră către şirul cel mai de sus, unde, în centrul culoarului, şedea ţanţoşă, cu împletitura în mînă şi fulgerîndu-i cu uitături reci, Kathryn Hewitson.

— Am spus, de ce ar lua-o de aici ? repetă pe acelaşi ton inchizitorial. Pentru că Erica a deschis gura rostind adevăruri pe care eu nu am avut curajul moral să le exprim ? Fiindcă, deşi cea mai tînără din toate cîte ne aflăm de faţă, ea singură a avut îndrăzneala să arate mălura ce ne macină deopotrivă pe dinăuntru ? Iar după o scrutare severă a chipurilor încremenite în tăcere, exclamă dezgustată : Uff, bărbaţii ! Cît de puţin pricepători sînt !

Erica simţi ochii celorlalte femei îndreptaţi către ea — fără pică sau umbră de stinghereală — iar odată ce se ridică stavila, şi în alte zeci de priviri începu să răzbată licărul aprobării.

— Hubbard ! răsună acelaşi glas fără drept de apel al doamnei Kathryn Hewitson. Tu nu ai nimic de zis ?

Acelaşi Hub Hewitson, care în sînul Companiei se purta şi era tratat precum un monarh, înaintea consoartei rămînea doar un soţ şi atît, conştient de îndatoririle lui şi receptiv la orice poruncă.

Astfel încît, la somarea primită, arătîndu-şi mai întîi supuşenia printr-o clătinare a capului, îşi descreţi chipul pînă atunci înăcrit, ca apoi s-o pornească spre Erica, apucîndu-i mîinile într-ale sale şi declarîndu-i pe un ton audibil pentru toţi cei prezenţi :

— Recunosc, draga mea, că, uneori, din pripeală, din exces de zel sau din alte motive, uităm de lucruri aparent simple, dar în fond cu implicații majore. Iar cînd păcătuim prin aceste erori, avem nevoie de cineva, cu o personalitate puternică, spre a ne abate din făgașul greșit, așa cum ai făcut-o tu astăzi, cu atîta convingere și ardoare, pentru care îți mulțumesc.

După cuvintele lui, încordarea se risipi ca norii după furtună, toți năvălind către soarele de afară.

Cineva veni cu propunerea :

— Să mergem, fraților, să-l felicităm pe Onpatti.

Și mai toți o porniră spre podiumul de pe care trona tînărul campion.

Doar Adam și Erica nu se alătură masivului grup, depărtîndu-se braț la braț, conștienți de profunda semnificație a momentului ce-l trăiau. De prisos ar fi încercat să și-l tîlcuiască prin vorbe cînd pentru asta le mai rămînea destul timp, mulțumindu-se deocamdată cu regăsirea și apropierea lor.

— Doamnă și domnule Trenton, așteptați o clipă, vă rog, le strigă gîfîind un funcționar de la Relații și Protocol ce-i prinsese din urmă gonind pe panta ce ducea la spațiul de parcare a mașinilor din incinta imensului velodrom. S-a chemat tocmai elicopterul, care trebuie să aterizeze de la o clipă la alta pe una din piste, îi anunță cu răsuflarea la gură. Domnul Hewitson dorește în mod special ca în primul zbor să vă transporte pe dumneavoastră. Așa încît, de binevoiți să-mi predați cheile automobilului, mă voi ocupa personal de expedierea lui.

În drumul de întoarcere către pistă și grăind cu o respirație ceva mai domoală, același sol își continuă mesajul :

— A, mai aveam să vă comunic ceva. Există două avioane ale Companiei pe aeroportul din Talladega.

— Știu, replică Trenton. Într-unul din ele vom pleca spre Detroit.

— Întocmai. Însă cum domnul Hewitson are la dispoziție un turboreactor, iar domnia sa nu intenționează să plece pînă la noapte, m-a trimis să vă-ntreb dacă n-ați dori să-l folosiți mai întîi dumneavoastră. Zicea că poate veți face o plimbare în Nassau, care, după

cum ştie, e locul de obîrşie al stimabilei doamne Trenton, şi chiar să rămîneţi cîteva zile acolo. Avionul are timp berechet să vă ducă şi să revină pînă diseară, spre a-l transporta şi pe domnul Hewitson, urmînd ca pe miercuri să-l trimitem din nou după dumneavoastră.

— Ideea e strălucită, răspunse Adam, numai că, din păcate, am o mulţime de întîlniri importante în Detroit, începînd chiar din primele ore ale zilei de mîine.

— Domnul Hewitson a prevăzut şi argumentul acesta, încît m-a însărcinat să vă transmit textual : „Măcar o dată să uite de treburile Companiei, punîndu-şi soţia mai presus decît toate".

Erica strălucea de bucurie şi fericire, iar pe Adam îl pufni rîsul. Orice puteai spune despre vicepreşedintele Hewitson, dar cînd punea un lucru la cale, nu umbla cu jumătăţi de măsură.

— Atunci, te rugăm să-i comunici, se adresă mesagerului, că-i acceptăm cu mulţumirile cuvenite propunerea. Însă ţinem să ne întoarcem neapărat miercuri.

Ce păstră pentru sine era doar substratul acestei adăugiri ; miercuri avea loc înmormîntarea lui Pierre Flodenhale, la care nu concepea să nu asiste cu Erica.

Se aflau pe una din insulele Bahama, unde poposiseră, înaintea amurgului, după o adevărată performanţă de înot, pornind de pe plaja Emerald, situată nu departe de Nassau.

Instalaţi confortabil pe terasa hotelului, sorbeau la răstimpuri din băuturile ce le aveau dinainte, sub ultima licărire crepusculară a soarelui. Ar fi fost o seară încinsă, de nu exista briza oceanică, legănînd evantaiele palmierilor şi răcorind aerul. Împrejur existau puţini oameni, dat fiind că adevăratul sezon hibernal al turiştilor începea numai peste o lună ori cam aşa ceva. La al doilea pahar, Erica inspiră adînc şi rosti :

— Îmi stă o povară pe suflet de care vreau să mă scap, mărturisindu-ţi-o aici şi acum.

— Dacă e legată cumva de Pierre, nu-ţi mai da osteneala, fiindcă sînt la curent cu tot, îi replică soţul ei cu blîndeţe.

Ca apoi să-i dea amănunte în privința modului în care aflase de aventura lor. Curînd după apariția articolului în „Detroit News", îl primise decupat și într-un plic fără iscălitură.

— Nu mă întreba de ce anumiți oameni se ocupă de anonime, continuase tot el. Bănuiesc că o fac din manie sau din plăcere.

— Dar nu mi-ai suflat un cuvînt, îi zise cu adîncă mirare, amintindu-și de credința ce o nutrise cum că odată ce Adam va intra în posesia știrii, era exclus să nu i-o împărtășească.

— Nu am făcut-o, îi explică mai departe, deoarece și așa trăiam pe o încărcătură de pulbere, ca să mai vin cu un chibrit aprins.

— Totul se terminase înainte de moartea lui, ținu Erica să vină cu o precizare, aducîndu-și aminte — cu conștiința încărcată — și de celălalt episod, cu comis-voiajorul Ollie. Însă despre acesta era hotărîtă să nu-i pomenească vreodată, nădăjduind că o să vină și ziua cînd ea însăși îl va uita.

Aplecîndu-se peste masa despărțitoare, Adam vorbi cu aceeași căldură și duioșie :

— Fie că se terminase ori nu, tot îmi doream să revii la mine.

Cu ochii umeziți de emoție și privindu-l de parcă atunci îl vedea pentru prima oară, Erica își duse actul de pocăință pînă la capăt.

— Ești un bărbat frumos, Adam, or marea greșeală este că nu te-am prețuit pe cît ai fi meritat-o.

— Aceeași culpă mi se poate aduce și mie.

Noaptea, cînd se îmbrățișară, în pat, făcură fericita descoperire că vechea flacără a pasiunii se reaprinsese. Iar epilogul efemerei lor înstrăinări îl făcu după aceea tot el, plutind între realitate și vis.

— Ajunsesem doar la un pas de a ne destrăma căsnicia și a ne pierde unul de altul. De aceea ni se impune o deosebită atenție, ca pe viitor să ocolim reeditarea unui asemenea jalnic impas.

După ce adormi, Erica îl mai veghe trează, ascultînd, prin fereastra deschisă, neostoitul cînt al talazurilor venind dinspre apropiatul ocean. Într-un tîrziu, o răpi și pe ea somnul, ca în zori, cînd se deșteptară, să se caute iarăși, năpădiți de aceleași chemări și dorințe.

28

La începutul lunii septembrie avu în sfîrşit loc lansarea oficială a Orionului în faţa presei, a concesionarilor de reprezentanţe auto şi a unui impunător public. Prima sa etalare, consacrată exclusiv gazetarilor, se consumă în Chicago, în cadrul unui banchet de proporţii sardanapalice, ultimul de genul acesta, după cum circulau zvonurile, izvorînd, pare-se din tardiva concluzie a fabricanţilor cum că indiferent de natura ospăţului — rafinat, abundînd în şampanie, şi icre de morun alb, sau dimpotrivă, banal şi de calitate inferioară, constînd doar din crenvurşti şi bere — ziariştii îşi aşterneau cu aceeaşi imparţialitate opiniile. Or atunci ce rost mai avea să se cheltuiască o adevărată avere cu ei ?

Nu aceleaşi modificări austere se preconizau însă şi pentru festinele ocazionate de prezentarea modelelor în faţa puzderiei de firme particulare ce aveau să le asigure debuşeul pe piaţă. Confruntarea Orionului cu viitorii săi plasatori se produse în oraşul New Orleans, şi dură şase zile. La fastuosul botez, de o supremă extravaganţă, participaseră şapte mii de comercianţi din branşa auto, cu soţii sau iubite — după cum era cazul — descinzînd în efluvii masive din toate tipurile de avioane, inclusiv Boeing-uri 747.

Hotelele din Crescent City se umpluseră ochi, la fel ca şi amfiteatrul Rivergate, unde se desfăşură o revistă gen musical, care, după afirmaţia unui spectator ameţit : „ar fi putut juca un an încheiat la oricare teatru din Broadway". Iar ca un fabulos corolar al ingenioasei regii, la sfîrşit apăru, coborînd din tavanul scenei, pe o sclipitoare Cale Lactee şi în strunele cîtorva zeci de duzini de viori, o uriaşă stea scînteindă care, odată ce atinse podeaua, se dizolvă într-un Orion — un prilej de aclamaţii frenetice.

Pe întreaga perioadă de şase zile, spectacolele şi petrecerile se ţinuseră lanţ, culminînd cu jocuri de artificii, în raza portului, şi cu un set de litere fluorescente, dominînd întreaga privelişte cu magicul nume al limuzinei proaspăt lansate : ORION.

Martori la această opulentă şi ultrabizară manifestare au fost şi soţii Trenton, împreună cu Brett DeLosanto şi Barbara Zalesky, venită ceva mai tîrziu şi pentru o perioadă mai scurtă, cît se putuse abstrage îndatoririlor impuse de agenţie. Într-una din cele două seri, cît rămase cu Brett în New Orleans, îi întîlni şi pe Adam cu Erica, şi cinară cîteşi patru la faimosul restaurant „Brennon", din cartierul francez. Ca unul ce-l cunoscuse — deşi doar în treacăt — Adam se interesă de starea lui Matt Zaleski.

— Acum respiră neajutat de aparate şi mişcă braţul stîng, îl informă Barbara. Dar în rest e complet incapacitat.

În faţa tristelor veşti, şi el şi Erica murmurară cuvintele formale de mîngîiere şi de păreri de rău. Ce nu le mărturisi însă fiica invalidatului, nici lor şi nici unei alte făpturi, era ruga ei zilnică şi arzătoare ca Matt să închidă cît mai curînd ochii, izbăvindu-se, numai prin moarte, de cumplita povară şi de chinul ce i-l citea în privire de fiece dată cînd i-o scruta. Dar cine putea să prevadă cît va mai dura suferinţa ?! Se cunoştea doar cazul bătrînului Joseph Kennedy — una din victimele arhinotorii ale atacului apoplectic — care, după instalarea paraliziei, supravieţuise încă opt ani. Tăinuindu-şi gîndurile intime, Barbara vorbi în schimb de proiectele de a-l muta pe bolnav în locuinţa din Royal Oak, sub asistenţa unei infirmiere ce-l va supraveghea zi şi noapte, urmînd ca şi ea împreună cu Brett să se împartă, pe cît posibil, între apartamentul din Country Club Manor şi fostul sălaş părintesc unde, după cum le mărturisi amicilor printre altele, tînărul creator de modele se va dedica şi mai mult recentei sale îndeletniciri.

— Poate nu ştiaţi, le spuse luminată de un zîmbet, că Brett a devenit un pasionat amator de orhidee. Preluînd îngrijirea serei amenajată de tata, şi-a cumpărat tot soiul de cărţi de specialitate, pe care le buchiseşte cu mare zel.

— Ba m-am apucat să şi desenez plantele, redîndu-le aidoma ciudatele forme şi ondulaţii, completă DeLosanto, străpungînd una din stridiile Roffignac, tocmai aduse pe masă. Poate din măzgălelile mele va dospi o nouă generaţie de automobile, cu siluete şi denumiri insolite.

Ce aţi zice de un cupeu doar cu două uşi, botezat *Aerides masculosum ?*

— Cam dificil ca pronunţie, obiectă Barbara, şi-apoi nu uita că ne aflăm în New Orleans, chiar la botezul Orionului.

Confidenţele ei se opriră aici, deşi, dacă n-ar fi avut certitudinea că-i va pricinui stînjeneală iubitului, le-ar mai fi relatat prietenilor un incident de curînd petrecut, legat într-un fel tot de orhidee, dar cu implicaţii de altă natură.

După accidentul lui Matt, în cîteva rînduri îşi petrecuseră noaptea în bungalowul din Royal Oak, iar odată, sosind în urma lui Brett, îl găsise cu şevaletul instalat într-un colţ, împresurat de vopsele şi pictînd o anume floare exotică, din cele cultivate de tatăl ei. Se numea *Catesetum saccatum,* iar alegerea — după cum îi mărturisi Brett — pornise de la o întîmplare ivită cu aproape un an în urmă, cînd, aducînd-o pe Barbara acasă, îl găsise pe Matt pigulind-o de zor. Amîndoi o priviseră un timp, admirîndu-i zvelteţea graţioasă şi avîntată, ca mai pe urmă să se producă regretabila lor ciocnire, cînd Zaleski, pierzîndu-şi măsura, îi aruncase cuvinte ofensatoare, pe care Barbara îl silise să şi le retracteze cerîndu-şi totodată şi scuze.

— Dar înainte de penibila scenă, cît contemplasem împreună acest *Catasetum saccatum,* bătrînul convenise că seamănă cu o pasăre în zbor, aşa cum i-o sugerasem. Or cred că a fost unica dată cînd am căzut de acord într-o anumită privinţă. Încheind tîlcuirea tabloului la care lucra, Brett propusese cu sfiiciune şi stîngăcie ca, odată ce-l va sfîrşi, să fie dus la spital şi aşezat în faţa bolnavului, în aşa fel încît să-l poată privi.

— Sărmanul bătrîn, nici nu prea are la ce să se uite. Ori cum ştiu cît de mult îndrăgea orhideele, poate i-ar place să vadă una pe pînză.

De-abia atunci, pentru prima oară de la abaterea cruntei nenorociri asupra tatălui ei, stavila împotriva lamentărilor lăcrimoase, pe care şi-o impusese cu străşnicie, se surpă dintr-o dată iar Barbara izbucni într-un hohot de plîns amarnic.

Gingăşia şi bunătatea lui Brett o izbăviră de durerea mereu comprimată, aducîndu-i o binecuvîntată alinare. Gestul lui îi apărea cu atît mai emoţionant cu cît ştia

că-l răpeşte necurmatei preocupări cerută de proiectarea noului turism Farstar, a cărui schiţă definitivă urma să fie în curînd prezentată la o reuniune de cea mai mare amploare şi importanţă a dregătorilor Companiei. Absorbit de viitoarea creaţie, Brett trudea zi şi noapte, renunţînd aproape şi la odihnă.

La cina din New Orleans, Adam se referi şi la Farstar, dar cu prudenţă, fără a-i specifica denumirea.

— De-abia aştept să mă văd la sfîrşitul acestor şase zile de tevatură cu Orionul, după care va rămîne doar în grija direcţiei comerciale, iar noi ne putem reîntoarce la bebeluşul care ne aşteaptă.

— Chiar aşa. Cînd te gîndeşti că numai două săptămîni ne despart de marea dezbatere cu ştii tu ce maşteri, îl aprobă Brett, vorbind tot sibilic.

Atît din inflexiunile glasurilor cît mai ales după expresia lor fizionomică, Barbara îşi dădu seama în ce covîrşitoare măsură îi dinamiza şi-i robea proiectarea noii maşini, ceea ce o făcu să se întrebe dacă, pînă în cele din urmă, Brett va avea necesara tărie de a se rupe de actuala sa ocupaţie, părăsind fascinanta industrie auto, după cum singur o hotărîse, chiar la finele anului. Nimeni în afară de ea nu-i aflase intenţia, iar cînd avea să i-o împărtăşească lui Trenton, fără îndoială acesta va încerca să i-o schimbe.

Şi cum dialogul lor despre Farstar părea hazardat în ambianţa restaurantului — unde pînă şi scaunele puteau să aibă urechi — ca să mai umple golul ce se ivise în conversaţie, Barbara le împărtăşi propriile-i înfăptuiri pe tărîmul profesional. Filmul „Oraşul Motoarelor“, a cărui turnare se terminase, fusese extrem de apreciat la cele cîteva vizionări făcute între timp. Agenţia publicitară, regizorul Wes Gropetti şi ea personal se bucuraseră de elogiile firmei care îl comandase, iar pe deasupra — şi acest amănunt îmbrăca o deosebită semnificaţie — o importantă reţea a televiziunii americane se angajase să-l programeze în cadrul emisiunilor aflate în atenţia publicului. În consecinţă, prestigiul ei la agenţia OJL crescuse considerabil, încredinţîndu-i-se realizarea unui alt film, de astă dată pentru o nouă întreprindere, la care urma să lucreze alături de acelaşi Gropetti. Comesenii o felicitară, spre evidenta mîndrie a lui Brett, după care discuţia se

reîntoarse la Orion și la somptuoasa lui prezentare în fața comercianților de turisme.

— Mă tot întreb, fără putința de a-mi răspunde, dacă toate imensele cheltuieli și eforturi, prilejuite de aceste șase zile, sînt absolut necesare, zise Erica.

— Sînt, și-ți voi explica și de ce, vorbi Adam. În fastul de aici, șefii reprezentanțelor și agenții comerciali fac cunoștință cu noul tip de automobil într-un cadru deosebit, cu totul sărbătoresc — cum ar fi o bijuterie expusă în vitrina plușată la Tiffany. Atît decorul cît și petrecerile carnavalești le imprimă un mare entuziasm în privința produsului ce-l vor primi în următoarele zile în pragul magazinelor de desfacere...

— Însă imprăfoșat, interveni Brett, sau chiar soios de pe drum, cu capacele nichelate ale roților scoase, cu bara de direcție năclăită de unsori proteguitoare, cu ștampile și etichete lipite pe toată caroseria. Adică într-o stare de plîns.

— Exact, confirmă Adam. Numai că negustorii au văzut aici marfa așa cum trebuie să arate, știind cît de izbutită și sclipitoare va trebui să se înfățișeze odată expusă în prăvălie. Or impregnați de elanul ce l-am inoculat la festivitatea de prezentare, o vor lustrui și aranja după cum se cuvine, realizînd vînzări fabuloase.

— Reclama e sufletul comerțului, se interferă Barbara. Și oftă. Știm cît de puțin preț pun criticii pe superlativele răsuflate, dar la fel de bine o știm că fără ele n-am reuși.

— Văzîndu-vă pe toți trei atît de preocupați de soarta Orionului, nu pot decît să-i urez succes, murmură Erica, ceea ce îl făcu pe Adam să-i caute mîna sub masă și să i-o strîngă cu gratitudine.

— De asta pot jura de pe acum, rosti, adresîndu-se celorlalți.

La o săptămînă, cînd noul turism se afla în magazinele de resort din întreaga Americă, presimțirea lui se adeveri din plin.

„Rareori s-a întîmplat ca o mașină de-abia lansată să stîrnească un asemenea interes în rîndul consumatorilor. Pînă în clipa de față, uriașele contractări încheiate îi fac pe fabricanți să tresalte de fericire, pe meseriași de-abia să pridideească cu truda, iar pe concu-

renți să intre de-a binelea în panică", consemna „Automobive News", sfînta pravilă săptămînală a industriei auto.

Aceleași elogioase opinii apăreau și în alte gazete, reflectînd astfel consensul unanim al presei americane. „The San Francisco Chronicle" declara bunăoară : „Orionul e înzestrat cu cele mai eficiente dispozitive anti-poluante și de securitate care ne-au fost promise de ani, fără a-i știrbi cu nimic frumusețea".

După o prezentare superlativă, „The Chicago Sun Times" decreta în concluzie : „Într-adevăr, domnilor. Acest tip de automobil le întrece pe toate !!". Pe cînd „The New York Times" își arogase un stil profetic : „Orionul va însemna sfîrșitul unei epoci în care, cu toată precumpănirea acordată laturii tehnice, se mai întîlneau cazuri cînd deziderațele impuse de siguranță și evitarea gazelor toxice cădeau pe planul al doilea, în favoarea siluetei și a eleganței. Pe cînd actuala creație, prin însușirile ce le întrunește, tinde să demonstreze că atît construcția interioară cît și aspectul exterior se îngemănează în mod ideal".

Pe coperțile revistelor „Times" și „Newsweek" apărea, alături de Orion, și chipul radios al vicepreședintelui Hub Hewitson.

— Știți cînd s-a mai văzut o atare imagine ? întreba un slujbaș de la Protocol și Relații pe cine-i ieșea dinainte și-i dădea ascultare. Doar la debutul Mustangului, răspundea tot el bucuros, cînd împreună cu limuzina, îl prinseseră și pe Lee Jacocca în obiectiv.

În această atmosferă, nu era de mirare că la întrunirea conducerii, pentru pronunțarea verdictului în legătură cu Farstar, toate mărimile jubilau.

După două consilii, la care proiectul rămăsese în vigoare, la acesta din urmă avea să i se pronunțe definitiv soarta. Plenul — întrunind căpeteniile multiplelor ramuri constitutive ale vastei lor corporații — urma fie să-l valideze pe loc, ceea ce însemna apariția efectivă a modelului într-un răstimp de doi ani, ori să-l respingă irevocabil, după cum se mai întîmplase cu atîtea altele în decursul vremii.

Consfătuirile precedente, constînd din etalarea propunerilor, analizarea lor pe toate fațetele, intercesiuni

şi contraargumentări, îmbrăcaseră o formă relativ neoficială în comparaţie cu cea de acum care, deşi păstrîndu-şi aceleaşi criterii în privinţa disecării amănunţite a proiectului, împrumuta totuşi un aspect mult mai protocolar, asemuindu-se cu un dineu în costum de seară, faţă de un prînz unde se merge în ţinută de stradă.

Reuniunea ce avea să însumeze un total de cincisprezece participanţi, fusese fixată pentru orele zece, dar convocaţii începură să curgă cu un ceas înainte, rezervîndu-şi, potrivit unui vechi obicei, un avans respectabil pentru şuete în grupuri mărunte, de cîte numai doi, trei, în care se discuta fără nici o reţinere. Locul reuniunii se stabilise în amfiteatrul de la nivelul al cincisprezecelea al sediului Companiei — o încăpere relativ redusă dimensional, însă nu şi ca opulenţă decorativă, avînd în mijloc o impunătoare masă din lemn de nuc, lustruită, de forma unei potcoave, în a cărei convexitate se înşiruiau cinci jilţuri înalte, tapisate în piele neagră, desemnate pentru preşedintele Companiei, cel al consiliului administrativ, şi vicepreşedinţii executivi, în număr de trei, dintre care Hub Hewitson deţinea preeminenţa. În restul scaunelor, cu speteze mai joase, urmau să se instaleze ceilalţi reprezentanţi, însă nu într-o ordine cu rigurozitate prescrisă, ci mai degrabă după bunul lor plac.

În faţa potcoavei se afla un pupitru, de la care se lua cuvîntul şi se făcea mai ales expunerea proiectului — sorţii de astăzi căzînd pe Adam Trenton — iar înapoia acestuia exista un ecran pentru proiecţii de diapozitive şi filme.

Nu departe de masa centrală, era amplasată una mai mică, pentru cei doi secretari cu întocmirea proceselor verbale.

În băncile amfiteatrului se aşezau cercetătorii şi oamenii de ştiinţă angajaţi în elaborarea oricărui tip de vehicul, toţi înarmaţi cu agende groase, copertate în negru şi conţinînd — după cum afirmase o dată un hîtru — orice răspuns la îndemîna omului.

Acesta era decorul lăcaşului în care aveau să se desfăşoare dezbaterile. Cît despre atmosferă, cu toată satisfacţia şi degajarea de suprafaţă, prilejuite de succesul incontestabil al Orionului — o aparenţă care l-ar

fi izbit pe un străin, împingîndu-l spre o gravă eroare — tonul dominant al reuniunii era de o imensă seriozitate. Dealtminteri nici nu putea fi altcum, cînd aici Compania proceda la investiții de ordinul milioanelor de dolari, punîndu-și reputația și chiar existența ei la mezat. În acest amfiteatru se inițiau cele mai îndrăznețe și mari aventuri — acest termen din urmă nefiind nicidecum folosit la întîmplare, deoarece în pofida sondajelor și a întinselor studii întreprinse, decizia finală, fie pozitivă ori negativă, avea la baza ei tot instinctul cuiva sau inspirația sa de moment.

Odată cu primii sosiți, se aduse și întîiul rînd de cafele, conform unei împămîntenite uzanțe, în care intra și plasarea cănii cu suc de portocale și cuburi de ghiață în dreptul președintelui Companiei, un vrăjmaș declarat al oricărei băuturi alcoolice în timpul zilei

La orele 9,30, pe cînd amfiteatrul se umplea în continuare, intră aproape pe nesimțite și Hub Hewitson care, după ce își luă un stacan cu cafea, le făcu semn lui Adam și Elroy Braithwaite, care sporovăiau într-un colț retras, să vină spre el.

Cu o vizibilă mulțumire de sine, Hewitson desfăcu mapa pe care-o adusese sub braț și întinse pe masa semicirculară și impozantă din mijloc, cîteva schițe.

— Tocmai acum le-am primit. Au picat la țanc, așa e ?

Vicepreședintele cu sectoarele de creație, aflat la o oarecare distanță, se apropie cu mers rar, și cîteși patru scrutară desenele. Ar fi fost superfluă și deplasată orice întrebare cu privire la origina lor, întrucît pe fiecare din foi — reprezentînd un nou tip de turism, cu toate specificațiile tehnice — se vedea tipărită emblema competitorilor, așa încît privitorii înțeleseră că aveau dinainte însăși modele ce urmau să-l confrunte pe Farstar în viitorii doi ani, în ipoteza cînd proiectul de azi va primi necesara adeziune a consiliului. Cu ochii la ilustrații, „Vulpe Argintie“ scăpă un șuierat printre dinți, în vreme ce vicepreședintele cu sectoarele de creație reflectă cu glas tare :

— E fenomenal cîtă asemănare între aceste crochiuri și propria noastră concepție !

— Şi mă rog de ce te-ar prinde mirarea ? îi ripostă Hewitson, ridicînd interogativ din umeri. Doar stau şi ăilalţi de veghe, la fel ca şi noi ; pritocesc presa, studiază curentele modei, în fine, ştiu încotro se îndreaptă gustul şi cerinţele publicului. Şi apoi, au destui angajaţi isteţi pe care-i plătesc nu ca să doarmă în front. Tu ce zici ? se întoarse brusc către Adam.

— Spun că avem o maşină superioară ,care în mod cert le va întrece pe astea.

— Nu vorbeşti cu infatuare ?

— Se poate, dac-o afirmi dumneata. Însă nu şi fără temeiuri.

Chipul lui Hub se destinse într-un zîmbet poznaş, de mulţumire.

— În sinea mea simt şi gîndesc la fel. Într-adevăr a noastră-i mai izbutită, rămîne doar să infuzăm aceeaşi convingere şi plenului de aici, conchise împăturind schiţele. Mai tîrziu, aşa cum o ştia fiecare, vor analiza cu minuţie proiectele firmelor concurente, împrumutînd anumite idei şi aplicîndu-le la al lor.

— Nu o dată mi-am pus întrebarea oare cît ne-or costa fiţuicile astea ? zise Adam arătînd spre desenele strînse.

— Nu chiar atîta pe cît îţi închipui, îl linişti Hewitson, rînjind cu acelaşi aer viclean şi satisfăcut. Ai stat vreodată de vorbă cu iscoade bine plătite ?

— Cred că nu, bîigui Trenton, neştiind realmente dacă se conversase cu un astfel de specimen, necunoscîndu-i, fireşte, adevărata sa calitate. Că spionajul era practicat de toate trusturile-auto, fără s-o recunoască pe faţă, o ştia foarte bine. Însăşi Compania lui dispunea de un asemenea centru, funcţionînd sub o denumire conspirativă şi înghesuită în clădirea laboratorului de creaţie. Acolo se prefirau toate ştirile adunate, oprindu-se întru folosinţă numai cele de un real interes.

Un principal filon de informare îl ofereau chiar inginerii cercetători, lucrînd în alte întreprinderi. Ca orice scormonitor pe ogoarele ştiinţei, şi aceştia aveau o plăcere maniacă de a-şi publica rezultatul strădaniilor, încît comunicările scrise şi susţinute la diferite colocvii conţineau deseori cîte o propoziţiune sau doar o simplă expresie care, în sine, nu păreau să cuprindă o cheie,

dar conjugate cu altele, desprinse din alte opuscule, dădeau însemnate indicii asupra orientării competitorilor. Printre iscoadele din industria auto devenise o axiomă „neprihănirea inginerilor“ în felul cum divulgau secrete de extremă semnificație. Nu atît de „neprihănit“ era și sistemul de recoltare a informațiilor de la Detroit Athletic Club, unde benchetuiau în intimitate înalți funcționari de la toate uzinele auto. Sub efectul alcoolului, o parte din ei, pierzîndu-și obișnuita prudență și voind să-și dea aere, deveneau volubili, trecînd la destăinuiri de ordin profesional, spre răsplătirea urechilor ascuțite, întotdeauna la pîndă, care înregistrau perlele debitate, pentru a le preda cît mai grabnic și, natural, contra plată, celor interesați. Desigur nu toate „giuvaerurile“ culese se dovedeau de valoare, dar printre ele, în atîția ani de pescuială acerbă, se iviseră și foarte multe de preț.

O altă sursă de spionaj o puneau la îndemînă uzinele de mașini-unelte, care uneori deserveau două și chiar trei corporații în mod simultan, astfel încît, un vizitator picat ca din întîmplare putea să surprindă executarea unor comenzi pentru fabricanții rivali. Iar dacă musafirul inopinat mai era și un proiectant cu experiență — după cum se brodea îndeobște — avea putința ca prin simpla scrutare a unei matrițe să întrevadă fie porțiunea din spate sau cea frontală a turismului plăsmuit de emulii lor, după care, întorcîndu-se la planșetă, o creiona în chipul cel mai fidel.

Statornicele strădanii întru sustragerea „noutăților“ nu se încheiau însă aici, împrumutînd forme dintre cele mai diferite și reprobabile. Se recurgea, spre exemplu și la agenți din afară, ale căror metode, întru totul neortodoxe, includeau mituirea unor nemulțumiți din societățile concurente pentru subtilizarea informațiilor pe orice cale posibilă, ajungîndu-se pînă și la percheziționarea gunoaielor, unde, din nebăgare de seamă, putea să mai scape cîte o hîrtiuță revelatoare, sau un alt procedeu, la fel de învederat, consta în „plantarea“ acelorași nesatisfăcuți — lipsiți de noțiunea loialității — exact într-o corporație rivală. Dar despre asemenea tertipuri abjecte ori altele, de aceeași factură, conducătorii industriilor auto preferau să nu li se relateze în detaliu.

Furat pentru cîteva clipe de aceste reflecţii, Adam îşi struni gîndurile, dirijîndu-le din nou către Farstar şi deciziva consfătuire ce avea să înceapă.

Pendula din amfiteatru arăta ora 9,30. Preşedintele Companiei şi cel al Consiliului de Administraţie tocmai îşi făceau apariţia. Cu ochii la amîndoi, Trenton evocă personalitatea celui dintîi, dinamismul de odinioară şi îndeosebi admirabilele-i concepţii, azi socotite de „modă veche", nu doar de el însuşi, ci de majoritatea confraţilor, în posturi înalte. Însă după cum se aflase, nu peste mult intenţiona să abandoneze activitatea, urmat, după cum umbla zvonul, de energicul şi prea ilustrul Hub Hewitson.

— În ce măsură va diferi versiunea noastră de clasicul Farstar ? auzi o şoaptă venind de aproape şi, întorcîndu-se, dădu de cîrmuitorul Companiei canadiene — subsidiară trustului lor — invitat din pură curtoazie la sesiunea actuală.

— E şi această latură cuprinsă în raport, îi răspunse mai întîi Adam, ca pe urmă să-i specifice deosebirile prevăzute pentru varianta în speţă. Numele turismelor dumneavoastră va fi „Independent" iar emblema exterioară va cuprinde, în modificarea ce i se face, o frunză de arţar. În rest, vor fi întru totul identice cu cele difuzate în SUA.

— Splendid ! se arătă încîntat celălalt. Atîta vreme cît există însemnele distinctive, sîntem la adăpost. Că doar astea contează, care sar în ochii oamenilor.

Adam îl aprobă fără comentarii, ca unul ce cunoştea conotaţiile afirmaţiilor. Deşi canadienii circulau în automobile americane ieşite din uzine subordonate americanilor şi din mîinile lucrătorilor americani, vanitatea naţională a canadienilor se hrănea cu iluzia unei industrii auto independente. CEI TREI MARI giganţi se distraseră ani de-a rîndul cu această farsă, cu substrat patriotic, numind în fruntea societăţilor de peste hotare coşcogeamite „preşedinţii" — care, de fapt, şedeau smirnă dinaintea vicepreşedinţilor din Detroit — şi creind tipuri de limuzine cu caracter „indigen". Dar cu trecerea timpului, jocul îşi pierdu farmecul, fabricanţii renunţînd progresiv la diversificarea modelelor — adică la faţada îndelung menţinută — ajungînd să considere astăzi Canada o simplă piaţă de desfacere a produ-

selor ca multe altele de pe glob. Or în această stare de spirit, versiunea „Independent" a viitorului Farstar avea toate premisele să se numere printre ultimele concesii făcute de către stăpînirea din SUA vasalilor din țara vecină.

La orele zece fără un minut, cînd cei cincisprezece chemați să-și spună cuvîntul hotărîtor își ocupaseră locurile, Președintele Companiei depuse paharul din care sorbise tradiționalul suc înghețat de citrice și rosti pe un ton șugubăț :

— Dacă nu are nimeni o idee mai fericită, eu aș propune să începem lucrările. Cine e primul înscris la cuvînt ? se interesă întorcîndu-se către Hewitson.

— Elroy, răspunse acesta.

Și toate privirile se ațintiră asupra vicepreședintelui cu dezvoltarea de perspectivă a producției.

— Domnule președinte, onorată asistență. Ne-am întrunit astăzi pentru audierea ultimelor propuneri în legătură cu Farstar și recomandarea de a li se da curs, glăsui cu însuflețire Elroy Braithwaite. Ați studiat cu toții conținutul mapelor ce le aveți dinainte, cunoașteți documentarea tehnică ; ați văzut schițele și desigur machetele, astfel încît, dispensîndu-ne de asemenea preambuluri, consumate din bună vreme, în cîteva clipe vom aborda amănuntele. Dar înainte de aceasta, îngăduiți-mi vă rog, o mică digresiune : ori care va fi denumirea turismului, Farstar[1] e depășită, și nu-i mai poate fi dată. Acest nume codificat, ales într-o perioadă cînd, față de Orion, realizarea succesorului său părea extrem de îndepărtată, își pierde brusc sensul, întrucît Farstar nu mai este o stea la distanțe metaforic astrale. Ci se află aici, prin imperativul ce-l reprezintă, sau pe care negreșit o să-l împrumute de acum în doi ani — ceea ce, din punct de vedere al producției, e unul și același lucru, așa cum prea bine o știm.

„Vulpe Argintie" își conteni vorba, trecîndu-și o mînă prin coama de păr spicat, după care urmă.

— Sîntem încredințați că acest tip de automobil, pe care mulți îl vor socoti revoluționar, trebuia să apară odată și odată. Iar convingerea noastră pare să fie împărtășită și de amicii din capătul opus al orașului, com-

[1] Stea îndepărtată (engl.)

pletă arătînd către sulurile de schițe, aduse de Hub Hewitson și aflate în fața acestuia. De asemeni, considerăm că, în loc de a sta cu brațele încrucișate, așteptînd presiuni din afară pentru crearea lui Farstar sau al unui substitut de aceeași natură — cum am pățit-o în anii din urmă cu atîtea acțiuni care ne-au fost impuse — e de preferat ca inițiativa să pornească exclusiv de la noi. Personal socotesc că a sosit vremea ca industria și Compania noastră să pornească iarăși la mari ofensive, deschizînd drumuri noi. Or Farstar reprezintă prin sine un act de pionierat. Și acuma, să trecem la detalierea conceptului, încheie, privindu-l pe Adam care aștepta la pupitru. Poți începe, îl pofti pe un ton amical.

Dispensîndu-se de orice formulă introductivă, odată cu proiecția diapozitivelor pe ecran, Trenton dădu cuvenitele explicații.

— Prospectarea pieții, ce stă la baza imaginilor pe care le urmăriți, ne demonstrează cu acuitate cerințele publicului, țintind o mașină gen Farstar, neputința de a le acoperi pe moment și linia lor pronunțat ascendentă în viitorii doi ani.

Cu toate că-și pregătise cu multă pedanterie expunerea, repetînd-o pînă la învățarea pe dinafară, în următoarele două ore Adam trebui să-și țină agenda deschisă și să mai tragă cu ochiul la jaloanele așternute în ea, date fiind numeroasele întreruperi, cu cereri de adîncire și suplimentare a datelor care, cum era și firesc, îi periclitau discursivitatea și ordinea prestabilită a ideilor. Dar în ciuda atenției încordate, între scurtele comentarii și schimbarea clișeelor, gîndul lui revenea insistent asupra afirmațiilor făcute de Elroy Braithwaite la deschiderea sesiunii. Îl surprinsese teribil referirea sa la „marea ofensivă“ ce se impunea din partea Companiei, mai întîi fiindcă mențiunea în speță nu i se păruse deloc necesară, iar apoi o mai auzise venind și de la unul ca „Vulpe Argintie“, care își cîntărea orice vorbă și se uita dincotro bate vîntul, înainte de a se pronunța în vreo chestiune. Dar probabil se prinseseră și de el microbii neastîmpărului și ai concepțiilor novatoare ce bîntuiau întreaga industrie auto, ca la orice răspîntie a vremii, cînd veteranii bat în re-

tragere ori cad secerați de moarte, iar tinerii încep să escaladeze crestele ierarhiei.

O altă expresie, folosită tot de Elroy Braithwaite, și anume cea cu „deschiderea unor căi noi" îi retrezise amintirea dialogului său cu Sir Perceval Stuyvesant care, nu mai departe de acum cinci săptămîni, rostise aceleași cuvinte. De atunci, vechii prieteni de facultate își telefonaseră în cîteva rînduri, Adam fiind tot mai înclinat să primească postul de Președinte al Companiei de pe Coasta de Vest, pe cînd Perce aștepta consumarea celor două evenimente profesionale pentru care îi ceruse din capul locului păsuire : lansarea Orionului și actualul consiliu în legătură cu Farstar. Cum însă amîndouă se încheiau cu ziua de azi, chiar de mîine, își propuse Adam, trebuia să reflecteze cu toată seriozitatea asupra deciziei fie de a face un drum pînă în San Francisco — pentru perfectarea ofertei — sau de a o refuza de aici și irevocabil.

În scurta vacanță din Bahama, îi pomenise pentru a doua oară soției de perspectivele acestei funcții, iar Erica se arătase cu totul imparțială.

— Hotărîrea o vei lua numai tu, dragul meu. O, aș fi încîntată să trăiesc în San Francisco ! Cine nu ar tînji după așa metropolă ? Dar prefer să te văd fericit în Detroit, decît amarnic de trist în orice colț de pe lume, fie chiar și paradisiac. Nu locul de rezidență contează, ci conviețuirea noastră, iubitule.

Replica ei, spontană și tandră, îl înviorase atunci, ca pe urmă să-l încolțească iarăși incertitudinea, care persista și în clipa de față.

Presărată cu aceste gînduri sporadice, își continuă prezentarea începută ca, la un moment dat, să se trezească întrerupt, chiar la mijlocul unei fraze, de vocea lui Hewitson :

— Ia oprește-te un pic și haideți să discutăm neted o chestiune care s-ar putea să ne pricinuiască necazuri. Acest Farstar ce mi-l tot ridicați în slăvi e cea mai hidoasă mașină din cîte am văzut vreodată. Te apucă la inimă cînd stai și te uiți la ea.

Brutala-i intervenție nu surprinse pe nimeni din amfiteatru. Toți erau aclimatizați cu acest stil de a le găsi bube chiar și proiectelor ce-i cîștigaseră într-o oarecare măsură sufragiul, așa cum știau deopotrivă și

substratul obiecţiilor sale : incitarea la discuţii deschise. În jurul mesei masive, concepută ca o potcoavă, se auzi un murmur aprobativ. Dar această reacţie ca şi interpelarea ce-o generase nu-l descumpăniră pe Adam, fiindcă le prevăzuse, astfel că ripostă calm :

— Sîntem întru totul de acord. Farstar e urît, după canoanele clasice. Şi am ştiut-o de la bun început.

După care, cu acelaşi glas stăpînit, expuse premisele pe care se întemeiase geneza bizarului model ce îl dezbăteau. Cheia o conţinea monologul deşirat al lui Brett din acea memorabilă noapte cînd, după vizita lor la laboratorul de disecţie a vehiculelor, reveniseră în cabinetul lui Adam, unde, în prezenţa lui Elroy Braitwaite şi a unor proiectanţi tineri — unul din ei fiind Castaldy — rumegaseră, pînă de către ziuă, concepţia viitoarei maşini.

Cîndva, în decursul furtunoaselor confruntări de opinii, DeLosanto sintetizase într-o singură frază imperativul epocii actuale : „Cu Picasso sub privirile noastre desenăm automobile ce par să descindă din pînzele unui Gainsbourough !" De unde ţîşnise întrebarea : de ce nu s-ar trece la cutezătoarea iniţiativă de a se crea un turism urît ca înfăţişare, însă atît de adecuat mediului ambiant şi necesităţilor apărute în Era Utilitară, încît, mulţumind pe deplin beneficiarii, să capete o frumuseţe de cu totul altă factură ?

Acesta fusese nucleul conceptual al lui Farstar, pe care, cu toate adaptările şi prefacerile de ordin exterior, şi-l păstrase intact.

Dar aici, înaintea consiliului, evocarea lui Adam îmbrăcă o retorică sobră şi drămuită, din care elimină accentele lirice, menţionind doar în treacăt însăşi tîlcuitoarea reflecţie a lui Brett asupra picturilor lui Picasso. Pe cine ar fi interesat consideraţiile de natură artistică într-un for al cărui prim postulat era pragmatismul ? Sau cum ar fi putut aminti de Rowena deşi, într-un fel, îi fusese muza cea bună, în acea noapte cînd i s-a conturat ideea Farstarului ? Rowena rămînea o amintire fermecătoare pe care nu o va divulga nimănui, aşa cum nu o făcuse nici pînă acum, cu toată convingerea că de i s-ar fi spovedit Ericăi, nu l-ar fi condamnat.

Controversa stîrnită de înfăţişarea Farstarului se încheie pe moment, ca să fie cu siguranţă reluată ceva mai tîrziu.

— Pe unde eram cu expunerea ? întrebă Hewitson, răsfoindu-şi dosarul din mapă.

— La pagina patruşapte, îl informă Braithwaite prompt.

— Să continuăm, decretă Preşedintele.

Şi Adam se reîntoarse la prezentarea proiectului. După o oră şi jumătate de comentare a imaginilor, de răspunsuri la noi chestionări şi discuţii aprinse, însă neconcludente, vicepreşedintele Nolan Freidheim — tartorul ramurilor comerciale — îşi împinse mapa din faţă, se lăsă pe speteaza jilţului şi rosti peste glasurile din jur:

— De se înfiinţa careva la mine cu ideea acestei maşini, nu numai că i-o respingeam de la bun început, dar i-aş fi sugerat pe deasupra să-şi caute în altă parte o pîine.

Peste tot amfiteatrul coborî brusc tăcerea, Trenton rămînînd în expectativă, la pupitrul de unde vorbea. Cel care se făcuse auzit — un veteran în industria auto şi decanul vicepreşedinţilor înşiraţi în jurul potcoavei — avea părul sur, o faţă colţuroasă şi aspră, rareori îndulcită de un zîmbet, şi faima unei francheţi absolute. Ca şi Preşedintele Companiei, urma să se pensioneze, cu deosebirea că termenul său de retragere expira exact peste o lună, iar succesorul în scaun, de pe acum desemnat, se afla şi el la consfătuire.

În liniştea şi aşteptarea din sală, bătrînul Freidheim îşi umplu tacticos pipa, şi la fel o aprinse.

Se ştia că acesta e ultimul consiliu la care mai participă, şi toţi cei prezenţi erau doritori să-i asculte cuvîntul. Într-un tîrziu, glasul lui răsună iar :

— Da. Aşa aş fi procedat, şi comiteam o eroare, fiindcă, o dată cu un slujbaş merituos, probabil pierdeam şi o maşină bună.

Aici făcu altă pauză, pufăi pe-ndelete din pipă, după care, depunînd-o alături, urmă :

— Poate de aceea mi-a sunat ceasul să-mi iau adio de la activitate, iar în sine mă bucur de asta. Prea multe se întîmplă în ziua de astăzi care mă lasă perplex, iar o bună parte din noutăţi îmi repugnă, şi niciodată

nu le voi privi cu ochi buni. Într-un timp mă-ntristau, ba chiar îmi făceam sînge rău. Dar încep să descopăr că de o vreme nu mă mai scot chiar atît din sărite. Îmi îndrept mai mult gîndul la ale mele, la pescuitul care m-aşteaptă pe coasta Floridei. Căci acolo voi fi, pe cînd voi o să asudaţi la făurirea lui Farstar — ori cum sfîntul se va numi... Iar de aveţi un moment de răgaz, cugetaţi şi la bietul de mine... deşi nu prea văd cînd.

Un ropot de rîsete făcu înconjurul mesei, strunit tot de vocea impunătoare a celui mai vîrstnic din vicepreşedinţii prezenţi.

— Pînă-a vă părăsi, aş vrea să fac însă o precizare, glăsui Nolan Freidheim. La început am fost net împotriva acestui turism, şi încă mai sînt, într-o oarecare măsură. Unele părţi din alcătuirea sa — în special aspectul exterior — îmi lezează concepţia despre modul cum trebuie să arate o maşină. Şi totuşi, intuiţia îmi spune — aşa cum desigur v-a şoptit-o şi multora dintre voi, cum se'ntîmplă înainte de a trece la mari hotărîri — că această sluţenie, după optica mea, are şi incontestabile calităţi : e rezistentă ; răspunde unor cerinţe stringente şi va apare tocmai la ţanc, ca să asigure vînzări fabuloase. Apucînd stacanul golit de cafea, Freidheim se ridică să şi-l umple, iar în picioare, continuă şi mai impetuos : Intuiţia îmi spune să mă pronunţ în favoarea proiectului şi mă las întru totul călăuzit de ea. Iar de vreţi să-mi daţi ascultare, vă sfătuiesc să-l votaţi aici şi pe loc.

— Îţi mulţumesc, Nolan, interveni Preşedintele Companiei. Deşi nutream aceeaşi intimă înclinaţie, nimeni ca tine nu i-ar fi putut conferi o formă mai ideală ca exprimare.

Imediat îşi dădu adeziunea şi Preşedintele Consiliului de Administraţie, urmat de toţi dregătorii care pînă atunci oscilaseră.

Şi astfel, în puţine minute, întregul plen adoptă moţiunea : „Toate eforturile îndreptate spre Farstar !"

Adam simţi un bizar gol lăuntric. O ţintă fusese atinsă. Următoarea decizie îi revenea numai lui.

29

Din ultima săptămînă a lui august, Rollie trăia într-o necurmată teroare.

Groaza lui începuse în dulapul îngrijitorului din uzina de asamblare a turismelor, unde Leroy Colfax îl înjunghiase mortal pe unul din colectorii arginţilor de la automatele cu răcoritoare, rănindu-l şi lăsîndu-l inconştient pe podea şi pe supraveghetorul Farnk Parkland.

Spaima nu îl slăbise nici în grăbita retragere de la locul asasinatului, împreună cu ceilalţi complici — Big Rufe, Colfax şi Daddy-o Lester. Gonind nebuneşte prin bezna de afară, ajunseră la un gard de sîrmă ghimpată, pe care, cu toată înălţimea şi desişul împletiturii ţepoase, izbutiră să-l treacă, ajutîndu-se între ei, conştienţi că ieşirea pe oricare din porţile obişnuite i-ar fi pus în primejdia de a fi interogaţi şi recunoscuţi mai tîrziu.

În graba şi întunericul ce-i împresura, Rollie nimerise cu mîna în plasa de sîrmă, julindu-se amarnic, pe cînd matahala de Rufe căzuse ca un sac de cartofi de pe gard, tîrîndu-se, şchiopătînd, după aceea. Dar cu toate peripeţiile, se văzuseră în stradă, de unde porniseră, resfiraţi şi ocolind porţiunile luminate, către perimetrele de parcare unde se afla maşina lui Rufe, pe care o conduse Daddy-o Lester, întrucît celălalt, cu glezna tot mai umflată şi dureroasă, n-ar fi putut şofa. De la parcare se strecuraseră fără să uzeze de faruri, aprinzîndu-le de-abia cînd se depărtară de uzină. Dar înainte, o mai priviseră o dată şi, după cît se părea, totul era în ordine, fără vreun semn aparent de alarmă.

— Valeleu măiculiţă ! scheuna Daddy-o Lester, mînuind cu nervozitate volanul. Bucuros mai sînt c-am scăpat din belea !

— Încă sîntem în ia pînă-n gît, îi mîrii Rufe de pe canapeaua din spate.

Şi aşa era, îl aprobă Rollie în sine, tamponîndu-şi întruna palma şi degetele zdrelite cu o cîrpă soioasă, găsită la îndemînă, spre a stăvili sîngele. Se afla lîngă Daddy-o, cu ochii aţintiţi la şosea, iar cu urechea la cei doi de dinapoia maşinii.

Cu toată căzătura lui zdravănă, Rufe ţinuse cu dinţii de săcoteiul cu bani, fără să-l piardă, pe cînd de al

doilea se îngrijise Leroy Colfax, iar acum amîndoi îi crestau cu bricegele, deşertîndu-le conţinutul — alcătuit din monede de argint — în mai multe pungi de hîrtie. Înainte de intrarea în oraş, aruncară la marginea drumului sacii originali — ferecaţi la gură cu lanţuri şi lacăte — iar odată ajunşi în miezul periferiei, se opriră pe o stradelă dosnică şi înfundată, de unde se risipiră, fiecare apucînd-o în altă direcţie.

— Nu uitaţi bă că trebe să ne purtăm ca şi cînd nici usturoi n-am mîncat nici gura nu ne miroase, îi dăscălise Big Rufe la plecare. Dacă ne ţinem firea şi clanţa legată, n-are cum să ne prinză nici dracu pă lume. Aşa că mîine, ne înfiinţăm la ora dă lucru ca-n oricare zi. Dă să-ncumetă vrunu să nu-şi arate muia la fabrică, urmase către cei trei, sfredelindu-i cu o căutătură feroce, rizică să asmută potera pă urmele noastre.

— Poate n-ar strica să ne topim cu totu, sugeră Leroy Colfax cu o voce scîncită.

— Să ne luăm valea ? se stropşi Rufe la el. Numa încearcă, şi mă jur că te spintec, cum i-ai făcut-o dă petrecanie pîrlitului ăla dă alb, dă ne-ai băgat pă toţi în...

— Ho, că n-o să mă car, se grăbi celălalt să îl domolească. Mi-a trecut doar un gînd pîn minte...

— Pîn ce bă, cînd ai dovedit că n-ai nici cît o vrabie.

Şi Colfax amuţise ca lemnul.

Deşi nu scosese o vorbă, şi pe Rollie îl ispitise aceeaşi idee. Să dispară, să fugă. Dar unde, cînd încotro căuta o scăpare, nu era chip s-o găsească ? Iar înaintea stavilelor de care se vedea îngrădit, simţea cum viaţa din el i se scurge pe încetul, aidoma sîngelui din mîna rănită. Şi toate ponoasele i se trăgeau dintr-o singură întîmplare, de care se înnodaseră altele şi altele, aducîndu-l în pragul blestematei nopţi ce-o trăia, îşi aminti cu năduf. Răul pornise în urmă cu un an, cînd cu acostarea lui de către burduhănosul de poliţist alb şi sticletele de culoare ce-i vîrîse pe gît cartonaşul cu adresa oficiului de angajări al uzinei. De acolo începuse nenorocirea, pentru că avusese neghiobia s-o folosească. Sau poate nu era vina lui ? Chiar de nu s-ar fi dus la fabrica de asamblare, unde fusese prins în ameţitorul joc din care nu mai putuse ieşi, năpasta tot l-ar fi prins din

urmă, sub cine ştie ce forme ascunse, fiindcă aşa-i era lui ursita, să nu scape de ea.

— Ascultaţi şi băgaţi la ţeastă, îi probozise zdrahonul de Rufe în continuare. Sîntem cu toţii părtaşi la dăndănaia d-acuma şi trebe să fim uniţi. Dă nu trăncăneşte nici unu, nu ne doare nici capu.

Se prea poate ca ceilalţi să-l fi crezut, dar pe Rollie nu-l linişti cu nimic asigurarea din urmă.

De-abia după ce le-a citit buchea pînă la capăt se despărţiseră, fiecare luîndu-şi punga cu mărunţiş, după împărţeala făcută de Leroy Colfax şi Rufe, ghemuiţi pe canapeaua din spate a maşinii, căpetenia bandei păstrînd pentru sufletul său pachetul cel mai voluminos.

Alegîndu-şi cu grijă traseul — temîndu-se să nu-i scoată tocmai atunci necuratul în cale o razie, care să-l prindă cu arginţii împăturiţi în hîrtie, — Rollie se văzu, în sfîrşit, în prăpădita de locuinţă din Blaine.

May Lou nu era acasă — se dusese pasămite la cinema — încît nestingherit, îşi spălă mîna jupuită şi sîngerîndă, înfăşurîndu-şi-o pe cît se pricepu şi la repezeală, într-un prosop. După aceea se apucă să numere banii primiţi, stivuind monedele după mărimi şi valoare. Laolaltă totalizau mai puţin decît salariul pe o zi la uzina de asamblare.

Dacă Rollie Knight ar fi avut un dram de filozofie ori erudiţie, poate ar fi reflectat la natura riscurilor ce şi le iau anumite făpturi omeneşti pentru o sumă atît de măruntă ca cea şterpelită, aşezîndu-le în balanţă, alături de păgubirile pe care le atrag.

Gustul şi înfricoşătoarea senzaţie a primejdiei le simţise şi Rollie de-a lungul etapelor străbătute în perioada din urmă. Doar ce altceva îl făcuse să se lase tot mai tîrît în nelegiuirile din uzină ori să nu-i întoarcă spatele lui Big Rufe şi s-o şteargă cînd, înainte de a purcede la jefuirea încasatorilor, îi pusese pistolul în mînă ?

Pericolele pe care şi le atrăgea prin aceste refuzuri — nicidecum născocite ci confirmate de realităţi — îi zdrobiseră orice rezistenţă morală, împingîndu-l spre altele, şi mai grave. Atunci, cînd încă se mai putea opune, îl înspăimîntase perspectiva unei ciomăgeli crunte, cu mîini şi picioare zdrobite, pe care Big Rufe

avea putința să i-o servească la fel de prompt cum ai primi o comandă făcută la băcănie. Așadar, consecințele riscului de a înfrunta banda mișeilor nu l-ar fi ocolit în nici unul din cazuri. Dar comparate cu cele care-l amenințau astăzi — condamnare pe viață pentru complicitate la omucidere — ar fi fost incontestabil de preferat.

În fond, riscurile ce-l confruntaseră pe unul ca Rollie erau cam aceleași pentru toți semenii din societatea în care trăia. Doar dreptul la opțiune sau respingerea lor diferea într-o mare măsură, dat fiind că, în aceeași orînduire, anumite ființe dispun de o alegere nepermis de limitată, desmințind prin aceasta străvechea zicală, potrivit căreia „toți oamenii apar egali pe pămînt". Îngrădit de la naștere de sărăcie, inechitate, de handicapul unei instruiri insuficiente — constituind prin sine o barieră în calea eventualelor opțiuni sau a fructificării unor ocazii prielnice survenite în viață — Rollie — și asemenea lui alte zeci de mii de făpturi — sînt de la bun început expuse riscurilor și urmărilor decurgînd din acestea, unicul lucru posibil de stabilit în categoria lor, de irevocabili ratați, fiind doar gravitatea consecințelor suferite.

Astfel, Knight era victima unei duble tragedii : prima rezultînd din pigmenții închiși cu care se pomenise pe lume ; a doua din incapacitatea societății de a-l investi cu facultățile necesare spre a-l articula convențiilor ei.

Dar fără să își aplece cugetul asupra unor reflecții cu caracter mai profund, ci lăsîndu-se doar robit de disperare și spaima zilei de mîine, Rollie zvîrli derizoria încasare sub pat și, trîntindu-se peste el, adormi. Prăvălit într-un somn zbuciumat, n-o simți nici pe May Lou cînd intră în odaie.

Dimineața, aceasta îi oblojí mîna cu un pansament improvizat, privindu-l cu ochi încărcați de întrebări, la care el nu le dădu nici măcar un răspuns.

După aceea plecă, la fel ca în oricare zi, la uzină, unde auzi mare sporovăială despre furtul și crima din noaptea trecută, dealtminteri consemnate atît de emisiunile de televiziune și radio, cît și în ziarele apărute în primele ore. La locul de muncă al lui Rollie, adică la bandă, principalele comentarii gravitau în jurul căsăpelii lui Frank Parkland, internat în spital, deși, după cele aflate, suferind doar de o ușoară comoție

de pe urma loviturii primite în creştet. „Care va să zică ţeasta nu i-a crăpat ; ceea ce dovedeşte cît de tari de cap sînt toţi supraveghetorii", se pronunţase un şugubăţ, la pauza de gustare, iar remarca lui stîrni un rîs general.

Nici unul din lucrători nu părea abătut de jaful comis, sau prea afectat de încasatorul care murise — de-altfel un ins cu totul necunoscut. Potrivit altei ştiri ce circula slobodă, unul din „mahării" fabricii paralizase în aceeaşi noapte, atacul fiind provocat atît de întîmplarea de la subsol cît şi de muncă excesivă — ultima explicaţie apărînd ca o grosolană exagerare, întrucît fiecare ştia că funcţia unui director e floare la ureche şi nicidecum trudă.

Afară de comentarii diverse şi înflorite, nici o măsură nu părea a fi luată în legătură cu tîlhăria şi crima din seara anterioară. Ori cel puţin aşa întrevedea Rollie, din hala de asamblare, unde, după cîte prinsese cu urechea şi ochiadele aruncate, nici un muncitor nu fusese luat la întrebări. Ba mai mult. În toate flecărelile dimprejur, încă nu surprinsese pronunţîndu-se numele vreunuia din făptaşi, aşa încît, nesimţindu-se atins de bănuiala confraţilor, îşi văzu mai departe de lucru, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Doar aşa le-o ceruse starostele Big Rufe. Numai că în ciuda aprinsei lui dăscăleli dinaintea plecării, singurul care nu se arătase astăzi la faţă era tocmai el.

Iscoada de Daddy-o Lester, apărut pe la mijlocul dimineţii în dreptul tactului său, îl informase cum că, împiedicat să mai umble de piciorul grozav de umflat, Rufe se dăduse absent la uzină, înseilînd o poveste cu o beţie făcută peste noapte şi o căzătură pe scara de acasă.

Lester arăta precum o stafie, şi ţîţîia de nervi şi de teamă, ca după-amiază, cînd se înfiinţă iar la Rollie, în dorinţa de a se înădi la taifas, să pară mai liniştit şi cu ifosele de altădată.

— Ce mama dracului îmi tot dai tîrcoale ? Cară-te, şi ţine-ţi căţeaua legată ! îi mîrîi Rollie, convins că de o fi să transpire pe undeva o vorbă care avea să-i ducă pe toţi la pierzanie, numai de la Daddy-o va porni.

Cu excepţia acestei ciocniri, nimic important nu se petrecu pînă la capătul turei. Ca şi a doua zi şi în săptămîna care urmă, fapt ce-i mai domoli aleanul lui Rollie,

fără a-i spulbera și îngrijorarea. Deoarece în sinea lui era conștient că pericolul nu trecuse cu totul. Desigur, știa ca oricine că, multe delicte, nerezolvate în pripă, cu timpul duceau la stagnarea anchetei sau chiar la sistarea definitivă. Adevărat, crima intra într-o altă categorie, în fața căreia poliția nu capitula prea ușor. Dar așa cum decurseră lucrurile, speculațiile sale se adeveriră numai în parte.

Ceasul delapidării încasatorilor fusese bine ales, și nu numai pentru buna desfășurare a tîlhăriei ci, după cum reieși mai tîrziu, și pentru alte binecuvîntate motive, pentru că acest element determină organele ordinei publice să-și concentreze atenția asupra muncitorilor din schimbul de noapte, cu toată nesiguranța că urmăriții figurau printre angajații uzinei. Doar cîte rapturi și omoruri nu erau săvîrșite de bandiți din afară, infiltrîndu-se în fabrici cu insigne de identitate contrafăcute sau șterpelite ? Ca atare, însăși premisa de la care pornise poliția nu avea nici o siguranță la temelie, un handicap la care se mai adăugau altele. În primul rînd la îndemîna cercetătorilor exista doar o singură depoziție, provenind de la încasatorul ce supraviețuise încăierării, iar datele furnizate de el ofereau indicații întru totul neconcludente. Atacanții — în număr de patru — purtau măști și fuseseră înarmați. I se păruse că erau negri, deși unica ființă ce ar fi adus o confirmare deplină — întrucît îl văzuse în fugă pe unul dintre făptași — ar fi fost colegul său înjunghiat. Cît despre siluetele agresorilor, descrierile făcute se dovediră extrem de vagi, și prin urmare fără folos.

Pe de altă parte, Frank Parkland, al doilea martor al odiosului incident, pocnit cum fusese chiar de la intrarea sa în dulapul îngrijitorilor, nu observase nimic. Alți factori derutanți pentru cercetare îi constituia lipsa oricăror amprente sau arme la locul crimei. Între timp se găsiseră sacii goliți de bani, ciopîrțiți și aruncați pe lîngă șosea, dar nici ei nu puseseră la îndemînă o cheie întru dezlegarea misterului, în afara ipoteticei indicații că temporarii deținători — oricare vor fi fost ei — se descotorosiseră de compromițătorul balast în drum spre periferia din miezul orașului.

Cei patru ofițeri desemnați cu investigarea delictului începură să cearnă metodic dosarele celor peste trei mii

de lucrători din schimbul de noapte, din care o mulțime erau foști deținuți, cu caziere în regulă. Cum era și firesc, toți acești indivizi dubioși fură interogați, deși din păcate fără vreun rezultat. În schimb, interpelarea cerea o groază de timp, iar, la un moment dat, chiar în desfășurarea ei, numărul celor patru anchetatori se reduse numai la o pereche — și aceasta împovărată cu un surplus de îndatoriri pe lîngă cercetările începute.

Natural, nici ipoteza că urmăriții puteau să existe printre muncitorii din tura de zi, rămînînd pitulați în uzină, pentru perpetrarea infamiei puse la cale, nu fusese cu totul exclusă. Poliția o păstra în vedere, alături de alte cîteva supoziții, pe care nu avea însă vreme și personal disponibil spre a le aborda efectiv. Nădejdea celor doi ofițeri, rămași cu buclucul pe cap, era că și acest caz, asemenea multora și de mai mare amploare consumate în Detroit, se va rezolva prin intermediul unui informator, înlesnindu-le prima breșă. Dar sicofantul zăbovea să-și aducă obolul, ceea ce se putea explica prin două modalități : fie că autorii nu se încrezuseră în nimeni, nedivulgîndu-și intențiile — încît o trădare dinăuntrul nucleului era mai puțin de așteptat — ori prezumtivii lor confesori se temeau să-i dea în vileag.

Oricum, poliția nu era străină de faptul că automatele din uzină aparțineau indirect Mafiei, iar încasatorul ucis se numărase printre acoliții acesteia, de unde bănuiala — fără putință de confirmare — că între factorii de mai sus și întîrzierea delatorului exista probabil o corelație.

După trei săptămîni și jumătate de tatonări sterile, perechea de ofițeri afectată anchetei fu temporar detașată la altele, mai presante, în vreme ce cazul de la uzină, deși neclasat rămase în atenția secundară a poliției.

Nu la fel îl considera și Mafia, care nu uita și nici nu ierta orice imixtiune în sfera ei. Iar cînd aceasta mai implica și asasinarea unuia din subordonați, represaliile deveneau într-atît de sălbatice, încît să le taie pofta agresorilor de a se deda la orice reeditare.

Din clipa cînd colectorul cu figură de indian muri înjunghiat de Leroy Colfax, ucigașul ca și cei trei complici își semnaseră singuri sentința. Mafia hotărîse pe loc pedepsirea lor, un verdict apăsat și de circumstanța

deosebit de agravantă de a fi implicaţi în războiul dintre străvechea organizaţie şi „Celula Neagră".

Odată cu stabilirea amănuntelor privitoare la jaful şi crima din uzina de asamblare a turismelor, sectorul Mafiei din Detroit porni tacit dar eficace la acţiune, întrucît dispunea de antene pe care poliţia nu le avea. Mai întîi îşi trimise iscoadele întru culegerea informaţiilor, iar cînd acestea se întoarseră fără ele, solidara familie răspîndi prin căile-i ocolite dar sigure vestea decernării unui premiu pentru denunţarea vrăjmaşilor. Valoarea : o mie de dolari. Ori pentru o sumă ca asta, un localnic de la periferia Detroitului putea să-şi vîndă şi mama.

Rollie află despre amestecul Mafiei şi răsplata oferită de ea, la nouă zile după masacrul la care fusese părtaş. Era seară şi sorbea o bere într-una din speluncile de pe Third Avenue. Atît băutura cît mai ales faptul că investigaţiile întreprinse nu-l atinseseră pînă acum, îi mai risipiseră groaza în care trăise în ultima perioadă. Dar vestea ce o primi de la individul care se instalase alături de el la tejghea — un oarecare Mule, lucrînd la centrala „loteriei pe cifre" — îi înzeci spaima, prefăcîndu-i berea în venin, încît de-abia izbuti să n-o vomite pe loc.

— Ei ce-ai de zis ? îl întrebă Mule, după ce-i împărtăşi noutatea ce-l întorsese pe dos. Mi se pare, ori lucrezi în uzina împricinată ?

Cu mare efort, Rollie izbuti să-şi clatine capul în chip de afirmaţie.

— Păi atunci uite ce, vorbi celălalt şi mai însufleţit. Găseşte mişeii, io îi anunţ p-ăi dă sus, şi împărţim gologanii. D-acord ?

— O să stau la pîndă, bîigui Rollie. Ca la puţine minute, şi lăsîndu-şi ultima halbă intactă, s-o şteargă din bar.

Pe Big Rufe ştia unde-l poate găsi, dar cînd ajunse în pragul odăii spre care zorise, se trezi cu botul unui pistol în coastele pieptului — pesemne acelaşi folosit de huiduma de Rufe cu nouă seri înainte. De-abia după ce-l văzu la chip, gazda îl slăbi cu împunsătura, vîrînd revolverul la cingătoare.

— Numa să vie nenorociţii... că n-o să dea peste o

momîie moartă dă frică, îi zise Rufe după ce Rollie îl încunoştiinţă de premiu.

În afară de veghea sa înarmată, tartorul bandei părea de o ciudată indiferenţă care, aşa cum de-abia mai tîrziu înţelese şi Rollie, se datora pasămite cunoaşterii anticipate a primejdiei şi acceptării ei necondiţionate. Şi cum prin lungirea şederii şi a vorbei nu avea nici unul de cîştigat, Rollie îl părăsi în curînd, lăsîndu-l în aşteptarea osîndei.

Dar din momentul acela, zilele şi nopţile sale deveniră un coşmar, urmărit de o nouă şi omniprezentă primejdie, pe care ştia că nu are cum s-o pareze, ci, la fel ca şi Rufe, doar s-o aştepte cu resemnare. Lucrul la fabrică şi-l continuă însă, deoarece — după cum îşi dădu prea tîrziu seama — se învăţase cu disciplina activităţii statornice.

Pînă în cele din urmă, cu toate că Rollie nu a aflat niciodată amănuntele, tot Rufe îi duse de rîpă. Avînd o seamă de datorii la „miza pe cifre" şi alte jocuri de noroc ce le practica, imbecilul plăti o parte din ele doar cu monedele provenind din automatele cu răcoritoare. Faptul interceptat de un agent al Mafiei fu pe loc raportat ca apoi, corelîndu-se cu alte detalii ce se cunoşteau despre Rufe, să i se stabilească adevăratul său hram. Drept urmare, o clică de mafioţi îl vizitară în puterea nopţii la domiciliu şi, cum îl luară prin somn, acesta nu mai avu cînd să uzeze de armă. Legat fedeleş şi cu un căluş în gură, răpitorii îl duseră într-o casă din Highland Park, unde, mai înainte de a-l ucide, îl torturară pînă îl făcură să vorbească.

A doua zi dimineaţă, leşul i-a fost găsit pe şoseaua Hamtramck — frecventată îndeobşte de camioane — diform şi turtit de trecerea mai multor vehicule peste el, astfel că moartea se atribui exclusiv unui accident rutier.

Complicii lui Rufe, printre care şi Rollie Knight, aflînd grozăvia de la un Daddy-o Lester cotropit de spaimă şi dîrdîind din tot trupul, ştiură pe dată la ce să se aştepte. Ca atare, Leroy Colfax se grăbi să se ascundă. Astfel rămase adăpostit paisprezece zile încheiate, pînă cînd unul din amicii lui, în care Colfax se încredea pe deplin, numindu-se reciproc „frate", îl vîndu pe tăcute,

încasînd cuvenita răsplată. Înhăţat cînd nici nu visa, Leroy fu înghesuit într-o dubă, transportat într-un capăt pustiu al oraşului, iar apoi ciuruit de gloanţe. La rîndul său Daddy-o îşi luă măsurile necesare de precauţie. Părăsind metropola, fugi în New York, unde spera să se facă pierdut prin Harlem. Cîteva luni izbuti, pînă i se dădu de urmă, ca pe urmă să fie curăţat cu un junghər. Dar cu mult înainte de sfîrşitul lui Lester — mai precis din momentul cînd auzise de împuşcarea lui Colfax — Rollie Knight începuse să-şi aştepte propriul sfîrşit, topindu-se pe picioare cu fiecare zi ce trecea.

Leonard Wingate asculta glasul stins, de femeie, ce gîngăvea în receptor, fără a reuşi să-l identifice. Faptul îl agasa în sine, iar mai presus de aceasta îi era cu totul dezagreabil să fie deranjat de un telefon dat acasă la el şi la ceasul acela, al serii.

— Care May Lou ? întrebă iritat.

— Prietena lui Rollie. A lu Rollie Knight.

— Knight ? ! repetă Wingate în gînd. Ca pe urmă de-abia să-şi dea seama cu cine şedea de vorbă.

— Şi cum mi-ai aflat numărul, fiindcă nu e trecut în carte ?

— Păi îl aveam de la'mneavoastră, bîigui mai departe negresa. Oţi fi uitat, dom'le, da mi l-aţi scris p-un carton şi mi-aţi zis că d-om fi cîndva la ananghie, să pui mîna şi să vă chem.

Se vede că i-l dăduse în după-masa cînd asistase la filmarea secvenţelor în paupera lor locuinţă din periferia oraşului, admise el pe tăcute. După care urmă cu acelaşi arţag în glas.

— Şi acum ce pofteşti ?

— Crez că ştiţi că Rollie nu să mai prezantă la slujbă.

— De unde cerul s-o fi aflat ?

— Păi dacă nu se prezantă...

— Ascultă aici. La uzină avem zece mii de angajaţi, de care, într-un fel răspund, ca director al personalului, însă nu de fiecare în parte, ripostă cu aprindere. Îi sărise muştarul, şi ar fi vrut să-i spună vreo cîteva ignorantei de la capătul firului. Însă tocmai atunci se surprinse în oglinda din faţă şi pe loc paraponul se întoarse împotrivă-i : „Va să zică aşa, parşivule înfumurat şi ajuns, cu telefon secret, nu ca abonaţii de rînd. I-ai dat

a-nțelege ce grangure mare ești, ca nu cumva să-și închipuie c-ai putea fi de aceeași teapă cu ea pentru simplul motiv că aveți aceeași culoare la piele ! Și acum ce bobîrnac îi mai pregătești ?“ Așa se mustră, privindu-se în oglindă, ca tot el să-și descopere unele circumstanțe atenuante : Adevărat, se purtase brutal. Dar așa ceva i se întîmpla rareori și se stăpînise la vreme. Totuși, necontrolata-i ieșire dovedise cît de lesne poți devia de la omenie și bună-cuviință erijîndu-te în tiran față de propriii tăi semeni și călcîndu-i ca tina, în picioare, întocmai cum auzise că se comportă anumiți negri cu situații sus-puse față de frații lor oropsiți. După sumarul proces de conștiință, reluă dialogul pe un ton pocăit.

— M-ai surprins, May Lou, într-un moment neprielnic, și te rog să mă ierți pentru felul cum ți-am vorbit. Vrei să reluăm convorbirea de la început ?

Necazul îi explică ea sfioasă, i-l pricinuia Rollie.

— Nu mănîncă, nu doarme, nu face nimica. Nici la cinema nu mai mergem. Numa șade ș-așteaptă.

— Ce anume ?

— Păi ce-mi spune mie ? Nu suflă o vorbuliță. Și te sperii cînd îi vezi mutra. Credeți-mă, dom'le. Are o față d-ai zice că... Dar aici se opri încurcată, căutîndu-și cuvintele, ca după o secundă, două de bîjbîială, să-și complinească ideea : Arată d-ai zice c-așteaptă să moară.

— De cînd n-a mai mers la serviciu ?

— Dă două săptămîni, dom'le.

— El te-a pus să mă chemi ?

— Aș ! Ți-ai găsit-o ! Din capu meu v-am tilifonat, fin' că-i în mare cumpănă, dom'le, și trebe ajutat. Or cine să-i întinză o mînă dacă nu'mneavoastră ?

Wingate ezită să-i răspundă. În fond nu avea obligația să sară și să-l ajute. Într-adevăr investise mult suflet în „campania de angajare a celor fără de căpătîi“ care continua să îl preocupe și astăzi. Ba în cîteva cazuri — printre care se număra și al lui Rollie — pusese personal umărul ca să-i scoată pe amărîți din diverse încurcături. Însă cine putea să acopere atîtea nevoi cîte existau ? Și-apoi Knight renunțase la lucru cu de la sine putere, nu izgonit, sau într-altfel. Ori atunci la ce era să mai intervină ? Dar cum în cugetul lui se mai simțea vinovat pentru grosolănia de la începutul discuției, concedă amical :

— Fie, May Lou, am să încerc să îl sprijin. Nu-ţi promit c-am să şi reuşesc, dar oricum, mă fac luntre şi punte şi-o să trec în curînd pe la voi.
— N-aţi putea astă seară ? se gîngăvi rugătoare.
— Mă tem că mi-e imposibil. Sînt invitat la o cină, unde am şi întîrziat dealtfel.
După răsuflarea grea şi precipitată din receptor era evident că în sufletul costelivei negrese se dădea o luptă teribilă.
— Nu vă supăraţi, dom'le, da v-aţi adus aminte dă mine ? o auzi după cumplita ei şovăială.
— De sigur. Doar ţi-am şi spus-o.
— Şi n-aţi uitat cînd aţi zis să vă chem la nevoie ?
— Nicidecum.
— Atunci, nu vă supăraţi, dom'le, da v-am necăjit cu vo cerere pîn-acu ?
— Nu, recunoscu Wingate, simţind instinctiv că micuţa negresă nu numai pe el nu-l asaltase cu cererile, ci pe nimeni, în genere, pretenţiile fiindu-i foarte reduse, ca şi darurile primite din partea vieţii.
— Acu vă rog ceva din tot sufletu. Veniţi astă seară. Pentru Rollie al meu, îl suplică May Lou.
Implorarea ei îl puse în mare derută, datorită imboldurilor contradictorii pe care le declanşă. O parte izvorau din trecut, trimiţîndu-l către obîrşie ; altele rămîneau ancorate în prezent, strunite de însăşi poziţia pe care şi-o cîştigase şi perspectiva de continuă propăşire. Dar în scurta dezbatere cu el însuşi, învinse tot legătura de sînge. Sincer, îi părea rău după rafinatul festin pe care avea să-l piardă. Deşi îl rodea îndoiala că amfitrioana sa îl invitase mai mult ca să-şi demonstreze vederile de esenţă liberalistă în faţa celorlalţi oaspeţi — uitaţi-vă şi vedeţi, am poftit şi un negru la masă ! — totuşi bucatele bune, vinul de viţă nobilă şi ochii ei dulci îl făceau să regrete dineul.
— Bine, May Lou, am să vin, glăsui în cele din urmă. Cred că n-am uitat unde staţi, însă e mai prudent să-mi notez încă odată adresa.

Dacă n-ar fi fost prevenit de felul cum arăta Rollie, se gîndi Wingate cînd îl revăzu, poate nici nu-l recunoştea — subţiat ca o aşchie, cu pupilele duse în fundul orbitelor şi complet descompus la chip. La so-

sirea lui sărise ca o sfîrlează de pe masa de lemn pe care şedea cocoţat şi cu ochii aţintiţi pe uşă, ca de-abia după identificarea celui ivit în prag să se calmeze pe încetul.

Directorul personalului avusese prevederea de a aduce cu sine o sticlă de whisky şi, fără a-şi cere îngăduinţa, se duse cu ea direct în minuscula bucătărie de alături, de unde se întoarse cu nişte pahare. May Lou o tulise din cameră chiar la intrarea sa, aruncîndu-i o privire plină de gratitudine şi şoptindu-i în treacăt: „Ies doar pă colidor".

Desfăcînd sticla, înaltul slujbaş de culoare turnă din ea cu nădejde în paharele aduse, după care împinse unul spre Rollie.

— Asta-i al tău, şi bea-l pe tihnite. Dar după ce l-ai golit, trebuie să vorbeşti, îi puse în vedere.

Rollie întinse doar mîna şi-l apucă, fără a-şi înălţa capul spre vizitatorul din faţă.

După ce înghiţi o gură de whisky, care se răspîndi precum o văpaie, mai întîi în stomac, iar apoi în tot trupul, Wingate depuse băutura pe masă şi cuvîntă:

— Poate economisim timp dacă ţi-o spun de pe acum că ştiu tot ce crezi despre mine ca şi poreclele de răsfăţ pe care mi le atribui ca „slugă a albilor", „nenea Tom" şi altele tot atît de stupide. Dar fie că-ţi plac ochii mei sau nu mă poţi suferi, după cîte se pare sînt singurul om de bine pe care-l poţi vedea astă seară.

Terminîndu-şi paharul, Leonard Wingate îşi mai umplu unul, după care, împingînd sticla spre Rollie, îi zise:

— Aştept să-ţi dezlegi limba înainte s-o terminăm, fiindcă altminteri încep să-mi pierd răbdarea, şi o să plec.

— Ce m-oi fi luînd la aşa un fix cînd io n-am suflat înc-o vorbă, se auzi în fine şi Rollie, ridicîndu-şi pentru prima oară şi fruntea spre cel dinainte-i.

— Tocmai asta mă supără, că doar n-am venit să-mi irosesc timpul, ci să te ascult. Ia s-auzim, îl îndemnă directorul personalului, aplecîndu-se către el. În primul rînd, de ce ţi-ai părăsit slujba ?

Knight apucă sticla, îşi mai turnă o porţie ţeapănă, şi prinse a glăsui, dar nu lapidar şi cu poticneli, ci curgător, chiar năvalnic, ca şi cînd apariţia celuilalt

şi comportarea sa francă dislocaseră un stăvilar pînă acum neclintit de nimic şi de nimeni, iar odată cu înlăturarea obstacolului, cuvintele se rostogoleau de la sine, călăuzite, la mari intervale, de cîte o întrebare strecurată de Wingate, pînă ce întreaga poveste se contură limpede, fără meandre şi ascunzişuri. Rollie o luă de la prima sa angajare în uzină, survenită exact cu un an în urmă, împărtăşindu-şi impresiile şi intenţiile de atunci, continuînd după aceea cu alunecarea-i treptată pe făgaşul fărădelegilor, la început prin aporturi mărunte şi aparent lipsite de gravitate, însă tot mai extinse, cu vremea, ce culminaseră cu recentul jaf şi omor în care fusese tîrît împotriva voinţei, deşi fără să bănuiască amestecul Mafiei, de care aflase de-abia mai tîrziu, odată cu premiul fixat pentru demascarea făptaşilor şi implicita sa condamnare la moarte, ce şi-o aştepta într-un fel împăcat, dar nu şi nechinuit de spaimă.

O bună bucată de vreme, Wingate îl ascultase cu un amestec de nerăbdare, de milă, de neputinţă şi furie, stînd dinaintea lui Rolllie, pe scaun. Ca la un moment dat să sară ca fript de pe el, şi să înceapă să bată cu pasul micuţa încăpere, lăsîndu-l pe Knight să-şi continue spovedania.

Iar cînd acesta ajunse la capăt, nu se mai putu stăpîni, întorcîndu-se ca o vijelie spre protejatul care se dezisese atît de scandalos şi de lamentabil.

— Prostule şi nenorocitule ! îl apostrofă binefăcătorul. Ţi s-a deschis o portiţă ! Ai pornit la o viaţă nouă ! Ca apoi să compromiţi totul ! În vălmăşagul sentimentelor şi al emoţiilor ce îl stăpîneau, înaltul conducător negru îşi încleşta şi descleşta pumnii. Îmi vine să te omor ! îi şuieră cotropit de revoltă.

La care celălalt, recăpătîndu-şi vremelnic teribilismul de altă dată, îl scrută insolent şi tot aşa îi răspunse.

— Haida de ! Doar ştii că ai da-o dă dracu, şi nu te văz rizicîndu-te pentru fiştece.

Riposta lui Knight, cu efectul unui duş rece, îl readuse la realitate. Într-adevăr, se afla într-o situaţie pe cît de precară pe tot atît de primejdioasă, din care singur nu întrezărea o ieşire. A-i fi întins mîna oropsitului ce-l avea dinainte înlesnindu-i cumva evadarea

ar fi însemnat să devină părtaş la nelegiuirile sale. Însuşi faptul că după ce luase cunoştinţă de ele nu trecuse la măsuri împotrivă-i, îl transforma probabil într-un complice în faţa justiţiei. Însă şi de nu încerca să-l ajute, lăsîndu-l în plata Domnului — ori mai exact pradă cruzimilor ce se petreceau în această junglă a periferiei — nu-l aştepta decît moartea.

Ce bine ar fi fost să nu fi răspuns la zbîrnîitul telefonului de astă seară, ori să nu fi cedat disperatei chemări a pipernicitei May Lou. De-ar fi avut oricare din fericitele inspiraţii acum, în loc să-şi frămînte mintea şi sufletul, ar fi stat liniştit şi comod la o masă gătită cu argintărie strălucitoare şi albituri dantelate şi albe ca neaua, împresurat de oameni plăcuţi, de acelaşi rang şi poziţie socială. Numai că soarta voise altfel, aruncîndu-l în infernala dilemă din care nu ştia cum să iasă. Şi totuşi, trebuia găsită o soluţie, îşi spuse căznindu-se să se concentreze şi să cugete cît mai detaşat şi eficient. Lui Rollie îi acordase deplină crezare. Pînă la ultima vorbă ce o rostise. Dealtfel îşi aminti cum el însuşi citise în gazetă despre descoperirea lui Leroy Colfax, ciuruit de gloanţe, o ştire ce-i reţinuse cu osebire atenţia, întrucît, pînă nu demult, acelaşi Colfax figurase printre angajaţii uzinei. Lichidarea sa avusese loc de vreo şapte, opt zile, la puţin după omorîrea lui Rufe, or cum al treilea complice se părea că nu era pe moment de găsit, dispărînd din Detroit, probabil că Mafia se va năpusti asupra lui Rollie. Dar cînd ? Peste o săptămînă ? Peste douăzeci şi patru de ore ? Sau chiar în seara aceasta ? Şi la ultima întrebare, se surprinsese clipind cu nervozitate spre uşă.

Pînă a lua o decizie, se socoti el în pripă, trebuia negreşit să se mai consulte cu cineva. Într-o conjunctură de asemenea gravitate, era exclus să acţioneze fără a cunoaşte şi o a doua părere. Dar a cui ? Fiindcă de avea să i-o ceară superiorului său ierarhic — vicepreşedintele cu sectoarele personalului — acesta l-ar fi consiliat cu răceală de procuror : odată ce ai aflat de o crimă şi cunoşti numele unuia dintre autori, cheamă şi informează poliţia, ca să preia neîntîrziat cazul.

Iar acest lucru — indiferent de urmări — ştia de pe

acum că nu îl va face. Sau, cel puţin, nu înainte de a primi sfatul după care tînjea. Dar de unde şi de la cine ?

„De la Brett DeLosanto“, îi miji o idee. Da ; cu el trebuia să stea cît mai grabnic de vorbă. De la prima lor întîlnire, din iarna trecută, Leonard Wingate, Brett şi Barbara Zaleski deveniseră buni prieteni. Cu cît se întîlniseră şi stătuseră mai temeinic de vorbă, cu atît admiraţia sa pentru tînărul şi talentatul creator de modele crescuse, deoarece, sub aparenta-i frivolitate, descoperea tot mai multă înţelepciune, o judecată sănătoasă şi practică şi o imensă capacitate de înţelegere şi compasiune pentru dizgraţiaţii de soartă. Or, într-un moment de răscruce ca acesta de acum, opinia lui s-ar putea dovedi salvatoare. În plus, Rollie nu era un străin pentru Brett ; îl cunoscuse cu prilejul filmărilor pentru documentarul realizat de Barbara şi prin intermediul atîtor discuţii purtate pe tema lui. Ca atare nu îi rămînea decît să îl cheme la telefon şi, de va fi cu putinţă, să-l întîlnească în aceeaşi seară.

Între timp May Lou reapăruse în mijlocul lor. Cînd ? Nu ştia, fiindcă intrase pe nesimţite, precum n-ar fi putut nici să spună cît surprinsese din relatarea lui Rollie. Dar chiar de-ar fi ascultat-o în întregime, nu vedea ce prejudicii putea să le aducă.

— Poţi să o zăvorăşti ? o întrebă arătînd către uşă.

— Cum dă nu, murmură ea.

— Atunci uite ce, urmă adresîndu-se amîndurora. Acum am să plec, dar voi reveni. Ferecaţi uşa bine şi nu o deschideţi decît numai cînd îmi auziţi glasul. S-a-nţeles ?

— Da, dom'le, şuşoti May Lou, privindu-l ţintă în ochi.

Era mică, slăbuţă şi neînsemnată, dar cînd îi întîlni căutătura directă, întrevăzu nebănuita tărie ascunsă în trupul ei firav.

Nu departe de Blaine, adică de locuinţa lui Knight, găsi un telefon public, la o spălătorie chimică cu program de noapte. Căută numărul lui Brett DeLosanto în agenda de buzunar şi-l formă. În prăvălie era mare larmă de la instalaţiile de spălat şi călcat, încît se văzu nevoit să-şi astupe urechea ca să audă semnalele de la capătul firului. Cum însă după repetarea lor înde-

lungă nu căpătă un răspuns, agăţă receptorul la loc, în cîrlig.

Scormonindu-şi memoria, îşi aminti de o convorbire cu Brett avută cu vreo două zile în urmă, în care prietenul menţionase o întîlnire pe la sfîrşitul aceleiaşi săptămîni cu Adam şi Erica Trenton, pe care Wingate îi cunoştea vag. Aşadar trebuia să îl caute la reşedinţa acestora, dar ca să afle telefonul lor suburban, chemă înainte centrala de informaţii. Spre ghinionul lui, însă, şi în Quarton Lake apelurile sunară în van. Dorinţa de a-şi găsi amicul îl urmărea mai mult ca oricînd. Din frămîntarea sa licări o nouă amintire, desprinsă tot din recenta lor conversaţie. Pomenindu-i de tatăl Barbarei, DeLosanto îi spusese că năpăstuitul paralizat se află încă la clinica Ford, într-o stare extrem de critică, de unde Leonard Wingate trase logica încheiere că, oriunde ar fi poposit Brett la ceasul acela, era evident însoţit şi de Barbara, iar aceasta cu siguranţă lăsase spitalului indicaţii asupra locului unde putea să primească un mesaj în caz de nevoie. Şi la gîndul acesta, formă numărul de telefon al spitalului. După mai multe minute de stăruinţe, izbuti să ia legătura cu o soră de la etajul unde se afla internat Matt.

— Da, îi răspunse infirmiera la întrebare. Domnişoara Zaleski ne-a lăsat vorbă unde putem da de dînsa.

Wingate se socoti la iuţeală că numai printr-o minciună îi va putea smulge necesarele precizări, astfel că, fără a mai sta în cumpănă, o ticlui la moment.

— Sînt un văr de-al ei de-abia sosit în Detroit. Vă telefonez chiar din aeroport, completă cu deplină candoare, nădăjduind că vuietul necurmat din spălătorie semăna îndeajuns cu cel produs de avioanele de pe piste. Am venit special să-mi văd unchiul, însă verişoara mi-a pus în vedere să nu mă duc singur, ci numai cu ea, îndrumîndu-mă către dumneavoastră, care ştiţi de unde şi cum să-i luaţi urma.

— Mă rog, aşa o fi zis, deşi noi nu sîntem oficiu de informaţii, îi replică sora scorţoasă. Ca după aceea să-i dea mult rîvnitele îndrumări. Astă seară, domnişoara Zaleski este la un concert simfonic, împreună cu soţii Trenton şi domnul Brett DeLosanto. Însemnaţi-vă numărul locurilor pe care le ocupă în sală.

Şi în timp ce directorul de culoare şi le trecea pe un

petecuț de hîrtie, o blagoslovea în sine pe Barbara pentru sfînta-i deprindere de a nu face un lucru pe jumătate.

Înarmat cu prețioasele lămuriri, se urcă în mașină și o porni ca din pușcă spre Jefferson Avenue și Centrul Artistic. Între timp, afară începuse o ploaie în rafale, încît asfaltul devenise alunecos. În strădania de a cruța fiecare secundă, la intersecția Woodward cu Jefferson Avenue, trecu peste lumina prohibitivă a semafoarelor, virînd cu mare viteză spre curtea interioară a Amfiteatrului Ford, în care, pe lîngă sala de concerte simfonice — un lăcaș din granit sidefiu, de culoarea cerului estival și cu fațada de marmură — se înălțau și alte remarcabile așezăminte ca : City-Country, Cobo Hall și The Veteran's Memorial, toate cu o linie arhitecturală modernă, spațioase și scăldate în lumină.

Centrul Artistic — supranumit și „Fîntîna Culturii“ — era circumscris unui vast program de refacere urbanistică a perimetrului comercial al orașului. Debutul se arătase a fi grandios, dar din păcate se poticnise la temelia „fîntînii“, edilii lăsînd în suspensie înfăptuirea integrală a proiectului.

La intrarea impunătoarei săli de concerte, pe cînd Wingate de-abia frînase și deschisese ușa, ca să coboare, portarul se precipită către el, cu vădita intenție de a-l lua în primire.

Dar pînă să caște gura, spre a-i aminti mustrător cum că nu acolo se parchează mașinile, celălalt îi spuse solemn :

— Trebuie să găsesc niște spectatori. E un caz de viață și moarte. Vorbind, îi trecu pe sub nas și hîrtia pe care-și trecuse numărul locurilor. Luat în pripă și cu asemenea argumente, portarul se înmuie.

— Dacă-i așa, îți îngădui să lași mașina pe loc. Dar nu mai mult de cinci, șase minute. E clar ?

Fără să-i mai răspundă, Wingate se năpusti înăuntru, mai întîi în hol, pe urmă direct în sală, ca acolo... și de-abia după închiderea ușii să se trezească învăluit de efluviul sonor ce se rostogolea de pe scenă. O plasatoare, care-l simțise intrînd, își întoarse privirea de la orchestră, și se scuză pe șoptite :

— Mi-e imposibil să vă conduc la scaunul dumnea-

voastră înainte de pauză, sir. Daţi-mi vă rog biletul să văd cam pe unde veţi sta.

— Regret, dar nu am, fiindcă nu-s venit la concert.

Şi-i explică pricina ce-l adusese acolo, arătîndu-i şi numerele fotoliilor lăsate de Barbara la spital. Femeia le scrută împreună cu un coleg ce se apropiase între timp. După cît se părea, cel căutat se afla fie în faţa scenei, ori ceva mai spre mijlocul sălii, locurile fiind împărţite.

— De m-ai conduce în capătul rîndului, i-aş face semn domnului DeLosanto să iasă, sugeră Wingate.

— Asta nici într-un caz, sir, deoarece am deranja o mulţime de ascultători.

— Cînd va fi pauza ?

Plasatorii se priviră incerţi, incapabili de a face o precizare. De-abia atunci, în acalmia negocierilor începute de la pătrunderea în sală, îşi plecă şi Wingate urechea la ceea ce se cînta, recunoscînd pe moment baletul „Romeo şi Julieta" a lui Prokofiev. Un iubitor al muzicii încă din anii copilăriei şi un asiduu audient al concertelor, era la curent cu practica dirijorilor de a interpreta această lucrare în variatele sale aranjamente, şi cum dorea să cunoască autorul celui executat acum, ceru un program.

Pasajul identificat în secundele precedente se intitula „Moartea lui Tibalt" şi, spre calmarea impacienţei cu care aştepta întrevederea cu Brett, constată că la sfîrşitul său urma pauza.

Dar pînă atunci, cu tot zbuciumul şi nerăbdarea ce îl rodeau, se lăsă subjugat de melosul înaripat şi vibrant. Ritmul impetuos al temei introductive devenea din ce în ce mai năvalnic, culminînd cu acel solo al timpanilor, a căror izbire sfîşietoare prevestea moartea... Tibalt îl ucisese pe Mercuţio, bunul prieten al lui Romeo, care la rîndul său îşi perpetră răzbunarea jurată, înjunghiindu-l pe Tibalt şi privindu-l îngrozit cum se stinge...

Pasajele suflătorilor tînguiau tragicul paradox al demenţei şi destructivităţii umane, întreaga orchestră amplificîndu-şi sonorităţile într-un crescendo prevestitor al unui inexorabil destin...

Ascultînd, Wingate simţi furnicături în tot trupul,

gîndindu-se la strania paralelă dintre tema lucrării şi motivul ce-l adusese în sală.

În potopul de aplauze dezlănţuit la finalul pasajului, se precipită pe culoarul dintre şirurile fotoliilor, călăuzit de plasatoarea la care apelase de la bun început. Ajunsă înainte la Brett, aceasta îi predă mesajul vizitatorului care, după cum observă Wingate de la oarecare distanţă, îl intrigă, dar îl şi puse în mişcare, părăsindu-şi pe dată fotoliul, urmat de Barbara şi de familia Trenton.

Ajunşi în foaier, toţi patru ţinură o scurtă consfătuire în cursul căreia directorul de culoare le preciză, ocolind amănuntele şi economisind timp, pricina căutării lui DeLosanto. Era vorba de Knight, aflat într-un mare pericol şi, cum minutele erau numărate, trebuia să plece fără întîrziere spre el, însoţit, se-nţelege de prietenul după care venise. Acesta primi fără nici o rezervă propunerea, declarîndu-se gata să o pornească la drum.

Însă la interpunerea Barbarei, dornică să-i urmeze, plecarea se mai tărăgănă un răstimp, întrucît Wingate se opuse cu fermitate ideii, fiind susţinut şi de Brett. Pînă în cele din urmă, se căzu la înţelegerea ca Adam să o conducă împreună cu Erica la apartamentul creatorului de modele, din Country Club Manor, unde aveau să aştepte, reîntoarcerea celorlalţi.

Şi cum nimeni nu părea că mai are chef de concert, părăsiră cu toţii incinta magnificei săli, îndreptîndu-se fiecare spre ţintele stabilite. Afară, Wingate îşi duse prietenul la maşina lăsată în paza portarului. Ploaia cea furioasă contenise la fel de brusc precum se dezlănţuise, astfel că Brett se debarasă de fulgarin, aruncîndu-l pe canapeaua din spate, peste cel al lui Leonard, dinainte lăsat acolo.

De-abia demaraseră cînd directorul personalului îşi reluă relatarea — precipitat şi concis, fiindcă nu dispuneau de timp — complinind-o cu datele deliberat evitate în prezenţa soţilor Trenton. DeLosanto asculta cu atenţie, intervenind cu sporadice întrebări. Cînd auzi despre jaful şi crima din fabrică, nu-şi putu stăvili un fluierat de uimire. Asemenea multora din Detroit, era la curent cu odioasele întîmplări, dar pe cînd alţii luaseră cunoştinţă de ele ca de un fapt divers, rela-

tat de presă, televiziune şi radio, asupra lui se repercutaseră aproape direct, întrucît se considera că, într-o bună măsură, lor li se datorase atacul de apoplexie suferit de Matt Zaleski. Însă chiar judecîndu-le din acest unghi fatalmente subiectiv, nu încerca nici un resentiment pentru Rollie. Natural, nu-l socotea nici lipsit de vină, dar există o gradaţie a culpelor — recunoscută sau nu de justiţie — şi potrivit ei cîntărea fapta negrului. Ca şi Wingate nutrea deplina credinţă că Knight fusese atras în tainicul maleficiu al infractorilor din uzină mai mult împotriva voinţei, libertatea sa de alegere slăbind pînă la dispariţie, aidoma rezistenţei înotătorului atras de un ineluctabil vîrtej. Dar oricîte circumstanţe atenuante era dispus să-i acorde, pentru nelegiuirile săvîrşite trebuia să plătească, nimeni neputînd şi neavînd dreptul să-l absolve de consecinţele legii.

— Îl vom ajuta într-un fel, însă nicidecum s-o tulească de aici, din Detroit, decretă categoric.

— Aşa m-am gîndit şi eu, conveni Wingate. Dacă delictul ar fi fost mai puţin grav, poate o încercam şi pe asta. Dar e vorba de crimă.

— Vom putea să-i asigurăm ceea ce n-a avut în alte împrejurări critice, adică cel mai bun avocat.

— Cu ce bani, cînd el nu are un sfanţ ?

— De asta mă voi îngriji eu. O parte îi dau de la mine, iar restul voi aduna de la alţii, spuse cu hotărîre, gîndindu-se de pe acum la eventualii sprijinitori, nu toţi filantropi, în accepţiunea comună a cuvîntului, ci oameni cu simţul echităţii, doritori de a îndrepta strîmbătăţile sociale şi cele pornind de la discriminarea de rasă.

— În primul rînd va trebui să se predea poliţiei. Sau cel puţin aşa cred, presupuse Leonard Wingate. Iar de vom pune mîna pe un avocat de prestigiu, poate că-i vom obţine un regim omenos pe timpul detenţiunii, rosti doar cu jumătate de gură, personal îndoindu-se că prin orice mijloace s-ar putea îndulci traiul unui condamnat negru, dar evitînd să i-o mărturisească amicului de altă culoare.

— Avînd un apărător de ispravă, ar putea să ia şi o pedeapsă mai mică sau chiar să fie achitat.

— E posibil, concedă cu aceeaşi superficială convingere.

— Dar întrebarea e : va face precum îi vom spune ?

— De asta sînt sigur.

— Atunci chiar mîine de dimineaţă îi angajăm avocatul. El o să aranjeze şi preluarea lui de către organele de poliţie. Pînă atunci, însă, ar fi poate mai înţelept să-l luăm împreună cu May Lou şi să-i culc în apartamentul meu.

— Vorbeşti serios ? îl întrebă celălalt, aruncîndu-i o privire piezişă.

— Absolut serios. Dacă nu cumva ai vreo idee mai bună. Wingate dădu din cap în sens negativ. Era bucuros că-l avea alături pe DeLosanto. Deşi nici una din iniţiativele exprimate nu-i depăşise propriul discernămînt şi nici nu schimbase hotărîrile sale anterioare, simpla-i prezenţă şi judecata sa limpede îl reconfortau. În plus, cu îndelungata-i experienţă, directorul negru sesiza în tînărul de alături latenţele unui conducător înnăscut, ceea ce-l stimula în actuala împrejurare, dar îl şi făcea să se întrebe dacă Brett se va mulţumi să-şi petreacă întreaga sa viaţă desenînd automobile. Ajunşi la intersecţia dintre Blaine şi strada cu numărul 12, viră şi opri maşina în faţa imobilului viermănit de timp şi de neîngrijire în care trăiau Rollie şi May Lou, iar după ce coborîră, încuie amîndouă portierele.

Ca deobicei, pestilenţiala odoare a lăzilor de gunoi îi izbi de la primii paşi.

Urcînd pe scară, către apartamentul de la nivelul al treilea, Wingate îşi aminti de înţelegerea încheiată cu năpăstuiţii lui protejaţi ca, la întoarcere, să se facă recunoscut rostindu-şi numele şi vorbind cu glas ridicat. Dar cînd se pregătea să se conformeze, întrezări de pe coridor un lucru ce-l îngheţă. Uşa pe care îi conjurase s-o zăvorască, deschizînd-o doar la apelul său repetat era dată în lături, iar apropiindu-se constată că lacătul şedea spînzurat de un lanţ, belciugul fiind smuls cu o bucată din rama de lemn în care fusese fixat. Evident, se intrase cu forţa.

În odaie o găsiră numai pe May Lou care îşi tot aşternea nişte boarfe într-un geamantan scorojit de carton presat.

— Unde-i Rollie ? întrebă Leonard Wingate.

— Ie dus, îi răspunse, fără a-şi înălţa ochii.

— Dus unde ?

— A venit nişte găligani şi l-a luat.

— Cînd ?

— După ce-aţi plecat, dom'le. Întorcîndu-se după o rufă, o văzură la chip. Era umflată şi cu ochi înroşiţi şi tulburi, ca după o porţie copioasă de plîns.

— Ascultă, glăsui şi Brett pentru prima dată. Dacă ni i-ai descrie cum arătau am putea anunţa poliţia.

Fata nu scoase un sunet, iar Wingate clătină doar din cap cu sensul : „prea tîrziu". Dealtminteri de la început intuise zădărnicia încercărilor sale. Iar acum, cînd faptul era consumat, nu le mai rămînea altceva de făcut decît să plece şi să-şi vadă de ale lor, cum procedau cei mai mulţi în Detroit, lăsînd pe fiecare din semeni să se descurce cum poate.

Brett rămase tăcut.

— Şi-acum ce-ai să faci ? o descusu Wingate pe May Lou.

— O să-mi iau valea, îi spuse, închizînd ponosita ei de valiză.

DeLosanto se căută într-unul din buzunare, evident cu intenţia de a scoate bani, un gest pe care celălalt i-l opri, murmurîndu-i :

— Te rog să mă laşi pe mine.

Fără a le număra, îi puse în mîna firavei negrese toate bancnotele ce le găsise asupră-i, rostind cu vădită emoţie :

— Ştiu că nu te încălzesc cuvintele, dar crede-mă că sînt tare mîhnit de tot ce s-a întîmplat.

Şi cu acestea, ieşi din cameră, împreună cu Brett, apucînd-o pe coridor, iar de acolo pe scara scîrţîitoare şi şubredă.

Afară găsiră maşina cu uşa din stînga ruptă din balamale şi cu geamul spart. Fulgarinele de pe canapeaua din spate se făcuseră nevăzute.

Înaltul conducător de culoare îşi cuprinse capul în palme şi, cîteva clipe, rămase amuţit, cu coatele sprijinite pe acoperişul turismului. De-abia cînd şi-l ridică, prietenul de alături îi văzu ochii în lacrimi.

— Dumnezeule Sfinte ! îl auzi Brett gemînd. Ca apoi înălţîndu-şi braţele într-o patetică atitudine de dispe-

rare şi rugă, să exclame plin de obidă : Dumnezeule, cum mai poţi îndura acest oraş fără suflet !

Cadavrul lui Rollie nu s-a descoperit niciodată ; a dispărut pur şi simplu.

30

— E vorba de viaţa ta, nu de a mea. Însă nu ţi-aş fi un prieten loial dacă nu ţi-aş mărturisi exact ce gîndesc. Ai luat o decizie pripită, prin care comiţi o imensă eroare, îl dăscălea Adam pe DeLosanto pe un ton preceptist.

Se regăsiseră toţi în apartamentul din Country Club Manor, unde ceasornicul arăta puţine minute pînă la miezul nopţii. La revenirea lui Brett şi a lui Wingate, cu aproximativ o jumătate de oră în urmă, vorbiseră un timp, cu tristeţe şi amărăciune, despre dramatica lor expediţie, ca după epuizarea temei, Brett să le anunţe subit hotărîrea sa de a părăsi industria-auto, prezentîndu-şi demisia chiar a doua zi dimineaţă.

— Gîndeşte-te, omule, că în viitorii cinci ani ai putea deveni şeful Laboratorului de Creaţie, îşi urmă Trenton pledoaria începută.

— A existat o vreme cînd acesta mi-era singurul vis, să devin un Harley Earl, un Bill Mitchell, Gene Bordinat sau un Elwood Engel, mărturisi DeLosanto. Dar să nu mă-nţelegi greşit — fiindcă nu dorul de parvenire mi-era idealul, ci de a mă dovedi la înălţimea acestor giganţi. Cu timpul, însă, năzuinţele mele au apus, deoarece mi-am dat seama că nu sînt făcut pentru aşa ceva.

— Să fie doar asta ori mai există şi alte motive ? insinuă Wingate.

— Ai ghicit. Socotesc că marii fabricanţi de vehicule, care întocmesc atîtea proiecte de perspectivă pentru bunul mers al propriilor afaceri, se gîndesc prea puţin la comunitatea în care trăiesc atît teoretic cît şi în fapte.

— Ba pardon, interveni Adam. Aşa a fost pînă nu de mult, dar nu şi în prezent. Timpul a adus însemnate prefaceri, care continuă în acelaşi ritm susţinut şi

accelerat. Doar le vedem zi de zi oglindite în măsuri administrative, în sporirea responsabilităţilor civice, în calitatea produselor, în relaţiile noastre cu forurile conducătoare ale statului, în satisfacerea beneficiarilor. Situaţia de azi nu suferă comparaţie cu cea de acum doi sau trei ani, afirmă el cu fermitate.

— Aş dori să te cred, măcar în virtutea aprinsei tale convingeri. Dar mi-e imposibil, şi crede-mă că nu sînt singurul sceptic. Oricum, zarurile sînt aruncate ; voi lucra în afara acestei industrii, se arătă Brett de neînduplecat.

— Şi cu ce ai să te îndeletniceşti ? îl descusu Erica.

— De vrei să ştii adevărul, al naibii să fiu dacă am o idee precisă.

— Nu m-ar surprinde să te avînţi în arena politică, specula Trenton. Iar în caz c-o vei face, îţi făgăduiesc de pe acum nu numai votul meu fără nici o rezervă, ci şi sprijinirea materială a campaniei tale electorale.

— În această privinţă te poţi bizui şi pe mine, îl asigură Wingate, amintindu-şi cum în aceeaşi seară sesizase instinctul de cîrmuitor al lui Brett, întrebîndu-se dacă se va mulţumi multă vreme cu actuala sa ocupaţie. Ciudat, cît de bine îl intuise şi cu ce promptitudine primise o confirmare deplină.

— Să nu vă căiţi de promisiunea făcută, îi preveni el zîmbindu-le mucalit, fiindcă într-una din zile s-ar putea să vă coste, mai ales că am o memorie bună, şi nu am s-o uit.

— L-aţi întrebat ce va face, se amestecă Barbara. Printre altele, lucru cert este că va picta, chiar de-ar fi să îl leg cu frînghia de şevalet, să-i aduc acolo de ale mîncării sau să trăim numai din ce cîştig eu.

— Ca început, ca să nu cad pe umerii nimănui, rosti DeLosanto uitîndu-se furtiv şi amuzat către Barbara, m-am gîndit să-mi deschid un modest atelier de creaţie.

— Modest n-o să fie prea multă vreme, deoarece cu talentul şi firea-ţi combativă, vrînd nevrînd îţi vei căpăta faimă ; de asta-ţi pot garanta, zise Trenton. Cum de asemeni sînt gata să-ţi dau în scris că vei munci înzecit.

— De asta mă tem şi eu, murmură talentatul artist. Dar chiar de va trebui să trudească, adăugă în sinea lui, nu va mai fi la stăpîn şi va putea să dea glas

părerilor și convingerilor ce le nutrea. Or asta-și dorea mai presus ca orice, la fel ca și Barbara, pe care o privi iar în treacăt, cu o dragoste ce părea că sporește cu fiecare zi petrecută în preajmă-i. Or avînd-o alături, se simțea în stare să înfrunte orice neprevăzut.

— Se spunea că și tu vei părăsi Compania, i se adresă ea lui Adam.

— Unde ai auzit asta ?

— O, de la unul și de la altul, îi replică evaziv.

„Greu se mai poate păstra un secret în Detroit", cugetă Trenton. Probabil că Perce Stuyvesant sau un apropiat al acestuia scăpase o vorbă, iar zvonul se întinsese cu viteza luminii.

— Intenționezi realmente să pleci ? îl presă Barbara.

— Mi s-a făcut o ofertă, admise Adam, la care am reflectat serios un răstimp. Dar pînă la urmă am declinat-o.

Și așa era. De curînd îi telefonase lui Stuyvesant, explicîndu-i că nu avea rost să se deplaseze în San Francisco pentru discuții amănunțite, cînd se simțise din totdeauna și rămînea și de aici înainte un iubitor și un adept al mașinilor.

Adevărat, avea multe păcate această industrie, dar exista ceva, ceva copleșitor, care ar fi putut să fie bun. Mirajul automobilului din secolul nostru nu dăinuie în virtutea inconvenientelor sale, ci a incontestabilelor avantaje. Nu faptul că, deși conceput după toate canoanele artei și înzestrat cu cele mai nevisate năstrușnicii ale tehnicii, costă relativ puțin. Nu faptul că duce la aglomerarea infernală a străzilor și a șoselelor, la poluarea atmosferei. Ci faptul că împlinește un străvechi vis, după care orice bărbat și femeie a tînjit de-a lungul vremurilor, acela de a avea la îndemînă mijlocul libertății de mișcare, al propriei mobilități.

Acestea sînt miracolele mașinii moderne, iar pentru unul ca Adam, cu atribuțiile ce îi reveneau întru înfăptuirea lor, nu putea exista un loc mai prielnic de activitate și dăruire.

— Fiecare din noi avem o optică diferită, îi ripostă cu finalitate Barbarei. Eu unul am votat, cum s-ar zice, pentru Orașul Motoarelor.

Conversaţia apucă pe alte cărări, însă nu pentru multă vreme, soţii Trenton şi Leonard Wingate întorcîndu-se la casele lor.

În drum către Quarton Lake, de care nu-i despărţea o distanţă prea mare, Adam observă către Erica :

— Nu prea te-am auzit vorbind astăseară.

— V-am ascultat pe voi şi am cugetat, se justifică ea. Şi apoi aşteptam să rămînem doar noi, ca să-ţi pot da o veste.

— S-o aud.

— Se pare că voi avea un copil. Ah, fii atent ! Ce vrei, să ne dăm peste cap ?

— Noroc că nu mi-ai anunţat noutatea pe şoseaua Lodge, la un ceas cînd traficul e în toi, chicoti Adam, virînd pe un drumeag lateral şi oprindu-se acolo.

— Către a cui reşedinţă o fi ducînd această alee ?

— Cine se sinchiseşte de aşa ceva ? îi zise cuprinzîns-o în braţe şi sărutînd-o duios.

— Cred că din Nassau mi s-a tras totul, unde ai fost un lacom şi un pătimaş, rosti ea rîzînd printre lacrimi.

— Sînt fericit şi pentru ce-am fost şi pentru ce am să fiu, îi şopti cu aceeaşi infinită tandreţe.

O odraslă nu putea decît să-i apropie, întregindu-i pe plan sufletesc, se gîndi plin de bune speranţe.

Mai tîrziu, cînd o porniseră iar la drum, Erica spuse cu sfiiciune :

— Mi-am tot pus întrebarea : cum vor reacţiona fiii tăi, Greg şi Kirk ? La vîrsta lor să se trezească cu un bebeluş în familie ? !

— Vor fi încîntaţi şi-l vor iubi mult, deoarece te iubesc pe tine... Ca şi tatăl lor, completă în surdină, căutîndu-i mîna şi cuprinzîndu-i-o într-a sa. Chiar dimineaţă le telefonez şi-i anunţ.

— Sînt mîndră, iubitule, că fiecare ne vom putea lăuda cu o creaţie.

Adevărat, reflectă fericit. Soarta se arătase generoasă, oferindu-i o existenţă împlinită pe multe planuri. Astă seară o avea pe Erica şi marea ei veste. Iar mîine şi în zilele ce aveau să urmeze, îl aştepta viitoarea-i creaţie : FARSTAR.

Lector : ANTOANETA RALIAN
Tehnoredactor : VICTOR MAȘEK

Bun de tipar 10.06.1975. Tiraj 92 130 ex. Coli tipar 32.

Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
București — Piața Scînteii nr. 1
Republica Socialistă România
Comanda nr. 50 286

Arthur Hailey, autorul romanului Aeroportul, oferă de astă-dată un amplu portret al marii industrii americane de automobile.

Secvențe din viața personală și profesională a celor angrenați în mecanismul marilor trusturi, conflicte, drame, iubiri, vieți măcinate se succed în ritm cinematografic, închegînd un reportaj plin de nerv al erei mașinilor.

Lei 16